جلد ثانی خیر المواعظ

از احسن تالیفات جامع الفضائل والکمالات واقف الاحادیث والآیات عالم باعمل
فاضل بے بدل فقیہ جمیل محدث جلیل یعنی علامۂ وحید حضرت مولانا حاجی محمد
زمان خان صاحب شہید رحمہ اللہ المجید تصنیف شد و ترجمۂ عمدۂ علمای کرام
زبدۂ فقہای عظام سالک راه خدادانی مقبول بارگاه یزدانی
فقیر شاہی جاه درویش عالی پایگاه صوفی معارف
آگاه مولانا محمد شاه سلمہ اللہ وابقاه بحسن
صحت واہتمام تمام شده باستہمام نامی
محمد عبدالرحمن بن حاجی محمد
روشنخان وتربیت یافتۂ خدمت
برادر محمد مصطفی خان
مغفور

در مطبع نظامی واقع کانپور طبع شد

جلد الثاني من كتاب خير المواعظ

الحمد للہ کہ مجموعہ عجیبہ پند و مواعظ مستنبطہ از کتاب و سنت نافع ہر عالم و عامی یعنی جلد ثانی

باہتمام راجی رحمت غفران مآب جناب محمد عبد الرحمن خان بن حاجی محمد روشن خان مرحوم

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ابتدا میکنم بنام خدائے بسیار مہربان بخشش کننده

کتاب الآداب باب السلام والاستیذان

کتاب آداب باب سلام واستیذان

فَاِذَا دَخَلْتُمْ بُیُوْتًا فَسَلِّمُوْا عَلٰۤى اَنْفُسِكُمْ تَحِیَّةً مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ

پس چون در آئید بخانہا پس سلام گوئید بر نفسہائے خود تحیہ از نزد خدائے

مُبٰرَكَةً طَیِّبَةً كَذٰلِكَ یُبَیِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰیٰتِ لَعَلَّكُمْ

بابرکت پاکیزه ہمچنین بیان میکند خدا برائے شما آیتہا شاید در یابید

تَعْقِلُوْنَ ۝ وَاِذَا حُیِّیْتُمْ بِتَحِیَّةٍ فَحَیُّوْا بِاَحْسَنَ مِنْهَاۤ

و چون تحیت داده شوید پس تحیت کنید به نیکوتر ازان یا بازگردانید

اَوْ رُدُّوْهَا اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ حَسِیْبًا ۝ یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ

آنرا بدرستیکه خدا تعالیٰ ہست بر چیزے شمار کننده اے آنانکہ گرویده اید

اٰمَنُوْا لَا تَدْخُلُوْا بُیُوْتًا غَیْرَ بُیُوْتِكُمْ حَتّٰى تَسْتَاْنِسُوْا وَ

مدر آئید بخانہا جز خانہائے خود پس تا وقتیکہ دستوری گیرید و سلام دہید بر کسان آنہا

تُسَلِّمُوْا عَلٰۤى اَهْلِهَا ذٰلِكُمْ خَیْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ۝

این بہتر ست شما را تا شما پند گیرید

۱۵ جزء ۱۸ الرکوع ۱۳
۵ جزء ۵ رکوع ۸

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لِيَسْتَاْذِنْكُمُ الَّذِيْنَ مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ

ای آنانکه گرویده اید دستوری خواهند از شما آنانکه مالک شده اند دستهای شما

الاٰية كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ

تا آیت همچنین بیان میکند خدا برای شما آیتها و خدا دانا ست حکم کننده

عَنْ اَبِىْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

و از ابی هریره رض مرویست که گفت فرمود آنحضرت صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلَقَ اللّٰهُ اٰدَمَ عَلٰى صُوْرَتِهٖ طُوْلُهٗ سِتُّوْنَ

علیه وسلم پیدا کرد خداتعالی آدم را بر صورت خود درازی وے شصت

ذِرَاعًا فَلَمَّا خَلَقَهٗ قَالَ اذْهَبْ فَسَلِّمْ عَلٰٓى اُولٰٓئِكَ

انگشت دست بود پس هنگامے که پیدا کرد خداتعالی آدم را خطاب کرد مر آدم را گفت برو پس

النَّفَرِ وَهُمْ نَفَرٌ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ جُلُوْسٌ فَاسْتَمِعْ مَا يُحَيُّوْنَكَ

سلام کن بر آنجماعت و آنها جماعت فرشتگان بود نشسته پس بشنو هر نوع تحیت یعنے سلام میکنند

فَاِنَّهَا تَحِيَّتُكَ وَتَحِيَّةُ ذُرِّيَّتِكَ فَذَهَبَ فَقَالَ

ایشان بر تو پس بدرستیکه اینکلمه که از ملائکه بشنوے سلام تو و سلام اولاد تو هست پس رفت

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَالُوْا اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ

آدم پس گفت آدم علیه السلام السلام علیکم پس گفتند فرشتگان در جواب وے السلام علیک ورحمة الله

فَزَادُوْهُ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ قَالَ فَكُلُّ مَنْ يَّدْخُلُ الْجَنَّةَ

پس زیاده کردند فرشتگان آدم را در جواب وے لفظ ورحمة الله گفت آنحضرت پس هر که می درآید بهشت

عَلٰى صُوْرَةِ اٰدَمَ وَطُوْلُهٗ سِتُّوْنَ ذِرَاعًا فَلَمْ يَزَلِ

را بر صورت آدم باشد و حال آنکه درازی وے قامت وی شصت گز باشد پس همیشه

الْخَلْقُ يَنْقُصُ بَعْدَهٗ حَتَّى الْاٰنَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

خلق یعنے آدمیان کوتاه شوند بعد از آدم تا آنکه اکنون باین قدر رسیدند متفق علیه

عَبْدِ اللّٰہِ بْنِ عَمْرٍو رض اَنَّ رَجُلًا سَاَلَ رَسُوْلَ اللّٰہِ صَلَّی

روایت است از عبد اللہ بن عمرو بن عاص کہ مردی پرسید از آنحضرت صلے اللہ

اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ اَیُّ الْاِسْلَامِ خَیْرٌ قَالَ تُطْعِمُ الطَّعَامَ

علیہ وسلم کدام خصلت مسلمانان فاضل تر است فرمود خورانیدن طعام

وَتَقْرَءُ السَّلَامَ عَلٰی مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَّمْ تَعْرِفْ مُتَّفَقٌ

را و گفتن تو سلام را بر آشنا و بیگانہ متفق

عَلَیْہِ وَعَنْ اَبِیْ ھُرَیْرَۃَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی

علیہ و از ابی ہریرہ رضی روایت است گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ

اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ لَا تَدْخُلُوْنَ الْجَنَّۃَ حَتّٰی تُؤْمِنُوْا وَ

علیہ و سلم در نمی آئید شما بہشت را تا آنکہ ایمان نیارید و

لَا تُؤْمِنُوْنَ حَتّٰی تَحَابُّوْا اَوَلَا اَدُلُّکُمْ عَلٰی شَیْءٍ اِذَا فَعَلْتُمُوْہُ

ایمان شما تا آنکہ یکدیگر دوست ندارید یعنی ایمان کامل نمیشود آیا راہ نمایم

تَحَابَبْتُمْ اَفْشُوا السَّلَامَ بَیْنَکُمْ رَوَاہُ مُسْلِمٌ وَعَنْہُ رض قَالَ

شما را بر کاری کہ چون بکنید آنرا دوست دارید یکدیگر و آن صفت اینست کہ فاش کنید سلام را میان خود رواہ مسلم

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ یُسَلِّمُ الرَّاکِبُ عَلَی

و از روایت است از ابی ہریرہ کہ فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ و سلم باید کہ سلام گوید کسیکہ سوار است

الْمَاشِیْ وَالْمَاشِیْ عَلَی الْقَاعِدِ وَالْقَلِیْلُ عَلَی الْکَثِیْرِ مُتَّفَقٌ

بر آن کسیکہ پیادہ است و سلام گوید پیادہ ای آنکہ راہ میرود بر آنکہ نشستہ است و سلام گوید اندک بر بسیار متفق

عَلَیْہِ وَعَنْہُ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ

علیہ و از وی مروی است گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ یُسَلِّمُ الصَّغِیْرُ عَلَی الْکَبِیْرِ وَالْمَارُّ عَلَی الْقَاعِدِ وَالْقَلِیْلُ

و سلم باید کہ سلام کند صغیر بر کبیر و رہ رونده بر نشستہ و اندک

على الكثير رواه البخاري وعن انس رض قال ان رسول

بر بسیار روایت کرده البخاری رحمه و از انس رض مرویست گفت انس

الله صلى الله عليه وسلم مر على غلمان فسلم عليهم

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم گذشت بر جماعت خردان پس سلام کرد بر ایشان از غایت تواضع

متفق عليه وعن ابي هريرة رض قال قال رسول الله

و شفقت متفق علیه و از ابی هریره رض مرویست که آنحضرت صلی الله

صلى الله عليه وسلم لا تبدؤا اليهود ولا النصارى

علیه وسلم فرمود ابتدا نکنید یهود و نصارا و ترسا را

بالسلام واذا لقيتم احدهم في طريق فاضطروه الى

بسلام و چون ملاقات کنید شما یکی از یهود و نصارا را در راهی پس مضطر و بیچاره گردانید

اضيقه رواه مسلم وعن ابي سعيد الخدري رض

او را بسوی مکانی که تنگ‌تر است روایت کرده مسلم و از ابی سعید خدری رض مرویست

عن النبي صلى الله عليه وسلم قال اياكم والجلوس

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بپرهیزید از نشستن

بالطرقات فقالوا يا رسول الله ما لنا من مجالسنا بد نتحدث

در راه‌ها پس گفتند یا رسول الله چاره نیست مارا از مجلسها که در راه یعنی البته

فيها قال فاذا ابيتم الا المجلس فاعطوا الطريق حقه

باید نشست در راه فرمود پس چون ابا می‌کنید از همه کار مگر مجلس را پس بدهید راه را حق

قالوا وما حق الطريق يا رسول الله قال غض البصر وكف

وی گفتند چه چیز است حق طریق یا رسول الله فرمود آنحضرت پوشیدن چشم و بازداشتن

الاذى ورد السلام والامر بالمعروف والنهي عن

و دور کردن آنچه ایذا کند و دادن جواب سلام مردم را و امر کردن مردم بشرع و باز داشتن

الْمُنْكَرِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَلِيٍّ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

از ناشائستہ متفق علیہ و روایت است از علی رض گفت فرمود رسول اللہ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ بِالْمَعْرُوفِ

صلی اللہ علیہ وسلم بر مسلمان برابر مسلمان شش خصلت حق است بطریق معروف

يُسَلِّمُ عَلَيْهِ إِذَا لَقِيَهُ وَيُجِيبُهُ إِذَا دَعَاهُ وَيُشَمِّتُهُ إِذَا

سلام کند بروے چون ملاقات کند او را و اجابت کند چون بخواند او را و الحمد بر حکمت اللہ

عَطَسَ وَيَعُودُهُ إِذَا مَرِضَ وَيَتْبَعُ جَنَازَتَهُ إِذَا مَاتَ

گوید چون عطسہ زند و پرسد چون بیمار گردد و در رسپے جنازہ او رود چون بمیرد و دوست دارد

وَيُحِبُّ لَهُ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ

مر مسلم را چیزے کہ دوست دارد مر نفس خود را روایت ترمذی و دارمی و روایت است از عمران بن

حُصَيْنٍ رض أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

حصین کہ مردی آمد نزد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَرَدَّ عَلَيْهِ ثُمَّ جَلَسَ فَقَالَ النَّبِيُّ

پس گفت السلام علیکم پس رد کرد جواب سلام او را بعد ازاں نشست پس گفت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرٌ ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ

پس گفت پیغمبر خدا کہ ثابت شد مر این مرد را دہ نیکی پس آمد مرد دیگر پس گفت السلام علیکم

وَرَحْمَةُ اللهِ فَرَدَّ عَلَيْهِ فَجَلَسَ فَقَالَ عِشْرُونَ ثُمَّ جَاءَ آخَرُ

و زیادہ کرد لفظ و رحمۃ اللہ پس جواب سلام داد آنحضرت بدین لفظ پس نشست گفت بیست

فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ فَرَدَّ عَلَيْهِ

حسنہ است بعد ازاں آمد مرد دیگر پس گفت السلام علیکم و رحمۃ اللہ و برکاتہ پس جواب داد آنحضرت

فَجَلَسَ فَقَالَ ثَلَاثُونَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

باین الفاظ پس نشست آنمرد پس فرمود برائے وی سی حسنہ است روایت ترمذی و ابوداؤد

مُعَاذِ بْنِ اَنَسٍ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت ست از معاذ بن انس رض از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

بِمَعْنَاهُ وَزَادَ ثُمَّ اَتٰى اٰخَرُ فَقَالَ اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ

بمعنی حدیث مذکور و زیاده کرد معاذ یک مرتبه دیگر که بعد تر آمد مرد دیگر پس گفت السلام علیکم ورحمة الله

اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ وَمَغْفِرَتُهُ فَقَالَ اَرْبَعُوْنَ وَقَالَ هٰكَذَا تَكُوْنُ

وبرکاته ومغفرته پس فرمود آنحضرت که ثابت شد مر او را چهل حسنه و فرمود همچنین زیاده میشود

الْفَضَائِلُ رَوَاهُ اَبُوْدَاوُدَ وَعَنْ اَبِيْ اُمَامَةَ رض قَالَ قَالَ

فضائل رواه ابوداود واز ابی امامه رض مرویست که فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ اَوْلَى النَّاسِ بِاللّٰهِ مَنْ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه نزدیکترین مردم بجناب حق عز وعلا

بَدَاَ بِالسَّلَامِ رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَاَبُوْدَاوُدَ وَعَنْ

کسی ست که ابتدا کند بسلام رواه احمد والترمذی وابوداود

جَرِيْرٍ رض اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلٰى نِسْوَةٍ فَسَلَّمَ

و روایت ست از جریر بن عبد الله بجلی که آنحضرت صلی الله علیه وسلم گذشت بر جماعت زنان پس سلام کرد

عَلَيْهِنَّ رَوَاهُ اَحْمَدُ وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ اَبِيْ طَالِبٍ رض قَالَ

آنحضرت بر ایشان رواه احمد و روایت ست از علی بن ابی طالب رض گفت علی رض کفایت

يُجْزِئُ عَنِ الْجَمَاعَةِ اِذَا مَرُّوْا اَنْ يُّسَلِّمَ اَحَدُهُمْ وَيُجْزِئُ

میکند از جماعت چون بگذرد که سلام کند یکے از ایشان و کفایت میکند از نشستگان که جواب سلام گوید یکے از

عَنِ الْجُلُوْسِ اَنْ يَّرُدَّ اَحَدُهُمْ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ

ایشان حاصل آنکه سنت سلام وجواب آن بر سبیل کفایه است اگر از جماعت یکی گوید از همه ساقط گردد روایت کرد بیهقی در شعب الایمان

مَرْفُوْعًا وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ اَبِيْهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ

اندر وسے مرفوع و از عمرو بن شعیب مرویست و او از پدر و او از پدرش که جد عمرو ست

أنَّ رسولَ اللهِ صلّى اللهُ عليهِ وسلّمَ قالَ ليسَ منّا مَن تشبَّهَ

گفت آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم فرمود نیست از ما کسیکہ مشابہت

بغيرِنا لا تشبَّهوا باليهودِ ولا بالنصارى فإنَّ تسليمَ اليهودِ

سازد بغیر ما التشبیہ نکنید بہ یہود و نصارے زیرا کہ سلام کردن یہود

الإشارةُ بالأصابعِ وتسليمَ النصارى الإشارةُ بالأكفِّ

اشارت کردن است بانگشتان و سلام کردن نصارے اشارت کردن است بکفہا دست

رواهُ الترمذيُّ وقالَ إسنادُهُ ضعيفٌ وعن أبي هريرةَ

روایت کرد ترمذی و گفت کہ اسناد آن ضعیف است و روایت است از ابی ہریرہ رض

أنَّ النبيَّ صلّى اللهُ عليهِ وسلّمَ قالَ إذا لقيَ أحدُكم أخاهُ

کہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم فرمود چون پیش آید یکے از شما برادر خود را

فليسلّمْ عليهِ فإنْ حالتْ بينهما شجرةٌ أو جدارٌ أو حجرٌ

پس باید کہ سلام کند بروے پس اگر حائل شد میان دو کس درخت یا دیوار یا سنگے پس ملاقات کرد

ثمّ لقيَهُ فليسلّمْ عليهِ رواهُ أبو داودَ وعن قتادةَ

او را پس باید کہ سلام کند بروے روایت کرد ابوداؤد و از ابن قتادہ روایت است

قالَ قالَ النبيُّ صلّى اللهُ عليهِ وسلّمَ إذا دخلتم بيتًا فسلّموا على

گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم چون در آئید خانہ را پس سلام کنید

أهلِهِ وإذا خرجتم فأودِعوا أهلَهُ بسلامٍ رواهُ البيهقيُّ

بر اہل خانہ و چون بیرون آئید ودیعت نہید نزد اہل خانہ سلام را روایت کرد بیہقی

في شعبِ الإيمانِ مرسلًا وعن أنسٍ رض أنَّ رسولَ اللهِ صلّى اللهُ

در شعب الایمان از قتادہ مرسل و روایت است از انس رض کہ آنحضرت صلی اللہ

عليهِ وسلّمَ قالَ يا بُنيَّ إذا دخلتَ على أهلِكَ فسلِّمْ

علیہ وسلم فرمود کہ ای پسر من چون در آئی بر اہل و عیال خود پس سلام کن

يَكُونُ بَرَكَةً عَلَيْكَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

برایشان میباشد سلام سبب وجود برکت بر تو و اہل خانۂ تو روایت کرد ترمذی

وَعَنْ جَابِرٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و از جابر مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ اَلسَّلَامُ قَبْلَ الْكَلَامِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

وسلم سلام پیش از کلام است روایت کرد ترمذی

أَبِي هُرَيْرَةَ رض أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

و از ابی ہریرہ رض مرویست کہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم فرمود نیست

لَا خَيْرَ فِي جُلُوسٍ فِي الطُّرُقَاتِ إِلَّا لِمَنْ هَدَى السَّبِيلَ

نیکی در نشستن در راہہا مگر کسی کہ بنماید راہ را و جواب گوید سلام را

وَرَدَّ التَّحِيَّةَ وَغَضَّ الْبَصَرَ وَأَعَانَ عَلَى الْحَمُولَةِ رَوَاهُ

و پوشید نظر را یاری دہد بر حمولہ یعنے باری دہد در برداشتن بار روایت

فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ

در شرح السنۃ مرویست از ابی ہریرہ رض گفت فرمود آنحضرت

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا خَلَقَ اللّٰهُ آدَمَ وَنَفَخَ فِيهِ الرُّوحَ

صلے اللہ علیہ وسلم ہرگاہ کہ پیدا کرد خدا تعالی آدم را و رسید در وی روح را

عَطَسَ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ فَحَمِدَ اللّٰهَ بِإِذْنِهِ فَقَالَ لَهُ رَبُّهُ يَرْحَمُكَ

عطسہ زد آدم پس گفت الحمد للہ پس حمد کرد آدم خدا را بتوفیق وی پس گفت او را

اللّٰهُ يَا آدَمُ اذْهَبْ إِلَى أُولٰئِكَ الْمَلَائِكَةِ إِلَى مَلَإٍ مِنْهُمْ

پروردگار او رحمت کند ترا خدا تعالی ای آدم برو بسوی این فرشتگان یعنی بسوی جماعت عظیم از ایشان

جُلُوسٍ فَقُلِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ

کہ نشستگانند ایشان بگو السلام علیکم پس گفت آدم السلام علیکم

قالوا علیک السلام و رحمة الله ثم رجع الی ربه فقال

گفتند فرشتگان علیک السلام و رحمة الله پس باز آمد آدم بسوی پروردگار خود پس گفت

ان هذه تحیتک و تحیة بنیک بینهم فقال له الله و یداه

پروردگار بدرستیکه این کلمات درود تست و سلام پسران تو میان یکدیگر پس گفت مر آدم را

مقبوضتان اختر ایتهما شئت فقال اخترت یمین ربی

خدا تعالی و هر دو دست وی تعالی بسته بود هر دو اختیار کن هر کدام از این دو دست را که میخواهی پس گفت آدم اختیار کردم دست

وکلتا یدی ربی یمین مبارکة ثم بسطها فاذا فیها آدم

راست پروردگار خود را و هر دو دست پروردگار من دست راست و مبارک است پس گشاد پروردگار دست را پس ناگاه در دست راست آدم

و ذریته فقال یا رب ما هؤلاء قال هؤلاء ذریتک

و اولاد او ست پس گفت آدم ای پروردگار من چه اند اینها گفت پروردگار اینها

فاذا کل انسان مکتوب عمره بین عینیه فاذا فیهم رجل

ذریت تو اند پس ناگاه هر آدمی نوشته شده است عمر وی میان دو چشم وی پس ناگاه در میان ایشان

اضوؤهم او من اضوئهم قال یا رب من هذا قال هذا

آدمیان مردی است روشن ترین ایشان یا از روشن ترین مردم گفت آدم ای پروردگار کیست این پسر

ابنک داود و قد کتبت له عمر اربعین سنة قال رب

گفت پروردگار این پسر تست که داود نام دارد و تحقیق نوشتم مر او را عمر چهل سال گفت آدم پروردگار من

زد فی عمره قال ذلک الذی کتبت له قال یا رب فانی

زیاده کن در عمر وی چیزی گفت پروردگار همان است که نوشته ام مر او را از عمر گفت آدم ای پروردگار من پس

قد جعلت له من عمری ستین سنة قال انت و ذاک

تحقیق گردانیدم مر او را از عمر خویش شصت سال گفت پروردگار تو دانی و عطای تو یعنی اختیار تراست گفت آنحضرت

قال ثم اسکن الجنة ما شاء الله ثم اهبط منها و کان آدم یعد

باز ساکن شد آدم بهشت را آن قدر که خواسته بود خدا تعالی باز از آن انداخته شد آدم از بهشت و بود آدم می شمرد برای خود

لِنَفْسِهٖ فَاَتَاهُ مَلَكُ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهٗ اٰدَمُ قَدْ عَجَّلْتَ

لیئے سال عمر خود پس آمد آدم را ملک الموت پس گفت ملک الموت را آدم شتابی کردی

قَدْ كُتِبَتْ لِیْ اَلْفُ سَنَةٍ قَالَ بَلٰى وَلٰكِنَّكَ جَعَلْتَ

بتحقیق نوشته شده است مرا عمر هزار سال گفت ملک الموت آرے ولیکن تو بخشیدی مر پسر خود را

لِابْنِكَ دَاوٗدَ سِتِّیْنَ سَنَةً فَجَحَدَتْ ذُرِّیَّتُهٗ وَنَسِیَ

که داؤد است شصت سال از عمر خود پس انکار کرد آدم پس انکار کرد ذریت وی فراموش کرد آدم پس فراموش

فَنَسِیَتْ ذُرِّیَّتُهٗ قَالَ فَمِنْ یَوْمَئِذٍ اُمِرَ بِالْكِتَابِ وَالشُّهُوْدِ

کرد ذریت او گفت آنحضرت صلعم پس از آن که واقع شد از آدم جحود و نسیان واقع شد امر نوشتن معاملات

رَوَاهُ التِّرْمِذِیُّ وَعَنِ الطُّفَیْلِ بْنِ اَبِیْ كَعْبٍ اَنَّهٗ كَانَ

و گواہان روایت کرد ترمذی و از طفیل بن ابی کعب مرویست که وی می آمد

یَاْتِیْ ابْنَ عُمَرَ رض فَیَغْدُوْ مَعَهٗ اِلَى السُّوْقِ قَالَ فَاِذَا غَدَوْنَا

نزد ابن عمر رض پس میرفت در وقت بامداد با ابن عمر بسوی بازار گفت طفیل پس چون میرفتیم بامداد بوقت

اِلَى السُّوْقِ لَمْ یَمُرَّ عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ عُمَرَ عَلٰى سَقَّاطٍ وَّلَا عَلٰى

بامداد بسوی بازار نمی گذشت عبد اللہ بن عمر بر هیچ سقاط و نمی گذشت

صَاحِبِ بَیْعَةٍ وَّلَا عَلٰى مِسْكِیْنٍ وَّلَا عَلٰى اَحَدٍ اِلَّا سَلَّمَ عَلَیْهِ

بر هیچ بیع کننده و نمی گذشت بر هیچ مسکینے و نه بر هیچ یکے مگر آنکه .. سلام میکرد

قَالَ الطُّفَیْلُ فَجِئْتُ عَبْدَ اللّٰهِ بْنَ عُمَرَ رض یَوْمًا فَاسْتَتْبَعَنِیْ

ابن عمر بروے گفت طفیل پس آمدم نزد عبد اللہ بن عمر رض روزی پس همراه بردن خواست مرا

اِلَى السُّوْقِ فَقُلْتُ لَهٗ وَمَا تَصْنَعُ فِی السُّوْقِ وَاَنْتَ لَا تَقْعُدُ

بجانب بازار پس گفتم ابن عمر را چه کار خواهی کرد تو در بازار که میروی و تو نمی ایستی بر فروختن

عَلَى الْبَیْعِ وَلَا تَسْاَلُ عَنِ السِّلَعِ وَلَا تَسُوْمُ بِهَا وَلَا تَجْلِسُ فِیْ

و نمی پرسی از متاع که میفروشند و خریداری نمی کنی متاع را و نمی نشینی در

مجالس السوق فاجلس بنا ههنا نتحدث قال

نشستگاهای بازار پس بنشین با ما اینجا تا حرف و حکایت کنیم با یکدیگر گفت طفیل

فقال لي عبد الله بن عمر يا ابا بطن قال وكان الطفيل

پس گفت عبد الله مرا ای خداوند شکم گفت راوی و بود طفیل

ذا بطن انما نغدو من اجل السلام نسلم على من لقيناه

شکم دار ای ابن عمر بزرگ گفت ما میرویم به بازار مگر بجهت سلام کردن برهر کسیکه ملاقات کنیم

رواه مالك والبيهقي في شعب الايمان وعن جابر

روایت کرد این حدیث را مالک و بیهقی در شعب ایمان و روایت کرده جابر

قال اتى رجل النبي صلى الله عليه وسلم فقال لفلان

آمد مردی به پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس گفت آنمرد فلان کس را در بوستان من

في حائطي عذق وانه قد آذاني مكان عذقه فارسل

درخت خرما یکیست و آن درخت آنمرد بتحقیق ایذا کرده است مرا از جهت درخت وسے پس فرستاد

النبي صلى الله عليه وسلم ان بعني عذقك قال لا قال

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بسوی وی کسی را که بفروش بدست من درخت خرما را گفت نه گفت

فهبه لي قال لا قال فبعنيه بعذق في الجنة فقال لا فقال

ببخش مرا گفت نه پس بخش مرا گفت بعوض درخت خرما در بهشت گفت نه پس گفت

رسول الله صلى الله عليه وسلم ما رأيت الذي هو ابخل

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم ندیدم کسی را که او بخیل تر است

منك الا الذي يبخل بالسلام رواه احمد والبيهقي

از تو مگر آنکه بخیلی میکند بسلام روایت کرد احمد و بیهقی

في شعب الايمان وعن عبد الله رض عن النبي صلى الله

در شعب ایمان و از عبد الله بن مسعود رض از آنحضرت صلی الله

سلام در درخت خرما بابه ۱۱ س

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْبَادِئُ بِالسَّلَامِ بَرِيٌّ مِّنَ الْكِبْرِ رَوَاهُ

علیه وسلم روایت میکند که فرمود ابتدا کننده بسلام بیزار است از تکبر رواه

الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ جَابِرٍ رض قَالَ أَتَيْتُ

بیهقی فی شعب الایمان واز جابر رض گفت آمدم

النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دَيْنٍ كَانَ عَلَى أَبِي فَدَقَقْتُ

آنحضرت را صلی الله علیه وسلم بسبب دینی که بود بر پدر من پس بکوفتم در را

الْبَابَ فَقَالَ مَنْ ذَا فَقُلْتُ أَنَا فَقَالَ أَنَا أَنَا كَأَنَّهُ كَرِهَهَا

پس گفت آنحضرت کیست اینکه در میکوبد پس گفتم منم پس فرمود آنحضرت منم منم گویا این کلمه را از جابر ناخوش

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

داشت متفق علیه واز ابوهریره گفت که فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ فَجَاءَ مَعَ الرَّسُولِ فَإِنَّ ذَلِكَ

علیه وسلم چون خوانده شود یکی از شما پس بیاید همراه فرستاده پس آن آمدن با همراه فرستاده شده

لَهُ إِذْنٌ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ قَالَ رَسُولُ الرَّجُلِ إِلَى

اذن است و حاجت باستیذان نیست رواه ابوداود و در روایتی مر ابوداود را که گفت آنحضرت فرستاده شده

الرَّجُلِ إِذْنُهُ وَعَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ رض أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ

مردی بسوی مردی اذن اوست ودر روایتست از عطاء بن یسار رض که مردی پرسید

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَسْتَأْذِنُ عَلَى أُمِّي

آنحضرت را صلی الله علیه وسلم پس گفت آنحضرت را آیا طلب اذن کنم از برای آمدن بر مادر خود

فَقَالَ نَعَمْ فَقَالَ الرَّجُلُ إِنِّي مَعَهَا فِي الْبَيْتِ فَقَالَ رَسُولُ

پس فرمود آنحضرت آری بکن پس گفت مردی که من با او میباشم در یک خانه پس فرمود آنحضرت

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَأْذِنْ عَلَيْهَا فَقَالَ الرَّجُلُ

صلی الله علیه وسلم استیذان بکن بر وی اگرچه با او در یک خانه باشی

إِنِّي خَادِمُهَا فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پس باز گفت مردی که من خادم مادرم پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

اِسْتَأْذِنْ عَلَيْهَا أَتُحِبُّ أَنْ تَرَاهَا عُرْيَانَةً قَالَ لَا قَالَ

استیذان بکن برای آمدن بروی آیا دوست میداری که ببینی او را برهنه گفت مرد نیست

فَاسْتَأْذِنْ عَلَيْهَا رَوَاهُ مَالِكٌ مُرْسَلًا وَعَنْ جَابِرٍ رض

نمیدارم که برهنه ببینم گفت آنحضرت پس استیذان بکن روایت کرد این را امام مالک این حدیث را مرسل بطریق گذشته یا جابر رض

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَأْذَنُوا لِمَنْ لَمْ يَبْدَأْ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرموده اذن نکنید برای کسی در آمدن که ابتدا نکرده

بِالسَّلَامِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

بسلام رواه بیهقی فی شعب الایمان

جَابِرٍ رض أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا كَتَبَ أَحَدُكُمْ

و از جابر مرویست که آنحضرت فرمود چون بنویسد یکی از شما نامه را پس باید که خاک افشاند

كِتَابًا فَلْيُتَرِّبْهُ فَإِنَّهُ أَنْجَحُ لِلْحَاجَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

بروی با مراد آن نوشته که بر خاک انداز د او را زیرا که این بر آورنده تر است مر حاجت را رواه ترمذی

بَابُ الْمُصَافَحَةِ وَالْمُعَانَقَةِ

باب مصافحه و معانقه

عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى

روایت است از براء بن عازب رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مُسْلِمَيْنِ يَلْتَقِيَانِ فَيَتَصَافَحَانِ

علیه وسلم نیست هیچ دو مسلمان که پیش آیند بیکدیگر پس مصافحه کنند

إِلَّا غُفِرَ لَهُمَا قَبْلَ أَنْ يَتَفَرَّقَا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

مگر آنکه آمرزیده شود مر ایشان را پیش از آنکه جدا شوند از یکدیگر رواه احمد و ترمذی

وابن ماجة وفي رواية ابي داود قال اذا التقى المسلمان

وابن ماجه و در روايت ابي داود در آمده كه گفت آنحضرت چون ملاقات كنند دو مسلمان

فتصافحا وحمدا الله واستغفراه غفر لهما وعن انس رض

پس مصافحه كنند و حمد گويند خدا را و آمرزش خواهند از خدا آمرزيده شود مر ايشان را و از انس مرويست

قال قال رجل يا رسول الله الرجل منا يلقى اخاه او صديقه

كه مردي از آنحضرت پرسيد كه مردي از ما مسلمانان پيش مي آيد برادر خود را يا پيش مي آيد دوست خود را

اينحني له قال لا قال افيلتزمه ويقبله قال لا قال افيأخذ

چه كار كند آيا دو تا كند سر و پشت براي وي فرمود نكند گفت آيا پس معانقه كند و بوسه زند آنرا

بيده ويصافحه قال نعم رواه الترمذي وعن ابي

فرمود نكند گفت آيا پس بگيرد دست او را و مصافحه كند فرمود آري دست بگيرد و مصافحه كند روايت كرد ترمذي از ابي

امامة رض ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال تمام

امامه رض روايت است كه آنحضرت صلى الله عليه وسلم فرمود تمام وكمال

عيادة المريض ان يضع احدكم يده على جبهته او على

پرسش بيمار آنست كه بنهد يكي از شما دست خود را بر پيشاني بيمار يا بر دست وي پس بپرسد

يده فيسأله كيف هو وتمام تحياتكم بينكم المصافحة

چگونه است وي و تمام وكمال سلامهاي شما كه ميان يكديگر ميكنيد مصافحه است

رواه احمد والترمذي وضعفه وعن عائشة رض

روايت كرد احمد و ترمذي ضعيف كرده آنرا و روايت است از عائشه صديقه رض

قالت قدم زيد بن حارثة المدينة ورسول الله صلى الله

گفت كه قدوم آورد زيد بن حارثه كه متبناي آنحضرت بود بمدينه منوره و حال آنكه آنحضرت

عليه وسلم في بيتي فاتاه فقرع الباب فقام اليه رسول

صلى الله عليه وسلم در خانه من بود پس آمد زيد آنحضرت را پس بكوفت در را پس ايستاد و رفت بسوي او

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُرْيَانًا يَجُرُّ ثَوْبَهُ وَاللهِ مَا رَأَيْتُهُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم برهنه در حالی که میکشید جامهٔ خود را بخدا سوگند ندیدم

عُرْيَانًا قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ فَاعْتَنَقَهُ وَقَبَّلَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

من آنحضرت را برهنه پیش از این و نه بعد از این پس معانقه کرد آنحضرت زید را و بوسه کرد او را روایت کرد او را ترمذی

وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ بْنِ بُشَيْرٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ عَنَزَةَ أَنَّهُ قَالَ

و روایت است از ایوب بن بشیر از مردی که از عنزه بود که گفت گفتم

قُلْتُ لِأَبِي ذَرٍّ هَلْ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مر ابی ذر را رض آیا بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

يُصَافِحُكُمْ إِذَا لَقِيتُمُوهُ قَالَ مَا لَقِيتُهُ قَطُّ إِلَّا صَافَحَنِي وَبَعَثَ

که مصافحه میکرد شما را چون ملاقات میکردید شما آنحضرت را گفت ابوذر ملاقات نکردم من با آنحضرت

إِلَيَّ ذَاتَ يَوْمٍ وَلَمْ أَكُنْ فِي أَهْلِي فَلَمَّا جِئْتُ أُخْبِرْتُ فَأَتَيْتُهُ

هیچ گاه مگر آنکه مصافحه کرد مرا و کس فرستاد بسوی من روزی و نبودم من در میان اهل خانه خود پس چون آمدم خبر

وَهُوَ عَلَى سَرِيرٍ فَالْتَزَمَنِي فَكَانَتْ تِلْكَ أَجْوَدَ وَأَجْوَدَ

داده شدم پس آمدم نزد آنحضرت در حالی که آنحضرت نشسته بود بر سریر پس معانقه کرد مرا پس بود آن معانقه جید تر و جید تر از مصافحه

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رض فِي قِصَّةِ

یا از مصافحه که آنحضرت میکرد مرا روایت کرد او را ابو داود و روایت است از جعفر بن ابی طالب رض در قصه بازگشتن او

رُجُوعِهِ مِنْ أَرْضِ الْحَبَشَةِ قَالَ فَخَرَجْنَا حَتَّى أَتَيْنَا الْمَدِينَةَ

از زمین حبشه که گفت پس بیرون آمدیم ما از حبشه تا آنکه آمدیم بمدینه منوره پس پیش آمد

فَتَلَقَّانِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاعْتَنَقَنِي ثُمَّ

بمن رسول خدا صلی الله علیه وسلم پس معانقه کرد مرا پس

قَالَ مَا أَدْرِي أَنَا بِفَتْحِ خَيْبَرَ أَفْرَحُ أَمْ بِقُدُومِ جَعْفَرٍ وَوَافَقَ

گفت آنحضرت نمی دانم که آیا من به فتح خیبر خوش حال شوم یا بآمدن جعفر از حبشه و موافق

ذَٰلِكَ فَتَغَيَّرَ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ زَارِعٍ رض

افتاده بود آمدن جعفر بفتح خیبر رواه فی شرح السنة و روایت است از زارع رض

وَكَانَ فِي وَفْدِ عَبْدِ الْقَيْسِ قَالَ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ

و بود در ایلچیان عبد القیس گفت هرگاه که فرود آمدیم بمدینه

فَجَعَلْنَا نَتَبَادَرُ مِنْ رَوَاحِلِنَا فَنُقَبِّلُ يَدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى

پس شتابی میکردیم [illegible] از شتران خود پس بوسه میدادیم دست مبارک

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرِجْلَهُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عَائِشَةَ رض

پیغمبر خدا را و پای شریف وی را رواه ابو داود و از عائشه رض مرویست

قَالَتْ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا كَانَ أَشْبَهَ سَمْتًا وَهَدْيًا وَدَلًّا وَفِي

گفت ندیدم [illegible]

رِوَايَةٍ حَدِيثًا وَكَلَامًا بِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایتی [illegible] حدیث و کلام برسول مقبول صلی الله علیه وسلم

مِنْ فَاطِمَةَ رض كَانَتْ إِذَا دَخَلَتْ عَلَيْهِ قَامَ إِلَيْهَا فَأَخَذَ

از فاطمه رض بود فاطمه [illegible]

بِيَدِهَا فَقَبَّلَهَا وَأَجْلَسَهَا فِي مَجْلِسِهِ وَكَانَ إِذَا دَخَلَ

[illegible]

عَلَيْهَا قَامَتْ إِلَيْهِ فَأَخَذَتْ بِيَدِهِ فَقَبَّلَتْهُ وَأَجْلَسَتْهُ

[illegible]

فِي مَجْلِسِهَا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ يَعْلَى رض قَالَ إِنَّ حَسَنًا

در محل نشست خود رواه ابو داود و از یعلی رض [illegible]

وَحُسَيْنًا اسْتَبَقَا إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

[illegible] صلی الله علیه وسلم

فضمهما اليه وقال ان الولد مبخلة مجبنة رواه احمد

پس جمع کرد فراهم آورد ایشان را بسوی خود و فرمود بدرستیکه اولاد باعث بخیل شدن و بزدلی است رواه احمد

وعن عطاء الخراساني رض ان رسول الله صلى الله

و از عطاء خراسانی رض مرویست که آنحضرت صلی الله

عليه وسلم قال تصافحوا يذهب الغل وتهادوا تحابوا

علیه وسلم فرمود مصافحه کنید تا ببرد کینه و هدیه فرستید بیکدیگر دوست دارید

وتذهب الشحناء رواه مالك مرسلا وعن البراء بن

و ببرد تا ببرد دشمنی روایت کرد مالک از روی ارسال و از براء بن

عازب رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

عازب رض مرویست آنحضرت صلی الله علیه وسلم

من صلى اربعا قبل الهاجرة فكانما صلاهن في ليلة

هرکه نماز گذارد چهار رکعت پیش از پیشین پس گویا گزارده آن رکعات را در شب

القدر والمسلمان اذا تصافحا لم يبق بينهما ذنب الا

قدر و دو مسلمان چون مصافحه کنند باقی نماند میان ایشان هیچ گناه

سقط رواه البيهقي في شعب الايمان

مگر آنکه ساقط میگردد روایت کرد بیهقی در شعب الایمان

باب القيام

باب در بیان قیام

عن ابي سعيد الخدري رض قال لما نزلت بنو قريظة

روایتست از ابی سعید خدری رض گفت چون فرود آمدند قبیله بنی قریظه

على حكم سعد بعث رسول الله صلى الله عليه وسلم اليه

بر حکم سعد بن معاذ فرستاد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وكان قريبا منه فجاء على حمار فلما دنا من المسجد

بسوی سعد و طلبید او را و بود سعد نزدیک به آنحضرت پس آمد سعد بر درازگوش پس چون نزدیک شد از مسجد

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم للانصار قوموا

فرمود آنحضرت صلى الله عليه وسلم مر گروه انصار را که برخیزید

الى سيدكم متفق عليه وعن ابن عمر رض عن النبي

وی بسوی سردار خود متفق علیه و از ابن عمر رض مرویست که آنحضرت

صلى الله عليه وسلم قال لا يقيم الرجل الرجل من مجلسه

صلى الله عليه وسلم فرمود باید که ایستاده نکند و برنخیزاند مرد دیگر مرد را از جای نشستن

ثم يجلس فيه ولكن تفسحوا او توسعوا متفق عليه

وی پستر بنشیند خود در جای وی ولیکن فراخ کنید جای را و جای دهید متفق علیه

وعن ابى هريرة رض ان رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از ابی هریره رض مرویست که آنحضرت صلى الله عليه وسلم

قال من قام من مجلسه ثم رجع اليه فهو احق به رواه مسلم

فرمود کسیکه برخیزد از جای خود پستر باز آید بسوی جای خود پس وی سزاوارتر است بآنجا رواه مسلم

وعن انس رض قال لم يكن شخص احب اليهم من

و از انس رض مرویست گفت نبود هیچ شخص محبوبتر نزد صحابه رض

رسول الله صلى الله عليه وسلم وكانوا اذا رأوه لم يقوموا

از آنحضرت صلى الله عليه وسلم و بودند ایشان که چون میدیدند آنحضرت را برنمی

لما يعلمون من كراهيته لذلك رواه الترمذي وقال

خاستند بسبب آنکه میدانستند از ناخوش داشتن آنحضرت ایستادن را روایت کرد ترمذی و گفت

هذا حديث حسن صحيح وعن معاوية رض قال قال

این حدیث حسن است و صحیح و از معاویه رض مرویست که فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَرَّهٗ اَنْ يَّتَمَثَّلَ لَهُ

آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم کسیکہ خوشحال میگرداند او را اینکہ ایستند

الرِّجَالُ قِيَامًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهٗ مِنَ النَّارِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

پیش او استادن دیمہ جای بر خاستن مردم او را پس باید کہ بگیرد جای نشست خود را از آتش دوزخ روایت کرد

وَاَبُوْدَاوٗدَ وَعَنْ اَبِيْ اُمَامَةَ رض قَالَ خَرَجَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

و ابو داؤد و از ابی امامہ مرویست کہ بیرون آمد آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَّكِئًا عَلٰى عَصًا فَقُمْنَا لَهٗ فَقَالَ

صلے اللہ علیہ وسلم تکیہ کردہ بر چوب پس ما بر خاستیم برای آنحضرت پس گفت

لَا تَقُوْمُوْا كَمَا يَقُوْمُ الْاَعَاجِمُ يُعَظِّمُ بَعْضُهَا بَعْضًا رَوَاهُ

بر نخیزید چنانکہ بر میخیزند اہل عجم و تعظیم میکنند بعضے از ایشان بعض را روایت

اَبُوْدَاوٗدَ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو رض عَنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ

ابو داؤد و از عبد اللہ بن عمرو مرویست از آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ اَنْ يُّفَرِّقَ بَيْنَ

صلے اللہ علیہ وسلم کہ فرمودہ حلال نیست مر هیچ مردی را کہ جدائی کند درمیان

اثْنَيْنِ اِلَّا بِاِذْنِهِمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَاَبُوْدَاوٗدَ وَعَنْ

آنکہ میان دو کس کہ بہم نشستہ اند مگر باذن ایشان روایت کرد ترمذی و ابو داؤد

عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ اَبِيْهِ عَنْ جَدِّهٖ رض اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ

و از عمرو بن شعیب رض و او از پدرش و پدرش از جد عمرو روایت میکند کہ آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَجْلِسْ بَيْنَ رَجُلَيْنِ اِلَّا

صلے اللہ علیہ وسلم فرمودہ منشین میان دو مرد مگر

بِاِذْنِهِمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ كَانَ

باذن ایشان روایت ترمذی و از ابی ہریرہ مرویست گفت کہ بود

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْلِسُ مَعَنَا فِي الْمَسْجِدِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم گاهی نشسته با ما در مسجد که سخن میکرد

يُحَدِّثُنَا فَإِذَا قَامَ قُمْنَا قِيَامًا حَتّٰى نَرَاهُ قَدْ دَخَلَ بَعْضَ

با ما پس چون می استاد از مجلس خود استاده میشدیم او استاده میماندیم تا آنکه میدیدیم که تحقیق در آمد

بُيُوتِ أَزْوَاجِهِ وَعَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الْخَطَّابِ رض قَالَ دَخَلَ

بعض خانهای زنان خود را واثله بن خطاب رض مرویست گفت درآمد

رَجُلٌ إِلٰى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ

مردی نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم و آنحضرت در مسجد نشسته بود

قَاعِدٌ فَتَزَحْزَحَ لَهُ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ

پس جنبید و یکسو شد برای او آنحضرت صلی الله علیه وسلم از جای خود پس گفت

الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ إِنَّ فِي الْمَكَانِ سَعَةً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ

آن مرد یا رسول الله در جای فراخی هست پس گفت آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِلْمُسْلِمِ لَحَقًّا إِذَا رَآهُ أَخُوهُ أَنْ يَتَزَحْزَحَ لَهُ

علیه وسلم بدرستیکه مسلمان را حق هست چون به بیند آن مسلمان را که بجنبد برای آن برادر

رَوَاهُمَا الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيْمَانِ

روایت کرد این دو حدیث را بیهقی در شعب ایمان

بَابُ الْجُلُوسِ وَالنَّوْمِ وَالْمَشْيِ

باب در بیان نشستن و خفتن و رفتن

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابن عمر رض گفت دیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

بِفِنَاءِ الْكَعْبَةِ مُحْتَبِيًا بِيَدَيْهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عَبَّادِ بْنِ

در پیش صحن کعبه بود بر دو دست احتبا رواه البخاری و عباد بن تمیم روایت میکند

تميم عن عمه رض قال رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم

از عم خود کہ عبد اللہ بن زید انصاری ہست گفت دیدم آنحضرت را صلے اللہ علیہ وسلم

في المسجد مستلقيا واضعا إحدى قدميه على الأخرى

در مسجد بر قفا خفتہ نہندہ یکپاے خود را بر پاے دیگر

متفق عليه وعن جابر رض قال نهى رسول الله

متفق علیہ است و روایت است از جابر گفت نہی کرد پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم أن يرفع الرجل إحدى رجليه

صلے اللہ علیہ وسلم از برداشتن مرد یکپای خود را بر پای دیگر

على الأخرى وهو مستلق على ظهره رواه مسلم وعن

بنہادن بران در حال آنکہ آن مرد خسپیدہ است بر پشت خود روایت مسلم

أبي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از ابی ہریرہ رضہ روایت گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

بينما رجل يتبختر في بردين وقد أعجبته نفسه خسف

در اثنای آنکہ مردی بناز می رفت و گردن افراشتہ می رفت در دو چادر و بتحقیق در عجب انداخت او را نفس او

به الأرض فهو يتجلجل فيها إلى يوم القيامة متفق عليه

فرو بردہ شد او را زمین پس آن شخص فرو میرود در زمین تا روز قیامت متفق علیہ

وعن جابر بن سمرة رض قال كان رسول الله صلى الله

و روایت است از جابر بن سمرہ رضہ گفت بود پیغمبر خدا صلے اللہ

عليه وسلم إذا صلى الفجر تربع في مجلسه حتى تطلع

علیہ وسلم چون نماز بامداد گزاردی چہار زانو نشستی تا آنکہ نیک بر آمدہ آید

الشمس حسناء رواه أبو داود وعن جابر رض قال نهى

رسول الله صلی الله علیه وسلم أن ینام الرجل علی سطح

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم از خواب کردن مرد بر بامی که سنگ نبست کرده

لیس بمحجور علیه رواه الترمذي وعن حذیفة رض

نشده است یعنی پرده دیوار بر آن نکشیده باشد روایت کرده است ترمذی و مروی است از حذیفه بن الیمان

قال ملعون علی لسان محمد صلی الله علیه وسلم من

گفت لعنت کرده شده است به زبان محمد صلی الله علیه وسلم کسیکه بنشیند

قعد وسط الحلقة رواه الترمذي وأبو داود وعن

در میان حلقه روایت کرده ترمذی و ابوداود و مروی است

أبي هریرة رض أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قال

از ابی هریره رض که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود

إذا کان أحدکم في الفيء فقلص عنه الظل فصار بعضه

چون باشد یکی از شما نشسته در سایه پس بر آید از وی سایه پس گشت پاره از وی در

في الشمس وبعضه في الظل فلیقم رواه أبو داود وعن

آفتاب و پاره در سایه پس باید که برخیزد از آنجا روایت کرده ابوداود و مروی است

أبي ذر رض قال مر بي النبي صلی الله علیه وسلم وأنا مضطجع

از ابی ذر رض گفت گذشت آنحضرت صلی الله علیه وسلم بر من و حال آنکه

علی بطني فرکضني برجله وقال یا جندب إنما هي ضجعة

خفته بودم بر شکم پس زد آنحضرت مرا بپای مبارک خود و فرمود ای جندب بدرستی که این هیئت

أهل النار رواه ابن ماجه

خفتیدن دوزخیان است روایت کرده ابن ماجه

باب العطاس والتثاؤب

باب در بیان عطسه و خمیازه

عن أبي هريرة رض عن النبي صلى الله عليه وسلم قال

مروي است از ابي هريره رض از آنحضرت صلى الله عليه وسلم كه فرمود

إن الله يحب العطاس ويكره التثاؤب فإذا عطس أحدكم

آنحضرت بدرستيكه خداي تعالى دوست ميدارد عطسه زدن را و مكروه ميدارد خميازه را پس چون عطسه زند

وحمد الله كان حقا على كل مسلم سمعه أن يقول له يرحمك

يكي از شما و ثنا گويد بر خدا را باشد حق و واجب گردد بر هر مسلمان كه بشنود حمد را آنكه بگويد مر عاطس را

الله فأما التثاؤب فإنما هو من الشيطان فإذا تثاءب أحدكم

رحمت كند ترا خداي تعالى اما خميازه پس نيست مگر از شيطان پس چون بيايد خميازه يكي از شما را

فليرده ما استطاع فإن أحدكم إذا تثاءب ضحك منه

پس بايد كه رد كند آنرا تا آنكه تواند پس بدرستي كه يكي از شما چون خميازه ميزند ميخندد بر او

الشيطان رواه البخاري وفي رواية لمسلم فإن أحدكم

شيطان رواه بخاري و در روايتي مر مسلم را اينچنين آمده است زيرا كه

إذا قال ها ضحك الشيطان منه وعنه قال قال

يكي از شما چون بگويد ها ميخندد شيطان از آن وهم از ابي هريره مرويست

رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا عطس أحدكم فليقل

كه آنحضرت صلى الله عليه وسلم فرمود چون عطسه زند يكي از شما پس بايد كه بگويد

الحمد لله وليقل له أخوه أو صاحبه يرحمك الله فإذا قال

الحمد لله و بايد كه بگويد مر او را برادر او يعني مسلمان يا مصاحب او يرحمك الله پس چون گفت

له يرحمك الله فليقل يهديكم الله ويصلح بالكم رواه البخاري

مر او را يرحمك الله پس بايد كه بگويد هدايت كند شما را خدا و نيكو گرداند احوال شما را رواه البخاري

وعن أبي موسى رض قال سمعت رسول الله صلى الله

و از ابي موسى رض مرويست گفت شنيدم آنحضرت را صلى الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ اِذَا عَطَسَ اَحَدُكُمْ فَحَمِدَ اللهَ فَشَمِّتُوْهُ

علیه وسلم که میگفت چون عطسه زند یکی از شما پس حمد گوید خدا را پس جواب عطسه دهید بیرحمک الله

وَاِنْ لَّمْ يَحْمَدِ اللهَ فَلَا تُشَمِّتُوْهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ اَبِيْ سَعِيْدِ

واگر حمد نگوید خدا را پس جواب عطسه آن نگوئید رواه مسلم و از ابی سعید

الْخُدْرِيِّ رض اَنَّ رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اِذَا

خدری رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود چون

تَثَاوَبَ اَحَدُكُمْ فَلْيُمْسِكْ بِيَدِهٖ عَلٰى فِيْهِ فَاِنَّ الشَّيْطَانَ

خمیازه کند یکی از شما پس باید که بنهد و نگاه دارد دست خود را بر دهن خود زیرا که شیطان می درآید

يَدْخُلُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض اَنَّ النَّبِيَّ

در دهن وی چون گشاده دارد رواه مسلم و از ابی هریره رض مرویست که آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ اِذَا عَطَسَ غَطّٰى وَجْهَهٗ بِيَدِهٖ

صلی الله علیه وسلم بود چون عطسه میزد می پوشید روی مبارک خود را بدست خود

اَوْ ثَوْبِهٖ وَغَضَّ بِهَا صَوْتَهٗ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَاَبُوْدَاؤدَ

یا جامهٔ خود و پست میکرد به عطسه آواز خود را رواه الترمذی وابوداود

وَعَنْ اَبِيْ مُوْسٰى رض قَالَ كَانَ الْيَهُوْدُ يَتَعَاطَسُوْنَ

و گفت ابی موسی اشعری بودند یهود که بتکلف عطسه میزدند

عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْجُوْنَ اَنْ يَّقُوْلَ لَهُمْ

نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم بامید آنکه آنحضرت مر ایشانرا بگوید یرحمک

يَرْحَمُكُمُ اللهُ فَيَقُوْلُ يَهْدِيْكُمُ اللهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

کند شما را خدا پس میگفت آنحضرت در جواب تشمیت ایشان لفظ یهدیکم الله ویصلح بالکم رواه الترمذی

وَاَبُوْدَاؤدَ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ شَمِّتْ عَاطِسًا ثَلٰثًا

وابوداود و از ابی هریره مرویست که گفت تشمیت کن برادر خود را سه کرت

فَإِنْ زَادَ فَهُوَ شَرٌّ كَانَ مَرَّةً رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَقَالَ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا أَنَّهُ

پس چون زیاده شد از سه پس آن زکام مرض است و روایت کرد ابو داود آنرا و گفت نمیدانم سعید بن ابی سعید را مگر ابی هریره

رَفَعَ الْحَدِيثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سعید المقبری ابی هریره را مگر مرفوع کرده حدیث را بسوی آنحضرت صلی الله علیه و سلم

بَابُ الضَّحِكِ

باب در خندیدن

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا وَحُشِرَ

و بدرستیکه او می خنداند و میگریاند و بدرستیکه او میمیراند و زنده میسازد و جمع کرده شد برای

لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ

سلیمان لشکرهای او از دیوان و آدمیان و مرغان پس ایشان نگاه داشته میشدند

حَتَّى إِذَا أَتَوْا عَلَى وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا

تا چون آمدند بر وادی مورچگان گفت مورچه ای مورچگان درآئید

مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

منزلهای خویش نشکنند شما را سلیمان و لشکرهای او و ایشان ندانند

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ

پس تبسم کرد بخندیدن از گفتار آن و گفت پروردگارا الهام ده مرا که سپاس کنم

نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا

نعمت ترا که نعمت کردی بر من و بر پدر و مادر من و آنکه بکنم عمل شایسته

تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ عَنْ

بپسندی آنرا و در آر مرا به بخشایش خود در بندگان خود شایستگان از

عَائِشَةَ رض قَالَتْ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عائشه رض مرویست گفت ندیدم آنحضرت صلی الله علیه و سلم را

مستجمعا ضاحكا حتى أرى منه لهواته إنما كان يتبسم

رواه البخاري وعن جرير رض قال ما حجبني النبي صلى الله

عليه وسلم منذ أسلمت ولا رآني إلا تبسم متفق عليه

وعن عبد الله بن الحارث بن جزء قال ما رأيت أحدا

أكثر تبسما من رسول الله صلى الله عليه وسلم رواه الترمذي

وعن قتادة رض قال سئل ابن عمر هل كان أصحاب

رسول الله صلى الله عليه وسلم يضحكون قال نعم والإيمان

في قلوبهم أعظم من الجبل وقال بلال بن سعد أدركتهم

يشتدون بين الأغراض ويضحك بعضهم إلى بعض

فإذا كان الليل كانوا رهبانا رواه في شرح السنة

باب الأسامي

باب در بیان نام نهادن

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از ابن عمر رضی اللہ عنہ مرویست کہ فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

اِنَّ اَحَبَّ اَسْمَائِكُمْ اِلَى اللّٰهِ عَبْدُ اللّٰهِ وَعَبْدُ الرَّحْمٰنِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

بدرستیکہ دوست‌ترین نامہای شما بسوی خدا تعالیٰ عبد اللہ و عبد الرحمن ست رواہ مسلم

وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت ست از ابی ہریرہ رض گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

اَخْنَى الْاَسْمَاءِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عِنْدَ اللّٰهِ رَجُلٌ يُسَمَّى مَلِكَ الْاَمْلَاكِ

خوارتر و زشت‌ترین نامہا روز قیامت نزد خدای عز و جل نام مردیست کہ نام کردہ بشود بادشاہ

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَفِيْ رِوَايَةٍ مُسْلِمٍ قَالَ اَغْيَظُ رَجُلٍ عَلَى اللّٰهِ يَوْمَ

بادشاہان یعنی شاہنشاہ رواہ البخاری و در روایت مسلم چنین آمدہ فرمود خشم‌ترین بر مردم

الْقِيٰمَةِ وَاَخْبَثُهُ رَجُلٌ كَانَ يُسَمَّى مَلِكَ الْاَمْلَاكِ لَا مَلِكَ

و خبیث‌ترین ایشان بر خدا تعالیٰ یوم قیامت مردی ست کہ تسمیہ کردہ میشود در دنیا شاہنشاہ

اِلَّا اللّٰهُ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ رض اَنَّ بِنْتًا كَانَتْ لِعُمَرَ رض يُقَالُ لَهَا

زیرا کہ نیست بادشاہ مگر خدا و از ابن عمر رض مرویست کہ بود دختری عمر را رض کہ گفتہ میشد

عَاصِيَةُ فَسَمَّاهَا رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمِيْلَةَ

مر آن را عاصیہ یعنی نام وے عاصیہ بود پس تبدیل کردہ نام وے را آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم جمیلہ نام کرد

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

رواہ مسلم و از ابی ہریرہ رض مرویست کہ فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَسُبُّ اَحَدُكُمُ الدَّهْرَ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ

صلے اللہ علیہ وسلم کہ دشنام نکند یکے از شما روزگار را زیرای آنکہ خدا تعالیٰ ہست

الدَّهْرُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ اَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

مصرف و محول احوال رواہ مسلم و از ابی درداء رض مرویست کہ فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ بِاَسْمَائِكُمْ وَاَسْمَاءِ

صلے اللہ علیہ وسلم خوانده میشوید شما روز قیامت بنامهای خود و بنامهای پدران

اٰبَائِكُمْ فَاَحْسِنُوْا اَسْمَاءَكُمْ رَوَاهُ اَحْمَدُ وَاَبُوْدَاوٗدَ وَعَنْ

خود چنانکه گویند فلان بن فلان پس نیک سازید نامهای خود رواه احمد وابو داود

حُذَيْفَةَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُوْلُوْا

و روایت میکند حذیفه از آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم گفت آنحضرت که مگوئید

مَا شَاءَ اللّٰهُ وَشَاءَ فُلَانٌ وَلٰكِنْ قُوْلُوْا مَا شَاءَ اللّٰهُ ثُمَّ شَاءَ فُلَانٌ

آنچه خواهد خدا و خواهد فلان لکن بگوئید آنچه خواهد خدا تعالی پس تر خواهد فلان

رَوَاهُ اَحْمَدُ وَاَبُوْدَاوٗدَ وَفِيْ رِوَايَةٍ مُنْقَطِعًا قَالَ لَا تَقُوْلُوْا

رواه احمد وابوداود و در روایتی آمده که منقطع است اسناد شده وی گفت

مَا شَاءَ اللّٰهُ وَشَاءَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقُوْلُوْا مَا شَاءَ

آنحضرت مگوئید آنچه خدا خواهد و خواهد محمد صلے اللہ علیہ وسلم و بگوئید آنچه خواهد

اللّٰهُ وَحْدَهٗ رَوَاهُ فِيْ شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى

حق سبحانه تنها بی شرکت رواه فی شرح السنة و هم از حذیفه روایت از آنحضرت صلی اللہ

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُوْلُوْا لِلْمُنَافِقِ سَيِّدٌ فَاِنَّهٗ اِنْ يَّكُ

علیہ وسلم مرویست که فرمود مگوئید مر منافق را سید زیرا که وی اگر باشد

سَيِّدًا فَقَدْ اَسْخَطْتُمْ رَبَّكُمْ رَوَاهُ اَبُوْدَاوٗدَ وَعَنْ اَبِيْ وَهْبٍ

سید و مهتر پس بتحقیق ناراض ساختید پروردگار خود را رواه ابوداود و مرویست از ابی وهب

الْجُشَمِيِّ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَسَمَّوْا

جشمی گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم نامدار شوید

بِاَسْمَاءِ الْاَنْبِيَاءِ وَاَحَبُّ الْاَسْمَاءِ اِلَى اللّٰهِ عَبْدُ اللّٰهِ وَعَبْدُ الرَّحْمٰنِ

بنامهای پیغمبران و محبوب ترین نامها نزد خدا تعالی عبدالله و عبدالرحمن

واصدقها حارث وهمام واقبحها حرب ومرة رواه

و راست ترین نامها حارث و همام است و زشت ترین نامها حرب و مره است روایت کرد

ابو داود وعن ابی هریرة ان النبی صلی الله علیه وسلم

ابو داود و روایت است از ابی هریره که پیغامبر خدا صلی الله علیه وسلم

قال اخنع اسم عند الله یوم القیامة رجل یسمی ملک الاملاک

فرمود خوار ترین نامها نزدیک خدا روز قیامت مرد یست که نام او کرده شد مالک الاملاک

قال سفیان شاهان شاه هذا حدیث حسن صحیح واخنع

گفت سفیان در معنی آن شاه شاهان این حدیث حسن است و صحیح از روی اسناد

یعنی اقبح رواه الترمذی

و اخنع یعنی اقبح است روایت کرد ترمذی

باب البیان والشعر

باب در بیان کلام فصیح و شعر

والشعراء یتبعهم الغاوون الم تر انهم فی کل واد یهیمون

و شاعران پیروی میکنند ایشان را گمراهان آیا نمی بینی که ایشان در هر وادی سرگردان

وانهم یقولون ما لا یفعلون الا الذین امنوا وعملوا

میشوند و بدرستیکه ایشان میگویند آنچه نمی کنند مگر آنانکه گرویده اند و کردند

الصالحات وذکروا الله کثیرا وانتصروا من بعد ما ظلموا

عملهای نیکو و یاد کردند خدا را بسیار و نصرت یافتند از پس آنکه ستم دیده شدند

عن ابن مسعود رض قال قال رسول الله صلی الله علیه

روایت است از ابن مسعود رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم هلک المتنطعون قالها ثلثا رواه مسلم وعن

وسلم هلاک شوند تعمق کنندگان و مبالغه کنندگان در سخن گفت آنحضرت این کلمه را سه بار روایت کرد مسلم

أبي هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لأن يمتلي

واز ابی هریره مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم هر آینه پر شدن شکم

جوف رجل قيحا يريه خير من أن يمتلي شعرا متفق عليه

مردی پر از ریم که تباه کند اندرون او را بهتر است از پر شدن شکم از شعر متفق علیه

وعن أبي أمامة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال

و مرویست از ابی امامه و او از آنحضرت صلی الله علیه وسلم روایت میکند

الحياء والعي شعبتان من الإيمان والبذاء والبيان

که فرمود آنحضرت که حیا و بستگی در سخن گفتن دو شاخ اند از ایمان و فحش گوئی و در کلام

شعبتان من النفاق رواه الترمذي وعن أبي ثعلبة

بیهوده گوئی و تکلف بسیار در سخن دو شاخ اند از نفاق روایه ترمذی واز ابی ثعلبه

الخشني رض أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال إن أحبكم

خشنی رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بدرستیکه دوست

إلي وأقربكم مني يوم القيامة أحاسنكم أخلاقا وإن أبغضكم

ترین شما و نزدیک ترین شما از من روز قیامت نیکوترین شما اند از روی اخلاق و بدرستیکه دشمن ترین شما

إلي وأبعدكم مني مساويكم أخلاقا الثرثارون المتشدقون

بسوی من و دورترین شما از من بدترین شما اند از روی اخلاق بسیار سخن کنندگان بتکلف نمایندگان

المتفيهقون رواه البيهقي في شعب الإيمان وعن سعد

تشدق کنندگان در سخن و فراخ کنندگان در سخن روایه بیهقی در شعب الایمان واز سعد

بن أبي وقاص رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

بن ابی وقاص رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لا تقوم الساعة حتى يخرج قوم يأكلون بألسنتهم كما يأكل

بر پا نمیشود قیامت تا آنکه بیرون آیند گروهی که میخورند بوسیله زبانهای خود چنانچه میخورند

فصاحت ... فراخ ... فراخ کردن سخن ...

البقرة بالسنتها رواه احمد وعن انس رض قال قال رسول الله

گاو با زبانهای خود رواه احمد و روایت است از انس گفت انس فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم مررت ليلة اسري بي بقوم تقرض شفاههم

صلے الله علیه وسلم بگذشتم آن شب که برده شد مرا بمعراج بگروهی که بریده میشود لبهای

بمقاريض من النار فقلت يا جبريل من هؤلاء قال هؤلاء خطباء امتك

ایشان بمقراضها از آتش پس گفتم ای جبرئیل چه کسانند این جماعت گفت جبرئیل اینها جماعت

الذين يقولون ما لا يفعلون رواه الترمذي وعن

خطیبان امت تو اند آن کسان که میگویند چیزی را که خود نمیکنند رواه الترمذی

ابي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من تعلم

و از ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه وسلم کسیکه بیاموزد

صرف الكلام ليسبي به قلوب الرجال او الناس لم يقبل الله

صرف کلام را تا اسیر گرداند و بند کند دلهای مردان را قبول نکند خدا ازینها

منه يوم القيامة صرفا ولا عدلا رواه ابوداود وعن

از وے روز قیامت صرف را یعنی توبه را و نه عدل را یعنی فدیه را [illegible] رواه ابوداود

صخر بن عبد الله بن بريدة عن ابيه عن جده رض قال سمعت

و از صخر بن عبد الله بن بریده مرویست و او از پدر خود و پدرش از جد وی روایت دارد

رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول ان من البيان سحرا

گفت شنیدم آنحضرت صلے الله علیه وسلم میگفت بدرستیکه بعضی از بیان سحر است

وان من العلم جهلا وان من الشعر حكما وان من القول

و بدرستی که بعضی از علم جهل است و بدرستی که بعضی از شعر حکمت است

عيالا رواه ابوداود وعن عائشة رض قالت كان

و بدرستیکه بعضی از قول عیال است رواه ابوداود و از عائشه مرویست گفت بود

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضَعُ لِحَسَّانَ مِنْبَرًا فِي الْمَسْجِدِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم که مے نهاد مر حسان را منبری در مسجد

يَقُومُ عَلَيْهِ قَائِمًا يُفَاخِرُ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

می ایستاد حسان بران منبر پس چون این نیست که مفاخرت میکرد از پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

أَوْ يُنَافِحُ وَيَقُولُ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللّٰهَ

شکسته را ایست یا آنکه دفع میکرد هجو مشرکان را از جانب آنحضرت و میگفت پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

يُؤَيِّدُ حَسَّانَ بِرُوحِ الْقُدُسِ مَا نَافَحَ أَوْ فَاخَرَ عَنْ رَسُولِ

بدرستی خدای تعالی تائید میکند حسان را بجبرئیل مادام که مخاصمت میکند یا مفاخرت میکند از

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم رواه بخاری

عَائِشَةَ رض قَالَتْ ذُكِرَ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از عائشه مرویست که گفت عائشه که ذکر کرده شد نزد آنحضرت

الشِّعْرُ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ كَلَامٌ

شعر گفتن پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم شعر کلامی است

فَحَسَنُهُ حَسَنٌ وَقَبِيحُهُ قَبِيحٌ رَوَاهُ الدَّارَقُطْنِيُّ وَرَوَى

پس نیک وی نیک است و بد وی بد روایت کرد این حدیث را دارقطنی و مسند روایت کرد شافعی

الشَّافِعِيُّ عَنْ عُرْوَةَ مُرْسَلًا وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ

و در روایت شافعی از عروه بن زبیر تابعی بطریق ارسال و در روایت مسند از ابی سعید خدری

قَالَ بَيْنَا نَحْنُ نَسِيرُ مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت ابو سعید در اثنای آنکه ما سیر میکردیم با آنحضرت صلی الله علیه وسلم

بِالْعَرْجِ إِذْ عَرَضَ شَاعِرٌ يُنْشِدُ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

بعرج که نام موضعی است ناگاه پیدا شد شاعری که شعر میخواند پس فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم خذوا الشيطان او امسكوا الشيطان لأن

علیه وسلم بگیرید این شیطان را یا فرمود لفظ امسکوا بجای خذوا

يمتلي جوف رجل قيحا خير له من ان يمتلي شعرا رواه مسلم

پر شود اندرون مرد ریم بهتر است مر آنکس را از پر شدن بشعر روایت کرد مسلم

وعن جابر رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و روایت است از جابر رض گفت جابر فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

الغناء ينبت النفاق في القلب كما ينبت الماء الزرع

سرود گفتن می رویاند نفاق را در دل چنانچه می رویاند آب زراعت را

رواه البيهقي في شعب الايمان

روایت کرد این حدیث را بیهقی در شعب الایمان

باب المزامير والمعازف

باب در بیان مزامیر و معازف

ومن الناس من يشتري لهو الحديث ليضل عن سبيل الله

و از مردمان آنکه می خرد بیهوده سخن تا گمراه سازد از راه خدا

بغير علم ويتخذها هزوا اولئك لهم عذاب مهين

بی دانش و در می گیرد آیات خدا را استهزا آن گروه مر ایشان راست عذاب خوار کننده

واذا تتلى عليه آياتنا ولى مستكبرا كأن لم يسمعها كأن

و چون خوانده میشود بروی آیتهای ما روی بگرداند در حال گردن کش و متکبر بود گویا نشنیده

في اذنيه وقرا فبشره بعذاب اليم عن ابي عامر

آن گویا در دو گوش او گرانیست پس خبر ده او را بعذاب دردناک روایت است از ابی عامر

او ابي مالك الاشعري رض قال سمعت رسول الله صلى الله

یا از ابی مالک اشعری رض گفت ابو عامر یا ابو مالک شنیدم پیغمبر خدا را صلی الله

[illegible]

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ لَيَكُوْنَنَّ مِنْ اُمَّتِيْ اَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّوْنَ

علیه وسلم که میگفت هر آئینه خواهند بود از امت من گروهها که حلال میگیرانند

الْخَزَّ وَالْحَرِيْرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ وَلَيَنْزِلَنَّ اَقْوَامٌ اِلٰى جَنْبِ

خز و حریر و خمر و معازف را و هر آئینه فرود آیند گروهها به

عَلَمٍ يَرُوْحُ عَلَيْهِمْ بِسَارِحَةٍ لَهُمْ يَأْتِيْهِمْ رَجُلٌ لِحَاجَةٍ

پهلو یا سه کوه اند شبانگاه می آید بر ایشان چرانندهٔ آنها می آید مر ایشان را مردی از جهت

فَيَقُوْلُوْنَ ارْجِعْ اِلَيْنَا غَدًا فَيُبَيِّتُهُمُ اللّٰهُ وَيَضَعُ الْعَلَمَ وَيَمْسَخُ

حاجت پس بگویند بقصد رد سوال باز آی بسوی ما فردا پس بیفرستد خدا تعالی ایشان را عذاب

اٰخَرِيْنَ قِرَدَةً وَخَنَازِيْرَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

شبا شب می شود کوه را بر بعضی از ایشان و مسخ میکند الله تعالی بعضی از ایشان را بوزینه و خوک تا روز قیامت روایت کرد بخاری

وَعَنْ اَبِيْ اُمَامَةَ رض قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت ست از ابی امامه رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

اِنَّ اللّٰهَ بَعَثَنِيْ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِيْنَ وَهُدًى لِّلْعَالَمِيْنَ وَاَمَرَنِيْ

بدرستی که خدا تعالی برانگیخته و فرستاده مرا سبب رحمت مر جهانیان را و سبب هدایت مر جهانیان این

رَبِّيْ عَزَّ وَجَلَّ بِمَحْقِ الْمَعَازِفِ وَالْمَزَامِيْرِ وَالْاَوْثَانِ وَالصُّلُبِ

گویا بیان رحمت ست و امر کرده مرا پروردگار من به باطل کردن و ناچیز گردانیدن و کم نمودن معازف و مزامیر را

وَاَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ وَحَلَفَ رَبِّيْ عَزَّ وَجَلَّ بِعِزَّتِيْ لَا يَشْرَبُ

و امر کرده شده ام بشکستن بتان و صلیبهای نصاری را و کارها و عادات جاهلیت و سوگند خورد است پروردگار من

عَبْدٌ مِّنْ عَبِيْدِيْ جُرْعَةً مِّنْ خَمْرٍ اِلَّا سَقَيْتُهُ مِنَ الصَّدِيْدِ

سوگند می خورم بعزت و غلبه و قدرت خود که نخورد هیچ بنده از بندگان من یک جرعه خمر مگر آنکه بنوشانم او را از ریم و زرداب دوزخیان

مِثْلَهَا وَلَا يَتْرُكُهَا مِنْ مَّخَافَتِيْ اِلَّا سَقَيْتُهُ مِنْ حِيَاضِ الْقُدُسِ

و نگذارد هیچ بنده خمر را از ترس من مگر آنکه بنوشانم او را از حوضهای قدس که عبارت ست از حوضهای بهشت

رواه احمد وعن ابي هريرة رض ان رسول الله صلى الله

روایت کرد او را احمد روایت است از ابی هریره رض که آنحضرت صلی الله

عليه وسلم قال الجرس مزامير الشيطان رواه مسلم

علیه و سلم فرمود که جرس مزامیر شیطان است روایت کرد او را مسلم

باب العلامات عند قرب القيامة

باب در بیان علامات قرب قیامت

وعن ابن عباس رض عن رسول الله صلى الله عليه

از ابن عباس رض مرویست از آنحضرت صلی الله علیه

وسلم قال ان الله حرم الخمر والميسر والكوبة وقال كل مسكر

وسلم که فرمود بدرستی خدا حرام کرد خمر و قمار و کوبه را و فرمود هر مسکر

حرام قيل الكوبة الطبل رواه البيهقي في شعب الايمان

حرام است گفته شد که کوبه طبل است روایت کرد او را بیهقی در شعب الایمان

وعن ابي هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه

از ابی هریره مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم اذا اتخذ الفيء دولا والامانة مغنما والزكوة مغرما

وسلم وقتی که گرفته شود و گردانیده شود غنیمتها را دولت و گرفته شود امانت را غنیمت و گردانیده شود

وتعلم لغير الدين واطاع الرجل امرأته وعق امه وادنى

زکوة تاوان را آموخته میشود علم غیر برای دین و فرمانبرداری کند مرد زن خود را و نافرمانی کند مادر خود را

صديقه واقصى اباه وظهرت الاصوات في المساجد

و نزدیک گرداند مر دوست خود را و دور کند پدر خود را و پیدا گردد آوازها در مسجدها

وساد القبيلة فاسقهم وكان زعيم القوم ارذلهم

و سردار شود گروه قبیله را کسی که فاسق است میان ایشان و باشد کفیل قوم کسی که ذلیل و کمینه تر ایشان است

واُكرم الرجل مخافة شره وظهرت القينات والمعازف

دگرامی داشته شود مرد از جهت ترس بدی او و پیدا آیند مطربه زنان که مردم اختلاط کنند با ایشان و پیدا

وشربت الخمور ولعن آخر هذه الامة اولها

آید ملاهی و خورده شود شرابها و نفرین کنند و بد گویند پسینیان این امت پیشینیان امت را پس انتظار

فارتقبوا عند ذلك ريحا حمراء وزلزلة وخسفا

برید وقت پیدا شدن این امور باد سرخ را و جنبیدن زمین و فرو رفتن در زمین و مسخ کردن

ومسخا وقذفا وآيات تتابع كنظام قطع سلكه فتتابع

آدمیان را و سنگ افتادن از آسمان و انتظار برید نشانهای قیامت را که پے در پے رسند همچو

رواه الترمذي وعن نافع قال كنت مع ابن عمر رض

رشته جواهر گسسته شده پس پیاپی افتاده باشد روایت کرد آنرا ترمذی از نافع مروی است که بودم همراه ابن عمر رض

في طريق فسمع مزمارا فوضع اصبعيه في اذنيه ونأى

در راهی پس شنید ابن عمر آواز نای را پس بنهاد هر دو انگشت خود را در دو گوش خود و دور رفت

من الطريق الى الجانب الآخر ثم قال لي بعد ان بعد

ابن عمر از راه بجانبی دیگر بقصد احتراز از پس گفت مرا بعد از آنکه دور رفت ای نافع آیا می شنوی

يا نافع هل تسمع شيئا قلت لا فرفع اصبعيه من اذنيه

چیزے از آن آواز گفتم نمی شنوم پس بر داشت هر دو انگشت خود را از دو گوش خود گفت ابن عمر که

قال كنت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم فسمع

بودم من همراه آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس شنید آنحضرت

صوت يراع فصنع مثل ما صنعت قال نافع وكنت

آواز نے را پس کرد مانند آنچه کردم من گفت نافع بودم من در آن وقت

اذ ذاك صغيرا رواه احمد وابو داود وعن انس رض

خرد روایت کرد احمد و ابو داود و از انس مروی است

أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال بعثني الله هدى

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که برانگیخت مرا خدای تعالی

ورحمة للعالمين وبعثني لأمحق المزامير والمعازف

سبب هدایت و سبب رحمت مر جهانیان را و فرستاده است مرا تا که باطل کنم مزامیر را و ملاهی را

والأوثان وأمر الجاهلية الحديث الحسن بن سفيان وابن

و بتان را و کارهای جاهلیت را تا آخر حدیث روایت کرده حسن بن سفیان و ابن منده

منده وأبو نعيم قال ابن عبد البر ليس له إسناد بالقوي

و ابو نعیم گفت ابن عبد البر که نیست اسناد این حدیث قوی

باب حفظ اللسان عن كل ما لا يعنيه

باب در حفظ زبان از بیهوده گفتن

لا يحب الله الجهر بالسوء من القول

دوست نمیدارد خدا آشکارا کردن را از سخن بد مگر آشکارا کردن

إلا من ظلم وكان الله سميعا عليما

ستم کرده شده و هست خدا شنوا دانا

والذين يرمون المحصنات ثم لم يأتوا بأربعة شهداء

و آنانکه تهمت میکنند زنان نیک را پس نیارند چهار گواه

فاجلدوهم ثمانين جلدة ولا تقبلوا لهم شهادة أبدا

پس بزنید ایشانرا هشتاد تازیانه و قبول مکنید مر ایشانرا گواهی هرگز

وأولئك هم الفاسقون يا أيها الذين آمنوا لا يسخر

و آن گروه ایشانند بدکاران ای آنانکه گرویده اند افسوس نکند

قوم من قوم عسى أن يكونوا خيرا منهم ولا نساء من نساء

گروهی از گروهی شاید که باشند بهتر از ایشان و نه زنان از زنان

عسى أن يكن خيرا منهن ولا تلمزوا أنفسكم ولا تنابزوا

شاید که باشند بهتر از ایشان و عیب مکنید نفسهای خویش را و مخوانید

بالألقاب بئس الاسم الفسوق بعد الإيمان ومن لم

بلقبها بد نام است فسق بعد از ایمان و هر که باز نگردد

يتب فأولئك هم الظالمون يا أيها الذين آمنوا اجتنبوا

پس آن گروه ایشانند ستمکاران ای آن کسانی که ایمان آوردید بپرهیزید

كثيرا من الظن إن بعض الظن إثم ولا تجسسوا ولا

بسیار گمان را از گمانها بدرستی بعضی از گمانها گناه است و تجسس مکنید

يغتب بعضكم بعضا أيحب أحدكم أن يأكل لحم أخيه

و غیبت نکنید بعضی شما بعضی را آیا دوست میدارد یکی از شما که بخورد گوشت

ميتا فكرهتموه واتقوا الله إن الله تواب رحيم عن

برادر خود را که مرده باشد پس ناخوش دارید او را و بترسید از خدا بدرستی خدا بازگردنده است مهربان است

سهل بن سعد رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

از سهل بن سعد رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

من يضمن لي ما بين لحييه وما بين رجليه أضمن له

کسی که ضامن شود برای من چیزی را که میان دو لب است و آنچه در میان دو پای او است ضامن میشوم من برای او

الجنة رواه البخاري وعن أبي هريرة قال قال رسول

بهشت رواه البخاری و از ابی هریره رض مرویست که فرمود آنحضرت

الله صلى الله عليه وسلم إن العبد ليتكلم بالكلمة

صلی الله علیه وسلم بدرستی که بنده هر آینه سخن میگوید بسخنی که ساده است از کلمه

من رضوان الله لا يلقي لها بالا يرفع الله بها درجات

رضای حق که نمی اندازد بنده آن کلمه را در دل خود بلند میگرداند الله تعالی بسبب آن کلمه درجات بسیار

وَاِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللّٰهِ لَا يُلْقِيْ لَهَا بَالًا

و بدرستیکه بنده هر آئینه سخن میکند بکلمه که در وی خشم حق هست باک ندارد و اعتبار نمیگرداند دل را بآن افتد بسبب آن

يَهْوِيْ بِهَا فِيْ نَارِ جَهَنَّمَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَفِيْ رِوَايَةٍ لَهُمَا يَهْوِيْ بِهَا

کلمه در دوزخ یعنی زبانرا نگاه باید داشت و غافل نباید بود آسان نباید انگاشت روایت کرد این حدیث را باین لفظ

فِي النَّارِ اَبْعَدَ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ

بخاری و در روایتی دیگر مر بخاری و مسلم را باین الفاظ آمده که می افتد از سبب آن کلمه در آتش دوزخ

رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَتَدْرُوْنَ مَا اَكْثَرُ مَا يُدْخِلُ

انتها دورتر و درازتر مسافت میان مبدا و منتهای اقل مسافت مابین مشرق و مغرب ست و از ابی هریره مرویست

النَّاسَ الْجَنَّةَ تَقْوَى اللّٰهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ اَتَدْرُوْنَ مَا اَكْثَرُ

که فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم آیا میدانید که چه چیز است بیشتر آنچه در آرد مردم را در بهشت تقوی خدا است و خوبی خلق

مَا يُدْخِلُ النَّاسَ النَّارَ الْاَجْوَفَانِ الْفَمُ وَالْفَرْجُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

آیا میدانید چه چیز است بیشتر آنچه میدارد مردم را در آتش دوزخ دو چیز میان خالی یکی دهان

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ

دوم فرج مرد و زن روایت کرد ترمذی و ابن ماجه و از عبد اللہ بن عمر رض مرویست که فرمود آنحضرت

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَمَتَ نَجَا رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

صلی اللہ علیہ وسلم کسیکه خاموشی گزید از سخن بد نجات یابد از آفات دنیا و آخرت

وَالدَّارِمِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ عُقْبَةَ

روایت کرد این حدیث را ترمذی و دارمی و بیهقی نیز در شعب الایمان و از عقبه

بْنِ عَامِرٍ رض قَالَ لَقِيْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ

بن عامر رض گفت ملاقات کردم آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را پس گفتم

مَا النَّجَاةُ فَقَالَ اَمْلِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ وَلْيَسَعْكَ بَيْتُكَ

چیست نجات فرمود نگاه دار زبان خود را و باید که گنجایش دهد ترا خانه تو

وَابْكِ عَلٰى خَطِيْئَتِكَ رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

وگریه کن بر گناهان و تقصیرات خود روایت کرد احمد و ترمذی

اَبِيْ سَعِيْدٍ رض رَفَعَهٗ قَالَ اِذَا اَصْبَحَ ابْنُ اٰدَمَ فَاِنَّ الْاَعْضَاءَ

واز ابی سعید رض مرویست که رفع کرد بآنحضرت گفت آنحضرت چون صبح کرد آدمی پس

كُلَّهَا تُكَفِّرُ اللِّسَانَ فَتَقُوْلُ اتَّقِ اللّٰهَ فِيْنَا فَاِنَّا نَحْنُ بِكَ

بدرستیکه اعضا همه خضوع و فروتنی میکنند با زبان پس میگویند بپرهیز کن از خدا در حق ما زیرا که بسته

فَاِنِ اسْتَقَمْتَ اسْتَقَمْنَا وَاِنِ اعْوَجَجْتَ اعْوَجَجْنَا رَوَاهُ

بتوایم پس اگر راست می ایستی تو راست می ایستیم ما و اگر کج میشوی کج میشویم ما روایت

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ

ترمذی واز علی بن حسین رض مرویست که فرمود آنحضرت

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ حُسْنِ اِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهٗ

صلی الله علیه وسلم از علامات حسن ایمان مرد ترک کردن او ست

مَا لَا يَعْنِيْهِ رَوَاهُ مَالِكٌ وَاَحْمَدُ وَعَنْ اَنَسٍ رض قَالَ

چیزی را که عنایت و اهتمام ندارد روایت مالک و احمد واز انس رض مرویست

تُوُفِّيَ رَجُلٌ مِّنَ الصَّحَابَةِ فَقَالَ رَجُلٌ اَبْشِرْ بِالْجَنَّةِ فَقَالَ

وفات کرد مردی از اصحاب پس گفت مردی شادمان باش بدر آمدن

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَوَلَا تَدْرِيْ فَلَعَلَّهٗ تَكَلَّمَ

بهشت پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم آیا میگوئی این سخن را ونمی دانی

فِيْمَا لَا يَعْنِيْهِ اَوْ بَخِلَ بِمَا لَا يَنْقُصُهٗ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

حقیقت حال این شاید که سخن کرده باشد در چیزیکه نباید یا بخیلی کرده باشد بچیزیکه دادن او نقصان نمی آرد او را

سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ الثَّقَفِيِّ رض قَالَ قُلْتُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ

روایت ترمذی واز سفیان بن عبد الله ثقفی رض مرویست گفت یا رسول خدا چیست

مَا اَخْوَفُ مَا تَخَافُ عَلَیَّ قَالَ فَاَخَذَ بِلِسَانِ نَفْسِهٖ وَقَالَ

مخوف ترین کہ می ترسی تو بر من چیز آنرا پس گرفت آنحضرت در سائید دست را بزبان مبارک خود و فرمود

هٰذَا رَوَاهُ التِّرْمِذِیُّ وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حِطَّانَ رض قَالَ

و فرمود اینست کہ بیشتر میترسم آنرا پید تو رواه ترمذی و از عمران بن حطان رض مرویست گفت

اَتَیْتُ اَبَا ذَرٍّ رض فَوَجَدْتُّهٗ فِی الْمَسْجِدِ مُحْتَبِیًا بِکِسَاءٍ اَسْوَدَ

آمدم ابا ذر را رض پس یافتم او را در مسجد حبوہ کنندہ بگلیم سیاہ تنہا نشستہ

وَحْدَهٗ فَقُلْتُ یَا اَبَا ذَرٍّ مَا هٰذِهِ الْوَحْدَةُ فَقَالَ سَمِعْتُ

پس گفتم یا ابا ذر چیست این تنہا نشستن تو پس گفت ابو ذر شنیدم

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ یَقُوْلُ الْوَحْدَةُ خَیْرٌ

رسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم را کہ میگفت تنہا نشستن بہتر است

مِّنْ جَلِیْسِ السَّوْءِ وَالْجَلِیْسُ الصَّالِحُ خَیْرٌ مِّنَ الْوَحْدَةِ

از نشستن با ہمنشین بد و نشستن با ہمنشین نیک بہتر است از تنہا نشستن و سخن کردن

وَاِمْلَاءُ الْخَیْرِ خَیْرٌ مِّنَ السُّکُوْتِ وَالسُّکُوْتُ خَیْرٌ مِّنْ

نیک بہتر است از خاموشی و خاموش نشستن بہتر است از سخن کردن بد

اِمْلَاءِ الشَّرِّ وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَیْنٍ اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ

و از عمران بن حصین رض مرویست کہ آنحضرت

صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَقَامُ الرَّجُلِ بِالصَّمْتِ اَفْضَلُ

صلے اللہ علیہ وسلم فرمود گاہی باشد کہ منزلت و مرتبہ مرد نزد خدا بخاموشی

مِنْ عِبَادَةِ سِتِّیْنَ سَنَةً وَعَنْ اَبِیْ ذَرٍّ قَالَ دَخَلْتُ

فاضل تر و زیادہ تر آمد بہشت از عبادت شصت سال و از ابی ذر مرویست گفت در آمدم

عَلٰی رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ فَذَکَرَ الْحَدِیْثَ

من بر آنحضرت را صلے اللہ علیہ وسلم پس ذکر کرد حدیث را

بطوله الی أن قال قلت یا رسول الله أوصنی قال أوصیك

با دراز می دی که اینجا مذکور نیست تا آنکه گفت ابوذر گفتم یا رسول الله اندرز کن مرا گفت آنحضرت اندرز تو

بتقوی الله فإنه أزین لأمرك کله قلت زدنی قال علیك

کنم ترا بتقوی خدا زیرا که تقوی آرایش دهنده تر هست همه کار ترا گفتم زیاده کن مرا فرمود بر تو باد

بتلاوة القرآن وذکر الله عز وجل فإنه ذکر لك فی السماء

تلاوت قرآن و یاد کردن خدای عز وجل زیرا که ذکر خدا سبب ذکر کردن هست ترا در آسمان

ونور لك فی الأرض قلت زدنی قال علیك بطول

و روشنائی است مر ترا در زمین گفتم زیاده کن اگرچه این کافی است فرمود بر تو باد دیر خاموشی

الصمت فإنه مطردة للشیطان وعون لك علی أمر دینك

دراز کردن خاموشی است زیرا که وی سبب راندن است شیطان را که از راه زبان می در آید و یاری دهنده

قلت زدنی قال إیاك وکثرة الضحك فإنه یمیت القلب

مر ترا بر کار دین تو گفتم زیاده کن مرا فرمود دور دار خود را از بسیاری خنده زیرا که خنده بسیار میراند دل را

ویذهب بنور الوجه قلت زدنی قال قل الحق وإن کان مرا

و می برد روشنائی روی را گفتم زیاده کن مرا اندرز فرمود مرا حق گو اگرچه تلخ و ناخوش آید خلق را

قلت زدنی قال لا تخف فی الله لومة لائم قلت زدنی قال

گفتم زیاده کن مرا فرمود مترس در اظهار دین خدا و تاکید وی ملامت کننده را هرچه گویند گفتم زیاده کن مرا

١٥١ لیحجزك عن الناس ما تعلم من نفسك وعن أنس رض

فرمود باید که باز آرد ترا از دیدن و گفتن عیب مردم چیزیکه میدانی از عیبهای نفس خود و از انس رض

عن رسول الله صلی الله علیه وسلم قال یا أبا ذر ألا أدلك

مروی است از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرمود آنحضرت مر ابی ذر را

علی خصلتین هما أخف علی الظهر وأثقل فی المیزان

ای اباذر آیا راه بنمایم ترا بر دو خصلت که آن دو خصلت سبک تر اند بر پشت و گران تر اندر میزان

قال قلت بلی قال طول الصمت وحسن الخلق والذی نفسی

گفت ابوذر گفتم آری بنما مرا فرمود آن دو خصلت خاموشی و نیک خوئی و سوگند بخدائی که زندگانی من

بیده ما عمل الخلائق بمثلهما روی البیهقی الاحادیث الاربعة

در دست قدرت اوست کار نکردند خلائق مانند این دو خصلت یعنی هیچ کار برابر این نیست روایت کرد بیهقی این چهار حدیث

فی شعب الایمان وعن اسلم رض قال ان عمر بن دخل

را در شعب ایمان و روایت است از اسلم مولی عمر بن خطاب در آمد روزی

یوما علی ابی بکر الصدیق رض وهو یجبذ لسانه فقال

بر ابی بکر صدیق رض و حال آنکه ابوبکر می کشید زبان خود را پس گفت عمر ابوبکر را

عمر مه غفر الله لك فقال له ابو بکر ان هذا اوردنی

این فعل را بیا مرزد ترا خدا پس گفت ابوبکر بدرستی که این زبان در آورد مرا در مهالک

الموارد رواه مالك

روایت کرد مالک

باب لعن المؤمن ورمیه بالکفر والفسوق

این باب در مذمت لعنت کردن مومن و دشنام دادن مومن را با کفر و فسق است

عن عبد الله بن مسعود رض قال قال رسول الله صلی

روایت است از عبد الله بن مسعود رض گفت فرمود آنحضرت صلی

الله علیه وسلم سباب المسلم فسوق وقتاله کفر

الله علیه وسلم دشنام دادن مسلمان را فسق است و قتال او کفر

متفق علیه وعن ابی ذر رض قال قال رسول الله صلی

متفق علیه و روایت است از ابی ذر رض گفت فرمود رسول الله صلی الله

الله علیه وسلم لا یرمی رجل رجلا بالفسوق ولا یرمیه بالکفر

علیه وسلم دشنام ندهد مرد مرد را بفسق و دشنام ندهد مرد را بکفر

إِلَّا ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبُهُ كَذَٰلِكَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

مگر آنکہ رجوع کند این کلمہ بر قائل اگر نباشد آنکہ دشنام دادہ شدہ است ہمچنین کہ میگوید روایت کرد بخاری

وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رض قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

و از ابی درداء رض مرویست کہ شنیدم آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را کہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّعَّانِينَ لَا يَكُونُونَ شُهَدَاءَ وَلَا

میگفت کہ لعنت بسیار کنندگان نمی باشند گواہی دہندگان بر خلق و نہ شفیع

شُفَعَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رض

شفاعت کنندگان مر ایشان را روز قیامت روایت کرد مسلم و از ابن مسعود رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ الْمُؤْمِنُ

مرویست گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود نیست مؤمن

بِالطَّعَّانِ وَلَا بِاللَّعَّانِ وَلَا الْفَاحِشِ وَلَا الْبَذِيِّ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

طعنہ کنندہ در آبروی مردم و نہ لعنت کنندہ و نیست سخت گویندہ و نہ بخیل روایت کرد ترمذی

وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ سَمِعْتُ

و بیہقی در شعب ایمان و روایت است از ابی درداء رض گفت شنیدم

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا لَعَنَ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را کہ میگفت بدرستی کہ بندہ چون لعنت کند

شَيْئًا صَعِدَتِ اللَّعْنَةُ إِلَى السَّمَاءِ فَتُغْلَقُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ دُونَهَا ثُمَّ تَأْخُذُ

چیزی را آدمی باشد یا غیر آدمی بر میرود لعنت بسوی آسمان پس بستہ شود درہای آسمان نزد وی پس میگیرد

يَمِينًا وَشِمَالًا فَإِذَا لَمْ تَجِدْ مَسَاغًا رَجَعَتْ إِلَى الَّذِي لُعِنَ

سمت یمین را و سمت یسار را پس چون نمی یابد لعنت جای رفتن را باز میگردد بسوی کسیکہ

فَإِنْ كَانَ لِذَٰلِكَ أَهْلًا وَإِلَّا رَجَعَتْ إِلَى قَائِلِهَا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

لعنت کردہ شدہ است او را اگر ہست اہل قبول کردن لعنت را اہل و گرنہ رجوع میکند بسوی گویندہ آن لعنت روایت کرد ابو داؤد

باب في الكذب

این باب در بیان معصیت دروغ است

عن عبد الله بن مسعود رض قال قال رسول الله صلى

از عبد الله بن مسعود رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله

الله عليه وسلم عليكم بالصدق فان الصدق يهدي الى

علیه وسلم لازم گیرید بر خود راست گفتار را پس بدرستیکه راست گفتن راه می نماید

البر وان البر يهدي الى الجنة وما يزال الرجل يصدق ويتحرى

بسوی نیکوکاری و بدرستیکه نیکوکاری راه می نماید بسوی بهشت و همیشه مرد راست میگوید و طلب

الصدق حتى يكتب عند الله صديقا واياكم والكذب

میکند راست گفتن را تا آنکه نوشته میشود آنمرد نزد خدای تعالی صدیق و دور دارید خود را

فان الكذب يهدي الى الفجور وان الفجور يهدي الى النار

از دروغ گفتن پس بدرستیکه دروغ گفتن میرساند بجانب فسق و فجور و بدرستیکه فسق کردن میرساند

وما يزال الرجل يكذب ويتحرى الكذب حتى يكتب عند

بدوزخ و همیشه مرد دروغ میگوید و طلب میکند دروغ گفتن را تا آنکه نوشته میشود

الله كذابا متفق عليه وفي رواية لمسلم قال ان الصدق

نام او نزد خدا دروغگوی متفق علیه و در روایتی مسلم را باین الفاظ آمده فرمود زیرا که صدق

بر وان البر يهدي الى الجنة وان الكذب فجور وان الفجور

نیکی است و نیکی میرساند بسوی بهشت و بدرستیکه دروغ فسق کردن است و بدرستیکه فسق کردن میرساند بسوی

يهدي الى النار وعن انس قال قال رسول الله صلى الله

دوزخ و از انس مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم من ترك الكذب وهو باطل بني له في ربض

علیه وسلم کسیکه بگذارد دروغ گفتن را در حالیکه آن باطل است بنا کرده شود برای او در

الجنة ومن ترك المراء وهو محق بني له في وسط الجنة ومن
مکانی در حوالی بهشت و کسیکه بگذارد جدال و نزاع و حال آنکه حق بجانب اوست بنا کرده شود برای وی در وسط
حسن خلقه بني له في اعلاها رواه الترمذي وعن
در میانه بهشت و کسیکه نیکو گرداند و تهذیب کند خلق خود را بنا کرده شود برای وی در اعلا و جای بلند بهشت روایت کرده
ابن عمر رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا كذب
و از ابن عمر رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون دروغ میگوید
العبد تباعد عنه الملك ميلا من نتن ما جاء به رواه
بنده دور میگردد از آن بنده فرشته یک کروه از بهر آنکه سخت بوی ناخوش آنچه آورده است آن بنده آنرا از دروغ
الترمذي وعن سفيان بن اسيد الحضرمي رض قال
رواه ترمذی و از سفیان بن اسد حضرمی رض مرویست گفت
سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول كبرت
شنیدم من آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میگفت بزرگ
خيانة ان تحدث اخاك حديثا هو لك به مصدق
ناراستی خیانت ست که بگوئی برادر خود را سخنی که آن برا در مر ترا ست دران سخن مصدق
وانت به كاذب رواه ابو داؤد وعن صفوان بن سليم
و تو دران سخن دروغ گوینده رواه ابو داؤد و از صفوان بن سلیم رض
انه قيل لرسول الله صلى الله عليه وسلم ايكون المؤمن
مرویست که گفته شد مر آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که آیا باشد مسلمان
جبانا قال نعم فقيل له ايكون المؤمن بخيلا قال نعم فقيل له
بزدل و ترسنده گفت آنحضرت آری می باشد پس گفته شد آنحضرت را که آیا باشد مسلمان بخیل فرمود
ايكون المؤمن كذابا قال لا رواه مالك والبيهقي في شعب
آری پس گفته شد مر آنحضرت را آیا باشد مسلمان دروغ گوی فرمود نه مسلمان دروغ گو نباشد روایت کرد مالک و بیهقی در شعب

الایمان مرسلا وعن عبادة بن الصامت رض ان

شعب ایمان مرسل وازعباده بن صامت رض روایت است که آنحضرت

النبی صلی الله علیه وسلم قال اضمنوا لی ستا من انفسکم

صلی الله علیه وسلم فرمود ضامن شوید برای من شش چیز را

اضمن لکم الجنة اصدقوا اذا حدثتم واوفوا اذا وعدتم

شش چیز را از ذاتهای خود ضامن شوم من شما را بهشت را راست گوئید چون سخن کنید و خبر دهید

وادوا اذا ائتمنتم واحفظوا فروجکم وغضوا ابصارکم وکفوا

وفا کنید چون وعده کنید وامانت ادا کنید چون امین گرفته شوید ونگاه دارید عورتهای خود را وفرو خوابانید

ایدیکم رواه احمد والبیهقی فی شعب الایمان وعن

چشمهای خود را از دیدن نامحرم وباز دارید دستها را از ظلم و آزار که بسته حرام است رواه بیهقی در شعب ایمان

المقداد بن الاسود رض قال قال رسول الله صلی الله علیه

و روایت است از مقداد بن اسود رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم اذا رأیتم المداحین فاحثوا فی وجوههم التراب

وسلم چون ببینید مدح گویندگان را یعنی در حالت مدح پس بپاشید در رویهای آنها خاک مراد از خاک

رواه مسلم وعن انس رض قال قال رسول الله صلی

انداختن در رویها ست یعنی چیزی ندهید تا اند که چیز دادن که نشاید بیجا کرده ست رواه مسلم واز انس رض مروی ست

الله علیه وسلم اذا مدح الفاسق غضب الرب تعالی

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون مدح کرده میشود فاسق در خشم می آید پروردگار [illegible]

واهتز له العرش رواه البیهقی فی شعب الایمان وعن

[illegible] عرش رواه بیهقی در شعب ایمان

بهز بن حکیم عن ابیه عن جده رض قال قال رسول الله

و روایت است از بهز بن حکیم که روایت میکند از پدر خود [illegible]

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيْلٌ لِمَنْ يُحَدِّثُ فَيَكْذِبُ لِيُضْحِكَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم هلاک و سختی مر کسی را که سخن میگوید پس دروغ میگوید تا بخنداند بآن

بِهِ الْقَوْمَ وَيْلٌ لَهُ وَيْلٌ لَهُ رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَاَبُوْدَاوُدَ

مردم را ویل هلاکی ست مر آنرا ویل و سختی ست مر آنرا روایت کرده احمد و ترمذی و ابوداود

وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

و دارمی و از ابی هریره رض مرویست که فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ الْعَبْدَ لَيَقُوْلُ الْكَلِمَةَ لَا يَقُوْلُهَا

صلی الله علیه وسلم بدرستیکه بنده هر آیینه میگوید کلمه را نمیگوید آنکلمه را مگر برای آنکه

اِلَّا لِيُضْحِكَ بِهِ النَّاسَ يَهْوِيْ بِهَا اَبْعَدَ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ

تا بخنداند باین مردم را افتد آن بنده بسبب آن کلمه بسوی بعید تر از آنکه در میان آسمان

وَالْاَرْضِ وَاِنَّهُ لَيَزِلُّ عَنْ لِسَانِهِ اَشَدَّ مِمَّا يَزِلُّ عَنْ

از سما حتی که میان آسمان و زمین هست و بدرستیکه هر آیینه می لغزد بنده از زبان خود سخت تر از

قَدَمِهِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ

لغزیدن از قدمش رواه البیهقی در شعب الایمان

اُمِّ كُلْثُوْمٍ رض قَالَتْ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ام کلثوم رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِيْ يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ وَيَقُوْلُ خَيْرًا

نیست دروغ گوی آنکسی که اصلاح میکند میان مردم و میگوید سخنان نیک را که باعث

وَيَنْمِيْ خَيْرًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

اصلاح و رفع نزاع میگردد اگرچه دروغ گوید آنکه میرساند سخنان خوب را باید بگیرد متفق علیه

بَابُ تَرْكِ الْفُحْشِ وَالشَّمَاتَةِ وَالطَّعْنِ

این باب در بیان ترک فحش و بدگوئی و طعن است و سخن شماتت و طعنه کردن بر مردم

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَجُلًا اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

روایت است از عائشه رضی الله عنها که مردی اذن طلبید که در آید بر پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَقَالَ ائْذَنُوا لَهُ فَبِئْسَ أَخُو الْعَشِيرَةِ فَلَمَّا جَلَسَ تَطَلَّقَ

وسلم پس فرمود آنحضرت اذن دهید او را بد مردی است این مرد از قبیله او پس چون نشست گشاده روی شد

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجْهِهِ وَانْبَسَطَ إِلَيْهِ فَلَمَّا

پس چون در آمد و نشست گشاده شد آنحضرت در روی وی و اظهار انبساط

انْطَلَقَ الرَّجُلُ قَالَتْ عَائِشَةُ رض يَا رَسُولَ اللهِ قُلْتَ لَهُ كَذَا

کرد آنحضرت بسوی او پس هرگاه که رفت آن مرد گفت عائشه رض یا رسول الله گفتی در حق این مرد را

وَكَذَا ثُمَّ تَطَلَّقْتَ فِي وَجْهِهِ وَانْبَسَطْتَ إِلَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ

چنان و چنین پس گشاده رو شدی در روی وی و انبساط کردی بسوی او پس فرمود

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَتَى عَاهَدْتِنِي فَحَّاشًا إِنَّ شَرَّ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم کی یافتی مرا فحاش بدترین

النَّاسِ عِنْدَ اللهِ مَنْزِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ تَرَكَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ

مردمان نزد خدا از روی مرتبه روز قیامت کسی است که ترک کنند او را مردم از جهت پرهیز کردن از

شَرِّهِ وَفِي رِوَايَةٍ اتِّقَاءَ فُحْشِهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

از شر وی و در روایتی بجای اتقاء شره اتقاء فحشه آمده متفق علیه

أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود رسول خدا صلی الله علیه وسلم

كُلُّ أُمَّتِي مُعَافًى إِلَّا الْمُجَاهِرُونَ وَإِنَّ مِنَ الْمَجَانَةِ أَنْ يَعْمَلَ

همه امت من سلامت یافته شده‌اند مگر آشکار کنندگان گناه و بدرستیکه از بی‌باکی است که کند

الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلًا ثُمَّ يُصْبِحُ وَقَدْ سَتَرَهُ اللهُ فَيَقُولُ يَا فُلَانُ

مرد در شب عملی پس صبح کند و پوشیده است آنرا خدا پس گوید ای فلان

عملتُ البارحة كذا وكذا وقد بات يستره ربه ويصبح

کردم دی شب چنین و چنان کاری و تحقیق شب کرد با آنحال که میپوشید عیال ورا

يكشف ستر الله عنه متفق عليه وعن واثلة رض قال قال

و صبح میکند با آنحال که میدرد پرده خدا را از خود متفق علیه و روایت است از واثله بن اسقع که گفت فرمود

رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تظهر الشماتة لاخيك

آنحضرت صلی الله علیه وسلم ظاهر مکن شماتت را برای مسلمان و شاد مشو به بلای ایشان

فيرحمه الله ويبتليك رواه الترمذي وعن ابي هريرة

پس رحم کند خدا بر ایشان و مبتلا گرداند ترا بآن بلیه روایت کرد ترمذی و از ابی هریره

رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا قال الرجل

روایت است که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون بگوید مردی هلاک شدند

هلك الناس فهو اهلكهم رواه مسلم وعن عائشة

مردم پس او هلاک کننده ترین مردم است روایت کرد مسلم و از عائشه

رض قالت قلت للنبي صلى الله عليه وسلم حسبك من صفية

رض روایت است که گفت گفتم من مر آنحضرت صلی الله علیه وسلم را بس است ترا از صفیه

كذا وكذا تعني قصيرة قال لقد قلت كلمة لو مزج بها

یعنی از عیبهای او چنین و چنان مراد میدارد عائشه کوتاه قامت را فرمود آنحضرت هر آینه گفتی تو

البحر لمزجته رواه احمد والترمذي وابو داود وعن

سخنی را که اگر آمیخته شود با آن کلمه دریا هر آینه خلط میکند دریا را روایت کرد احمد و ترمذی و ابو داود

انس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما كان

و از انس روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نباشد

الفحش في شيء الا شانه وما كان الحياء في شيء الا زانه

فحش در چیزی مگر که معیوب میکند آنرا و نباشد حیا در چیزی مگر که زینت میدهد آنرا

رواه الترمذي

باب الغيبة والنميمة وما جاء في ذي الوجهين

عن أبي هريرة رضـ أن رسول الله صلى الله عليه وسلم
قال أتدرون ما الغيبة قالوا الله ورسوله أعلم قال ذكرك
أخاك بما يكره قيل أفرأيت إن كان في أخي ما أقول قال
إن كان فيه ما تقول فقد اغتبته وإن لم يكن فيه ما تقول فقد
بهته رواه مسلم وعن ابن عباس رضـ أن رجلين
صليا صلوة الظهر والعصر وكانا صائمين فلما قضى
النبي صلى الله عليه وسلم الصلوة قال أعيدا وضوءكما
وصلوتكما وامضيا في صومكما واقضيا يوما
آخر قالا لم يا رسول الله قال اغتبتم فلانا وعن

أبي سعيد وجابر رض قالا قال رسول الله صلى الله عليه

و از ابی سعید و از جابر رض مروی است گفتند هر دو که فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم الغيبة أشد من الزنا قالوا يا رسول الله عليك

وسلم غیبت کردن سخت تر است از زنا کردن گفتند یا رسول الله بر تو باد

الصلوة والسلام وكيف الغيبة أشد من الزنا قال

صلوة و سلام چگونه است غیبت سخت تر از زنا فرمود

إن الرجل ليزني فيتوب فيتوب الله عليه وفي رواية فيتوب

بدرستیکه مرد زنا میکند پس توبه میکند پس قبول میکند خدای تعالی توبه او را و در روایتی آمده پس توبه میکند

فيغفر الله له وإن صاحب الغيبة لا يغفر له حتى

پس می آمرزد خدای تعالی او را و بدرستیکه صاحب غیبت آمرزیده نمیشود مر او را تا آنکه

يغفرها له صاحبه وفي رواية أنس رض قال صاحب

بیامرزد او را صاحب او و در روایت انس رض آمده که گفت صاحب

الزنا يتوب وصاحب الغيبة ليس له توبة روى

زنا توبه میکند و صاحب غیبت نیست او را توبه روایت کرده

البيهقي الأحاديث الثلاثة في شعب الإيمان

بیهقی احادیث سه گانه را در شعب الایمان

وعن أنس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه

و از انس رض روایت است گفت فرمود رسول خدا صلی الله علیه

وسلم إن من كفارة الغيبة أن تستغفر لمن اغتبته

وسلم بدرستیکه از کفاره غیبت آنست که آمرزش خواهی مر کسی را که غیبت کرده

تقول اللهم اغفر لنا وله رواه البيهقي في الدعوات الكبير

میگوئی خدایا بیامرز ما را و مر او را روایت کرده بیهقی در دعوات کبیر

وعن عقبة بن عامر رض قال قال رسول الله

و از عقبه بن عامر رضا مرویست کہ فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم من رأى عورة فسترها كان

صلی الله علیه وسلم کسیکه بیند عیب کسیرا پس بپوشد آنرا باشد آنکس مانند کسیکه

كمن أحيى موؤدة رواه أحمد والترمذي وعن

زنده گرداند دختر زنده در گور کرده را روایت کرد احمد و ترمذی

أنس رض عن النبي صلى الله عليه وسلم قال من اغتيب

و روایت کرد انس رض از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود آنحضرت کسیکه غیبت کرده شود

عنده أخوه المسلم وهو يقدر على نصره فنصره نصره الله

نزد وی برادر دینی مسلمان و حال آنکه قادر هست بر مدد وی پس مدد کند وی را مدد کند

في الدنيا والآخرة فإن لم ينصره وهو يقدر على نصره

خدای تعالی او را در دنیا و آخرت پس اگر مدد نکرد برادر خود را و حال آنکه وی قدرت داشت بر نصرت

أدركه الله به في الدنيا والآخرة رواه في شرح السنة

دریابد او را خدا او را مواخذه میکند او را بسبب عدم نصرت وی در دنیا و آخرت روایت کرد [illegible] در شرح السنه

وعن أسماء بنت يزيد رض قالت قال رسول الله صلى

و از اسماء بنت یزید رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله

الله عليه وسلم من ذب عن لحم أخيه بالغيبة كان

علیه وسلم کسیکه [illegible] از گوشت خوردن برادر خود بغیبت کردن [illegible] حق است

حقا على الله أن يعتقه من النار رواه البيهقي في شعب

[illegible] روایت کرد

الإيمان وعن عبد الرحمن بن غنم وأسماء بنت يزيد

[illegible]

قالت ان النبي صلى الله عليه وسلم قال خيار عباد الله الذين

گفته بدرستیکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بهترین بندگان خدا آنانند که چون

اذا رؤوا ذكر الله وشرار عباد الله المشاؤون بالنميمة

دیده شوند یاد کرده شود خدای تعالی و بدترین بندگان خدا روندگان بسخن چینی و جدا کنندگان

المفرقون بين الاحبة الباغون البراء العنت رواه احمد

میان دوستان بسخن چینی و طلب کنندگان پاکان عیب و فساد و بزه و زنا را روایت کرده احمد

والبيهقي في شعب الايمان وعن حذيفة رض قال

و بیهقی در شعب ایمان واز حذیفه رضی الله عنه مرویست که گفت

سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول لا يدخل

شنیدم آنحضرت صلی الله علیه وسلم را که می گفت در نمی آید

الجنة قتات متفق عليه وفي رواية مسلم نمام

بهشت را سخن چین وآنکه پنهان گوش نهد بر سخن مردم وارد و در روایت مسلم لفظ نمام آمده

وعن ابي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله

و از ابی هریره مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم تجدون شر الناس يوم القيمة

علیه وسلم می یابید بدترین مردم روز قیامت

ذا الوجهين الذي ياتي هؤلاء بوجه وهؤلاء بوجه

دو رویه را آنکه می آید این جماعت را بیک روی و می آید جماعت دیگر را بروی دیگر

متفق عليه وعن عمار رض قال قال رسول

متفق علیه واز عمار بن یاسر مرویست که فرمود آنحضرت

الله صلى الله عليه وسلم من كان ذا وجهين في الدنيا كان له

صلی الله علیه وسلم کسیکه هست خداوند دو روی در دنیا باشد مر او را

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ لِسَانَانِ مِنْ نَارٍ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ

روز قیامت دو زبان از آتش روایت دارمی

اِسْمٰعِيْلَ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ اٰبَائِهٖ عَنْ اُسَامَةَ

[illegible] اسمعیل بن زیاد [illegible] جعفر بن محمد از پدران خود [illegible]

ابْنِ زَيْدٍ رض قَالَ بَيْنَا رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن زید رض مرویست درحال کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

عَلٰى بَغْلَتِهِ الشَّهْبَاءِ وَاَنَا رَدِيْفُهٗ اِذْ عَثَرَتِ الْبَغْلَةُ فَقُلْتُ

[illegible]

تَعِسَ اِبْلِيْسُ فَضَرَبَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

[illegible] ہلاک باد ابلیس [illegible] دست مبارک آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

عَلٰى مَنْكِبِيْ وَقَالَ يَا اُسَامَةُ لَا تَقُلْ هٰكَذَا فَاِنَّ اِبْلِيْسَ

[illegible] اے اسامہ [illegible] ابلیس [illegible]

عِنْدَ ذٰلِكَ نَخْوَة يَقُوْلُ ذَكَرَنِيْ وَنَسِيَ رَبَّهٗ وَلٰكِنْ قُلْ بِسْمِ اللّٰهِ

[illegible] بسم اللہ

هٰذَا فِي الْمُتَّفَقِ وَالْمُفْتَرَقِ وَرِجَالُهٗ ثِقَاتٌ لٰكِنْ فِيْهِ اِنْقِطَاعٌ

[illegible]

بَيْنَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ وَبَيْنَ اُسَامَةَ وَعَنْ اَنَسٍ رض قَالَ

[illegible]

[illegible] رَجُلٌ مِنْ اَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

[illegible]

فَقَالُوْا هَنِيْئًا لَكَ الْجَنَّةُ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

[illegible]

وَيَسْئَلُكُمْ وَمَا عَلَّمَكُمْ لَعَلَّهُ قَدْ تَكَلَّمَ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ أَوْ مَنَعَ

و سلم هم چیز معلوم گردانید شما را که وی داخل بهشت است شاید وی تحقیق کلام کرده باشد در چیزی که ضرورت

مَا لَا يَنْقُصُهُ رَوَاهُ ابْنُ جَرِيرٍ

ندر خفته باشد یا بخیلی کرده باشد یا در انچه نقصان نمی آمد او را رواه ابن جریر

بَابُ الْوَعْدِ

باب در بیان وعده

وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا وَأَوْفُوا الْكَيْلَ

و وفا کنید پیمان را بدرستیکه پیمان هست پرسیده شده و تمام کنید پیمانه را چون بپیمائید

إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ

و بسنجید به ترازوی راست این بهتر است و نیکوتر است

تَأْوِيلًا وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ

بعاقبت و یاد کن در قرآن اسمعیل را بدرستی که او بود راست

الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ

وعده و بود فرستاده پیغمبر و بود میفرمود کسان خود را بنماز

وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ

و زکوة و بود نزد پروردگار خود پسندیده و از عبد الله بن

الْحَمْسَاءِ رض قَالَ بَايَعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ

حمساء رض مرویست گفت که خریدم از آنحضرت صلے الله علیه وسلم چیزی را

أَنْ يُبْعَثَ وَبَقِيَتْ لَهُ بَقِيَّةٌ فَوَعَدْتُهُ أَنْ آتِيَهُ بِهَا فِي مَكَانِهِ

پیش از آنکه مبعوث گردد و باقی مانده بود مر آنحضرت را بر من بقیه از ثمن بیع پس وعده کردم

فَنَسِيتُ فَذَكَرْتُ بَعْدَ ثَلَاثٍ فَإِذَا هُوَ فِي مَكَانِهِ فَقَالَ

آنحضرت را که بیارم او را بقیه ثمن در جای آنحضرت که آنجا نشسته بود یا در جای بیع پس فراموش کردم

پس یاد آوردم بعد سه شب ناگاه دیدم آنحضرت را در همان جا نشسته است پس فرمود تحقیق انداختی مرا

لَقَدْ شَقَقْتَ عَلَيَّ أَنَا هٰهُنَا مُنْذُ ثَلَاثٍ أَنْتَظِرُكَ رواه ابوداؤد

در مشقت من اینجا ام از مدت سه روز انتظار میبرم آمدن ترا تا خلاف وعده نشود رواه ابوداؤد

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از زید بن ارقم رضی الله عنه مرویست از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ إِذَا وَعَدَ الرَّجُلُ أَخَاهُ وَمِنْ نِيَّتِهِ أَنْ يَفِيَ لَهُ فَلَمْ يَفِ

که فرمود چون وعده کند مرد برادر خود را و از جمله نیت او این باشد که بسر برد

وَلَمْ يَجِئْ لِلْمِيعَادِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ رَوَاهُ أَبُودَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ

و بسر نتوانست کرد وعده را برای برادر خود و پس بسر نبرد و نیامد در وقت وعده پس نیست بر وی هیچ گناه رواه ابوداؤد و ترمذی

وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَامِرٍ قَالَ دَعَتْنِي أُمِّي يَوْمًا وَرَسُولُ

و از عبدالله بن عامر رضی الله عنه مرویست که خواند مرا مادر من روزی و آنحضرت

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاعِدٌ فِي بَيْتِنَا فَقَالَتْ هَا تَعَالَ

صلی الله علیه وسلم نشسته بود در خانه ما پس گفت مادر من

أُعْطِيكَ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَرَدْتِ

آگاه باش بیا بدهم ترا پس گفت مادر مرا آنحضرت صلی الله علیه وسلم که چه میخواستی

أَنْ تُعْطِيَهُ قَالَتْ أَرَدْتُ أَنْ أُعْطِيَهُ تَمْرًا فَقَالَ لَهَا رَسُولُ

که بدهی او را گفت مادر من خواستم که او را خرمای خشک بدهم پس گفت مر مادر مرا آنحضرت

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّكِ لَوْ لَمْ تُعْطِيهِ شَيْئًا كُتِبَتْ

صلی الله علیه وسلم آگاه باش بدرستیکه تو ای زن اگر نمیدادی آن پسر را

عَلَيْكِ كِذْبَةٌ رَوَاهُ أَبُودَاوُدَ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

چیزی نوشته میشد بر تو دروغ روایت کرده ابوداؤد و بیهقی در شعب ایمان

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ رض أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

[illegible]

وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ وَعَدَ رَجُلًا فَلَمْ يَأْتِ اَحَدُهُمَا اِلٰى وَقْتِ

وسلم فرمود کسیکه وعده کرد مردی را پس نیامد یکی ازان دو مرد تا وقت نماز و درفت آنکه

الصَّلٰوةِ وَذَهَبَ الَّذِیْ جَاءَ لِیُصَلِّیَ فَلَا اِثْمَ عَلَیْهِ رَوَاهُ رَزِیْنٌ

که آمده بود بجای نماز تا نماز بگذارد پس نیست گناه بروی روایت کرد این حدیث را رزین

بَابُ الْمِزَاحِ

باب در بیان خوش طبعی

عَنْ اَنَسٍ رضـ اَنَّ رَجُلًا اِسْتَحْمَلَ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

از انس رض مرویست که مردی طلب سواری کرد از آنحضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اِنِّیْ حَامِلُكَ عَلٰى وَلَدِ نَاقَةٍ فَقَالَ

علیه وسلم ودرخواست که مرکب عطا کند پس فرمود که من سوار کننده ام

مَا اَصْنَعُ بِوَلَدِ النَّاقَةِ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ترا بر بچه ناقه یعنی عطا میکنم پس گفت آنمرد چه کار میکنم من بچه ناقه را شتر میخواهم پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیه وسلم

وَهَلْ تَلِدُ الْاِبِلَ اِلَّا النُّوْقُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَاَبُوْ دَاوٗدَ

و آیا میزاید شتر را مگر ناقها یعنی هر شتر بچه ناقه است رواه الترمذی وابوداؤد

وَعَنْهُ اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهٗ يَا

وهم از انس مرویست که آنحضرت صلے اللہ علیه وسلم فرمود مر او را صاحب

ذَا الْاُذُنَيْنِ رَوَاهُ اَبُوْ دَاوٗدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ

دو گوشش رواه ابوداؤد وترمذی وهم از وی مرویست که آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِامْرَاَةٍ عَجُوْزٍ اِنَّهٗ لَا تَدْخُلُ

صلے اللہ علیه وسلم فرمود بطریق مزاح پیرزنی را چنانچه در الشمائل است که بهشت کرده نمی آید

الْجَنَّةَ عَجُوْزٌ فَقَالَتْ وَمَا لَهُنَّ وَكَانَتْ تَقْرَأُ الْقُرْاٰنَ

به بهشت پیرزن گفت پیرزنان را چه شد مر پیرزنان را که در نمی آیند بهشت را و بود آنزن قرآن خوان

فَقَالَ لَهَا اَمَا تَقْرَئِیْنَ الْقُرْاٰنَ اِنَّآ اَنْشَاْنٰهُنَّ اِنْشَآءً

پس گفت آنحضرت مرآن زن را آیا نمیخوانی قرآن را و نمی دانی که گفته است حق تعالی که بدرستیکه ما پیدا

فَجَعَلْنٰهُنَّ اَبْكَارًا رَوَاهُ رَزِیْنٌ وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رض

کرده ایم زنان بهشت را پیدا کردنی پس گردانیدیم ایشانرا بکرها روایت کرد آنرا رزین و از ابن عباس رض

عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُمَارِ اَخَاكَ وَلَا تُمَازِحْهُ

مرویست از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرمود آنحضرت خصومت مکن برادر مسلمان خود را

وَلَا تَعِدْهُ مَوْعِدًا فَتُخْلِفَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِیُّ

و مزاح مکن و در از انچه ایذا کشند و وعده مکن او را وعده کردنی پس خلاف کنی آن را یعنی وعده و فا کن رواه ترمذی

بَابُ الْمُفَاخَرَةِ وَالْعَصَبِیَّةِ

باب در بیان تفاخر و تعصب

یٰۤاَیُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقْنٰكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ وَّاُنْثٰی وَجَعَلْنٰكُمْ

ای مردمان بدرستیکه ما آفریدیم شما را از مرد و زنان و گردانیدیم شما را

شُعُوْبًا وَّقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوْا اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ اَتْقٰىكُمْ

گروهها و قبیلها تا بشناسید بدرستیکه بزرگترین شما نزد خدا پرهیزگارتر شما است

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ

از ابن عمر رض مرویست گفت فرموده آنحضرت صلی الله علیه وسلم

اَلْكَرِیْمُ ابْنُ الْكَرِیْمِ ابْنِ الْكَرِیْمِ ابْنِ الْكَرِیْمِ یُوْسُفُ بْنُ یَعْقُوْبَ

اندر وصف حسب و نسب کریم ابن کریم ابن کریم ابن کریم یوسف بن یعقوب

بْنِ اِسْحٰقَ بْنِ اِبْرَاهِیْمَ رَوَاهُ الْبُخَارِیُّ وَعَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رض

بن اسحق بن ابراهیم است رواه بخاری و از براء بن عازب رض روایت

قَالَ فِیْ یَوْمِ حُنَیْنٍ كَانَ اَبُوْ سُفْیَانَ بْنُ الْحَارِثِ اٰخِذًا بِعِنَانِ

گفت براء در روز حنین ابو سفیان بن حارث گرفته بود عنان

بَغْلَتِهٖ يَعْنِي بَغْلَةَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا غَشِيَهُ

استر آنحضرت را گرا و آنحضرت میزد استر را تا حمله کند . پس چون گرا گرد گرفتند آنحضرت را

الْمُشْرِكُوْنَ نَزَلَ فَجَعَلَ يَقُوْلُ اَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ اَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ

مشرکان فرود آمدند از استر بکمال شجاعت پس در رجها دو شروع کرد آنحضرت که میخواند این جز را من پیغمبرم

قَالَ فَمَا رُئِيَ مِنَ النَّاسِ يَوْمَئِذٍ اَشَدُّ مِنْهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

نیست سخن در این دروغ من پسر عبد المطلب ام که مشهور در شجاعت است گفت راوی پس دیده نشد از مردم در آن روز

وَعَنْ اَنَسٍ رض قَالَ جَاءَ رَجُلٌ اِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از آدمیان سخت تر و قوی تر از آنحضرت متفق علیه و از انس مرویست گفت انس آمد مردی نزد آنحضرت صلی الله

قَالَ يَا خَيْرَ الْبَرِيَّةِ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاكَ اِبْرَاهِيْمُ

علیه وسلم پس گفت آن مرد آنحضرت را ای بهترین خلق پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بطریق

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

تواضع یعنی آن خیر البریة ابراهیم است و این خاصه اوست روایت مسلم و از عمر رض مرویست که فرمود آنحضرت

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُطْرُوْنِيْ كَمَا اَطْرَتِ النَّصَارٰى عِيْسَى ابْنَ

صلی الله علیه وسلم مدح نکنید مرا از حد زیاده و دروغ مگوئید چنانکه مدح کردند نصاری از حد در گذشته عیسی پسر

مَرْيَمَ فَاِنَّمَا اَنَا عَبْدُهٗ فَقُوْلُوْا عَبْدُ اللّٰهِ وَرَسُوْلُهٗ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

گفتند نصاری در مدح عیسی پسر مریم که الله و ابن الله گفتند پس نیستم من مگر بندهٔ خدا پس بگوئید مرا بندهٔ خدا و رسول او متفق علیه

وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی هریره رض از آنحضرت روایت است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ لَيَنْتَهِيَنَّ اَقْوَامٌ يَفْتَخِرُوْنَ بِاٰبَائِهِمُ الَّذِيْنَ مَاتُوْا اِنَّمَا هُمْ

فرمود بخدا سوگند هر آینه باز آیند قومهای که افتخار میکنند به پدران خود که مرده اند نیست اند ایشان مگر انگشت

فَحْمٌ مِنْ جَهَنَّمَ اَوْ لَيَكُوْنُنَّ اَهْوَنَ عَلَى اللّٰهِ مِنَ الْجُعَلِ الَّذِيْ

از دوزخ یا باشند خوارتر نزد خدا از کرم سیاه مشهور که در پلیدی میباشد آنکه می غلطاند پلیدی را به بینی خود

يَا هٰذِهِ الْحَمْرَاءُ بِأَنْفِهِ إِنَّ اللّٰهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ

پلیدی سے را بر بینی خود بدرستیکه خدا تعالی دور کرد از شما نخوت و تکبر و فخر با پدران

الْجَاهِلِيَّةِ وَفَخْرَهَا بِالْآبَاءِ إِنَّمَا هُوَ مُؤْمِنٌ تَقِيٌّ أَوْ فَاجِرٌ

نیست آدمی مگر او یا مؤمن متقی یا گناهگار بدبخت همه مردمان آدم اند و آدم

شَقِيٌّ اَلنَّاسُ كُلُّهُمْ بَنُو آدَمَ وَآدَمُ مِنْ تُرَابٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

از خاک ست روایت کرده او را ترمذی و ابوداؤد

وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

و ابوداؤد روایت میکند ابن مسعود رض از آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ نَصَرَ قَوْمَهُ عَلٰى غَيْرِ الْحَقِّ فَهُوَ

علیه وسلم که فرمود کسیکه یاری دهد قوم خود را بر ناحق پس وے مانند شتریکه

كَالْبَعِيرِ الَّذِي رُدِّيَ فَهُوَ يُنْزَعُ بِذَنَبِهِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

فرو افتاده در چاه هلاک پس آن شتر کشیده میشود از دم او و روایت ابوداؤد

وَعَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ رض قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ

و از واثله بن اسقع رض روایت است گفت گفتم یا رسول الله

مَا الْعَصَبِيَّةُ قَالَ أَنْ تُعِينَ قَوْمَكَ عَلَى الظُّلْمِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

عصبیت که مذموم است چیست فرمود که یاری دادن تست قوم خود را بر ظلم روایت ابوداؤد

وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و از جبیر بن مطعم روایت است که آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ دَعَا إِلٰى عَصَبِيَّةٍ وَلَيْسَ مِنَّا

وسلم فرمود نیست از ما کسیکه دعوت کند مردم را بجانب عصبیت و نیست از ما

مَنْ قَاتَلَ عَصَبِيَّةً وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ مَاتَ عَلٰى عَصَبِيَّةٍ

کسیکه جنگ کند بجهت عصبیت و نیست از ما کسیکه بمیرد بر عصبیت

رواه ابوداود وعن ابی الدرداء رض عن النبی صلی الله

رواه ابوداود از ابی درداء رض مرویست از آنحضرت صلی الله

علیه وسلم قال حبك الشیء یعمی ویصم رواه ابوداود

علیه وسلم فرمود دوستی تو چیزی را کور میگرداند و کر میگرداند رواه ابوداود

باب البر بالوالدین

باب در بیان نیکی کردن با والدین

واعبدوا الله ولا تشرکوا به شیئا وبالوالدین احسانا

و بپرستید خدا را و شریک با او نکنید با او چیزی را و نکوئی کنید با پدر و مادر نکوئی کردنی

وبذی القربی والیتمی والمسکین والجار ذی القربی

و با خویشان و یتیمان و درویشان و همسایه خویشاوند

والجار الجنب والصاحب بالجنب وابن السبیل وما ملکت

و همسایه اجنبی و هم نشین بر پهلو نشسته و بر راه گذران و آنچه دست شما مالک

ایمانکم ان الله لا یحب من کان مختالا فخورا وقضی ربك

او شد هر آئینه خدا دوست ندارد کسی را که باشد متکبر خود ستاینده و حکم کرد پروردگار تو که

الا تعبدوا الا ایاه وبالوالدین احسانا اما یبلغن عندك

نه پرستید مگر او را و نکوئی کنید با پدر و مادر نکوکاری اگر برسد نزد تو به بزرگی سال یکی

الکبر احدهما او کلاهما فلا تقل لهما اف ولا

از ایشان یا هر دو پس مگو مر ایشان را اف و بانگ

تنهرهما وقل لهما قولا کریما واخفض لهما جناح

مزن بر ایشان و بگو با ایشان سخن نیکو و فرو گیر برای ایشان بال فروتنی از بخشش و بگو

الذل من الرحمة وقل رب ارحمهما کما ربیانی صغیرا

ای پروردگار من ببخش بر ایشان چنانچه پروردند مرا در خرد سالی

رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا فِیْ نُفُوْسِكُمْ اِنْ تَكُوْنُوْا صَالِحِیْنَ فَاِنَّهٗ كَانَ

پروردگار شما داناتر ست بانچه در نفسهای شماست اگر باشید شایستگان پس بدرستی که او هست

لِلْاَوَّابِیْنَ غَفُوْرًا وَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰی حَقَّهٗ وَالْمِسْكِیْنَ وَابْنَ

مر توبه کنندگان را آمرزنده و بده خداوندان خویشی را حق او و درویش را و رهگذر را

السَّبِیْلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِیْرًا اِنَّ الْمُبَذِّرِیْنَ كَانُوْا اِخْوَانَ

و اسراف مکن اسراف کردنی بدرستی که اسراف کنندگان هستند برادران دیوان و هست

الشَّیٰطِیْنِ وَكَانَ الشَّیْطٰنُ لِرَبِّهٖ كَفُوْرًا وَوَصَّیْنَا الْاِنْسَانَ

ابلیس مر پروردگار خویش را ناسپاس و وصیت کردیم آدمی را

بِوَالِدَیْهِ اِحْسَانًا حَمَلَتْهُ اُمُّهٗ كُرْهًا وَّوَضَعَتْهُ كُرْهًا

بپدر و مادر او نکوئی کردن بر داشت او را مادر او برنج و بنهاد او را

وَحَمْلُهٗ وَفِصَالُهٗ ثَلٰثُوْنَ شَهْرًا عَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ رض

و بار او و از شیر باز گرفتن او سی ماه است و از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَجُلٌ یَا رَسُوْلَ اللّٰهِ مَنْ اَحَقُّ بِحُسْنِ صَحَابَتِیْ

مردی پیش لائق گفت مردی ای رسول خدا کیست سزاوار تر بنیکی صحبت من فرمود آنحضرت مادر تو

قَالَ اُمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ اُمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ اُمُّكَ

گفت بیشتر کیست فرمود مادر تو گفت بیشتر کیست فرمود مادر تو گفت بیشتر کیست فرمود بار چهارم

قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ اَبُوْكَ وَفِیْ رِوَایَةٍ قَالَ اُمُّكَ ثُمَّ اُمُّكَ

پدر تو و در روایتی باین الفاظ آمده فرمود مادر تو بیشتر مادر تو بیشتر

ثُمَّ اُمُّكَ ثُمَّ اَبَاكَ ثُمَّ اَدْنَاكَ فَاَدْنَاكَ مُتَّفَقٌ عَلَیْهِ وَعَنْهُ

مادر تو [illegible] متفق علیه و هم از ابی هریره [illegible] گفت

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ رَغِمَ اَنْفُهٗ

گفت فرمود [illegible] خاک آلوده باد

رَغِمَ أَنْفُهُ رَغِمَ أَنْفُهُ قِيلَ مَنْ يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَالَ مَنْ أَدْرَكَ

بینی وی ... سه بار ... گفته شد کیست یا رسول الله فرمود کسی که دریابد

وَالِدَيْهِ عِنْدَ الْكِبَرِ أَحَدَهُمَا أَوْ كِلَيْهِمَا ثُمَّ لَمْ يَدْخُلِ

پدر و مادر خود را نزد پیری یکی از ایشان را یا هر دو را پس نه درآید بهشت را ...

الْجَنَّةَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنِ الْمُغِيرَةِ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ

ایشان بهشت روایت کرد مسلم و از مغیره رض مرویست گفت فرمود

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه خدا حرام گردانید بر شما رنجانیدن مادران و حرام گردانید

الْأُمَّهَاتِ وَوَأْدَ الْبَنَاتِ وَمَنْعَ وَهَاتِ وَكَرِهَ لَكُمْ قِيلَ

بر شما زنده در گور کردن دختران را ... و مکروه داشت برای شما ... سوال کردن

وَقَالَ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

و مکروه گردانیده است ... قیل و قال را و کثرت سوال را و اسراف را در مال متفق علیه

وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

و از عبد الله بن عمرو رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْكَبَائِرِ شَتْمُ الرَّجُلِ وَالِدَيْهِ قَالُوا يَا رَسُولَ

علیه وسلم از جمله گناهان کبیره است دشنام دادن مرد مر پدر و مادر را گفتند

اللّٰهِ وَهَلْ يَشْتِمُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قَالَ نَعَمْ يَسُبُّ الرَّجُلُ

ای رسول خدا آیا دشنام میدهد مرد پدر و مادر خود را گفت آری میدهد باینکه دشنام میدهد پدر

فَيَسُبُّ أَبَاهُ وَيَسُبُّ أُمَّهُ فَيَسُبُّ أُمَّهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

مرد دیگر را پس وی پدر او را دشنام میدهد و مادر او را دشنام میدهد پس وی مادر او را

وَعَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و از عائشه رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم دخلت الجنة فسمعت فيها قراءة فقلت من هذا

وسلم در آمدم من بهشت را پس شنیدم من در وی آواز قرآن خواندن پس گفتم کیست

قالوا حارثة بن النعمان كذلكم البر كان ابر الناس بامه

این جواب دادند این قرآن خواننده حارثه بن نعمان است اینچنین است نیکی کردن اینچنین

رواه في شرح السنة والبيهقي في شعب الايمان

و بود حارثه نیکوترین مردم بمادر خود روایت کرد در شرح سنه و بیهقی در شعب ایمان

وفي رواية قال نمت فرأيتني في الجنة بدل دخلت

و در روایتی بیهقی است گفت آنحضرت خواب کردم پس دیدم خود را در بهشت این عبارت بدل بجای دخلت الجنة است

الجنة وعن عبد الله بن عمرو رض قال قال رسول الله

و از عبد الله بن عمرو رض مرویست که فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم رضى الرب في رضى الوالد وسخط

صلی الله علیه وسلم خوشنودی خدا در خوشنودی پدر است و خشم

الرب في سخط الوالد رواه الترمذي وعن بهز بن

پروردگار در خشم پدر است روایت کرد ترمذی و از بهز بن

حكيم عن ابيه عن جده قال قلت يا رسول الله من ابر

حکیم مرویست از پدرش از جدش روایت میکند گفت گفتم یا رسول الله بکه نیکی کنم احسان

قال امك قلت ثم من قال امك قلت ثم من قال امك

گفت مادر خود را گفتم پس بکه گفت مادر خود را گفتم پس بکه گفت مادر خود را

قلت ثم من قال اباك ثم الاقرب فالاقرب رواه الترمذي

گفتم پس بکه گفت پدر خود را پس نزدیکتر پس نزدیکتر روایت کرد ترمذی

وعن ابي امامة رض ان رجلا قال يا رسول الله

و از ابی امامه رض مرویست که مردی گفت یا رسول الله

مَا حَقُّ الْوَالِدَيْنِ عَلٰى وَلَدِهِمَا فَقَالَ هُمَا جَنَّتُكَ وَنَارُكَ

چه حق مادر و پدر است بر فرزند ایشان پس فرمود مادر و پدر تو بهشت تو و دوزخ

رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

تو اند روایت کرد ابن ماجه و از ابن عباس رض روایت است فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اَصْبَحَ مُطِيْعًا لِلّٰهِ فِيْ وَالِدَيْهِ

صلی الله علیه وسلم کسیکه بامداد کند در حالیکه فرمانبرداری کننده است خدا را در حق

اَصْبَحَ لَهٗ بَابَانِ مَفْتُوْحَانِ مِنَ الْجَنَّةِ وَاِنْ كَانَ وَاحِدًا

مادر و پدر خود بامداد کند در حالی که ثابت است برای او دو در گشاده از بهشت و اگر باشد یکی از مادر

فَوَاحِدًا وَمَنْ اَصْبَحَ عَاصِيًا لِلّٰهِ فِيْ وَالِدَيْهِ اَصْبَحَ لَهٗ بَابَانِ

و پدر پس مفتوح یک در است و کسیکه بامداد کند در حالی که بیفرمانی کننده است خدا را در حق مادر و پدر بامداد

مَفْتُوْحَانِ مِنَ النَّارِ وَاِنْ كَانَ وَاحِدًا فَوَاحِدًا قَالَ رَجُلٌ

کند برای وی دو در گشاده از آتش دوزخ و اگر هست یکی از مادر و پدر پس مفتوح یک در است

وَاِنْ ظَلَمَاهُ قَالَ وَاِنْ ظَلَمَاهُ وَاِنْ ظَلَمَاهُ وَاِنْ ظَلَمَاهُ

گفت مردی و اگرچه ظلم هم کنند فرمود آنحضرت اگرچه ظلم هم کنند مادر و پدر سه بار مکرر فرمود از برای تاکید

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْهُ اَنَّ رَسُوْلَ

روایت کرد بیهقی این حدیث را در شعب ایمان و هم از ابن عباس رض روایت است که

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ وَلَدٍ بَارٍّ يَنْظُرُ اِلٰى

آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود نیست هیچ فرزند نیکوکار که نگاه کند بر والدین که نگاه ایشان

وَالِدَيْهِ نَظْرَةَ رَحْمَةٍ اِلَّا كَتَبَ اللّٰهُ لَهٗ بِكُلِّ نَظْرَةٍ حَجَّةً

بسوی ایشان نگاه رحمت و محبت مگر آنکه بنویسد مر او را خدا تعالی به هر نگاه کردن حج مقبول افتاده

مَبْرُوْرَةً قَالُوْا وَاِنْ نَظَرَ كُلَّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ قَالَ نَعَمْ اَللّٰهُ اَكْبَرُ

صحابه بطریق استبعاد گفتند اگرچه نگاه کند هر روز صد مرتبه فرمود آری اگرچه نظر کند صد بار خدا بزرگتر است

والطيب رواه البيهقي في شعب الايمان وعن

[illegible] روایت کرد بیهقی در شعب ایمان

ابي بكرة رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از ابی بکره رض مرویست گفت فرمود [illegible] صلی الله علیه و سلم

كل الذنوب يغفر الله منها ما شاء الا عقوق الوالدين

همه گناه [illegible] می آمرزد خدای تعالی از آن گناهان هرچه بخواهد مگر [illegible] پدر و مادر

فانه يعجل لصاحبه في الحيوة قبل الممات رواه البيهقي

پس بدرستیکه خدای تعالی شتاب میکند عقوبت [illegible] در زندگانی [illegible] روایت کرد

في شعب الايمان وعن عبد الله بن عمرو رض قال قال

این حدیث را بیهقی در شعب ایمان و از عبد الله بن عمرو رض مرویست گفت [illegible]

رسول الله صلى الله عليه وسلم لا يدخل الجنة منان

آنحضرت صلی الله علیه و سلم در نمی آید بهشت را [illegible]

ولا عاق ولا مدمن خمر رواه النسائي والدارمي

[illegible]

وعن ابي الطفيل رض قال رأيت النبي صلى الله عليه

[illegible] روایت کرد [illegible] از ابی طفیل [illegible] صلی الله علیه

وسلم يقسم لحما بالجعرانة اذ اقبلت امرأة حتى

[illegible]

دنت الى النبي صلى الله عليه وسلم فبسط لها رداءه

[illegible]

فجلست عليه فقلت من هي فقالوا هي امه التي

[illegible]

اَلسُّنَّةَ رَوَاهُ اَبُوْدَاوٗدَ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ

که سنت را ... روایت کرد ابوداود و روایت است از ابن عمر رضی الله عنهما از پیغمبر

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا ثَلَاثَةُ نَفَرٍ يَتَمَاشَوْنَ

صلی الله علیه وسلم که فرمود در اثنای آنکه سه کس با یکدیگر همی رفتند در گرفت

اَخَذَهُمُ الْمَطَرُ فَمَالُوْا اِلٰى غَارٍ فِي الْجَبَلِ فَانْحَطَّتْ عَلٰى فَمِ

ایشان را باران پس میل کردند بسوی غاری که در کوه بود پس فرود افتاد بر دهن غار ایشان سنگ

غَارِهِمْ صَخْرَةٌ مِّنَ الْجَبَلِ فَاَطْبَقَتْ عَلَيْهِمْ فَقَالَ بَعْضُهُمْ

بزرگ از کوه پس پوشیده شد ایشان را پس بعضی با بعضی گفتند

لِبَعْضٍ اُنْظُرُوْا اَعْمَالًا عَمِلْتُمُوْهَا لِلّٰهِ صَالِحَةً فَادْعُوا اللّٰهَ بِهَا

که بنگرید کارهای نیکو که کرده اید آنرا برای خدا ... پس بخوانید خدا را و توسل کنید بآن اعمال امید است

لَعَلَّهٗ يُفَرِّجُهَا فَقَالَ اَحَدُهُمْ اَللّٰهُمَّ اِنَّهٗ كَانَ لِيْ وَالِدَانِ

که بگشاید خدای تعالی آنرا ... پس گفت یکی از ایشان ای خدا بتحقیق بود مرا مادر و پدر پیر بزرگ و

شَيْخَانِ كَبِيْرَانِ وَلِيْ صِبْيَةٌ صِغَارٌ كُنْتُ اَرْعٰى عَلَيْهِمْ

بود مرا کودکان خرد ... که میچرانیدم گوسفندان ... پس چون شبانگاه ... میرسیدم

فَاِذَا رُحْتُ عَلَيْهِمْ فَحَلَبْتُ بَدَأْتُ بِوَالِدَيَّ اَسْقِيْهِمَا

شبانگاه برایشان پس دوشیدم ... اول پدر و مادر ... میدادم ایشان را پیش از فرزندان خود

قَبْلَ وَلَدِيْ وَاِنَّهٗ قَدْ نَاٰى بِيَ الشَّجَرُ فَمَا اَتَيْتُ حَتّٰى اَمْسَيْتُ

و روزی بتحقیق دور برد مرا درختان ... تا آنکه شام کردم پس یافتم مادر و پدر را که

فَوَجَدْتُهُمَا قَدْ نَامَا فَحَلَبْتُ كَمَا كُنْتُ اَحْلُبُ فَجِئْتُ

بتحقیق خواب کرده اند پس دوشیدم چنانکه ... پس آوردم ظرف شیر را

بِالْحِلَابِ فَقُمْتُ عِنْدَ رُءُوْسِهِمَا اَكْرَهُ اَنْ اُوْقِظَهُمَا

نزد سر ایشان ... ناخوش داشتم که بیدار کنم

وَأَكْرَهُ أَنْ أَبْدَأَ بِالصِّبْيَةِ قَبْلَهُمَا وَالصِّبْيَةُ يَتَضَاغَوْنَ

[illegible] پیش از مادر و پدر و کودکان فریاد میکردند [illegible]

عِنْدَ قَدَمَيَّ فَلَمْ يَزَلْ ذٰلِكَ دَأْبِي وَدَأْبَهُمْ حَتّٰى طَلَعَ

[illegible] تا آنکه برآمد [illegible] حکایت حال

الْفَجْرُ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذٰلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ

[illegible]

فَافْرُجْ لَنَا فُرْجَةً نَرَى مِنْهَا السَّمَاءَ فَفَرَجَ اللّٰهُ لَهُمْ

[illegible] آسمان را [illegible] برای این قوم تا آنکه [illegible] گفت

حَتّٰى يَرَوْنَ السَّمَاءَ قَالَ الثَّانِي اللّٰهُمَّ إِنَّهُ كَانَتْ لِي

[illegible] مردان مر زنان را [illegible]

بِنْتُ عَمٍّ أَحْبَبْتُهَا كَأَشَدِّ مَا يُحِبُّ الرِّجَالُ النِّسَاءَ فَطَلَبْتُ

[illegible] نفس او را [illegible] میل [illegible]

إِلَيْهَا نَفْسَهَا فَأَبَتْ حَتّٰى آتِيَهَا بِمِائَةِ دِينَارٍ فَسَعَيْتُ

[illegible] تا آنکه [illegible] صد دینار [illegible] تا آنکه [illegible]

حَتّٰى جَمَعْتُ مِائَةَ دِينَارٍ فَلَقِيتُهَا بِهَا فَلَمَّا قَعَدْتُ

[illegible] صد دینار [illegible] میان دو پای آن زن

بَيْنَ رِجْلَيْهَا قَالَتْ يَا عَبْدَ اللّٰهِ اتَّقِ اللّٰهَ وَلَا تَفْتَحِ الْخَاتَمَ

گفت آن زن ای بندهٔ خدا [illegible]

فَقُمْتُ عَنْهَا اللّٰهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذٰلِكَ

[illegible]

ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ لَنَا فُرْجَةً مِنْهَا فَفَرَجَ اللّٰهُ لَهُمْ فُرْجَةً

[illegible]

[illegible]

وَقَالَ الآخَرُ اللّٰهُمَّ إِنِّي كُنْتُ اسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا بِفَرَقٍ

وگفت مرد دیگر بار خدایا تو میدانی که من بودم به مزدوری گرفتم مزدوری را به پیمانه شالی که [illegible]

أَرُزٍّ فَلَمَّا قَضَى عَمَلَهُ قَالَ أَعْطِنِي حَقِّي فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ

پس چون تمام کرد آن مزدور کار خود را گفت بده مرا حق مرا پس پیش آوردم بر وے حق وے

حَقَّهُ فَتَرَكَهُ وَرَغِبَ عَنْهُ فَلَمْ أَزَلْ أَزْرَعُهُ حَتَّى جَمَعْتُ

پس بگذاشت حق خود را و اعراض کرد از آن پس همیشه زراعت میکردم حق او را تا آنکه جمع آوردم از حاصل

مِنْهُ بَقَرًا وَرَاعِيهَا فَجَاءَنِي فَقَالَ اتَّقِ اللّٰهَ وَلَا تَظْلِمْنِي

زراعت گاوان و چرانندگان گاوان را پس آمد مرا آن اجیر پس گفت بترس از خدا و ظلم مکن

وَأَعْطِنِي حَقِّي فَقُلْتُ اذْهَبْ إِلَى ذٰلِكَ الْبَقَرِ وَرَاعِيهَا

مرا و بده مرا حق مرا پس گفتم برو بسوے آن گاوان و چرانندگان که حق تو است پس گفت بترس

فَقَالَ اتَّقِ اللّٰهَ وَلَا تَهْزَأْ بِي فَقُلْتُ إِنِّي لَا أَهْزَأُ بِكَ فَخُذْ

از خدا و استهزا و تمسخر مکن از من پس گفتم براستی که من استهزا نمیکنم بتو پس بگیر آنجمله گاوان را

ذٰلِكَ الْبَقَرَ وَرَاعِيهَا فَأَخَذَهُ وَانْطَلَقَ بِهَا فَإِنْ كُنْتَ

و چرانندگان آنرا پس گرفت این مال و متاع را پس برد آنهمه اشیا را پس اگر میدانی که

تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذٰلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ مَا بَقِيَ

خداوندا که من کرده ام این کار برای طلب رضای تو پس بگشا آنچه باقی مانده است از این سنگ

فَفَرَجَ اللّٰهُ عَنْهُمْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ

پس یکبار خدا آن سنگ را از ایشان متفق علیه واز انس رضی الله عنه روایت است گفت فرمود

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَمُوتُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه بنده هر آئینه که میمیرد مادر و پدر وے

وَالِدَاهُ أَوْ أَحَدُهُمَا وَإِنَّهُ لَهُمَا لَعَاقٌّ فَلَا يَزَالُ يَدْعُو لَهُمَا

هر دو یا یکے از آن دو در حال آنکه آن بنده مر ایشان را رنجانیده و عقوق ورزیده است پس همیشه دعا میکند

وَيَسْتَغْفِرُ لَهُمَا حَتّٰى يَكْتُبَهُ اللّٰهُ بَارًّا رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ

آن بنده مر پدر و مادر را و آمرزش میخواهد برای ایشان تا آنکه مینویسد او را خدای تعالی نیکی کننده روایت کرد بیهقی در شعب

الْاِيْمَانِ وَعَنْ أَبِيْ أُسَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ

الایمان و از ابی اسید ساعدی رض مرویست گفت در اثنای آنکه ما بودیم

عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ مِنْ

نزدیک پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم ناگاه آمد آنحضرت را مردی

بَنِيْ سَلِمَةَ فَقَالَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ هَلْ بَقِيَ مِنْ بِرِّ أَبَوَيَّ شَيْءٌ أَبَرُّهُمَا

از بنی سلمه پس گفت ای رسول خدا آیا باقی مانده است از نکوئی پدر و مادر من چیزی که نیکوئی کنم ایشان را

بِهِ بَعْدَ مَوْتِهِمَا قَالَ نَعَمِ الصَّلٰوةُ عَلَيْهِمَا وَالْاِسْتِغْفَارُ لَهُمَا

پس از مرگ ایشان فرمود آری باقی مانده است رحمت فرستادن بر ایشان و آمرزش خواستن

وَإِنْفَاذُ عَهْدِهِمَا مِنْ بَعْدِهِمَا وَصِلَةُ الرَّحِمِ الَّتِيْ لَا تُوْصَلُ

و روا کردن عهد وصیت ایشان بعد از ایشان و صله رحم که کرده نمیشود مگر بسبب

إِلَّا بِهِمَا وَإِكْرَامُ صَدِيْقِهِمَا رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنِ

ایشان و تعظیم دوستان ایشان و احسان کردن با ایشان روایت کرد ابوداود و ابن ماجه

ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ

و از ابن عمر رض مرویست فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه از

أَبَرِّ الْبِرِّ صِلَةَ الرَّجُلِ أَهْلَ وُدِّ أَبِيْهِ بَعْدَ أَنْ يُوَلِّيَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

نیکوترین نیکی صله کردن مرد است با دوستان پدر خود بعد از آنکه بمیرد روایت کرد مسلم

بَابُ الصِّلَةِ وَإِثْمِ قَاطِعِ الرَّحِمِ

این باب در بیان صله رحم و گناه قاطع الرحم است

عَنْ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از انس رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

مَنْ اَحَبَّ اَنْ يُّبْسَطَ لَهٗ فِيْ رِزْقِهٖ وَيُنْسَاَ لَهٗ فِيْ اَثَرِهٖ

کسیکه دوست دارد که فراخی کرده شود مر او را در رزق وی و تاخیر کرده شود در اجل وی پس

فَلْيَصِلْ رَحِمَهٗ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض

پس باید که صله رحم خود کند متفق علیه و از ابی هریره رض مرویست

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَلرَّحِمُ شِجْنَةٌ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم صله رحم شاخی مشتبک است از رحمت

مِنَ الرَّحْمٰنِ فَقَالَ اللّٰهُ مَنْ وَصَلَكِ وَصَلْتُهٗ وَمَنْ قَطَعَكِ

حضرت رحمن پس گفت خدا کسیکه پیوند کند ترا پیوند کنم او را و هر که قطع کند ترا

قَطَعْتُهٗ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رض قَالَ

قطع کنم او را روایه البخاری و از جبیر بن مطعم رض مرویست گفت

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم در نیاید به بهشت همراه سابقان و مقربان قاطع رحم

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

متفق علیه و از ابن عمر رض مرویست که گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِيْ وَلٰكِنَّ

صلی الله علیه وسلم نیست وصل کننده رحم مکافات کننده با اقربا ولیکن

الْوَاصِلَ الَّذِيْ اِذَا قُطِعَتْ رَحِمُهٗ وَصَلَهَا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

وصل کننده کامل آنست که چون قطع کرده شود وصل کند رحم را روایه بخاری

وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض اَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى

و روایت است از ابی هریره رض که مردی گفت یا رسول خدا صلی الله

اللّٰهُ عَلَيْكَ وَسَلَّمَ اِنَّ لِيْ قَرَابَةً اَصِلُهُمْ وَيَقْطَعُوْنِيْ

علیک وسلم بدرستیکه مرا خویشان اند که پیوند میکنم ایشان را و قطع میکنند ایشان

ای مستشکل که رحم از آثار رحمت رحمن است ... مشتبک و متصل بیان ۱۱۲ اشعة اللمعات

وَلَحُسْنُ اِلَيْهِمْ وَيُسِيْئُوْنَ اِلَيَّ وَاَحْلُمُ عَنْهُمْ وَيَجْهَلُوْنَ عَلَيَّ

قرابتها را برای من و نیکی میکنم بسوی ایشان و ایشان بدی میکنند بمن و حلم میکنم از ایشان و جهل میکنند بر من

فَقَالَ لَئِنْ كُنْتَ كَمَا قُلْتَ فَكَاَنَّمَا تُسِفُّهُمُ الْمَلَّ وَلَا يَزَالُ

و جهل میکنند بر من پس گفت آنحضرت اگر هستی تو چنانکه میگوئی گویا که می خورانی ایشان را خاکستر گرم و همیشه

مَعَكَ مِنَ اللّٰهِ ظَهِيْرٌ عَلَيْهِمْ مَا دُمْتَ عَلٰى ذٰلِكَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

گرم را و همیشه هست با تو از خدا معین و ناصر بر ایشان تا دام ثابت و مستقیم باشی بر این حالت رواه مسلم

وَعَنْ ثَوْبَانَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ثوبان رض مولای آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم روایت است که فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

لَا يَرُدُّ الْقَدَرَ اِلَّا الدُّعَاءُ وَلَا يَزِيْدُ فِي الْعُمْرِ اِلَّا الْبِرُّ وَاِنَّ

باز نمیگرداند تقدیر الٰہی را مگر دعا و زیاده نمیکند در عمر او چیزی مگر نیکی بوالدین و بدرستیکه

الرَّجُلَ لَيُحْرَمُ الرِّزْقَ بِالذَّنْبِ يُصِيْبُهُ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

مرد هر آئینه محروم گردانیده میشود از رزقی که مهیا نهاده اند بسبب شومی گناهیکه در میآید بمرد را

وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ عَوْفٍ رض قَالَ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ

رواه ابن ماجه و از عبد الرحمن بن عوف رض روایت است گفت شنیدم آنحضرت را

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ قَالَ اللّٰهُ تَبَارَكَ وَتَعَالٰى اَنَا اللّٰهُ

صلی اللہ علیہ وسلم که میگفت که گفت خدای تبارک و تعالی منم خدا

وَاَنَا الرَّحْمٰنُ خَلَقْتُ الرَّحِمَ وَشَقَقْتُ لَهَا مِنْ اِسْمِيْ فَمَنْ

و منم رحمٰن پیدا کردم رحم را و شکافتم برای رحم نامی از نام خود که رحم مشتق است پس

وَصَلَهَا وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَهَا بَتَتُّهُ رَوَاهُ اَبُوْدَاوُدَ وَعَنْ

کسیکه پیوند کند رحم را پیوند کنم من او را و کسیکه ببرد رحم را ببرم او را رواه ابو داود

عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ اَبِيْ اَوْفٰى رض قَالَ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

و از عبد اللہ بن ابی اوفی رض روایت است گفت شنیدم من آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ لَا تَنْزِلُ الرَّحْمَةُ عَلٰى قَوْمٍ فِيْهِمْ قَاطِعُ رَحِمٍ

علیه و سلم را که فرمود نمی آید رحمت خاص الهی بر قومی که در میان ایشان است برنده رحم یعنی رشته ناکننده

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْإِيْمَانِ وَعَنْ اَبِيْ بَكْرَةَ رض قَالَ

حق تعالیٰ را روایت کرد بیهقی در شعب الایمان و روایت است از ابی بکره رض گفت

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ ذَنْبٍ اَحْرٰى

فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم نیست هیچ گناهی سزاوارتر بآنکه زودتر بدهد

اَنْ يُّعَجِّلَ اللّٰهُ لِصَاحِبِهِ الْعُقُوْبَةَ فِي الدُّنْيَا مَعَ مَا يَدَّخِرُ لَهٗ فِي

خدا تعالیٰ مر کننده آن گناه را عذاب در دنیا با آنچه نگاه میدارد او را از عذاب در آخرت از

الْاٰخِرَةِ مِنَ الْبَغْيِ وَقَطِيْعَةِ الرَّحِمِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَاَبُوْ دَاوٗدَ

بر آمدن از اطاعت امام عادل و بریدن پیوند رحم روایت کرد ترمذی و ابو داود

وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و از ابی هریره رض روایت است که آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ تَعَلَّمُوْا مِنْ اَنْسَابِكُمْ مَا تَصِلُوْنَ بِهٖ اَرْحَامَكُمْ فَاِنَّ صِلَةَ

و سلم فرمود بیاموزید از نسبهای خود آن قدر که پیوند کنید بدان رحمهای خود را زیرا که پیوند کردن

الرَّحِمِ مَحَبَّةٌ فِي الْاَهْلِ مَثْرَاةٌ فِي الْمَالِ مَنْسَاَةٌ فِي الْاَثَرِ

برحم جای وجود محبت و محل دوستی است در خویشان و سبب کثرت در مال و سبب تاخیر است در اجل

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ سَعِيْدِ بْنِ الْعَاصِ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ

روایت کرد ترمذی و از سعید بن العاص رض روایت است که فرمود

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقُّ كَبِيْرِ الْاِخْوَةِ عَلٰى صَغِيْرِهِمْ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم ادب و حرمت بزرگ از میان برادران خرد

حَقُّ الْوَالِدِ عَلٰى وَلَدِهٖ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ

همچو حق پدر راست بر فرزند وی روایت کرد بیهقی در شعب الایمان

باب الشفقة والرحمة على الخلق والنصح لكل مسلم

باب در بیان شفقت و رحمت بر خلق و دادن پند به هر مسلمان

ولا تكتموا الشهادة ومن يكتمها فانه آثم قلبه والله بما تعملون

ونه پوشید گواهی را و هر که بپوشد آنرا پس بتحقیق وی گنهگار است دل او و خدا بانچه میکنید

عليم عن عبد الله بن عمرو رض قال قال رسول الله صلى

داناست از عبد الله بن عمرو رض روایت است که فرمود آنحضرت صلی الله

الله عليه وسلم الراحمون يرحمهم الرحمن ارحموا من في

علیه وسلم رحم و شفقت کنندگان بر خلق رحمت میکند ایشان را رحمن

الارض يرحمكم من في السماء رواه ابو داود والترمذي

رحم کنید کسی را که در زمین است از آدمیان رحم کند شما را کسی که در آسمان است ای ملائکه روایت کرد این حدیث را

وعن جرير بن عبد الله رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

ابوداود و ترمذی و روایت است از جریر بن عبد الله گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لا يرحم الله من لا يرحم الناس متفق عليه وعن

رحمت نمیکند خدا تعالی برحمت خاص کسی که رحم نکند کسی را که رحمت نکند روایت کرد این حدیث را بخاری و مسلم

ابن عباس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ليس منا

و از ابن عباس رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نیست از ما

من لم يرحم صغيرنا ويوقر كبيرنا ويأمر بالمعروف وينه

رحم نکند خردان ما را و عزت نکند بزرگان ما را و نیست از ما کسی که امر نکند بشرع و نهی نکند

عن المنكر رواه الترمذي وعن ابي هريرة قال سمعت ابا القاسم

روایت کرد این حدیث را ترمذی و از ابی هریره رض روایت است گفت شنیدم از ابوالقاسم

الصادق صلى الله عليه وسلم يقول لا تنزع الرحمة الا من شقي

کشیده نمیشود رحمت مگر از دل بدبخت

رواه احمد والترمذي وعن النعمان بن بشير رض قال

روایت کرد آنرا احمد و ترمذی — و از نعمان بن بشیر رض روایت است

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم المؤمنون کرجل

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم همه مسلمانان همه در حکم

واحد ان اشتکی عینه اشتکی کله وان اشتکی راسه

یک مرد یکی شخص اند اگر شکایت میکند آن مرد درد چشم خود را شکایت میکند همه بدن خود را

اشتکی کله رواه مسلم وعن ابی موسی رض عن

و اگر شکایت میکند آن مرد درد سر را شکایت میکند تمام بدن خود را روایت کرده مسلم و از ابی موسی رض از

النبي صلی الله علیه وسلم قال المؤمن للمؤمن کالبنیان

آنحضرت صلی الله علیه وسلم روایت است که فرمود آنحضرت مسلمانان مر مسلمانان دیگر را مانند عمارت محکم اند

یشد بعضه بعضا ثم شبک بین اصابعه متفق علیه

و محکم میدارد بعضی اجزا جزء دیگر را بعد ازان در آورد آنحضرت انگشتان یک دست در انگشتان دست دیگر متفق علیه

وعن انس رض قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

و از انس رض مروی است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

انصر اخاك ظالما او مظلوما فقال رجل یا رسول الله

یاری کن برادر مسلمان را ظالم باشد یا مظلوم پس گفت مردی ای رسول خدا یاری میدهم او را

انصره مظلوما فکیف انصره ظالما قال تمنعه من

در حالت مظلوم بودن او پس چگونه یاری دهم او را اگر ظالم است فرمود یاری دادن ظالم اینکه منع کنی

الظلم فذلك نصرك ایاه متفق علیه وعن ابن عمر رض

از ستم کردن پس آن باز داشتن وی نصرت دادن است او را متفق علیه — و از ابن عمر رض

ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال المسلم اخو المسلم

مروی است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که مسلمان برادر دینی مسلمان است

لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ اَخِيْهِ كَانَ

[illegible]

اللّٰهُ فِي حَاجَتِهِ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللّٰهُ عَنْهُ

[illegible]

كُرْبَةً مِنْ كُرُبَاتِ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللّٰهُ

[illegible]

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ اَنَسٍ رض قَالَ قَالَ

[illegible]

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِيْ نَفْسِيْ بِيَدِهٖ

[illegible]

لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتّٰى يُحِبَّ لِاَخِيْهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهٖ

[illegible]

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَرِيْرٍ رض قَالَ بَايَعْتُ رَسُوْلَ

[illegible]

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلٰى اِقَامِ الصَّلٰوةِ وَاِيْتَاءِ الزَّكٰوةِ

[illegible]

وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ اَنَسٍ رض

[illegible]

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا اَكْرَمَ شَابٌّ

[illegible]

شَيْخًا مِنْ اَجْلِ سِنِّهٖ اِلَّا قَيَّضَ اللّٰهُ لَهٗ عِنْدَ سِنِّهٖ مَنْ يُكْرِمُهٗ

[illegible]

[illegible]

رواه الترمذي وعن ابي موسى رض قال قال رسول

روایت کرد آنرا ترمذی واز ابی موسی رض مرویست فرمود آنحضرت

الله صلى الله عليه وسلم ان من اجلال الله اكرام ذي

صلی الله علیه وسلم بدرستیکه از تمام اجلال وتعظیم الله تعالی است گرامی داشتن

الشيبة المسلم وحامل القرآن غير الغالي فيه ولا الجافي

پیر پارسا که مسلمان است وگرامی داشتن بردارندهٔ قرآن را آنکه غالی نباشد در آن ونه جافی بلکه

عنه واكرام السلطان المقسط رواه ابوداود والبيهقي

متوسط الحال باشد واکرام وتعظیم کردن بادشاه عادل است روایه ابوداود وبیهقی

في شعب الايمان وعن ابي الدرداء رض قال سمعت

در شعب الایمان واز ابی درداء رض مرویست گفت شنیدم

رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول ما من مسلم

آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میگفت نیست هیچ مسلمانے که رد کند

يرد عن عرض اخيه الا كان على الله ان يرد عنه نار جهنم

از آبروے برادر خود مگر آنکه ثابت گردد بر خدا که رد کند از وے آتش دوزخ را

يوم القيامة ثم تلا هذه الآية وكان حقا علينا نصر

روز قیامت پس بعد خواند این آیت را برای استشهاد وهست ثابت وواجب بر ما یاری دادن

المؤمنين رواه في شرح السنة وعن جابر رض ان النبي

مومنان روایت کرد این حدیث را در شرح السنة واز جابر رض مرویست که آنحضرت

صلى الله عليه وسلم قال ما من امرئ مسلم يخذل امرأ

صلی الله علیه وسلم فرمود نیست هیچ مردے مسلمان که مخذول گرداند یعنے

مسلما في موضع ينتهك فيه حرمته وينتقص فيه

یاری ندهد مرد مسلمان را در جایے که گرفته شود در آنجا حرمت او وکم کرده شود در آنجا چیزے

مِنْ عِرْضِهِ إِلَّا خَذَلَهُ اللهُ تَعَالَى فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ فِيهِ

الا آنکه خوار گرداند او را الله تعالی در جایگاه که دوست میدارد در آن مدد یاری دادن

نُصْرَتَهُ وَمَا مِنِ امْرِئٍ يَنْصُرُ مُسْلِمًا فِي مَوْضِعٍ يُنْتَقَصُ

خود را و نیست هیچ مردی مسلمان که یاری دهد مسلمانی را در جایگاهی که کم کرده میشود آبروی

مِنْ عِرْضِهِ وَيُنْتَهَكُ فِيهِ مِنْ حُرْمَتِهِ إِلَّا نَصَرَهُ اللهُ فِي مَوْطِنٍ

و حرمت او شکسته کرده میشود در وی از حرمت وی مگر آنکه یاری میدهد او را خدا در جایگاه که دوست

يُحِبُّ فِيهِ نُصْرَتَهُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض

میدارد در آن یاری دادن او را روایت کرد ابو داود　　و از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَحَدَكُمْ

مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستیکه یکی از شما

مِرْآةُ أَخِيهِ فَإِنْ رَأَى بِهِ أَذًى فَلْيُمِطْ عَنْهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

آئینه برادر خود است پس اگر ببیند یکی از شما در برادر خود عیبی و مکروهی پس باید که دور کند آن را از وی

وَضَعَّفَهُ وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ وَلِأَبِي دَاوُدَ الْمُؤْمِنُ مِرْآةُ الْمُؤْمِنِ

روایت کرد ترمذی و این حدیث را ضعیف گفت و در روایتی مر او را و مر ابی داود را [illegible] بدرستیکه مسلمان آئینه

الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ يَكُفُّ عَنْهُ ضَيْعَتَهُ وَيَحُوطُهُ

مسلمان [illegible] مسلمان برادر مسلمان است باز میدارد از وی ضرر [illegible] و حفظ میکند او را

مِنْ وَرَائِهِ وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

از پس پشت [illegible]　　و از معاذ بن انس رض مرویست که فرمود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَمَى مُؤْمِنًا مِنْ مُنَافِقٍ بَعَثَ

صلی الله علیه و سلم کسیکه حفظ کند مسلمانی را از [illegible] منافقی بر انگیزد

اللهُ مَلَكًا يَحْمِي لَحْمَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ وَمَنْ

خدا فرشته را که نگاه دارد جسد او را روز قیامت　　از آتش دوزخ و کسیکه

رَمَى مُسْلِمًا بِشَيْءٍ يُرِيدُ بِهِ شَيْنَهُ حَبَسَهُ اللّٰهُ عَلَى جِسْرِ جَهَنَّمَ

دشنام دهد مسلمانی را بچیزی که میخواهد بدان چیز عیب او را محبوس و موقوف دارد او را خدای تعالی بر پل دوزخ

حَتّٰى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَ رَوَاهُ اَبُوْدَاوُدَ وَعَنْ اَنَسٍ رض

تا آنکه بیرون آید از آن چیز که گفته است روا ه ابو داود و از انس رض

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَضٰى لِاَحَدٍ

مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه برآرد مر یکی

مِنْ اُمَّتِيْ حَاجَةً يُرِيْدُ اَنْ يَسُرَّهُ بِهَا فَقَدْ سَرَّنِيْ وَمَنْ سَرَّنِيْ

از امت مرا حاجتی و کاری در حالیکه اراده کرد که شاد گرداند او را بقضای آن حاجت

فَقَدْ سَرَّ اللّٰهَ وَمَنْ سَرَّ اللّٰهَ اَدْخَلَهُ اللّٰهُ الْجَنَّةَ وَعَنْهُ

پس بتحقیق شاد گردانید مرا و کسیکه گرداند مرا شاد پس بتحقیق راضی گردانید خدا را و هر که راضی گرداند خدا را

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اَغَاثَ

در آرد خدای تعالی او را در بهشت و هم از وی مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود کسیکه فریاد رسی

مَلْهُوْفًا كَتَبَ اللّٰهُ لَهٗ ثَلٰثًا وَّسَبْعِيْنَ مَغْفِرَةً وَّاحِدَةٌ فِيْهَا

کند اندوهگین را بنویسد خدای تعالی برای وی هفتاد و سه آمرزش یکی در ان اینست که در وی

صَلَاحُ اَمْرِهٖ كُلِّهٖ وَثِنْتَانِ وَسَبْعُوْنَ لَهٗ دَرَجَاتٌ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

صلاح کار راست همه کار دنیا و آخرت و هفتاد و دو او راست زیاده درجات روز قیامت

وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و از عبد الله رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ اَلْخَلْقُ عِيَالُ اللّٰهِ فَاَحَبُّ الْخَلْقِ اِلَى اللّٰهِ مَنْ اَحْسَنَ

وسلم مخلوقات حکم عیال خدا دارند پس محبوب ترین خلق بسوی خدا کسیکه نیکوئی کند

اِلٰى عِيَالِهٖ رَوَى الْبَيْهَقِيُّ الْاَحَادِيْثَ الثَّلٰثَةَ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ

بسوی عیال خدا روایت کرد بیهقی این هر سه حدیث را در شعب ایمان

وَعَنْ عَائِشَةَ رض اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از عائشه رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قَالَ اَنْزِلُوا النَّاسَ مَنَازِلَهُمْ رَوَاهُ اَبُوْدَاوُدَ وَعَنْ

فرمود فرود آرید مردم را در مراتب ایشان روایت کرد این حدیث را ابوداود

اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ اِنَّ رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی هریره رض است که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

وَقَفَ عَلٰى نَاسٍ جُلُوْسٍ فَقَالَ اَلَا اُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِكُمْ

ایستاد بر مردم که نشسته بودند پس فرمود آیا خبر نکنم شما را به بهترین شما از بدترین شما گفت

مِنْ شَرِّكُمْ قَالَ فَسَكَتُوْا فَقَالَ ذٰلِكَ ثَلٰثَ مَرَّاتٍ فَقَالَ

ایشان پس سکوت کردند پس فرمود این کلام را سه بار پس گفت

رَجُلٌ بَلٰى يَا رَسُوْلَ اللهِ اَخْبِرْنَا بِخَيْرِنَا مِنْ شَرِّنَا فَقَالَ خَيْرُكُمْ

مردی آری یا رسول خدا خبر ده ما را و بیان کن بهترین ما را از بدترین ما

مَنْ يُرْجٰى خَيْرُهٗ وَيُؤْمَنُ شَرُّهٗ وَشَرُّكُمْ مَنْ لَا يُرْجٰى خَيْرُهٗ

پس فرمود بهترین شما کسی است که امید داشته باشند مردم نیکی او را و ایمن بوده باشند از بدی او و بدترین

وَلَا يُؤْمَنُ شَرُّهٗ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ

شما کسی است که امید نداشته باشند مردم نیکی او را و ایمن نبوده باشند از بدی او روایت کرد این حدیث را ترمذی و بیهقی در شعب الایمان

بَابُ حَقِّ الْجِيْرَانِ

باب در بیان حق همسایه

عَنْ اَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از انس رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود

وَاللهِ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لَا يَاْمَنُ جَارُهٗ بَوَائِقَهٗ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

سوگند بخدا داخل نشود بهشت را کسیکه ایمن نباشد همسایه از بدیهای او روایت کرد مسلم

وعن ابي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله

واز ابی هریره رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم والله لا يؤمن والله لا يؤمن والله لا يؤمن

علیه وسلم بخدا سوگند ایمان نیارد و کامل نشود ایمان شخصی فرمود این را سه بار

قيل من يا رسول الله قال الذي لا يأمن جاره بوائقه

پرسیده شد که ایمان نیارد کدام کس یا رسول الله فرمود آنکسیکه ایمن نباشد همسایه او از بدیهای او

متفق عليه وعن عبد الله بن عمر رض قال قال

متفق علیه واز عبد الله بن عمر رض مرویست فرمود

رسول الله صلى الله عليه وسلم خير الاصحاب عند الله

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بهترین اصحاب نزد خدا بهتر ایشانست

خيرهم لصاحبه وخير الجيران عند الله خيرهم لجاره

مر صاحب خود را و بهترین همسایه ها نزد خدا بهترین ایشانست مر همسایه خود را

رواه الترمذي والدارمي وعن عقبة بن عامر رض

روایت کرد این حدیث را ترمذی و دارمی واز عقبه بن عامر رض مرویست

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اول خصمين

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نخستین دو خصم

يوم القيمة جاران رواه احمد وعن ابن مسعود رض

که پیکار کنند روز قیامت دو همسایه اند روایت کرد احمد واز ابن مسعود رض

قال قال رجل للنبي صلى الله عليه وسلم يا رسول الله

مرویست گفت گفت مردی مر آنحضرت صلی الله علیه وسلم که چگونه حاصل شود مرا علم

كيف لي ان اعلم اذا احسنت او اذا اسأت فقال النبي صلى الله

به نیکوکاری خود و بدکاری خود پس فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِذَا سَمِعْتَ جِيْرَانَكَ يَقُوْلُوْنَ قَدْ اَحْسَنْتَ

علیه وسلم چون شنیدی همسایهای خود را که میگویند بتحقیق نیک کردی پس بتحقیق

فَقَدْ اَحْسَنْتَ وَاِذَا سَمِعْتَهُمْ يَقُوْلُوْنَ قَدْ اَسَأْتَ فَقَدْ اَسَأْتَ

نیک کردی و چون شنیدی آنانرا که میگویند بتحقیق بد کردی پس بتحقیق بد کردی یعنی نیکی بدی را گواهی

رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ اَبِىْ قُرَادٍ

دادن همسایه معلوم گردد روایت کرده ابن ماجه و روایت است از عبد الرحمن بن ابی قراد رضی الله عنه

اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأَ يَوْمًا فَجَعَلَ اَصْحَابُهُ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم وضو کرد روزی پس شروع کردند اصحاب آنحضرت

يَتَمَسَّحُوْنَ بِوَضُوْئِهِ فَقَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

که مسح کردند باب وضوی آنحضرت پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

مَا يَحْمِلُكُمْ عَلٰى هٰذَا قَالُوْا حُبُّ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

چه چیز برانگیخته شما را برین کار گفتند چیزی که انگیخته ما را برین کار محبت خدا و رسول خدا پس فرمود

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَرَّهُ اَنْ يُحِبَّ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ اَوْ يُحِبَّهُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه شاد میگرداند او را که دوست دارد خدا و رسول خدا را یا دوست دارد او را خدا

اللّٰهُ وَرَسُوْلُهُ فَلْيَصْدُقْ حَدِيْثَهُ اِذَا حَدَّثَ وَلْيُؤَدِّ اَمَانَتَهُ

و رسول خدا پس باید که راست گوید سخن خود را چون گوید سخن را و باید که ادا کند امانت خود را چون سپارده شود

اِذَا ائْتُمِنَ وَلْيُحْسِنْ جِوَارَ مَنْ جَاوَرَهُ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ

امانت نزد وی و باید که نیکی کند همسائگی کسیکه همسایه شده است او را و از ابن عباس رضی الله عنه

قَالَ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ

مرویست گفت شنیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میفرمود نیست

لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالَّذِيْ يَشْبَعُ وَجَارُهُ جَائِعٌ اِلٰى جَنْبِهِ

مسلمان کامل کسیکه سیر میخورد و همسایه او گرسنه هست در پهلوی وی

رَوَاهُمَا الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيْمَانِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض

روایت کرد این هر دو حدیث را بیہقی در شعب ایمان و از ابی ہریرہ رض

قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُوْلَ اللهِ إِنَّ فُلَانَةَ تُذْكَرُ مِنْ كَثْرَةِ

مرویست گفت مردی ای رسول خدا بدرستیکه فلان زن ذکر کرده میشود از بسیار نماز و

صَلٰوتِهَا وَصِيَامِهَا وَصَدَقَتِهَا غَيْرَ أَنَّهَا تُؤْذِيْ جِيْرَانَهَا

در روزه و تصدق وی بجز اینکه آن زن میرنجاند ہمسایہای خود را

بِلِسَانِهَا قَالَ هِيَ فِي النَّارِ قَالَ يَا رَسُوْلَ اللهِ إِنَّ فُلَانَةَ تُذْكَرُ

بزبان خود فرمود آنحضرت که وی در آتش خواهد بود گفت آن مرد یا رسول الله بدرستی که فلان زن دیگر

قِلَّةَ صِيَامِهَا وَصَدَقَتِهَا وَصَلَاتِهَا وَإِنَّهَا تَصَدَّقُ

ذکر کرده میشود از کمی روزه و تصدق وی و نماز وی و بدرستی که این زن تصدق میکند بپاره ها از پنیر که چیز

بِالْأَثْوَارِ مِنَ الْأَقِطِ وَلَا تُؤْذِيْ بِلِسَانِهَا جِيْرَانَهَا قَالَ هِيَ

حقیر ست و لیکن ایذا نمیکند بزبان خود ہمسایگان خود را گفت آنحضرت این زن

فِي الْجَنَّةِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيْمَانِ وَعَنْ

در بهشت خواهد بود روایت کرد این حدیث را احمد و بیہقی در شعب ایمان

ابْنِ مَسْعُوْدٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابن مسعود رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِنَّ اللهَ قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَخْلَاقَكُمْ كَمَا قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَرْزَاقَكُمْ

بدرستیکه خدا تعالی قسمت کرد میان شما خلقهای شما را چنانکه قسمت کرد میان شما رزقهای شما

إِنَّ اللهَ تَعَالٰى يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَمَنْ لَا يُحِبُّ

بدرستیکه خدا تعالی میدهد دنیا را کسی که دوست دارد خدا او را و کسی را که دوست ندارد

وَلَا يُعْطِي الدِّيْنَ إِلَّا مَنْ أَحَبَّ فَمَنْ أَعْطَاهُ اللهُ الدِّيْنَ

و نمیدهد دین را مگر کسی را که دوست دارد پس هر که را داد خدا دین را

فَقَدْ اَحَبَّهُ وَالَّذِيْ نَفْسِيْ بِيَدِهٖ لَا يُسْلِمُ عَبْدٌ حَتّٰى يُسْلِمَ

پس بتحقیق دوست داشته است اورا وسوگند بخدا مسلمان نمی شود بنده تا آنکه سلیم گردد

قَلْبُهٗ وَلِسَانُهٗ وَلَا يُؤْمِنُ حَتّٰى يَامَنَ جَارُهٗ بَوَائِقَهٗ

دل بنده و زبان او و ایمان کامل نمی آورد بنده تا آنکه ایمن گردد همسایه او از بدیهای او

رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ

روایت کرده است این حدیث را احمد و بیهقی در شعب ایمان

عَائِشَةَ وَابْنِ عُمَرَ رض عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا زَالَ جِبْرِيْلُ يُوْصِيْنِيْ

روایت است از عائشه رض و ابن عمر رض از آنحضرت ﷺ که فرمود آنحضرت ﷺ همیشه جبریل امر نیکو میکرد مرا

بِالْجَارِ حَتّٰى ظَنَنْتُ اَنَّهٗ سَيُوَرِّثُهٗ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

بنگاه داشتن حق همسایها تا آنکه گمان کردم که حکم کند وارث شدن یکی از همسایه بار دیگر متفق علیه

بَابُ الْيَتِيْمِ وَتَرْبِيَةِ الْاَوْلَادِ

باب در بیان یتیم و تربیت اولاد

وَلَا تَقْرَبُوْا مَالَ الْيَتِيْمِ اِلَّا بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ

و نه نزدیک گردید مال یتیم را مگر با آنکه آن نیکو است تا برسد قوت خود را

اَشُدَّهٗ اِنَّ الَّذِيْنَ يَاْكُلُوْنَ اَمْوَالَ الْيَتَامٰى ظُلْمًا اِنَّمَا

بدرستیکه آنانکه میخورند مالهای یتیمان را به ستم جز این نیست

يَاْكُلُوْنَ فِيْ بُطُوْنِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيْرًا فَاَمَّا الْيَتِيْمَ

که میخورند در شکمهای خود آتش را و زود در آیند در آتش افروخته پس لیکن یتیم را

فَلَا تَقْهَرْ وَاَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ

قهر مکن و لیکن سوال کننده را پس باز مزن و لیکن نعمت پروردگار خود را

فَحَدِّثْ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ

سخن گو از سهل بن سعد رض مرویست که آنحضرت ﷺ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ لَهُ وَلِغَيْرِهِ فِي

صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ من و کفیل امر یتیم خواہ آن یتیم از اقربای او باشد یا از غیر او در بہشت

الْجَنَّةِ هٰكَذَا وَأَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ وَالْوُسْطٰى وَفَرَّجَ بَيْنَهُمَا شَيْئًا

اینچنین باشند و اشارہ کرد بمقارنت انگشت سبابہ و انگشت میانہ و کشادہ کرد میان این ہر دو

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ

اندکی رواہ بخاری و از ابی ہریرہ رض مرویست کہ فرمود آنحضرت

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ

صلی اللہ علیہ وسلم بہترین خانہا در مسلمانان خانہ

فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ وَشَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ

ایست کہ در وی یتیمی است کہ نیکی کردہ میشود بسوی وے و بدترین خانہا در مسلمانان خانہ ایست

فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

کہ در وی یتیمی است کہ بدی کردہ میشود بسوی وی رواہ ابن ماجہ

أَبِي أُمَامَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی امامہ رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

مَنْ مَسَحَ رَأْسَ يَتِيمٍ لَمْ يَمْسَحْهُ إِلَّا لِلّٰهِ كَانَ لَهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ

کسیکہ بگذارد دست را بر سر یتیم در حالیکہ نمیگذارد دست را مگر برای رضای خدا باشد مر آنکس را

تَمُرُّ عَلَيْهَا يَدُهُ حَسَنَاتٌ وَمَنْ أَحْسَنَ إِلَى يَتِيمَةٍ

بمقابلہ ہر موئی کہ میگذرد بران دست وی نیکیہا و کسیکہ نیکی کند بسوی دختر یتیم یا پسر یتیم کہ نزد

أَوْ يَتِيمٍ عِنْدَهُ كُنْتُ أَنَا وَهُوَ فِي الْجَنَّةِ كَهَاتَيْنِ وَقَرَنَ

او ست باشم من و او مقارن در بہشت ہمچو این دو انگشت و پیوستہ

بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

آنحضرت ﷺ بمقارنت دو انگشت مبارک خود رواہ احمد و ترمذی

ابن عباس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

واز ابن عباس رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

من اوى يتيما الى طعامه وشرابه اوجب الله له

کسیکه جای دهد یتیمی را بسوی طعام خود وآب خود واجب گرداند خدا ثابت کند مر او را

الجنة البتة الا ان يعمل ذنبا لا يغفر ومن عال ثلث

بهشت قطعا و حتما مگر آنکه گناهی را کند که آمرزیده نشود و آن کفر است و کسیکه عیال دارد

بنات او مثلهن من الاخوات فادبهن ورحمهن

دختران یا مانند ایشان از خواهران پس ادب آموزد ایشان را و مهربانی کند ایشان را تا آنکه بی‌نیاز

حتى يغنيهن الله اوجب الله له الجنة فقال رجل يا رسو

گرداند الله تعالی ایشان را واجب گرداند خدا مر آنکس را بهشت پس گفت مردی یا رسول الله یا دو

الله او اثنتين قال او اثنتين حتى لو قالوا او واحدة

فرمود یا دو تا آنکه اگر الناس میگفتند یا یکی هر آینه میفرمود یکی و کسیکه ببرد خدا

لقال واحدة ومن اذهب الله كريمتيه وجبت له

هر دو گرامی او را واجب گردید مر او را

الجنة قيل يا رسول الله وما كريمتاه قال عيناه رواه

بهشت گفته شد یا رسول خدا چیست دو گرامی وی فرمود دو چشم او روایت کرد

في شرح السنة وعن ابي هريرة رض ان رجلا شكا

این حدیث را در شرح السنة واز ابی هریره رض مرویست که مردی شکایت کرد

الى النبي صلى الله عليه وسلم قسوة قلبه قال امسح راس

[illegible]

اليتيم واطعم المسكين رواه احمد وعن ابي هريرة

[illegible]

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الساعي على

مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم سعی کنندہ در تحصیل

الأرملة والمسكين كالساعي في سبيل الله وأحسبه

معونت زنان بی شوہر و سعی کنندہ در معونت مسکین مانند سعی کنندہ و انفاق کنندہ در راہ خدا است

قال كالقائم لا يفتر وكالصائم لا يفطر متفق عليه

گفت راوی گمان میبرم آنحضرت گفت یا مانند نماز گزار است کہ سستی نمیکند و مانند روزہ دار است کہ افطار نکند

وعن أنس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از انس رض مرویست کہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

من عال جاريتين حتى تبلغا جاء يوم القيمة أنا وهو

فرمود کسیکہ خرج و خوراک کند دو دختر را و متکفل رساند ایشانرا تا آنکہ برسند بحد بلوغ بیاید روز قیامت من و او

هكذا وضم أصابعه رواه مسلم وعن عائشة رض

آن کس در حالیکہ من و او باہم باشیم و ضم کرد انگشتان خود را روایت کردہ مسلم و از عائشہ رض

قالت جاءتني امرأة ومعها ابنتان لها تسألني فلم

مرویست آمد زنی کہ با آن زن دو دختر بود مر او را سوال میکرد از من آن زن پس نیافت آن زن

تجد عندي غير تمرة واحدة فأعطيتها إياها فقسمتها

نزد من چیزی بجز یک خرما پس دادم آنرا آن یک خرما پس قسمت کرد آن خرما را

بين ابنتيها ولم تأكل منها ثم قامت فخرجت فدخل

میان دو دختر و خود نخورد از آن پس برخاست آن زن و رفت پس درآمد

النبي صلى الله عليه وسلم فحدثته فقال من ابتلي

آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم پس گفتم این قصہ زن را پس فرمود کسیکہ

من هذه البنات بشيء فأحسن إليهن كن له سترا

آزمایش کردہ شود از جنس این دختران بچیزی پس نیکی کند بسوی ایشان باشند این دختران مر او را

مِنَ النَّارِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ سُرَاقَةَ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ

بوده از آتش متفق علیه و از سراقه بن مالک رضی الله عنه روایت است

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى أَفْضَلِ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود آیا دلالت نکنم شما را بر فاضلترین

الصَّدَقَةِ ابْنَتُكَ مَرْدُودَةً إِلَيْكَ لَيْسَ لَهَا كَاسِبٌ

صدقات صدقه کردن تست بر دختر تو که باز گردانیده شده است بسوی تو و حال آنکه نیست

غَيْرُكَ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ

مر او را کسب کننده غیر تو روایت کرده است ابن ماجه و از جابر بن سمره رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَنْ يُؤَدِّبَ

مروی است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود هر آئینه ادب کردن

الرَّجُلُ وَلَدَهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَتَصَدَّقَ بِصَاعٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

مرد فرزند خود را بهتر است او را از تصدق کردن یک صاع از غله روایت کرده ترمذی

بَابُ الْحُبِّ فِي اللهِ

باب در بیان دوستی برای خدا

قال الله تعالى وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ

و میل مکنید بسوی آنانکه ستم کردند پس برسد شما را آتش و نیست مر شما را بجز خدا

مِنْ دُونِ اللهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

هیچ دوستی پس یاری کرده نشوند ای آنانکه گرویده اید

آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ

دشمن مرا و دشمن خود را دوستان القا میکنید بسوی ایشان

بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

دوستی را و حال آنکه کافر شدند بانچه آمده است بشما از حق ای آنانکه گرویده اید

لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئِسُوْا مِنَ الْاٰخِرَةِ

دوستی مکنید گروهی را که خشم گرفت خدا بر ایشان بدرستی که نومید شدند از آنجهان چنانکه نومید شدند

كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ اَصْحٰبِ الْقُبُوْرِ ۝ لَا تَجِدُ قَوْمًا

نا گرویدگان از اهل گورها نیابی گروهی را که بگروند بخدا و در روز پسین

يُّؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ يُوَآدُّوْنَ مَنْ حَآدَّ اللّٰهَ وَ

دوست دارند آنرا که خلاف کند خدایرا و رسول او را اگرچه باشند

رَسُوْلَهٗ وَلَوْ كَانُوْٓا اٰبَآءَهُمْ اَوْ اَبْنَآءَهُمْ اَوْ اِخْوَانَهُمْ

پدران شان یا پسران شان یا برادران شان

اَوْ عَشِيْرَتَهُمْ اُولٰٓئِكَ كَتَبَ فِيْ قُلُوْبِهِمُ الْاِيْمَانَ

یا خویشان شان آنگروه نوشته است در دلهای شان گرویدن را

وَاَيَّدَهُمْ بِرُوْحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ

و قوت داده ایشانرا برحمت از خود و در آرد ایشانرا ببوستانها که میرود

مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ

از زیر آن جویها جاوید باشند در آن خوشنود شود خدای از ایشان و خوشنود

وَرَضُوْا عَنْهُ اُولٰٓئِكَ حِزْبُ اللّٰهِ اَلَآ اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ

شوند از وی آن گروه لشکر خدا اند به آنکه بدرستیکه لشکر خدا ایشانند

الْمُفْلِحُوْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُوْدَ وَالنَّصٰرٰٓى

رستگاران ای آنانکه گرویده اید فرا مگیرید جهودان و ترسایانرا

اَوْلِيَآءَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَّتَوَلَّهُمْ مِّنْكُمْ فَاِنَّهٗ

دوستان برخی از ایشان دوستان برخی اند و هرکه دوستی کند با ایشان از شما بدرستیکه

مِنْهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝ اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ

او از ایشانست بدرستی خدای ننماید راه گروه ستمکارانرا جز این نیست دوست شما خدا ست

سورة ممتحنه جزء ۲۸ رکوع ۳
سورة مجادله جزء ۲۸ رکوع ۳
سورة مائده جزء ۶ رکوع ۱۲

وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ

و فرستاده او و آنانکه گرویدند آنانکه برپا میدارند نماز و میدهند

الزَّكٰوةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ

زکوٰة را و ایشان رکوع آرندگانند و هر که دوست دارد خدا را و فرستاده او را و آنانکه

آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغَالِبُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

گرویدند پس بدرستی گروه خدا ایشانند غالبان ای آنانکه گرویده اید مگیرید

لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا مِنَ

آنانرا که فراگرفته اند کیش شما را افسوس و بازی از آنانکه داده شدند

الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا

کتاب از پیش از شما و کافرانرا دوستان و بترسید

اللّٰهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ

از خدا اگر هستید گرویدگان نگیرند گرویدگان ناگرویدگان را دوستان

مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ

جز گرویدگان و هر که بکند این پس نیست از خدا

فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقٰىةً وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ

در هیچ چیزی مگر آنکه بترسید از ایشان ترسیدنی و میترساند شما را خدا از نفس خود

وَإِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ عَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

و بسوی خداست بازگشت روایت است از عائشه صدیقه رض که گفت فرمود

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ

صلی الله علیه وسلم ارواح پیش از تعلق با بدن لشکرها بودند جمع کرده شده پس آنچه

مِنْهَا ائْتَلَفَ وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ

آنچه آشنا بودند از آنها با یکدیگر الفت گرفتند و آنچه ناشناسا بودند از آنها اختلاف کردند روایت کرد بخاری و مسلم

عن ابی هریرة وعن ابی هریرة رض قال قال رسول الله

از ابی ہریرہ رض و از ابی ہریرہ رض مرویست گفت فرمود آنحضرت

صلی الله علیه وسلم ان الله اذا احب عبدا دعا جبرئیل

صلی اللہ علیہ وسلم بدرستیکہ خدای تعالی چون دوست میدارد بندہ را میخواند جبرئیل را

فقال انی احب فلانا فاحبه قال فیحبه جبرئیل ثم ینادی

پس میگوید بحضرت رب العزت من دوست میدارم فلان بندہ را پس دوست بدار تو او را گفت

فی السماء فیقول ان الله یحب فلانا فاحبوه فیحبه اهل

پس دوست میدارد او را جبرئیل پستر ندا میکند جبرئیل پس میگوید بفرشتگان کہ خدا دوست میدارد

السماء ثم یوضع له القبول فی الارض واذا ابغض عبدا

فلان بندہ را پس دوست دارید شما نیز پس دوست میدارند او را اہل آسمان پستر نہادہ میشود مر آن بندہ را

دعا جبرئیل فیقول انی ابغض فلانا فابغضه قال

قبول در زمین و چون دشمن میدارد خدا بندہ را میخواند جبرئیل را پس میگوید بتحقیق من دشمن گرفتہ ام

فیبغضه جبرئیل ثم ینادی فی اهل السماء ان الله یبغض

فلان بندہ را پس دشمن دار تو او را گفت آنحضرت پس دشمن میدارد او را جبرئیل پستر ندا میکند جبرئیل

فلانا فابغضوه قال فیبغضونه ثم یوضع له البغضاء فی

در اہل آسمان کہ خدا دشمن میدارد فلان بندہ را پس دشمن دارید شما او را فرمود پس دشمن میدارند آسمانیان

الارض رواه مسلم وعنه قال قال رسول الله

او را پستر نہادہ میشود مر آن بندہ را دشمنی در دلہای زمینیان روایت کرد مسلم و ہم از ابی ہریرہ رض فرمود

صلی الله علیه وسلم ان الله یقول یوم القیمة این

کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بدرستیکہ خدای تعالی میگوید روز قیامت کجا اند دوستان

المتحابون بجلالی الیوم اظلهم فی ظلی یوم لا ظل

و دارندگان یکدیگر بسبب بزرگی من امروز جا میدہم ایشان را در سایہ خود روزیکہ نیست سایہ

الْأَجَلِّ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

[illegible]

أَنَّ رَجُلًا زَارَ أَخًا لَهُ فِي قَرْيَةٍ أُخْرَى فَأَرْصَدَ اللهُ لَهُ عَلَى

[illegible]

مَدْرَجَتِهِ مَلَكًا قَالَ أَيْنَ تُرِيدُ قَالَ أُرِيدُ أَخًا لِي فِي هٰذِهِ

[illegible]

الْقَرْيَةِ قَالَ هَلْ لَكَ عَلَيْهِ مِنْ نِعْمَةٍ تَرُبُّهَا قَالَ لَا غَيْرَ

[illegible]

أَنِّي أَحْبَبْتُهُ فِي اللهِ قَالَ فَإِنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَيْكَ بِأَنَّ اللهَ

[illegible]

قَدْ أَحَبَّكَ كَمَا أَحْبَبْتَهُ فِيهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

[illegible]

ابْنِ مَسْعُودٍ رض قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

[illegible]

وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ كَيْفَ تَقُولُ فِي رَجُلٍ أَحَبَّ

[illegible]

قَوْمًا وَلَمْ يَلْحَقْ بِهِمْ فَقَالَ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

[illegible]

وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللهِ مَتَى السَّاعَةُ

[illegible]

قَالَ وَيْلَكَ وَمَا أَعْدَدْتَ لَهَا قَالَ مَا أَعْدَدْتُ لَهَا

وای بر تو چه آماده کرده از عمل برای ساعت قیامت گفت آماده نکرده ام

[illegible]

إِلَّا أَنِّي أُحِبُّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ قَالَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ

مگر آنکه من دوست میدارم خدا را و رسول او را فرمود آنحضرت که تو با کسی خواهی بود که دوست

قَالَ أَنَسٌ فَمَا رَأَيْتُ الْمُسْلِمِينَ فَرِحُوا بِشَيْءٍ بَعْدَ

داری قال انس پس ندیدم مسلمانان را که خوشحال شده باشند بچیزی بعد از اسلام

الْإِسْلَامِ فَرَحَهُمْ بِهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُوسَى

مثل خوشحال شدن ایشان با این کلمه متفق علیه   و از ابی موسی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْجَلِيسِ

مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم مثال همنشین

الصَّالِحِ وَالسُّوءِ كَحَامِلِ الْمِسْكِ وَنَافِخِ الْكِيرِ فَحَامِلُ

نیکو و همنشین بد مانند بردارنده مشک است و دم کننده آهنگر پس بردارنده مشک

الْمِسْكِ إِمَّا أَنْ يُحْذِيَكَ وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ وَإِمَّا

یا آنکه ببخشد ترا از آن مشک یا بخری از آن و یا آنکه بیابی از آن

أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً وَنَافِخُ الْكِيرِ إِمَّا أَنْ يُحْرِقَ

مشک بوی خوش و دم کننده آهنگر یا آنکه بسوزد جامهای ترا یا آنکه بیابی

ثِيَابَكَ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا خَبِيثَةً مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

از آن بوی بد را متفق علیه

وَعَنْ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از عمر مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللّٰهِ لَأُنَاسًا مَا هُمْ بِأَنْبِيَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ يَغْبِطُهُمُ

بدرستی که از بندگان خدا آدمیانند که نیستند ایشان پیغمبران و نه شهیدان رشک میبرند

الْأَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِمَكَانِهِمْ مِنَ اللّٰهِ قَالُوا يَا رَسُولَ

ایشان را پیغمبران و شهیدان روز قیامت بسبب مرتبه ایشان از خدا گفتند یا رسول الله

اللهِ تُخْبِرُنَا مَنْ هُمْ قَالَ هُمْ قَوْمٌ تَحَابُّوْا بِرُوْحِ اللهِ عَلٰى غَيْرِ

خبر کن ما را که کیستند ایشان فرمود ایشان قومی اند که دوست داشتند یکدیگر را به تحقیق قرابت که

اَرْحَامٍ بَيْنَهُمْ وَلَا اَمْوَالٍ يَتَعَاطَوْنَهَا فَوَاللهِ اِنَّ وُجُوْهَهُمْ

میان ایشان باشد و نه مالها که داد و ستد کنند آنرا پس سوگند بخدا که روهای ایشان هر آئینه

لَنُوْرٌ وَّاِنَّهُمْ لَعَلٰى نُوْرٍ لَا يَخَافُوْنَ اِذَا خَافَ النَّاسُ وَلَا

نور اند و بدرستی که ایشان بر نور باشند نمی ترسند وقتیکه بترسند مردم و اندوهگین

يَحْزَنُوْنَ اِذَا حَزِنَ النَّاسُ وَقَرَاَ هٰذِهِ الْاٰيَةَ اَلَا اِنَّ اَوْلِيَاءَ

نمی شوند وقتی که اندوهگین شوند مردم و بخواند آنحضرت برای استشهاد این آیت را آگاه باشید

اللهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ رَوَاهُ اَبُوْدَاوُدَ وَعَنْ

بدرستیکه دوستان خدا را هیچ خوف نیست بر ایشان و نه ایشان اندوهگین میشوند روایت کرد ابوداود

ابْنِ عَبَّاسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابن عباس رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لِاَبِيْ ذَرٍّ يَا اَبَا ذَرٍّ اَيُّ عُرَى الْاِيْمَانِ اَوْثَقُ قَالَ اللهُ وَرَسُوْلُهُ

مر ابوذر را ای ابوذر کدام یکی از عروه های ایمان محکم تر است گفت ابوذر خدا و رسول خدا

اَعْلَمُ قَالَ الْمُوَالَاةُ فِي اللهِ وَالْحُبُّ فِي اللهِ وَالْبُغْضُ فِي اللهِ

داناتر است فرمود آنحضرت دوستی کردن با هم از جهت خدا و دوست داشتن از جهت خدا

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ

و دشمنی داشتن از جهت خدا روایت کرد آنرا بیهقی در شعب ایمان و از مقدام بن

مَعْدِيْكَرِبَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اِذَا

معدیکرب مرویست از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرمود چون دوست دارد مرد مسلمانی برادر

اَحَبَّ الرَّجُلُ اَخَاهُ فَلْيُخْبِرْهُ اَنَّهُ يُحِبُّهُ رَوَاهُ اَبُوْدَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ

دینی او را پس باید که خبر کند آنمرد آن برادر را که وی دوست میدارد او را روایت کرد ابوداود و ترمذی

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رض أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

واز ابی سعید رضی الله عنه مرویست که وی شنید آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میگفت

لَا تُصَاحِبْ إِلَّا مُؤْمِنًا وَلَا يَأْكُلْ طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيٌّ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

یاری مکن وصحبت مدار مگر مسلمانی را و باید که نخورد طعام ترا مگر مرد پرهیزگار یعنی طعام تو باید که از وجه حلال باشد تا متقیان بخورند رواه ترمذی و ابوداود و دارمی

وَأَبُو دَاوُدَ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

واز ابی هریره رضی الله عنه مرویست گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ

صلی الله علیه وسلم که مرد بر دین دوست خود است پس باید که نظر و اندیشه کند یکی از شما

مَنْ يُخَالِلُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي

که کرا دوست میدارد رواه احمد و ترمذی و ابوداود و بیهقی در

شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رض قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللّٰهِ

شعب ایمان واز ابی ذر رضی الله عنه مرویست که بیرون آمد بر ما پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَتَدْرُونَ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللّٰهِ

صلی الله علیه وسلم فرمود آیا در مییابید که کدام عمل از اعمال محبوب تر است نزد خدای

تَعَالَى قَالَ قَائِلٌ الصَّلٰوةُ وَالزَّكٰوةُ وَقَالَ قَائِلٌ الْجِهَادُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

تعالی گفت گوینده نماز محبوب تر است و زکوة محبوب ترین اعمال است و گفت گوینده دیگر جهاد محبوب تر است فرمود آنحضرت

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللّٰهِ تَعَالَى الْحُبُّ فِي اللّٰهِ وَالْبُغْضُ

صلی الله علیه وسلم بدرستیکه محبوب ترین اعمال بسوی خدای تعالی دوستی از جهت خداست و دشمنی از جهت

فِي اللّٰهِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

خداست رواه احمد واز ابی امامه رضی الله عنه مرویست گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَحَبَّ عَبْدٌ عَبْدًا لِلّٰهِ

صلی الله علیه وسلم دوست نداشت هیچ بنده بنده دیگر را از برای خدا

إلا أكرم ربه عز وجل رواه أحمد وعن أسماء

مگر بزرگ داشت باین دوست داشتن خدای بزرگ را رواه احمد و از اسماء

بنت يزيد رض أنها سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم

بنت یزید رض روایت است که وی شنید آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

يقول ألا أنبئكم بخياركم قالوا بلى يا رسول الله قال

که میگفت آیا اعلام نکنم شما را ببهترین شما گفتند صحابه اعلام کن ما را یا رسول الله فرمود

خياركم الذين إذا رؤوا ذكر الله رواه ابن ماجة

آنحضرت که بهترین شما کسانیکه اند که چون دیده شوند یاد کرده شود خدا رواه ابن ماجه

وعن أبي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله

و از ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم لو أن عبدين تحابا في الله عز وجل

علیه وسلم اگر باشند اینکه دو بنده که دوست داشته باشند یکدیگر را از جهت خدا تعالی

واحد في المشرق وآخر في المغرب لجمع الله بينهما

یکی در مشرق و دیگری در مغرب هر آئینه جمع کند خدا تعالی میان هر دو بنده را

يوم القيمة يقول هذا الذي كنت تحبه فيّ وعن

روز قیامت میگوید خدا تعالی این بنده آن کسی است که بودی تو دوست میداشتی او را از جهت من

أبي رزين رض أنه قال له رسول الله صلى الله عليه

و از ابی رزین رض مرویست بدرستیکه آنحضرت صلی الله علیه

وسلم ألا أدلك على ملاك هذا الأمر الذي تصيب به

وسلم گفت مر ویرا آیا راه نمایم ترا بر چیزیکه قائم دین با ایشان و بیان کار

خير الدنيا والآخرة عليك بمجالس أهل الذكر

دین آن چیزیکه برسی تو بسبب آن نیکی دنیا و دین را لازم است بر تو نشستن مجلسهای اهل ذکر

وَاِذَا خَلَوْتَ فَحَرِّكْ لِسَانَكَ مَا اسْتَطَعْتَ بِذِكْرِ اللّٰهِ

وچون تنہا نشینی پس بجنبان زبان خود را چندانکہ توانی بذکر خدا و دوست دار ہر کرا دوست دارے

وَاَحِبَّ فِي اللّٰهِ وَاَبْغِضْ فِي اللّٰهِ يَا اَبَا رَزِيْنٍ هَلْ شَعَرْتَ

برائے خدا و دشمن دار ہر کرا کہ دشمن دارے برائے خدا ای ابا رزین آیا میدانی کہ مرد چون

اَنَّ الرَّجُلَ اِذَا خَرَجَ مِنْ بَيْتِهٖ زَائِرًا اَخَاهُ شَيَّعَهٗ سَبْعُوْنَ

بیرون آید از خانۂ خود بقصد زیارت برادر مسلمان در پے میروند او را ہفتاد ہزار

اَلْفَ مَلَكٍ كُلُّهُمْ يُصَلُّوْنَ عَلَيْهِ وَيَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا

فرشتہ ہمہ آن فرشتگان دعا برحمت میفرستند و میگویند ای پروردگار ما بدرستی

اِنَّهٗ وَصَلَ فِيْكَ فَصِلْهُ فَاِنِ اسْتَطَعْتَ اَنْ تُعْمِلَ

این شخص پیوند کرد از برای تو پس پیوند بکن او را برحمت و مغفرت پس اگر بتوانی

جَسَدَكَ فِيْ ذٰلِكَ فَافْعَلْ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض

کہ بکار داری تن خود را در زیارت برادر مسلمان پس بکن آنرا و از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ روایت

قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ

گفت ابو ہریرہ کہ بودم با آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم پس گفت

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَعُمُدًا

آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم بدرستیکہ در بہشت ستونہا است

مِنْ يَاقُوْتٍ عَلَيْهَا غُرَفٌ مِّنْ زَبَرْجَدٍ لَهَا اَبْوَابٌ

از یاقوت بر آن ستونہا غرفہا ست از زبرجد مر آن غرفہا را درہاست

مُفَتَّحَةٌ تُضِيْءُ كَمَا يُضِيْءُ الْكَوْكَبُ الدُّرِّيُّ فَقَالُوْا

کشادہ داشتہ شدہ میدرخشد آن غرفہ چنانکہ میدرخشد ستارۂ روشن پس گفتند صحابہ

يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ مَنْ يَّسْكُنُهَا قَالَ الْمُتَحَابُّوْنَ فِي اللّٰهِ وَالْمُتَبَاذِلُوْنَ

یا رسول اللہ کہ میباشد دران غرفہا فرمود میباشند دران دوست دارندگان یکدیگر را برای خدا و بخشندگان

في الله والمتلاقون في الله روى البيهقي الأحاديث الثلاثة

بدرستی خدا و ملاقات کنندگان در برای خدا را احادیث گرد این هر سه حدیث را بیهقی

في شعب الإيمان

در شعبہا ایمان

باب ما ينهى عن التهاجر والتقاطع واتباع العورات

باب آنچه منع کرده شده است از هجران و قطع رحمی و پیروی کردن عیوب

وإن طائفتان من المؤمنين اقتتلوا فأصلحوا بينهما فإن بغت

و اگر دو گروه از گروه مومنان کارزار کنند پس صلح کنید میان هر دو پس اگر ستم کند

إحداهما على الأخرى فقاتلوا التي تبغي حتى تفيء

یکی از ایشان بر دیگرے پس جنگ کنید آنرا که ستم میکند تا باز گردد سوے فرمان خدا

إلى أمر الله فإن فاءت فأصلحوا بينهما بالعدل وأقسطوا

پس اگر باز گردد پس صلح کنید میان ایشان بانصاف و داد کنید

إن الله يحب المقسطين إنما المؤمنون إخوة فأصلحوا

بدرستی خدای دوست میدارد داد کنندگان را جز این نیست که گروه مومنان برادرند پس صلح کنید

بين أخويكم واتقوا الله لعلكم ترحمون وقل لعبادي

میان برادران خویش و بترسید از خدا شاید شما بخشیده شوید و بگو مر بندگان مرا

يقولوا التي هي أحسن إن الشيطان ينزغ بينهم إن الشيطان

گویند کلمه آن که نیکو است بدرستی شیطان فساد می اندازد میان ایشان بدرستیکه

كان للإنسان عدوا مبينا عن أبي أيوب الأنصاري

شیطان هست مر آدمی را دشمن پیدا از ابو ایوب انصاری رضی

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا يحل للرجل

مروی است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کہ حلال نیست مرد را

أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلٰثِ لَيَالٍ يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هٰذَا وَيُعْرِضُ هٰذَا

برادر مسلمان را زیاده از سه روز صورت هجر اینکه جمع شوند یکدیگر

وَخَيْرُهُمَا الَّذِيْ يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

پس روی بگرداند این بجانبی و روی گرداند این بجانبی دیگر و بهتر ایشان کسی است که ابتدا کند بسلام روایت کرده اند بر آن اتفاق علیه

أَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

تُعْرَضُ أَعْمَالُ النَّاسِ فِيْ كُلِّ جُمُعَةٍ مَرَّتَيْنِ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ

عرض کرده میشود عملهای مردم بر خدا در هر هفته دو بار روز دوشنبه

وَيَوْمَ الْخَمِيْسِ فَيُغْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ اِلَّا عَبْدًا بَيْنَهُ

و روز پنجشنبه پس آمرزیده میشود مر هر بنده مسلمان را مگر بنده که میان او و میان برادر او

وَبَيْنَ أَخِيْهِ شَحْنَاءُ فَيُقَالُ اتْرُكُوْا هٰذَيْنِ حَتّٰى يَفِيْئَا

دشمنی است پس گفته میشود که بگذارید ایشان را تا آنکه رجوع کنند از دشمنی

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيْدَ رض قَالَتْ قَالَ

رواه مسلم و از اسما بنت یزید مرویست گفت که فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ الْكَذِبُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم که حلال نیست دروغ گفتن

اِلَّا فِيْ ثَلٰثٍ كَذِبُ الرَّجُلِ امْرَأَتَهٗ لِيُرْضِيَهَا وَالْكَذِبُ

مگر در سه جا یکے دروغ گفتن مرد زن خود را تا راضی گرداند او را دوم دروغ گفتن در جنگ

فِي الْحَرْبِ وَالْكَذِبُ لِيُصْلِحَ بَيْنَ النَّاسِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

سوم دروغ برای آنکه صلح افگند میان مردم رواه احمد والترمذی

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رض أَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی هریره رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال لا يحل لمسلم ان يهجر اخاه فوق ثلث فمن هجر

فرمود حلال نيست مر مسلمان را كه ترك دهد برادر خود را بالاى سه روز پس هر كس كه هجران كند

فوق ثلث فمات دخل النار رواه احمد وابوداؤد

بالائے سه روز پس بميرد در آيد در آتش دوزخ رواه احمد وابوداؤد

وعن ابى خراش السلمى رض انه سمع رسول الله

واز ابى خراش سلمى رض مرويست كه وے شنيد آنحضرت را

صلى الله عليه وسلم يقول من هجر اخاه سنة فهو

صلى الله عليه وسلم كه ميگفت كسيكه هجران كند برادر خود را يكسال پس اين

كسفك دمه رواه ابوداؤد وعن ابى هريرة رض

هجران گويا خون او ريختن است رواه ابوداؤد واز ابى هريره رض

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا يحل لمؤمن

مرويست گفت فرمود آنحضرت صلى الله عليه وسلم كه ميگفت حلال نيست مر مومن را

ان يهجر مؤمنا فوق ثلث فان مرت به ثلث فليلقه فليسلم

كه هجران كند مومن را بالاى سه روز پس اگر بگذرد بر وى مومن سه روز پس بايد كه ملاقات كند او را پس بايد كه سلام كند

عليه فان رد عليه السلام فقد اشتركا في الاجر وان لم يرد

بر وے پس اگر رد كرد سلام را و جواب داد او را پس بتحقيق شريك شدند هر دو در اجر و اگر جواب نداد

عليه فقد باء بالاثم وخرج المسلم من الهجرة رواه ابوداؤد

و اگر رد نكرد سلام را و جواب نداد پس بتحقيق رجوع كرد و بازگشت بگناه و بيرون آمد مسلمان سلام دهنده از گناه هجران رواه ابوداؤد

وعن ابى الدرداء رض قال قال رسول الله صلى الله عليه

واز ابى الدرداء رض مرويست گفت فرمود آنحضرت صلى الله عليه

وسلم الا اخبركم بافضل من درجة الصيام والصدقة

وسلم آيا خبر بدهم شما را بچيزيكه فاضلتر است از درجه روزه و صدقه

وَالصَّلٰوةِ قَالَ قُلْنَا بَلٰى قَالَ اِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ وَفَسَادُ

ونماز گفت راوی گفتیم آرے خبر دہ یا رسول اللہ فرمود آن عمل نیک گردانیدن احوالی کہ در میان

ذَاتِ الْبَيْنِ هِيَ الْحَالِقَةُ رَوَاهُ اَبُوْدَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ

یکدیگر ست وفساد احوالی کہ ذات البین ست حالقست رواہ ابو داؤد و ترمذے

وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

واز ابی ہریرہ رض مرویست کہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

قَالَ اِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَاِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَاْكُلُ

فرمود دور دارید خود را از حسد زیرا کہ حسد میخورد ومیبرد نیکیہا را چنانکہ میخورد

النَّارُ الْحَطَبَ رَوَاهُ اَبُوْدَاوُدَ وَعَنْ اَبِيْ بَكْرِ الصِّدِّيْقِ

ہیمہ را آتش ہیزم را رواہ ابو داؤد واز ابی بکر صدیق

رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَلْعُوْنٌ

رض روایتست کہ فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم راندہ شد

مَنْ ضَارَّ مُؤْمِنًا اَوْ مَكَرَ بِهٖ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

کسیکہ ایذا دہد مومن را یا مکر دبد سگالی کند یعنی راندہ شود از درگاہ رحمت رواہ ترمذے

ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ صَعِدَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

واز ابن عمر رض مرویست بر آمد آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم بر منبر

الْمِنْبَرَ فَنَادٰى بِصَوْتٍ رَفِيْعٍ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ مَنْ اَسْلَمَ

پس آواز داد با آواز بلند پس فرمود اے گروہ اسلام آرندگان

بِلِسَانِهٖ وَلَمْ يُفْضِ الْاِيْمَانُ اِلٰى قَلْبِهٖ لَا تُؤْذُوا الْمُسْلِمِيْنَ

بزبان خود ونرسیدہ است ایمان تا دل ایشان ایذا مکنید مسلمانان را وسرزنش مکنید

وَلَا تُعَيِّرُوْهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوْا عَوْرَاتِهِمْ فَاِنَّهٗ مَنْ يَّتَّبِعْ

ایشان را وسرزنش مکنید و در پے عیبہائے ایشان مباشید پس بدرستیکہ کسیکہ تتبع کند در عیب برادر مسلمان تتبع کند

عَوْرَةَ اَخِيْهِ الْمُسْلِمِ يَتَّبِعِ اللّٰهُ عَوْرَتَهُ وَمَنْ يَّتَّبِعِ اللّٰهُ عَوْرَتَهُ

خدا تعالیٰ عیب اورا تتبع کند خدا تعالیٰ عیبہای اورا رسوا گرداند اورا اگرچہ

يَفْضَحْهُ وَلَوْ فِيْ جَوْفِ رَحْلِهٖ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

باشد آن کس پنهان در میان منزل خود روایه ترمذی

سَعِيْدِ بْنِ زَيْدٍ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از سعید پسر زید روایت است از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

قَالَ اِنَّ مِنْ اَرْبَى الرِّبٰوا الْاِسْتِطَالَةُ فِيْ عِرْضِ الْمُسْلِمِ بِغَيْرِ حَقٍّ

کہ فرمود آنحضرت بدرستیکہ از بزرگترین ربا ها درازی کردن زبان است در آبروی مسلمان بناحق

رَوَاهُ اَبُوْدَاوٗدَ وَالْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ

روایه ابوداؤد و بیهقی در شعب ایمان

اَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا عُرِجَ

و از انس رضی مرویست کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم هرگاه که بالا برده

بِيْ مَرَرْتُ بِقَوْمٍ لَهُمْ اَظْفَارٌ مِّنْ نُّحَاسٍ يَخْمِشُوْنَ

مرا بمعراج گذشتم بقومیکه مر ایشانرا ناخنان است از مس کہ میخراشیدند

وُجُوْهَهُمْ وَصُدُوْرَهُمْ فَقُلْتُ مَنْ هٰؤُلَاءِ يَا جِبْرِيْلُ

رویهای خود را و سینه های خود را پس گفتم کیستند این قوم ای جبریل

قَالَ هٰؤُلَاءِ الَّذِيْنَ يَاْكُلُوْنَ لُحُوْمَ النَّاسِ وَيَقَعُوْنَ

گفت جبریل ایشان آن جماعت اند که میخورند گوشتهای مردم را بغیبت و دشنام و واقع میشوند

فِيْ اَعْرَاضِهِمْ رَوَاهُ اَبُوْدَاوٗدَ وَعَنِ الْمُسْتَوْرِدِ

در آبروهای مردم روایه ابوداؤد و از مستورد

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ اَكَلَ بِرَجُلٍ مُّسْلِمٍ

و او روایت میکند از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم که فرمود آنحضرت کسیکه بخورد بسبب مرد مسلم

أَكْلَةً فَإِنَّ اللهَ يُطْعِمُهُ مِثْلَهَا مِنْ جَهَنَّمَ وَمَنْ كُسِيَ ثَوْبًا

پس بدرستیکه خدا بخوراند او را مثل آن لقمه از آتش دوزخ و کسیکه بپوشاند نفس خود را جامه

بِرَجُلٍ مُسْلِمٍ فَإِنَّ اللهَ يَكْسُوهُ مِثْلَهُ مِنْ جَهَنَّمَ وَمَنْ قَامَ

بسبب مردی مسلمان پس بدرستیکه خدا بپوشاند او را مانند آن از آتش دوزخ و کسیکه بایستد بجهت

بِرَجُلٍ مَقَامَ سُمْعَةٍ وَرِيَاءٍ فَإِنَّ اللهَ يَقُومُ لَهُ مَقَامَ

مقام شنوانیدن و نمودن محاسن را پس بدرستیکه خدا بایستد بجهت وی در مقام سمعه

سُمْعَةٍ وَرِيَاءٍ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

و ریا روز قیامت روایه ابو داؤد

أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از انس رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا وَكَادَ الْحَسَدُ أَنْ يَغْلِبَ الْقَدَرَ

نزدیک است فقر که منتهی شود بکفر و نزدیک است حسد که غلبه کند تقدیر الهی را

وَعَنْ جَابِرٍ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از جابر گفت جابر آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ مَنِ اعْتَذَرَ إِلَى أَخِيهِ فَلَمْ يَعْذِرْهُ أَوْ لَمْ يَقْبَلْ عُذْرَهُ

فرمود کسیکه عذر خواهی کند بسوی برادر خود پس معذور ندارد او را آنکس یا قبول ندارد

كَانَ عَلَيْهِ مِثْلُ خَطِيئَةِ صَاحِبِ مَكْسٍ رَوَاهُمَا الْبَيْهَقِيُّ

عذر او را باشد بروی گناه مانند گناه عشار مکس روایت کرد این دو حدیث را

فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَقَالَ الْمَكَّاسُ الْعَشَّارُ وَعَنْ

بیہقی در شعب ایمان و گفت مکاس ده یک گیرنده است

أَنَسٍ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقَاطَعُوا

و از انس رض مرویست از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرمود قطع مکنید

وَلَا تَدَابَرُوْا وَلَا تَحَاسَدُوْا وَلَا تَبَاغَضُوْا وَكُوْنُوْا عِبَادَ اللّٰهِ

و نہ تدابر ونہ با یکدیگر حسد کنید ونہ بغض وکینہ دارید و باشید بندگان

اِخْوَانًا لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ اَنْ يَّهْجُرَ اَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ رَوَاهُ ابْنُ النَّجَّارِ

بندگان خدا برادران حلال نیست مسلم را اینکہ ترک کند برادر خود را زائد از سہ روز روایت کرد ابن النجار

بَابُ الْحَذْرِ وَالتَّاَنِّیْ فِی الْاُمُوْرِ

باب الحذر و درنگ در امور

وَالَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَمْرُهُمْ شُوْرٰى

و آنانکہ اجابت کردند بہ سوی پروردگار خویش و بپا داشتند نماز را و کار ایشان مشورت است

بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ

میان ایشان و از آنچہ روزی دادیم ایشان را نفقہ می‌کنند پس درگذر از ایشان و آمرزش خواہ

وَشَاوِرْهُمْ فِی الْاَمْرِ فَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَی اللّٰهِ وَيَدْعُ

از حق برای ایشان و مشورت نمای با ایشان در کار پس چون قصد کار کردی پس توکل کن بر خدا و می‌خواند آدمی

الْاِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَآءَهٗ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْاِنْسَانُ عَجُوْلًا

وقت غضب بدی را مثل خواندن او نیکی را و ہست آدمی شتاب کنندہ در دعا

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ اِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ

و از پی مرو آنچہ نیست مر ترا بآن علم بدرستیکہ گوش و چشم و دل ہمہ

كُلُّ اُولٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُوْلًا عَنْ اَبِیْ هُرَيْرَةَ رض

اینہا ہستند از خود پرسیدہ شدہ روایت از ابی ہریرہ رضی

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ

مروی است کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود گزیدہ نشود مسلمان

مِنْ جُحْرٍ وَّاحِدٍ مَرَّتَيْنِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ سَهْلِ بْنِ

از یک سوراخ دو بار متفق علیہ روایت از سہل بن

له لا تدابروا ... [illegible]

سعد الساعدي رض ان النبي صلى الله عليه وسلم

سعد ساعدی مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال الاناة من الله والعجلة من الشيطان رواه الترمذي

فرمود که درنگ در کارها از خدا و مرضی اوست و شتابی از شیطان است و پسندیدهٔ اوست روایت کرد ترمذی

وعن ابي سعيد رض قال قال رسول الله صلى الله

و از ابی سعید رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم لا حليم الا ذو عثرة ولا حكيم الا ذو تجربة

علیه وسلم نیست حلیم کامل مگر خداوند لغزش که در زلت افتاده باشد نیست حکیم

رواه احمد والترمذي وعن انس رض ان رجلا قال

مگر صاحب تجربه روایت کرد احمد و ترمذی و از انس رض مرویست که مردی گفت مر

للنبي صلى الله عليه وسلم اوصني قال خذ الامر

آنحضرت را صلی الله علیه وسلم اندرز کن مرا فرمود بگیر کار را یا این کار که کنی

بالتدبير فان رأيت في عاقبته خيرا فامضه وان خفت

به بینی در پایان او نیکی را پس کن آنرا و اگر بترسی در گمان بدی گمراهی را

غيا فامسك رواه في شرح السنة وعن مصعب

پس نگاه دار خود را از کردن آن کار روایت کرد فی شرح السنة و از مصعب

بن سعد رض عن ابيه قال الاعمش لا اعلمه الا عن النبي

بن سعد رض روایت است از پدرش گفت اعمش که راوی این حدیث است نمیدانم این حدیث را

صلى الله عليه وسلم قال التؤدة في كل شيء خير الا في عمل

مگر از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود آنحضرت آهستگی رفتن در هر چیز بهتر است

الآخرة رواه ابو داود وعن جابر رض قال قال رسول الله

مگر در عمل آخرت روایت ابوداود و از جابر رض مرویست که آنحضرت

صلی الله علیه وسلم المجالس بالامانة الا ثلاثة مجالس

صلے اللہ علیہ وسلم فرمود کہ مجلسہا با امانت است مگر سہ مجلس [illegible]

سفک دم حرام او فرج حرام او اقتطاع مال بغیر حق

[illegible] ریختن خون حرام دوم فرج حرام یعنی زنا کردن سوم مال کسی گرفتن بظلم یعنی [illegible]

رواہ ابو داود وعن ابن عمر رض قال قال رسول الله

[illegible] روایت کرد ابو داود و از ابن عمر رض مروی است کہ فرمود آنحضرت

صلی الله علیه وسلم ان الرجل لیکون من اهل الصلوة

صلے اللہ علیہ وسلم بہ تحقیق مرد ہر آئینہ میباشد از اہل نماز

والصوم والزکوة والحج والعمرة حتی ذکر سهام الخیر کلها

و روزہ و زکوة و حج و عمرہ تا آنکہ ذکر کرد آنحضرت ہمہ حصص نیکی را

وما یجزی یوم القیمة الا بقدر عقله وعن ابی ذر رض

و جزا دادہ نشود روز قیامت مگر باندازۂ عقل او و از ابی ذر رض

قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم یا ابا ذر لا عقل

مروی است کہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم فرمود ای ابو ذر نیست ہیچ عقل

کالتدبیر ولا ورع کالکف ولا حسب کحسن الخلق

مثل تدبیر و نیست [illegible] مانند کف از محارم و نیست [illegible] مثل حسن خلق

وعن ابن عمر رض قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

و از ابن عمر رض مروی است کہ فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

الاقتصاد فی النفقة نصف المعیشة والتودد الی الناس

میانہ روی کردن در خرچ نصف معیشت است و دوستی [illegible] نصف عقل است

نصف العقل وحسن السؤال نصف العلم روی البیهقی

و نیک کردن سوال از علم نصف علم است روایت کرد بیہقی

الأحاديث الثلاثة في شعب الإيمان
این هر سه حدیث را در شعب ایمان

باب الرفق والحياء وحسن الخلق
این باب در فضیلت نرمی و شرم و خوش خوئی است

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ
و برابر نیست نیکی و بدی دور کن بآنکه آن نیکوترست

فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ وَمَا يُلَقَّاهَا
پس ناگاه آنکه میان تو و میان وی دشمنی ست گویا او دوست مهربان و نه بیشتر آید

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ خُذِ الْعَفْوَ
آنرا مگر آنانکه صبر کردند و نه پیش آید آنرا مگر خداوند بهره بزرگ فرا گیر عفو را

وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ إِنَّكَ لَعَلَى
و فرما نیکوئی و روی گردان از نادان و بدرستی تو بر آینه

خُلُقٍ عَظِيمٍ عَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ
بر خوی بزرگی از عائشه رض روایت کرد فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنَ الرِّفْقِ أُعْطِيَ حَظَّهُ
علیه وسلم کسیکه داده شد او را نصیب او از نرمی و لطف داده شد او را نصیب

مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ حُرِمَ حَظَّهُ مِنَ الرِّفْقِ
او از نیکی دنیا و آخرت و کسیکه محروم گردانیده شد از نصیب وی از نرمی محروم گردانیده شد

حُرِمَ حَظَّهُ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ
از نصیب وی از نیکی دنیا و آخرت روایت کرد شرح السنه

وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ مَسْعُودٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ
و از عبد الله بن مسعود رض روایت کرد گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَلَا اُخْبِرُكُمْ بِمَنْ يَحْرُمُ عَلَى النَّارِ وَبِمَنْ تَحْرُمُ

علیه وسلم آیا خبر ندهم شمارا که کیست حرام است و رسته بر آتش

النَّارُ عَلَيْهِ عَلٰى كُلِّ هَيِّنٍ لَيِّنٍ قَرِيْبٍ سَهْلٍ رَوَاهُ اَحْمَدُ

و آتش بر وے حرام است آتش بر هر بردبار نرم آهسته نزدیک بمردم سهل روایت احمد

وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

و ترمذی و روایت است از ابی هریره رض از آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُؤْمِنُ غِرٌّ كَرِيْمٌ وَالْفَاجِرُ خَبٌّ لَئِيْمٌ

علیه وسلم فرمود مسلمان فریب خورنده است از جهت کرم و فاجر فریبنده است

رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَاَبُوْ دَاوٗدَ وَعَنْ مَكْحُوْلٍ

از جهت لئیمی روایت احمد و ترمذی و ابو داؤد و از مکحول تابعی رض

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُؤْمِنُوْنَ

مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که مسلمانان آرمیده

هَيِّنُوْنَ لَيِّنُوْنَ كَالْجَمَلِ الْاَنِفِ اِنْ قِيْدَ انْقَادَ وَاِنْ اُنِيْخَ

و نرم و منقاد اند مانند شتر که در بینی مهار باشد اگر کشیده شود منقاد شود و اگر خوابانیده شود

عَلٰى صَخْرَةٍ اسْتَنَاخَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مُرْسَلًا وَعَنْ

و اگر نشانده شود بر سنگی هم نشیند بر سنگ روایت کرد ترمذی مرسل این حدیث را

عَائِشَةَ رض قَالَتْ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از عائشه رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نخواهد الله تعالی باهل خانه نرمی را

لَا يُرِيْدُ اللّٰهُ بِاَهْلِ بَيْتٍ رِفْقًا اِلَّا نَفَعَهُمْ وَلَا يَحْرِمُهُمْ

مگر آنکه سود کند رفق ایشان را و محروم نمی‌کند ایشان را از نرمی مگر آنکه زیان کند ایشان را

اِيَّاهُ اِلَّا ضَرَّهُمْ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ

رفق ایشان را روایت کرد بیهقی در شعب ایمان

ابن عمر رض عن النبی صلی اللہ علیہ وسلم قال المسلم

وازابن عمر رض مرویست فرمود مسلمانیکہ از آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

الذی یخالط الناس ویصبر علی اذاھم افضل من الذی

آمیزش میکند مردمانرا و صبر میکند برایذای ایشان زیادہ ترانند در اجر و ثواب از مسلمانے

لا یخالطھم ولا یصبر علی اذاھم رواہ الترمذی وابن ماجہ

کہ آمیزش نمیکند با ایشان و صبر نکند برایذای ایشان روایتست از ترمذی وابن ماجہ

وعن سھل بن معاذ عن ابیہ ان النبی صلی اللہ

واز سھل بن معاذ از پدرش مرویست کہ آنحضرت صلے اللہ

علیہ وسلم قال من کظم غیظا وھو یقدر علی ان ینفذہ

علیہ وسلم فرمود کسیکہ فرو خورد خشم را در حال آنکہ وے قادر است بر گذرانیدن خشم

دعاہ اللہ علی رؤس الخلائق یوم القیامۃ حتی یخیرہ فی ای

درروان کردن آن بخواند او را خدا تعالی در حضور خلائق روز قیامت تا آنکہ اختیار دہد او

الحور شاء رواہ الترمذی وابو داود وعن عمران

در ہر حور یکہ خواہد رواہ ترمذی و ابو داود و از عمران

بن حصین رض قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

بن حصین رض مرویست کہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم فرمود

الحیاء لا یاتی الا بخیر وفی روایۃ الحیاء خیر کلہ متفق علیہ

کہ حیا نمی آرد مگر نیکی را و در روایتے دیگر ہست حیا ہمہ اقسام او متفق علیہ

وعن ابن مسعود رض قال قال رسول اللہ صلی اللہ

و از ابن مسعود رض مرویست کہ فرمود آنحضرت صلے اللہ

علیہ وسلم ان مما ادرک الناس من کلام النبوۃ

علیہ وسلم بدرستیکہ از جملہ آنچہ دریافتہ اند مردم از کلام انبیاے سابق

الاولی اذا لم تستحی فاصنع ما شئت رواه البخاری وعن

اینکہ چون شرم نداری پس بکن ہرچہ خواہی ہرچہ خواستی رواہ بخاری

ابی ھریرۃ رض قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

و از ابی ہریرہ رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

الحیاء من الایمان والایمان فی الجنۃ والبذاء من الجفاء

شرم از ایمان ست و ایمان یعنی اہل ایمان در بہشت و فحش گفتن از جفا ست

والجفاء فی النار رواہ احمد والترمذی وعن

از بدی است و جفا یعنی اہل جفا در آتش ست رواہ احمد و ترمذی

ابن عمر رض ان النبی صلی اللہ علیہ وسلم قال ان الحیاء

و از ابن عمر رض مرویست کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ حیا

والایمان قرناء جمیعا فاذا رفع احدھما رفع الآخر رواہ البیہقی

و ایمان ہر دو باہم پیوستہ اند لازم یکدیگر اند پس ہرگاہ کہ برداشتہ شود از آنہا یکے از ایمان دیگر

فی شعب الایمان وعن النواس بن سمعان رضی اللہ تعالی

شود دیگر نیز برداشتہ شود روایت کرد آنرا بیہقی در شعب الایمان و از نواس بن سمعان رضی اللہ تعالی

عنہ قال سألت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم عن البر

عنہ مرویست گفت سوال کردم از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم از نیکی

والاثم فقال البر حسن الخلق والاثم ما حاک فی صدرک

و گناہ پس فرمود نیکی خوئے نیک است و گناہ آنست کہ خلجان کند در سینہ تو

وکرھت ان یطلع علیہ الناس رواہ مسلم وعن

و ناخوش داری کہ مطلع شوند بر آن مردمان رواہ مسلم

عبد اللہ بن عمر رض قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

و از عبد اللہ بن عمر رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

بدرستیکہ از جملہ محبوب‌ترین شما بسوی من نیک‌ترین اندازہ وسے اخلاق رواہ البخاری

وَعَنْهُ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وہم از عبداللہ بن عمرؓ مرویست کہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

فرمود بدرستیکہ از جملہ اخیار شما نیک‌ترین شما اندازہ وسے اخلاق متفق علیہ

أَبِي الدَّرْدَاءِ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

واز ابی درداء رضہ مرویست از آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

قَالَ إِنَّ أَثْقَلَ شَيْءٍ يُوْضَعُ فِي مِيْزَانِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

فرمود آنحضرت بدرستیکہ گرانترین چیزیکہ نہادہ شود در ترازوے مسلمان روز قیامت

خُلُقٌ حَسَنٌ وَإِنَّ اللّٰهَ يُبْغِضُ الْفَاحِشَ الْبَذِيَّ

خوی نیکوست و بدرستیکہ خدا تعالے دشمن میدارد از حد ادب گذرندہ بیحیا و بیہودہ گوی را

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ سَمِعْتُ

رواہ ترمذی واز عائشہ رضہ مرویست گفت شنیدم

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ إِنَّ الْمُؤْمِنَ

آنحضرت را صلے اللہ علیہ وسلم کہ میگفت بدرستیکہ مسلمان

لَيُدْرِكُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ قَائِمِ اللَّيْلِ وَصَائِمِ النَّهَارِ

ہر آئینہ مے یابد بسبب حسن خلق درجہ نماز گذارندہ در شب و روزہ دارندہ در روز

رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ وَعَنْ مَالِكٍ بَلَغَهُ أَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ

رواہ ابوداؤد واز مالک روایتست کہ رسیدہ بوے کہ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بُعِثْتُ لِأُتَمِّمَ حُسْنَ الْأَخْلَاقِ

اورا کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود برانگیختہ شدہ ام من بہر آنکہ تمام گردانم نیکوئی اخلاق را

رواه في الموطا وعن ابي هريرة رض قال قال

روایت در موطا است واز ابی هریره رض مرویست که فرمود

رسول الله صلى الله عليه وسلم الا انبئكم بخياركم

آنحضرت صلی الله علیه وسلم آیا خبر دهم شما را آگاه نگردانم شما را بنیکان شما

قالوا بلى قال خياركم اطولكم اعمارا واحسنكم اخلاقا

بهترین شما چه کسانند گفتند آری خبر ده مارا فرمود بهترین شما دراز ترین شما اند از روی عمر

رواه احمد وعنه رض قال قال رسول الله صلى الله

ونیکو ترین شما از روی اخلاق روایت احمد وهم از وی رض مرویست که آنحضرت صلی الله

عليه وسلم اكمل المؤمنين ايمانا احسنهم خلقا

علیه وسلم فرمود کاملترین مسلمانان از روی ایمان نیکو ترین ایشان اند از روی خلق

رواه ابو داود والدارمي

روایت ابوداود ودارمی

كتاب الزهد والرقاق

کتاب در بیان زهد ونرم دلی

اعلموا انما الحيوة الدنيا لعب ولهو وزينة وتفاخر

بدانید آنرا که زندگانی این سرای بازیست بیهوده وآرایش ونازیدن میان

بينكم وتكاثر في الاموال والاولاد كمثل غيث اعجب

خویش وبسیار جستن در مالها وفرزندان مانند باران که شگفت آرد مزارعان را رستنی آن

الكفار نباته ثم يهيج فتراه مصفرا ثم يكون حطاما

پس خشک شود پس ببینی آنرا زرد شده پس گردد ریزه شکسته

يا ايها الذين امنوا لا تلهكم اموالكم ولا اولادكم

ای آنانکه گرویده اید مشغول نگرداند شما را مالهای شما وفرزندان شما

عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ

از یاد خدا و هر که کند این پس آنگروه ایشانند زیانکاران

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ

ای آنانکه گرویده اید بدرستیکه از زنان شما و فرزندان شما دشمنند

فَاحْذَرُوْهُمْ وَاِنْ تَعْفُوْا وَتَصْفَحُوْا وَتَغْفِرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ

برای شما پس حذر کنید ازیشان و اگر عفو کنید و درگذارید و بیامرزید پس بدرستی خدا آمرزنده است

رَّحِيْمٌ اِنَّمَآ اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللّٰهُ عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيْمٌ

و مهربان است جز این نیست که اموال شما و اولاد شما آزمایش است و خدا نزد او است مزد بزرگ

فَمَآ اُوْتِيْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ

پس آنچه داده شد شما از چیزی پس بهره برداری زندگانی این سرا است و آنچه نزد خدا است

خَيْرٌ وَّاَبْقٰى لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ وَعَنْ

بهتر است و پاینده تر مر آنهارا که گرویده اند و بر پروردگار خود توکل میکنند

ابْنِ عَبَّاسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از ابن عباس رض مرویست فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

نِعْمَتَانِ مَغْبُوْنٌ فِيْهِمَا كَثِيْرٌ مِّنَ النَّاسِ الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ

دو نعمت اند که زیان زده شوند در آن دو نعمت بسیاری از مردم یکی صحت بدن دوم فراغت

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَّادٍ رض قَالَ سَمِعْتُ

روایت کرد بخاری و از مستورد بن شداد رض مرویست گفت شنیدم

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ وَاللّٰهِ مَا الدُّنْيَا

آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میگفت بخدا سوگند نیست دنیا بمقابل

فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا مِثْلُ مَا يَجْعَلُ اَحَدُكُمْ اِصْبَعَهٗ فِي الْيَمِّ

آخرت مگر مانند آنچه که اندازد یکی از شما انگشت خود را در دریا

فلینظر بم یرجع رواه مسلم وعن جابر رض ان رسول

پس باید کہ بہ بیند بچہ باز گردد. رواه مسلم واز جابر رض مرویست کہ آنحضرت

اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مرّ بجدی اسکّ میّت قال ایکم

صلے اللہ علیہ وسلم گذشت بہ بزغالہ بریدہ گوش یا بی گوش مردہ افتادہ گفت برای

یحب ان هذا له بدرهم فقالوا ما نحب انه لنا بشیء

حقارت کدام کس از شما دوست میدارد کہ این بزغالہ او را باشد بدل یک درہم پس گفتند صحابہ کہ دوست نمیداریم

قال فواللہ للدنیا اهون علی اللہ من هذا علیکم رواه مسلم

کہ باشد مارا بہیچ چیز گفت آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم پس سوگند بخدا ہر آئینہ دنیا خوار تر است نزد خدا ازین

وعن ابی هریرة رض قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیه

از بزغالہ کہ نزد شما است رواه مسلم واز ابی ہریرہ رض مرویست گفت آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

وسلم الدنیا سجن المؤمن وجنة الکافر رواه مسلم

کہ دنیا بمنزلہ زندان است مر مسلمان را و بمنزلہ بہشت است مر کافر را رواه مسلم

وعن انس رض قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیه

واز انس رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ

وسلم ان اللہ لا یظلم مؤمنا حسنة یعطی بها فی الدنیا

وسلم بدرستیکہ خدا تعالے ستم نمیکند مسلمان را نیکی را کہ دادہ میشود بسبب آن حسنہ در دنیا

ویجزی بها فی الآخرة واما الکافر فیطعم بحسنات

و جزا دادہ میشود بآن حسنہ در آخرت واما کافر را پس خورانیدہ میشود بسبب نیکی کردہ است

ما عمل بها للہ فی الدنیا حتی اذا افضی الی الآخرة لم یکن له

برای خدا در دنیا تا آنکہ چون برسد بسوی آخرت نیکے باشد کہ جزا دادہ شود

حسنة یجزی بها رواه مسلم وعن ابی هریرة رض

بآن نیکی رواه مسلم واز ابی ہریرہ رض

سکہ اسک یعنی صغیر الاذنین یا عدیم الاذنین

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم حجبت النار

مرویست که فرمود آنحضرت صلے الله علیه وسلم پوشیده شده است آتش دوزخ

بالشهوات وحجبت الجنة بالمكاره متفق عليه الا عند

بشهوتها و لذتها و پوشیده شده است بهشت بمشقتها و سختیها متفق علیه مگر نزد

مسلم حفت بدل حجبت وعن ابي هريرة رض قال

مسلم اینچنین حفت بجای حجبت یعنی هردو یکی ست و از ابی هریره رض مرویست

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول العبد مالي

که فرمود آنحضرت صلے الله علیه وسلم که میگوید بنده مال من مال من یعنی افتخار میکند در ان بکثرت

مالي انما له من ماله ثلث ما اكل فافنى او لبس فابلى

آنچه مراو راست از مال وی سه چیز ست که خورد پس نیست گرداند آنرا یا جامه که پوشید و کهنه گرداند

او اعطى فاقتنى وما سوى ذلك فهو ذاهب وتاركه

آنرا یا بخشش کرد یکسی پس جمع کرد و هر چه جز این سه چیز ست رونده است از دست

للناس رواه مسلم وعن انس رض قال قال رسول الله

وگذارنده است آنرا برای مردم رواه مسلم و از انس رض مرویست که گفت آنحضرت

صلى الله عليه وسلم يتبع الميت ثلثة فيرجع اثنان

صلے الله علیه وسلم میرود در پی میت سه چیز پس باز میگردد دو چیز و باقی میماند با او یک چیز

ويبقى معه واحد يتبعه اهله وماله وعمله فيرجع

در پی او میرود اهل او و مال او و عمل او پس باز میگردد

اهله وماله ويبقى عمله متفق عليه وعن عبد الله

اهل وسه و مال وسه و باقی میماند همراه وسه کردار او متفق علیه و از عبد الله

ابن مسعود رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

ابن مسعود رض مرویست گفت آنحضرت صلے الله علیه وسلم

قوله فاقتنی ... ذخیره کردن ۱۲

أَيُّكُمْ مَالُ وَارِثِهِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ

کدام یک از شما است که مال وارث محبوب تر است نزد وی از مال خودش گفتند صحابه یا رسول الله

مَا مِنَّا أَحَدٌ إِلَّا مَالُهُ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِ وَارِثِهِ قَالَ فَإِنَّ

نیست از ما هیچ یکی مگر آنکه مال او دوست تر است بسوی او از مال وارث وی گفت آنحضرت پس بدرستیکه

مَالَهُ مَا قَدَّمَ وَمَالُ وَارِثِهِ مَا أَخَّرَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

مال وی چیزیست که پیش فرستاده است و مال وارث او چیزیست که پس گذاشت رواه البخاری

أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی هریره رض روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نیست توانگری از بسیاری مال

لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ وَلٰكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

و متاع دنیا و لیکن توانگری توانگری نفس است بقناعت و علویت متفق علیه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی هریره رض روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کیست که بیاموزد

مَنْ يَأْخُذُ عَنِّي هٰؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ فَيَعْمَلُ بِهِنَّ أَوْ يُعَلِّمُ

و یاد گیرد از من این کلمات را که بعد از ین گویم پس بکار بندد آنرا یا بیاموزد کسی را که

مَنْ يَعْمَلُ بِهِنَّ قُلْتُ أَنَا يَا رَسُولَ اللهِ فَأَخَذَ بِيَدِي فَعَدَّ خَمْسًا

بکار بندد آنرا گفتم انا یا رسول الله پس گرفت آنحضرت دست مرا پس شمار کرد پنج چیز را

فَقَالَ اتَّقِ الْمَحَارِمَ تَكُنْ أَعْبَدَ النَّاسِ وَارْضَ بِمَا قَسَمَ اللهُ

پس فرمود اول آنکه بپرهیز کن محارم را باشی تو پارسا کننده ترین مردم دوم راضی شو بآنچه قسمت کرده خدای

لَكَ تَكُنْ أَغْنَى النَّاسِ وَأَحْسِنْ إِلَى جَارِكَ تَكُنْ مُؤْمِنًا

برای تو شوی توانگر ترین مردم سوم نیکی کن با همسایه خود تا باشی تو مومن کامل

وَأَحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ تَكُنْ مُسْلِمًا وَلَا تُكْثِرِ الضَّحِكَ

چهارم آنکه دوست دار برای مردم آنچه دوست داری برای نفس خود و آخرت تا باشی تو مسلمان کامل و پنجم بسیار مکن خنده

فَإِنَّ كَثْرَةَ الضِّحْكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

زیراکه بسیار خنده میمیراند دل را و سخت میگرداند او را و غفلت می آرد از یاد خدا روایت کرد احمد و ترمذی

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ الْأَوْدِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

و از عمرو بن میمون اودی مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِرَجُلٍ وَهُوَ يَعِظُهُ اغْتَنِمْ خَمْسًا

مردی را در حالیکه آنحضرت پند میکرد آنمرد را غنیمت شمار پنج چیز را پیش از پنج چیز غنیمت شمار

قَبْلَ خَمْسٍ شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ وَصِحَّتَكَ قَبْلَ

جوانی را پیش از پیری و غنیمت شمار تندرستی را پیش از بیماری و غنیمت شمار توانگری را پیش

سَقَمِكَ وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ وَ

از فقر و غنیمت شمار فراغ وقت را پیش از شواغل و مشوشات و غنیمت شمار زندگی را

حَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مُرْسَلًا وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

پیش از موت روایت کرد ترمذی از روی مرسل و گفت ابی هریره

رض أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا

رض که آنحضرت صلی الله علیه و آله وسلم فرمود آگاه باشید بدرستیکه دنیا رانده شده است از درگاه

مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا إِلَّا ذِكْرَ اللهِ وَمَا وَالَاهُ وَعَالِمٌ أَوْ مُتَعَلِّمٌ

رحمت و رانده شده است هر چیزیکه دران ست مگر ذکر خدا و چیزیکه دوست میدارد وی تعالی آنرا

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ

و عالم و متعلم روایت کرد ترمذی و ابن ماجه و از سهل بن سعد رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا

مرویست گفت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم اگر میبود دنیا که برابر میشد نزد خدا بال

تَعْدِلُ عِنْدَ اللهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا سَقَى كَافِرًا مِنْهَا شَرْبَةً

پشه را نمی نوشانید هیچ کافر را از دنیا یک آب خوردنی

رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ اَبِي مُوسَى
روایت کرد احمد و ترمذی و ابن ماجہ و روایت است از ابی موسیٰ رضی اللہ عنہ

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اَحَبَّ دُنْيَاهُ
گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کسیکہ دوست دارد دنیای خود را

اَضَرَّ بِآخِرَتِهِ وَمَنْ اَحَبَّ آخِرَتَهُ اَضَرَّ بِدُنْيَاهُ فَآثِرُوا مَا يَبْقَى
زیان رسانید آخرت خود را و کسیکہ دوست دارد آخرت خود را زیان رسانید دنیای خود را

عَلَى مَا يَفْنَى رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْاِيمَانِ وَعَنْ
پس اختیار کنید چیزیرا کہ باقی است بر چیزیکہ فانی است روایت کرد احمد و بیہقی در شعب الایمان

اَبِي هُرَيْرَةَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لُعِنَ عَبْدُ
و از ابی ہریرہ رضی روایت است از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود لعنت کردہ شدہ بندہ دینار

الدِّينَارِ وَلُعِنَ عَبْدُ الدِّرْهَمِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ
و لعنت کردہ شود بندہ درہم روایت کرد ترمذی

كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رض عَنْ اَبِيهِ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
و از کعب بن مالک رضی مرویست کہ آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا ذِئْبَانِ جَائِعَانِ اُرْسِلَا فِي غَنَمٍ بِاَفْسَدَ لَهَا
علیہ وسلم فرمود نیستند دو گرگ گرسنہ کہ فرستادہ شدہ در گوسپندان تباہ کنندہ

مِنْ حِرْصِ الْمَرْءِ عَلَى الْمَالِ وَالشَّرَفِ لِدِينِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
مر گوسپندان را از حرص مرد بر مال و جاہ مر دین او را روایت کرد ترمذی

وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ اَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
و دارمی و از انس رضی مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّفَقَةُ كُلُّهَا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اِلَّا الْبِنَاءَ فَلَا خَيْرَ
علیہ وسلم خرج کردن ہمہ در راہ خدا است مگر خرج در بنا ساختن عمارت پس نیست بہتری

حاشیہ: ہمچنین در اکثر نسخ مشکوٰۃ واقع شدہ و صواب عن ابن کعب بن مالک است چنانکہ در اصل ترمذی واقع شدہ و تصحیح در مشکوٰۃ ... [illegible]

فِيهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

در او است و در وے روایت کرد ترمذی وهم از وے مرویست که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا وَنَحْنُ مَعَهُ فَرَأَى قُبَّةً مُشْرِفَةً

علیه وسلم بیرون آمد روزے وما با وے بودیم پس دید آنحضرت قبه بلندرا

فَقَالَ مَا هٰذِهِ قَالَ أَصْحَابُهُ هٰذِهِ لِفُلَانٍ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ

پس فرمود چیست این قبه گفتند صحابه این قبه است مر فلان کس را که از انصار است

فَسَكَتَ وَحَمَلَهَا فِي نَفْسِهِ حَتّٰى لَمَّا جَاءَ صَاحِبُهَا فَسَلَّمَ

پس آنحضرت خاموش ماندند ولیکن پوشیده این حکایت را در دل خود تا آنکه آمد صاحب آن

عَلَيْهِ فِي النَّاسِ فَأَعْرَضَ عَنْهُ صَنَعَ ذٰلِكَ مِرَارًا حَتّٰى عَرَفَ

قبه پس سلام کرد بر آنحضرت در مردم پس روی گردانید آنحضرت از وی کرد آنحضرت این فعل را چند بار

الرَّجُلُ الْغَضَبَ فِيهِ وَالْإِعْرَاضَ عَنْهُ فَشَكَا ذٰلِكَ إِلَى أَصْحَابِهِ

تا آنکه شناخت آن مرد خشم را در آنحضرت و روے گردانی از وے پس شکایت کرد آن مرد آنرا نزد

وَقَالَ وَاللّٰهِ إِنِّي لَأُنْكِرُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اصحاب آنحضرت و گفت آن مرد بخدا سوگند من ناآشنا می بینم بخود آنحضرت صلی الله علیه وسلم را

قَالُوا خَرَجَ فَرَأَى قُبَّتَكَ فَرَجَعَ الرَّجُلُ إِلَى قُبَّتِهِ فَهَدَمَهَا حَتّٰى

گفتند قصه آنست که بیرون آمد آنحضرت پس دید قبه که تو بنا کرده پس بازرجوع کرد آن مرد بسوے قبه

سَوَّاهَا بِالْأَرْضِ فَخَرَجَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

خود پس منهدم کرد آنرا تا آنکه برابر ساخت آنرا به زمین پس بیرون آمد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

ذَاتَ يَوْمٍ فَلَمْ يَرَهَا قَالَ مَا فَعَلَتِ الْقُبَّةُ قَالُوا شَكَا إِلَيْنَا

پس ندید آن قبه را گفت آنحضرت چه شد آن قبه گفتند شکایت کرد بسوے ما صاحب قبه روگردانی ترا

صَاحِبُهَا إِعْرَاضَكَ فَأَخْبَرْنَاهُ فَهَدَمَهَا فَقَالَ أَمَا إِنَّ كُلَّ

پس خبر دادیم اورا بحقیقت حال پس ویران کرد وے آنرا پس گفت آنحضرت آگاه باشید

بناءٍ وبالٌ علی صاحبه الّا ما لا الّا ما لا بدّ منه رواه ابوداؤد

هر بنا سبب عذاب است بر صاحبش مگر چیزی که نیست چاره از ان ونیز نیست روایت کرد این حدیث را ابوداؤد

وعن عثمان رضی الله عنه ان النبیّ صلّی الله علیه وسلّم قال لیس لابن آدم

و از عثمان رضی الله عنه روایت که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود نیست مر آدمی را

حقٌّ فی سوی هذه الخصال بیتٌ یسکنه وثوبٌ یواری

استحقاق در غیر این چند امور خانه که سکونت تواند کرد دورد و جامه که بپوشد

به عورته وجلف الخبز والماء رواه الترمذی وعن

بدان عورت خود را و نان خشک بی نان خورش و آب که بدان تا بتشنگی بخشاید رواه ترمذی

سهل بن سعد رضی قال جاء رجلٌ فقال یا رسول الله دلّنی

و از سهل بن سعد رضی روایت گفت سهل آمد مردی پس گفت ای رسول خدا راه نمای مرا بر کاری

علی عملٍ اذا انا عملته احبّنی الله واحبّنی النّاس قال ازهد

چون بکنم آنرا دوست دارد مرا خدا و دوست دارند مرا آدمیان گفت آنحضرت بی رغبتی کن

فی الدّنیا یحبّك الله وازهد فیما عند النّاس یحبّك النّاس

در متاع دنیا تا که دوست دارد ترا خدا تعالی و بی رغبتی کن در آنچه نزد مردم است تا دوست دارند مرا مردم

رواه الترمذی وابن ماجة وعن ابن مسعود رضی

رواه ترمذی وابن ماجه و از ابن مسعود رضی روایت

انّ رسول الله صلّی الله علیه وسلّم نام علی حصیرٍ فقام

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم خواب کرد بر بوریا پس برخاست

وقد اثّر فی جسده فقال ابن مسعود یا رسول الله لو امرتنا

بوریا در تن مبارک اثر کرده گفت ابن مسعود رضی ای رسول الله اگر بفرمودی ما را که

ان نبسط لك ونعمل فقال ما لی وللدّنیا وما انا والدّنیا

بگستر انیم برای تو فرش نرم و لباس نیکو پس فرمود آنحضرت چه کار مرا با دنیا و چه نسبت مرا با دنیا

إِلَّا كَرَاكِبٍ اسْتَظَلَّ تَحْتَ شَجَرَةٍ ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا رَوَاهُ أَحْمَدُ

مگر مانند سواری که سایه جست زیر درختی پس رفت و گذاشت آن درخت را رواه احمد

وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رض قَالَ

و ترمذی و ابن ماجه و از ابی امامه رض مرویست

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَضَ عَلَيَّ رَبِّي

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم عرض کرد بر من پروردگار من

لِيَجْعَلَ لِي بَطْحَاءَ مَكَّةَ ذَهَبًا فَقُلْتُ لَا يَا رَبِّ وَلٰكِنْ أَشْبَعُ

که بگرداند برای من بطحا ریگ مستطر را طلا پس گفتم نمیخواهم ای پروردگار من ولیکن میخواهم

يَوْمًا وَأَجُوعُ يَوْمًا فَإِذَا جُعْتُ تَضَرَّعْتُ إِلَيْكَ وَذَكَرْتُكَ

سیر باشم روزی و گرسنه باشم روزی پس چون گرسنه باشم زاری کنم بسوی تو و یاد کنم ترا

وَإِذَا شَبِعْتُ حَمِدْتُكَ وَشَكَرْتُكَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

و چون سیر شوم ستایش تو کنم و سپاس گویم ترا رواه احمد و ترمذی

الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِيكَرِبَ رض قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

و روایت است از مقدام بن معدیکرب رض گفت شنیدم آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مَلَأَ آدَمِيٌّ وِعَاءً شَرًّا مِنْ بَطْنٍ

علیه وسلم را که میگفت که پر نکرد آدمی آوندی را بدتر از شکم بس است

بِحَسْبِ ابْنِ آدَمَ أُكُلَاتٌ يُقِمْنَ صُلْبَهُ فَإِنْ كَانَ لَا مَحَالَةَ

آدمی را لقمه چند که راست دارد پشت او را و اگر نیست چاره آدمی را البته سیر کند

فَثُلُثٌ طَعَامٌ وَثُلُثٌ شَرَابٌ وَثُلُثٌ لِنَفَسِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

شکم را پس باید که حصه سازد شکم را یک حصه طعام و یک حصه آب و یک حصه نفس را تا نفس تنگ نشود

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

رواه ترمذی و ابن ماجه و از ابن عمر رض مرویست که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ رَجُلًا يَتَجَشَّأُ فَقَالَ اَقْصِرْ مِنْ جُشَائِكَ

علیه وسلم شنید مردی را که آروغ میزد پس فرمود آنحضرت که تا کن از آروغ خود

فَاِنَّ اَطْوَلَ النَّاسِ جُوْعًا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَطْوَلُهُمْ شِبَعًا فِي الدُّنْيَا

زیرا که درازترین مردم از روی گرسنگی روز قیامت درازترین ایشانند از روی سیری

رَوَاهُ فِيْ شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ

در دنیا روایت کرد او را در شرح السنة و از ابی هریره رض مرویست گفت فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ اَوَّلَ مَا يُسْئَلُ الْعَبْدُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه اول آنچه پرسیده شود از آن بنده

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مِنَ النَّعِيْمِ اَنْ يُّقَالَ لَهٗ اَلَمْ نُصِحَّ جِسْمَكَ

روز قیامت از نعمت اینست که گفته شود مر او را آیا درست نگردانیدیم مر تن ترا

وَنُرْوِكَ مِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

و سیراب نگردانیدیم ترا از آب سرد روایت کرد ترمذی

ابْنِ مَسْعُوْدٍ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

و از ابن مسعود رض مرویست از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بجای خود نمیرود قدم فرزند آدم روز قیامت

لَا تَزُوْلُ قَدَمَا ابْنِ اٰدَمَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ حَتّٰى يُسْئَلَ عَنْ خَمْسٍ

یعنی ایستاده میماند در بارگاه خداوندی تا آنکه پرسیده شود از پنج حالت پرسیده شود از عمر

عَنْ عُمُرِهٖ فِيْمَا اَفْنَاهُ وَعَنْ شَبَابِهٖ فِيْمَا اَبْلَاهُ وَعَنْ مَالِهٖ

او که در چه کار صرف کرده و پرسیده شود از جوانی او که در چه چیز کهنه کرد و از مال او پرسیده میشود

مِنْ اَيْنَ اكْتَسَبَهٗ وَفِيْمَا اَنْفَقَهٗ وَمَاذَا عَمِلَ فِيْمَا عَلِمَ

از کجا او را کسب کرد و در چه او را خرج کرد و آنچه بیاموخت در چه چیز صرف کرد

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رض عَنِ النَّبِيِّ

روایت کرد ترمذی و از عقبه بن عامر رض از آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا رَأَيْتَ اللّٰهَ عَزَّ وَجَلَّ يُعْطِي الْعَبْدَ

صلے اللہ علیہ وسلم کہ فرمود آنحضرت چون بہ بینی خدا تعالی را کہ میدہد بندہ را از دنیا

مِنَ الدُّنْيَا عَلَى مَعَاصِيهِ مَا يُحِبُّ فَإِنَّمَا هُوَ اسْتِدْرَاجٌ ثُمَّ تَلَا رَسُولُ اللّٰهِ

باوجود گناہان او یا بدل گناہان او کہ میکند آنچہ دوست میدارد پس نیست آن دادن مگر استدراج

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ

دیگر آیتی بیتر خواند پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم پس ہرگاہ کہ فراموش کردند چیزی را کہ تذکیر کردہ شدند بآن چیز

أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً

کشادیم برایشان درہای ہر چیز را از نعمتہای دنیا تا آنکہ چون خوشحال شدند بچیزیکہ دادہ شدند از نعم گرفتیم

فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رض أَنَّ رَجُلًا

ایشان را ناگہان پس ناگاہ ایشان متحیر شدند نا امید اند رواه احمد و از ابی امامہ رض مرویست کہ مردے

مِنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ تُوُفِّيَ وَتَرَكَ دِينَارًا فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

از اہل صفہ مرد و گذاشت یک دینار را پس فرمود آنحضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيَّةٌ قَالَ ثُمَّ تُوُفِّيَ آخَرُ فَتَرَكَ دِينَارَيْنِ فَقَالَ

علیہ وسلم داغی ست گفت ابو امامہ پستر مرد دیگر و گذاشت دو دینار پس فرمود

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيَّتَانِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالْبَيْهَقِيُّ

آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم دو داغ اند رواه احمد و بیہقی

فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

در شعب الایمان و از انس رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ مِنْ أَحَدٍ يَمْشِي عَلَى الْمَاءِ إِلَّا ابْتَلَّتْ قَدَمَاهُ

علیہ وسلم آیا ہست ہیچ یکے کہ برود بر آب مگر آنکہ تر گردد پایہای او گفتند

قَالُوا لَا يَا رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْكَ وَسَلَّمَ قَالَ كَذٰلِكَ صَاحِبُ الدُّنْيَا

نیست اے رسول خدا صلے اللہ علیک وسلم فرمود آنحضرت ہمچنین صاحب

الدُّنْيَا لَا يَسْلَمُ مِنَ الذُّنُوبِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

دنیا سلامتی نمیابند از گناهان البته روایه بیهقی فی شعب الایمان

وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ مُرْسَلًا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

حال جبیر بن نفیر مرویست بطریق مرسل گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أُوحِيَ إِلَيَّ أَنْ أَجْمَعَ الْمَالَ وَأَكُونَ مِنَ التَّاجِرِينَ

علیه وسلم وحی کرده نشده بسوی من که جمع کنم مال را و باشم از بازرگانان و سوداگران

وَلٰكِنْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنْ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ

ولیکن وحی کرده شده است بسوی من که ادا کنم از ثنا تسبیح بتحمید و عبادت و خصوص نماز مشغول

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتّٰى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ

باشم و عبادت کنم پروردگار خود را تا آخر عمر روایت کرد در شرح السنه

وَأَبُو نُعَيْمٍ فِي الْحِلْيَةِ عَنْ أَبِي مُسْلِمٍ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض

و ابو نعیم در حلیه از ابی مسلم و از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا

مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه طلب کند دنیا

حَلَالًا اِسْتِعْفَافًا عَنِ الْمَسْئَلَةِ وَسَعْيًا عَلٰى أَهْلِهِ وَتَعَطُّفًا

و بسبب آنکه بوجه حلال نگاه داشت از سوال کسی به اهل و عیال خود و از سبب مهربانی کردن

عَلٰى جَارِهِ لَقِيَ اللّٰهَ تَعَالٰى يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَوَجْهُهُ مِثْلُ الْقَمَرِ

بر همسایه خود پیش آید خدا تعالی را روز قیامت حال آنکه روی او باشد مانند ماه در شب چهارده

لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا حَلَالًا مُكَاثِرًا مُفَاخِرًا مُرَائِيًا

و کسیکه طلب کند دنیا را از روی حلال در حالیکه طالب دنیا و کننده حسد در مال و نازنده است بر مردم ریا

لَقِيَ اللّٰهَ تَعَالٰى وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

و در یابد و کنند ملاقات کند خدا را و حال آنکه خدا خشمناک است روایت کرد آنرا بیهقی در شعب الایمان

وَاَبُوْ نُعَيْمٍ فِي الْحِلْيَةِ وَعَنْ عَائِشَةَ رضه عَنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

و ابو نعیم در حلیه و از عائشه رضه روایت است از حضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الدُّنْيَا دَارُ مَنْ لَّا دَارَ لَهٗ وَمَالُ مَنْ لَّا مَالَ لَهٗ

علیه وسلم که فرمود آنحضرت دنیا دار کسی ست که نیست وا ر مر او را و دنیا مال کسی ست که نیست

وَلَهَا يَجْمَعُ مَنْ لَّا عَقْلَ لَهٗ رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْاِيْمَانِ

مر او را مال و برای دنیا جمع میکند مال را کسیکه نیست عقل او را رواه احمد و بیهقی در شعب الایمان

وَعَنْ عَلِيٍّ رضه قَالَ ارْتَحَلَتِ الدُّنْيَا مُدْبِرَةً وَّارْتَحَلَتِ الْاٰخِرَةُ

و از علی رضه مرویست که کوچ کرده است دنیا در حالیکه پشت دهنده است و کوچ

مُقْبِلَةً وَّلِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُمَا بَنُوْنَ فَكُوْنُوْا مِنْ اَبْنَاءِ الْاٰخِرَةِ

کرده است آخرت در حالیکه روی آرنده است و مر هریکی را از آن فرزندان هست پس باشید از ابنای

وَلَا تَكُوْنُوْا مِنْ اَبْنَاءِ الدُّنْيَا فَاِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَّلَا حِسَابَ وَغَدًا

آخرت و نباشید از ابنای دنیا زیرا که امروز یعنی در دنیا عمل است و نیست حساب و فردا

حِسَابٌ وَّلَا عَمَلَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ تَرْجَمَةِ بَابٍ وَعَنْ

حساب است و نیست عمل روایت کرد بخاری این حدیث را در ترجمه باب

اَبِيْ هُرَيْرَةَ رضه يَبْلُغُ بِهٖ قَالَ اِذَا مَاتَ الْمَيِّتُ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ

و از ابو هریره رضه مرویست که میرسانید این حدیث را بآنحضرت گفت ابو هریره فرمود آنحضرت چون

مَا قَدَّمَ وَقَالَ بَنُوْ اٰدَمَ مَا خَلَّفَ رَوَى الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ

میرد آدمی میگویند و میپرسند فرشتگان چه چیز پیش فرستاده است و میگویند فرزندان آدم چه چیز پس گذاشت

وَعَنْ مَالِكٍ اَنَّ لُقْمَانَ قَالَ لِابْنِهٖ يَا بُنَيَّ اِنَّ النَّاسَ

از مال رواه بیهقی در شعب الایمان و از امام مالک روایت است که لقمان حکیم گفت مر پسر خود را ای پسرک

قَدْ تَطَاوَلَ عَلَيْهِمْ مَا يُوْعَدُوْنَ وَهُمْ اِلَى الْاٰخِرَةِ سِرَاعًا يَذْهَبُوْنَ

بدرستیکه آدمیان بتحقیق دراز افتاد بر ایشان مدت چیزیکه وعده کرده شده اند ایشان بسوی آخرت تیز میروند

[illegible]

وَاِنَّكَ قَدِ اسْتَدْبَرْتَ الدُّنْيَا مُنْذُ كُنْتَ وَاسْتَقْبَلْتَ الْاٰخِرَةَ

و بدرستیکه تو ای پسر کسامن بتحقیق تو پشت داده دنیا را از ابتدا اینکه پیدا شده و روی آورده

وَاِنَّ دَارًا تَسِيْرُ اِلَيْهَا اَقْرَبُ اِلَيْكَ مِنْ دَارٍ تَخْرُجُ مِنْهَا

آخرت را و بدرستیکه سرایکه تو میروی بسوی آن قریب است بسوی تو از سرای که بیرون می آئی تو از آن

رَوَاهُ رَزِيْنٌ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو رض اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ

روایت کرد رزین و از عبد الله بن عمرو رض مرویست که آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اَرْبَعٌ اِذَا كُنَّ فِيْكَ فَلَا عَلَيْكَ

صلی الله علیه وسلم فرمود چهار خصلت اند که چون یافته شوند در تو پس هیچ نیست

مَا فَاتَكَ الدُّنْيَا حِفْظُ اَمَانَةٍ وَصِدْقُ حَدِيْثٍ وَحُسْنُ

ترا از فوت شدن دنیا اول آنکه امانت در حقوق رب و حقوق عباد دوم راستی در سخن سوم نیک

خَلِيْقَةٍ وَعِفَّةٌ فِيْ طُعْمَةٍ رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ

خلقی درست چهارم پارسائی در لقمه روایت کرد احمد و بیهقی در شعب ایمان

وَعَنْ اَبِيْ اَيُّوْبَ الْاَنْصَارِيِّ رض قَالَ جَاءَ رَجُلٌ اِلَى النَّبِيِّ

و روایت است از ابی ایوب انصاری رض گفت آمد مردی بسوی آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عِظْنِيْ وَاَوْجِزْ فَقَالَ اِذَا قُمْتَ

صلی الله علیه وسلم پس گفت اندرز ده آنحضرت پند و مرا و مختصر کن پس فرمود

فِيْ صَلَاتِكَ فَصَلِّ صَلٰوةَ مُوَدِّعٍ وَلَا تَكَلَّمْ بِكَلَامٍ تَعْتَذِرُ مِنْهُ

آنحضرت چون بگذاری نماز خود پس بگذار همچو نماز شخصیکه وداع کننده است مگو سخن که محتاج گردی بعذر خواهی

غَدًا وَاَجْمِعِ الْاِيَاسَ مِمَّا فِيْ اَيْدِي النَّاسِ وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ

از آن فردا و کرد آلی خود را و عزم مصمم کن بنا امیدی از چیزیکه در دست مردم است و قطع طمع کن از ایشان

قَالَ لَمَّا بَعَثَهُ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِلَى الْيَمَنِ خَرَجَ

و از معاذ بن جبل رض مرویست هرگاه که فرستاد آنحضرت معاذ را بسوی یمن بعد از آن قضا بیرون

مَعَهُ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوْصِيْهِ وَمُعَاذٌ

آمد آنحضرت صلی الله علیه وسلم بمشایعت وی در حالیکه وصیت میکرد

رَاكِبٌ وَرَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِيْ تَحْتَ

آنحضرت او را و معاذ رض سوار بر شتر بود و پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پیاده میرفت زیر شتر

رَاحِلَتِهٖ فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ يَا مُعَاذُ اِنَّكَ عَسٰى اَنْ لَّا تَلْقَانِيْ

سواری معاذ پس هرگاه که فارغ گشت آنحضرت از وصیت فرمود ای معاذ بدرستیکه تو نزدیک است

بَعْدَ عَامِيْ هٰذَا وَلَعَلَّكَ اَنْ تَمُرَّ بِمَسْجِدِيْ هٰذَا وَقَبْرِيْ

که تو در نیابی مرا بعد از سال عمر من که اینست و شاید که تو بگذری باین مسجد من و قبر من پس

فَبَكٰى مُعَاذٌ جَشَعًا لِفِرَاقِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بگریست معاذ از جهت جزع و اندوه فراق آنحضرت صلی الله علیه وسلم

ثُمَّ الْتَفَتَ فَاَقْبَلَ بِوَجْهِهٖ نَحْوَ الْمَدِيْنَةِ فَقَالَ اِنَّ اَوْلَى

پس روی گردانید و روی آورد آنحضرت بجانب مدینه منوره پس فرمود متصل ترین مردم

النَّاسِ بِيَ الْمُتَّقُوْنَ مَنْ كَانُوْا وَحَيْثُ كَانُوْا رَوَاهُمَا اَحْمَدُ

بمن پرهیزگارانند هر کسانیکه باشند و هر جائیکه باشند روایت کرد این هر دو حدیث را احمد

وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض وَاَبِيْ خَلَّادٍ رض اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ

و مروی است از ابی هریره رض و ابی خلاد رض که آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اِذَا رَاَيْتُمُ الْعَبْدَ يُعْطٰى زُهْدًا

صلی الله علیه وسلم فرمود چون ببینید بنده را که داده میشود او را بی رغبتی در دنیا

فِي الدُّنْيَا وَقِلَّةَ مَنْطِقٍ فَاقْتَرِبُوْا مِنْهُ فَاِنَّهٗ يُلَقَّى الْحِكْمَةَ

و کم سخنی و خاموشی پس نزدیکی جوئید از آن بنده پس بدرستیکه تلقین کرده میشود آن بنده را حکمت

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ

روایت کرد این حدیث را بیهقی در شعب الایمان و از عبد الله بن

عمر رض قال أخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم بمنكبي
عمر رض مروی است که گرفت پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بازوی من را
فقال كن في الدنيا كأنك غريب أو كعابر سبيل وكان
پس گفت باش در دنیا چنانکه گویا در شهر بیگانه غریبی یا رهگذر راه و بود
ابن عمر يقول إذا أمسيت فلا تنتظر الصباح وإذا
ابن عمر رض میگفت که چون شب کنی پس انتظار مکن صبح را و چون صبح کنی
أصبحت فلا تنتظر المساء وخذ من صحتك لمرضك
پس انتظار مکن شام را و بگیر از تندرستی خود برای بیماری خود و بگیر از زندگانی خود
ومن حياتك لموتك رواه البخاري
برای مرگ خود روایت کرده بخاری

باب فضل الفقراء

باب است در فضل فقرا

ولا تطرد الذين يدعون ربهم بالغداة والعشي
و مران ای محمد آنانکه میخوانند پروردگار خویش را بامداد و شبانگاه میخواهند
يريدون وجهه ما عليك من حسابهم من شيء
ذات خدا را نیست بر تو از حساب ایشان هیچ چیز
وما من حسابك عليهم من شيء فتطردهم فتكون
و نیست حساب تو بر ایشان هیچ چیز پس برانی ایشان را پس باشی از
من الظالمين للفقراء المهاجرين الذين أخرجوا من
ستمکاران مر فقیران مهاجران را که بیرون کرده شدند از
ديارهم وأموالهم يبتغون فضلا من الله ورضوانا
خانهای ایشان و مالهای ایشان میجویند فضلی از خدا و خشنودی

وَيَنْصُرُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ اُولٰٓئِكَ هُمُ الصّٰدِقُونَ وَلَوْلَا

و یاری می کنند خدا را و رسول او را آنگروه ایشانند راست گویان و اگر نه کراهت بود

اَنْ يَّكُوْنَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَنْ يَّكْفُرُ بِالرَّحْمٰنِ

همه مردمان گروه یکسان هر آئینه بیگردانیدیم برای آنکه کافر شود برحمن

لِبُيُوْتِهِمْ سُقُفًا مِّنْ فِضَّةٍ وَّمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُوْنَ

مر خانهای ایشان را سقفها از نقره و نردبانها که بران برآیند

وَلِبُيُوْتِهِمْ اَبْوَابًا وَّسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِئُوْنَ وَزُخْرُفًا

و مر خانهای ایشان را درها و تختها بران تکیه کنند و از زر نیست همه آن

وَاِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ

مگر بهره خورد و برسمی زندگانی این سرای و آخرت نزد پروردگار تو برای

لِلْمُتَّقِيْنَ عَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

پرهیزگاران است مروی است از ابو هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُبَّ اَشْعَثَ مَدْفُوْعٍ بِالْاَبْوَابِ لَوْ اَقْسَمَ

علیه وسلم بسا شوریده موی گرد آلوده رانده شده از درها که چون سوگند خورد

عَلَى اللّٰهِ لَاَبَرَّهٗ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو رض قَالَ قَالَ

بر خدای راست کند سوگند او را روایت کرد مسلم و از عبد الله بن عمرو رض گفت

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ فُقَرَاءَ الْمُهَاجِرِيْنَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم هر آئینه درویشان مهاجران

يَسْبِقُوْنَ الْاَغْنِيَاءَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِلَى الْجَنَّةِ بِاَرْبَعِيْنَ خَرِيْفًا

پیشی گیرند توانگران را روز قیامت به بهشت به چهل سال

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

روایت کرد مسلم و از ابو هریره رض مروی است گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ الْفُقَرَاءُ الْجَنَّةَ قَبْلَ الْأَغْنِيَاءِ

صلی الله علیه وسلم در می آیند فقیران بهشت را پیش از توانگران

بِخَمْسِ مِائَةِ عَامٍ نِصْفِ يَوْمٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ

به پانصد سال که نیم روز است از روزهائی که نزد پروردگار است روایت کرد ترمذی

قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ سَبْعِينَ مِنْ أَصْحَابِ الصُّفَّةِ مَا مِنْهُمْ رَجُلٌ عَلَيْهِ رِدَاءٌ

و از ابی هریره رضی الله عنه روایت است گفت به تحقیق دیدم هفتاد نفر از اصحاب صفه را که نیست از ایشان مردی

إِمَّا إِزَارٌ وَإِمَّا كِسَاءٌ قَدْ رَبَطُوا فِي أَعْنَاقِهِمْ فَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ نِصْفَ

که بر وی چادری باشد بلکه یا ازاری بود یا گلیمی که به تحقیق بر بسته بودند در گردنهای خود پس بعضی از آنها

السَّاقَيْنِ وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ الْكَعْبَيْنِ فَيَجْمَعُهُ بِيَدِهِ كَرَاهِيَةَ

میرسید به نیم پره ساق را و بعضی از آنها میرسید به دو شتالنگ را پس گرد میکرد آن را بدست خود از جهت

أَنْ تُرَى عَوْرَتُهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمٰنِ

ناخوش داشتن آنکه دیده شود اندام شرمگاه او روایت کرد آن را بخاری و روایت است از ابی عبد الرحمن

الْحُبُلِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللهِ بْنَ عَمْرٍو وَسَأَلَهُ رَجُلٌ قَالَ أَلَسْنَا

حبلی گفت شنیدم عبد الله بن عمرو را و حال آنکه به تحقیق پرسید او را مردی گفت آیا نیستیم

مِنْ فُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللهِ أَلَكَ امْرَأَةٌ تَأْوِي

ما از فقیران مهاجران پس گفت مر او را عبد الله آیا مر ترا زن هست که جا میگیری

إِلَيْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ أَلَكَ مَسْكَنٌ تَسْكُنُهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَنْتَ

با او گفت آری هست گفت عبد الله آیا مر ترا جائی هست که می باشی در آن گفت آری گفت پس هستی تو

مِنَ الْأَغْنِيَاءِ قَالَ فَإِنَّ لِي خَادِمًا قَالَ فَأَنْتَ مِنَ الْمُلُوكِ

از توانگران گفت آنمرد مرا خدمتگاری هست گفت عبد الله پس تو

قَالَ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ وَجَاءَ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ إِلَى عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو

از پادشاهان گفت عبد الرحمن و آمدند سه کس پیش عبد الله بن عمرو

وَاَنَا عِنْدَهٗ فَقَالُوْا يَا اَبَا مُحَمَّدٍ وَاللّٰهِ مَا نَقْدِرُ عَلٰی شَیْءٍ لَا نَفَقَةٍ

و من نزد وے بودم پس گفتند یا ابا محمد بخدا سوگند توانا نیستیم ما بر چیزے نہ بر خرچ و نہ بر ستور

وَلَا دَابَّةٍ وَلَا مَتَاعٍ فَقَالَ لَهُمْ مَا شِئْتُمْ اِنْ شِئْتُمْ رَجَعْتُمْ

چارپایہ و نہ از اسباب دیگر گفت عبد اللہ چہ خواستید شما اگر میخواہید باز می آئید بسوئے ما

اِلَيْنَا فَاَعْطَيْنَاكُمْ مَا يَسَّرَ اللّٰهُ لَكُمْ وَاِنْ شِئْتُمْ ذَكَرْنَا اَمْرَكُمْ

پس میدہیم شما را چیزے کہ آسان گرداند خدائے تعالی برائے شما اگر میخواہید ذکر کنیم قصہ شمارا

لِلسُّلْطَانِ وَاِنْ شِئْتُمْ صَبَرْتُمْ فَاِنِّیْ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ

برائے پادشاہ و اگر میخواہید صبر کنید زیرا کہ من شنیدہ ام پیغمبر خدا را

يَقُوْلُ اِنَّ فُقَرَاءَ الْمُهَاجِرِيْنَ يَسْبِقُوْنَ الْاَغْنِيَاءَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

کہ میگفت بدرستیکہ فقیران مہاجران پیشی میکنند توانگران را روز قیامت

اِلَی الْجَنَّةِ بِاَرْبَعِيْنَ خَرِيْفًا قَالُوْا فَاِنَّا نَصْبِرُ لَا نَسْاَلُ شَيْئًا

بسوئے بہشت بچہل سال گفتند آنجماعت پس تحقیق ما صبر میکنیم و نخواہیم چیزے را

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ اَبِیْ ذَرٍّ رض قَالَ اَمَرَنِیْ خَلِيْلِیْ بِسَبْعٍ

روایت کردہ است آنرا مسلم و روایت است از ابی ذر رض گفت امر کرد مرا دوست جانی من کہ آنحضرت

اَمَرَنِیْ بِحُبِّ الْمَسَاكِيْنِ وَالدُّنُوِّ مِنْهُمْ وَاَمَرَنِیْ اَنْ اَنْظُرَ

است بہفت خصلت اول امر کرد مرا بدوستی مسکینان و نزدیک شدن از ایشان دوم امر کرد مرا

اِلٰی مَنْ هُوَ دُوْنِیْ وَلَا اَنْظُرَ اِلٰی مَنْ هُوَ فَوْقِیْ وَاَمَرَنِیْ اَنْ اَصِلَ

کہ نظر کنم بسوئے کسیکہ فرود من است و نظر نکنم بسوئے کسیکہ بالای من است یعنی در دنیا و سوم امر کرد مرا صلہ رحم را

الرَّحِمَ وَاِنْ اَدْبَرَتْ وَاَمَرَنِیْ اَنْ لَّا اَسْاَلَ اَحَدًا شَيْئًا

اگرچہ پشت دہندہ است یعنی صاحب رحم و چہارم امر کرد کہ سوال نکنم از ہیچ یکے چیزے و پنجم امر کرد کہ بگویم

وَاَمَرَنِیْ اَنْ اَقُوْلَ بِالْحَقِّ وَاِنْ كَانَ مُرًّا وَاَمَرَنِیْ اَنْ لَّا اَخَافَ

حق و امر کنم بدان اگرچہ باشد تلخ و ناخوش آیندہ و ششم امر کرد مرا کہ نہ ترسم در دین خدا

فی الله لومة لائم وامرنی ان اکثر من قول لا حول ولا قوة

ملامت کردن هیچ ملامت کننده را و بفرمود امر کرد مرا که بسیار گویم لا حول ولا قوة

الا بالله فانهن من کنز تحت العرش رواه احمد وعن

الا بالله را پس بدرستیکه این کلمات یا این هفت خصلت از گنجی هستند زیر عرش روایت است از احمد

عمرو بن شعیب عن ابیه عن جده عن رسول الله صلی الله

و روایت است از عمرو بن شعیب در روایت میکند از پدر خود و پدرش از جد او و از حضرت صلی الله

علیه وسلم قال خصلتان من کانتا فیه کتبه الله شاکرا

علیه وسلم فرمود آنحضرت دو خصلت اند که هر کس که باشد آن دو خصلت دران نویسد او را خدا شکر کننده

صابرا من نظر فی دینه الی من هو فوقه فاقتدی به

صبر کننده کسیکه نظر کند در دین خود بسوی کسیکه بالای اوست پس اقتدا کند به وی و کسیکه نظر کند

ونظر فی دنیاه الی من هو دونه فحمد الله علی ما فضله الله

در دنیای خود بسوی کسیکه فرود اوست در دنیا پس ستایش کند مر خدا را بانچه فضیلت داد او را خدا

علیه کتبه الله شاکرا صابرا ومن نظر فی دینه الی من هو

بر آنکس نویسد او را خدا شکر کننده صبر کننده و کسیکه نظر کند در دین خود بسوی کسیکه آنکس فرود

دونه ونظر فی دنیاه الی من هو فوقه فاسف علی ما فاته منه

اوست و نظر کند در دنیا خود بسوی کسیکه فوق اوست پس اندوه خورد بر چیزیکه فوت شد او را از دنیا نویسد

لم یکتبه الله شاکرا ولا صابرا رواه الترمذی وعن

خدا شاکر او را و نه صبر کننده روایت کرد آنرا ترمذی و روایت است

علی رض قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من رضی

از علی رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه راضی شد

من الله بالیسیر من الرزق رضی الله عنه بالقلیل من العمل

از خدا باندک رزق راضی گردد خدا تعالی از وی باندک از عمل

وعن ابن عباس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه
و روایت است از ابن عباس رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه
وسلم من جاع او احتاج فكتمه الناس كان حقا على
وسلم کسیکه گرسنه شود یا محتاج شود پس پوشید آنرا از مردم باشد لازم بر
الله عز وجل ان يرزقه رزق سنة من حلال رواهما
فضل خدا که برساند او را روزی یکسال از وجه حلال روایت کرد این هر دو حدیث را
البيهقي في شعب الايمان وعن محمود بن لبيد رض
بیهقی در شعب الایمان و روایت است از محمود بن لبید رض
ان النبي صلى الله عليه وسلم قال اثنتان يكرههما
بتحقیق که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که دو خصلت است که ناخوش دارد
ابن ادم يكره الموت والموت خير للمؤمن من الفتنة
آنهارا آدمی یکی از آن مردن است و حالانکه موت بهتر است مسلمان را از فتنه گرفتار
ويكره قلة المال وقلة المال اقل للحساب رواه احمد
دوم کمی مال و حالانکه کمی مال کمتر است در حساب را یعنی بهتر است مسلمان را رواه احمد
وعن قتادة بن النعمان رض ان رسول الله صلى الله
و روایت است از قتاده بن نعمان رض که آنحضرت صلی الله
عليه وسلم قال اذا احب الله عبدا حماه الدنيا كما يظل
علیه وسلم فرمود چون دوست دارد خدای تعالی بنده خود را منع میکند او را دنیا چنانکه
احدكم يحمي سقيمه الماء رواه احمد والترمذي
میکند یکی از شما که منع میکند و پرهیز میفرماید بیمار خود را از آب روایت کرد آنرا احمد و ترمذی
وعن عبد الله بن عمرو رض قال قال رسول الله صلى الله
و روایت است از عبد الله بن عمرو رض گفت فرمود رسول الله صلی الله

عليه وسلم الدنيا سجن المؤمن وسنته واذا فارق الدنيا

علیه وسلم دنیا زندان است مسلمان را و قحط سال او پس چون بگذارد دنیا را

فارق السجن والسنة رواه في شرح السنة وعن

گویا بگذارد زندان و قحط را روایت کرد آنرا در شرح سنة و روایت است

ابي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

از ابی هریره رض گفت فرمود رسول الله صلی الله علیه وسلم

لا تغبطن فاجرا بنعمة فانك لا تدري ما هو لاق بعد

غبطه مکن فاسق را بنعمت دنیا وی گردانید زیرا که تو نمی دانی که چه چیز پیش آینده است بعد از مرگ وی

موته ان له عند الله قاتلا لا يموت يعني النار رواه في شرح السنة

بدرستیکه مر فاجر را نزد خدا کشنده ایست که نمیرد یعنی آتش دوزخ روایت کرد آنرا در شرح سنت

وعنه رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و هم از وی رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

اذا نظر احدكم الى من فضل عليه في المال والخلق فلينظر

چون نظر کند یکی از شما بسوی کسیکه زیاده تر داده شده است آنکس را بروی در مال و صورت

الى من هو اسفل منه متفق عليه وفي رواية لمسلم

پس باید که نظر کند بسوی کسیکه آنکس پست تر از وست تا شکر گزار گردد متفق علیه و در روایتی از مسلم

قال انظروا الى من هو اسفل منكم ولا تنظروا الى من هو فوقكم

آمده است گفت آنحضرت نظر کنید بسوی آنکسی که پایان تر است از شما و نظر مکنید

فهو اجدر ان لا تزدروا نعمة الله عليكم وعن

بسوی آن کسیکه بالای شما است در امر دنیا پس این سزاوار تر است تا حقیر نشمارید نعمت خدا را که بر شما است

مصعب بن سعد رض قال رأى سعد ان له فضلا على من

روایت است از مصعب بن سعد رض گفت دید سعد و گمان برد سعد که او را فضل است بر کسیکه

فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ تُنْصَرُوْنَ

فرودست از ضعفای مسلمانان پس فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم از برای دفع تعجب آیا یاری

وَتُرْزَقُوْنَ اِلَّا بِضُعَفَائِكُمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

داده میشوید شما و روزی داده می شوید شما را مگر به برکت ضعفای شما که درمیان شما اند رواه البخاری

اُمَيَّةَ بْنِ خَالِدِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ اُسَيْدٍ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

روایت ست از امیہ بن خالد بن عبد اللہ بن اسید رض از آن حضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَنَّهٗ كَانَ يَسْتَفْتِحُ بِصَعَالِيْكِ الْمُهَاجِرِيْنَ

علیہ وسلم که بود آنحضرت که طلب فتح و نصرت میکرد از جناب حق به فقیران و درویشان مهاجران

رَوَاهُ فِيْ شَرْحِ السُّنَّةِ

روا ہ در شرح السنۃ

بَابُ الْاَمَلِ وَالْحِرْصِ

باب در امل و حرص

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللّٰهُ بِهٖ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ وَلَا تَمُدَّنَّ

و آرزو مبرید آنچه افزونی داده خدای بدان برخی را از شما بر برخی و باز مکشید چشمهای

عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖ اَزْوَاجًا مِّنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ

خود را بسوی آنچه برخوردار گردانیدیم بآن جفتهای از ایشان تازگی زندگانی این سرا تا بیازمائیم

فِيْهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَّاَبْقٰى عَنْ اَنَسٍ رض قَالَ خَطَّ النَّبِيُّ

ایشان را در آن و روزی پروردگار تو بهترست و پاینده تر روایت ست از انس رض گفت کشید

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُطُوْطًا فَقَالَ هٰذَا الْاَمَلُ وَهٰذَا اَجَلُهٗ

آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم چند خط پس فرمود که این خط امل آدمی ست و این خط اجل

فَبَيْنَمَا هُوَ كَذٰلِكَ اِذْ جَاءَهُ الْخَطُّ الْاَقْرَبُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

اوست پس در اثنای آنکه آدمی همچنین ست ناگاه رسید امل ورا خط اجل که نزدیکتر ست رواه البخاری

وعنه رض قال قال النبي صلى الله عليه وسلم يهرم ابن

و از وی روایت است که گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم پیر میگردد

آدم ويشب منه اثنان الحرص على المال والحرص على العمر

آدمی و جوان میگردد در وی دو چیز حرص بر گرد آوردن مال و دوم حرص بر درازی عمر

متفق عليه وعن أبي هريرة رض قال قال النبي صلى

متفق علیه و روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت

الله عليه وسلم أعذر الله إلى امرئ أخر أجله حتى بلغه

صلی الله علیه وسلم نگذاشت خدا تعالی بهانه ای مردی را که مهلت داد اجل وی را

ستين سنة رواه البخاري وعن ابن عباس رض

تا آنکه برسانید او را به شصت سال روایت کرد آن را بخاری و روایت است از ابن عباس رض

عن النبي صلى الله عليه وسلم قال لو كان لابن آدم واديان

از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود اگر باشد مر آدمی را دو وادی

من مال لابتغى ثالثا ولا يملأ جوف ابن آدم إلا التراب

از مال هر آینه طلب کند سیوم را و پر نکند شکم آدمی را مگر خاک و رجوع برحمت

ويتوب الله على من تاب متفق عليه وعن ابن عمر رض

میکند خدا تعالی بر کسی که رجوع کند متفق علیه و روایت است از ابن عمر رض

قال أخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم ببعض جسدي

گفت گرفت رسول خدا صلی الله علیه وسلم بعضی تن مرا پس گفت

فقال كن في الدنيا كأنك غريب أو عابر سبيل وعد نفسك

باش در دنیا گویا که مسافری یا رهگذری و شمار خود را

من أهل القبور رواه البخاري وعن عبد الله بن عمرو رض

از مردگان روایت کرد آن را بخاری و روایت است از عبدالله بن عمرو رض

قَالَ مَرَّ بِنَا رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا وَأُمِّيْ

گفت بگذشت بما آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم بہما وحال آنکہ من و مادر من گل اندود

نُطَيِّنُ شَيْئًا فَقَالَ مَا هٰذَا يَا عَبْدَ اللّٰهِ قُلْتُ شَيْءٌ نُصْلِحُهُ

میکردیم چیزی را پس گفت آنحضرت چہ کار است این ای عبد اللہ گفتم چیزیست اصلاح میکنیم یعنی دیوار است

قَالَ الْأَمْرُ أَسْرَعُ مِنْ ذٰلِكَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

کہ اصلاح میکنیم فرمود آنحضرت کار شتابنده تر است ازین یعنی بیرون آمدن از دنیا روایت کرد احمد و ترمذی

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از ابن عباس رض کہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

كَانَ يُهْرِيقُ الْمَاءَ فَيَتَيَمَّمُ بِالتُّرَابِ فَأَقُولُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ إِنَّ الْمَاءَ

بیرون میکرد آب را یعنی بول میکرد پس تیمم میکرد بخاک پس میگفتم یا رسول اللہ بدرستیکہ

مِنْكَ قَرِيبٌ يَقُولُ مَا يُدْرِيْنِيْ لَعَلِّيْ لَا أَبْلُغُهُ رَوَاهُ فِيْ شَرْحِ السُّنَّةِ

آب نزدیک است میگفت آنحضرت چہ درمی یابانید مرا یعنی چہ دانم کہ شاید نرسم من آنرا

وَابْنُ الْجَوْزِيِّ فِيْ كِتَابِ الْوَفَاءِ وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ

روایت کرد این حدیث را در شرح سنہ و ابن جوزی در کتاب وفا و روایت است از ابی ہریرہ رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْمَارُ أُمَّتِيْ

گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم اکثر عمرہای امت من

مَا بَيْنَ السِّتِّيْنَ إِلَى السَّبْعِيْنَ وَأَقَلُّهُمْ مَنْ يَجُوْزُ ذٰلِكَ

میان شصت سال تا ہفتاد است و کمتر کسی است کہ بگذرد از ہفتاد روایت کرد

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ

این حدیث را ترمذی و ابن ماجہ و از سفیان ثوری رض روایت است

قَالَ لَيْسَ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا بِلُبْسِ الْغَلِيْظِ وَالْخَشِنِ وَأَكْلِ الْجَشِبِ

گفت سفیان ثوری نیست زہد در دنیا بپوشیدن جامہ ستبر درشت و خوردن نان نانخورش

ف: یعنی جامۂ غلیظ و خشن و دیگر طعام بے نانخورش ۱۲ اشعۃ اللمعات

إِنَّمَا الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا قَصْرُ الْأَمَلِ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ

نیست حقیقت زهد یعنی در دنیا مگر کوتاهی امل روایت کرد آنرا در شرح سنت

زَيْدِ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ سَمِعْتُ مَالِكًا وَسُئِلَ أَيُّ شَيْءٍ الزُّهْدُ

و از زید بن حسین که یکی از یاران امام مالک است گفت شنیدم امام مالک را در حالیکه پرسیده شد از زهد

فِي الدُّنْيَا قَالَ طِيبُ الْكَسْبِ وَقَصْرُ الْأَمَلِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

که چیست زهد در دنیا گفت پاک و حلال بودن کسب رزق که آنرا از وجه حلال پیدا کند و کوتاه بودن امل است روایت کرد آنرا بیهقی در شعب الایمان

بَابُ اسْتِحْبَابِ الْمَالِ وَالْعُمْرِ لِلطَّاعَةِ

باب در محبت کردن مال و عمر برای طاعت

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا

و مگردان دست خود را بسته بسوی گردن خود و مگشای آنرا تمام کشادن پس بنشینی ملامت کرده شده

كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا وَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ

درمانده و بده خداوند خویشی را حق او را و درویش را و راه گذر را

وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ

و بیهوده اسراف مکن اسراف کردنی به درستی که اسراف کنندگان هستند برادران

كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا

دیوان شیاطین و هست شیطان مر پروردگار خود را ناسپاس

وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ

و توشه گیرید پس به درستی بهترین توشها پرهیزگاری است و بترسید از من ای صاحبان

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ

عقلها نیست بر شما گناهی آنکه بجوئید روزی از پروردگار خود و ایشان فریاد کننده

فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ

در آن ای پروردگار ما بیرون کن ما را که کنیم شایسته غیر آنکه بودیم میکردیم آیا زندگانی ندادیم شما را

مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا

آن مقدار که پند گیرد در آن عمر هر که خواهد پند گیرد و آمد شما را بیم کننده یعنی پیغمبر پس بچشید عذاب را

لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّ رَجُلًا قَالَ

پس نیست مر ستمگاران را هیچ یاری دهنده که عذاب ایشان بر دارد از ابی بکره مرویست گفت

يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَسَلَّمَ أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ

ای رسول الله صلی الله علیه وسلم کدام یکی از آدمیان بهتر است

قَالَ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ قَالَ فَأَيُّ النَّاسِ شَرٌّ

فرمود آنحضرت کسی است که دراز است زندگانی او و نیکو است عمل او گفت آن مرد پس کدام

قَالَ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَسَاءَ عَمَلُهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ

یکی از مردمان بدتر است فرمود آنحضرت کسیکه دراز است زندگانی او و بد است عمل او روایت کرد این حدیث را

وَعَنْ عُبَيْدِ بْنِ خَالِدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

احمد و ترمذی و دارمی و از عبید بن خالد رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

آخَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ فَقُتِلَ أَحَدُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتَ الْآخَرُ

برادری داد میان دو مرد از اصحاب به خود پس کشته شد یکی از ایشان در راه خدا و شهید شد پس بمرد مرد

بَعْدَهُ بِجُمُعَةٍ أَوْ نَحْوِهَا فَصَلَّوْا عَلَيْهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

دیگر از آن دو مرد بعد از وی بیک جمعه یا مانند آن یعنی بیک هفته پس نماز گذاردند بر وی پس گفت پیغمبر خدا

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا قُلْتُمْ قَالُوا دَعَوْنَا اللَّهَ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ وَيَرْحَمَهُ

صلی الله علیه وسلم چه گفتید در دعا گفتند دعا کردیم خدا را اینکه بیامرزد مر او را و

وَيُلْحِقَهُ بِصَاحِبِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و رحمت کند او را و برساند او را بیار وی که شهید رفت پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس چه شد و کجا رفت

فَأَيْنَ صَلَاتُهُ بَعْدَ صَلَاتِهِ وَعَمَلُهُ بَعْدَ عَمَلِهِ أَوْ قَالَ صِيَامُهُ

نماز این مرد که گذارد بعد از آن و کجا اند عملهای دیگر و ثواب آن بعد از عمل وی یعنی بعد از مردن آن یا گفت کجا شد ثواب روزه وی

بُعْدَ صِيَامِهِ لَمَا بَيْنَهُمَا أَبْعَدُ مِمَّا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

بعد از وے تحقیق تفاوت در جز که میان این مرد است در بهشت دور تر و بیشتر است از تفاوت و مسافتی

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ أَبِي كَبْشَةَ الْأَنْمَارِيِّ رضي الله عنه

که میان آسمان و زمین است روایت کرد ابوداود و نسائی واز ابی کبشه انماری رض

أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ثَلَاثٌ

مرویست بدرستیکه وی شنید آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میفرمود سه خصلت است

أُقْسِمُ عَلَيْهِنَّ وَأُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا فَاحْفَظُوهُ فَأَمَّا الَّذِي

که سوگند میخورم بر آنها که حق اند و میگویم شما را حدیثی را پس یاد گیرید آنرا اما آنچه [illegible] را

أُقْسِمُ عَلَيْهِنَّ فَإِنَّهُ مَا نَقَصَ مَالُ عَبْدٍ مِنْ صَدَقَةٍ وَلَا ظُلِمَ

پس آن چیز که سوگند میخورم بر حقیقت آنها آنست پس بدرستیکه [illegible] کم نشد مال هیچ بنده از [illegible]

عَبْدٌ مَظْلِمَةً صَبَرَ عَلَيْهَا إِلَّا زَادَهُ اللَّهُ بِهَا عِزًّا وَلَا فَتَحَ عَبْدٌ

تصدق کردن بر فقیر او ستم کرده نشد هیچ بنده [illegible] مگر زیاده کرد

بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ وَأَمَّا الَّذِي أُحَدِّثُكُمْ

آن بنده را خدا [illegible] و نگشاد هیچ بنده در سوال کردن را مگر [illegible]

فَاحْفَظُوهُ فَقَالَ إِنَّمَا الدُّنْيَا لِأَرْبَعَةِ نَفَرٍ عَبْدٍ رَزَقَهُ اللَّهُ

در فقر و محتاجی را و اما آنچه [illegible] که گفتم میگویم شما پس یاد گیرید آنرا [illegible]

مَالًا وَعِلْمًا فَهُوَ يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ وَيَصِلُ رَحِمَهُ وَيَعْمَلُ لِلَّهِ

دنیا مگر برای چهار کس اول بنده که داد او را خدا مالی و [illegible]

فِيهِ بِحَقِّهِ فَهَذَا بِأَفْضَلِ الْمَنَازِلِ وَعَبْدٍ رَزَقَهُ اللَّهُ عِلْمًا

واحسان میکند خویشان او [illegible]

وَلَمْ يَرْزُقْهُ مَالًا فَهُوَ صَادِقُ النِّيَّةِ يَقُولُ لَوْ أَنَّ لِي مَالًا

که داده است خدا او را علم و نداده است او را خدا [illegible]

لَعَمِلْتُ بِعَمَلِ فُلَانٍ فَأَجْرُهُمَا سَوَاءٌ وَعَبْدٌ رَزَقَهُ اللّٰهُ مَالًا

هر آینه عمل میکردم بعمل فلانی که تقوی میکند در صرف مال پس ثواب این هر دو بنده برابر است

وَلَمْ يَرْزُقْهُ عِلْمًا فَهُوَ يَتَخَبَّطُ فِي مَالِهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ لَا يَتَّقِي فِيهِ

سوم بنده ایست که داده است او را خدای تعالی مال و نداده او را علمی که بدان تقوی ورزد پس این بنده خبط و خلط میکند

رَبَّهُ وَلَا يَصِلُ فِيهِ رَحِمَهُ وَلَا يَعْمَلُ فِيهِ بِحَقٍّ فَهٰذَا بِأَخْبَثِ

در مال خود بی علم و دانش و تقوی نمیکند در مال پروردگار خود را و صله نمیکند رحم خود را و نمیکند در آن بحق پس این بنده

الْمَنَازِلِ وَعَبْدٌ لَمْ يَرْزُقْهُ اللّٰهُ مَالًا وَلَا عِلْمًا فَهُوَ يَقُولُ

در پلید ترین جاها است و چهارم بنده ایست که نداده است او را خدای تعالی مال و نه علم که تمیز کند میان خیر و شر پس این بنده

لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ فِيهِ بِعَمَلِ فُلَانٍ فَهُوَ نِيَّتُهُ فَوِزْرُهُمَا

میگوید اگر می بود مرا مالی هر آینه عمل میکردم در وی بعمل فلان که اسراف میکند پس او بنیت است نیت وی

سَوَاءٌ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ رح قَالَ

وبار گناه ایشان برابر است روایت کرد ترمذی و از سفیان ثوری مرویست گفت بود مال در زمان پیش مکروه

كَانَ الْمَالُ فِيمَا مَضٰى يُكْرَهُ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَهُوَ تُرْسُ الْمُؤْمِنِ وَقَالَ

داشته شده اما امروز در این زمان مال سپر مسلمانان است و گفت اگر نمی بود این دینارها هر آینه مندیل

لَوْلَا هٰذِهِ الدَّنَانِيرُ لَتَمَنْدَلَ بِنَا هٰؤُلَاءِ الْمُلُوكُ وَقَالَ مَنْ كَانَ

میساختند ما را این دنیاداران و خوار میداشتند و گفت کسیکه باشد در دست وی چیزی از این

فِي يَدِهِ مِنْ هٰذِهِ شَيْءٌ فَلْيُصْلِحْهُ فَإِنَّهُ زَمَانٌ إِنِ احْتَاجَ

مال پس باید که اصلاح کند وی زیادتی دهد آن را زیرا که زمانه ایست که اگر محتاج شود کسی باشد آن کس

كَانَ أَوَّلَ مَنْ يَبْذُلُ دِينَهُ وَقَالَ الْحَلَالُ لَا يَحْتَمِلُ السَّرَفَ

اول کسی که بذل کند و از دست دهد دین خود را و گفت سفیان که مال حلال احتمال ندارد افراط و اسراف را

رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ وَكَانَ

یعنی نمی باید در مال حلال اسراف کرد و باید که باشد که مال و حلال کم نباشد روایت کرد او را در شرح السنه و از سهل بن ابی حثمه

مِنْ اَصْحَابِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اِنَّ عَبْدًا

روایت است از یکی از یاران آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود آنحضرت که بنده از بندگان اگر بیفتد بر روے

لَوْ خَرَّ عَلٰى وَجْهِهٖ مِنْ يَّوْمِ وُلِدَ اِلٰى اَنْ يَّمُوْتَ هَرَمًا فِىْ طَاعَةِ

خود از روزی که زائیده شده است تا آنکه بمیرد در محنت پیری در طاعت و فرمانبرداری خدا تعالی

اللّٰهِ لَحَقَّرَهٗ فِىْ ذٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَوَدَّ اَنَّهٗ رُدَّ اِلَى الدُّنْيَا كَيْمَا يَزْدَادَ

هر آینه کم میشمارد آن کار یعنی این طاعت و عبادت را در آن روز یعنی روز قیامت و هر آینه دوست میدارد که

مِنَ الْاَجْرِ وَالثَّوَابِ رَوَاهُ اَحْمَدُ

باز گردانیده شود بسوے دنیا تا زیاده شود از مزد و پاداش عمل بسیار است بعد کرد باید عمل سود پاداش عمل را چون روایت کرد احمد

بَابُ التَّوَكُّلِ وَالصَّبْرِ

باب در بیان توکل و صبر

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اسْتَعِيْنُوْا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ

ای آنانکه گرویده اید یاری جوئید بشکیبائی و نماز بدرستیکه خدا است

الصّٰبِرِيْنَ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَیْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوْعِ وَنَقْصٍ

با صابران است و هر آینه بیازمائیم شما را بچیزی از ترس و گرسنگی

مِّنَ الْاَمْوَالِ وَالْاَنْفُسِ وَالثَّمَرٰتِ وَبَشِّرِ الصّٰبِرِيْنَ

و کمی از مالها و نفسها و میوها و مژده ده صبر کنندگان را

الَّذِيْنَ اِذَاۤ اَصَابَتْهُمْ مُّصِيْبَةٌ قَالُوْۤا اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّاۤ اِلَيْهِ رٰجِعُوْنَ

آنانکه چون برسد ایشان را رنجی گویند بدرستی ما برای خدائیم و بدرستی ما بسوے او بازگردندگانیم

اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوٰتٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَاُولٰٓئِكَ

و آن گروه بر ایشان رحمتهاست از پروردگار ایشان و مهربانی و آن گروه ایشانند

هُمُ الْمُهْتَدُوْنَ وَلَا تَقُوْلَنَّ لِشَایْءٍ اِنِّىْ فَاعِلٌ ذٰلِكَ غَدًا

راه یافتگان و مگوئید هر چیزی را بدرستیکه من کننده ام این را فردا

له پ۲ رکوع۳ سورۂ بقره

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللهُ وَمَنْ يَتَّقِ اللهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ

مگر بخواهد خدا و هر که بترسد از خدا می گرداند برای او بیرون شدن و روزی دهد

مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ فَهُوَ حَسْبُهُ

او را از جائیکه گمان نبرد و هر که توکل کند بر خدا پس او بسنده است بر وی

إِنَّ اللهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ

خدای رساننده است کار خود را بدرستیکه گردانیده است خدا تعالی هر چیز را اندازه و نیست هیچ جنبنده

فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا

در زمین مگر بر خداست روزی ایشان تفضلا و میداند خدای قرارگاه آن در حیات

كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ إِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ وَفِي السَّمَاءِ

و آرامگاه بعد از وفات همه در کتاب روشن است یعنی لوح محفوظ بدرستی خدا دوست میدارد توکل کنندگان را و در آسمان

رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ عَنْ صُهَيْبٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ

روزی شماست و آنچه وعده کرده شده اید روایت است از صهیب رض گفت که فرمود آنحضرت

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ

صلی الله علیه وسلم شگفت است شان مسلمانرا که همه شان او مر او را نیک است

كُلَّهُ لَهُ خَيْرٌ وَلَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ إِنْ أَصَابَتْهُ

و نیست این شان مر هیچ یکے را مگر مسلمان کامل را اگر برسد او را حالت خوشی

سَرَّاءُ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ

شکر میگوید پس باشد شکر گفتن بهتر مر او را و اگر برسد او را حالت ناخوشی صبر می ورزد پس باشد صبر

فَكَانَ خَيْرًا لَهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض

کردن بهتر مر او را رواه مسلم و از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ

مروی است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که مسلمان قوی

خیر واحب الی اللہ من المؤمن الضعیف وفی کل خیر

بہتر است و دوست تر است بسوی خدا از مسلمان ضعیف و در اصل خیر همه هست [illegible] و حریص و طلب باش [illegible]

احرص علی ما ینفعک واستعن باللہ ولا تعجز وان

بر چیزیکه سود کند ترا و یاری جو از خدا [illegible] و عاجز مباش [illegible]

اصابک شیء فلا تقل لو انی فعلت کان کذا وکذا

و اگر برسد ترا چیزی از [illegible] پس مگو اگر من [illegible] چنان [illegible]

ولکن قل قدر اللہ وما شاء فعل فان لو تفتح عمل الشیطان

ولیکن بگو تقدیر کرده خدا و هر چه خواست [illegible] کار شیطان را

رواہ مسلم وعن عمر بن الخطاب رضی اللہ عنہ قال سمعت رسول

روایت کرد مسلم و از عمر [illegible] گفت شنیدم از رسول

اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یقول لو انکم توکلون علی اللہ

صلی اللہ علیہ وسلم [illegible] اگر شما توکل کنید بر خدا

حق توکلہ لرزقکم کما یرزق الطیر تغدو خماصا وتروح

بحق توکل کردن [illegible] روزی دهد [illegible] مرغان را [illegible]

بطانا رواہ الترمذی وابن ماجہ وعن ابن مسعود رضی اللہ عنہ

[illegible] روایت کرد ترمذی و ابن ماجہ و از ابن مسعود [illegible]

قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ایہا الناس

گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ای مردمان [illegible]

لیس من شیء یقربکم الی الجنۃ ویباعدکم من النار

شما را بسوی بهشت [illegible] از آتش [illegible]

الا قد امرتکم بہ ولیس شیء یقربکم من النار ویباعدکم

شما را آن چیز [illegible] از آتش [illegible] دور گرداند [illegible]

مِنَ الْجَنَّةِ إِلَّا وَقَدْ نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ وَإِنَّ الرُّوحَ الْأَمِينَ وَفِي

از بہشت مگر آنکہ بہ تحقیق نہی کردم شما را از آن چیز و بدرستی کہ روح الامین و در روایتی بدرستیکہ

رِوَايَةٍ إِنَّ رُوحَ الْقُدُسِ نَفَثَ فِي رُوعِي أَنَّ نَفْسًا لَنْ تَمُوتَ

روح القدس دمید در دل من یعنی وحی کرد کہ ہیچ ذات النفس نمیرد تا آنکہ تمام و کمال ابتنا نزد روزی خود را

حَتَّى تَسْتَكْمِلَ رِزْقَهَا أَلَا فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ

دانا باشید پس تقوی کنید خدا را و اعتدال ورزید در جستن روزی و بر ندارد و باعث نشود

وَلَا يَحْمِلَنَّكُمُ اسْتِبْطَاءُ الرِّزْقِ أَنْ تَطْلُبُوهُ بِمَعَاصِي اللّٰهِ

شما را دیر رسیدن روزی بر طلب کردن او بگناہان خدا چون رزق نرسد اینہا را سبب نکنید بگردش شود

فَإِنَّهُ لَا يُدْرَكُ مَا عِنْدَ اللّٰهِ إِلَّا بِطَاعَتِهِ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ

چیزی کہ نزد خدا است از رزق حلال مگر بطاعت وی و در حواشی نوشتہ کہ مراد بما عند اللہ بہشت است

وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَذْكُرْ وَإِنَّ رُوحَ

روایت کرد این حدیث را در شرح سنہ و بیہقی در شعب الایمان لیکن بیہقی ذکر نکرد ان روح القدس را بجا و آن روح الامین

الْقُدُسِ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

چنانکہ در روایت شرح سنہ است و از ابی ذر رض مرویست از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

قَالَ الزَّهَادَةُ فِي الدُّنْيَا لَيْسَتْ بِتَحْرِيمِ الْحَلَالِ وَلَا إِضَاعَةِ

کہ فرمود آنحضرت کہ زہد کردن در دنیا نیست بتحریم و ترک حرام گردانیدن بر خود چیزی حلال را و ضایع گردانیدن

الْمَالِ وَلٰكِنَّ الزَّهَادَةَ فِي الدُّنْيَا أَنْ لَا تَكُونَ بِمَا فِي يَدَيْكَ

مال را لیکن کمال زہد در دنیا و تمامی او آن است کہ نباشی بانچہ در دست تست از روی اعتماد کنندہ تر بچیزی کہ نزد

أَوْثَقَ بِمَا فِي يَدِ اللّٰهِ وَأَنْ تَكُونَ فِي ثَوَابِ الْمُصِيبَةِ إِذَا أَنْتَ

خدا تعالی است و رغبت کردن در دنیا آنست کہ باشی تو در ثواب مصیبت وقتیکہ

أُصِبْتَ بِهَا أَرْغَبَ فِيهَا لَوْ أَنَّهَا أُبْقِيَتْ لَكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

مبتلا کردہ شوی بآن مصیبت رغبت کنندہ مر در آن مصیبت کہ گاہ شکی ... باقی داشتہ شدہ بر تو ... رواہ ترمذی.

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رض قَالَ كُنْتُ خَلْفَ رَسُولِ

و ابن ماجه و روایت است از ابن عباس رض گفت بودم ردیف آنحضرت

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا فَقَالَ يَا غُلَامُ احْفَظِ اللّٰهَ

صلی الله علیه وسلم روزی پس فرمود آنحضرت ای کودک نگاه دار حق خدا را

يَحْفَظْكَ اللّٰهُ احْفَظِ اللّٰهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ وَإِذَا سَأَلْتَ

تا نگاه دارد ترا خدا تعالی و نگاه دار مراقبت او را بیابی او را پیش روی خود و چون

فَاسْأَلِ اللّٰهَ وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللّٰهِ وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ

سوال کنی چیزی که خواهی سوال کن و چون خواهی مدد بخواه از خدا و چون یاری طلبی پس بجو از خدا و بدانکه تمام امت

لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ

اگر گروه آدمیان اگر جمع شوند بر اتفاق نمایند بر سود رسانیدن ترا بانکه چیزی نفع نتوانند رسانید مگر بچیزی که

قَدْ كَتَبَهُ اللّٰهُ لَكَ وَلَوِ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ

نوشته است او را خدا تعالی برای تو و اگر اتفاق کنند بر زیان رسانیدن　　نرسانند

لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللّٰهُ عَلَيْكَ رُفِعَتِ

مگر بچیزی که به تحقیق نوشته است آنرا خدا تعالی بر تو برداشته شد

الْأَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

قلمها و خشک کرده شد نامهها روایت احمد و ترمذی و از

سَعْدٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سعد رض مرویست گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ رِضَاهُ بِمَا قَضَى اللّٰهُ لَهُ وَمِنْ شَقَاوَةِ ابْنِ

از نیک بختی سعادت و نیک بختی آدمی راضی بودن اوست بچیزیکه تقدیر فرموده است خدا تعالی برو و از بدبختی

آدَمَ تَرْكُهُ اسْتِخَارَةَ اللّٰهِ وَمِنْ شَقَاوَةِ ابْنِ آدَمَ سَخَطُهُ

آدمی ترک کردن استخاره است طلب خیر از خدا تعالی را و از شقاوت آدمی است نا رضا مندی و کراهت او

بما قضى الله له رواه احمد والترمذي وعن ابي ذر

بچیزی که قضا کرده است خدا تعالی مر آدمی را روایت کرده آنرا احمد و ترمذی و از ابی ذر رض مرویست

ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال اني لاعلم اية لو اخذ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که من میدانم آیتی را از قرآن که اگر بگیرند و عمل کنند مردم بدان

الناس بها لكفتهم ومن يتق الله يجعل له مخرجا ويرزقه

البته بس باشد ایشانرا و آن آیت اینست کسیکه تقوی ورزد بگرداند خدا برای وی خلاص شدن

من حيث لا يحتسب رواه احمد وابن ماجة والدارمي

از هر تنگی و روزی رساند او را از انجا که گمان ندارد یعنی بی رنج دل [illegible] روایت کرده احمد و ابن ماجه و دارمی

وعن عمرو بن العاص قال قال رسول الله صلى الله

و از عمرو بن العاص رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم ان قلب ابن ادم بكل واد شعبة فمن اتبع

علیه وسلم بدرستیکه دل آدمی را در هر وادی شاخی است پس کسیکه تابع گرداند

قلبه الشعب كلها لم يبال الله باي واد اهلكه ومن توكل

دل خود را با شعبها سے همه باک ندارد خدا که در کدام وادی هلاک گرداند و کسیکه توکل و اعتماد کند

على الله كفاه الشعب رواه ابن ماجة وعن ابي الدرداء

بر خدا کفایت کند او را الله تعالی همه شعبها و تفرقها روایت کرده ابن ماجه و از ابی درداء رض

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الرزق

مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه رزق هر آینه

ليطلب العبد كما يطلبه اجله رواه ابو نعيم في الحلية

میجوید بنده را چنانکه میجوید او را اجل وی روایت کرد ابو نعیم در حلیه

وعن ابن مسعود رض قال كاني انظر الى رسول الله

و از ابن مسعود رض مرویست گفت ابن مسعود گویا من می نگرم بجانب رسول الله

صلی اللہ علیہ وسلم یحکی نبیا من الانبیاء ضربہ قومہ
صلی اللہ علیہ وسلم کہ حکایت میکرد حال پیغمبری را از پیغمبران کہ زدند آن پیغمبر را قوم وے
فادموہ وھو یمسح الدم عن وجہہ وھو یقول اللھم اغفر
پس خون آلودہ کردند او را وحال آنکہ پیغمبر مسح می کرد پاک میکرد خون از روی خود و گفت
لقومی فانھم لا یعلمون متفق علیہ
خدایا بیامرز قوم مرا زیراکہ ایشان نمیدانند حقیقت حال متفق علیہ

باب الریاء والسمعۃ

باب در بیان ریا و سمعہ
عن عمر بن الخطاب رضہ قال قال رسول اللہ صلی اللہ
از عمر بن الخطاب رضہ مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ
علیہ وسلم انما الاعمال بالنیات وانما لامرئ ما نوی
علیہ وسلم نیست اعمال مگر بہ نیت ونیست مر مرد را مگر آنچہ نیت کردہ است پس کسیکہ باشد
فمن کانت ھجرتہ الی اللہ والی رسولہ فھجرتہ الی اللہ و
ہجرت او بسوی خدا و بسوی رسول او پس ہجرت وی بسوی خدا و
الی رسولہ ومن کانت ھجرتہ الی دنیا یصیبھا او امراۃ
بسوی رسول او شدہ است وکسیکہ باشد ہجرت او بسوی دنیا میرسد دنیا را یا ہجرت بسوی زنی بود
یتزوجھا فھجرتہ الی ما ھاجر الیہ متفق علیہ وعن
کہ تزویج کند آن زن را پس ہجرت وی درست بسوی چیزیکہ ہجرت کردہ است بسوی آن چیز متفق علیہ و از
ابی ھریرۃ رضہ قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
ابی ہریرہ رضہ مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم
ان اللہ لا ینظر الی صورکم واموالکم ولکن ینظر الی قلوبکم
بدرستیکہ خدا تعالیٰ نمی بیند بنظر رحمت بجانب صورتہای شما ونہ بسوی مالہای شما ولیکن نظر میکند بسوی دلہای شما

وَاَعْمَالِكُمْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ اَبِیْ سَعِیْدِ بْنِ اَبِیْ فَضَالَةَ

و عملهای شما روایت کرده مسلم و از ابی سعید بن ابی فضاله

عَنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اِذَا جَمَعَ

از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که آنحضرت فرمود چون جمع کند

اللّٰهُ النَّاسَ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ لِیَوْمٍ لَّا رَیْبَ فِیْهِ نَادٰی مُنَادٍ

خدا تعالی مردمان را روز قیامت که شک نیست در آمدن وی آواز دهد آواز دهنده

مَنْ کَانَ اَشْرَکَ فِیْ عَمَلٍ عَمِلَهٗ لِلّٰهِ اَحَدًا فَلْیَطْلُبْ ثَوَابَهٗ

کسیکه بود شریک میکرد کسی را در عملے که کرد آنرا برای خدا پس باید که طلب کند ثواب

مِنْ عِنْدِ غَیْرِ اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ اَغْنَی الشُّرَکَآءِ عَنِ الشِّرْکِ

عمل خود را در نزد غیر خدا زیرا که بدرستی خدا تعالی بے نیاز ترین شریکانست از شرکت

رَوَاهُ اَحْمَدُ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰهُ

روایت کرده احمد و از ابن عمر رض مرویست از آنحضرت صلی الله

عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اِنَّ اللّٰهَ تَبَارَکَ وَتَعَالٰی قَالَ لَقَدْ خَلَقْتُ

علیه وسلم که فرمود بدرستیکه خدای تبارک و تعالی فرمود تحقیق پیدا کرده ام خلقے را

خَلْقًا اَلْسِنَتُهُمْ اَحْلٰی مِنَ السُّکَّرِ وَقُلُوْبُهُمْ اَمَرُّ مِنَ الصَّبِرِ

که زبانهای شان شیرین تر است از شکر و دلهای شان تلخ تر از صبر پس بخود سوگند خورده ام

خَلَقْتُ لَاُتِیْحَنَّهُمْ فِتْنَةً تَدَعُ الْحَلِیْمَ فِیْهِمْ حَیْرَانَ

هر آئینه تقدیر کنم و بفرستم ایشان را فتنه که بگذارد مرد با تحمل را در ایشان متحیر

فَبِیْ یَغْتَرُّوْنَ اَمْ عَلَیَّ یَجْتَرِءُوْنَ رَوَاهُ التِّرْمِذِیُّ وَعَنْ

پس بمن فریفته میشوند یا بر من جرأت و دلیری میکنند روایت کرده ترمذی و از

اَنَسٍ رض عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بِحَسْبِ امْرِءٍ

انس رض از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بس است مرد را از بدی

مِنَ الشَّرِّ اَنْ يُشَارَ اِلَيْهِ بِالْاَصَابِعِ فِيْ دِيْنٍ اَوْ دُنْيَا اِلَّا

که انگشت نما کرده شود در دین یا در دنیا مگر کسی که معصوم

مَنْ عَصَمَهُ اللّٰهُ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ

نگهدار داد او را خدای تعالی روایت کرد بیهقی در شعب الایمان مرویست از

عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رض اَنَّهُ خَرَجَ يَوْمًا اِلَى مَسْجِدِ رَسُوْلِ اللّٰهِ

امیر المؤمنین عمر بن الخطاب رض بدرستیکه او روزی بمسجد آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ قَاعِدًا

صلی الله علیه وسلم در آمد پس دریافت معاذ بن جبل را که نشسته است

عِنْدَ قَبْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْكِيْ فَقَالَ مَا يُبْكِيْكَ

نزد قبر شریف آنحضرت صلی الله علیه وسلم و میگریست پس گفت عمر معاذ را که چه چیز در گریه آورد

قَالَ يُبْكِيْنِيْ شَيْءٌ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

گفت معاذ که در گریه آورد مرا یک چیزی که شنیده ام از آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ

وسلم شنیده ام آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میگفت

اِنَّ يَسِيْرَ الرِّيَاءِ شِرْكٌ وَمَنْ عَادٰى لِلّٰهِ وَلِيًّا فَقَدْ بَارَزَ اللّٰهَ

اندکی از ریا شرک است و کسیکه دشمنی دارد دوستی از دوستان خدا را پس بتحقیق بیرون آمد خدا را

بِالْمُحَارَبَةِ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْاَبْرَارَ الْاَتْقِيَاءَ الْاَخْفِيَاءَ الَّذِيْنَ

بجنگ بدرستیکه خدا دوست میدارد نیکوکاران پرهیزگاران پوشیده حالان را آنانکه چون غایب باشند

اِذَا غَابُوْا لَمْ يُتَفَقَّدُوْا وَاِنْ حَضَرُوْا لَمْ يُدْعَوْا وَلَمْ يُقَرَّبُوْا

یاد کرده نشوند احوال ایشان و اگر حاضر باشند خوانده نشوند بمهمانی و اگر خوانده شوند نزدیک کرده نشوند

قُلُوْبُهُمْ مَصَابِيْحُ الْهُدٰى يَخْرُجُوْنَ مِنْ كُلِّ غَبْرَاءَ مُظْلِمَةٍ

دلهای ایشان چراغهای هدایت است بیرون آیند از هر زمین تاریک

رواه ابن ماجة والبيهقي في شعب الايمان وعن

روایت کرد این حدیث را ابن ماجه و بیهقی در شعب ایمان و از

ابي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

ابی ہریرہ رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

ان العبد اذا صلى في العلانية فاحسن وصلى في السر

بدرستیکہ بندہ چون نماز گذارد در آشکارا پس خوب گذارد و بگذارد در نہانے

فاحسن قال الله تعالى هذا عبدي حقا رواه ابن ماجة

پس خوب گذارد میفرماید خدا تعالی این بندہ من ہست بصدق روایت کرد ابن ماجه

وعن ابي سعيد رض قال خرج علينا رسول الله ونحن

و مرویست از ابو سعید رض گفت بیرون آمد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم و بر ما و ما

نتذاكر المسيح الدجال فقال الا اخبركم بما هو اخوف

مذاکرہ میکردیم مسیح دجال را پس گفت آنحضرت آیا خبر ندہم شما را بچیزیکہ ترسندہ تر ہست

عليكم عندي من المسيح الدجال فقلنا بلى يا رسول الله

بر شما نزد من از فتنہ مسیح الدجال پس گفتیم خبر دہ یا رسول اللہ

قال الشرك الخفي ان يقوم الرجل فيصلي فيزيد صلاته

فرمود آنحضرت آنچیز شرک پنہانی ہست و آن شرک خفی ہست میخیزد مرد پس نماز می گذارد پس زیادہ میکند نماز خود را

لما يرى من نظر رجل رواه ابن ماجة وعن

از جہت نظر کردن مردے بسوے او روراہ ابن ماجه و از

ابي سعيد الخدري رض قال قال رسول الله صلى الله عليه

ابی سعید الخدری رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ

وسلم لو ان رجلا عمل عملا في صخرة لا باب لها ولا كوة

وسلم اگر ثابت شود کہ مردی عمل کرد عملی را در سنگ تا کہ بستہ شدہ و در ہا تا کسی از راہ آن در آید و نہ دیوار سوراخ

خير عمله الى الناس كائنا ما كان وعن عثمان بن

كار او را اگرچه كسى نبود اندر پرده پنهان حتى پديد نباشد ظاهر گرداند ...

عفان رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

عثمان رض مرويست كه فرمود آنحضرت صلى الله عليه وسلم

من كانت له سريرة صالحة او سيئة اظهر الله منها رداء

كه هر كرا باشد مر او را عملى يا خصلتى پنهان نيك يا بد چنانكه پنهان دارد ليكن آشكارا گرداند خداى تعالى از ان سريره

يعرف به وعن عمر بن الخطاب عن النبى صلى الله

خصلت علامتى كه شناخته ميشود بآن و از عمر بن الخطاب رض مرويست از آنحضرت صلى الله

عليه وسلم قال انما اخاف على هذه الامة كل منافق

عليه وسلم كه فرمود آنحضرت جز اين نيست كه مى ترسم بر اين امت از هر منافقى

يتكلم بالحكمة ويعمل بالجور روى البيهقى الاحاديث

كه سخن گويد بحكمت و كار كند بجور و ناروا روايت كرد اين سه حديث را

الثلثة فى شعب الايمان وعن المهاجر بن حبيب رض

بيهقى در شعب الايمان از مهاجر بن حبيب رض مرويست

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم قال الله تعالى

گفت رسول آنحضرت صلى الله عليه وسلم گفت پروردگار

انى لست كل كلام الحكيم اتقبل ولكنى اتقبل همه وهواه

من نيستم كه كلام هر حكيم را قبول كنم وليكن قبول ميكنم قصد و نيت و محبت او را

فان كان همه وهواه فى طاعتى جعلت صمته حمدا لى

پس اگر باشد نيت و محبت او در طاعت من ميگردانم خاموشى او را ستايش مر ذات اقدس خود را و وقار

ووقارا وان لم يتكلم رواه الدارمى

و وقار اگرچه سخن نكند روايت كرد دارمى

باب الاستغفار والتوبة

باب است در استغفار و توبه

وهو الذي يقبل التوبة عن عباده ويعفو عن السيئات

و اوست آنکه می پذیرد توبه را از بندگان خود و در میگذرد از بدیها و میداند

ويعلم ما تفعلون ٥ يا ايها الذين امنوا توبوا الى الله

آنچه میکنید ای آنانکه گرویده اید بازگردید بسوی خدا

توبة نصوحا عسى ربكم ان يكفر عنكم سيئاتكم ويدخلكم

بازگشتنی خالص شاید پروردگار شما آنکه بپوشد بدیهای شما و در آرد شما را ببوستانها که میرود

جنت تجري من تحتها الانهار وانى لغفار لمن تاب

از زیر آن جویها و بدرستی من هر آینه آمرزنده ام آنرا که بازگردد

وامن وعمل صالحا ثم اهتدى وانيبوا الى ربكم واسلموا له

و بگرود و کار کند شایسته پس راه راست رود و بازگردید سوی پروردگار خویش و گردن نهید

من قبل ان ياتيكم العذاب ثم لا تنصرون ٥ والذين

مر او را پیش از آنکه بیاید شما را عذاب پس یاری داده نشوید و آنانکه

اذا فعلوا فاحشة او ظلموا انفسهم ذكروا الله فاستغفروا

چون کنند ناشایسته یا ستم کنند بر نفسهای خود یاد کنند خدا را پس آمرزش خواهند

لذنوبهم ومن يغفر الذنوب الا الله ط ولم يصروا على

برای گناهان خود و کیست که بیامرزد گناهان را مگر خدا و دوام نکردند بر آنچه

ما فعلوا وهم يعلمون ٥ اولئك جزاؤهم مغفرة من ربهم

کردند و ایشان میدانند آن گروه پاداش ایشان آمرزش است از پروردگار ایشان

وجنات تجري من تحتها الانهار خالدين فيها ونعم

و بوستانها میرود از زیر آن جویها جاوید باشند در آن و نیکوست

أَجْرُ الْعَامِلِينَ عَنِ الْأَغَرِّ الْمُزَنِيِّ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

مزد کار کنندگان از اغر مزنی رض مرویست گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ لَيُغَانُ عَلَى قَلْبِي وَإِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللهَ

صلی الله علیه وسلم بدرستیکه بهر آئینه پرده کرده میشود بر دل من و بدرستی من بهر آئینه استغفار میکنم

فِي الْيَوْمِ مِائَةَ مَرَّةٍ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي مُوسَى رض

خدا را در روز صد بار روایت کرد این حدیث را مسلم و روایت است از ابی موسی رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللهَ يَبْسُطُ يَدَهُ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه خدای فراخ میکند دست رحمت خود را

بِاللَّيْلِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ النَّهَارِ وَيَبْسُطُ يَدَهُ بِالنَّهَارِ لِيَتُوبَ

بشب تا توبه کند بدی کننده روز و فراخ میکند دست رحمت خود را در روز تا توبه کند

مُسِيءُ اللَّيْلِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ

بدی کننده شب تا آنکه بر آید آفتاب از جای فرو رفتن خود یعنی تا آن وقت در توبه بسته نگردد روایت کرد او را مسلم

وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از انس رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَلَّهُ أَشَدُّ فَرَحًا بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ حِينَ يَتُوبُ إِلَيْهِ مِنْ أَحَدِكُمْ

بهر آئینه خدا ایتعالی سخت تر است از روی شادمانی بتوبه بنده خود هنگامیکه توبه میکند بنده بسوی خدا از یکی از شما

كَانَ رَاحِلَتُهُ بِأَرْضِ فَلَاةٍ فَانْفَلَتَتْ مِنْهُ وَعَلَيْهَا طَعَامُهُ

که بود شتر سواری او بار روی در زمین دشت بیابان پس رمید و گریخت راحله از او و بر آن راحله بود خورش

وَشَرَابُهُ فَأَيِسَ مِنْهَا فَأَتَى شَجَرَةً فَاضْطَجَعَ فِي ظِلِّهَا قَدْ أَيِسَ

و آب نوشیدنی او پس نومید شد آنکس از آن راحله پس آمد آنکس درختی را پس پهلو نهاد آنکس در سایه آن درخت حالیکه تحقیق نومید شده بود

مِنْ رَاحِلَتِهِ فَبَيْنَا هُوَ كَذَلِكَ إِذْ هُوَ بِهَا قَائِمَةً عِنْدَهُ

از راحله خود پس در آن اثنا که آنکس همچنین بود ناگاه آنکس نظر افتاد بر راحله حالیکه استاده است راحله او نزد وی

فأخذ بخطامها ثم قال من شدة الفرح اللهم أنت
پس گرفت مهار راحله را پس گفت آنکس از سختی شادمانی خدایا تو بندهٔ
عبدي وأنا ربك أخطأ من شدة الفرح رواه مسلم
بندهٔ منی و منم پروردگار تو خطا کرد آنکس از سختی فرح بجای آنکه باید گفت تو پروردگار منی من بندهٔ توام روایت کرد مسلم
وعن أبي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله
و از ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله
عليه وسلم إن عبدا أذنب ذنبا فقال رب أذنبت
علیه وسلم بدرستیکه بنده کرد گناه را پس گفت آن بنده اے پروردگار من گناهی کرده ام
فاغفره فقال ربه أعلم عبدي أن له ربا يغفر الذنب
پس بیامرز این گناه را پس گفت پروردگار یعنی بملائکه آیا دانست بندهٔ من که مر او را پروردگاریست که می آمرزد گناه را
ويأخذ به غفرت لعبدي ثم مكث ما شاء الله ثم
و میگیرد بگناه آمرزیدم مر بندهٔ خود را پس درنگ کرد آن بنده در گناه کردن مدتی که خواسته بود خدا پس
أذنب ذنبا فقال رب أذنبت ذنبا آخر فاغفر لي
کرد گناهی بار دیگر پس گفت پروردگار من گناه کردم بار دیگر پس بیامرز این گناه را
فقال أعلم عبدي أن له ربا يغفر الذنب ويأخذ به
پس گفت پروردگار او بار دیگر آیا دانست بندهٔ من که مر او را پروردگاریست که می آمرزد گناه را و میگیرد بگناه
غفرت لعبدي ثم مكث ما شاء الله ثم أذنب ذنبا
آمرزیدم مر بندهٔ خود را پس درنگ کرد آن بنده در گناه کردن مدتی که خواسته بود خدا پس کرد گناهی
فقال رب أذنبت ذنبا آخر فاغفر لي فقال أعلم عبدي
پس گفت ای پروردگار من کردم گناهی بار دیگر پس بیامرز این گناه را پس گفت پروردگار آیا دانست بندهٔ من
أن له ربا يغفر الذنب ويأخذ به غفرت لعبدي فليعمل
که مر او را پروردگاریست که می آمرزد گناه را و میگیرد بسبب آن گناه آمرزیدم مر بندهٔ خود را پس کند هرچه خواهد

مَا شَاءَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَعَنْ شَدَّادِ بْنِ اَوْسٍ رض قَالَ قَالَ

هرچه بخواهد از گناهان اوام که استغفار دهد متفق علیه و روایت است از شداد بن اوس که فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيِّدُ الْاِسْتِغْفَارِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم که افضل استغفار

اَنْ تَقُوْلَ اَللّٰهُمَّ اَنْتَ رَبِّيْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ خَلَقْتَنِيْ

این است که بگوئی تو خداوندا الٰهی پروردگار من نیست معبودی بحق مگر تو پیدا کردی تو مرا

وَاَنَا عَبْدُكَ وَاَنَا عَلٰى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ

و من بندهٔ توام و من ثابت و دائم ام بر عهد تو که بسته ام و بر وعده که داده ام آن قدر که بهره طاقت دارم

اَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ اَبُوْءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ

پناه میخواهم بتو از بدی آنچه کرده ام از گناهان اعتراف میکنم من برای تو به نعمت تو که بر من است و اعتراف میکنم گناهان خود

وَاَبُوْءُ بِذَنْبِيْ فَاغْفِرْ لِيْ فَاِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اَنْتَ

پس بیامرز مرا پس بدرستی نمی آمرزد گناهان را هیچ کس مگر تو

قَالَ مَنْ قَالَهَا مِنَ النَّهَارِ مُوْقِنًا بِهَا فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهٖ

گفت آنحضرت کسیکه بگوید این کلمات را در جزوی از روز در حالیکه یقین دارنده است باین پس بمیرد همان روز

قَبْلَ اَنْ يُّمْسِيَ فَهُوَ مِنْ اَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَنْ قَالَهَا مِنَ

پیش از آنکه شام کند پس او از اهل بهشت است و کسیکه بگوید این کلمات را در جزوی از

اللَّيْلِ وَهُوَ مُوْقِنٌ بِهَا فَمَاتَ قَبْلَ اَنْ يُّصْبِحَ فَهُوَ

شب و حال آنکه وی یقین دارنده است بدان پس بمیرد پیش از آنکه صبح کند پس وے

مِنْ اَهْلِ الْجَنَّةِ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ. وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض

از اهل بهشت است روایت کرد بخاری و روایت است از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ الْمُؤْمِنَ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه مومن

إِذَا أَذْنَبَ كَانَتْ نُكْتَةٌ سَوْدَاءُ فِي قَلْبِهِ فَإِنْ تَابَ

چون گناه کند پیدا میشود نقطهٔ سیاه در دل وی پس اگر توبه می کند

وَاسْتَغْفَرَ صُقِلَ قَلْبُهُ وَإِنْ زَادَ زَادَتْ حَتَّى تَعْلُوَ

و استغفار می نماید صیقل کرده میشود دل وی و برود آن سیاهی و اگر بیشتر گناه میکند بیشتر میشود تا آنکه بالا می آید

قَلْبَهُ فَذَلِكُمُ الرَّانُ الَّذِي ذَكَرَ اللهُ تَعَالَى كَلَّا بَلْ رَانَ

دل را پس آن زنگی ست که ذکر کرده است خدای تعالی و فرموده است زنگ گرفته و غالب آمده است

عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

بر دلهای ایشان کارها که میکردند روایت کرد این حدیث را احمد و ترمذی

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

و ابن ماجه و مرویست از ابن عمر رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللهَ يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَا لَمْ

صلی الله علیه وسلم بدرستیکه خدای تعالی قبول میکند توبهٔ بنده را تا دام

يُغَرْغِرْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رض

که غرغره نکند یعنی نرسد روح او در حلقوم روایت کرد ترمذی و ابن ماجه و روایت است از ابی سعید رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّيْطَانَ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه شیطان

قَالَ وَعِزَّتِكَ يَا رَبِّ لَا أَبْرَحُ أُغْوِي عِبَادَكَ مَا دَامَتْ

گفت بعزت تو ای پروردگار من نمی روم از جای خود یعنی همیشه باشم که گمراه میکنم بندگان ترا مادام

أَرْوَاحُهُمْ فِي أَجْسَادِهِمْ فَقَالَ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ وَعِزَّتِي

که جانهای ایشان در بدنهای ایشانست پس گفت پروردگار عز وجل سوگند میخورم بعزت

وَجَلَالِي وَارْتِفَاعِ مَكَانِي لَا أَزَالُ أَغْفِرُ لَهُمْ مَا

و بزرگی خود و بلند مرتبهٔ خود همیشه می آمرزم بندگان را مادام

[illegible]

اسْتَغْفِرُوا لِي رَوَاهُ اَحْمَدُ وَعَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ

که طلب آمرزش کنید برای من روایة احمد و روایت است از ابی هریره رض گفت

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ اللّٰهَ عَزَّ وَجَلَّ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه خدا تعالی

لَيَرْفَعُ الدَّرَجَةَ لِلْعَبْدِ الصَّالِحِ فِي الْجَنَّةِ فَيَقُوْلُ يَا رَبِّ

هر آئینه بلند میگرداند پایه را برای بنده صالح در بهشت پس میگوید بنده صالح ای پروردگار

اَنّٰى لِي هٰذِهٖ فَيَقُوْلُ بِاسْتِغْفَارِ وَلَدِكَ لَكَ رَوَاهُ اَحْمَدُ

من از کجاست مرا این درجه پس میگوید پروردگار به سبب استغفار فرزند تست مر ترا روایة احمد

وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَبَّاسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

و از عبد الله بن عباس رض روایت است که فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا الْمَيِّتُ فِي الْقَبْرِ اِلَّا كَالْغَرِيْقِ الْمُتَغَوِّثِ

علیه وسلم نیست مرده در گور مگر مانند کسیکه آب او را [illegible] که فریاد رس [illegible]

يَنْتَظِرُ دَعْوَةً تَلْحَقُهُ مِنْ اَبٍ اَوْ اُمٍّ اَوْ اَخٍ اَوْ صَدِيْقٍ فَاِذَا

منتظر میباشد دعائی را که برسد او را از پدر یا مادر یا برادر یا دوست پس چون

لَحِقَتْهُ كَانَ اَحَبَّ اِلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيْهَا وَاِنَّ اللّٰهَ تَعَالٰى

میرسد او را [illegible] باشد آن دعا [illegible] دوست‌تر از دنیا و آنچه در دنیا است و بدرستیکه خدا تعالی

لَيُدْخِلُ عَلٰى اَهْلِ الْقُبُوْرِ مِنْ دُعَاءِ اَهْلِ الْاَرْضِ اَمْثَالَ

[illegible] از دعای اهل زمین [illegible] مانند

الْجِبَالِ وَاِنَّ هَدِيَّةَ الْاَحْيَاءِ اِلَى الْاَمْوَاتِ الْاِسْتِغْفَارُ لَهُمْ

[illegible] و بدرستیکه [illegible] زندگان بسوی مردگان طلب آمرزش [illegible] است مر ایشان را

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ بُسْرٍ

روایة البیهقی فی شعب الایمان و روایت است از عبد الله [illegible]

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طُوْبٰى لِمَنْ وَجَدَ

گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم خوشی وخوبی باد مرکسی راکہ یافت

فِيْ صَحِيْفَتِهٖ اسْتِغْفَارًا كَثِيْرًا رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَرَوَى النَّسَائِيُّ

در صحیفہ خود استغفار بسیار را (مقصود ہیچ استغفار و بشارت اہل استغفار است) رواہ ابن ماجہ و نسائی

فِيْ عَمَلِ يَوْمٍ وَّلَيْلَةٍ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ مَسْعُوْدٍ رض قَالَ

در عمل یوم ولیل و مروایت است از عبد اللہ بن مسعود رض گفت

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَلتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ

فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ توبہ کنندہ از گناہان

كَمَنْ لَّا ذَنْبَ لَهٗ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَالْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ

مثل کسیست کہ نیست گناہ او را (دنیا یعنی گویا نکردہ است آن گناہ را وگفتہ اند کہ ابی بالجانی تا تقی کامل است) روایت کرد ابن ماجہ و بیہقی در شعب الایمان

بَابٌ فِيْ سَعَةِ رَحْمَةِ اللّٰهِ تَعَالٰى

این باب است در فراخی رحمت اللہ برتر

اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً

آن خدائی کہ آفرید آسمانہا وزمین را وفرود آورد از آسمان آب

فَاَخْرَجَ بِهٖ مِنَ الثَّمَرٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ

پس بیرون آورد بسبب وی انواع میوہا روزی برای شما و رام ساخت برای شما کشتی را

لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهٖ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْاَنْهٰرَ وَسَخَّرَ لَكُمُ

تا برود در دریا بحکم او و رام ساخت برای شما جویہا را و رام ساخت برای شما

الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَاٰتٰىكُمْ

آفتاب و ماہتاب ہمیشہ روندگان و رام ساخت برای شما شب و روز و داد شمارا

مِّنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوْهُ وَاِنْ تَعُدُّوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوْهَا

از ہر چیز خواستید او را و اگر شمار کنید نعمت خدا احاطہ نتوانید کرد آن را

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ۝ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ

بدرستیکه آدمی هر آینه ستمکار است ناسپاس هر آینه بدرستی بزرگی دادیم فرزندان آدم را و برداشتیم ایشان را

فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ

در بیابان و در دریا و روزی دادیم ایشان را از پاکیزه‌ها و افزونی دادیم ایشان را

عَلَىٰ كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ۝ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ

بر بسیاری از آنکه آفریدیم افزونی دادنی گفت عذاب من میرسانم

مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۝ وَلَا تَيْأَسُوا مِنْ رَوْحِ

آن را که میخواهم و رحمت من گشاده است همه چیز را و نومید مشوید از رحمت

اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَيْأَسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ۝ وَإِنَّ رَبَّكَ

خدای بدرستیکه نومید نمیشوند از رحمت خدای مگر گروه کافران و بدرستی پروردگار تو

لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

هر آینه خداوند آمرزش است مردمان را بر ستم ایشان و بدرستی که پروردگار تو هر آینه سخت عقوبت کننده است

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ

بگو ای بندگان من آنانکه اسراف کردند بر نفسهای خود نا امید مشوید از

رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ

بخشش خدای بدرستیکه خدای تعالی می‌آمرزد گناهان را همه بدرستیکه او اوست آمرزنده

الرَّحِيمُ ۝ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

بخشاینده مرویست از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا قَضَى اللَّهُ الْخَلْقَ كَتَبَ كِتَابًا فَهُوَ عِنْدَهُ

علیه وسلم وقتیکه پیدا کرد خدا تعالی خلق را نوشت کتابی را پس آن کتاب نزد خدا است

فَوْقَ عَرْشِهِ إِنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي وَفِي رِوَايَةٍ

بالای عرش آن کتاب این است که رحمت من پیشی کرده است غضب مرا و در روایتی

سله جزو ۱۵ رکوع ۸
سکه جزو ۹ رکوع ۹
ستله جزو ۱۴ رکوع ...

غَلَبَتْ غَضَبِيْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

بجای سبقت غلبت مذکور است مقصود یکی است متفق علیه و از ابی هریره رضی الله عنه مرویست گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ لِلّٰهِ مِائَةَ رَحْمَةٍ اَنْزَلَ مِنْهَا رَحْمَةً

صلی الله علیه وسلم بدرستیکه مر خدا تعالی را صد رحمت ست فرو فرستاده است از ان صد رحمت

وَّاحِدَةً بَيْنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ وَالْبَهَائِمِ وَالْهَوَامِّ فَبِهَا يَتَعَاطَفُوْنَ

یک رحمت را میان پریان و آدمیان چهارپایان و جنبنده های روی زمین پس بآن رحمت مهربانی میکنند

وَبِهَا يَتَرَاحَمُوْنَ وَبِهَا تَعْطِفُ الْوَحْشُ عَلٰى وَلَدِهَا

بر یکدیگر و بآن رحمت مهربانی میورزند جانوران دشتی بر فرزندان خود

وَاَخَّرَ اللّٰهُ تِسْعًا وَّتِسْعِيْنَ رَحْمَةً يَّرْحَمُ بِهَا عِبَادَهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

و پس گذاشته است خدا تعالی نود و نه رحمت که رحم میکند بآن رحمتها بندگان خود را روز قیامت

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَفِيْ رِوَايَةٍ لِّمُسْلِمٍ عَنْ سَلْمَانَ نَحْوُهٗ وَفِيْ

متفق علیه و در روایتی مر مسلم از سلمان همچنین آمده است و در

اٰخِرِهٖ قَالَ فَاِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيٰمَةِ اَكْمَلَهَا بِهٰذِهِ الرَّحْمَةِ وَعَنْهُ

آخر این عبارت است که گفت پس چون باشد روز قیامت تمام میگرداند آن نود و نه را این یک رحمت تا صد شود و هم از وی روایت است

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم اگر بدانند مؤمن

مَا عِنْدَ اللّٰهِ مِنَ الْعُقُوْبَةِ مَا طَمِعَ بِجَنَّتِهٖ اَحَدٌ وَّلَوْ يَعْلَمُ

چیزیرا که نزد خداست از عذاب طمع نکند به بهشت خدا هیچ یکی از مؤمن و اگر بداند

الْكَافِرُ مَا عِنْدَ اللّٰهِ مِنَ الرَّحْمَةِ مَا قَنَطَ مِنْ جَنَّتِهٖ اَحَدٌ مُّتَّفَقٌ عَلَيْهِ

کافر چیزیرا که نزد خداست از رحمت نا امید نگردد از بهشت او هیچ یکی از کافران متفق علیه

وَعَنْ اَبِيْ سَعِيْدِ نِ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

و روایت است از ابی سعید خدری رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم كان في بني إسرائيل رجل قتل

صلى الله عليه وسلم بود در بنی اسرائیل مردی کشت

تسعة وتسعين إنسانا ثم خرج يسأل فأتى راهبا فسأله

نود و نه آدمی را پس بیرون آمد و سؤال کنان [illegible] پس آمد راهبی را پس پرسید او را

فقال له توبة قال لا فقتله وجعل يسأل فقال له رجل

پس گفت آیا هست مر او را توبه گفت راهب نیست [illegible]

ائت قرية كذا وكذا فأدركه الموت فناء بصدره نحوها

[illegible] پس دریافت او را علامت موت پس میل کرد [illegible] بسینه خود بجانب آن قریه

فاختصمت فيه ملائكة الرحمة وملائكة العذاب

پس نزاع کردند در شان او فرشتگان رحمت و فرشتگان عذاب

فأوحى الله تعالى إلى هذه أن تقربي وإلى هذه أن تباعدي

[illegible]

فقال قيسوا ما بينهما فوجد إلى هذه أقرب بشبر فغفر له

[illegible]

متفق عليه وعن أبي هريرة رض قال قال رسول الله

متفق علیه و روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم والذي نفسي بيده لو لم تذنبوا لذهب

صلی الله علیه وسلم سوگند بذاتی که [illegible] اگر گناه نکنید شما هر آینه ببرد

الله بكم ولجاء بقوم يذنبون فيستغفرون الله فيغفر لهم

خدا تعالی شما را و هر آینه بیارد قومی را که گناه کنند پس استغفار کنند از خدا [illegible] پس بیامرزد مر ایشان را

رواه مسلم

روایت کرده مسلم

باب الاستغفار

این باب است در استغفار

عن انسؓ قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

از انس رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال الله تعالى يا ابن آدم انك ما دعوتني ورجوتني

گفت خدای تعالی ای فرزند آدم بدرستیکه تا دامی که بخوانی تو مرا و امید داری

غفرت لك على ما كان فيك ولا ابالي يا ابن آدم لو بلغت

می آمرزم ترا بر هر چه که باشد در تو از گناهان و باک ندارم ای فرزند آدم اگر برسد

ذنوبك عنان السماء ثم استغفرتني غفرت لك ولا

گناهان تو بر آسمان بعد از آن آمرزش طلبی از من می آمرزم ترا و

ابالي يا ابن آدم انك لو لقيتني بقراب الارض خطايا

باک ندارم ای فرزند آدم بدرستیکه تو اگر بیائی مرا به پری زمین از گناهان

ثم لقيتني لا تشرك بي شيئا لاتيتك بقرابها مغفرة

بعد از آن بیائی تو مرا در حالیکه شریک نگیری با من چیزی را هر آئینه میآیم من ترا بپری زمین آمرزش

رواه الترمذي ورواه احمد والدارمي عن ابي ذرؓ

روایت کرد ترمذی و روایت کرد احمد و دارمی از ابی ذر رض

وعن ابن عباسؓ عن رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از ابن عباس رض روایتست از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال قال الله تعالى من علم اني ذو قدرة على مغفرة الذنوب

گفت فرمود خدای تعالی کسیکه دانست بدرستی من خداوند قدرتم بر آمرزیدن گناهان

غفرت له ولا ابالي ما لم يشرك بي شيئا رواه في شرح السنة

می آمرزم مر آن کس را و باک ندارم تا دامی که شریک نگرداند بمن چیزی را

باب الاستغفار

این باب ست در استغفار

عن ابی هریرة رض قال قال رسول الله صلی الله علیه

مرویست از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم قال رجل لم یعمل خیرا قط لاهله وفی روایة اسرف

وسلم گفت مردی که نکرده بود هیچ کار نیکو هرگز کسان خود را و در روایتی آمده ظلم کرد

رجل علی نفسه فلما حضره الموت اوصی بنیه اذا مات

مردی بر نفس خود پس هنگامی که حاضر شد او را موت وصیت کرد پسران خود را که چون بمیرد پس

فحرقوه ثم اذروا نصفه فی البر ونصفه فی البحر فوالله لئن

بسوزید او را پس بپراشید نیمه او را در دشت و نیمه او را در دریا بخدا سوگند اگر

قدر الله علیه لیعذبنه عذابا لا یعذبه احدا من العالمین

قادر شود خدا تعالی بر وی هر آئینه عذاب میکند او را عذابی که نکند آن عذاب هیچ یکی از جهانیان را

فلما مات فعلوا ما امرهم فامر الله البحر فجمع ما فیه وامر البر

پس هنگامی که مرد کردند آنچه امر کرده بود ایشان را پس امر کرد خدا دریا را پس جمع آورد آنچه در وی بود و امر کرد بر را

فجمع ما فیه ثم قال له لم فعلت هذا قال من خشیتك

پس جمع کرد آنچه در وی بود باز گفت او را چرا کردی این را گفت از ترس تو ای

یا رب وانت اعلم فغفر له متفق علیه وعن

ای پروردگار من و تو داناتری بحال من پس بیامرزید او را اتفاق علیه و روایت است

معاذ بن جبل رض قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

از معاذ بن جبل رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

ان شئتم انباتکم ما اول ما یقول الله للمؤمنین

اگر بخواهید خبر میکنم شما را بآنچه اول میگوید خدا تعالی مر مؤمنان را

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَمَا اَوَّلُ مَا يَقُوْلُوْنَ لَهٗ قُلْنَا نَعَمْ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ قَالَ

روز رستخیز و خبر میدهم شما را بچیزی که نخستین میگویند مومنان مر خدا تعالی را قلنا نعم آری خبر کن ما را ای رسول الله گفت

اِنَّ اللّٰهَ يَقُوْلُ لِلْمُؤْمِنِيْنَ هَلْ اَحْبَبْتُمْ لِقَائِيْ فَيَقُوْلُوْنَ نَعَمْ

بدرستیکه خدا تعالی میگوید مومنان را آیا دوست داشتید شما لقای مرا یعنی مرگ را پس میگویند آری دوست داشتیم لقای ترا

رَبَّنَا فَيَقُوْلُ لِمَ اَحْبَبْتُمْ فَيَقُوْلُوْنَ رَجَوْنَا عَفْوَكَ وَمَغْفِرَتَكَ

ای پروردگار پس میگوید حقتعالی چرا دوست داشتید پس میگویند امید داشتیم تجاوز ترا و مغفرت را

فَيَقُوْلُ قَدْ وَجَبَتْ لَكُمْ مَغْفِرَتِيْ رَوَاهُ فِيْ شَرْحِ السُّنَّةِ

پس میگوید حقتعالی بتحقیق واجب شد مر شما را مغفرت من از راه لطف روایت کرد این حدیث را در شرح السنة

وَاَبُوْ نُعَيْمٍ فِي الْحِلْيَةِ وَعَنْ اَنَسٍ رضـ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

و ابو نعیم روایت کرد در حلیه و روایت است از انس رضـ گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَاْتِي الرَّجُلُ بِالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَيَقُوْلُ

صلی الله علیه وسلم می آرد مردی مردی دیگر را در روز قیامت پس میگوید

يَا رَبِّ هٰذَا ظَلَمَنِيْ يَقُوْلُ فَخُذْ لِمَظْلَمَتِيْ فَيُمَثِّلُ اللّٰهُ لَهٗ فَوْقَ

ای پروردگار من این شخص ستم کرده است بر من میگوید پس بگیر ای خدا مظلمه مرا پس متمثل میسازد و پیدا میکند خدا تعالی مر او را بالای

رَاْسِهٖ قَصْرًا فِيْهِ مِنْ خَيْرِ الْاٰخِرَةِ ثُمَّ يُقَالُ لَهُ ارْفَعْ رَاْسَكَ

سر وی کوشکی را که در وی هست از خوبیهای آخرت پس گفته میشود مر او را که بردار سر خود را

فَيَرٰى فِيْهِ مَا لَمْ تَرَ عَيْنَاهُ فَيَقُوْلُ يَا رَبِّ لِمَنْ هٰذَا فَيَقُوْلُ اَعْلَمُ

و ببیند در وی چیزی که ندیده است چشمهای او پس میگوید ای پروردگار این کوشک کراست پس میگوید حقتعالی

هٰذَا لِمَنْ عَفَا عَنْ اَخِيْهِ فَيَقُوْلُ يَا رَبِّ قَدْ عَفَوْتُ عَنْهُ

این مر آنکس راست که عفو کرد از برادر خود پس میگوید ای پروردگار من بتحقیق عفو کردم از وی

رَوَاهُ الدَّيْلَمِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ رضـ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

روایت کرد دیلمی و روایت است از جابر رضـ گفت فرمود رسول الله صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُدْخِلُ أَحَداً مِنْكُمْ عَمَلُهُ الْجَنَّةَ وَلَا يُجِيرُهُ

علیه وسلم داخل نکند کسی را از شما و نه مر عمل او در بهشت و نه پناه دارد او را

مِنَ النَّارِ وَلَا أَنَا إِلَّا بِرَحْمَةِ اللهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنِ ابْنِ

از دوزخ و نه من مگر برحمت خدا تعالی رواه مسلم و مروی است از ابن

عَبَّاسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللهَ كَتَبَ

عباس رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه خدا تعالی نوشت

الْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ فَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا

نیکیها را و بدیها را پس کسیکه قصد کند نیکی را پس عمل نکند آنرا

كَتَبَهَا اللهُ لَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً فَإِنْ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا

می نویسد آنرا خدا تعالی مر وی را نزد خود نیکی کامل پس اگر قصد کند نیکی را پس در عمل آرد آنرا می نویسد آنرا

اللهُ لَهُ عِنْدَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ إِلَى أَضْعَافٍ

خدا تعالی برای وی ده [illegible] نزد خود ده نیکی تا ششصد [illegible] مثل تا بسیار

كَثِيرَةٍ وَمَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً

بسیار و کسیکه قصد کند بدی که پس نکرد آنرا نویسد آنرا خدا تعالی مر وی را نزد خود نیکی

كَامِلَةً فَإِنْ هُوَ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللهُ لَهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً

کامل پس اگر وی قصد کرد بدی پس کرد آنرا نویسد آنرا خدا تعالی مر وی را یک بدی

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَامِرٍ الرَّامِ رض قَالَ بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَهُ

متفق علیه و روایت است از عامر الرام رض گفت در اثنای آنکه ما نزد وی بودیم

يَعْنِي عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَقْبَلَ رَجُلٌ عَلَيْهِ

یعنی نزد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم ناگاه در آمد آنحضرت مردیکه بر وی

كِسَاءٌ وَفِي يَدِهِ شَيْءٌ قَدِ الْتَفَّ عَلَيْهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ مَرَرْتُ

گلیم بود و در دست وی چیزی بود [illegible] تحقیق پیچیده بود گلیم را بهمان پس گفت ای رسول خدا گذشتم

بغيضة شجر فسمعت فيها أصوات فراخ طائر فأخذتهن

به بیشه درختان پس شنیدم دران بیشه آوازهای چوچه‌های پرندگان پس گرفتم آن چوچه‌ها را پس نهادم آن چوچه‌ها را

فوضعتهن في كسائي فجاءت أمهن فاستدارت

در گلیم خود پس آمد مادر این چوچه‌ها پس گردید و گرد گشت مادر ایشان

على رأسي فكشفت لها عنهن فوقعت عليهن

بر سر من پس کشادم و دور کردم برای مادر ایشان پرده از روی چوچه‌ها پس افتاد مادر ایشان بر ایشان

فلففتهن في كسائي فهن أولاء معي فقال ضعهن

پس پیچیدم آن چوچه‌ها را در گلیم خود پس این چوچه‌ها اینها اند با من پس فرمود آنحضرت بنهید این چوچه‌ها را

فوضعتهن وأبت أمهن إلا لزومهن فقال رسول

پس نهادم آنها را و امتناع آورد مادر ایشان مگر لازم بودن و چسپیدن ایشان را پس فرمود آنحضرت

الله صلى الله عليه وسلم أتعجبون لرحم أم الأفراخ

صلی الله علیه وسلم آیا شگفت دارید مهر کردن مادر چوچه‌ها

فراخها فوالذي بعثني بالحق لله أرحم بعباده من أم

بچوچه‌ها را پس سوگند بآنکسی که فرستاده است مرا براستی هر آئینه خدای تعالی مهربان تر است به بندگان خود از مادر

الأفراخ بفراخها ارجع بهن حتى تضعهن من حيث

چوچه‌ها بچوچه‌ها باز گردان این چوچه‌ها را تا آنکه بنهی ایشان را از انجا که

أخذتهن وأمهن معهن فرجع بهن رواه أبو داود

گرفته تو ایشان را و مادر ایشان با ایشان بود پس باز گردانید آنحضرت ایشان را روایت کرد این حدیث را ابوداود

ورجلان من أمتي جثيا بين يدي رب العزة فقال

و دو مرد از امت من ایستادند به سر انگشتان پا و به زانو پیش پروردگار صاحب عزت پس میگوید

أحدهما يا رب خذ لي مظلمتي من أخي فقال الله تعالى

یکی از آن دو مرد ای پروردگار من مواخذه کن برای من مظلمه را از برادر من پس میگوید خدای تعالی

كَيْفَ تَصْنَعُ بِأَخِيكَ وَلَمْ يَبْقَ مِنْ حَسَنَاتِهِ شَيْءٌ قَالَ

چه معامله میکنی با برادر خود و حال آنکه باقی نمانده است از حسنات او چیزی میگوید بنده

يَا رَبِّ فَلْيَحْمِلْ مِنْ أَوْزَارِي إِنَّ ذَلِكَ الْيَوْمَ عَظِيمٌ يَحْتَاجُ

ای پروردگار من پس باید که بردارد از بار گناهان من هر آئینه این روز روز عظیم است محتاج شوند

النَّاسُ أَنْ يُحْمَلَ عَنْهُمْ مِنْ أَوْزَارِهِمْ فَقَالَ اللّٰهُ لِلطَّالِبِ

مردمان بآنکه برداشته شود از ایشان و نهاده شود از بارهای گناهان خود پس میگوید خدا تعالی مر طالب مظلوم را

ارْفَعْ بَصَرَكَ فَانْظُرْ فَرَفَعَ بَصَرَهُ فَقَالَ يَا رَبِّ أَرَى مَدَائِنَ

که بردار نظر خود پس ببین پس بردارد نظر خود بالا پس میگوید ای رب من می بینم شهرها را

مِنْ ذَهَبٍ وَقُصُورًا مِنْ ذَهَبٍ مُكَلَّلَةً بِاللُّؤْلُؤِ لِأَيِّ

از زر و کوشکها از زر مکلل و مزین با مروارید برای کدام

نَبِيٍّ هَذَا أَوْ لِأَيِّ صِدِّيقٍ هَذَا أَوْ لِأَيِّ شَهِيدٍ هَذَا

پیغمبری است این یا برای کدام صدیق است این شهر یا برای کدام شهید است میگوید خدا تعالی این

قَالَ هَذَا لِمَنْ أَعْطَى الثَّمَنَ قَالَ يَا رَبِّ وَمَنْ يَمْلِكُ ذَلِكَ

مر آنکسان راست که بدهد ثمن آنرا میگوید بنده ای پروردگار من کیست مالک شود قیمت آن را

قَالَ أَنْتَ تَمْلِكُهُ قَالَ بِمَاذَا قَالَ بِعَفْوِكَ عَنْ أَخِيكَ قَالَ

میگوید خدا تعالی تو مالک میشوی آنرا میگوید بچه چیز میگوید خدا تعالی بسبب عفو کردن تو از برادر خود میگوید بنده

يَا رَبِّ فَإِنِّي قَدْ عَفَوْتُ عَنْهُ قَالَ اللّٰهُ فَخُذْ بِيَدِ أَخِيكَ

ای رب پس بتحقیق من عفو کردم از وی میگوید خدا پس بگیر دست برادر خود

فَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ اتَّقُوا اللّٰهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ فَإِنَّ اللّٰهَ

پس درآر او را در بهشت پس پیغمبر گفت که بترسید از خدا و صلح کنید میان خود زیرا که خدا تعالی

يُصْلِحُ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَوَاهُ الْخَرَائِطِيُّ فِي

مصلح میکند در میان مسلمانان روز قیامت روایت کرده خرائطی در

مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ وَعَنْ أَنَسٍ رضی قَالَ دَخَلَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

مکارم اخلاق از جمیع الجوامع و مرویست از انس رضی گفت اندر آمد آنحضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلٰى شَابٍّ وَهُوَ فِي الْمَوْتِ قَالَ كَيْفَ تَجِدُكَ

علیہ وسلم بر جوانی و حال آنکہ وی در سکرات موت بود فرمود آنحضرت چگونہ می یابی خود را

قَالَ أَرْجُو اللّٰهَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْكَ وَسَلَّمَ وَإِنِّيْ

گفت آنمرد امید میدارم از خدا ای پیغمبر خدا صلے اللہ علیک وسلم و بدرستی من

أَخَافُ ذُنُوْبِيْ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

می ترسم از گناہان خود پس فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

لَا يَجْتَمِعَانِ فِيْ قَلْبِ عَبْدٍ فِيْ مِثْلِ هٰذَا الْمَوْطِنِ إِلَّا

جمع نمیشوند امید و خوف در دل بندہ مانند این جای یعنی قریب مرگ مگر

أَعْطَاهُ مَا يَرْجُوْ وَأَمَّنَهُ مِمَّا يَخَافُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَهْ

میدہد او را خدا آنچہ امید دارد و ایمن میدہد او را خدا از آنچہ میترسد روایت ترمذی و ابن ماجہ

بَابُ صِفَةِ الْجَنَّةِ وَأَهْلِهَا

باب در بیان صفت جنت و اہل آن

وَبَشِّرِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ أَنَّ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ

و بشارت بدہ آنانرا کہ ایمان آوردہ اند و کردند کارہای شائستہ بدرستیکہ مر ایشانراست بہشتہائی کہ میرود

مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ كُلَّمَا رُزِقُوْا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِّزْقًا

از زیر آنہا جویہا ہرگاہ روزی دادہ شوند از ان ہر نوع میوہ روزی ساختہ

قَالُوْا هٰذَا الَّذِيْ رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأُتُوْا بِهٖ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ

گویند این آنست کہ روزی دادہ شدیم پیش ازین و آوردہ شود بایشان آن روزی مانند یکدیگر و مر ایشانرا اند

فِيْهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَّهُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ وَسَارِعُوْا إِلٰى

در انجا زنان پاک کردہ شدہ و ایشان در ان جاوید مانندگانند و بشتابید سوی

مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْأَرْضُ

آمرزشی از پروردگار خود و بهشتی که پهنای آن آسمانهاست و زمین

أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يُنفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ

آماده کرده شده برای پرهیزگاران آنانکه نفقه میکنند در آسانی و سختی

وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللّٰهُ يُحِبُّ

و فرو خورندگان خشم و عفو کنندگان از مردمان و خدا دوست دارد

الْمُحْسِنِينَ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ

نیکوکاران را آنانکه گرویده اند و کردند شایسته ها بدرستی که ما ضائع نسازیم

أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا أُولٰئِكَ لَهُمْ جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِي

مزد آنکه نیکو کند کار را آن گروه مر ایشانراست بوستانهای اقامت میرود

مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ

از زیر آن جویها پیرایه بسته شوند در آن بوستانها از دستبر انها ساخته شده از زر

وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِئِينَ

و پوشند جامهای سبز رنگ از دیبای نازک و دیبای سطبر تکیه زدگان باشند

فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا إِنَّ اللّٰهَ

در بهشت بر تختها نیک پاداش است بهشت و نیکو است تکیه گاه بدرستی خدا

يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا

می‌ارد آنکسانرا که گرویده اند و کردند شایسته ها در بوستانها میرود از زیر آن

الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ

جویها پیرایه بسته شوند در آن از دستبرانها از زر و مروارید و لباس ایشان باشد

فِيهَا حَرِيرٌ [illegible]

در آن حریر [illegible]

خَوْفًا وَّطَمَعًا وَّمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا

ترس و امید و از آنچه روزی داده ایم ایشان را نفقه میکنند پس نمیداند نفسی آنچه

اُخْفِيَ لَهُمْ مِّنْ قُرَّةِ اَعْيُنٍ جَزَآءً بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ جَنّٰتُ

پنهان شده مر ایشان را از روشنی چشمها پاداش بآنچه بودند که میکردند بوستانهای

عَدْنٍ يَّدْخُلُوْنَهَا يُحَلَّوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَّلُؤْلُؤًا

اقامت در آیند در آن پیرایه بسته شوند در آن از دستوارنها از زر و مروارید

وَلِبَاسُهُمْ فِيْهَا حَرِيْرٌ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْٓ اَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ

و پوشش ایشان در آن دیباست و گویند ستایش مر خدا را که ببرد از ما اندوه

اِنَّ رَبَّنَا لَغَفُوْرٌ شَكُوْرُ الَّذِيْٓ اَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهٖ

بدرستی پروردگار ما هر آینه آمرزنده سپاس دارست آنکه فرود آورد ما را بسرای اقامت از فضل خویش

لَا يَمَسُّنَا فِيْهَا نَصَبٌ وَّلَا يَمَسُّنَا فِيْهَا لُغُوْبٌ ۝ اَلْاَخِلَّآءُ

نمیرسد ما را در آن رنجی و نمیرسد ما را در آن ماندگی دوستان

يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ اِلَّا الْمُتَّقِيْنَ ۝ يٰعِبَادِ لَا خَوْفٌ

آنروز برخی از ایشان مر برخی را دشمن اند مگر پرهیزگاران ای بندگان من نیست ترس

عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَآ اَنْتُمْ تَحْزَنُوْنَ ۝ اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاٰيٰتِنَا

بر شما امروز و نه شما اندوهگین شوند آنانکه گرویدند بآیتهای ما

وَكَانُوْا مُسْلِمِيْنَ ۝ اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ اَنْتُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُوْنَ

و بودند گردن نهادگان در آئید به بهشت شما و زنان شما شاد گردانیده شوید

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَّاَكْوَابٍ وَفِيْهَا

گردانیده شود بر ایشان کاسها از زر و کوزها و در آن است

مَا تَشْتَهِيْهِ الْاَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْاَعْيُنُ وَاَنْتُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ

آنچه آرزو برند آن را نفسها و لذت یابند چشمان و شما در آن جاوید باشید

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝ لَكُمْ

و این بهشت است که میراث داده شده اید آن را بانچه بودید میکردید مر شما راست

فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ۝ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ

در آن میوه های بسیار از آن میخورید بدرستی که پرهیزگاران در جای

أَمِينٍ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَ

ایمن اند در بوستانها و چشمها میپوشند از حریر نازک و

إِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ

حریر سطبر روبروی نشستگان همچنین و جفت ساختیم ایشان را بحوران گشاده چشم

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ

میخواهند در آن هر میوه ایمنان نمی چشند در آن مرگ را

إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ۝ فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ

مگر مرگ نخستین و نگاه داشت ایشان را از عذاب دوزخ فضلا از پروردگار تو

ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝ وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

این است رستگاری بزرگ و جزا داده نمی شوید مگر آنچه بودید میکردید

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ۝ أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ۝ فَوَاكِهُ

مگر بندگان خدا خالص شدگان آن گروه ایشان راست روزی معلوم میوه ها

وَهُمْ مُكْرَمُونَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ عَلَىٰ سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ

و ایشان عزت داده شدگان در بوستانهای نعمت بر تختها روبروی یکدیگر

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ

گردانیده شود بر ایشان جام از شراب روان سپید لذت آشامندگان

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ ۝ وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ

نیست در آن و نه ایشان از آن مست شوند و نزد ایشان کنیزکان

الطرف عين كأنهن بيض مكنون ۝ مثل الجنة التي
فرو بیننا تند فراخ چشمها گویا ایشان سفید ند پوشیده صفت بهشت که
وعد المتقون فيها أنهار من ماء غير آسن وأنهار
وعده کرده شدند پرهیزگاران دران جویهاست از آب بی تغیر و جویها
من لبن لم يتغير طعمه وأنهار من خمر لذة
از شیر که متغیر نشده مزه آن و جویها از شراب لذت
للشاربين ۝ وأنهار من عسل مصفى ط ولهم فيها
برای نوشندگان و جویها از شهد صاف کرده شده و مر ایشان را دران
من كل الثمرات ومغفرة من ربهم كمن هو خالد
از همه میوهاست و آمرزش از پروردگارشان مانند آنکه او جاوید باشد
في النار وسقوا ماء حميما فقطع أمعاءهم ۝ إن المتقين
در آتش و آشامانیده شوند آب گرم پس پاره کند رودهای ایشان را بدرستیکه پرهیزگاران
في جنات وعيون ۝ آخذين ما آتاهم ربهم إنهم كانوا
در بوستانها و چشمها فراگیرندگان آنچه داده ایشان را پروردگارشان بدرستی ایشان بودند
قبل ذلك محسنين ۝ كانوا قليلا من الليل ما يهجعون
پیش ازین نیکوکاران بودند اندکی از شب خواب میکردند
وبالأسحار هم يستغفرون ۝ وفي أموالهم حق
به سحرها ایشان آمرزش میخواستند و در مالهای ایشان بهره ایست
للسائل والمحروم ۝ وفي الأرض آيات للموقنين ۝
برای خواهندگان و بیبهره را و در زمین نشانهاست برای بیقینان
وفي أنفسكم أفلا تبصرون ۝ وفي السماء رزقكم وما توعدون
و در نفسهای شماست آیا پس نمی بینید و در آسمان روزی شماست و آنچه وعده کرده شده اید

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ

پس سوگند به پروردگار آسمانها و زمین به درستی که او هر آینه حق است مانند آنکه به درستی شما سخن میگوئید

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ

بشتابید بسوی آمرزش از پروردگار خویش و بهشتی که پهنای آن مانند پهنای آسمان

وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَٰلِكَ فَضْلُ

و زمین است آماده کرده شده مر آنانرا که گرویدند بخدا و فرستادگان او این افزونی است

اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ وَالسَّابِقُونَ

خدا است میدهد آنرا هر کرا میخواهد و خدا خداوند افزونی بزرگ است و پیش گیرندگان

السَّابِقُونَ أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ثُلَّةٌ مِنَ

آنگروه نزدیک شدگانند در بوستانهای نعمت گروهی از

الْأَوَّلِينَ وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ مُتَّكِئِينَ

پیشینیان و اندکی از پسینیان بر تختها بافته شده بزر و گوهر تکیه زدگان

عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ

بر آن تختها برابر یکدیگر میگردند بر ایشان پسرانی همیشه ماندگان با آبخورها

بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا

کوزه ها و ابریقها و جامها از شرابیکه روان است درد سر نکشند از آن شراب

وَلَا يُنْزِفُونَ وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا

و نه بیعقل بیهوش شوند از آن و دیگر بر ایشان میگردند میوه ها از آنچه اختیار کنند و گوشت مرغان از آنچه

يَشْتَهُونَ وَحُورٌ عِينٌ كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ جَزَاءً

آرزو کنند و حوران گشاده چشمان مانند مروارید پوشیده جزای

بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا إِلَّا قِيلًا

آنچه بودند که میکردند نشنوند در آن سخن بیهوده و نه بزه آنچه گفتن لیکن سخن

سَلٰمًا سَلٰمًا ۝ وَاَصْحٰبُ الْيَمِيْنِ مَا اَصْحٰبُ الْيَمِيْنِ

سلام سلام و یاران دست راست چه اند یاران دست راست

فِيْ سِدْرٍ مَّخْضُوْدٍ وَّطَلْحٍ مَّنْضُوْدٍ وَّظِلٍّ مَّمْدُوْدٍ وَّمَآءٍ

در درخت کنار بیخار و در موز بر هم چیده و سایه کشیده و آب

مَّسْكُوْبٍ وَّفَاكِهَةٍ كَثِيْرَةٍ لَّا مَقْطُوْعَةٍ وَّلَا مَمْنُوْعَةٍ

ریخته و میوه بسیار نه بریده و نه باز داشته شده

وَّفُرُشٍ مَّرْفُوْعَةٍ ۝ اِنَّآ اَنْشَاْنٰهُنَّ اِنْشَآءً ۝ فَجَعَلْنٰهُنَّ

و فرشها بر افراشته شده بدرستی ما پیدا کردیم آنها را پیدا کردن پس گردانیدیم ایشان را

اَبْكَارًا ۝ عُرُبًا اَتْرَابًا ۝ لِّاَصْحٰبِ الْيَمِيْنِ ۝ ثُلَّةٌ مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ

بکرها دوست داران همزادان مر یاران دست راست را گروهی از پیشینیان

وَثُلَّةٌ مِّنَ الْاٰخِرِيْنَ ۝ اِنَّ الْاَبْرَارَ يَشْرَبُوْنَ مِنْ كَاْسٍ كَانَ

و گروهی از پسینیان بدرستی نیکوکاران بیاشامند از جام باشد

مِزَاجُهَا كَافُوْرًا ۝ عَيْنًا يَّشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللّٰهِ يُفَجِّرُوْنَهَا

آمیختگی آن کافور چشمه می آشامند از آن بندگان خدای میرانند آنرا هر جا که خواهند

تَفْجِيْرًا ۝ يُوْفُوْنَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُوْنَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهٗ

راندنی آسان وفا مینمایند بنذر و می ترسند از روزی که هست بدی او

مُسْتَطِيْرًا ۝ وَيُطْعِمُوْنَ الطَّعَامَ عَلٰى حُبِّهٖ مِسْكِيْنًا وَّيَتِيْمًا

آشکارا رسیده میدهند خوردنی بدوستی او درویش را و بی پدر را

وَّاَسِيْرًا ۝ اِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللّٰهِ لَا نُرِيْدُ مِنْكُمْ جَزَآءً

و بندی را میگویند جز این نیست که میخورانیم شما را برای خوشنودی خدا نمیخواهیم از شما پاداش

وَّلَا شُكُوْرًا ۝ اِنَّا نَخَافُ مِنْ رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوْسًا قَمْطَرِيْرًا

و نه سپاس بدرستی ما میترسیم از پروردگار خویش از روزی ترش سخت

سورہ دہر ۱۵

فَوَقٰىهُمُ اللّٰهُ شَرَّ ذٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَقّٰىهُمْ نَضْرَةً وَّسُرُوْرًا

پس نگهدارد ایشانرا خدای از بدی آن روز و پیش آرد ایشانرا تازگی و شادی

وَجَزٰىهُمْ بِمَا صَبَرُوْا جَنَّةً وَّحَرِيْرًا مُّتَّكِـِٔيْنَ فِيْهَا عَلَى

و پاداش دهد ایشانرا بآنچه صبر کردند بوستان و ابریشم تکیه زدگان در آن بر

الْاَرَآئِكِ لَا يَرَوْنَ فِيْهَا شَمْسًا وَّلَا زَمْهَرِيْرًا وَدَانِيَةً

تختها نه بینند در آن آفتاب و نه سرما و نزدیک باشد

عَلَيْهِمْ ظِلٰلُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوْفُهَا تَذْلِيْلًا وَيُطَافُ

بر ایشان سایهای آن و رام کرده شده میوهای آن رام کردنی و گردانیده شود

عَلَيْهِمْ بِاٰنِيَةٍ مِّنْ فِضَّةٍ وَّاَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيْرَا

بر ایشان جامهای نقره و کوزهای بی دسته باشند آبگینها

قَوَارِيْرَا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوْهَا تَقْدِيْرًا وَيُسْقَوْنَ فِيْهَا

آبگینها از نقره اندازه کردند آنرا اندازه کردنی و آشامیده شوند در آن

كَاْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيْلًا عَيْنًا فِيْهَا تُسَمّٰى سَلْسَبِيْلًا

جامی که باشد آمیزش آن زنجبیل چشمه در آن نام نهاده شده سلسبیل

وَيَطُوْفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُوْنَ اِذَا رَاَيْتَهُمْ

و گردانیده شوند بر ایشان پسران جاوید مانده چون ببینی ایشانرا

حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنْثُوْرًا وَاِذَا رَاَيْتَ ثَمَّ رَاَيْتَ

پنداری ایشانرا مروارید پراکنده و چون ببینی آنجا ببینی

نَعِيْمًا وَّمُلْكًا كَبِيْرًا عٰلِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٌ

نعمت و ملک بزرگ بر ایشان جامهای دیبای سبز

وَّاِسْتَبْرَقٌ وَّحُلُّوْا اَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقٰىهُمْ رَبُّهُمْ

و دیبای ستبر و پیرایه کرده شوند دستوانها از نقره و بیاشاماند ایشانرا پروردگار ایشان

شراباً طهوراً ۝ ان هذا كان لكم جزاء وكان سعيكم

آشامیدنی پاک بهشتی این است مر شما را پاداش و هست سعی شما

مشكوراً ۝ ولكم فيها ما تشتهي انفسكم ولكم فيها

پسندیده و مر شمار است در آن آنچه که میخواهد جانهای شما و مر شما راست در آن

ما تدعون ۝ نزلاً من غفور رحيم ۝ عن

آنچه خواهید به پیشکشی از آمرزنده بخشاینده از

ابي هريرة رضـ قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

ابی هریره رضـ مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قال الله تعالى اعددت لعبادي الصالحين ما لا عين

گفت خدا تعالی آماده کرده ام مر بندگان صالح خود را چیزے که هیچ چشم ذات آنرا

رأت ولا اذن سمعت ولا خطر على قلب بشر واقرءوا

ندیده و نه هیچ گوش صفات آنرا شنیده و نه گذشته ماهیت آن بر دل آدمی پس بخوانید

ان شئتم فلا تعلم نفس ما اخفي لهم من قرة اعين

بجهت تصدیق آن اگر خواهید پس نمیداند هیچ نفسی چیزی را که پنهان کرده شد از آنچه سبب خنکی و آرام است

متفق عليه وعنه قال قال رسول الله صلى الله

روایت کرده بخاری و مسلم و هم از ابی هریره رضـ مرویست گفت آنحضرت صلی الله

عليه وسلم موضع سوط في الجنة خير من الدنيا

علیه و سلم جای یک تازیانه در بهشت بهتر است از دنیا

وما فيها متفق عليه وعن انس رضـ قال قال رسول

و هر چه در دنیاست روایت کرده بخاری و مسلم آنرا و از انس رضـ مرویست گفت فرمود آنحضرت

الله صلى الله عليه وسلم غدوة في سبيل الله او روحة

صلی الله علیه و سلم یک بار در رفتن در راه خدا یا رفتن در شبانگاه

خَيْرٌ مِّنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَوْ اَنَّ امْرَأَةً مِّنْ نِسَاءِ اَهْلِ الْجَنَّةِ

بهتر است از دنیا و چیزی که در دنیا هست و اگر باشد که زنی از زنان بهشتیان

اِطَّلَعَتْ اِلَى الْاَرْضِ لَاَضَاءَتْ مَا بَيْنَهُمَا وَلَمَلَأَتْ

ظاهر شود و فرود آید بسوی زمین هر آئینه روشن کند آن زن هرچیز که میان بهشت و زمین است و هر آئینه پر کند آن زن

مَا بَيْنَهُمَا رِيحًا وَلَنَصِيفُهَا عَلَى رَاْسِهَا خَيْرٌ مِّنَ الدُّنْيَا

هرچیز را که میان بهشت و زمین است بخوشبوی و هر آئینه دستار آن زن بر سر وی بهتر است از دنیا

وَمَا فِيهَا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رض

و آنچه در دنیا است روایت کرد بخاری و از عبادة بن صامت رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْجَنَّةِ مِائَةُ

روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم در بهشت صد

دَرَجَةٍ مَّا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ

پایه است مسافت میان هر دو پایه آن مقدار است که میان آسمان و زمین است

وَالْفِرْدَوْسُ اَعْلَاهَا دَرَجَةً مِّنْهَا تُفَجَّرُ اَنْهَارُ الْجَنَّةِ الْاَرْبَعَةُ

و فردوس که نام یکی از بهشتها است بلندترین آنها است از روی درجه منفجر میشوند از وی جویهای بهشت که چهار اند

وَمِنْ فَوْقِهَا يَكُونُ الْعَرْشُ فَاِذَا سَاَلْتُمُ اللّٰهَ فَاسْئَلُوا

و از بالای او عرش است پس چون سوال کنید از خدا بهشت را بخواهید

الْفِرْدَوْسَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ رض

فردوس را روایت کرد این حدیث را ترمذی و از ابی هریره رض مرویست

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ فِي الْجَنَّةِ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستی که در بهشت

شَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا وَلَقَابُ

درختی است که سیر میکند سوار در سایه او صد سال و هنوز قطع نمیکند مسافت آنرا و هر آئینه جای یک کمان مقدار

قَوْسِ أَحَدِكُمْ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ

طول کمان یکی از شما در بهشت بهتر است از چیزی که طلوع کرده است بر آن آفتاب

أَوْ تَغْرُبُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رض

یا غروب میکند متفق علیه است و از اسماء بنت ابی بکر رض مرویست

قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذُكِرَ لَهُ

گفت شنیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم و حال آنکه ذکر کرده شد مر آنحضرت را

سِدْرَةُ الْمُنْتَهٰى قَالَ يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّ الْفَنَنِ مِنْهَا مِائَةَ

سدرة المنتهی گفت آنحضرت میرود سوار در زیر شاخهاے وے صد

سَنَةٍ أَوْ يَسْتَظِلُّ بِظِلِّهَا مِائَةُ رَاكِبٍ شَكَّ الرَّاوِي فِيهَا

سال یا پناه میگیرد بسایه او صد سوار شک کرده است راوی در سدرة المنتهی

فَرَاشُ الذَّهَبِ كَأَنَّ ثَمَرَهَا الْقِلَالُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

که در وی پروانهاے طلا است گویا میوه او مثل سبوهاے کلانست روایت کرده است ترمذی و از

عُتْبَةَ بْنِ غَزْوَانَ رض قَالَ ذُكِرَ لَنَا أَنَّ الْحَجَرَ يُلْقٰى مِنْ شَفَةِ

عتبه بن غزوان گفت ذکر کرد ما را حضرت که سنگ انداخته میشود از کنار

جَهَنَّمَ فَيَهْوِي فِيهَا سَبْعِينَ خَرِيفًا لَا يُدْرِكُ لَهَا قَعْرًا

دوزخ پس فرو میرود آن سنگ در دوزخ تا هفتاد سال و در نمی یابد آن سنگ مر تک دوزخ را

وَاللّٰهِ لَتُمْلَأَنَّ وَلَقَدْ ذُكِرَ لَنَا أَنَّ مَا بَيْنَ مِصْرَاعَيْنِ

بخدا سوگند هر آینه پر کرده میشود دوزخ با وجود این فراخی او و بتحقیق ذکر کرده شد مارا که میان دو تخته از

مِنْ مَصَارِيعِ الْجَنَّةِ مَسِيرَةُ أَرْبَعِينَ سَنَةً وَلَيَأْتِيَنَّ

تختهاے در بهشت مسافت چهل سال است و هر آینه بیاید

عَلَيْهَا يَوْمٌ وَهُوَ كَظِيظٌ مِنَ الزِّحَامِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

بر بهشت روزے و حال آنکه وے پر است از ازدحام روایت کرده مسلم و از

أبي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
ابی هریره کرد روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم
ما في الجنة شجرة إلا وساقها من ذهب رواه الترمذي
نیست در بهشت هیچ درختی مگر آنکه تنه وی از طلا است روایت کرد این حدیث را ترمذی
وعنه رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
و هم از ابو هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم
إن في الجنة مائة درجة ما بين كل درجتين مائة
هر آئینه در بهشت صد پایه است مسافت میان هر دو پایه مسافت صد
عام رواه الترمذي وعن أبي سعيد رض قال قال
سال است روایت کرد این حدیث را ترمذی و از ابی سعید رض مرویست گفت فرمود
رسول الله صلى الله عليه وسلم إن في الجنة مائة درجة
آنحضرت صلی الله علیه وسلم هر آئینه در بهشت صد پایه است
ولو أن العالمين اجتمعوا في إحداهن لوسعتهم
و اگر عالمیان تمام جمع شوند در یکی از آن درجات هر آئینه گنجایش دهد ایشان را
رواه الترمذي وعنه رض عن النبي صلى الله عليه
روایت کرد این حدیث را ترمذی و هم از ابو سعید رض آمده است از آنحضرت صلی الله علیه
وسلم في قوله تعالى وفرش مرفوعة قال ارتفاعها
وسلم در تفسیر قول حق تعالی و فرشهای مرفوعه گفت بلندی آنها
لكما بين السماء والأرض مسيرة خمسمائة سنة
هر آئینه مانند مسافت میان آسمان و زمین است پانصد ساله راه
رواه الترمذي وعن أبي هريرة رض قال قال رسول الله
روایت کرد این حدیث را ترمذی و از ابو هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيْحَانُ وَجَيْحَانُ وَالْفُرَاتُ وَالنِّيلُ

صلی الله علیه وسلم که سیحان وجیحان وفرات ونیل

كُلٌّ مِنْ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَنَسٍ رض

واین چهار جوی از جویهای بهشت است رواه مسلم وروایت است از انس رض

قَالَ سُئِلَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا الْكَوْثَرُ

گفت پرسیده شد آنحضرت صلی الله علیه وسلم چیست کوثر

قَالَ ذَاكَ نَهْرٌ أَعْطَانِيهِ اللّٰهُ يَعْنِي فِي الْجَنَّةِ أَشَدُّ بَيَاضًا

فرمود کوثر نهریست که خدای تعالی داده است مرا آنجوی را در بهشت سخت تر است آب در سفیدی

مِنَ اللَّبَنِ وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ فِيهِ طَيْرٌ أَعْنَاقُهَا كَأَعْنَاقِ

از شیر و شیرین تر است از شهد در ان جوی پرندگانند گردنهای ایشان مانند گردنهای

الْجُزُرِ قَالَ عُمَرُ رض إِنَّ هٰذِهِ لَنَاعِمَةٌ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

شتران گفت عمر رض بدرستیکه این پرندگان دران حوض متنعم و فربه و خوشحال باشند فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكَلَتُهَا أَنْعَمُ مِنْهَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

علیه وسلم خورندگان آن پرندگان متنعم و فربه از ان پرندگان اند رواه ترمذی و از

حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

حکیم بن معاویه رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ بَحْرَ الْمَاءِ وَبَحْرَ الْعَسَلِ وَبَحْرَ اللَّبَنِ وَبَحْرَ الْخَمْرِ

بدرستیکه در بهشت دریای آب و دریاے شهد و دریاے شیر و دریای خمر است

ثُمَّ تُشَقَّقُ الْأَنْهَارُ بَعْدُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَرَوَاهُ الدَّارِمِيُّ

پس متشقق شوند و بیرون آیند ازان دریاها جویها بعد از در آمدن مسلمان در بهشت رواه ترمذی و روایت کرد دارمی

عَنْ مُعَاوِيَةَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

از معاویه و از ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَوَّلَ زُمْرَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ

صلی الله علیه و سلم بدرستیکه نخستین گروه که در آیند بهشت را

عَلٰى صُوْرَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ ثُمَّ الَّذِيْنَ يَلُوْنَهُمْ كَأَشَدِّ

بر صورت ماه تمام اندر شب چهاردهم باشند پس آنکه نزدیک اند ایشان را در آیند بهشت را

كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ إِضَاءَةً قُلُوْبُهُمْ عَلٰى قَلْبِ

ستاره درخشان در آسمان از روی روشنائی دلهای ایشان بر دل

رَجُلٍ وَّاحِدٍ لَا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَبَاغُضَ لِكُلِّ

یک مرد است هیچ اختلاف میان ایشان نیست و نه دشمنی با یکدیگر مر هر

امْرِئٍ مِّنْهُمْ زَوْجَتَانِ مِنَ الْحُوْرِ الْعِيْنِ يُرٰى مُخُّ

مردی را از بهشتیان دو زن است از حور فراخ چشم دیده باشد مغز استخوان

سُوْقِهِنَّ مِنْ وَّرَاءِ الْعَظْمِ وَاللَّحْمِ مِنَ الْحُسْنِ يُسَبِّحُوْنَ

ساقهای ایشان از پس استخوان و گوشت از نهایت حسن پاکی یاد میکنند

اللّٰهَ بُكْرَةً وَّعَشِيًّا لَا يَسْقَمُوْنَ وَلَا يَبُوْلُوْنَ وَلَا يَتَغَوَّطُوْنَ

خدا را صبح و شام بیمار نمیشوند اهل بهشت و بول نمیکنند و پاخانه نمیروند

وَلَا يَتْفُلُوْنَ وَلَا يَمْتَخِطُوْنَ آنِيَتُهُمُ الذَّهَبُ وَالْفِضَّةُ

و آب دهن نمی‌اندازند و آب از بینی نمی‌اندازند ظروف ایشان از طلا و نقره است

وَأَمْشَاطُهُمُ الذَّهَبُ وَوَقُوْدُ مَجَامِرِهِمُ الْأَلُوَّةُ وَرَشْحُهُمُ

و شانه‌های ایشان از طلاست و هیزم مجمرهای ایشان عود هندی است و عرق ایشان

الْمِسْكُ عَلٰى خُلُقِ رَجُلٍ وَّاحِدٍ عَلٰى صُوْرَةِ أَبِيْهِمْ

مشک است یعنی خوشبوی مانند مشک آید بر خلق و سیرت یک مرد است بر صورت و شکل پدر ایشان

آدَمَ سِتُّوْنَ ذِرَاعًا فِي السَّمَاءِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

آدم شصت گز دراز باشند سوی آسمان یعنی در طول قامت متفق علیه و از

جابر رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم إن أهل

جابر رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه

الجنة يأكلون فيها ويشربون ولا يتفلون ولا يبولون

بهشتیان میخورند در بهشت و می نوشند و آب دهن نمی افگنند و بول نمیکنند

ولا يتغوطون ولا يمتخطون قالوا فما بال الطعام قال جشاء

و پاخانه نمیروند و آب از بینی نمی اندازند گفتند صحابه پس حال فضلهٔ طعام چیست فرمود آنحضرت آروغ

ورشح كرشح المسك يلهمون التسبيح والتحميد كما

و عرق مثل عرق مشک الهام کرده میشوند بهشتیان را تسبیح و تحمید چنانکه

تلهمون النفس رواه مسلم وعن أبي هريرة رض

بیرون آورده میشود از شما نفس که بی تکلف می آید روایت کرد این حدیث را مسلم و از ابی هریره رض مرویست

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من يدخل

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه در آید

الجنة ينعم ولا يبأس ولا تبلى ثيابه ولا يفنى شبابه

بهشت را متنعم و آسایش یابد و مشوش نگردد و نعمت او و مشقت و رنج نه بیند و کهنه نگردد جامه های او و فنا نگردد جوانی او

رواه مسلم وعن أبي سعيد وأبي هريرة رض

روایت مسلم و از ابی سعید رض و ابی هریره رض مرویست

قالا قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ينادي مناد

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم آواز میدهد آواز دهنده بهشتیان را میگوید

إن لكم أن تصحوا فلا تسقموا أبدا وإن لكم أن تحيوا فلا تموتوا

بدرستیکه مر شما راست تندرست باشید پس بیمار نشوید همیشه و مر شما راست زنده باشید پس نمیرید

أبدا وإن لكم أن تشبوا فلا تهرموا أبدا وإن لكم أن تنعموا

همیشه و بدرستی مر شما راست که جوان باشید و پیر نشوید همیشه و مر شما راست که راحت بینید

فلا تبأسوا ابدا رواه مسلم وعن ابی هریرة رض قال

نترسید محنت و مشقت نبینید همیشه رواه مسلم و از ابی هریره رض روایت است گفت ابو هریره

قلت یا رسول الله مم خلق الخلق قال من الماء قلنا الجنة

پرسیدم از آنحضرت از چه چیز پیدا کرده شده خلق فرمود آنحضرت پیدا کرده شده اند از آب پرسیدیم که بهشت

ما بناؤها قال لبنة من ذهب ولبنة من فضة وملاطها

بنای وی چیست فرمود بنای بهشت خشتی از طلا و خشتی از نقره و گل آن

المسك الاذفر وحصباؤها اللؤلؤ والياقوت وتربتها

مشک خالص تیز بوی است و سنگریزه های او مروارید و یاقوت است و خاک او

الزعفران من يدخلها ينعم ولا يبأس ويخلد ولا يموت

مثل زعفران زرد و خوشبوی هر که در آید بهشت را متنعم میگردد و محنت نبیند و همیشه می باشد و هرگز نمی میرد

ولا يبلى ثيابهم ولا يفنى شبابهم رواه احمد والترمذي

و کهنه نمیگردد جامهای بهشتیان و فنا نمیگردد جوانی ایشان رواه احمد و ترمذی و

والدارمي وعن ابي سعيد رض قال قال رسول الله

دارمی و از ابو سعید رض مرویست گفت فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم ان اول زمرة يدخلون الجنة

صلی الله علیه وسلم بدرستیکه نخستین گروهی که میدرآیند بهشت را

يوم القيامة ضوء وجوههم على مثل ضوء القمر ليلة

روز قیامت روشنی رویهای ایشان واقع شده است برابر روشنی ماه در شب

البدر والزمرة الثانية على مثل احسن كوكب دري في السماء

چهاردهم و گروه دوم برابر نیکوترین ستاره درخشنده در آسمان

لكل رجل منهم زوجتان على كل زوجة سبعون حلة

مر هر یکی از ایشان را دو زن است هر یکی زن را هفتاد حله است یعنی هفتاد حله

يرى مخ ساقها من ورائها رواه الترمذي وعن

دیده میشود مغز استخوان ساق وی از پس ساق شان روایت کرد ترمذی و از

أبي سعيد رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

ابو سعید رضی الله عنه مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

أدنى أهل الجنة الذي له ثمانون ألف خادم واثنتان

فروتر بهشتیان در مرتبه کسیکه مر او را هشتاد هزار خدمتگار است و هفتاد و دو

وسبعون زوجة وتنصب له قبة من لؤلؤ وزبرجد

زن است و بر پا کرده میشود برای آنکس خیمه از مروارید و زبرجد

وياقوت كما بين الجابية إلى صنعاء وبهذا الإسناد

و یاقوت مسافت آن قبه چنانکه میان جابیه که شهریست در شام تا صنعا که موضعیست در یمن و بهمین اسناد مذکور شده است

قال من مات من أهل الجنة من صغير أو كبير يردون

گفت آنحضرت آنکسانیکه مردند از اهل بهشت خورد و کلان گردانیده میشوند

بني ثلاثين في الجنة لا يزيدون عليها أبدا وكذلك

بسی ساله در بهشت زیاده نمیشوند بر سی سال همیشه و همچنین

أهل النار وبهذا الإسناد قال إن عليهم التيجان أدنى

دوزخیان سی ساله میباشند و بهمین اسناد گفت بدرستی بر سر بهشتیان تاجها باشند فروترین

لؤلؤة منها لتضيء ما بين المشرق والمغرب وبهذا الإسناد

مروارید آن تاجها در نفاست روشن میگرداند چیزیراکه میان مشرق و مغرب است و بهمین اسناد

قال المؤمن إذا اشتهى الولد في الجنة كان حمله ووضعه

فرمود مسلمان چون آرزو کند فرزند را در بهشت پیدا شود بار شکم وی و زاییده شدن و سن

وسنه في ساعة كما يشتهي وقال إسحق بن إبراهيم

وی همه در یک ساعت چنانکه میخواهد و گفت اسحق بن ابراهیم

فِی هٰذَا الْحَدِیْثِ اِذَا اشْتَهَی الْمُؤْمِنُ فِی الْجَنَّةِ الْوَلَدَ کَانَ

در این حدیث چون میخواهد مسلمان در بهشت فرزند را پیدا گردد

فِیْ سَاعَةٍ وَّلٰکِنْ لَا یَشْتَهِیْ رَوَاهُ التِّرْمِذِیُّ وَرَوٰی ابْنُ مَاجَةَ

در یک ساعت ولیکن نمیخواهد روایت کرد ترمذی. و روایت کرد ابن ماجه

الرَّابِعَةَ وَالدَّارِمِیُّ الْاَخِیْرَةَ وَعَنْ اَبِیْ سَعِیْدٍ رض

روایت چهارم را و روایت کرد دارمی روایت اخیر را و از ابو سعید رض

عَنْ رَّسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اِنَّ الرَّجُلَ فِی الْجَنَّةِ

از آنحضرت صلی الله علیه و سلم روایت است که گفت بدرستیکه مرد در بهشت

لَیَتَّکِئُ فِی الْجَنَّةِ سَبْعِیْنَ مَسْنَدًا قَبْلَ اَنْ یَّتَحَوَّلَ ثُمَّ تَاْتِیْهِ

هر آینه تکیه میکند در بهشت به هفتاد تکیه پیش از آنکه برگردد از یک پهلو به پهلوی دیگر پس می آید آنمرد

امْرَاَةٌ فَتَضْرِبُ عَلٰی مَنْکِبِهٖ فَیَنْظُرُ وَجْهَهٗ فِیْ خَدِّهَا اَصْفٰی

را زنی پس میزند آن زن بر دوش آن مرد پس می بیند آن مرد روی خود را در رخسارهٔ آن زن در حالیکه رخسار او روشن تر

مِنَ الْمِرْاٰةِ وَاِنَّ اَدْنٰی لُؤْلُؤَةٍ عَلَیْهَا تُضِیْءُ مَا بَیْنَ الْمَشْرِقِ

از آینه است و بدرستیکه ادنی مروارید که بر آن زن است روشن میگرداند میان المشرق

وَالْمَغْرِبِ فَتُسَلِّمُ عَلَیْهِ فَیَرُدُّ السَّلَامَ وَیَسْاَلُهَا مَنْ اَنْتِ

و مغرب را پس سلام میکند آن زن بر آن مرد پس جواب میگوید آن مرد سلام او را و می پرسد آن مرد او را که کیستی تو

فَتَقُوْلُ اَنَا مِنَ الْمَزِیْدِ وَاِنَّهٗ لَیَکُوْنُ عَلَیْهَا سَبْعُوْنَ ثَوْبًا

پس میگوید آن زن من از جملهٔ زیادتی ام که وعده کرده است حق تعالی و بدرستیکه بر آن زن هفتاد پیراهن باشد

فَیَنْفُذُهَا بَصَرُهٗ حَتّٰی یَرٰی مُخَّ سَاقِهَا مِنْ وَّرَاءِ ذٰلِکَ

پس میگذرد نظر آن مرد تا آنکه می بیند آن مرد مغز استخوان ساق آن زن از پس آن لباس

وَاِنَّ عَلَیْهَا مِنَ التِّیْجَانِ اِنَّ اَدْنٰی لُؤْلُؤَةٍ مِّنْهَا لَتُضِیْءُ

و بدرستیکه بر سر آن زن تاجها باشد که فرودترین مروارید از آن تاجها روشن میکرده اند

ما بين المشرق والمغرب رواه احمد وعن انس رض

میان مشرق و مغرب را رواه احمد و از انس رض مرویست

قال يعطى المؤمن في الجنة قوة كذا وكذا من الجماع قيل يا رسول الله

گفت داده شود مسلمان در بهشت قوت چندین و چندین از جهت جماع گفته شد یا رسول الله

او يطيق ذلك قال يعطى قوة مائة رواه الترمذي

صلی الله علیه وسلم آیا طاقت دارد مرد جماع چندین زنان را فرمود داده میشود طاقت صد مرد رواه ترمذی

وعن سعد بن ابي وقاص رض عن النبي صلى الله عليه

و از سعد بن ابی وقاص رض مرویست از آنحضرت صلی الله علیه

وسلم انه قال لو ان ما يقل ظفر مما في الجنة بدا لتزخرفت

وسلم بدرستیکه وی فرمود اگر آنکه چیزیکه بر میدارد آنرا ناخن از آن چیزیکه در بهشت هست از اسباب زینت ظاهر شود هر آینه آراسته شود

له ما بين خوافق السموات والارض ولو ان رجلا

از جهت آن چیزیکه میان اطراف آسمان و زمین هست و اگر آنکه مردی

من اهل الجنة اطلع فبدا اساوره لطمس ضوءه ضوء

از بهشتیان بر آید پس ظاهر گردد بازوهای وی هر آینه محو نماید روشنی او روشنی

الشمس كما تطمس الشمس ضوء النجوم رواه الترمذي

آفتاب را چنانکه محو کند آفتاب روشنی ستارگان را رواه ترمذی

وعن جابر رض قال سال رجل رسول الله صلى الله

و از جابر رض مرویست گفت پرسید مردی از آنحضرت صلی الله

عليه وسلم اينام اهل الجنة قال النوم اخو الموت

علیه وسلم آیا خواب میکنند بهشتیان گفت آنحضرت خواب برادر موت است

ولا يموت اهل الجنة رواه البيهقي في شعب الايمان

و نمی میرند اهل بهشت رواه بیهقی در شعب الایمان

وعن علي رض قال قال رسول الله صلى الله عليه

و از علی رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم إن في الجنة لمجتمعا للحور العين يرفعن بأصوات

وسلم بدرستیکه در بهشت اجتماعی ست مر حور عین را بلند میکنند آواز ها را

لم تسمع الخلائق مثلها يقلن نحن الخالدات فلا نبيد

نشنیده اند خلائق مانند آن آواز ها میگویند این کلمات را ما همیشه ماندگانیم پس هلاک نمیشویم و نکی میریم

ونحن الناعمات فلا نبأس ونحن الراضيات فلا نسخط

و ما تنعم کنندگانیم پس محتاج نمیشویم بشدت و احتیاج و ما راضی شوندگانیم پس غضبناک نمیشویم

طوبى لمن كان لنا وكنا له رواه الترمذي وعن

پس خوشحالی باد مر کسی را که هست برای ما و هستیم ما برای او روایت کرد ترمذی و از

أبي سعيد الخدري أن رسول الله صلى الله عليه وسلم

ابو سعید خدری رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال إن أهل الجنة يتراءون أهل الغرف من فوقهم

فرمود بدرستیکه بهشتیان میبینند اهل غرف را از بالای خود

كما تتراءون الكوكب الدري الغابر في الأفق من المشرق

چنانکه میبینید شما ستاره درخشان را که رفته است باقی در کناره از مشرق

أو المغرب لتفاضل ما بينهم قالوا يا رسول الله صلى الله

یا مغرب برای ارتفاع بجهت تفاوت است که میان بهشتیان است گفتند یا رسول الله صلی الله

عليه وسلم تلك منازل الأنبياء لا يبلغها غيرهم

علیه وسلم این ... منزلهای پیغمبران است که نرسد بآن منازل جز پیغمبران

قال بلى والذي نفسي بيده رجال آمنوا بالله وصدقوا

فرمود بلی ... سوگند بآنکه ... مردانی اند که ایمان آوردند بخدا و باور داشتند

المرسلین متفق علیه وعن ابی هریرة رض قال قال

پیغمبران را متفق علیه واز ابوہریرہ رض مرویست گفت فرمود

رسول الله صلی الله علیه وسلم یدخل الجنة اقوام

آنحضرت صلی الله علیه وسلم میدرآید بہشت را گروہا

افئدتهم مثل افئدة الطیر رواه مسلم وعن

کہ دلہای ایشان مانند دلہاے پرندگانست رواہ مسلم واز

ابی سعید رض قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

ابی سعید رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه وسلم

ان الله یقول لاهل الجنة یا اهل الجنة فیقولون لبیک

بدرستیکہ خدا تعالی میگوید مر بہشتیان را ندا میکند ایشان را ای اہل بہشت پس میگویند بہشتیان

ربنا وسعدیک والخیر کله فی یدیک فیقول هل رضیتم

پروردگار را حاضریم برای خدمت تو ایستادہ ایم و نیکی ہمہ در دستہای تست پس میگوید پروردگار ایشان را آیا راضی شدید

فیقولون ما لنا لا نرضی یا رب وقد اعطیتنا ما لم تعط

پس میگویند چہ شد ما را کہ راضی نشویم ای پروردگار و بتحقیق دادہ ما را چیزے کہ ندادہ

احدا من خلقک فیقول الا اعطیکم افضل من ذلک

ہیچ یکی را از خلق خود پس میگوید پروردگار آیا ندہم شما را بہتر ازان ہمہ دادہ

فیقولون یا رب وای شیء افضل من ذلک فیقول

پس میگویند ای پروردگار وکدام چیز است بہتر ازان پس میگوید پروردگار

احل علیکم رضوانی فلا اسخط علیکم بعده ابدا

فرود می آرم بر شما رضای خود پس خشم نمیگیرم بر شما بعد ازین ہمیشہ چون معلوم شد ... شما ... آنحضرت

متفق علیه وعن معاذ بن جبل رض ان النبی صلی

متفق علیه واز معاذ بن جبل رض مرویست کہ آنحضرت صلے الله

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَدْخُلُ اَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ جُرْدًا

علیه وسلم فرمود می درآیند اہل بہشت بہشت را جرد

مُرْدًا مُكَحَّلِيْنَ اَبْنَاءَ ثَلٰثِيْنَ اَوْ ثَلٰثٍ وَّثَلٰثِيْنَ سَنَةً رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

مرد سرمه کشیده در چشم سرمگین سی ساله یا سی و سه ساله روایت کرده ترمذی

وَعَنْ بُرَيْدَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از بریده اسلمی رضی الله عنه مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

اَهْلُ الْجَنَّةِ عِشْرُوْنَ وَمِائَةُ صَفٍّ ثَمَانُوْنَ مِنْهَا مِنْ هٰذِهِ

اہل بہشت صد و بیست صفها باشند ہشتاد از ان ازین امت

الْاُمَّةِ وَاَرْبَعُوْنَ مِنْ سَائِرِ الْاُمَمِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ

و چهل صف از دیگر امتها باشند روایت کرده ترمذی و بیهقی

فِيْ كِتَابِ الْبَعْثِ وَالنُّشُوْرِ وَعَنْ بُرَيْدَةَ رض اَنَّ رَجُلًا

در کتاب البعث والنشور و از بریده رضی الله عنه مرویست که مردے

قَالَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ هَلْ فِي الْجَنَّةِ مِنْ خَيْلٍ قَالَ اِنَّ اللّٰهَ

گفت ای رسول خدا آیا ہست در بہشت چیزے از جنس اسپان فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

اَدْخَلَكَ الْجَنَّةَ فَلَا تَشَاءُ اَنْ تُحْمَلَ فِيْهَا عَلٰى فَرَسٍ مِّنْ

اگر در آرد ترا خدا تعالی در بہشت پس نخواہی که سوار کرده شوی در بہشت بر اسپی از

يَاقُوْتَةٍ حَمْرَاءَ يَطِيْرُ بِكَ فِي الْجَنَّةِ حَيْثُ شِئْتَ اِلَّا فُعِلَتْ

یاقوت سرخ که بپرد آن اسپ ترا در بہشت آنجا که بخواہی مگر آنکه

وَسَاَلَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ هَلْ فِي الْجَنَّةِ مِنْ اِبِلٍ

و از وے شتری مقصود و در خود داد سوال کرد آنحضرت را مردی پس گفت ای رسول خدا آیا ہست در بہشت از جنس شتران

قَالَ فَلَمْ يَقُلْ لَهُ مَا قَالَ لِصَاحِبِهِ فَقَالَ اِنْ يُدْخِلْكَ اللّٰهُ

گفت بریده پس نگفت آنحضرت مر این مرد را چنانکه گفت مر یار او را پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم اگر در آرد ترا خدا تعالی

له جرد جمع اجرد آن شخص که بر جسد او موی نباشد

[illegible]

الجَنَّةِ يَكُنْ لَكَ فِيهَا مَا اشْتَهَتْ نَفْسُكَ وَلَذَّتْ عَيْنُكَ

در بهشت باشد ترا در بهشت هرچه خواهد نفس تو و قره گیرد چشم تو

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ رض اَنَّ النَّبِيَّ

روایت کرد ترمذی و از ابوهریره رض مرویست که آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُحَدِّثُ وَعِنْدَهُ رَجُلٌ

صلی الله علیه وسلم بود حدیث میکرد و حال آنکه نزد وی مردی بود

مِنْ اَهْلِ الْبَادِيَةِ اِنَّ رَجُلًا مِنْ اَهْلِ الْجَنَّةِ اِسْتَاذَنَ

از صحرا نشینان حدیث این بود که مردی از بهشتیان طلب اذن کرد

رَبَّهُ فِي الزَّرْعِ فَقَالَ لَهُ اَلَسْتَ فِيمَا شِئْتَ قَالَ بَلٰى

پروردگار خود را در زراعت کردن پس گفت حق تعالی مر او را آیا نیست تو در هر چه میخواهی گفت آن مرد بلی

وَلٰكِنْ اُحِبُّ اَنْ اَزْرَعَ فَبَذَرَ فَبَادَرَ الطَّرْفَ نَبَاتُهُ

ولیکن من خواهش دارم که زراعت کنم پس اذن شد او را پس تخم ریخت آن مرد

وَاسْتِوَاؤُهُ وَاسْتِحْصَادُهُ فَكَانَ اَمْثَالَ الْجِبَالِ فَيَقُولُ

پس شتابی کرد زراعت ... و رسیدن آن و درو کردن آن زراعت پس گشت مانند کوهها

اللّٰهُ دُونَكَ يَا ابْنَ اٰدَمَ فَاِنَّهُ لَا يُشْبِعُكَ شَيْءٌ فَقَالَ

خدا تعالی بگیر ای فرزند آدم آنچه خواستی پس بدرستی که ترا سیر نمیکند ... پس گفت

الْاَعْرَابِيُّ وَاللّٰهِ لَا تَجِدُهُ اِلَّا قُرَشِيًّا اَوْ اَنْصَارِيًّا فَاِنَّهُمْ

آن بادیه نشین بخدا سوگند نمی یابی تو آن مرد را مگر قریشی یا انصاری را زیرا که ایشان

اَصْحَابُ زَرْعٍ وَاَمَّا نَحْنُ فَلَسْنَا بِاَصْحَابِ زَرْعٍ فَضَحِكَ

خداوند زراعت اند و اما ما نیستیم خداوندان زراعت پس خنده کرد

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

آن حضرت صلی الله علیه وسلم این سخن اعرابی را روایت کرد بخاری ...

عن أبي موسى رضـ قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

[illegible]

إن للمؤمن في الجنة لخيمة من لؤلؤة واحدة مجوفة

[illegible]

عرضها وفي رواية طولها ستون ميلا في كل زاوية

[illegible]

منها أهل ما يرون الآخرين يطوف عليهم المؤمن

[illegible]

وجنتان من فضة آنيتهما وما فيهما وجنتان من ذهب

[illegible]

آنيتهما وما فيهما وما بين القوم وبين أن ينظروا

[illegible]

إلى ربهم إلا رداء الكبرياء على وجهه في جنة عدن

[illegible]

متفق عليه وعن علي رضـ قال قال رسول الله

[illegible]

صلى الله عليه وسلم إن في الجنة لسوقا ما فيها

[illegible]

شراء ولا بيع إلا الصور من الرجال والنساء فإذا اشتهى

[illegible]

الرجل صورة دخل فيها رواه الترمذي

[illegible]

سعيد بن المسيب رضي الله عنه انه لقي ابا هريرة فقال ابو هريرة
سعيد بن المسيب رضي الله عنه كه وي پيش آمد ابوهريره را پس گفت ابوهريره
أسأل الله أن يجمع بيني وبينك في سوق الجنة
سوال مي‌كنم خداي تعالى را كه جمع كند ميان من و ميان تو در بازار بهشت
فقال سعيد أفيها سوق قال نعم أخبرني رسول الله
پس گفت سعيد آيا هست در بهشت بازار گفت ابوهريره آري خبر داد مرا آنحضرت
صلى الله عليه وسلم أن أهل الجنة إذا دخلوها نزلوا
صلى الله عليه وسلم كه اهل بهشت چون در آيند در آن فرود آيند
فيها بفضل أعمالهم ثم يؤذن لهم في مقدار يوم الجمعة
در منازل بهشت بفضل اعمال خود پس اذن كرده شود ايشان را در مقدار روز جمعه
من أيام الدنيا فيزورون ربهم ويبرز لهم عرشه
از روزهاي دنيا پس زيارت كنند پروردگار خود را و ظاهر كرده شود براي ايشان عرش او
ويتبدى لهم في روضة من رياض الجنة فتوضع
و ظاهر شود براي ايشان در باغي از باغهاي بهشت پس نهاده شود
لهم منابر من نور ومنابر من لؤلؤ ومنابر من ياقوت
براي ايشان منبرها از نور و منبرها از مرواريد و منبرها از ياقوت
ومنابر من زبرجد ومنابر من ذهب ومنابر من فضة
و منبرها از زبرجد و منبرها از طلا و منبرها از نقره
ويجلس أدناهم وما فيهم من دني على كثبان المسك
و بنشيند ادناي ايشان و نيست در ايشان دني بر تلهاي مشك
والكافور ما يرون أن أصحاب الكراسي بأفضل منهم
و كافور و گمان نكنند كه صاحبان كرسيها فاضل ترند از ايشان

مَجْلِسًا قَالَ اَبُوْ هُرَيْرَةَ قُلْتُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ وَهَلْ نَرٰى رَبَّنَا

از روے نشستنگاہ گفت ابوہریرہ گفتم من اے رسول خدا آیا ببینیم پروردگار خود را

قَالَ نَعَمْ هَلْ تَتَمَارَوْنَ فِيْ رُؤْيَةِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ لَيْلَةَ

فرمود آنحضرت آری آیا شک و شبہ میدارید در دیدن آفتاب ہمیشہ و دیدن ماہتاب در شب

الْبَدْرِ قُلْنَا لَا قَالَ كَذٰلِكَ لَا تَتَمَارَوْنَ فِيْ رُؤْيَةِ رَبِّكُمْ

چہاردہم گفتیم نے فرمود ہمچنین شک نمی کنید در دیدن پروردگار خود

وَلَا يَبْقٰى فِيْ ذٰلِكَ الْمَجْلِسِ رَجُلٌ اِلَّا حَاضَرَهُ اللّٰهُ مُحَاضَرَةً

و باقی نماند در آن مجلس مردے مگر آنکہ کلام کند او را حق تعالیٰ کلام کردنی

حَتّٰى يَقُوْلَ لِلرَّجُلِ مِنْهُمْ يَا فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ اَتَذْكُرُ

تا آنکہ میگوید حق تعالیٰ مردے را از ایشان اے فلان بن فلان آیا یاد داری

يَوْمَ قُلْتَ كَذَا وَكَذَا فَيُذَكِّرُهُ بِبَعْضِ غَدَرَاتِهِ فِي الدُّنْيَا

روزے کہ گفتی چنین و چنین پس یاد میدہد او را بعض گناہان او کہ در دنیا کردہ بود

فَيَقُوْلُ يَا رَبِّ اَفَلَمْ تَغْفِرْ لِيْ فَيَقُوْلُ بَلٰى فَبِسَعَةِ مَغْفِرَتِيْ

پس میگوید اے پروردگار آیا نیامرزیدہ تو مرا پس میگوید پروردگار بلی آمرزیدم پس بسبب فراخی آمرزش من

بَلَغْتَ مَنْزِلَتَكَ هٰذِهٖ فَبَيْنَمَا هُمْ عَلٰى ذٰلِكَ غَشِيَتْهُمْ

رسیدہ تو باین مرتبہ پس در اثنائے آنکہ ایشان برین حال باشند بپوشد ایشان را

سَحَابَةٌ مِّنْ فَوْقِهِمْ فَاَمْطَرَتْ عَلَيْهِمْ طِيْبًا لَمْ يَجِدُوْا

ابرے از بالاے ایشان پس بباراند آن ابر بر ایشان خوشبوئی کہ نیافتہ اند

مِثْلَ رِيْحِهٖ شَيْئًا قَطُّ وَيَقُوْلُ رَبُّنَا قُوْمُوْا اِلٰى مَا اَعْدَدْتُ

مانند بوے آن ہرگز و میگوید پروردگار ما برخیزید بسوئے آنچہ آمادہ کردم

لَكُمْ مِنَ الْكَرَامَةِ فَخُذُوْا مَا اشْتَهَيْتُمْ فَنَاْتِيْ سُوْقًا قَدْ حُفَّتْ

برائے شما از بزرگی پس بگیرید آنچہ خواہش کنید پس بیائیم بازارے را کہ احاطہ کردہ اند

بِهِ الْمَلٰئِكَةُ فِيهَا مَا لَمْ تَنْظُرِ الْعُيُونُ إِلٰى مِثْلِهِ وَلَمْ تَسْمَعِ الْاٰذَانُ

او را فرشتگان دران می یابیم چیزی را که نگاه نکرده اند چشمها مانند آنرا و نشنیده اند گوشها مانند آنرا

وَلَمْ يَخْطُرْ عَلَى الْقُلُوبِ فَيُحْمَلُ لَنَا مَا اشْتَهَيْنَا لَيْسَ يُبَاعُ

و نه گذشته است بر دلها مانند آن پس برداشته میشود برای ما هر چیزیکه خواستیم و آرزو کردیم فروخته

فِيهَا وَلَا يُشْتَرٰى وَفِي ذٰلِكَ السُّوقِ يَلْقٰى أَهْلُ الْجَنَّةِ

نمیشود دران بازار و نه خریده میشود و دران بازار ملاقات میکنند بهشتیان

بَعْضُهَا بَعْضًا قَالَ فَيُقْبِلُ الرَّجُلُ ذُو الْمَنْزِلَةِ الْمُرْتَفِعَةِ

بعضے از ایشان بعض را گفت آنحضرت پس روی می آرد مرد خداوند مرتبه بلند

فَيَلْقٰى مَنْ هُوَ دُونَهُ وَمَا فِيهِمْ دَنِيٌّ فَيَرُوعُهُ مَا يَرٰى

پس پیش آید کسے را که او کمتر در مرتبه او است و نیست در بهشتیان دنی پس تشویش می آرد مرد

عَلَيْهِ مِنَ اللِّبَاسِ فَمَا يَنْقَضِي آخِرُ حَدِيثِهِ حَتّٰى يَتَخَيَّلَ

دون مرتبه را چیزیکه بر مرد اعلی مرتبه است از لباس پس تمام نمیگردد پایان سخن آن مرد که با نفس خود کرد تا آنکه ظاهر میگردد

عَلَيْهِ مَا هُوَ أَحْسَنُ مِنْهُ وَذٰلِكَ لِأَنَّهُ لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ

بر آنکس که دون مرتبه است لباسے که بهتر است از لباس او که بوده است بر او و آن بجهه احسن از بهر آن است

أَنْ يَحْزَنَ فِيهَا ثُمَّ نَنْصَرِفُ إِلٰى مَنَازِلِنَا فَيَتَلَقَّانَا أَزْوَاجُنَا

که غمگین شود در مرتبه هیچ یکے را که اندوهگین گردد در بهشت پس تر باز میگردیم ما بسوی منزلهای خود پس پیش می آیند ما را زنان ما

فَيَقُلْنَ مَرْحَبًا وَأَهْلًا لَقَدْ جِئْتَ وَإِنَّ بِكَ مِنَ الْجَمَالِ

پس میگویند یار خوش آمدید و خانه خود را آمدید و میگویند هر یک بمرد خود که بتحقیق آمدی تو و حال آنکه با تست از حسن و جمال

أَفْضَلَ مِمَّا فَارَقْتَنَا عَلَيْهِ فَيَقُولُ إِنَّا جَالَسْنَا الْيَوْمَ رَبَّنَا

فاضل تر از آنچه جدا شده بودی از ما بر آن حال پس میگوئیم با زنان خود بدرستیکه همنشینی کردیم امروز با پروردگار

الْجَبَّارَ وَيَحِقُّنَا أَنْ نَنْقَلِبَ بِمِثْلِ مَا انْقَلَبْنَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

خود را که نیکو کننده شکستگیها و منزه او راست که باز گردیم برابر آنچه باز گشته ایم روایت کرده ترمذی

وابن ماجة وعن صهيب رض عن النبي صلى الله عليه

وابن ماجه و از صهیب رض از آنحضرت صلی الله علیه

وسلم قال اذا دخل اهل الجنة الجنة يقول الله تريدون

وسلم مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون درآیند بهشتیان بهشت را میگوید خدای تعالی میخواهید چیزی را

شيئا ازيدكم فيقولون الم تبيض وجوهنا الم تدخلنا

که زیاده کنم شما را پس میگویند بهشتیان آیا سفید نکردی روهای ما را آیا داخل نکردی ما را

الجنة وتنجنا من النار قال فيرفع الحجاب فينظرون

در بهشت و نجات ندادی ما را از آتش دوزخ فرمود پس برداشته شود پرده پس نظر کنند

الى وجه الله تعالى فما اعطوا شيئا احب اليهم من النظر

بسوی ذات اقدس خدای تعالی پس داده نشوند بهشتیان چیزی دوست تر نزد ایشان از نظر کردن

الى ربهم ثم تلا للذين احسنوا الحسنى وزيادة رواه مسلم

بجانب پروردگار پس تلاوت کرد آنحضرت این آیت را ... رواه مسلم

وعن ابن عمر قال قال رسول الله صلى الله عليه

و از ابن عمر رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم ان ادنى اهل الجنة منزلة لمن ينظر الى جنانه

وسلم بدرستیکه کمتر از روی مرتبه بهشتیان ... کسی است که نظر کند بجانب باغهای خود

وازواجه ونعيمه وخدمه وسرره مسيرة الف سنة

و زنان خود و ... و خدمتگاران و سریرها تا مسافت هزار سال

واكرمهم على الله من ينظر الى وجهه غدوة وعشية

و گرامی تر ... نزد خدای تعالی کسی است که نظر کند بجانب ذات مقدس او صبح و شام

ثم قرأ وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة رواه احمد والترمذي

پس خواند آنحضرت ... روها آن روز باشند تر و تازه بجانب پروردگار خود نظر کننده رواه احمد و ترمذی

وعن أبي رزين العقيلي رض قال قلت يا رسول الله أكلنا
و از ابی رزین عقیلی مرویست گفت گفتم یا رسول الله آیا هر یکی
يرى ربه مخليا به يوم القيمة قال بلى قال قلت وما آية
می بیند از ما پروردگار خود را در حالیکه تنها باشد روز قیامت فرمود آن حضرت آری می بیند هر یکی گفت ابورزین
ذلك في خلقه قال يا أبا رزين أليس كلكم يرى القمر
و نشان و بیان در مخلوق گفت آنحضرت ای ابورزین آیا نیست هر یک از شما که می بیند ماه را
ليلة البدر مخليا به قال بلى قال فإنما هو خلق
در شب چهارده تنها بے مزاحمت گفت ابورزین آری می بیند فرمود آنحضرت پس نیست ماه مگر مخلوقی
من خلق الله والله أجل وأعظم رواه أبو داود
از مخلوقات خدا که در وی این صفت است و خدای تعالی جلیل تر و عظیم تر است رواه ابو داود

باب البكاء والخوف

باب در بیان گریه و خوف

سـ۹
قل نار جهنم أشد حرا لو كانوا يفقهون فليضحكوا
بگو آتش دوزخ سخت تر است از روی گرمی اگر باشند بدانند پس باید که بخندند
قليلا وليبكوا كثيرا جزاء بما كانوا يكسبون
اندک و بگریند بسیار پاداش آنچه بودند کسب میکردند
ويحذركم الله نفسه وإلى الله المصير ولقد خلقنا الإنسان
و می ترساند شما را خدا از نفس خود و سوی خداست بازگشت و هر آیینه بدرستی آفریدیم آدمی را
ونعلم ما توسوس به نفسه ونحن أقرب إليه من حبل
و میدانیم آنچه وسوسه میکند برای نفس او و ما نزدیک تریم بسوی او از رگ
الوريد إذ يتلقى المتلقيان عن اليمين وعن الشمال
جان چون فرا گیرندگان از راست و از چپ

قَعِيدٌ ۝ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ۝

همنشین نمیدارد هیچ سخنی مگر نزد او نگاهبانی آماده است

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ

ای آنانکه گرویده اید بترسید از خدا و گو بنگرد هر نفسی آنچه پیش فرستاده است

لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ وَلَا تَكُونُوا

برای فردا و بترسید از خدا بدرستی که خدا داناست بآنچه میکنند و مباشید

كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ

مانند آنانکه فراموش کردند خدا را پس فراموش گردانید ایشان را نفسهای ایشان را آنگروه

الْفَاسِقُونَ ۝ وَأَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ

ایشانند بدکاران و خرج کنید از آنچه روزی دادیم شما را پیش از آنکه بیاید

أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ

یکی شما را موت پس گوید پروردگار من چرا مهلت ندهی مرا تا مدتی نزدیک

فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا

پس صدقه کنم و باشم از شایستگان و هرگز مهلت ندهد خدا نفسی را چون

جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝ وَإِنْ تُبْدُوا

بیاید وقت آن و خدا داناست بآنچه میکنید و اگر آشکارا کنید

مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرُ

آنچه در نفسهای شماست یا پنهان سازید آنرا حساب میکند آنرا خدا پس بیامرزد کسی را

لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ۝ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رض

که خواهد و عذاب کند هر کرا خواهد روایت است از سهل بن سعد رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْعَبْدَ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستیکه بنده

لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَيَعْمَلُ عَمَلَ

ہر آیینہ عمل میکند عمل اہل دوزخ در حال آنکہ وے از اہل بہشت ست و عمل میکند عمل

أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيمِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

اہل بہشت و حال آنکہ وے از اہل دوزخ ست وجز این نیست کہ اعتبار اعمال بخواتیم آنست متفق علیہ

بَابُ الْإِيمَانِ بِالْقَدَرِ

باب در بیان ایمان آوردن بتقدیر

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

از ابوہریرہ رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَبَكَيْتُمْ

وسلم سوگند بآن ذاتے کہ بقای ذات من در دست قدرت اوست اگر بدانید شما آنچہ میدانم من از احوال

كَثِيرًا وَلَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

بسیار و بخندید اندک رواہ بخارے و از

أُمِّ الْعَلَاءِ الْأَنْصَارِيَّةِ رض قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

ام علاء انصاریہ رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللهِ لَا أَدْرِي وَاللهِ لَا أَدْرِي وَأَنَا رَسُولُ اللهِ

علیہ وسلم بخدا سوگند در نمے یابم من بخدا سوگند در نمے یابم من و حال آنکہ من پیغمبر خدا ام

مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض

چہ کردہ میشود بمن و چہ کردہ شود بشما رواہ البخارے از ابن عمر رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَنْزَلَ اللهُ

مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم چون فرود آرد خدا تعالے

بِقَوْمٍ عَذَابًا أَصَابَ الْعَذَابُ مَنْ كَانَ فِيهِمْ ثُمَّ بُعِثُوا

بگروہے عذابی را برسد عذاب ہر کرا کہ باشد در میان ایشان باز برانگیختہ

على أعمالهم متفق عليه وعن جابر قال قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم يبعث كل عبد على ما مات عليه
رواه مسلم وعن أبي هريرة قال قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم ما رأيت مثل النار نام هاربها
ولا مثل الجنة نام طالبها رواه الترمذي وعن
أبي ذر قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم إني
أرى ما لا ترون وأسمع ما لا تسمعون أطت السماء
وحق لها أن تئط والذي نفسي بيده ما فيها موضع
أربعة أصابع إلا وملك واضع جبهته ساجدا لله ولو
تعلمون ما أعلم لضحكتم قليلا ولبكيتم كثيرا
وما تلذذتم بالنساء على الفرشات ولخرجتم

إِلَى الصَّعُدَاتِ تَجْأَرُونَ إِلَى اللهِ قَالَ أَبُوذَرٍّ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ

بصحرا در حالیکه زاری کنندگان ایید بدرگاه الله تعالی گفت ابوذر ای کاشکی بودمی من

شَجَرَةً تُعْضَدُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ

درختی که بریده میشود روایت کرده احمد و ترمذی وابن ماجه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

و از ابوهریره رضی الله عنه مروی است گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ خَافَ أَدْلَجَ وَمَنْ أَدْلَجَ بَلَغَ الْمَنْزِلَ

علیه و سلم کسیکه بترسد از کمین بیگاه برود اول شب و کسیکه بیگاه برود اول شب میرسد بمنزل

أَلَا إِنَّ سِلْعَةَ اللهِ غَالِيَةٌ أَلَا إِنَّ سِلْعَةَ اللهِ الْجَنَّةُ

آگاه باشید که کالای خدای تعالی گران قیمت است آگاه باشید که کالای خدا عبارت از بهشت است

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ يَقُولُ اللهُ جَلَّ ذِكْرُهُ

روایت کرده ترمذی و از انس رضی الله عنه مروی است فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم میگوید خدا جل ذکره

أَخْرِجُوا مِنَ النَّارِ مَنْ ذَكَرَنِي يَوْمًا أَوْ خَافَنِي فِي مَقَامٍ

بیرون کشید از آتش کسی را که یاد کرده است مرا در روزی یا ترسیده است از من در جای

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي كِتَابِ الْبَعْثِ وَالنُّشُورِ

روایت کرده است این حدیث را ترمذی و بیهقی در کتاب البعث والنشور

وَعَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ سَأَلْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

و از عائشه رضی الله عنها گفت عائشه پرسیدم من آن حضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ هٰذِهِ الْآيَةِ وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ

علیه و سلم را از معنی این آیت که آنکسانیکه میدهند

مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَهُمُ الَّذِينَ يَشْرَبُونَ

وا داده شده اند و دلهای ایشان ترسان است آیا ایشان آنانند که شراب مینوشند

الخمر ويسرقون قال لا يا بنت الصديق ولكنهم الذين

یا دزدی میکنند فرمود آن حضرت نیست ای دختر صدیق و لکن آن کسانے که

يصومون ويصلون ويتصدقون وهم يخافون

روزه میدارند و نماز میگذارند و زکوة میدهند و ایشان میترسند

أن لا يقبل منهم أولئك الذين يسارعون في الخيرات

که قبول کرده نشود از ایشان بدلیل آنکه فرموده است ایشان آن جماعت اند که شتابی میکنند در نیکوئیها

رواه الترمذي وابن ماجة وعن أبي سعيد قال ۵۲

روایت کرده ترمذی و ابن ماجه و از ابو سعید خدری رضی الله عنه روایت است گفت

خرج النبي صلى الله عليه وسلم لصلوة فرأى الناس

بیرون آمد پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم برای گذاردن نماز پس دید مردم را

كأنهم يكتشرون قال أما إنكم لو أكثرتم ذكر

گویا خنده میکنند فرمود آگاه باشید اگر شما بسیار کنید ذکر

هادم اللذات لشغلكم عما أرى الموت فأكثروا ذكر

هادم اللذات را هر آئینه باز دارد شما را از آنچه میبینم یعنی موت پس بسیار کنید ذکر

هادم اللذات الموت فإنه لم يأت على القبر يوم إلا تكلم

هادم اللذات را که موت است پس بدرستیکه نیاید بر گور روزی مگر آنکه سخن میکند

فيقول أنا بيت الغربة وأنا بيت الوحدة وأنا بيت

پس میگوید من خانه غربتم و من خانه تنهائیم و من خانه

التراب وأنا بيت الدود وإذا دفن العبد المؤمن قال له القبر مرحبا

خاکم و من خانه کرمهایم و چون دفن کرده شود بنده مومن میگوید برای او گور مرحبا

وأهلا أما إن كنت لأحب من يمشي على ظهري

و جای آسایش آگاه باش که بودی تو محبوب ترین کسے نزد من از آنهائیکه میرفتند بر پشت من

إِلَيَّ فَإِذَا وُلِّيتُكَ الْيَوْمَ وَصِرْتَ إِلَيَّ فَسَتَرَى صَنِيعِي

پس چون والی شدم من بر تو امروز و باز گشتی تو بسوی من پس نزدیک است که به بینی تو

بِكَ قَالَ فَيَتَّسِعُ لَهُ مَدَّ بَصَرِهِ وَيُفْتَحُ لَهُ بَابٌ إِلَى الْجَنَّةِ

بتو فرمود پس فراخ کرده میشود مر آن بنده را مقدار درازی نگاه آن بنده کشاده میشود مر آن بنده را دری بسوی

وَإِذَا دُفِنَ الْعَبْدُ الْفَاجِرُ أَوِ الْكَافِرُ قَالَ لَهُ الْقَبْرُ لَا مَرْحَبًا

و چون دفن کرده میشود بنده فاسق یا کافر میگوید مر اورا گور لا مرحبا

وَلَا أَهْلًا أَمَا إِنْ كُنْتَ لَأَبْغَضَ مَنْ يَمْشِي عَلَى ظَهْرِي

و لا اهلا آگاه باش بتحقیق بودی تو دشمن ترین بسوی من از هر کسی که میرود بر پشت من

إِلَيَّ فَإِذَا وُلِّيتُكَ الْيَوْمَ وَصِرْتَ إِلَيَّ فَسَتَرَى صَنِيعِي

نزد من پس چون حاکم گردانیده شدم بر تو امروز و باز گشتی تو بسوی من پس نزدیک است که به بینی تو

بِكَ قَالَ فَيَلْتَئِمُ عَلَيْهِ حَتَّى تَخْتَلِفَ أَضْلَاعُهُ قَالَ وَقَالَ

بتو گفت آن حضرت پس بهم می آید قبر بروی تا آنکه مختلف میشوند استخوانهای پهلوی وی گفت ابو سعید

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَصَابِعِهِ فَأَدْخَلَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم با نگشتان خود پس در آورد

بَعْضَهَا فِي جَوْفِ بَعْضٍ قَالَ وَيُقَيَّضُ لَهُ سَبْعُونَ تِنِّينًا لَوْ

بعضی انگشتان را درون بعضی گفت آنحضرت و گماشته میشوند مر آن بنده را هفتاد اژدها

أَنَّ وَاحِدًا مِنْهَا نَفَخَ فِي الْأَرْضِ مَا أَنْبَتَتْ شَيْئًا مَا بَقِيَتِ

اگر یکی ازان دم کند در زمین نرویاند زمین چیزی را تا آنکه پاینده است

الدُّنْيَا فَيَنْهَشْنَهُ وَيَخْدِشْنَهُ حَتَّى يُفْضَى بِهِ إِلَى الْحِسَابِ

دنیا پس میگزند آن ماران آن بنده را و می خراشند و میکنند پوست او را تا آنکه رسانیده میشود آن بنده بسوی حساب

قَالَ وَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا الْقَبْرُ

گفت ابو سعید فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم نیست گور مگر

رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفَرِ النِّيرَانِ

مرغزاریست از مرغزارہاے بہشت یا غاری از غارہای آتش دوزخ

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ

روایت کرد ترمذی و روایت است از ابن عباس گفت ابن عباس که گفت ابوبکر

يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَدْ شِبْتَ قَالَ شَيَّبَتْنِي هُودٌ وَالْوَاقِعَةُ

اے رسول خدا بتحقیق پیر شدی فرمود آن حضرت پیر گردانید مرا سورۂ ہود و سورۂ واقعہ

وَالْمُرْسَلَاتُ وَعَمَّ يَتَسَاءَلُونَ وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ رَوَاهُ

والمرسلات و عم یتساءلون و اذا الشمس کورت

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ إِنَّكُمْ لَتَعْمَلُونَ أَعْمَالًا

ترمذی و از انس روایت است گفت انس بدرستیکه شما عمل ها

هِيَ أَدَقُّ فِي أَعْيُنِكُمْ مِنَ الشَّعْرِ كُنَّا نَعُدُّهَا عَلَى عَهْدِ

که آن ... در نظر ... آنرا در زمان

رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْمُوبِقَاتِ يَعْنِي

الْمُهْلِكَاتِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ

مہلکات روایت کرد بخاری و از ابی ہریرہ

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَنِي رَبِّي بِتِسْعٍ

خَشْيَةِ اللّٰهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ وَكَلِمَةِ الْعَدْلِ فِي الْغَضَبِ

وَالرِّضَا وَالْقَصْدِ فِي الْفَقْرِ وَالْغِنَى وَأَنْ أَصِلَ

وَأُعْطِيَ مَنْ حَرَمَنِي وَأَعْفُوَ عَمَّنْ ظَلَمَنِي وَأَنْ يَكُونَ

ہفتم آنکه عطا کنم کسے را که محروم گرداند مرا ششم آنکه عفو کنم از کسیکه ظلم کند مرا و هشتم آنکه

صُمْتِي فِكْرًا وَنُطْقِي ذِكْرًا وَنَظَرِي عِبْرَةً وَآمُرَ

باشد خاموشے من فکر در تحصیل معرفت نهم آنکه باشد نطق من ذکر خدا دهم آنکه باشد نظر من عبرت امر کنم

بِالْعُرْفِ وَقِيلَ بِالْمَعْرُوفِ رَوَاهُ رَزِينٌ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ

بعرف و در روایتے آمده است بجای عرف لفظ معروف روایت رزین و از عبد الله

ابْنِ مَسْعُودٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن مسعود رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه وسلم

مَا مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ يَخْرُجُ مِنْ عَيْنَيْهِ دُمُوعٌ وَإِنْ كَانَ

نیست هیچ بنده مسلمان که بیرون آید از دو چشم او اشک اگرچه باشد آن اشک

مِثْلَ رَأْسِ الذُّبَابِ مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ ثُمَّ يُصِيبُ شَيْئًا

مانند سر مگس در صغر از ترس خدای تعالے پس برسد آن اشک چیزے را

مِنْ حَرِّ وَجْهِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللّٰهُ عَلَى النَّارِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

از ظاهر روے وے مگر آنکه حرام گرداند خدای تعالی آن بنده را بر آتش دوزخ روایت ابن ماجه

وَعَنْ أَبِي نَضْرَةَ رض أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

و در روایت است از ابی نضره رض که مردے از یاران پیغمبر خدا صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَالُ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللّٰهِ دَخَلَ عَلَيْهِ أَصْحَابُهُ يَعُودُونَهُ

علیه وسلم است که گفته میشود او را ابو عبدالله در آمدند بعیادت او یاران او در حالیکه بیمار بود

وَهُوَ يَبْكِي فَقَالُوا لَهُ مَا يُبْكِيكَ أَلَمْ يَقُلْ لَكَ رَسُولُ اللّٰهِ

و حال آنکه او میگریست پس گفتند مر او را چه چیز میگریاند ترا آیا نگفته است ترا آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذْ مِنْ شَارِبِكَ ثُمَّ أَقِرَّهُ حَتَّى

صلے الله علیه وسلم که کوتاه کن از موے بروت خود پس برقرار دار آنرا تا آنکه

تلقاني قال بلى ولكن سمعت رسول الله صلى الله عليه

ملاقات کنی مرا و بہشت گفت ابو عبید اللہ آرے بشارت داده ولیکن شنیدم پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ

وسلم يقول إن الله عز وجل قبض بيمينه قبضة وأخرى

وسلم را کہ میگفت بدرستیکہ خدای تعالی گرفت بدست راست خود مشتے

باليد الأخرى وقال هذه لهذه وهذه لهذه ولا أبالي

و گرفت مشتے دیگر بدست دیگر و گفت خدائے تعالے کہ این جماعت مر این راست یعنے بہشت را و این

ولا أدري في أي القبضتين أنا رواه أحمد

مر دوزخ را است و پروا ندارم و نمیدانم و نمی دانم کہ من در کدام یکے ازین دو قبضہ ام من رواه احمد

باب صفة النار وأهلها

باب در بیان صفت نار و اہل نار

ولا يحسبن الذين كفروا أنما نملي لهم خير لأنفسهم

و نہ پندارند آنانکہ کافر شدند بدرستیکہ آنچہ مہلت میدہیم مر ایشان را بہتر است مر نفسہائے ایشان را

إنما نملي لهم ليزدادوا إثما ولهم عذاب مهين

بدرستی آنچہ مہلت میدہیم مر ایشان را تا زیادہ کنند گناہ را و مر ایشان را عذاب سوزناک

ولقد ذرأنا لجهنم كثيرا من الجن والإنس لهم قلوب

و ہر آئینہ بدرستی پیدا کردیم برای دوزخ بسیارے از دیوان و آدمیان مر ایشان را دلہاست

لا يفقهون بها ولهم أعين لا يبصرون بها ولهم

نمے دریابند بآن و مر ایشان را چشمہا است نمے بینند بدان و مر ایشان را

آذان لا يسمعون بها أولئك كالأنعام بل هم

گوشہا است نمے شنوند بدان آن گروہ مانند چارپایان اند بلکہ ایشان

أضل أولئك هم الغافلون وتمت كلمة ربك

گمراہ تر اند آن گروہ ایشانند بیخبران و تمام شد سخن پروردگار تو

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ وَقُلِ الْحَقُّ

هرآینه پر گردانم دوزخ را از دیوان و آدمیان همه و بگو این سخن راست

مِن رَّبِّكُمْ فَمَن شَاءَ فَلْيُؤْمِن وَمَن شَاءَ فَلْيَكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا

آمده است از پروردگار شما پس هر که خواهد ایمان آرد و هر که خواهد کافر شود بدرستی که آماده کرده ایم

لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِن يَسْتَغِيثُوا

برای ستمکاران آتشی که فرا گرفته است ایشان را سراپرده های او و اگر فریاد خواهی کنند

يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ

فریاد رسیده شوند بآبی مانند مس گداخته بریان کند روها را بد شرابی است و بد است

مُرْتَفَقًا وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ

آرامگاه جایی بود و نهاده شود نامهٔ اعمال پس بینی گناهکاران را ترسان از آنچه در اوست

وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَالِ هَٰذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً

و گویند ای وای ما را چیست این کتاب را که نمی‌گذارد گناه خرد را

وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا

و نه بزرگ را مگر شمرده و دریابند آنچه کرده اند حاضر

وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا وَإِن مِّنكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ

و نه ستم کند پروردگار تو یکی را و نیست از شما مگر گذرنده آن هست

عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوا وَّنَذَرُ

بر پروردگار تو جزای کاری حکم کرده شده پس رهانیم آنان را که پرهیز کردند و بگذاریم

الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ

ستمکاران را در آن بزانو درآمدگان و بنهیم ترازوهای داد راست را برای روز رستخیز

فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ

پس ستم کرده نشود هیچ نفسی چیزی را و اگر باشد همسنگ دانه از سپند

آتینا بها وکفی بنا حاسبین انکم وما تعبدون

بیاریم آنرا و بسنده ایم شمار کننده بدرستی شما و آنچه می پرستید

من دون الله حصب جهنم انتم لها واردون

از جز خدای آتش انگیز دوزخید شما آن گذرندگانید

لو کان هؤلاء آلهة ما وردوها وکل فیها خالدون

اگر بودند آن گروه خدایان نیامدند بآن و همه دران جاوید باشند

لهم فیها زفیر وهم فیها لا یسمعون فالذین کفروا

مر ایشانراست دران ناله زار و ایشان دران آتش نمی شنوند پس آنانکه کافر شدند

قطعت لهم ثیاب من نار یصب من فوق

بگردیده بریده شد برای ایشان جامها از آتش ریخته شود از زبر

رءوسهم الحمیم یصهر به ما فی بطونهم والجلود

سرهای ایشان آب گرم گداخته شود بآن آنچه در شکمهای ایشانست و پوستها

ولهم مقامع من حدید کلما ارادوا ان یخرجوا

و مر ایشانراست گرزها از آهن هرگاه خواهند که بیرون آیند

منها من غم اعیدوا فیها وذوقوا عذاب الحریق

ازان از اندوه بازگردانیده شوند دران و بچشید عذاب سوزنده

ویوم تشقق السماء بالغمام ونزل الملئکة تنزیلا

و روزیکه شگافته شود آسمان با ابر و فرو فرستاده شوند فرشتگان فرو فرستادنی

الملک یومئذ الحق للرحمن وکان یوما علی الکفرین

پادشاهی آن روز ثابت است مر رحمن را و باشد آن روز بر ناگرویدگان

عسیرا ویوم یعض الظالم علی یدیه یقول یلیتنی

دشوار و آن روز که خاید ستمگار بر دستهای خود گوید کاشکی من

اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ

فرا گرفتم با فرستاده راه ای هلاکت من کاشکی من نگرفتم

فُلَانًا خَلِيلًا لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي

فلان را دوست هر آینه بدرستی گمراه کرد مارا از یاد کردنی پس از آنکه آمد مرا

ع ۲ جزء ۱۹ رکوع ۲ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ

و هست دیو برای آدمی فرا گذارنده و گفت پیغمبر ای پروردگار من

إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَٰذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا وَالَّذِينَ كَفَرُوا

بدرستی گروه من فرا گرفتند این قرآن را فرا گذاشته و آنانکه بگرویدند

لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ

مر ایشان راست آتش دوزخ سخت حکم کرده نشود بر ایشان تا بمیرند و سبک کرده نشود

عَنْهُم مِّنْ عَذَابِهَا كَذَٰلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ وَهُمْ

از ایشان از عذاب آن همچنین پاداش دهیم هر ناسپاس را و ایشان

يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي

فریاد کنندها دران ای پروردگار ما بیرون کن ما را کنیم شایسته جز آنکه بودیم

كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ

سعی کردیم آیا زندگانی ندادیم شما را آنکه پند گیرد دران آنکه پند گیرد و آمد شما را

ع ۵ جزء ۲۲ رکوع ۲ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ هَٰذِهِ جَهَنَّمُ

بیم کننده پس بچشید نیست مر ستمگاران را هیچ یاری این دوزخ است

الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنتُمْ

که بودید و عده کرده میشدید در آیید دران امروز بآنچه بودید

تَكْفُرُونَ الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا

کافر میکردید امروز مهر نهیم بر دهان شان و سخن گوید با ما

أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

دستهای شان و گواهی دهد پاهای شان بآنچه بودند کسب میکردند

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ۝

و روزیکه برانگیخته شوند دشمنان خدای سوی آتش پس ایشان رانده شوند

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ

تا چون آیند آنرا گواهی دهد برایشان گوشهای شان و دیدهای شان

وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ

و پوستهای شان بآنچه بودند میکردند و گویند مر پوستهای خود را

لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ

چرا گواهی دهید بر ما گویند سخن آورد ما را خدای که سخن آورد

كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝

هر چیزی را و او آفرید شما را نخستین بار و بسوی او بازگردانیده شوید

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ

روزیکه گوئیم مر دوزخ را آیا پر شدی و گوید آیا هیچ

مَزِيدٍ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ

زیادتی است ای آنانکه گرویده اید نگاه دارید نفسهای خود را و کسان خود را

نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ

از آتشی که آتش انگیز وی مردمان و سنگ اند بر آن فرشتگان درشت

شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ

سخت نافرمانی نکنند خدای را آنچه فرماید آنها را و میکنند

مَا يُؤْمَرُونَ يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ

آنچه فرموده شوند روزیکه برداشته شود از امر سخت و خوانده شوند

إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ

سوے سجدہا پس نتوانند فروتترین چشمہاے شان فرو گیرد ایشانرا

ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ فَذَرْنِي

خوارے و بدرستیکہ بودند خواندہ میشوند بسوے سجدہا و ایشان تندرست بودند پس بگذار

وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهَٰذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ

مرا و آنرا کہ دروغ میگوید باین سخن کہ قرآن است زود باشد کہ بگیریم ایشانرا درجہ درجہ

لَا يَعْلَمُونَ وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ

از آنجا کہ ایشان ندانند و مہلت دہیم ایشانرا بدرستیکہ عقوبت من محکم است بالا میروند فرشتگان

وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

و جبرئیل بسوے خدا در روزیکہ ہست مقدار اندازۂ او پنجاہ ہزار سال

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا وَنَرَاهُ قَرِيبًا

پس شکیبائی کن بر تکذیب منکران شکیبائی نیک بتحقیق کافران می بینند روز قیامت را دور از امکان و ما

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ وَلَا يَسْأَلُ

روزیکہ گردد آسمان مانند مس گداختہ و گردند کوہہا مانند پشم زدہ شدہ و نپرسد

حَمِيمٌ حَمِيمًا يُبَصَّرُونَهُمْ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ

خویش خویش را بینا کردہ شوند ایشان دوست دارد گناہگار آنکہ فدیہ دہد از

عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ وَفَصِيلَتِهِ

عذاب آنروز بہ پسران خود و زن خود و برادر خود و خویشان خود

الَّتِي تُؤْوِيهِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ كَلَّا إِنَّهَا

کہ جاے دادند اورا و آنچہ در زمین است ہمہ پس برہاند اورا حاشا بدرستیکہ

لَظَىٰ نَزَّاعَةً لِلشَّوَىٰ تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ وَجَمَعَ

آتش دوزخ زبانہ است خاص کشندہ پوست سر است و پاے ہا منتظر کافرانرا میخواند آتش کسے را کہ پشت بر حق کردہ است و روے گردانیدہ و جمع کردہ

فَاَوْعٰی ؕ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةٌ ۙ اِلَّاۤ اَصْحٰبَ الْيَمِيْنِ ؕ

ونگاهداشته هر نفسی بانچه کسب کرد گروست مگر اهل راست

فِيْ جَنّٰتٍ ۛ يَتَسَآءَلُوْنَ ۙ عَنِ الْمُجْرِمِيْنَ ۙ مَا سَلَكَكُمْ

در بوستانها همه پرسند از گناهگاران چه چیز آورد شمارا

فِيْ سَقَرَ ؕ قَالُوْا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّيْنَ ۙ وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ

در دوزخ گویند نبودیم از نماز کنندگان و نبودیم خورانیم

الْمِسْكِيْنَ ۙ وَكُنَّا نَخُوْضُ مَعَ الْخَآئِضِيْنَ ۙ وَكُنَّا نُكَذِّبُ

درویشان را و بودیم ما درمی ستیز بودیم با ستیزندگان در شان محمد صلی اللہ علیہ وسلم

بِيَوْمِ الدِّيْنِ ۙ حَتّٰۤى اَتٰىنَا الْيَقِيْنُ ؕ فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ

بروز جزا تا آنکه آمد بما مرگ پس سود نکند ایشان را شفاعت

الشّٰفِعِيْنَ ؕ فَاِذَا جَآءَتِ الصَّآخَّةُ ۫ يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ اَخِيْهِ ۙ

همه شفاعان پس چون بیاید آواز روزیکه بگریزد آدمی از برادر خود

وَاُمِّهٖ وَاَبِيْهِ ۙ وَصَاحِبَتِهٖ وَبَنِيْهِ ؕ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ

و مادر خود و پدر خود و زن خود و فرزندان خود و هر مردی را از ایشان آن روز

شَاْنٌ يُّغْنِيْهِ ؕ وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ۙ ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ۚ

کاریست که مشغول دارد او را رویها آن روز تابان است خندان شادان

وَوُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ۙ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ؕ اُولٰٓئِكَ هُمُ

و رویهاست آن روز بران غبار است فراگیرد آنرا تاریکی آن گروه ایشانست

الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ ؕ اِنَّاۤ اَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ سَلٰسِلَا۠ وَاَغْلٰلًا

کافران نابکاران بدرستی ما آماده کرده ایم برای کافران زنجیرها و طوقها

وَّسَعِيْرًا ؕ وَاَصْحٰبُ الشِّمَالِ ۙ مَاۤ اَصْحٰبُ الشِّمَالِ ؕ فِيْ

و آتش و یاران دست چپ چه اند یاران دست چپ در

سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ۝ وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ ۝ لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۝ إِنَّهُمْ

آتش سوزان و آب گرم و سایه از دود سیاه نه خنک و نه نیک بدرستیکه ایشان

كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ ۝ وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى

بودند پیش ازین نازندگان و بودند اصرار میکردند بر

الْحِنثِ الْعَظِيمِ ۝ وَكَانُوا يَقُولُونَ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا

گناه بزرگ و بودند میگفتند آیا چون بمیریم و بشویم خاک

وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ۝ أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ۝ قُلْ إِنَّ

واستخوانها آیا بدرستی ما برانگیخته شدگانیم آیا پدران ما پیشینیان بگو بدرستیکه

الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ۝ لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ

پیشینیان و پسینیان هرآینه جمع شدگان اند سوی وقت روز دانسته

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ ۝ لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ

پس بدرستی شما ای گمراهان دروغ گویان هرآینه خورندگانید از درخت

مِّن زَقُّومٍ ۝ فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ۝ فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ

ز قوم پس پرکنندگانید ازان شکمها پس آشامندگان برآن از

الْحَمِيمِ ۝ فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ ۝ هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ

آب گرم پس آشامندگان آشامیدن شتران تشنه این پیشکش ایشانست روز پاداش

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

و مر آنانکه کافر شدند به پروردگار خود عذاب دوزخ ست و بد جای بازگشت ست

إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ ۝ تَكَادُ تَمَيَّزُ

چون انداخته شوند ایشان درو بشنوند آنرا آوازی مانند آواز خر و آن دوزخ جوش میزند نزدیک ست

مِنَ الْغَيْظِ ۖ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ

از خشم کافران هرگاه درافگنده شوند دران گروهی سوال کنند ایشانرا خازنان دوزخ آیا نیامده بود شما را

نذیر قالوا بلى قد جاءنا نذیر فکذبنا وقلنا ما نزّل

گویند آری بدرستی که آمد بما پیغمبر بیم کننده پس تکذیب کردیم و گفتیم فرو نفرستاده بیم کننده

الله من شیء إن أنتم إلا فی ضلال کبیر وقالوا لو کنا

خدا هیچ چیزی نیستید شما مگر در گمراهی بزرگ و گویند اگر می بودیم

نسمع أو نعقل ما کنا فی أصحاب السعیر فاعترفوا

که ما بشنویم سخن پیغمبر یا تعقل میکردیم نمی بودیم امروز در اهل دوزخ پس اقرار کردند

بذنبهم فسحقا لأصحاب السعیر ویوم یحشرهم

گناهان خویش پس دوری از رحمت من باد اهل دوزخ را و روزیکه جمع کند ایشانرا

کأن لم یلبثوا إلا ساعة من النهار یتعارفون بینهم

گویا درنگ نکردند مگر ساعتی از روز آشنائی میکنند میان خویش

ونادوا یا مالک لیقض علینا ربک قال إنکم ماکثون

و ندا کنند ای مالک تا که حکم کند بر ما پروردگار تو گوید بدرستی شما درنگ

عن أبی هریرة رض عن النبی صلى الله علیه وسلم

از ابی هریره رض مرویست از آن حضرت صلی الله علیه و سلم

قال أوقد على النار ألف سنة حتى احمرت ثم أوقد

فرمود آن حضرت افروخته شد بر آتش دوزخ هزار سال تا آنکه سرخ شد پس افروخته شد

علیها ألف سنة حتى ابیضت ثم أوقد

بروی هزار سال تا آنکه سفید گشت پس افروخته شد بروی هزار سال

حتى اسودت فهی سوداء مظلمة رواه الترمذی

تا آنکه سیاه شد پس آتش دوزخ سیاه تاریک است رواه ترمذی

وعنه رض أن رسول الله صلى الله علیه وسلم

و هم از ابوهریره رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

سورة ملک جزو ۲۹ رکوع ۱

سورة زخرف جزو ۲۵ رکوع ۱۳

قَالَ نَارُكُمْ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ قِيلَ يَا

فرمود گرمیٔ آتش شما که در دنیاست یکپاره است از هفتاد پاره از آتش دوزخ گفته شد اے

رَسُولَ اللهِ إِنْ كَانَتْ لَكَافِيَةً قَالَ فَإِنَّهَا فُضِّلَتْ عَلَيْهِنَّ

رسول خدا هر آئینه بود این آتش دنیا بسنده فرمود پس زیادت کرده شده آتش دوزخ بران

بِتِسْعَةٍ وَسِتِّينَ جُزْءًا كُلُّهُنَّ مِثْلُ حَرِّهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَ

آتشها شصت و نه جز هر یک ازین شصت و نه جزء مانند گرمی این آتش دنیاست متفق علیه یعنی

اللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ وَفِي رِوَايَةِ مُسْلِمٍ نَارُكُمُ الَّتِي يُوقِدُ ابْنُ

این حدیث در بخاری و مسلم هست اما این لفظ که ذکر کرده شد از آن بخاری هست و در روایت مسلم این لفظ هست آتشی

آدَمَ وَفِيهَا عَلَيْهَا وَكُلُّهَا بَدَلَ عَلَيْهِنَّ وَكُلُّهُنَّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ

که می افروزند آنرا نوع بنی آدم و نیز درین لفظ فیها و علیها بجای علیهن کلهن آمده است از ابو سعید خدری رض

عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الصَّعُودُ جَبَلٌ

از آن حضرت صلی الله علیه و سلم روایت است که فرمود آن حضرت که صعود کوهی است

مِنْ نَارٍ يَتَصَعَّدُ فِيهِ سَبْعِينَ خَرِيفًا وَيَهْوِي بِهِ كَذَلِكَ

از آتش برآمده میشود بروی هفتاد سال و فرود افگنده میشود از آن کافر هفتاد سال همچنین

فِيهِ أَبَدًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

در وی همیشه روایت کرد ترمذی و هم از ابو سعید خدری رض مرویست که آن حضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ لِسُرَادِقِ النَّارِ أَرْبَعَةُ جُدُرٍ كِثَفُ كُلِّ جِدَارٍ مَسِيرَةُ

وسلم فرمود هر آئینه سراپرده آتش چهار دیوار است سطبری هر دیوارے مسافت

أَرْبَعِينَ سَنَةً رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

چهل سال است روایت ترمذی و هم از ابو سعید مرویست گفت که فرمود آن حضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ دَلْوًا مِنْ غَسَّاقٍ يُهَرَاقُ

صلی الله علیه و سلم اگر آنکه یک دلو از زرداب دوزخیان ریخته شود

فِي الدُّنْيَا لَأَنْتَنَ أَهْلَ الدُّنْيَا رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ
در دنیا هر آینه گنده میشوند اهل دنیا روایت کرده این حدیث دارمی و از
عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
عبد الله بن عمرو بن عاص رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ رَصَاصَةً مِثْلَ هٰذِهٖ وَأَشَارَ إِلٰى مِثْلِ
علیه و سلم اگر یافته شود ارزیز پاره مثل این و اشارت کرد آنحضرت بسوی مانند
الْجُمْجُمَةِ[1] أُرْسِلَتْ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ وَهِيَ مَسِيْرَةُ
جمجمه انداخته شود از آسمان بسوی زمین و آن مسافت
خَمْسِ مِائَةِ سَنَةٍ لَبَلَغَتِ الْأَرْضَ قَبْلَ اللَّيْلِ وَلَوْ أَنَّهَا
پانصد ساله است هر آینه میرسد آن رصاصه زمین را پیش از شب و اگر ثابت شود که
أُرْسِلَتْ مِنْ رَأْسِ السِّلْسِلَةِ[2] لَسَارَتْ أَرْبَعِيْنَ خَرِيْفًا
آن رصاصه انداخته شود از سر زنجیر هر آینه میرسد چهل سال
اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ قَبْلَ أَنْ تَبْلُغَ أَصْلَهَا أَوْ قَعْرَهَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
شب و روز پیش از آنکه برسد رصاصه بیخ سلسله یا پایان او را روایت کرده ترمذی
وَعَنْ أَبِيْ بُرْدَةَ عَنْ أَبِيْهِ رض أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
و از ابی برده که پسر ابو موسی اشعری است از پدرش روایت است و او از حضرت صلی الله علیه وسلم
قَالَ إِنَّ فِيْ جَهَنَّمَ لَوَادِيًا يُقَالُ لَهٗ هَبْهَبُ يَسْكُنُهٗ كُلُّ
گفت بدرستیکه در دوزخ هر آینه وادی است که گفته میشود او را هبهب ساکن میشود در وی هر
جَبَّارٍ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ
متکبر روایت کرده دارمی و مرویست از عبد الله بن حارث بن
جَزْءٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ
جزء بفتح جیم و سکون زای معجمه صحابی است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستیکه

[1] جمجمه قدح مغز و کاسه سر [illegible]
[2] ای سلسله که مذکور است در قول تعالی [illegible]
[illegible]

فِي النَّارِ حَيَّاتٍ كَأَمْثَالِ الْبُخْتِ تَلْسَعُ إِحْدٰهُنَّ اللَّسْعَةَ

در آتشش مارانند مانند شتران بختی میگزد یکی ازان ماران یکبار گزیدنی

فَيَجِدُ حُمُوَّتَهَا أَرْبَعِينَ خَرِيفًا وَإِنَّ فِي النَّارِ عَقَارِبَ

پس مے یابد سختی درد آن چهل سال و بدرستیکه در دوزخ کژدمهاست

كَأَمْثَالِ الْبِغَالِ الْمُوكَفَةِ تَلْسَعُ إِحْدٰهُنَّ اللَّسْعَةَ فَيَجِدُ حُمُوَّتَهَا

مانند اشتران باپالان که میگزد یکے ازان یکبار گزیدنی پس مے یابد سختی درد آن

أَرْبَعِينَ خَرِيفًا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رض قَالَ قَالَ

چهل سال رواه احمد و از ابن مسعود رض مرویست گفت فرمود

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُؤْتٰى بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ

آن حضرت صلے الله علیه وسلم آورده میشود دوزخ را دران روز

لَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ زِمَامٍ مَعَ كُلِّ زِمَامٍ سَبْعُونَ أَلْفَ

مر آن دوزخ را هفتاد هزار مهار ست که با هر مهار هفتاد هزار

مَلَكٍ يَجُرُّونَهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رض

فرشته میکشند آنرا رواه مسلم و از نعمان بن بشیر رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَهْوَنَ

مرویست گفت فرمود آن حضرت صلے الله علیه وسلم که بدرستیکه آسان ترین

أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا مَنْ لَهُ نَعْلَانِ وَشِرَاكَانِ مِنْ نَارٍ

دوزخیان از روی عذاب کسیست که دارد نعلین و دوالهای نعلین هست از آتش

يَغْلِي مِنْهُمَا دِمَاغُهُ كَمَا يَغْلِي الْمِرْجَلُ مَا يَرٰى أَنَّ أَحَدًا

بجوشد ازان نعلین مغز سر وی چنانکه میجوشد دیگ مسین گمان نمیکند که هیچ یکے

أَشَدُّ مِنْهُ عَذَابًا وَإِنَّهُ لَأَهْوَنُهُمْ عَذَابًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

از دوزخیان سخت باشد از وی از روی عذاب حال آنکه آن کس بتحقیق آسان ترین دوزخیان است از روی عذاب متفق علیه

وعن ابن عباس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

واز ابن عباس رض مرویست گفت که فرمود آن حضرت صلی الله علیه وسلم

أهون أهل النار عذابا أبو طالب وهو منتعل بنعلين

سبکترین دوزخیان از روی عذاب ابوطالب است و حال آنکه وی پوشنده است نعلین را که

يغلي منهما دماغه رواه البخاري وعن سمرة بن

میجوشد از آنها دماغ وی روایت کرد بخاری این حدیث را واز سمره بن

جندب رض أن النبي صلى الله عليه وسلم قال منهم

جندب رض مرویست که آن حضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بعضے از دوزخیان کسی است

من تأخذه النار إلى كعبيه ومنهم من تأخذه النار

که میگیرد او را آتش دوزخ تا دو شتالنگ و بعضے از ایشان کسے است که میگیرد او را آتش دوزخ

إلى ركبتيه ومنهم من تأخذه النار إلى حجزته ومنهم

تا دو زانوی او و بعضے از دوزخیان کسے است که میگیرد او را آتش تا بجای بند ازار او و بعضے

من تأخذه النار إلى ترقوته رواه مسلم وعن

از ایشان کسے که میگیرد او را دوزخ تا چنبر گردن او روایت کرد این حدیث را مسلم واز

أنس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

انس بن مالک رض مرویست که آن حضرت صلی الله علیه وسلم فرمود

يؤتى بأنعم أهل الدنيا من أهل النار يوم القيامة

آورده میشود متنعم ترین اهل دنیا را از دوزخیان روز قیامت

فيصبغ في النار صبغة ثم يقال يا ابن آدم هل رأيت

پس غوطه داده میشود در آتش دوزخ یکبار غوطه دادنی پس گفته شود ای فرزند آدم آیا دیدے

خيرا قط هل مر بك نعيم قط فيقول لا والله يا رب

[illegible]

وَيُؤْتَى بِأَشَدِّ النَّاسِ بُؤْسًا فِي الدُّنْيَا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

و آورده میشود در بهشت سخت ترین مردم از روی محنت و اندوه در دنیا از بهشتیان

فَيُصْبَغُ صِبْغَةً فِي الْجَنَّةِ فَيُقَالُ لَهُ يَا ابْنَ آدَمَ هَلْ رَأَيْتَ

پس یک غوطه داده میشود در بهشت پس گفته میشود مر او را ای فرزند آدم آیا دیدی

بُؤْسًا قَطُّ وَهَلْ مَرَّ بِكَ شِدَّةٌ قَطُّ فَيَقُولُ لَا وَاللهِ يَا رَبِّ

تو هیچ سختی را هرگز و آیا گذشت بر تو سختی در دنیا پس میگوید نگذشته است بر من محنت

مَا مَرَّ بِي بُؤْسٌ قَطُّ وَلَا رَأَيْتُ شِدَّةً قَطُّ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ

و سختی هرگز ای پروردگار من و ندیدم هرگز سختی را روایت کرد مسلم و هم از وی

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقُولُ اللهُ لِأَهْوَنِ أَهْلِ النَّارِ

مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود میگوید حق تعالی مر آسان ترین دوزخیان را

عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَوْ أَنَّ لَكَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ

از روی عذاب روز قیامت اگر میبود ترا هر چیز که در زمین است از اشیای دنیا

أَكُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ فَيَقُولُ نَعَمْ فَيَقُولُ أَرَدْتُ مِنْكَ

آیا بودی که فدیه میکردی به آن پس میگوید آری پس میگوید خواستم از تو

أَهْوَنَ مِنْ هَذَا وَأَنْتَ فِي صُلْبِ آدَمَ أَنْ لَا تُشْرِكَ

کمتر ازین فدیه در حالی که تو بودی در پشت آدم که شریک نه گردانی

بِي شَيْئًا فَأَبَيْتَ إِلَّا أَنْ تُشْرِكَ بِي مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

بمن چیزی را پس انکار کردی مگر شریک گردانیدی بمن متفق علیه است و از

أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي قَوْلِهِ

ابی سعید روایت است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم در تفسیر قول حق که کالمهل است فرمود

كَالْمُهْلِ أَيْ كَعَكَرِ الزَّيْتِ فَإِذَا قُرِّبَ إِلَى وَجْهِهِ سَقَطَتْ

ای کعکر الزیت یعنی مانند دردی روغن پس چون نزدیک گردانیده شود بسوی روی

فروة وجهه فيه رواه الترمذي وعن أبي هريرة

دو نیمے افتد پوست روئے وے در ان از حرارت روا ه ترمذی و از ابی ہریرہ رض

عن النبي صلى الله عليه وسلم قال إن الحميم ليصب

مروی است از آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود آن حضرت بدرستیکه آب گرم ریخته میشود

على رؤسهم فينفذ الحميم حتى يخلص إلى جوفه

بر سر ہائے ایشان پس در میگذرد آب گرم تا آنکه میرسد تا درون شکم او

فيسلت ما في جوفه حتى يمرق من قدميه وهو

پس می شکافد چیزہا که در شکم اوست تا آنکه بیرون مے آید از ہر دو پاے او و این ست

الصهر ثم يعاد كما كان رواه الترمذي وعن

صہر پستر باز گردانیده میشود چنانچه بود پیشے بحال خود می آید روا ه ترمذی و از

أبي أمامة رض عن النبي صلى الله عليه وسلم في قوله

ابی امامه رض مرویست از آن حضرت صلی الله علیه و سلم در تفسیر قول حق

يسقى من ماء صديد يتجرعه قال يقرب إلى فيه

و نوشانیده میشود دوزخے را از آب که زرد آب ہست در حالیکه جرعه میکشد آنرا آنحضرت فرمود نزدیک کرده میشود

فيكرهه فإذا أدني منه شوى وجهه ووقعت فروة

صدید بسوی دہن وے پس ناخوش میدارد آنرا پس چون نزدیک گردانیده میشود از دہان او بریان میکند روی او را

رأسه فإذا شربه قطع أمعاءه حتى يخرج من دبره

مے افتد پوست سر وے پس چون می نوشد آنرا پاره پاره میکند روده ہای او را تا آنکه بیرون مے آید از دبر او

يقول الله تعالى وسقوا ماء حميما فقطع أمعاءهم

میگوید حق تعالے و نوشانیده میشوند دوزخیان آب گرم پس پاره پاره گردانید روده ہای ایشان را

ويقول وإن يستغيثوا يغاثوا بماء كالمهل يشوي

و میگوید حق تعالے و اگر فریاد کنند کافران از تشنگے فریاد رسے کرده میشوند بآبیکه مانند مس گداخته است

الوجوه بئس الشراب رواه الترمذي وعن ابن

بریان میکند روها را بد نوشیدنی ست آن آب رواه الترمذی و از ابن

عباس رض أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قرأ

عباس رض مرویست که آن حضرت صلی الله علیه و سلم خواند

هذه الآية اتقوا الله حق تقاته ولا تموتن إلا وأنتم

این آیت را که بپرهیزید خدای تعالی را حق پرهیز و نمیرید مگر در حالے

مسلمون قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لو

که شما مسلمان باشید فرمود آن حضرت صلی الله علیه و سلم اگر آنکه

أن قطرة من الزقوم قطرت في دار الدنيا لأفسدت

یک قطره از زقوم بچکد در سراے دنیا تباه گرداند

على أهل الأرض معايشهم فكيف بمن يكون

بر زمینیان اسباب زندگانی ایشان را پس چگونه باشد حال کسے که باشد زقوم

طعامه رواه الترمذي وعن أبي سعيد عن النبي

خوراک وے رواه ترمذے در روایت است از ابو سعید رض از آنحضرت

صلى الله عليه وسلم قال وهم فيها كالحون قال تشويه

صلی الله علیه و سلم در تفسیر وهم فیها کالحون پس گفت بسوزد

النار فتقلص شفته العليا حتى تبلغ وسط رأسه

روے ایشان را آتش پس بهم بپیچد و منقبض بیگردد لب زبرین او تا آنکه میرسد لب زبرین وے

وتسترخي شفته السفلى حتى تضرب سرته رواه

در میان سر او و فرو هشته میشود لب زیرین وی تا آنکه میرسد ناف او را رواه

الترمذي وعن أنس عن النبي صلى الله عليه وسلم

ترمذے و از انس رض مرویست از آن حضرت صلی الله علیه وسلم

قال يا ايها الناس ابكوا فان لم تستطيعوا فتباكوا فان
فرمود ای مردمان بگریید از ترس خدا پس اگر نمیتوانید که بگریید پس بتکلف گریه
اهل النار يبكون في النار حتى تسيل دموعهم في
کنید زیراکه دوزخیان میگریند در آتش تا آنکه روان میگردد اشکهای ایشان در
وجوههم كانها جداول حتى تنقطع الدموع
رویهای ایشان گویا اشکها جویهاست تا آنکه سپری میشود اشکها
فتسيل الدماء فتقرح العيون فلو ان سفنا ازجيت
پس روان میگردد خونها پس زخمی میکند چشمها را پس اگر کشتیها رانده شوند در اشکهای
فيها لجرت رواه في شرح السنة وعن ابي هريرة
ایشان هر آینه روان گردد روایت کرد در شرح سنت و از ابی هریره رضی
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما بين
مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم میان
منكبي الكافر في النار مسيرة ثلثة ايام للراكب
دو دوش کافر در آتش راه سه روز است سواره را
المسرع وفي رواية ضرس الكافر مثل احد وغلظ
تیز رو را و در روایتی دیگر آمده که دندان کافر در قیامت مانند کوه احد
جلده مسيرة ثلث رواه مسلم وعنه قال
و ستبری جلد او مسافت سه روز روایت کرد مسلم و از وی روایت است
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ضرس الكافر
آنحضرت صلی الله علیه و سلم دندان کافر
يوم القيمة مثل احد وفخذه مثل البيضاء ومقعده
روز قیامت مانند کوه احد است و ران او مانند بیضاء است و جای نشستن او

مِنَ النَّارِ مَسِيرَةُ ثَلٰثٍ مِثْلُ الرَّبَذَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ

از آتش دوزخ مسافت سیر سه شب مانند قریهٔ ربذه است روایت کرده ترمذی و هم

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ غِلَظَ جِلْدِ الْكَافِرِ

از وی مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستیکه سطبری پوست کافر

اثْنَانِ وَأَرْبَعُونَ ذِرَاعًا وَإِنَّ ضِرْسَهُ مِثْلُ أُحُدٍ وَإِنَّ مَجْلِسَهُ

چهل و دو ذراع است و بدرستیکه دندان او مانند کوه احد است و بدرستیکه جای نشست او

مِنْ جَهَنَّمَ مَا بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنِ ابْنِ

از جهنم مقدار مسافت مابین مکه و مدینه است روایت کرده الترمذی و از ابن

عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْكَافِرَ

عمر مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستیکه کافر

لَيُسْحَبُ لِسَانَهُ الْفَرْسَخَ وَالْفَرْسَخَيْنِ يَتَوَطَّؤُهُ النَّاسُ رَوَاهُ أَحْمَدُ

هر آئینه میکشد زبان خود را بر زمین سه میل یا شش میل پامال میکنند زبان او را مردم روایت کرده احمد

وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

و ترمذی روایت است از ابی الدرداء رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُلْقَى عَلَى أَهْلِ النَّارِ الْجُوعُ فَيَعْدِلُ مَا هُمْ فِيهِ مِنَ الْعَذَابِ

علیه و سلم انداخته میشود به دوزخیان گرسنگی پس برابر میگردد عذاب گرسنگی چیزی را که ایشان

فَيَسْتَغِيثُونَ فَيُغَاثُونَ بِطَعَامٍ مِنْ ضَرِيعٍ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ

پس فریاد میکنند از الم گرسنگی پس فریادرسی کرده میشوند بطعام گیاه خاردار که فربه نمیگرداند و سیری نمیگرداند از

جُوعٍ فَيَسْتَغِيثُونَ بِالطَّعَامِ فَيُغَاثُونَ بِطَعَامٍ ذِي غُصَّةٍ

گرسنگی پس باز فریاد میکنند بطعام پس فریادرسی کرده میشوند بطعام گلوگیر

فَيَذْكُرُونَ أَنَّهُمْ كَانُوا يُجِيزُونَ الْغُصَصَ فِي الدُّنْيَا بِالشَّرَابِ

پس یاد می آرند که ایشان بودند که میگذرانیدند طعام های گلوگیر را در دنیا باآب

فيستغيثون بالشراب فيدفع إليهم الحميم بكلاليب الحديد

پس باز فریاد میکنند بآب پس بر داشته میشود بسوی ایشان آب گرم با گرزهای حدید

فإذا دنت من وجوههم شوت وجوههم فإذا دخلت بطونهم

پس چون نزدیک شد آید از رویهای ایشان بریان میسازد رویهای ایشانرا پس چون در میآید شکمهای

قطعت ما في بطونهم فيقولون ادعوا خزنة جهنم فيقولون

ایشانرا پاره پاره میکند چیزیرا که در شکمهای ایشانست پس میگویید دوزخیان دعا کنید خازنان جهنم را پس میگویند

ألم تك تأتيكم رسلكم بالبينات قالوا بلى قالوا فادعوا

خازنان دوزخ آیا نبود که می آمدند بشما پیغمبران شما بمعجزات میگویند دوزخیان آری آمدند پس میگویند خازنان دعا

وما دعاء الكافرين إلا في ضلال قال فيقولون ادعوا مالكا

کنید امید اجابت نیست زیرا که نیست دعای کافران مگر در گمراهی پس فرمود آنحضرت پس میگویند دوزخیان بخوانید مالک را

فيقولون يا مالك ليقض علينا ربك قال فيجيبهم إنكم

پس میگویند یا مالک باید که حکم کند بر ما پروردگار تو گفت آنحضرت پس جواب میدهد مالک ایشانرا که بدرستیکه

ماكثون قال الأعمش نبئت أن بين دعائهم وإجابة مالك

شما درنگ کنندگانید در دوزخ گفت اعمش خبر داده شدم که میان خواندن ایشان و جواب دادن مالک

إياهم ألف عام قال فيقولون ادعوا ربكم فلا أحد خير من

ایشانرا هزار سال است گفت آنحضرت پس میگویند بخوانید پروردگار خود را پس نیست هیچکس بهتر از

ربكم فيقولون ربنا غلبت علينا شقوتنا وكنا قوما ضالين

پروردگار شما پس میگویند ای پروردگار ما غالب گردید بر ما بدبختی ما و بودیم ما قومی گمراه

ربنا أخرجنا منها فإن عدنا فإنا ظالمون قال فيجيبهم اخسئوا

ای پروردگار ما بیرون آر ما را از آتش پس اگر باز گردیم ما پس ما ستمکارانیم گفت آنحضرت پس جواب میدهد ایشانرا دور شوید

فيها ولا تكلمون قال فعند ذلك يئسوا من كل خير وعند ذلك

در وی و سخن مگوئید با من گفت آنحضرت پس نزد این نا امید میشوند از هر نیکی و نزد آن

ع جزو ۲۴ رکوع ۲

یأخذون في الزفير والحسرة والويل قال عبد الله بن

در ناله و فریاد چنانکه خران میکنند و در رنج خوردن وا ویلا کردن گفت عبد الله بن

عبد الرحمن والناس لا يرفعون هذا الحديث رواه الترمذي

عبد الرحمن که یکے از رواة این حدیث است و مردم رفع نمیکنند این حدیث را بپیغمبر و او موقوف میدارند روایت کرد این را ترمذی

وعن النعمان بن بشير قال سمعت رسول الله صلى الله عليه

و از نعمان بن بشیر مرویست گفت شنیدم آنحضرت صلی الله علیه

وسلم يقول أنذرتكم النار أنذرتكم النار فما زال

وسلم را میگفت ترسانیدم شمارا از آتش دوزخ ترسانیدم شمارا از آتش دوزخ همیشه

يقولها حتى لو كان في مقامي هذا سمعه أهل السوق وحتى سقطت

میگوید پس متصل میگفت آنحضرت این کلام را تا آنکه اگر بودے آنحضرت درینجا میشنیدند آنرا مردم که در بازار اند و تا آنکه افتاد

خميصة كانت عليه عند رجليه رواه الدارمي وعن

گلیم سیاه علمدار که بود بر بدن آنحضرت نزد هر دو پاے مبارک آنحضرت روایت کرد این حدیث را دارمی و از

الحسن قال حدثنا أبو هريرة عن رسول الله صلى الله

حسن مرویست گفت حدیث کرد مارا ابو هریره از آنحضرت صلی الله

عليه وسلم قال الشمس والقمر ثوران مكوران في النار يوم

علیه وسلم فرمود آفتاب و ماه دو ثور اند پیچیده در دوزخ روز

القيامة فقال الحسن وما ذنبهما فقال أحدثك عن رسول الله

قیامت نور شان پیچیده شده باشد پس گفت حسن چیست گناه آفتاب و ماه پس گفت ابو هریره خبر میدهم ترا از پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم فسكت الحسن رواه البيهقي في

صلی الله علیه وسلم تو مقابله میکنی پس حسن خاموش شد روایت کرد

كتاب البعث والنشور وعن أبي هريرة قال قال

میکنم پس حسن خاموش ماند روایت کرد این حدیث را بیهقی در کتاب البعث والنشور و از ابی هریره مرویست گفت فرمود آنحضرت

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا شَقِيٌّ

صلے الله علیه وسلم در نمی آید آتش دوزخ را مگر بدبخت

قِيلَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ وَمَنِ الشَّقِيُّ قَالَ مَنْ لَمْ يَعْمَلْ لِلّٰهِ بِطَاعَةٍ وَمَنْ

پرسیده شد ای رسول خدا بدبخت کیست فرمود آنحضرت کسیکه نکند برای خدا طاعت را و کسیکه

لَمْ يَتْرُكْ لَهُ مَعْصِيَةً رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض

ترک نکند برای خدا گناه روایت کرد این حدیث را ابن ماجه و روایت است از ابن عمر رض

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَعْظُمُ أَهْلُ النَّارِ فِي النَّارِ

از آنحضرت صلے الله علیه وسلم که فرمود بزرگ اندام میشوند دوزخیان در دوزخ

حَتّٰى إِنَّ مَا بَيْنَ شَحْمَةِ أُذُنِ أَحَدِهِمْ إِلٰى عَاتِقِهِ مَسِيرَةُ سَبْعِ

تا آنکه میان نرمه گوش یکے از ایشان تا دوش وی مسافت سیر هفت صد

مِائَةِ عَامٍ وَإِنَّ غِلَظَ جِلْدِهِ سَبْعُونَ ذِرَاعًا وَإِنَّ ضِرْسَهُ مِثْلُ أُحُدٍ رَوَاهُ أَحْمَدُ

ساله راه است بدرستیکه سطبری پوست وی هفتاد گز است و بدرستیکه دندان دوزخی مانند کوه احد است روایت کرد احمد

بَابُ خَلْقِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ

باب در پیدا ایش بهشت و دوزخ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا

روایت است از ابوهریره رض از آن حضرت صلے الله علیه وسلم فرمود

خَلَقَ اللّٰهُ الْجَنَّةَ قَالَ لِجِبْرَئِيلَ اذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا فَذَهَبَ

چون پیدا کرد خدا تعالی بهشت را گفت مر جبرئیل را برو پس نظر کن بسوی بهشت پس رفت جبرئیل

فَنَظَرَ إِلَيْهَا وَإِلٰى مَا أَعَدَّ اللّٰهُ لِأَهْلِهَا فِيهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ أَيْ

پس نظر کرد بسوی بهشت و بسوی آن چیزیکه آماده کرده است خدا تعالی مر اهلش را در بهشت باز آمد جبرئیل پس گفت

رَبِّ وَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا ثُمَّ حَفَّهَا

ای پروردگار بعزت تو سوگند نمیشنود صفات بهشت را هیچ یکے مگر آنکه در آید در او پس گرد وی

بالمكاره ثم قال يا جبريل اذهب فانظر إليها قال فذهب

بهشت را بمکروهات طبیعت پس گفت حق تعالی ای جبرئیل برو پس نظر کن بسوی بهشت فرمود پس رفت

فنظر إليها ثم جاء فقال أي رب وعزتك لقد خشيت

جبرئیل پس نظر کرد بدان پس آمد در حضرت حق پس گفت ای پروردگار من سوگند بعزت تو بتحقیق ترسیدم

أن لا يدخلها أحد قال فلما خلق النار قال يا جبريل

من که در نیاید آنرا هیچ یکی فرمود هرگاه که پیدا کرد خدا تعالی آتش دوزخ را گفت خدا تعالی ای جبرئیل

اذهب فانظر إليها قال فذهب فنظر إليها ثم جاء فقال أي رب

برو پس نظر کن بسوی دوزخ پس رفت پس نظر کرد بسوی دوزخ جبرئیل پس آمد جبرئیل پس گفت

وعزتك لا يسمع بها أحد فيدخلها فحفها بالشهوات ثم

ای پروردگار من قسم بعزت تو نشنود وصف آتش دوزخ هیچ یکی پس خواهد که در آید پس گرداگرد ساخت آنرا بشهوات

قال يا جبريل اذهب فانظر إليها قال فذهب فنظر إليها

نفسها پس گفت ای جبرئیل برو پس نظر کن با آتش دوزخ گفت آنحضرت پس رفت جبرئیل پس نظر کرد

فقال أي رب وعزتك لقد خشيت أن لا يبقى أحد إلا

بسوی آتش پس گفت ای پروردگار قسم بعزت تو بتحقیق ترسیدم که باقی نماند هیچ یکی مگر آنکه

دخلها رواه أبو داود والترمذي والنسائي

در آید دوزخ را روایت کرده ابوداؤد و ترمذی و نسائی

باب بدء الخلق

باب در پیدایش خلق

وهو الذي خلق السموات والأرض في ستة أيام وكان

و او است آنکه بیافرید آسمانها و زمین را در شش روز و بود

عرشه على الماء ليبلوكم أيكم أحسن عملا ولقد خلقنا

عرش او بر آب تا آنکه بیازماید شما را کدام شما نیکو است به کردار و هر آئینه بتحقیق آفریدیم

ع ۵ جزء ۱۲ رکوع ۱

سورۃ ۵ جزء ۱۲ رکوع ۱

الْإِنسَانَ مِن سُلَالَةٍ مِّن طِينٍ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ

آدمی را از خلاصۂ گل پس گردانیدیم اورا نطفه در قرارگاہے

مَّكِينٍ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا

استوار پس آفریدیم قطرہ را خون بستہ پس آفریدیم خون بستہ را پارۂ گوشت پس آفریدیم

الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ

پارۂ گوشت را استخوان پس پوشانیدیم استخوان را گوشت پس آفریدیم اورا آفرینشی دیگر پس

فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ثُمَّ إِنَّكُم بَعْدَ ذَٰلِكَ لَمَيِّتُونَ ط جزو ۱۸ رکوع ۱

بزرگ ہست خدای تعالی نیکو آفرینندگان پس بدرستیکہ شما پس از این ہر آئینہ مردگانید

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا

پس بدرستی شما روز قیامت برانگیختہ میشوید بیافرید آسمانہا را بے ستون می بینید

وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِن

و نہاد در زمین کوہہا تا حرکت نکند بشما و پراگندہ کرد دران از

كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ

ہر قسم جنبندہ و فرو فرستادیم از آسمان آبے پس رویانیدیم دران از ہر جنسے

زَوْجٍ كَرِيمٍ قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ ط جزو ۲۴ رکوع ۱۷

بزرگ بگو آیا بدرستے شما منکر میشوید بآنکہ آفرید زمین را

فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ وَجَعَلَ

در دو روز و میسازید مر اورا ہمتایان این پروردگار جہانیان ہست و گردانید

فِيهَا رَوَاسِيَ مِن فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا

دران کوہہا از زبر آن و برکت کرد دران و اندازہ کرد دران قوتہائے آن

فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِّلسَّائِلِينَ ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ

در چہار روز یکسانست برائے خواہندگان پس قصد کرد سوئے آسمان

وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا

و آن دود بست پس گفت مر آنرا و مر زمین را بیائید خوش شدن یا ناخوش گفتند

أَتَيْنَا طَائِعِينَ فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي

آمدیم فرمانبرداران پس حکم کرد آنهارا هفت آسمان در دو روز و وحی کرد در

كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذَٰلِكَ

هر آسمان فرمان آنرا و آراستیم آسمان نزدیکتررا بچراغها و نگاهداشتنی این

تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ

اندازهٔ غالب داناست خدائے آنکه بیافرید هفت آسمانهارا و از

الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ

زمین مانند آن فرود مے آید فرمان خدا میان آسمانها و زمین تا بدانید که خدا بیشتانی بر

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا وَتِلْكَ

آفریدن همه چیز تواناست و تا بدانید آنکه خدائے تعالی بدرستی که فرا رسیده است به هر چیز از روی علم و این

حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ

برهان ماست دادیم آنرا بابراهیم بر گروه او بر میداریم مرتبها

مَنْ نَشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ

هر کرا میخواهیم بدرستیکه پروردگار تو حکم کننده است دانا و بخشیدیم مر او را اسحق

وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ

و یعقوب هر یک را را نمودیم و نوح را راه نمودیم پیش از این و از فرزندان او

دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ

داود را و سلیمان را و ایوب را و یوسف را و موسی و هارون را

وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ

و همچنین پاداش میدهیم نیکوکارانرا و زکریا و یحیی را و عیسی را

وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝ وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا

و الیاس را همه از شایستگان اند و اسمعیل را و الیسع را و یونس را و لوط را

وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ۝ قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا

و همه را برتری دادیم بر جهانیان گفتیم ای آتش باش سرد و سالم

عَلَى إِبْرَاهِيمَ ۝ وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ ۝

بر ابراهیم و خواستند بآن مکر پس گردانیدیم ایشانرا زیانکار

وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ۝

و رهانیدیم او را و لوط را سوی زمین که برکت کردیم دران مر جهانیان را

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ

و چون گفت عیسی پسر مریم ای فرزندان یعقوب بدرستی من فرستادهٔ خدایم

إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ

بسوی شما باور دارنده مر آنرا که پیش منست از توریت و مژده دهنده بفرستادهٔ

يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا

که آید از پس من نام او احمد است پس چون آید بدیشان به نشانها گفتند

هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ۝ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ

این جادو یست آشکارا و هر آئینه آفریدیم آدمی را از گل خشک

مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۝ وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ ۝

از سیاه بوی ناک و پدر پریانرا آفریدیم او را پیش ازان از آتش گرم

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ

و هر آئینه بدرستی بیافریدیم آسمانها و زمین را و آنچه درمیان آنهاست در شش روز

وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ۝ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

و نرسید ما را هیچ ماندگی بدرستی در آفرینش آسمانها و زمین

وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ

وآمد شد شب و روز هر آینه نشانهاست مر خداوندان خرد را ۳ آنانکه

يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ

یاد می کنند خدا را ایستاده و نشسته و بر پهلوها و اندیشه میکنند در آفرینش

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَٰذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا

آسمانها و زمین پروردگارا نیافریدی این را باطل پاکیست ترا پس نگاهدار

عَذَابَ النَّارِ قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

ما را از عذاب آتش بگوئید ایمان آوردیم بخدا و آنچه فرو فرستاده شد بسوی ما و آنچه فرو آورده شد سوی ابراهیم

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ

و اسمعیل و اسحق و یعقوب و اولاد یعقوب و آنچه داده شد موسی و عیسی را و آنچه داده شد

النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

پیغمبران از پروردگار خود جدائی نکنیم میان یکی از ایشان و ما مر او را گردن نهادگانیم

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ

این فرستادگان افزونی دادیم بعضی ایشان را بر بعضی از ایشان کسیکه سخن گفت خدای و برداشت

بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ

ایشان را پایها و دادیم عیسی پسر مریم را معجزات روشن و قوت دادیم او را بجان

الْقُدُسِ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ

پاک بدرستیکه ما وحی فرستادیم بسوی تو چنانچه وحی فرستادیم بسوی نوح و پیغمبران

مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ

از پس او و وحی کردیم بسوی ابراهیم و اسمعیل و اسحاق و یعقوب

وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ

و اولاد یعقوب و عیسی و ایوب و یونس و هارون و سلیمان

وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ

وچنانکه دادیم داود را زبور وچنانکه فرستادیم پیغمبران که قصه کردیم ایشانرا برتو پیش ازین

وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا رُسُلًا

و فرستادگان که قصه نکردیم ایشانرا برتو و سخن گفت خدای باموسے سخن کرده فرستادگان

مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ

مژده دهندگان و بیم کنندگان تا نباشد برای مردمان بر خدا الزام پس فرستادن پیغمبران

وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

و هست خدای غالب حکم کننده روایت است از ابی هریره رض گفت شنیدم من آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى كَتَبَ كِتَابًا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ

صلی الله علیه وسلم را که میفرمود بدرستیکه خدای تعالی نوشت کتابی را پیش ازین که پیدا کند

الْخَلْقَ إِنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي فَهُوَ مَكْتُوبٌ عِنْدَهُ فَوْقَ

خلق را بدرستیکه رحمت من پیشینی کرده است غضب مرا پس آن کتاب نوشته است نزد او بر

الْعَرْشِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ رض قَالَ بَيْنَمَا نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

عرش متفق علیه وهم از ابوهریره رض مرویست گفت درانثنای که آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ جَالِسٌ وَأَصْحَابُهُ إِذْ أَتَى عَلَيْهِمْ سَحَابٌ فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ

وسلم نشسته است و یاران او ناگاه آمد برایشان ابری پس گفت آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ تَدْرُونَ مَا هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ

صلی الله علیه وسلم آیا میدانید چیست این گفتند یاران بر عادت خود خدا و رسول او

أَعْلَمُ قَالَ هَذِهِ الْعَنَانُ هَذِهِ رَوَايَا الْأَرْضِ يَسُوقُهَا اللَّهُ إِلَى

داناترست فرمود این عنان است فرمود این ابرها راویهای زمین ست میراند آنرا خدا بسوے

قَوْمٍ لَا يَشْكُرُونَهُ وَلَا يَدْعُونَهُ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا فَوْقَكُمْ

قومیکه شکر نمیکنند خدا را ونمیخوانند اورا پس گفت آنحضرت آیا میدانید که چیست بالای شما

قالوا الله ورسوله أعلم قال فإنها الرقيع سقف محفوظ وموج

گفتند اصحاب الله ورسول او دانا ترست گفت آنحضرت پس بدرستیکه آن چیز که فوق شماست رقیع ست آسمان ست نگاه داشته

مكفوف ثم قال هل تدرون ما بينكم وبينها قالوا الله ورسوله

آسمان موجی است منع کرده شده واز سقوط پس فرمود آیا میدانید چقدر مسافت است میان شما و میان آن آسمان گفتند اصحاب خدا و رسول او

أعلم قال بينكم وبينها خمسمائة عام ثم قال هل تدرون ما فوق

داناست فرمود در میان شما و در میان آسمان مسافت پانصد ساله راه است پس فرمود آیا میدانید چه چیز است بالا آسمان

ذلك قالوا الله ورسوله أعلم قال سماءان إن بعد ما بينهما خمسمائة

گفتند صحابه خدا و رسول او دانا ترست فرمود آسمان دیگر است که در مسافت میان این دو آسمان

سنة ثم قال كذلك حتى عد سبع سموات ما بين كل سماءين

ساله راه است پس گفت آنحضرت همچنین تا آنکه شمرد هفت آسمان را مسافت در میان هر دو از آن مقدار مسافت

ما بين السماء والأرض ثم قال هل تدرون ما فوق ذلك

که میان آسمان و زمین ست پس گفت آنحضرت آیا میدانید چه چیز است بالا این آسمانها

قالوا الله ورسوله أعلم قال إن فوق ذلك العرش وبينه

گفتند صحابه الله و رسول او داناترست فرمود بدرستیکه بالای این هر هفت آسمان عرش است و در میان عرش

وبين السماء بعد ما بين السماءين ثم قال هل تدرون

و میان آسمان مقدار دوری که میان هر دو آسمان هست پس گفت آیا میدانید یا میبینید

ما الذي تحتكم قالوا الله ورسوله أعلم قال إنها الأرض

چیست آن چیز که زیر شماست گفتند صحابه خدا و رسول خدا دانا ترست فرمود بدرستیکه آن زمین ست

ثم قال هل تدرون ما تحت ذلك قالوا الله ورسوله أعلم قال إن

پس فرمود آیا میدانید که چه چیز است زیر این زمین گفتند صحابه خدا و رسول او داناترست فرمود بدرستیکه

تحتها أرضا أخرى بينهما مسيرة خمسمائة سنة حتى عد

زیر این زمین دیگر مسافت میان هر دو نیز پانصد ساله راه است تا آنکه شمرد

سبع أرضين ما بين كل أرضين مسيرة خمسمائة سنة ثم

هفت زمین را میان هر دو زمین مسافت پانصد سال است * پس

قال والذي نفس محمد بيده لو أنكم دليتم بحبل إلى الأرض

گفت سوگند بآن خدائیکه جان محمد در دست قدرت اوست اگر آویزید شما فرو و همیکشد امید رسن را بسوی زمین

السفلى لهبط على الله ثم قرأ هو الأول والآخر والظاهر

زیرین هر آئینه فرود آید بر خدا پس بخواند آنحضرت این آیه را که اوست اول آخر ظاهر

والباطن وهو بكل شيء عليم رواه أحمد والترمذي

و باطن و اوست بهر چیز دانا روایت کرد احمد و ترمذی

وعنه رضي الله عنه قال أخذ رسول الله صلى الله عليه

و هم از وی است گرفت آنحضرت صلی الله علیه

وسلم بيدي فقال خلق الله التربة يوم السبت وخلق فيها

و سلم بر دو دست مرا پس فرمود پیدا کرد خدای تعالی خاک را روز شنبه و پیدا کرد در وی

الجبال يوم الأحد وخلق الشجر يوم الاثنين وخلق المكروه

کوهها را روز یکشنبه و پیدا کرد درختان را روز دوشنبه و پیدا کرد مکروه را

يوم الثلاثاء وخلق النور يوم الأربعاء وبث فيها الدواب يوم

روز سه شنبه و پیدا کرد نور را روز چهارشنبه و پراگنده کرد در زمین جنبندها را روز

الخميس وخلق آدم بعد العصر من يوم الجمعة في آخر الخلق

پنجشنبه و پیدا کرد آدم را بعد از نماز دیگر روز جمعه در آخر پیدایش

وآخر ساعة من النهار فيما بين العصر إلى الليل رواه مسلم

و در آخر ساعت از روز میان عصر تا شب روایت کرد این حدیث را مسلم

وعن ابن عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از ابن عباس رضی الله عنهما گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

إِنَّ اللّٰهَ خَلَقَ إِسْرَافِيلَ مُنْذُ يَوْمَ خَلَقَهُ صَافًّا قَدَمَيْهِ لَا يَرْفَعُ

بدرستی که خدای تعالی پیدا کرد اسرافیل را آن روز که پیدا کرده است او را در حالیکه صف کننده است هر دو پا خود را

بَصَرَهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الرَّبِّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى سَبْعُونَ نُورًا مَا مِنْهَا

نمی‌بیند اسرافیل چشم خود را از صعود میان اسرافیل و میان پروردگار تبارک و تعالی هفتاد نور است که نیست هیچ

مِنْ نُورٍ يَدْنُو مِنْهُ إِلَّا احْتَرَقَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ

نوری از آن نورها که نزدیک شود از پروردگار مگر آنکه بسوزد و روایت کرد این حدیث را ترمذی و صحیح گفته است

وَعَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَبِي أَوْفَى رض أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از زراره بن ابی اوفی رضه که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قَالَ لِجِبْرَئِيلَ هَلْ رَأَيْتَ رَبَّكَ فَانْتَفَضَ جِبْرَئِيلُ وَقَالَ يَا مُحَمَّدُ

فرمود مر جبرئیل را آیا دیده‌ای تو پروردگار خود را پس لرزید جبرئیل و گفت ای محمد

إِنَّ بَيْنِي وَبَيْنَهُ سَبْعِينَ حِجَابًا مِنْ نُورٍ لَوْ دَنَوْتُ مِنْ بَعْضِهَا

بدرستی میان من و میان خدا هفتاد پرده است از نور اگر نزدیک شوم از بعضی

لَاحْتَرَقْتُ هٰكَذَا فِي الْمَصَابِيحِ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ رض

آن حجابها هر آینه بسوزم و همچنین است روایت مصابیح و از جابر بن عبد الله رضه

أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُذِنَ لِي أَنْ أُحَدِّثَ

روایت است که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود اذن کرده شده‌ام که حدیث گویم

عَنْ مَلَكٍ مِنْ مَلَائِكَةِ اللّٰهِ مِنْ حَمَلَةِ الْعَرْشِ أَنَّ مَا بَيْنَ شَحْمَةِ

و خبر دهم از عظمت فرشته از فرشتگان خدا از حاملان عرش که میان دو نرمه گوش وی

أُذُنِهِ إِلَى عَاتِقِهِ مَسِيرَةُ سَبْعِمِائَةِ عَامٍ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

تا دوش وی جای سیر هفت صد سال است روایت کرد این حدیث را ابو داود

وَعَنْ عَائِشَةَ رض عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

و از عائشه رضه روایت است از آنحضرت صلی الله علیه و سلم که فرمود

خُلِقَتِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ نُوْرٍ وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَّارِجٍ مِّنْ نَّارٍ

پیدا کرده شده اند ملائکه از نور و پیدا کرده شده است جان که پدر جنیان است از زبانه آتش که آمیخته است

وَخُلِقَ اٰدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُمْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ

و پیدا کرده شده است آدم از آنچه صفت کرده شد شما را روایت کرد مسلم و از ابوهریره رضی

رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُؤْمِنُ أَكْرَمُ

گفت فرمود رسول خدا صلی الله علیه و سلم مسلمان بزرگتر است

عَلَى اللّٰهِ مِنْ بَعْضِ الْمَلَائِكَةِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ جَابِرٍ رض

بر خدا از بعضی فرشتگان روایت کرد ابن ماجه و از جابر رضی

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا خَلَقَ اللّٰهُ اٰدَمَ وَذُرِّيَّتَهُ

که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود هنگامی که پیدا کرد خدای تعالی آدم را و اولاد او را

قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا رَبِّ خَلَقْتَهُمْ يَأْكُلُوْنَ وَيَشْرَبُوْنَ وَيَنْكِحُوْنَ

گفتند فرشتگان ای پروردگار پیدا کردی ایشان را که می خورند و می نوشند و جماع می کنند

وَيَرْكَبُوْنَ فَاجْعَلْ لَهُمُ الدُّنْيَا وَلَنَا الْاٰخِرَةَ قَالَ اللّٰهُ تَبَارَكَ

و سوار می شوند پس بگردان مر ایشان را دنیا و ما را آخرت فرمود خدای تعالی

وَتَعَالٰى لَا أَجْعَلُ مَنْ خَلَقْتُهُ بِيَدَيَّ وَنَفَخْتُ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِيْ

نمی گردانم کسی را که پیدا کرده ام من او را بدو دست خود و دمیده ام در وی از روح خود

كَمَنْ قُلْتُ لَهُ كُنْ فَكَانَ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْإِيْمَانِ

همچو کسی که گفتم مر او را پیدا شو پس پیدا شود روایت کرد بیهقی در شعب ایمان

وَعَنْهُ أَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ

و هم از ابوهریره رضی روایت است که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود

طُوْلُ اٰدَمَ سِتِّيْنَ ذِرَاعًا فِيْ سَبْعِ أَذْرُعٍ عَرْضًا وَعَنْ

بود درازی قد آدم شصت گز در هفت گز پهنا و از

أنس أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لما صور الله آدم
انس رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود وقتیکه پیدا کرد خدا صورت آدم را
في الجنة تركه ما شاء الله أن يتركه فجعل إبليس يطيف به
در بهشت گذاشت او را آنقدر که خواست خدای تعالی گذاشتن او را پس گشت ابلیس که نزدیک می آید
ينظر ما هو فلما رآه أجوف عرف أنه خلق خلقا لا يتمالك
با آدم درحالیکه نگاه میکرد ابلیس که چیست آدم و چه حال دارد پس چون دید او را کاواک شناخت که وی پیدا کرده شده
رواه مسلم وعن أبي ذر رض قال قلت يا رسول الله أي
پیدا ایشی که مالک نفس خود نمیتواند شد روایت کرد مسلم و از ابوذر رض مرویست گفت گفتم من یا رسول الله کدام
الأنبياء كان أول قال آدم قلت يا رسول الله أنبي كان قال
یکی از پیغمبران بود گفت فرمود آنحضرت آدم گفتم ای رسول خدا آیا آدم پیغمبر بود فرمود
نعم نبي مكلم قلت يا رسول الله كم المرسلون قال
آنحضرت آری پیغمبر بود سخن کرده شد گفتم ای رسول خدا از میان انبیا رسول چند کس اند فرمود
ثلاثمائة وبضعة عشر جما غفيرا وفي رواية عن أبي أمامة
آنحضرت رسول سیصد و چندین اند و در روایت سیصد و چهار آمده جماعت بسیار بوده و در روایتی از ابی امامه
قال أبو ذر قلت يا رسول الله كم وفاء عدة الأنبياء قال
گفت ابوذر گفتم من ای رسول خدا چند است تمام شمار انبیا فرمود
مائة ألف وأربعة وعشرون ألفا الرسل من ذلك
یک لک و بست و چهار هزار مرسل از میان آنها
ثلاثمائة وخمسة عشر جما غفيرا رواهما أحمد وعن
سیصد و پانزده تن جماعت انبوه روایت کرد هر دو را احمد و از
أبي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لم يكذب
ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم دروغ نگفت

إبراهيم إلا ثلث كذبات ثنتين منهن في ذات الله قوله إني

ابراهیم علیه السلام ... مگر سه بار دو دروغ از آن سه برای خدا یکی قول وی

سقيم وقوله بل فعله كبيرهم هذا وقال بينا هو ذات

من بیمارم و دوم قول او است که کرد آن فعل را بزرگ ایشان که این است و فرمود آنحضرت در اثنای آنکه آن

يوم وسارة إذ أتى على جبار من الجبابرة فقيل له إن هنا

ابراهیم بود در روزی در سفر هجرت و ساره همراه او بود ناگاه آمد ابراهیم با ساره و گذشت بر جباری از متکبران پس گفته شد

رجلا معه امرأة من أحسن الناس فأرسل إليه فسأله عنها

مر وی را بدرستیکه اینجا مردی آمده است که با وی زنی است از بهترین بنی آدم در حسن پس کس فرستاد آن جبار بسوی

من هذه قال أختي فأتى سارة فقال لها إن هذا الجبار إن يعلم

ابراهیم پس پرسید ابراهیم را از حال ساره که کیست این زن گفت ابراهیم که این خواهر منست پس آمد ابراهیم بسوی ساره

أنك امرأتي يغلبني عليك فإن سألك فأخبريه أنك

و تعلیم کرد او را حیله پس گفت مر ساره را بدرستیکه این جبار اگر بداند که تو زن منی غلبه میکند مرا بر تو پس اگر

أختي فإنك أختي في الإسلام ليس على وجه الأرض مؤمن

که تو خواهر منی زیرا که تو خواهر منی در اسلام نیست بر روی زمین هیچ مسلمانی

غيري وغيرك فأرسل إليها فأتي بها قام إبراهيم يصلي

جز من و سوای تو پس فرستاد آن جبار کسی را بسوی ساره پس آورده شد ساره و ایستاده شد ابراهیم

فلما دخلت عليه ذهب يتناولها بيده فأخذ ويروى

تا نماز کند پس وقتیکه در آمد ساره بر آن جبار خواست آنکه بگیرد او را بدست خود پس گرفته شد آن جبار

فغط حتى ركض برجله فقال ادعي الله لي ولا أضرك فدعت

که از حلق وی آواز آمد چنانکه تا آنکه حرکت کرد پاهای خود بر زمین پس گفت جبار بساره که دعا کن خدا را برای من

الله فأطلق ثم تناولها الثانية فأخذ مثلها أو أشد فقال

... پس رها شد ... پس دست انداز کرد ساره را دوبار پس گرفته شد مانند آن ...

ادعي الله لي ولا أضرك فدعت الله فأطلق فدعا بعض

دعا کن خدا را برای من و زیان نمیرسانم مر ترا پس دعا کرد ساره خدای تعالی را پس رها کرده شد پس طلبید بعضے

حجبته فقال إنك لم تأتني بإنسان إنما أتيتني بشيطان

بعضے از پرده داران خود را پس گفت بدرستیکه تو نیاوردی نزد من آدمی را نیاوردی مگر شیطان را

فأخدمها هاجر فأتته وهو قائم يصلي فأومأ بيده مهيم

پس خدمتگار گردانید برای ساره هاجره را پس آمد ساره نزد ابراهیم و حال آنکه ابراهیم ایستاده نماز میکرد پس اشاره کرد

قالت رد الله كيد الكافر في نحره وأخدم هاجر قال أبو هريرة

گفت ساره باز گردانید خدای تعالی بدسگالی آن کافر را در پیش وی و خادم گردانید هاجره را گفت ابوهریره رض

تلك أمكم يا بني ماء السماء متفق عليه وعنه رض قال قال

آن هاجره مادر شماست ای پسران آب آسمان متفق علیه و هم از ابوهریره روایت است گفت گفت

رسول الله صلى الله عليه وسلم نحن أحق بالشك من إبراهيم

آنحضرت صلی الله علیه و سلم ما سزاوارتریم بشک از ابراهیم

إذ قال رب أرني كيف تحيي الموتى ويرحم الله لوطا لقد كان

وقتیکه گفت ابراهیم ای پروردگار من بنما مرا چگونه زنده میکنی مردگان را و گفت آنحضرت رحمت کند خدای تعالی

يأوي إلى ركن شديد ولو لبثت في السجن طول ما لبث يوسف

بر لوط پناه میگرفت بسوی رکن سخت و نیز فرمود آنحضرت اگر درنگ میکردم در زندان در آن قدر درازی که درنگ کرد

لأجبت الداعي متفق عليه وعن أبي هريرة رض عن النبي

هر آئینه قبول میکردم خواننده را متفق علیه و از ابی هریره رض روایت است از آنحضرت

صلى الله عليه وسلم قال إنما سمي الخضر لأنه جلس على فروة

صلی الله علیه و سلم گفت آنحضرت که نام کرده شد خضر مگر از جهت آنکه وی نشست بر زمین

بيضاء فإذا هي تهتز من خلفه خضراء رواه البخاري وعن

خشک که سبزه نبود در وے پس ناگاه آن زمین سبز جنبید از پس وی سبز و تر و تازه روایت کرد این حدیث را بخاری

أُبَيّ بن كعب رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم إن

و از ابی بن کعب مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستیکه

الغلام الذي قتله الخضر طُبع كافرا ولو عاش لأرهق

کودکی که کشت اورا خضر علیه السلام سرشته شد کافر و اگر میزیست آن کودک

أبويه طغيانا وكفرا متفق عليه وعن أبي هريرة رض قال قال

میرسانید پدر و مادر خود را و تکلیف میکرد و ارشاد بر کفر و طغیان متفق علیه و از ابی هریره مرویست گفت فرمود

رسول الله صلى الله عليه وسلم بينا أيوب يغتسل عريانا فخرّ عليه

آنحضرت صلی الله علیه و سلم در اثنای آنکه ایوب علیه السلام غسل میکرد برهنه پس افتاد

جراد من ذهب فجعل أيوب يحثي في ثوبه فناداه ربه يا أيوب

بر ایوب ملخ از زر پس شروع کرد ایوب که گرد می آورد آن ملخ زر را در جامهٔ خود پس آواز داد ایوب را

ألم أكن أغنيتك عما ترى قال بلى وعزتك ولكن لا غنى بي

آیا نه بی نیاز کرده ام ترا از چیزیکه می بینی تو گفت ایوب آری سوگند بعزت تو لیکن نیست بی نیازی

عن بركتك رواه البخاري وعنه رض قال قال رسول الله

مرا از افزونی نعمت تو رواه بخاری و هم از وی مرویست گفت فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم إن موسى كان رجلا حييا ستيرا لا يُرى

صلی الله علیه و سلم بدرستیکه موسی علیه السلام بود مرد بسیار حیا کننده و ستر کننده دیده نمیشد

من جلده شيء استحياء فآذاه من آذاه من بني إسرائيل

از پوست وی هیچ چیزی از جهت شرم پس ایذا نمودند او را کسانیکه نمودند ایذا او را از قوم بنی اسرائیل

فقالوا ما يتستر هذا التستر إلا من عيب بجلده إما برص

پس گفتند آن قوم مبالغه نکرد موسی در ستر کردن این چنین مگر از جهت عیبی که در پوست او است یا از پیسی

أو أدرة وإن الله أراد أن يبرئه فخلا يوما وحده ليغتسل

یا از ادره و بدرستیکه خدای تعالی خواست که پاکیزه گرداند موسی را از عیبها پس خالی شد موسی روزی تنها

فوضع ثوبه على حجر ففر الحجر بثوبه فجمح موسى في اثره يقول

پس نہاد جامۂ خود را بر سنگے پس گریخت آن سنگ و برد جامۂ موسی را پس شتابید رفت موسی در پی آن

ثوبي يا حجر ثوبي يا حجر حتى انتهى الى ملأ من بني اسرائيل

موسی بدہ جامۂ مرا ای سنگ تا رسید موسی بجماعتے کبیر از بنی اسرائیل

فرأوه عريانا احسن ما خلق الله وقالوا والله ما بموسى

پس دیدند آن جماعت موسی را برہنہ نیکوترین پیدا کردۂ خدا و گفتند سوگند بخدا نیست با موسے

من بأس واخذ ثوبه وطفق بالحجر ضربا فوالله ان بالحجر

ہیچ عیب دگرفت موسے جامۂ خود را و در ایستاد موسی کہ زد سنگ را زدنے پس بخدا سوگند کہ ہرآئینہ در سنگ

لندبا من اثر ضربه ثلاثا او اربعا او خمسا متفق عليه

نشان از تاثیر زدن موسی آن را سہ نشان یا چہار یا پنج متفق علیہ

وعن ابن عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و روایت است از ابن عباس رض گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

ليس الخبر كالمعاينة ان الله تعالى اخبر موسى بما صنع قومه

نیست خبر چیزے مانند دیدن آن بدرستی خدا تعالیٰ خبر داد موسے را بہ چیز یکہ کردند قوم وے

في العجل فلم يلق الالواح فلما عاين ما صنعوا القى الالواح

در گوسالہ پس نینداخت لوح ہا را پس ہرگاہ کہ موسی چشم خود دید آنچہ ساختہ اند از گوسالہ انداخت

فانكسرت رواه احمد وعن ابي هريرة قال قال رسول

پس شکست الواح روایت کرد این حدیث را احمد و از ابی ہریرہ رض گفت فرمود آنحضرت

الله صلى الله عليه وسلم جاء ملك الموت الى موسى

صلے اللہ علیہ وسلم آمد عزرائیل بسوئے موسے

ابن عمران فقال له اجب ربك قال فلطم موسى عين

بن عمران ع پس گفت موسے را قبول کن حکم پروردگار خود را گفت آنحضرت پس طپانچہ زد موسی چشم

مَلَكَ الْمَوْتِ فَفَقَأَهَا قَالَ فَرَجَعَ مَلَكُ الْمَوْتِ اِلَى اللّٰهِ تَعَالٰى

ملک الموت را پس شکست چشم فرشته را و کور کرد گفت پس باز گشت آن فرشته بجناب خدا

فَقَالَ اِنَّكَ اَرْسَلْتَنِيْ اِلٰى عَبْدٍ لَكَ لَا يُرِيْدُ الْمَوْتَ وَقَدْ فَقَأَ

پس گفت بدرستیکه تو فرستادی مرا بسوی بنده که مر تراست که نمی خواهد مرگ را و تحقیق کور

عَيْنِيْ قَالَ فَرَدَّ اللّٰهُ اِلَيْهِ عَيْنَهٗ وَقَالَ ارْجِعْ اِلٰى عَبْدِيْ فَقُلِ الْحَيٰوةَ

کرد چشم مرا گفت آنحضرت پس باز داد خدای تعالی چشم فرشته را و فرمود برگرد و باز برو بسوی بنده من و بگو آیا

تُرِيْدُ فَاِنْ كُنْتَ تُرِيْدُ الْحَيٰوةَ فَضَعْ يَدَكَ عَلٰى مَتْنِ ثَوْرٍ فَمَا

میخواهی پس اگر میخواهی زندگانی دراز پس بنه دست خود را بر پشت گاوے پس چیزیرا

تَوَارَتْ يَدُكَ مِنْ شَعْرَةٍ فَاِنَّكَ تَعِيْشُ بِهَا سَنَةً قَالَ ثُمَّ مَهْ

که پوشیده دست تو از موے آن پس بدرستیکه تو میزیی بشمار هر موی یک سال گفت موسی پس چه

قَالَ ثُمَّ تَمُوْتُ قَالَ فَالْاٰنَ مِنْ قَرِيْبٍ رَبِّ اَدْنِنِيْ مِنَ الْاَرْضِ

خواهد شد گفت فرشته پس میری گفت موسی پس اختیار کردم موت را الحال و گفت خداوندا نزدیک

الْمُقَدَّسَةِ رَمْيَةً بِحَجَرٍ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پاک کرده شده مقدار یک تیر پرتاب گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَوْ اَنِّيْ عِنْدَهٗ لَاَرَيْتُكُمْ قَبْرَهٗ اِلٰى جَانِبِ الطَّرِيْقِ عِنْدَ

اگر من بودم نزد بیت المقدس هر آینه مینمودم شمارا قبر موسی را در یک جانب راه نزد تودهٔ

الْكَثِيْبِ الْاَحْمَرِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سِرْنَا

ریگ سرخ متفق علیه آورد ابن عباس رضی الله عنه روایت گفت ابن عباس

مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِيْنَةِ

سیر کردیم همراه آنحضرت صلی الله علیه وسلم میان مکه و مدینه

فَمَرَرْنَا بِوَادٍ فَقَالَ اَيُّ وَادٍ هٰذَا فَقَالُوْا وَادِي الْاَزْرَقِ

پس گذشتیم بیک وادی پس پرسید آنحضرت کدام وادی است این پس گفتند صحابه این وادی ازرق

قَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى مُوسَى فَذَكَرَ مِنْ لَوْنِهِ وَشَعْرِهِ شَيْئًا وَاضِعًا

فرمود آنحضرت گویا من نگاه میکنم بسوی موسی علیه السلام پس ذکر کرد آنحضرت از رنگ موسی و موی وی

إِصْبَعَيْهِ فِي أُذُنَيْهِ لَهُ جُؤَارٌ إِلَى اللهِ بِالتَّلْبِيَةِ مَارًّا بِهَذَا

هر دو انگشت خود را در هر دو گوش خود مر او را آواز بلند و فریاد است بسوی خدا در لبیک گفتن و حالیکه

الْوَادِي قَالَ ثُمَّ سِرْنَا حَتَّى أَتَيْنَا عَلَى ثَنِيَّةٍ فَقَالَ أَيُّ ثَنِيَّةٍ

گذرنده است موسی درین وادی گفت ابن عباس پس سیر کردیم تا آنکه بر آمدیم بر کوهی پس پرسید آنحضرت

هَذِهِ قَالُوا هَرْشَا أَوْ لِفْتٌ فَقَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى يُونُسَ عَلَى

کدام کوه است این گفتند صحابه این کوه هرشا یا لفت است پس فرمود آنحضرت گویا من میبینم بسوی یونس

نَاقَةٍ حَمْرَاءَ عَلَيْهِ جُبَّةُ صُوفٍ خِطَامُ نَاقَتِهِ خُلْبَةٌ مَارًّا بِهَذَا

سوار بر ناقه سرخ بر وی جبه پشمین است مهار ناقه او از پوست خرما گذرنده باین

الْوَادِي مُلَبِّيًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض عَنِ النَّبِيِّ

وادی تلبیه کننده که هیچ آید رواه مسلم و از ابی هریره رض روایت است از آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خُفِّفَ عَلَى دَاوُدَ الْقُرْآنُ فَكَانَ

صلی الله علیه و سلم فرمود سبک گردانیده شده بر داود قراءت زبور و تورات پس بود

يَأْمُرُ بِدَوَابِّهِ فَتُسْرَجُ فَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَبْلَ أَنْ تُسْرَجَ دَوَابُّهُ

داود که امر میکرد بزین کردن چارپایه های خود پس زین کرده میشدند پس میخواند داود قرآن او را تمام میکرد آن را پیش از زین

وَلَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنْ عَمَلِ يَدَيْهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ

و نمیخورد روزی داود علیه السلام مگر از کسب کار هر دو دست خود که زره بافنده بود رواه البخاری و هم از و

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَتِ امْرَأَتَانِ مَعَهُمَا

مرویست از آنحضرت صلی الله علیه و سلم گفت آنحضرت بودند دو زنان که با آن زنان

ابْنَاهُمَا جَاءَ الذِّئْبُ فَذَهَبَ بِابْنِ إِحْدَاهُمَا فَقَالَتْ

دو پسر آنها بودند پس آمد گرگ پس برد پسر یکی از آن دو زن را پس گفت زن یکی

مَا صَاحِبَتُهَا اِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ وَقَالَتِ الْاُخْرٰی اِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ

که مصاحب آن زن بود نبرده است گرگ مگر پسر ترا و گفت زن دیگر نبرده است مگر پسر ترا پس قضیه

فَتَحَاكَمَتَا اِلٰی دَاؤدَ فَقَضٰی بِهٖ لِلْكُبْرٰی فَخَرَجَتَا عَلٰی سُلَیْمٰنَ

بردند پیش داود پس حکم کرد بآن پسر برای آن زن که کلان تر بود پس بیرون آمدند هر دو زن بر سلیمان

ابْنِ دَاؤدَ فَاَخْبَرَتَاهُ فَقَالَ ائْتُوْنِیْ بِالسِّكِّیْنِ اَشُقُّهٗ بَیْنَكُمَا

بن داود پس خبر دادند سلیمان را پس فرمود سلیمان بیارید نزد من کارد را دو پاره کنم این پسر را

فَقَالَتِ الصُّغْرٰی لَا تَفْعَلْ یَرْحَمُكَ اللّٰهُ هُوَ ابْنُهَا فَقَضٰی بِهٖ لِلصُّغْرٰی

پس گفت زن خرد دو پاره مکن پسر را رحمت کند ترا خدای تعالی این پسر پسر زن کلان است پس حکم کرد

مُتَّفَقٌ عَلَیْهِ وَعَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ

سلیمان بآن پسر زن خرد در اطاعت متفق علیه و از ابی هریره رض مرویست فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَیْهِ وَسَلَّمَ مَا یَنْبَغِیْ لِعَبْدٍ اَنْ یَّقُوْلَ اِنِّیْ خَیْرٌ مِّنْ یُّوْنُسَ

علیه وسلم سزاوار نیست هیچ بنده را که بگوید که من بهترم از یونس پیغمبر علیه السلام

ابْنِ مَتّٰی مُتَّفَقٌ عَلَیْهِ وَعَنْهُ رض اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ

متفق علیه و هم ازوی مرویست که آنحضرت صلی الله

عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ زَكَرِیَّا نَجَّارًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

علیه وسلم فرمود بود زکریا علیه السلام چوب تراشی میکرد روایت کرد این حدیث را مسلم

اَبِیْ مُوْسٰی رض عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَمَلَ مِنَ

و از ابو موسی رض از آنحضرت صلی الله علیه وسلم مرویست فرمود آنحضرت کامل شدند

الرِّجَالِ كَثِیْرٌ وَّلَمْ یَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ اِلَّا مَرْیَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ

از مردان بسیار کسے و کامل نشدند از زنان مگر مریم دختر عمران

وَاٰسِیَةُ امْرَاَةُ فِرْعَوْنَ وَفَضْلُ عَائِشَةَ عَلَی النِّسَاءِ كَفَضْلِ

و آسیه زن فرعون و فضل عائشه بر زنان دیگر مانند فضل

الثريد على سائر الطعام متفق عليه وعن ابي هريرة رض

ثرید است بر باقی طعامها متفق علیه وازابی هریره رض

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم انا اولى الناس

روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم من نزدیکترین مردمام

بعيسى ابن مريم في الاولى والاخرة الانبياء اخوة من

بعیسی علیه السلام در آغاز وانجام وفرمود پیغمبران برادر

علات وامهاتهم شتى ودينهم واحد وليس بيننا وبينه

علاتی اند و مادر ایشان مختلف اند واصل دین شان کہ توحید است یکے است ونیست میان

نبي وعن ابي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله عليه

ومیان عیسی هیچ پیغمبرے وازابی هریره رض روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم ما من بني آدم مولود الا يمسه الشيطان حين يولد

وسلم نیست هیچ یکے از فرزند آدم طفلے مگر آنکه مس میکند ومیمالد اورا شیطان هنگامیکه

فيستهل صارخا من مس الشيطان غير مريم وابنها متفق

پس فریاد میکند ومیگرید آن طفل از مساس شیطان جز مریم وفرزند او متفق

عليه وعن ابي موسى رض قال سمعت رسول الله صلى الله

علیه وازابی موسی رض گفت شنیدم من آنحضرت را صلی الله

عليه وسلم يقول ان الله خلق آدم من قبضة قبضها من

علیه وسلم که میفرمود بدرستیکه خدا تعالی آفرید آدم را از یک مشتے که گرفت آن را از

جميع الارض فجاء بنو آدم على قدر الارض منهم الاحمر

همه زمین پس آمدند بنی آدم از جهت برابر اندازه زمین بعضے از ایشان سرخ

والابيض والاسود وبين ذلك والسهل والحزن والخبيث

و بعضے سفید و بعضے سیاه و بعضے میانه آن و گندم گون و [illegible]

وَالطَّيِّبَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُودَاوُدَ وَعَنْ

و پاکیزه پاک روایت کرد این حدیث را ترمذی و ابو داود و از

أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا

ابی هریره رضی الله عنه روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم هرگاه که

خَلَقَ اللهُ آدَمَ مَسَحَ ظَهْرَهُ فَسَقَطَ مِنْ ظَهْرِهِ كُلُّ نَسَمَةٍ هُوَ خَالِقُهَا

پیدا کرد خدای تعالی آدم را مسح کرد پشت او را پس افتاد از پشت او هر جانی که پیدا کننده است آن را بیرون

مِنْ ذُرِّيَّتِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَجَعَلَ بَيْنَ عَيْنَيْ كُلِّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ

از اولاد آدم تا روز قیامت و گردانید میان دو چشم هر آدمی ازین آدمیان

وَبِيصًا مِنْ نُورٍ ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى آدَمَ فَقَالَ أَيْ رَبِّ مَنْ هٰؤُلَاءِ

بریق و لمعان از نور پس عرض کرد ایشان را بر آدم پس گفت آدم ای پروردگار من کیستند اینها

قَالَ ذُرِّيَّتُكَ فَرَأَى رَجُلًا مِنْهُمْ فَأَعْجَبَهُ وَبِيصُ مَا بَيْنَ عَيْنَيْهِ

گفت اولاد تو پس دید آدم مردی را از ایشان پس خوش آمد آدم را لمعان درخشش

قَالَ أَيْ رَبِّ مَنْ هٰذَا قَالَ دَاوُدُ فَقَالَ أَيْ رَبِّ كَمْ جَعَلْتَ

آنچه میان دو چشم او گفت ای پروردگار من کیست این مرد فرمود حق تعالی داود پس گفت آدم ای پروردگار من چند

عُمُرَهُ قَالَ سِتِّينَ سَنَةً قَالَ أَيْ رَبِّ زِدْهُ مِنْ عُمُرِي أَرْبَعِينَ

گردانیده عمر او را فرمود شصت سال گفت آدم ای پروردگار من افزون کن عمر او را از عمر من چهل

سَنَةً قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا انْقَضَى عُمُرُ

سال فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس هرگاه که گذشت عمر

آدَمَ إِلَّا أَرْبَعِينَ جَاءَهُ مَلَكُ الْمَوْتِ فَقَالَ آدَمُ أَوَلَمْ يَبْقَ

آدم مگر چهل سال باقی مانده آمد آدم را ملک الموت پس گفت آدم که آیا باقی نمانده است

مِنْ عُمُرِي أَرْبَعُونَ سَنَةً قَالَ أَوَلَمْ تُعْطِهَا ابْنَكَ دَاوُدَ

از عمر من چهل سال گفت ملک الموت آیا نداده بودی تو آن چهل سال را به پسر خود داود

فَجَحَدَ اٰدَمُ فَجَحَدَتْ ذُرِّيَّتُهٗ وَنَسِيَ اٰدَمُ فَاَكَلَ مِنَ الشَّجَرَةِ فَنَسِيَتْ

پس منکر شد آدم علیه السلام پس منکر شدند اولاد او و فراموش کرد آدم سخن خدا را پس خورد از آن شجره پس فراموش کرد

ذُرِّيَّتُهٗ وَخَطِئَ وَخَطِئَتْ ذُرِّيَّتُهٗ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

کردند اولاد او و خطا کرد آدم و خطا کردند ذریت او روایت کرد این حدیث را ترمذی و روایت است از

اُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ فِيْ قَوْلِ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ وَاِذْ اَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِيْٓ

ابی بن کعب رض در تفسیر قول حق سبحانه تعالیٰ واذ اخذ

اٰدَمَ مِنْ ظُهُوْرِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ قَالَ جَمَعَهُمْ فَجَعَلَهُمْ اَرْوَاحًا

الآیه گفت ابی که فراهم آورد حق تعالیٰ ایشان را پس خواست که گردانید ایشان را ارواح پس داد ایشان را صفت

ثُمَّ صَوَّرَهُمْ فَاسْتَنْطَقَهُمْ فَتَكَلَّمُوْا ثُمَّ اَخَذَ عَلَيْهِمُ الْعَهْدَ

بعد صورت بخشید ایشان را پس گویا گردانید ایشان را پس سخن کردند ایشان بعد گرفت بر ایشان عهد

وَالْمِيْثَاقَ وَاَشْهَدَهُمْ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوْا بَلٰى

و پیمان را و گواه گردانید بر ذاتهای ایشان آیا نیستم من پروردگار شما گفتند آری

قَالَ فَاِنِّيْٓ اُشْهِدُ عَلَيْكُمُ السَّمٰوٰتِ السَّبْعَ وَالْاَرَضِيْنَ السَّبْعَ

فرمود پس بدرستیکه من گواه میگردانم بر شما هفت آسمانها را و گواه میگردانم بر شما هفت زمین را

وَاُشْهِدُ عَلَيْكُمْ اَبَاكُمْ اٰدَمَ اَنْ تَقُوْلُوْا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ لَمْ نَعْلَمْ

و گواه میگردانم بر شما پدر شما را که آدم است تا نگویند روز قیامت که ندانستیم ما

بِهٰذَا اِعْلَمُوْٓا اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ غَيْرِيْ وَلَا رَبَّ غَيْرِيْ وَلَا تُشْرِكُوْا بِيْ

با این قضیه بدانید که بدرستی که نشان اینست که نیست هیچ معبودی بحق بجز من و نیست پروردگاری غیر من

شَيْئًا اِنِّيْ سَاُرْسِلُ اِلَيْكُمْ رُسُلِيْ يُذَكِّرُوْنَكُمْ عَهْدِيْ وَمِيْثَاقِيْ

چیزی را بدرستیکه من زود است که بفرستم بسوی شما پیغمبران خود را که یاد دهند شما را عهد مرا و پیمان مرا

وَاُنْزِلُ عَلَيْكُمْ كُتُبِيْ قَالُوْا شَهِدْنَا بِاَنَّكَ رَبُّنَا وَاِلٰهُنَا لَا رَبَّ

و فرو د می آرم بر شما کتابهای خود را گفتند ایشان گواهی دادیم ما که تو پروردگار مائی و معبود مائی

لَنَا غَيْرُكَ وَلَا إِلٰهَ لَنَا غَيْرُكَ فَأَقَرُّوا بِذٰلِكَ وَرُفِعَ عَلَيْهِمْ

ما را جز تو نیست معبودی ما را جز تو پس اقرار کردند بآن و بر داشته شد بر ایشان

اٰدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ فَرَأَى الْغَنِيَّ وَالْفَقِيرَ وَحُسْنَ

آدم علیه السلام در حالیکه نگاه میکند بجانب ایشان پس دید آدم توانگر را و محتاج را و دید نیکو

الصُّورَةِ وَدُونَ ذٰلِكَ فَقَالَ رَبِّ لَوْلَا سَوَّيْتَ بَيْنَ عِبَادِكَ

صورت را و جز آن مختلف را پس گفت آدم ای آفریدگار من چرا برابری نکردی میان ایشان یعنی میان بندگان

قَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ أَنْ أُشْكَرَ وَرَأَى الْأَنْبِيَاءَ فِيهِمْ مِثْلَ السُّرُجِ

تو فرمود حق تعالی زیرا که من دوست میدارم که شکر کرده شوم و دید آدم علیه السلام پیغامبران را در میان اولاد آدم مانند

عَلَيْهِمُ النُّورُ خُصُّوا بِمِيثَاقٍ اٰخَرَ فِي الرِّسَالَةِ وَالنُّبُوَّةِ وَهُوَ قَوْلُهُ

که چراغها بر سر ایشان روشنی مخصوص گردانیده شده از پیغامبران بعهد و پیمان دیگر در رسالت و نبوت و آن عهد قول

تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ إِلَى قَوْلِهِ

سبحانه و تعالی است و چون گرفتیم ما که پروردگاریم از پیغامبران پیمان ایشان را در رسالت و نبوت تا قول

عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ كَانَ فِي تِلْكَ الْأَرْوَاحِ فَأَرْسَلَهُ إِلَى مَرْيَمَ

که عیسی ابن مریم است و عیسی ابن مریم بود در میان آن ارواح پس فرستاد او را بسوی مریم

عَلَيْهَا السَّلَامُ فَحُدِّثَ عَنْ أُبَيٍّ أَنَّهُ دَخَلَ مِنْ فِيهَا رَوَاهُ أَحْمَدُ

علیها السلام پس حدیث کرده شد از ابی که عیسی در آمد در مریم از راه دهان وی روایت کرد احمد

وَعَنِ ابْنِ الدَّيْلَمِيِّ رض قَالَ أَتَيْتُ أُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ فَقُلْتُ لَهُ قَدْ وَقَعَ

و روایت است از ابن دیلمی رض گفت آمدم نزد ابی ابن کعب پس گفتم مر او را تحقیق

فِي نَفْسِي شَيْءٌ مِنَ الْقَدَرِ فَحَدِّثْنِي لَعَلَّ اللهَ أَنْ يُذْهِبَهُ مِنْ قَلْبِي فَقَالَ

کر افتاد در دل من چیزی شک اند قضا و قدر پس حدیث کن مرا شاید که خدای تعالی ببرد شک را از دل من پس گفت

لَوْ أَنَّ اللهَ عَذَّبَ أَهْلَ سَمٰوَاتِهِ وَأَهْلَ أَرْضِهِ عَذَّبَهُمْ وَهُوَ

اگر هر آیینه آنست که خدای تعالی عذاب کند تمام اهل آسمانها و زمینیان را عذاب میکرد ایشانرا و حال آنکه

تَبَرَّ ظَالِمٍ لَهُمْ وَلَوْ رَحِمَهُمْ كَانَتْ رَحْمَتُهُ خَيْرًا لَهُمْ مِنْ

غیر ظالم ست مرایشانرا و اگر رحمت میکرد مرایشانرا بود رحمت او بهتر مرایشانرا از

أَعْمَالِهِمْ وَلَوْ أَنْفَقْتَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا قَبِلَهُ

عملهاے ایشان و اگر خرچ کنے مانند کوه احد طلا را در راه خدا قبول نمیکند

اللَّهُ مِنْكَ حَتَّى تُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ وَتَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ

او را خدای تعالے از تو تا آنکه ایمان آری بقضاء و قدر و تا آنکه بدانی که آنچه رسیده است ترا نبود

لِيُخْطِئَكَ وَأَنَّ مَا أَخْطَأَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَكَ وَلَوْ مُتَّ عَلَى غَيْرِ

برای آنکه نرسد ترا و بدانی که آنچه نرسیده است ترا نبود برای آنکه برسد ترا و اگر بمیری بر غیر

هٰذَا لَأَدْخَلَكَ النَّارَ الخ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَهْ

این حال هر آئینه در آرد ترا آتش دوزخ تا آخر حدیث روایت کرد این حدیث را ابو داود و ابن ماجه

مِنْ مَنَاقِبِ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از مناقب آنحضرت صلے الله علیه و سلم

بَابٌ فِي ذِكْرِ حِلْيَتِهِ الشَّرِيفَةِ

باب در بیان حلیه شریف آنحضرت صلے الله علیه وسلم

عَنْ أَنَسٍ رض قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ

از انس رض مرویست گفت انس رض که آنحضرت صلے الله علیه وسلم نبود

بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيرِ وَلَيْسَ بِالْأَبْيَضِ الْأَمْهَقِ وَلَا بِالْآدَمِ

دراز مفرط و نبود آنحضرت کوتاه و نبود آنحضرت سفید سخت و نبود آنحضرت گندم گون

وَلَيْسَ بِالْجَعْدِ الْقَطَطِ وَلَا بِالسَّبِطِ بَعَثَهُ اللَّهُ عَلَى رَأْسِ أَرْبَعِينَ

و نبود آنحضرت جعد قطط و نه سبط برانگیخت خدای تعالی او را بر سر چهل

سَنَةً فَأَقَامَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ وَتَوَفَّاهُ

سال پس اقامت کرد بمکه معظمه ده سال و در مدینه منوره ده سال و میرانید او را

اللهُ علیٰ رأسِ ستّین سنةً ولیسَ في رأسِه ولحیتِه عشرون

خدا تعالیٰ بر سرِ شصت سال و حال آنکه نبود در سر و در ریش مبارک وی بیست

شعرةً بیضاءَ وفي روایةٍ یصفُ النبيَّ صلّی اللهُ علیه وسلّم

موے سفید و در روایت این چنین آمده که وصف میکرد انس آنحضرت صلی الله علیه وسلم را

قال کان ربعةً من القوم لیس بالطویل ولا بالقصیر

گفت بود ربعہ یعنی میانه بالا چنانکه گفت نه دراز و نه کوتاه

أزهرَ اللونِ وقال کان شعرُ رسولِ اللهِ صلّی اللهُ علیه وسلّم

روشن و درخشنده رنگ و گفت بود موی پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

إلی أنصافِ أذنیه وفي روایةٍ بین أذنیه وعاتقه متفق علیه

تا نیمہاے گوش و در روایت میان دو گوش و دوش وی متفق علیه

وفي روایةٍ للبخاري قال کان ضخمَ الرأسِ والقدمین

و در روایت بخارے گفت بود سطبر سر و پایها

لم أرَ بعدَه ولا قبلَه مثلَه وکان سبطَ الکفّین وفي روایةٍ

ندیدم بعد از وے و نه پیش از وے مانند وی و بود آنحضرت فراخ دو کف دست و در روایت

أخری له قال کان شثنَ القدمین والکفّین وعن البراء

دیگر مر بخاری را گفت بود ... ستبر پرگوشت پایها و کف ها ... و روایت است از براء

قال کان رسولُ اللهِ صلّی اللهُ علیه وسلّم مربوعًا بعیدَ

گفت بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم میانه قد فراخ مسافت

ما بینَ المنکبین له شعرٌ بلغ شحمةَ أذنیه رأیتُه في حلّةٍ

میانه دو منکب بود آنحضرت را موی که میرسید تا نرمه گوش او را دیدم من آنحضرت را در حله

حمراءَ لم أرَ شیئًا قطُّ أحسنَ منه متفق علیه وفي روایةٍ

سرخ ندیدم من هیچ چیز را هرگز نیکوتر از آنحضرت متفق علیه و در روایت

مُسْلِمٍ قَالَ مَا رَأَيْتُ مِنْ ذِي لِمَّةٍ أَحْسَنَ فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ مِنْ

مر مسلم را گفت ندیدم من هیچ موئے دارے نیکوتر در حلۂ سرخ از

رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَعْرُهُ يَضْرِبُ مَنْكِبَيْهِ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم موئے او نزدیک میرسید بدوشہای او

بَعِيدُ مَا بَيْنَ الْمَنْكِبَيْنِ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ وَلَا بِالْقَصِيرِ وَعَنْ

دور و فراخ مسافت میان دو منکب نہ طویل قد بود و نہ کوتاہ واز

سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رض قَالَ كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

سماک بن حرب روایت از جابر بن سمرۃ رض گفت جابر بود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَلِيعَ الْفَمِ أَشْكَلَ الْعَيْنِ مَنْهُوسَ الْعَقِبَيْنِ قِيلَ

علیہ وسلم بزرگ و کشادہ دہن و بود آنکہ سفیدی چشم او مخلوط بود بسرخی کم گوشت

لِسِمَاكٍ مَا ضَلِيعُ الْفَمِ قَالَ عَظِيمُ الْفَمِ قِيلَ مَا أَشْكَلُ الْعَيْنِ

مر سماک را چیست معنی ضلیع الفم گفت عظیم الفم ست گفته شد چیست معنی اشکل العین

قَالَ طَوِيلُ شَقِّ الْعَيْنِ قِيلَ مَا مَنْهُوسُ الْعَقِبَيْنِ قَالَ قَلِيلُ لَحْمِ

گفت معنی او دراز شگافت چشم گفته شد چیست معنی منہوس العقبین گفت کم گوشت

الْعَقِبِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ رض قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللّٰهِ

پاشنہ رواہ مسلم واز ابی الطفیل رض مرویست گفت دیدم آنحضرت را

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَبْيَضَ مَلِيحًا مُقَصَّدًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ ثَابِتٍ رض

صلی اللہ علیہ وسلم بود سفید و نمکین میانہ در طول و قصر رواہ مسلم و روایت است از ثابت رض

قَالَ سُئِلَ أَنَسٌ عَنْ خِضَابِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّهُ لَمْ يَبْلُغْ

گفت پرسیدہ شد انس از خضاب آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس گفت انس بدرستیکہ او

مَا يُخْضَبُ لَوْ شِئْتُ أَنْ أَعُدَّ شَمَطَاتِهِ فِي لِحْيَتِهِ وَفِي رِوَايَةٍ لَوْ شِئْتُ أَنْ أَعُدَّ

آنحضرت نرسیدہ بزمانہ خضاب کردن را اگر میخواستم من کہ بشمارم موہا سفید آنحضرت را در ریش شریف در روایتے

شمطات كن في رأسه فعلت. متفق عليه. وفي رواية لمسلم قال إنما كان
موی‌های سفید را که بودند در سر مبارک وی می‌کردم بشمردمی متفق علیه و در روایت مسلم را گفت نه بود سپیدی
البياض في عنفقته وفي الصدغين وفي الرأس نبذ. وعن أنس قال كان
سپیدی مگر در موی‌هایی که زیر لب زیرین بودند و دیگر در موی‌هایی که در میان چشم و نرمهٔ گوش است و در سر موی چند پراگنده
رسول الله صلى الله عليه وسلم أزهر اللون كأن عرقه اللؤلؤ إذا مشى
آنحضرت صلی الله علیه وسلم روشن رنگ تابان گویا که قطره‌های خوی او مروارید است چون رفتار کردی میل کردی بر پیش
تكفأ وما مسست ديباجة ولا حريرة ألين من كف رسول
بر همه اشیا پا دمس نکردم من هیچ دیباج را و نه هیچ حریر را نرم‌تر از کف دست پیغمبر
الله صلى الله عليه وسلم ولا شممت مسكا ولا عنبرة أطيب
خدا صلی الله علیه وسلم و نه بوییدم من هیچ مشک و نه عنبر را خوشبوتر
من رائحة النبي صلى الله عليه وسلم. متفق عليه. وعن
از بوی پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم متفق علیه و از
أم سليم أن النبي صلى الله عليه وسلم كان يأتيها فيقيل
ام سلیم روایت است که پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بود که می‌آمد ام سلیم را پس قیلوله
عندها فتبسط نطعا فيقيل عليه وكان كثير العرق فكانت
میکرد نزد وی پس میگسترد فرشی از ادیم پس قیلوله میکرد بر آن و بود آنحضرت بسیار خوی پس بود ام سلیم
تجمع عرقه فتجعله في الطيب فقال النبي صلى الله عليه
جمع میکرد خوی آنحضرت را پس میکرد ام سلیم عرق آنحضرت را در عطر و خوشبوی‌ها پس گفت پیغمبر خدا صلی الله
وسلم يا أم سليم ما هذا قالت عرقك نجعله في طيبنا
علیه وسلم فرمود ای ام سلیم چیست این گفت ام سلیم عرق تست میگردانیم آن را در خوشبوی خود
وهو من أطيب الطيب. وفي رواية قالت يا رسول الله نرجو
و عرق تو از خوشبوترین خوشبوی‌ها است و در روایت آمده گفت ام سلیم یا رسول الله امید داریم

بَرَكَتِهٖ لِصِبْيَانِنَا قَالَ اَصَبْتَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ

برکت عرق ترا از برای خرد سالان خود گفت آنحضرت خوب کردی متفق علیه و از جابر بن

سَمُرَةَ رض قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلٰوةَ الْاُوْلٰى

سمرة مرویست گفت جابر گزاردم با آنحضرت صلے الله علیه وسلم نماز پیشین را

ثُمَّ خَرَجَ اِلٰى اَهْلِهٖ وَخَرَجْتُ مَعَهٗ فَاسْتَقْبَلَهٗ وِلْدَانٌ فَجَعَلَ

پس تر بیرون آمد آنحضرت از مسجد بسوی خانه خود و بیرون آمدم من نیز با آنحضرت پس پیش آمدند آنحضرت را کودکان

يَمْسَحُ خَدَّيْ اَحَدِهِمْ وَاحِدًا وَاحِدًا وَاَمَّا اَنَا فَمَسَحَ خَدَّيَّ

پس گشت آنحضرت که می مالید دست مبارک رخسار های یکے یکے را ولیکن من مسح کرد آنحضرت رخسار مرا

فَوَجَدْتُ لِيَدِهٖ بَرْدًا اَوْ رِيْحًا كَاَنَّمَا اَخْرَجَهَا مِنْ جُوْنَةِ

پس یافتم من مر دست مبارک او را سردی یا بوی گویا که بیرون آورد آنحضرت دست را از

عَطَّارٍ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ اَبِيْ طَالِبٍ قَالَ كَانَ

طبلهٔ عطار رواه مسلم روایت ست از علی بن ابی طالب رض گفت بود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ بِالطَّوِيْلِ وَلَا بِالْقَصِيْرِ

آنحضرت صلے الله علیه وسلم نیست دراز قد و نه کوتاه

ضَخْمَ الرَّاْسِ وَاللِّحْيَةِ شَثْنَ الْكَفَّيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ مُشْرَبًا حُمْرَةً

بلکه میانه بود وسطبر سر مبارک و ریش مبارک و پر گوشت کفهاے دست و پاها آمیخته بسرخی

ضَخْمَ الْكَرَادِيْسِ طَوِيْلَ الْمَسْرُبَةِ اِذَا مَشٰى تَكَفَّأَ تَكَفُّؤًا

سطبر بندهای استخوان دراز موها که درمیان سینه شریف بود چون میرفت آنحضرت میل میکرد

كَاَنَّمَا يَنْحَطُّ مِنْ صَبَبٍ لَمْ اَرَ قَبْلَهٗ وَلَا بَعْدَهٗ مِثْلَهٗ صَلَّى اللّٰهُ

گویا که فرود میآید از بلند به پست نه دیدم پیش آنحضرت نه بعد آن مانند آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ رض كَانَ اِذَا وَصَفَ

علیه وسلم روایت کرد این حدیث را ترمذی و از علی رض نیز مرویست که بود علی رض چون وصف

النبی صلی الله علیه وسلم قال لم یکن بالطویل الممغط

آنحضرت صلے الله علیه وسلم را صفت نبود آنحضرت طویل زیاده و نبود

ولا بالقصیر المتردد وکان ربعة من القوم ولم یکن

بسیار کوتاه و بود میانه بالا از مردم و نبود آنحضرت

بالجعد القطط ولا بالسبط کان جعدا رجلا ولم یکن بالمطهم ولا بالمکلثم

جعد قطط و نه سبط و بود جعد میانه موی و نبود آنحضرت پر گوشت و نه مدور

وکان فی الوجه تدویر ابیض مشرب ادعج العینین اهدب الاشفار جلیل المشاش

و بود در روی شریف تدویری با قدری سفید مخلوط بسرخی نیک سیاه چشمان دراز و بسیار مژگان

والکتد اجرد ذو مسربة شثن الکفین والقدمین اذا مشی تقلع

استخوانها و بزرگ کتف بی موی خداوند خط دراز موی که از سینه تا ناف بود سطبر و پر گوشت کفها و قدمها

تقلع کانما یمشی فی صبب واذا التفت التفت معا بین

بر می‌کند پا بیار که گویا که فرود می‌آید از جای بلند به پستی چون رو می‌گردانید بجانبی راست

کتفیه خاتم النبوة وهو خاتم النبیین اجود الناس

و میان دو شانه مهر نبوت بود و وی ختم کننده پیغمبران بود سخی ترین مردم بود

صدرا واصدق الناس لهجة والینهم عریکة و

از روی سینه و راست ترین مردم از روی زبان و نرم ترین مردم بود از روی طبیعت

اکرمهم عشیرة من راه بدیهة هابه ومن خالطه

و بزرگترین مردم بود از روی قبیله کسیکه دید آنحضرت را ناگاه می‌ترسید او را بهیبت و کسیکه اختلاط

معرفة احبه یقول ناعته لم ار قبله ولا بعده مثله

و صحبت میداشت دوست میداشت او را میگوید وصف کننده آنحضرت که ندیدم و نخواهم دید پیش از وی

رواه الترمذی وعن جابر رضی الله عنه ان النبی

روایت کرد آن را ترمذی و روایت است از جابر رضی الله عنه که آنحضرت

صلى الله عليه وسلم لم يسلك طريقا فيتبعه احد الا عرف

صلی الله علیه وسلم نمیرفت راہے پس پے روی نمیکرد او را کسے مگر اینکہ میشناخت

انه قد سلكه من طيب عرقه او قال من ريح عرقه رواه الدارمي

بتحقیق رفته است این راه از خوشبوی عرق آنحضرت یا گفت راوی بجای من طیب عرقه لفظ من ریح عرقه رواه

وعن ابي عبيدة بن محمد بن عمار بن ياسر رض قال قلت للربيع

و روایت است از ابو عبیده بن محمد بن عمار بن یاسر تابعی که وی گفت که گفتم مر ربیع

بنت معوذ بن عفراء صفي لنا رسول الله صلى الله عليه وسلم

بنت معوذ بن عفراء را که صحابیه است صفت کن برای ما آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

قالت يا بني لو رأيته رأيت الشمس طالعة رواه الدارمي

گفت ربیع در وصف جمال آنحضرت ای پسرک من اگر تو میدید آنحضرت را دیدی آفتاب آینده رواه دارمی

وعن جابر بن سمرة رض قال رأيت النبي صلى الله عليه وسلم

و از جابر بن سمره رض مرویست گفت دیدم من آنحضرت صلی الله علیه وسلم را

في ليلة اضحيان فجعلت انظر الى رسول الله صلى الله عليه

در شب روشن که روشن بود و غبار نباشد پس گشتم گاهی که نگاه میکنم بسوی جمال آنحضرت صلی الله علیه

وسلم والى القمر وعليه حلة حمراء فاذا هو احسن عندي

وسلم و گاہے من می بینم بسوی ماه و بر بالای آنحضرت حله سرخ بود پس ناگاه آنحضرت نیکوتر بود نزدیک من

من القمر رواه الترمذي والدارمي وعن ابي هريرة رض قال

از ماه رواه ترمذی و دارمی و از ابو هریره رض مرویست گفت

ما رأيت شيئا احسن من رسول الله صلى الله عليه وسلم كأن

ندیدم من هیچ چیزرا نیکوتر از آنحضرت صلی الله علیه وسلم گویا

الشمس تجري في وجهه وما رأيت احدا اسرع في مشيه من

آفتاب روان میرفت در روی مبارک وی وندیدم من هیچ یکے را تیزتر در راه رفتن از

رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنَّمَا الْأَرْضُ تُطْوٰى لَهُ وَإِنَّا

آنحضرت صلی الله علیه وسلم گویا که زمین پیچیده میشد برای آنحضرت

لَنُجْهِدُ أَنْفُسَنَا وَإِنَّهُ لَغَيْرُ مُكْتَرِثٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

در مشقت می انداختیم ذاتهای خود را و آنحضرت را هیچ تعب نبود بطور خود میرفتند روایت کرد ترمذی و از

جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رضی قَالَ كَانَ فِي سَاقَيْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

جابر بن سمره رضی الله عنه مرویست گفت جابر بود در ساقهای آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ حُمُوشَةٌ وَكَانَ لَا يَضْحَكُ إِلَّا تَبَسُّمًا وَكُنْتُ إِذَا نَظَرْتُ

وسلم یک نوع باریکی و بود که خنده نمیکرد مگر بطریق تبسم و بودم من وقتی که نگاه میکردم

إِلَيْهِ قُلْتُ أَكْحَلُ الْعَيْنَيْنِ وَلَيْسَ بِأَكْحَلَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

بسوی آنحضرت گفتم سرمه کشیده اند چشمها را و حال آنکه نبود سرمه کرده روایت کرد ترمذی

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضی قَالَ كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابن عباس رضی مرویست گفت بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

أَفْلَجَ الثَّنِيَّتَيْنِ إِذَا تَكَلَّمَ رُئِيَ كَالنُّورِ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ ثَنَايَاهُ رَوَاهُ

کشاده دو دندان پیشین چون سخن میکرد آنحضرت دیده میشد مانند نوری که بیرون می آمد از دندانهای مبارک روایت کرد

الدَّارِمِيُّ وَعَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رضی قَالَ كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

دارمی و از کعب بن مالک رضی مرویست گفت کعب بود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ إِذَا سَرَّهُ اسْتَنَارَ وَجْهُهُ حَتّٰى كَأَنَّ وَجْهَهُ قِطْعَةُ قَمَرٍ وَكُنَّا نَعْرِفُ ذٰلِكَ مِنْهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

وسلم چون خوشحال میشد روشن میشد روی مبارک تا آنکه گویا روی مبارک پاره ماه است و بودیم ما که میشناختیم آن را

بَابٌ فِي أَخْلَاقِهِ وَشَمَائِلِهِ

باب در اخلاق آنحضرت از عادتهای پسندیده و مروت و شمائل و ... و حیا و جز آن

عَنْ أَنَسٍ قَالَ خَدَمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ

از انس رضی مرویست گفت خدمت کردم آنحضرت صلی الله علیه وسلم را ده

سنین فما قال لی اف ولا لم صنعت ولا الا صنعت متفق

سال پس نگفت آنحضرت مرا اف و نگفت آنحضرت مرا چرا کردی این کار و نگفت چرا نکردی این کار متفق

علیه وعنه قال کنت امشی مع رسول الله صلی الله

علیه و هم از وی مرویست گفت بودم میرفتم همراه آنحضرت صلی الله

علیه وسلم وعلیه برد نجرانی غلیظ الحاشیة فادرکه

علیه و سلم و بر آنحضرت چادری بود منسوب بنجران که موضعی است درشتی حاشیه بود پس دریافت

اعرابی فجبذه بردائه جبذة شدیدة ورجع النبی صلی الله

بادیه نشینی پس کشید آنحضرت را بچادرش کشیدنی سخت و باز گردید آنحضرت صلی الله

علیه وسلم فی نحر الاعرابی حتی نظرت الی صفحة عاتق رسول الله

علیه و سلم در پیش آن اعرابی بسبب چنان بزور کشیدن تا آنکه نگاه کردم من بکناره گردن پیغمبر خدا

صلی الله علیه وسلم قد اثرت بها حاشیة البرد من شدة

صلی الله علیه و سلم تحقیق تاثیر کرده بود بصفحه عاتق آنحضرت کناره چادر از سختی

جبذته ثم قال یا محمد مر لی من مال الله الذی عندک

کشیدن اعرابی بعد گفت اعرابی ای محمد امر کن مرا که بدهند مرا از مال خدا که نزدیک تو است

فالتفت الیه رسول الله صلی الله علیه وسلم ثم ضحک

پس نگریست بسوی آن اعرابی پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم پس خنده کرد

ثم امر له بعطاء متفق علیه وعن جابر قال ما سئل

آنحضرت بعد امر کرد بسوی وی بخششی متفق علیه و از جابر مرویست گفت جابر نه سوال کرده

رسول الله صلی الله علیه وسلم شیئا قط فقال لا متفق علیه

آنحضرت صلی الله علیه و سلم چیزی هرگز پس گفته باشد کلمه لا متفق علیه

وعن انس ان رجلا سال رسول الله صلی الله علیه وسلم

و از انس مرویست که مردی سوال کرد آنحضرت را صلی الله علیه و سلم

غنما بين جبلين فاعطاه اياه فاتى قومه فقال اى قوم اسلموا

گوسپندان میان دو کوه پس داد آنحضرت او را همه گوسپندان پس آمد آن مرد قوم خود را پس گفت ای قوم مسلمان شوید

فوالله ان محمدا ليعطي عطاء ما يخاف الفقر رواه مسلم

پس سوگند بخدا بدرستیکه محمد هر آینه می بخشد بخششی که نمی ترسد فقر را رواه مسلم

وعن جبير بن مطعم بينما هو يسير مع رسول الله

روایت است از جبیر بن مطعم در اثنای آنکه وی سیر میکرد با پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم مقفله من حنين علقت الاعراب

صلی الله علیه وسلم در وقت بازگشتن از حنین که بعد از فتح مکه واقع شده بود پس

يسألونه حتى اضطروه الى سمرة فخطفت رداءه فوقف

در حالیکه سوال میکردند آنحضرت را سوال را تا آنکه مضطر ساختند آنحضرت را بسوی درخت خاردار

النبي صلى الله عليه وسلم فقال اعطوني ردائي لو كان لي

آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس فرمود بدهید مرا ردای مرا اگر میبود مرا

عدد هذه العضاه نعم لقسمته بينكم ثم لا تجدوني

بشمار این درختان چارپایه هر آینه بخش میکردم آنرا میان شما پس نمی یابید مرا

بخيلا ولا كذوبا ولا جبانا رواه البخاري وعن انس

بخیل و نه دروغ گوی و نه بد دل رواه بخاری و از انس

قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا صلى الغداة

مرویست گفت بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون میگذارد آنحضرت نماز بامداد

جاء خدم المدينة بآنيتهم فيها الماء فما يؤتى بإناء الا غمس

در می آوردند خادمان اهل مدینه ظرفهای خود را که در آن آب بود پس نمی آوردند ظرفی مگر آنکه فرو میبرد

يده فيها فربما جاؤه بالغداة الباردة فيغمس يده فيها

آنحضرت دست خود را در آن و بسا که می آمدند آنحضرت را در بامداد سرد پس فرو میبرد دست خود را در آن

رواه مسلم وعنه قال كانت امة من اماء اهل المدينة
روایت کرد این حدیث را مسلم و هم از انس رض روایت است گفت می بود کنیزے از کنیزان اهل مدینه
تأخذ بيد رسول الله صلى الله عليه وسلم فتنطلق به حيث
که میگرفت دست مبارک آنحضرت را صلی الله علیه و سلم پس می برد آنحضرت را هر جا که
شاءت رواه البخاري وعنه قال ان امرأة كانت في
میخواست روایت کرد این حدیث را بخاری و هم از انس رض مرویست گفت که زنے بود که در
عقلها شيء فقالت يا رسول الله ان لي اليك حاجة فقال
خرد وی چیزے از نقصان بود پس گفت آن زن ای پیغمبر خدا بدرستیکه هست مرا بتو حاجت پس گفت آنحضرت
يا ام فلان انظري اي السكك شئت حتى اقضي لك حاجتك
ای ام فلان ببین هر کدام از کوچها که میخواهی تا آنکه ادا کنم برای تو حاجت ترا
فخلا معها في بعض الطرق حتى فرغت من حاجتها رواه مسلم
پس تنها شد آنحضرت با آن زن در بعضے راهها تا آنکه فارغ شد آن زن از حاجت خود روایت کرد این
وعنه قال لم يكن رسول الله صلى الله عليه وسلم فاحشا
و هم از انس رض مرویست گفت نبود آنحضرت صلی الله علیه و سلم فحش گوینده
ولا لعانا ولا سبابا كان يقول عند المعتبة ما له ترب جبينه
و نه بود آنحضرت لعن کننده کسے را و نه جفا کننده و نه بود آنحضرت از دشنام کنندگان بود که میگفت نزد خشم خاک آلود باد پیشانی او
رواه البخاري وعن ابي سعيد الخدري رض قال كان النبي
روایت کرد این حدیث را بخاری و از ابی سعید خدری رض مرویست گفت بود آنحضرت
صلى الله عليه وسلم اشد حياء من العذراء في خدرها
صلی الله علیه و سلم سخت تر از روی حیا و شرمناکی از بکر که در پرده خود باشد
فاذا راى شيئا يكرهه عرفناه في وجهه متفق عليه
پس چون میدید آنحضرت چیزے را ناخوش میداشت می شناختیم آنرا از دیدار وی مبارک وی اگرچه از شرم چیزی نمی گفت

وَعَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
و از عائشہ رض مرویست گفت عائشہ ندیدم من آنحضرت را صلے اللہ علیہ وسلم
مُسْتَجْمِعًا قَطُّ ضَاحِكًا حَتّٰى أَرٰى مِنْهُ لَهَوَاتِهِ وَإِنَّمَا كَانَ
مجتمع شوندہ ہرگز در حالت خندہ تا آنکہ بہ بینم الاں حضرت کام اورا و بود آن حضرت مگر آنکہ
يَتَبَسَّمُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهَا قَالَتْ إِنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
تبسم میکرد رواہ بخاری وہم از عائشہ مرویست کہ نبود آنحضرت صلے اللہ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ يَسْرُدُ الْحَدِيْثَ كَسَرْدِكُمْ كَانَ يُحَدِّثُ
علیہ وسلم کہ پیاپے بگفت سخن را در پے یکدیگر چنانکہ ملتبس میکرد بر شنوندہ مثل پیاپے
حَدِيْثًا لَوْ عَدَّهُ الْعَادُّ لَأَحْصَاهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ الْأَسْوَدِ
کہ میگفت سخن را جدا جدا اگر مے شمرد آنرا شمرندہ ہر آئینہ مے شمرد آنرا متفق علیہ و از اسود مرویست
قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ رض مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
گفت اسود پرسیدم عائشہ را کہ چہ چیز بود کہ میکرد آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم
يَصْنَعُ فِيْ بَيْتِهِ قَالَتْ كَانَ يَكُوْنُ فِيْ مِهْنَةِ أَهْلِهِ تَعْنِيْ خِدْمَةَ
در درون خانہ گفت عائشہ کہ مے بود آنحضرت در خدمت اہل خانہ خود
أَهْلِهِ فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلٰوةُ خَرَجَ إِلَى الصَّلٰوةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ
پس چون حاضر میشد وقت نماز بیرون آمد برائے نماز رواہ بخاری
وَعَنْهَا قَالَتْ مَا ضَرَبَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وہم از عائشہ صدیقہ رض مرویست نزد آن حضرت صلے اللہ علیہ وسلم
شَيْئًا قَطُّ بِيَدِهِ وَلَا امْرَأَةً وَلَا خَادِمًا إِلَّا أَنْ يُجَاهِدَ فِيْ
چیزے را ہرگز بدست خود نہ زن را و نہ خادم را مگر آنکہ کارزار میکرد در
سَبِيْلِ اللّٰهِ وَمَا نِيْلَ مِنْهُ شَيْءٌ قَطُّ فَيَنْتَقِمَ مِنْ صَاحِبِهِ
راہ خدا [illegible]

إِلَّا أَنْ يُنْتَهَكَ شَيْءٌ مِنْ مَحَارِمِ اللّٰهِ فَيَنْتَقِمُ لِلّٰهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

مگر آنکه غلبه کرده شود و دور کرده شود چیزے از محارم خدا پس انتقام مے کشید آنحضرت برائے خدا روایت کرد او را مسلم

وَعَنْ أَنَسٍ رضی قَالَ خَدَمْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

واز انس رضی گفت انس خدمت کردم من آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را

وَأَنَا ابْنُ ثَمَانِ سِنِينَ خَدَمْتُهُ عَشْرَ سِنِينَ فَمَا لَامَنِي

و حال آنکه من هشت ساله بودم خدمت کردم او را ده سال پس نکوهش نکرد مرا

عَلَى شَيْءٍ قَطُّ أُتِيَ فِيهِ عَلَى يَدَيَّ فَإِنْ لَامَنِي لَائِمٌ مِنْ

برائے هیچ چیزے هرگز که هلاک شد آن چیز بر دست من پس اگر نکوهش کرده مرا نکوهش کننده از

أَهْلِهِ قَالَ دَعُوهُ فَإِنَّهُ لَوْ قُضِيَ شَيْءٌ كَانَ هٰذَا لَفْظُ الْمَصَابِيحِ

اهل خانهٔ آنحضرت میفرمود بگذارید او را زیرا که بدرستی شان اینست اگر قضا کرده شده چیزے میبود این لفظ

وَرَوَى الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ مَعَ تَغْيِيرٍ يَسِيرٍ وَعَنْ أَنَسٍ رضی

و روایت کرده است بیهقی در شعب ایمان بالدک تغیر و در روایتیست از انس رضی

يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ كَانَ يَعُودُ الْمَرِيضَ

که وی خبر میداد از صفات و اخلاق آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بار پرسش میکرد بیمار را

وَيَتْبَعُ الْجِنَازَةَ وَيُجِيبُ دَعْوَةَ الْمَمْلُوكِ وَيَرْكَبُ الْحِمَارَ لَقَدْ رَأَيْتُهُ

و میرفت پس جنازه و می پذیرفت دعوت غلام را و سوار میشد دراز گوش را از حجت تو دیدم

يَوْمَ خَيْبَرَ عَلَى حِمَارٍ خِطَامُهُ لِيفٌ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَالْبَيْهَقِيُّ

او را روز خیبر سوار بود بر دراز گوش که ریسمان مهار آن از پوست خرما بود روایت کرد آنرا ابن ماجه و بیهقی

فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عَائِشَةَ رضی قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ

در شعب ایمان و از عائشه صدیقه رضی مرویست گفت عائشه که بود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْصِفُ نَعْلَهُ وَيَخِيطُ ثَوْبَهُ وَيَعْمَلُ فِي

بَيْتِهِ كَمَا يَعْمَلُ أَحَدُكُمْ فِي بَيْتِهِ وَقَالَتْ كَانَ بَشَرًا مِنَ الْبَشَرِ

خانه خود چنانکه کار میکند یکے از شما در خانه خود و گفت عائشہ بود آنحضرت آدمی از آدمیان

يَفْلِي ثَوْبَهُ وَيَحْلُبُ شَاتَهُ وَيَخْدُمُ نَفْسَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

میجست شپش جامه خود را و مے دوشید شیر بز خود و خدمت میکرد ذات شریف خود را رواه ترمذی

وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا

و از انس رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و سلم بود آنحضرت چون

صَافَحَ الرَّجُلَ لَمْ يَنْزِعْ يَدَهُ مِنْ يَدِهِ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الَّذِي

مصافحه میکرد مرد را نمی کشید دست خود را از دست آن مرد تا آنکه مے بود آن مرد که

يَنْزِعُ يَدَهُ وَلَا يَصْرِفُ وَجْهَهُ عَنْ وَجْهِهِ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الَّذِي

مے کشید دست خود را از دست آنحضرت و برنمیگردانید آنحضرت روی مبارک خود را از روی آن مرد تا آنکه بود آن مرد

يَصْرِفُ وَجْهَهُ وَلَمْ يُرَ مُقَدِّمًا رُكْبَتَيْهِ بَيْنَ يَدَيْ جَلِيسٍ لَهُ رَوَاهُ

میگردانید روی خود را از روی وی و دیده نشد آنحضرت پیش کننده زانو های خود پیش همنشین یعنی زانو

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ترمذی و هم از وی مرویست که بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

كَانَ لَا يَدَّخِرُ شَيْئًا لِغَدٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ

که نگاه نمی داشت چیزی را برای فردا رواه ترمذی و از جابر بن سمره رض مرویست

قَالَ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَوِيلَ الصَّمْتِ رَوَاهُ

گفت جابر که بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم که دراز بود خاموشی و تکلم نمی کرد مگر

فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ عَبْدِ اللهِ الْحَارِثِ بْنِ جَزْءٍ قَالَ مَا رَأَيْتُ

آنرا در شرح السنة و روایت هست از عبدالله بن حارث بن جزء که گفت عبدالله ندیدم

أَحَدًا أَكْثَرَ تَبَسُّمًا مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

هیچ یکی را بیشتر از روی تبسم از پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم رواه ترمذی

وَعَنْ عَلِيٍّ رضـ أَنَّ يَهُودِيًّا كَانَ يُقَالُ لَهُ فُلَانٌ حَبْرٌ كَانَ لَهُ عَلَى

و از علی رضـ مرویست که یهودی بود گفته میشد مراو را که فلان حبر بود مراورا بر

رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَنَانِيْرُ فَتَقَاضَى النَّبِيَّ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم دینارها می دین پس تقاضا کرد آن یهودی

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ يَا يَهُوْدِيُّ مَا عِنْدِيْ مَا

از وی صلی الله علیه و سلم پس گفت آنحضرت مراورا ای یهودی نیست نزد من چیزی که

أُعْطِيْكَ قَالَ فَإِنِّيْ لَا أُفَارِقُكَ يَا مُحَمَّدُ حَتّٰى تُعْطِيَنِيْ فَقَالَ

بدهم ترا گفت یهودی پس بدرستیکه من جدا نمیشوم از تو یا محمد تا آنکه میدهی مرا پس فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذًا أَجْلِسُ مَعَكَ فَجَلَسَ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم مر یهودی را اکنون چون مفارقت نمیکنی می نشینم با تو

مَعَهُ فَصَلَّى رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ

گذارد پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم نماز ظهر و نماز عصر

وَالْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ الْآخِرَةَ وَالْغَدَاةَ وَكَانَ أَصْحَابُ

و نماز مغرب را و نماز عشا و فجر نیز گذارد و بود اصحاب

رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَهَدَّدُوْنَهُ وَيَتَوَعَّدُوْنَهُ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم بیشتر ساینده آن یهودی را وعید میکردند که ترا

فَفَطِنَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا الَّذِيْ يَصْنَعُوْنَ

چنین کنیم و چنان کنیم پس دریافت آنحضرت صلی الله علیه و سلم چیزیکه میکردند صحابه با یهودی

بِهِ فَقَالُوْا يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ يَهُوْدِيٌّ يَحْبِسُكَ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

از تهدید و وعید پس گفتند صحابه یا رسول الله یهودی حبس کند ترا پس فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنَعَنِيْ رَبِّيْ أَنْ أَظْلِمَ مُعَاهِدًا وَغَيْرَهُ

صلی الله علیه و سلم منع کرده است مرا پروردگار من ازینکه ظلم کنم ذمی را که عهد بسته

۱۲ اشعة اللمعات ... معاهد و ذمی ... مستأمن باشند ۱۲

فَلَمَّا تَرَحَّلَ النَّهَارُ قَالَ الْيَهُوْدِيُّ اَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ

پس هنگامی که برآمد روز گفت یهودی اشهد ان لا اله الا الله و اشهد

اَنَّكَ رَسُوْلُ اللّٰهِ وَشَطْرُ مَالِيْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمَا وَاللّٰهِ مَا فَعَلْتُ

انک رسول الله و گفت نصف مال من در راه خداست آگاه باش قسم بخدا کردم

بِكَ الَّذِيْ فَعَلْتُ بِكَ اِلَّا لِاَنْظُرَ اِلٰى نَعْتِكَ فِي التَّوْرٰىةِ مُحَمَّدُ

بتو آنچه کردم ترا از درشتی و سختی مگر از برای آنکه ببینم صفت تو که در توریت نوشته است که محمد

بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ مَوْلِدُهٗ بِمَكَّةَ وَمُهَاجَرُهٗ بِطَيْبَةَ وَمُلْكُهٗ بِالشَّامِ

پسر عبد الله ولادت وی بمکه است و هجرت وی بمدینه است و ملک او شام است

لَيْسَ بِفَظٍّ وَّلَا غَلِيْظٍ وَّلَا سَخَّابٍ فِي الْاَسْوَاقِ وَلَا مُتَزَيٍّ

نیست درشت خوی و درشت سخن و نه فریاد کننده در بازارها و نه متصف

بِالْفُحْشِ وَلَا قَوْلِ الْخَنَا اَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَنَّكَ

بفحش و نه بگفتار بیهوده گواهی میدهم اینکه نیست معبودی مگر خدای تعالی و گواهی میدهم باینکه تو

رَسُوْلُ اللّٰهِ وَهٰذَا مَالِيْ فَاحْكُمْ فِيْهِ بِمَا اَرَاكَ اللّٰهُ وَكَانَ

پیغمبر خدا استی و این مال من است پس حکم کن در وی بچیزی که بنماید ترا خدای تعالی و بود

الْيَهُوْدِيُّ كَثِيْرَ الْمَالِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَعَنْ

آن یهودی بسیار مالدار روایت کرده بیهقی در دلائل النبوة و روایت است از

عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ اَبِيْ اَوْفٰى قَالَ كَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عبد الله بن ابی اوفی گفت بود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

يُكْثِرُ الذِّكْرَ وَيُقِلُّ اللَّغْوَ وَيُطِيْلُ الصَّلٰوةَ وَيُقَصِّرُ الْخُطْبَةَ وَلَا

بسیار میکرد ذکر خدا را و کم میکرد بیهوده گفتن را و دراز میکرد نماز را و کوتاه میخواند خطبه را و انکار

يَاْنَفُ اَنْ يَّمْشِيَ مَعَ الْاَرْمَلَةِ وَالْمِسْكِيْنِ فَيَقْضِيَ لَهُ الْحَاجَةَ

و تکبر نمیکرد که برود همراه بیوه و مسکین پس برآورد مراد او را حاجت

رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ عَلِيٍّ رض اَنَّ اَبَا جَهْلٍ قَالَ لِلنَّبِيِّ

روایت کرده نسائی و دارمی و از علی کرم الله وجهه مرویست که ابوجهل لعنة الله علیه

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّا لَا نُكَذِّبُكَ وَلٰكِنْ نُكَذِّبُ بِمَا جِئْتَ

بحضرت صلی الله علیه و سلم گفت که ما دروغ گوی نمیدانیم ترا ولکن تکذیب میکنیم چیزی را که آورده تو آنرا

بِهٖ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ تَعَالٰى فِيْهِمْ فَاِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُوْنَكَ وَلٰكِنَّ الظَّالِمِيْنَ

پس فرود فرستاد خدا تعالی این آیت را پس بدرستیکه کافران ترا تکذیب نمیکنند ولیکن این ظالمان

بِاٰيَاتِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ

بآیات خدا تکذیب میکنند روایت کرده ترمذی و از عائشه صدیقه روایت است گفت

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ لَوْ شِئْتُ لَسَارَتْ

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم ای عائشه اگر من بخواهم هر آئینه روان شوند

مَعِيَ جِبَالُ الذَّهَبِ جَاءَنِيْ مَلَكٌ وَاِنَّ حُجْزَتَهٗ لَتُسَاوِي الْكَعْبَةَ

با من کوههای زر آمد فرشته و بدرستی جای بند ازار وی هر آئینه برابر بود کعبه را

فَقَالَ اِنَّ رَبَّكَ يَقْرَاُ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَيَقُوْلُ اِنْ شِئْتَ نَبِيًّا عَبْدًا

پس گفت آن فرشته که پروردگار تو میخواند بر تو سلام و میگوید اگر میخواهی باش پیغمبر بنده

وَاِنْ شِئْتَ نَبِيًّا مَلِكًا فَنَظَرْتُ اِلٰى جِبْرِيْلَ فَاَشَارَ اِلَيَّ

و اگر میخواهی باش پیغمبر بادشاه پس نگاه کردم من بجانب جبرئیل پس اشارت کرد جبرئیل

اَنْ ضَعْ نَفْسَكَ وَفِيْ رِوَايَةِ ابْنِ عَبَّاسٍ رض فَالْتَفَتَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

من که فروتن کن نفس خود را و در روایت ابن عباس رض آمده پس برگشته نگریست پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِلٰى جِبْرِيْلَ كَالْمُسْتَشِيْرِ لَهٗ فَاَشَارَ جِبْرِيْلُ بِيَدِهٖ

صلی الله علیه وسلم بسوی جبرئیل مانند مشورت کننده مر او را پس اشارت کرد جبرئیل بدست خود

اَنْ تَوَاضَعْ فَقُلْتُ نَبِيًّا عَبْدًا قَالَتْ فَكَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

که فروتنی کن خود را پس گفتم من میباشم پیغمبر بنده نه بادشاه گفت عائشه پس بود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذٰلِكَ لَا يَأْكُلُ مُتَّكِئًا يَقُوْلُ آكُلُ كَمَا يَأْكُلُ

علیه و سلم بعد ازان طعام نمیخورد تکیه زننده میفرمود که میخورم چنانکه میخورد

الْعَبْدُ وَأَجْلِسُ كَمَا يَجْلِسُ الْعَبْدُ رَوَاهُ فِيْ شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ

بنده و مے نشینم چنانکه مے نشیند بنده روایت کرده در شرح السنة و از

أَنَسٍ رض مَا مَسِسْتُ بِكَفِّيْ أَلْيَنَ مِنْ كَفِّ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

انس رض گفت که مس نکردم من هیچ کف و دستے نرم از کف آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا وَجَدْتُ رَائِحَةً أَطْيَبَ مِنْ رَائِحَةِ رَسُوْلِ اللّٰهِ

علیه و سلم و نیافتم بوئے خوشبوئے تر از بوی خوش آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَحِبْتُهُ عَشْرَ سِنِيْنَ فَمَا قَالَ لِيْ لِشَيْءٍ

صلی الله علیه و سلم و صحبت داشتم با او ده سال پس نفرمود برای من هیچ چیزی

لِمَ صَنَعْتَ كَذَا وَكَذَا وَأَلَّا صَنَعْتَ كَذَا وَكَذَا جَامِعٌ كَبِيْرٌ

که چرا کردے تو چنین و چنین و نگفت که چرا نکردی تو چنین و چنان از جامع کبیر

وَعَنْهُ رض قَالَ صَحِبْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و هم از وی مرویست گفت صحبت داشتم من با آنحضرت صلی الله علیه و سلم

عَشْرَ سِنِيْنَ وَشَمِمْتُ الْعِطْرَ كُلَّهُ فَلَمْ أَشَمَّ نَكْهَةً أَطْيَبَ

ده سال و بوئیدم عطر همه چیز پس نشمیدم بوی خوش که خوشبوتر باشد

مِنْ نَكْهَةِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

از خوشبوی آنحضرت صلی الله علیه و سلم و بود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا لَقِيَهُ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَامَ

صلی الله علیه و سلم چون ملاقات میکرد آنحضرت را یکے از یاران آنحضرت پس می ایستاد

مَعَهُ قَامَ مَعَهُ فَلَمْ يَنْصَرِفْ حَتّٰى يَكُوْنَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِيْ

با آنحضرت می ایستاد با وی پس باز نمی گشت آنحضرت تا آنکه باشد آن مرد که

ينصرف عنه وإذا لقيه أحد من أصحابه فتناول يده

که باز میگشت از آنحضرت و وقتیکه ملاقات میکرد آنحضرت را آنچه یکی از یاران آنحضرت پس میگرفت دست

ناولها إياه فلم ينزع يده منه حتى يكون الرجل هو الذي

بیدا و دست خود را پس نمی کشید دست خود را از وی تا آنکه میبود آن مرد که میکشید

ينزعها عنه ابن سعد وعن أنس رضي الله عنه قال كنت

و میکشید دست او را روایت کرد ابن سعد و از انس رضی الله عنه مرویست گفت بودم

ألعب مع الصبيان فمر علينا رسول الله صلى الله عليه وسلم

من بازی میکردم با کودکان پس گذشت بر ما آنحضرت صلی الله علیه وسلم

فقال السلام عليكم يا صبيان رواه الديلمي

پس فرمود السلام علیکم ای کودکان روایت کرد الدیلمی

باب ما كان عيش النبي صلى الله عليه وسلم

باب در بیان زندگانی کردن آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وعن عائشة رض قالت ما شبع آل محمد صلى الله عليه وسلم

و از عائشه صدیقه رض مرویست سیر نشدند اهل بیت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

من خبز الشعير يومين متتابعين حتى قبض رسول الله صلى الله

از نان جو دو روز پیاپی تا آنکه رفت از این عالم پیغمبر خدا صلی الله

عليه وسلم متفق عليه وعن عمر رض قال دخلت

علیه وسلم متفق علیه و از عمر رض مرویست گفت در آمدم من

على رسول الله صلى الله عليه وسلم فإذا هو مضطجع على

بر آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس ناگاه آنحضرت تکیه کرده بود

رمال حصير ليس بينه وبينه فراش قد أثر الرمال بجنبه

فرواجه و بوریا بوریا نبود میان او و میان بوریا فراش اثر کرده بود بوریا بپهلوی مبارک

مُتَّكِئًا عَلَى وِسَادَةٍ مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ

تکیه زده بر بالین از چرم که پنبهٔ آن پوست خرما بود عمر میگوید گفتم یا رسول الله

أُدْعُ اللهَ فَلْيُوَسِّعْ عَلَى أُمَّتِكَ فَإِنَّ فَارِسَ وَالرُّومَ قَدْ وُسِّعَ عَلَيْهِمْ

دعا کن خدا را تا فراخ گرداند خدای تعالی ارزاق را بر امت تو زیرا که قوم فارس و روم تحقیق فراخی کرده شده است

وَهُمْ لَا يَعْبُدُونَ اللهَ فَقَالَ أَوَ فِي هٰذَا أَنْتَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ

در حال آنکه ایشان پرستش نمیکنند خدا را پس فرمود آنحضرت آیا طلب میکنی تو وسعت را در دنیا ای پسر خطاب

أُولٰئِكَ قَوْمٌ عُجِّلَتْ لَهُمْ طَيِّبَاتُهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي رِوَايَةٍ

آنها گروهی اند که شتاب داده شده است برای ایشان خوبیهای ایشان در زندگانی دنیا و در دیگر روایتی

أَمَا تَرْضٰى أَنْ تَكُونَ لَهُمُ الدُّنْيَا وَلَنَا الْآخِرَةُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

آمده که آیا راضی نیستی که باشد مر ایشان را دنیا و مارا آخرت متفق علیه

وَعَنْ أَنَسٍ رض أَنَّهُ مَشٰى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخُبْزِ

و از انس رض مرویست که وی برده نزد آنحضرت صلی الله علیه و سلم نان

شَعِيرٍ وَإِهَالَةٍ سَنِخَةٍ وَلَقَدْ رَهَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

جو و پیه گداخته تغیر یافته و بدرستیکه بتحقیق گرو نهاد آنحضرت صلی الله علیه و سلم

دِرْعًا لَهُ بِالْمَدِينَةِ عِنْدَ يَهُودِيٍّ وَأَخَذَ مِنْهُ شَعِيرًا لِأَهْلِهِ

زرهی که بود او را در مدینه و گرفت از آن جهودی جو از برای اهل و عیال خود

وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا أَمْسٰى عِنْدَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

راوی میگوید که بتحقیق شنیدم انس را گفتن که میگفت آنحضرت نبود شبی نزد اهل بیت محمد صلی الله علیه

وَسَلَّمَ صَاعُ بُرٍّ وَلَا صَاعُ حَبٍّ وَإِنَّ عِنْدَهُ لَتِسْعَ نِسْوَةٍ

و سلم پیمانهٔ گندم و نه پیمانهٔ دانهٔ دیگر در حال آنکه تحقیق نزد آنحضرت نه زن بود

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

رواه بخاری و از انس مرویست گفت فرمود رسول خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ أُخِفْتُ فِي اللّٰهِ وَمَا يُخَافُ أَحَدٌ وَلَقَدْ أُوذِيتُ

علیه و سلم تحقیق ترسانیده شده ام من و حال آنکه ترسانیده نشد هیچ یکے با من و رنجانیده

فِي اللّٰهِ وَمَا يُؤْذَى أَحَدٌ وَلَقَدْ أَتَتْ عَلَيَّ ثَلٰثُونَ مِنْ بَيْنِ لَيْلَةٍ

در دین خدا و ایذا کرده نشد هیچ یکے و تحقیق آمد بر من سے شب

وَيَوْمٍ وَمَا لِي وَلِبِلَالٍ طَعَامٌ يَأْكُلُهُ ذُو كَبِدٍ إِلَّا شَيْءٌ يُوَارِيهِ

و روز منزلے و حال آنکه نیست و نبود مرا و مر بلال را خورد نے که بخورد آنرا جگر دار یعنی حیوانے مگر چیزی

إِبْطُ بِلَالٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ مَعْنٰى هٰذَا الْحَدِيثِ

که پنهان میکرد اند آنرا بغل بلال روا و ترمذی و گفت ترمذی و مصداق این حدیث

حِينَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَارِبًا مِنْ مَكَّةَ

در هنگامے بود که بیرون آمد پیغمبر خدا صلے الله علیه و سلم گریخته از مکه

وَمَعَهُ بِلَالٌ إِنَّمَا كَانَ مَعَ بِلَالٍ مِنَ الطَّعَامِ مَا يَحْمِلُهُ تَحْتَ

و بود با آنحضرت بلال نبود همراه بلال از جنس خوردنے مگر آن قدر که بر میداشت زیر

إِبْطِهِ وَعَنْ أَبِي طَلْحَةَ رض قَالَ شَكَوْنَا إِلٰى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

بغل خود و از ابو طلحه رض گفت شکایت کردیم ما بسوے آنحضرت صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجُوعَ فَرَفَعْنَا عَنْ بُطُونِنَا عَنْ حَجَرٍ حَجَرٍ فَرَفَعَ

علیه و سلم گرسنگے را پس بر داشتیم و کشادیم از شکمهای خود سنگ یعنی بر کردیم سنگے

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَطْنِهِ عَنْ حَجَرَيْنِ رَوَاهُ

آنحضرت صلے الله علیه و سلم از سینه خود دو سنگ روایت کرد

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهَا قَالَتْ كَانَ

این حدیث را ترمذی و از عائشه رض روایت است گفت که بود

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ مِنَ الدُّنْيَا ثَلٰثَةٌ

آنحضرت صلے الله علیه و سلم که خوش مے آمد او را از دنیا سه چیز

الطعام والنساء والطيب فأصاب اثنين ولم يصب واحدا

یعنی خوردنی و زنان و بوی خوش پس یافت آنحضرت دو چیز را و نیافت یک چیز را

أصاب النساء والطيب ولم يصب الطعام رواه أحمد وعن

یافت زنان را و بوی خوش را و نیافت خوردنی را روایت کرد آنرا احمد و از

عبد الله بن مغفل رضي الله عنه قال جاء رجل إلى النبي

عبد الله بن مغفل مروی است گفت عبد الله که آمد مردی بسوی آنحضرت

صلى الله عليه وسلم فقال إني أحبك فقال انظر ما تقول

صلی الله علیه و سلم پس گفت آن مرد آنحضرت را بدرستی من دوست میدارم ترا پس

فقال والله إني لأحبك ثلث مرات قال إن كنت صادقا

گفت ببین چه میگوئی پس گفت آن مرد بخدا سوگند بدرستی من دوست میدارم ترا سه کرت گفت اگر هستی تو

فأعد للفقر تجفافا فالفقر أسرع إلى من يحبني من السيل

در دعوی صادق پس آماده کن برای فقر برگستوان را بدرستیکه فقر شتابنده تر است بسوی کسیکه دوست میدارد

إلى منتهاه رواه الترمذي وعن أنس رضي الله تعالى

مرا از سیل بسوی جای انتهای خود روایت کرد آنرا ترمذی و از انس رضی الله تعالی

عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال اللهم أحيني

عنه مروی است که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود خدایا زنده دار

مسكينا وأمتني مسكينا واحشرني في زمرة المساكين

مرا مسکین و بمیران مرا مسکین و برانگیز مرا در گروه مسکینان

فقالت عائشة رضي الله تعالى عنها لم يا رسول الله صلى الله

پس پرسید عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها برای چه یا رسول الله صلی الله

عليك وسلم قال إنهم يدخلون الجنة قبل أغنيائهم

علیک و سلم این را فرمود در جواب عائشه زیرا که ایشان یعنی فقرا و مساکین میدرآیند به بهشت

بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا يَا عَائِشَةُ لَا تَرُدِّي الْمِسْكِينَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ

بچهل سال ای عائشه بر مگردان مسکین را چیزی ناداده اگرچه بنیمهٔ خرما باشد

يَا عَائِشَةُ أَحِبِّي الْمَسَاكِينَ وَقَرِّبِيهِمْ فَإِنَّ اللهَ يُقَرِّبُكِ يَوْمَ

ای عائشه دوست دار همه مسکینانرا و نزدیک گردان بخود آنهارا زیرا که خدای تعالی نزدیک گرداند

الْقِيَامَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

قیامت روایت کرد این حدیث ترمذی و بیهقی در شعب ایمان و از

ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

ابن عباس رضی الله عنه مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ اطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَ

و سلم نگریستم در بهشت پس دیدم بیشتر اهل آنرا فقرا و

اطَّلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

نگریستم در آتش دوزخ پس دیدم بیشتر اهل آنرا زنان متفق علیه

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَأْتِي عَلَيْنَا الشَّهْرُ

و از عائشه رض مرویست گفت عائشه رض بود حال وشان ما اهل بیت پیغمبر خدا که

مَا نُوقِدُ فِيهِ نَارًا إِنَّمَا هُوَ التَّمْرُ وَالْمَاءُ إِلَّا أَنْ نُؤْتَى

و میگذشت ماه تمام نمی افروختیم دران ماه آتشی که بپزد ان چیزی از طعام گفت نبود طعام ما مگر خرما و آب

بِاللُّحَيْمِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهَا رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا شَبِعَ آلُ

گوشت پاره متفق علیه وهم از عائشه صدیقه رض آمده که گفت سیر نشد اهل بیت

مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَيْنِ مِنْ خُبْزٍ إِلَّا وَأَحَدُهُمَا

محمد صلی الله علیه وسلم دو روز از نان گندم مگر آنکه در یکی ازان

تَمْرٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهَا قَالَتْ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

دو روز طعام ایشان خرما بود در روز دیگر نان متفق علیه وهم از عائشه صدیقه رض مرویست که وفات یافت پیغمبر خدا

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا شَبِعْنَا مِنَ الْاَسْوَدَيْنِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ

علیہ وسلم و سیر نشدیم ما از دو سیاہ کہ مراد ازان خرما و آب ست متفق علیہ ست در روایت

النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيْرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ اَلَسْتُمْ فِيْ طَعَامٍ وَّشَرَابٍ

از نعمان بن بشیر رضی اللہ عنہ گفت یعنی با یاران خود آیا نیستید شما در خوردن و نوشیدن

مَا شِئْتُمْ لَقَدْ رَاَيْتُ نَبِيَّكُمْ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يَجِدُ

کہ تو سیع میکنید بہر نوع کہ میخواہید ہر آئینہ بتحقیق دیدم پیغمبر شمارا صلی اللہ علیہ وسلم و حال آنکہ

مِنَ الدَّقَلِ مَا يَمْلَاُ بَطْنَهٗ رَوَاهُ مُسْلِمٌ اَلْاَحَادِيْثُ الْاَرْبَعَةُ

نمے یافت از خرماے ردے خشک آنقدر کہ پر کند شکم مبارک او روایت کرد مسلم این ہر چہار حدیث

فِيْ بَابِ الْاَطْعِمَةِ لِلْمِشْكٰوةِ

در باب اطعمہ مشکات شریف ست.

بَابُ الْبَعْثِ وَبَدْءِ الْوَحْيِ

باب در بیان بعثت و ابتداے نزول وحی

لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ اِذْ بَعَثَ فِيْهِمْ رَسُوْلًا مِّنْ

ہر آئینہ نعمت فراوان داد خدا مومنان انگاہ کہ فرستاد در میان ایشان پیغمبرے از

اَنْفُسِهِمْ يَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِهٖ وَيُزَكِّيْهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ

قوم ایشان میخواند بر ایشان آیتہاے خود و پاک میسازد ایشانرا و می آموزد ایشانرا

الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَاِنْ كَانُوْا مِنْ قَبْلُ لَفِيْ ضَلٰلٍ

کتاب و حکمت و ہر آئینہ ایشان بودند پیش ازین در گمراہے

مُّبِيْنٍ وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُّكَلِّمَهُ اللّٰهُ اِلَّا وَحْيًا اَوْ مِنْ

ظاہر و نشاید مر آدمی را کہ سخن گوید بآن خداے مگر وحی یا از

وَّرَآئِ حِجَابٍ اَوْ يُرْسِلَ رَسُوْلًا فَيُوْحِيَ بِاِذْنِهٖ مَا يَشَآءُ

پس پردہ یا فرستد فرشتہ را پس وحی کند بدستوری او آنچہ خواہد

إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا

بدرستی او برتر ست حکم کننده و همچنین وحی فرستادیم بسوی تو قرآن از فرمان ما

مَا كُنتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَٰكِن جَعَلْنَاهُ

نبودی که دریابی چیست قرآن و نه ایمان ولیکن گردانیدیم

نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ

او را روشنی راه نمائیم بدان هر کرا خواهیم از بندگان خویش و بدرستی تو هر آئینه راه بنمائی

مُّسْتَقِيمٍ وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ

راست و همچنین وحی کردیم سوی تو قرآنی تازی تا بیم کنی اهل مکه را

وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ

و هر که گرد اگرد اوست و بیم کنی از روز جمع نیست شک دران گروهی در بهشت و گروهی

فِي السَّعِيرِ عَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در دوزخ روایت ست از عائشه رض گفت نخست چیزی که آغاز کرده شد بآنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ فِي النَّوْمِ فَكَانَ لَا يَرَىٰ

علیه و سلم از وحی دیدن راست بود در خواب پس بود آنحضرت که نمیدید

رُؤْيَا إِلَّا جَاءَتْ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ ثُمَّ حُبِّبَ إِلَيْهِ الْخَلَاءُ وَكَانَ

هیچ خوابی مگر آنکه می آید تاویل آن خواب مانند سفیدهٔ دم صبح پس دوست گردانیده شد بسوی آنحضرت

يَخْلُو بِغَارِ حِرَاءٍ فَيَتَحَنَّثُ فِيهِ وَهُوَ التَّعَبُّدُ اللَّيَالِيَ ذَوَاتِ الْعَدَدِ

آنحضرت که خلوت میداشت در غار کوه حرا پس عبادت میکرد دران غار و عبادت میکرد شبهای متعدد

قَبْلَ أَنْ يَنْزِعَ إِلَىٰ أَهْلِهِ وَيَتَزَوَّدُ لِذَٰلِكَ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَىٰ خَدِيجَةَ

پیش از آنکه باز گردد بسوی اهل خانه خود و توشه بر میداشت برای آن پس باز می آمد بسوی خدیجه

فَيَتَزَوَّدُ لِمِثْلِهَا حَتَّىٰ جَاءَهُ الْحَقُّ وَهُوَ فِي غَارِ حِرَاءٍ فَجَاءَهُ الْمَلَكُ

پس توشه بر میداشت برای مانند مدت آن لیالی تا آنکه آمد حق یعنی وحی حالی آنکه آنحضرت در غار بود پس آمد

فَقَالَ اقْرَأْ فَقَالَ فَقُلْتُ مَا اَنَا بِقَارِئٍ قَالَ فَاَخَذَنِيْ فَغَطَّنِيْ

پس گفت فرشته بخوان پس گفتم نیستم من خواننده و نمی توانم خواند پس گرفت آنحضرت پس گرفت آن فرشته مرا

حَتّٰى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدُ ثُمَّ اَرْسَلَنِيْ فَقَالَ اقْرَأْ فَقُلْتُ مَا اَنَا بِقَارِئٍ

تا آنکه رسید به جبرئیل ازمن غایت وسع و طاقت الحاصل رها کرد مرا جبرئیل پس گفت بخوان پس گفتم نمی توانم خواند

فَاَخَذَنِيْ فَغَطَّنِي الثَّانِيَةَ حَتّٰى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدُ ثُمَّ اَرْسَلَنِيْ فَقَالَ

پس گرفت مرا بار دوم پس بفشرد تا آنکه رسید مرا جبرئیل ازمن غایت وسع را پس رها کرد مرا پس گفت

اقْرَأْ فَقُلْتُ مَا اَنَا بِقَارِئٍ فَاَخَذَنِيْ فَغَطَّنِي الثَّالِثَةَ ثُمَّ اَرْسَلَنِيْ فَقَالَ اقْرَأْ

بخوان پس گفتم نیستم من خواننده گفت آنحضرت پس گرفت آن فرشته مرا بار سوم پس فشرد مرا و بعده رها کرد مرا

بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِيْ خَلَقَ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ الَّذِيْ

بنام پروردگار خود که پیدا کرده است پیدا کرد آدمی را از خون بسته که در رحم بود بخوان و پروردگار تو کریم تر و بزرگتر

عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ فَرَجَعَ بِهَا رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْجُفُ

تعلیم کرد انسان را بالقلم آموخت مردم را آنچه ممکن نشود که بقدرت خود تواند دانست پس بازگشت بآن کلمات صلی الله علیه وسلم در حالیکه می لرزید

فُؤَادُهُ فَدَخَلَ عَلٰى خَدِيْجَةَ فَقَالَ زَمِّلُوْنِيْ زَمِّلُوْنِيْ فَزَمَّلُوْهُ حَتّٰى ذَهَبَ عَنْهُ الرَّوْعُ فَقَالَ

دل وی پس در آمد آنحضرت بر خدیجه پس گفت گلیم بپوشانید مرا گلیم بپوشانید مرا پس پوشانیدند آنحضرت را تا آنکه برفت از وی ترس

لِخَدِيْجَةَ وَاَخْبَرَهَا الْخَبَرَ لَقَدْ خَشِيْتُ عَلٰى نَفْسِيْ فَقَالَتْ

مر خدیجه را و رسانید خدیجه را خبر آنچه گذشته بود گفت بتحقیق ترسیدم من بر نفس خود پس گفت

خَدِيْجَةُ كَلَّا وَاللّٰهِ مَا يُخْزِيْكَ اللّٰهُ اَبَدًا اِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ

خدیجه اینچنین نخواهد بود سوگند بخدا رسوا نمیکند ترا خدا تعالی همیشه زیرا که بدرستی تو پیوند میکنی رحم را

وَتَصْدُقُ الْحَدِيْثَ وَتَحْمِلُ الْكَلَّ وَتَكْسِبُ الْمَعْدُوْمَ وَتَقْرِي

و راست گوئی سخنان را و بر میداری گرانباری را و کسب میکنی معدوم را و مهمانی میکنی

الضَّيْفَ وَتُعِيْنُ عَلٰى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَانْطَلَقَتْ بِهٖ خَدِيْجَةُ حَتّٰى

مهمان را و یاری میدهی خلق را بر حوادث پس بردند آنحضرت را خدیجه تا آنکه

أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلِ بْنِ عَمِّ خَدِيجَةَ وَكَانَ امْرَأً تَنَصَّرَ

آورد آنحضرت را نزد ورقہ بن نوفل بن عم خدیجہ و بود مردے کہ نصرانی شدہ بود

فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْعِبْرَانِيَّ فَيَكْتُبُ مِنَ الْإِنْجِيلِ

در جاہلیت و بود کہ کسب کردہ بود کتابِ عبرانی را پس انجیل را

بِالْعِبْرَانِيَّةِ مَا شَاءَ اللّٰهُ أَنْ يَكْتُبَ وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ عَمِيَ

بزبانِ عبرانی ترجمہ میکرد آنقدر کہ خواست خدای تعالیٰ کہ بنویسد و بود مردے پیر شدہ و اعمی گشتہ

فَقَالَتْ لَهُ خَدِيجَةُ يَا ابْنَ عَمِّ اسْمَعْ مِنِ ابْنِ أَخِيكَ فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ

پس خدیجہ گفت مر ورقہ را ای پسر عم من بشنو از برادر زادۂ خود پس گفت مر آنحضرت را ورقہ

يَا ابْنَ أَخِي مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ای برادر زادۂ من چہ چیز مے بینے پس خبر داد ورقہ را پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

خَبَرَ مَا رَأَى فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ هٰذَا النَّامُوسُ الَّذِي نَزَّلَ اللّٰهُ

خبر چیزی کہ دیدہ بود پس گفت ورقہ مر آنحضرت را کہ این ناموس فرشتہ ایست کہ فرستادہ خدای تعالیٰ

عَلَى مُوسَى يَا لَيْتَنِي فِيهَا جَذَعًا يَا لَيْتَنِي أَكُونُ حَيًّا إِذْ يُخْرِجُكَ

بر موسے علیہ السلام ای کاشکے می بودم من در وقتِ بعثتِ تو جوان کاشکے بباشم زندہ و

قَوْمُكَ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَ مُخْرِجِيَّ هُمْ

قوم تو پس گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم آیا بیرون آرندگان منند

قَالَ نَعَمْ لَمْ يَأْتِ رَجُلٌ قَطُّ بِمِثْلِ مَا جِئْتَ بِهِ إِلَّا عُودِيَ

ایشان گفت ورقہ آری بیرون خواہند کرد ترا ایشان و نیامد ہیچ مرد ہرگز مانند آنچہ آوردہ تو مگر آنکہ دشمن داشتہ شد او

وَإِنْ يُدْرِكْنِي يَوْمُكَ أَنْصُرْكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا ثُمَّ لَمْ يَنْشَبْ

و اگر دریابد مرا روز تو یاری دہم ترا یاری دادنی سخت پس درنگ نکرد ورقہ کہ بمیرد [illegible]

وَرَقَةُ أَنْ تُوُفِّيَ وَفَتَرَ الْوَحْيُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ

بعد از آنکہ وحی بہ آنحضرت آمد و بعثت ثابت شد فترت پذیرفت وحی [illegible]

أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ عَنْ فَتْرَةِ

مروی است کہ وی شنید آن حضرت را صلی اللہ علیہ و سلم کہ حکایت میکرد از فترت

الْوَحْيِ فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي

وحی فرمود پس در اثنای آنکہ من میرفتم شنیدم آوازی از آسمان پس برداشتم بینائی خود را

فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ قَاعِدٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ

پس ناگاہ فرشتہ کہ آمدہ بود بکوہ حرا نشستہ است بر تختی میان آسمان

وَالْأَرْضِ فَجُئِثْتُ مِنْهُ رُعْبًا حَتَّى هَوَيْتُ إِلَى الْأَرْضِ فَجِئْتُ

و زمین پس ترسانیدہ شدم من از وی ترسانیدنے تا آنکہ افتادم من بر زمین پس آمدم

أَهْلِي فَقُلْتُ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَزَمَّلُونِي فَأَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى

من اہل خانہ خود را پس گفتم بجامہ بپیچید مرا بپیچید مرا پس بپیچیدند مرا پس فرو فرستاد خدای تعالی

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ وَالرُّجْزَ

ای مرد بجامہ پیچیدہ برخیز پس دعوت کن و خلق را بترسان و پروردگار خود را بزرگ دان و جامہائے خود را

فَاهْجُرْ ثُمَّ حَمِيَ الْوَحْيُ وَتَتَابَعَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ

پس ترک کن مراد شرک است پس گرم شد وحی و پیاپی آمد این گرفتہ متفق علیہ و از ابن عباس

قَالَ بُعِثَ رَسُولُ اللهِ لِأَرْبَعِينَ سَنَةً فَمَكَثَ بِمَكَّةَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ

روایت است کہ فرستادہ شدہ پیغمبر خدا در چہل سالگی پس درنگ کرد بمکہ سیزدہ

سَنَةً يُوحَى إِلَيْهِ ثُمَّ أُمِرَ بِالْهِجْرَةِ فَهَاجَرَ عَشْرَ سِنِينَ وَمَاتَ

سال در حالیکہ وحی فرستادہ میشد بسوی وی درین مدت پس امر کردہ شد برآمدن از مکہ بمدینہ پس ہجرت کرد

وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ سَنَةً مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ

در حال آنکہ وی شصت و سہ سال بود متفق علیہ و روایت است از انس کہ

قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ وَا

قبض کردہ شد آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم و وے شصت و سہ سالہ بود و

أَبُوْ بَكْرٍ وَهُوَ ابْنُ ثَلٰثٍ وَسِتِّيْنَ وَعُمَرُ وَهُوَ ابْنُ ثَلٰثٍ وَسِتِّيْنَ

قبض کرده شد ابوبکر رضی الله عنه و وی نیز شصت و سه ساله بود و قبض کرده شد عمر و وی نیز شصت و سه ساله بود

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَائِشَةَ رض أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ

روایت کرد این حدیث را مسلم و از عایشه صدیقه رضی الله عنها روایت است که حارث بن هشام

سَأَلَ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ

پرسید پیغمبر خدا را صلی الله علیه و سلم پس پرسید

كَيْفَ يَأْتِيْكَ الْوَحْيُ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

چگونه می آید ترا وحی ای رسول خدا پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

أَحْيَانًا يَأْتِيْنِيْ مِثْلَ صَلْصَلَةِ الْجَرَسِ وَهُوَ أَشَدُّهٗ عَلَيَّ

گاه گاه می آید مرا مانند آواز جرس که طنین دارد و این قسم وحی سخت ترین آن بود بر من

فَيُفْصَمُ عَنِّيْ وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْهُ مَا قَالَ وَأَحْيَانًا يَتَمَثَّلُ لِيَ الْمَلَكُ

پس منقطع میشد از من و حال آنکه بتحقیق یاد گرفتم از آن چیزی را که گفت فرشته و گاهی فرشته بصورت

رَجُلًا فَيُكَلِّمُنِيْ فَأَعِيْ مَا يَقُوْلُ قَالَتْ عَائِشَةُ وَلَقَدْ رَأَيْتُهٗ يَنْزِلُ

مردی متمثل میشود برای من پس کلام میکرد از من پس یاد میگرفتم من چیزی را که میگفت گفت عایشه صدیقه رض بتحقیق دیدم

عَلَيْهِ الْوَحْيُ فِي الْيَوْمِ الشَّدِيْدِ الْبَرْدِ فَيُفْصَمُ عَنْهُ وَإِنَّ جَبِيْنَهٗ

بر آن حضرت وحی در روزیکه سخت بود سردی پس منقطع شد وحی از وی و حال آنکه پیشانی

لَيَتَفَصَّدُ عَرَقًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ مَسْعُوْدٍ رض قَالَ

وی میریخت خوی را متفق علیه و از عبد الله بن مسعود رض مرویست گفت

بَيْنَمَا رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّيْ عِنْدَ الْكَعْبَةِ وَجَمْعُ

در اثنای آنکه آنحضرت صلی الله علیه و سلم نماز میکرد نزدیک خانه کعبه و حال آنکه جماعت

قُرَيْشٍ فِيْ مَجَالِسِهِمْ إِذْ قَالَ قَائِلٌ أَيُّكُمْ يَقُوْمُ إِلَى جَزُوْرِ آلِ فُلَانٍ

از قریش در مجلسهای خود بودند ناگاه گفت گوینده که کدام یکی از شما بایستد و برود بسوی شتر کشته شده

فَيَعْمِدُ إِلَى فَرْثِهَا وَدَمِهَا وَسَلَاهَا ثُمَّ يُمْهِلُهُ حَتَّى إِذَا سَجَدَ وَضَعَهُ

پس قصد کند آنکس بسوی سرگین وی و بسوی خون وی و بسوی پوستیکه کودک دروپیچیده باشد پس مهلت دهد آنحضرت را

بَيْنَ كَتِفَيْهِ فَانْبَعَثَ أَشْقَاهُمْ فَلَمَّا سَجَدَ وَضَعَهُ بَيْنَ كَتِفَيْهِ وَثَبَتَ

میان هر دو شانه وی پس برخاست بدبخت ترین ایشان پس هنگامیکه سجده کرد آنحضرت نهاد آنرا میان هر دو شانه و

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدًا فَضَحِكُوا حَتَّى مَالَ بَعْضُهُمْ عَلَى

آنحضرت صلی الله علیه وسلم سجده کننده پس خندیدند تا آنکه میل کردند بعضی از ایشان

بَعْضٍ مِنَ الضَّحِكِ فَانْطَلَقَ مُنْطَلِقٌ إِلَى فَاطِمَةَ فَأَقْبَلَتْ تَسْعَى وَثَبَتَ

بسوی بعضی از خنده پس رفت رونده بسوی فاطمه زهرا و خبر کرد پس پیش آمد فاطمه در حالیکه می‌دوید و باند

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدًا حَتَّى أَلْقَتْهُ عَنْهُ وَأَقْبَلَتْ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم سجده کننده تا آنکه انداخت آنرا از بالای آنحضرت و رو

عَلَيْهِمْ تَسُبُّهُمْ فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ

فاطمه بسوی ایشان در حالیکه دشنام میکرد ایشانرا پس چون تمام کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم نماز را

قَالَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ ثَلَاثًا وَكَانَ إِذَا دَعَا دَعَا ثَلَاثًا وَإِذَا

گفت خداوندا بر تو باد گرفتن قریش را سه بار گردانید و عادت بود آنحضرت چون دعا میکرد دعا میکرد سه بار

سَأَلَ سَأَلَ ثَلَاثًا اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِعَمْرِو بْنِ هِشَامٍ وَعُتْبَةَ بْنِ

و چون سوال میکرد سوال میکرد سه بار خداوندا بر تو باد گرفتن عمرو بن هشام را که ابی جهل است و عتبه بن

رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ وَأُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ

ربیعه و شیبه بن ربیعه و ولید بن عتبه و امیه بن خلف

وَعُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ وَعُمَارَةَ بْنِ الْوَلِيدِ قَالَ عَبْدُ اللهِ فَوَاللهِ

و عقبه بن ابی معیط و عماره بن ولید گفت عبد الله بن مسعود پس بخدا سوگند

لَقَدْ رَأَيْتُهُمْ صَرْعَى يَوْمَ بَدْرٍ ثُمَّ سُحِبُوا إِلَى الْقَلِيبِ قَلِيبِ بَدْرٍ

هر آینه بتحقیق دیدم ایشانرا بر زمین افتاده روز بدر پس کشیده شدند بسوی چاه که در بدر است

ثُمَّ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاُتْبِعَ اَصْحَابُ الْقَلِيْبِ

پستر فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم در پے فرستادہ شدہ این جماعت اہل چاہ

لَعْنَةً مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ رض اَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ هَلْ اَتٰى

لعنت متفق علیہ و از عائشہ صدیقہ مرویست بدرستی عائشہ گفت یا رسول اللہ آیا آمدہ

عَلَيْكَ يَوْمٌ كَانَ اَشَدَّ مِنْ يَوْمِ اُحُدٍ فَقَالَ لَقَدْ لَقِيْتُ مِنْ قَوْمِكِ

بر تو روزیکہ بود سخت تر از روز احد پس گفت آنحضرت ہر آئینہ بتحقیق دیدم از قوم تو

وَكَانَ اَشَدَّ مَا لَقِيْتُ مِنْهُمْ يَوْمَ الْعَقَبَةِ اِذْ عَرَضْتُ نَفْسِيْ عَلٰى

آنچہ دیدم و بود سخت ترین آنچہ دیدم ازیشان روز عقبہ وقتی کہ عرض کردم نفس خود را بر

ابْنِ عَبْدِ يَالِيْلَ بْنِ كُلَالٍ فَلَمْ يُجِبْنِيْ اِلٰى مَا اَرَدْتُ فَانْطَلَقْتُ

ابن عبد یالیل بن کلال پس پاسخ نداد مرا بانچہ خواستم پس رفتم

وَاَنَا مَهْمُوْمٌ عَلٰى وَجْهِيْ فَلَمْ اَسْتَفِقْ اِلَّا بِقَرْنِ الثَّعَالِبِ فَرَفَعْتُ

و حال آنکہ اندوہ مند بودم بر روی خود پس بہوش نیامدم مگر موضعیکہ نام وی قرن ثعالب است پس برداشتم

رَاْسِيْ فَاِذَا اَنَا بِسَحَابَةٍ قَدْ اَظَلَّتْنِيْ فَنَظَرْتُ فَاِذَا فِيْهَا جِبْرِيْلُ

سر خود را پس ناگاہ من مقرون بابری ام کہ بتحقیق سایہ کردہ است پس نگاہ کردم پس ناگاہ در ان بر جبرئیل

فَنَادَانِيْ فَقَالَ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ وَمَا رَدُّوْا عَلَيْكَ

پس آواز داد مرا جبرئیل پس گفت بدرستی خدا بتحقیق شنید سخن قوم ترا و شنید آنچہ رد کردند بر تو

وَقَدْ بَعَثَ اِلَيْكَ مَلَكَ الْجِبَالِ لِتَاْمُرَهٗ بِمَا شِئْتَ فِيْهِمْ

و بتحقیق فرستادہ است بر تو فرشتہ کوہہا را تا بفرمائی تو آن فرشتہ را بآنچہ میخواہی تو در حق ایشان

قَالَ فَنَادَانِيْ مَلَكُ الْجِبَالِ فَسَلَّمَ عَلَيَّ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ اِنَّ

گفت آنحضرت پس آواز داد مرا فرشتہ کوہہا پس سلام کرد بر من پستر گفت فرشتہ ای محمد بدرستی

اللّٰهَ قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ وَاَنَا مَلَكُ الْجِبَالِ وَقَدْ بَعَثَنِيْ

خدای تعالی بتحقیق شنید سخن قوم ترا و من فرشتہ کوہہا ام و بتحقیق فرستادہ است مرا

رَبُّكَ إِلَيْكَ لِتَأْمُرَنِي بِأَمْرِكَ إِنْ شِئْتَ أَنْ أُطْبِقَ عَلَيْهِمُ

پروردگار تو بسوی تو تا امر کنی مرا بامر خود اگر بخواهی تو که برہم زنم بر ایشان

الْأَخْشَبَيْنِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلْ أَرْجُو

هر دو کوه که اخشبین اند پس فرمود آنحضرت صلے الله علیه و سلم نمیخواہم ہلاک ایشان بلکہ امید دارم

أَنْ يُخْرِجَ اللهُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ مَنْ يَعْبُدُ اللهَ وَحْدَهُ لَا يُشْرِكُ

که بیرون آرد خدا تعالی از پشتهای ایشان کسانی را که پرستند خدا را تنها و شریک نیارند

بِهِ شَيْئًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

بوی چیزی را متفق علیه و در روایت است از انس که آنحضرت صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُسِرَتْ رَبَاعِيَتُهُ يَوْمَ أُحُدٍ وَشُجَّ فِي رَأْسِهِ

علیه و سلم شکسته شد یکی از چهار دندان که آنها را رباعیه میگویند در روز احد و شکسته کرده شد در سر مبارک

فَجَعَلَ يَسْلُتُ الدَّمَ عَنْهُ وَيَقُولُ كَيْفَ يُفْلِحُ قَوْمٌ شَجُّوا رَأْسَ نَبِيِّهِمْ

پس گشت آنحضرت که پاک میکند خون را از خود و میگفت که چگونه رستگار شوند گروهی که شکستند سر پیغمبر خود

وَكَسَرُوا رَبَاعِيَتَهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

و شکستند دندان اورا روایت کرد او را مسلم

بَابُ عَلَامَاتِ النُّبُوَّةِ

باب در بیان نشانهاے نبوت

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي

آیا کشاده نکردیم برای تو سینه ترا و یاد کن چون گفت عیسی پسر مریم ای پسر

إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ

اسرائیل بدرستیکه من پیغامبر خدایم بسوی شما باور دارنده آنچه پیشتر است من از

مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ

از توریت و بشارت دهنده به پیغامبری که بیاید بعد از من نام او احمد است

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ عَنْ اَنَسٍ رضی اللہ عنہ اَنَّ

پس چون آمد پیش ایشان با معجزہا گفتند این سحر است ظاہر روایت است از انس رضی اللہ عنہ کہ

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَتَاهُ جِبْرِيْلُ وَهُوَ يَلْعَبُ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم آمد اورا جبرئیل و حال آنکہ آنحضرت بازی میکرد

مَعَ الْغِلْمَانِ فَاَخَذَهُ فَصَرَعَهُ فَشَقَّ عَنْ قَلْبِهِ فَاسْتَخْرَجَ مِنْهُ

با کودکان پس گرفت جبرئیل آنحضرت را پس بینداخت اورا بر زمین پس شگافت دل او را پس بیرون آورد

عَلَقَةً فَقَالَ هٰذَا حَظُّ الشَّيْطَانِ مِنْكَ ثُمَّ غَسَلَهُ فِي طَسْتٍ

خون بستہ پس گفت جبرئیل کہ این نصیب شیطان است از تو پس شست دل اورا در آوند

مِنْ ذَهَبٍ بِمَاءِ زَمْزَمَ ثُمَّ لَأَمَهُ وَاَعَادَهُ فِي مَكَانِهِ وَجَاءَ

از طلا بآب زمزم پس پیوند دوخت دل اورا و باز نہاد اورا در جای خود و آمدند

الْغِلْمَانُ يَسْعَوْنَ اِلٰى اُمِّهِ يَعْنِي ظِئْرَهُ فَقَالُوْا اِنَّ مُحَمَّدًا قَدْ قُتِلَ

آن کودکان کہ ہمراہ او بودند دوان نزد مادر آنحضرت یعنی دایہ کہ آن حضرت را شیر میداد پس گفتند

فَاسْتَقْبَلُوْهُ وَهُوَ مُنْتَقِعُ اللَّوْنِ قَالَ اَنَسٌ فَكُنْتُ اَرٰى

پس پیش آمدند مر آنحضرت را و حال آنکہ آنحضرت متغیر رنگ است گفت انس بودم من کہ میدیدم

اَثَرَ الْمِخْيَطِ فِي صَدْرِهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ

اثر دوختہ را در سینہ آنحضرت روایت کرد این حدیث را مسلم و از جابر بن

سَمُرَةَ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنِّيْ

سمرہ رضی اللہ عنہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بدرستی کہ من

لَاَعْرِفُ حَجَرًا بِمَكَّةَ كَانَ يُسَلِّمُ عَلَيَّ قَبْلَ اَنْ اُبْعَثَ اِنِّيْ

میشناسم من سنگی را کہ در مکہ بود کہ سلام میکرد بر من پیش ازانکہ مبعوث شدم بدرستی

لَاَعْرِفُهُ الْاٰنَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ اَنَسٍ قَالَ اِنَّ

میشناسم آن سنگ را اکنون روایت کرد آنرا مسلم و روایت است از انس رضی اللہ عنہ گفت بدرستی کہ

أَهْلَ مَكَّةَ سَأَلُوا رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُرِيَهُمْ

اہل مکہ طلب کردند از آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم کہ بنماید ایشان را

آيَةً فَأَرَاهُمُ الْقَمَرَ شِقَّتَيْنِ حَتّٰى رَأَوْا حِرَاءَ بَيْنَهُمَا مُتَّفَقٌ

معجزہ پس نمود ایشان را ماہ را دو پارہ باشارت انگشت تا آنکہ دیدند کوہ حرا را میان آن دو پارہ

عَلَيْهِ وَعَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ بَيْنَا أَنَا عِنْدَ النَّبِيِّ

واز عدی بن حاتم رضی مرویست گفت در اثنای آنکہ من بودم نزد آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَتَاهُ رَجُلٌ فَشَكَا إِلَيْهِ الْفَاقَةَ

صلے اللہ علیہ وسلم ناگاہ آمد او را مردے پس گلہ کرد آنمرد بسوے آنحضرت فاقہ

ثُمَّ أَتَاهُ الْآخَرُ فَشَكَا إِلَيْهِ قَطْعَ السَّبِيلِ فَقَالَ يَا عَدِيُّ

پستر آمد آنحضرت را مردی دیگر پس گلہ کرد بسوی وی راہ زدن را کہ واقع میشود در بلاد پس گفت آنحضرت

هَلْ رَأَيْتَ الْحِيرَةَ فَإِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ فَلَتَرَيَنَّ

آیا دیدی تو حیرہ را پس اگر دراز گردد بتو زندگانے پس ہر آئینہ بہ بینی تو

الظَّعِينَةَ تَرْتَحِلُ مِنَ الْحِيرَةِ حَتّٰى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ

زن نشستہ در ہودج را کہ کوچ میکند از حیرہ تا طواف کند بکعبہ در حالیکہ نترسد

أَحَدًا إِلَّا اللّٰهَ وَلَئِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتُفْتَحَنَّ كُنُوزُ

ہیچ یکے را مگر خدا و ہر آئینہ اگر دراز شود بتو زندگانے ہر آئینہ کشادہ شود گنجہاے

كِسْرٰى وَلَئِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتَرَيَنَّ الرَّجُلَ يُخْرِجُ

کسرے و ہر آئینہ اگر دراز گردد بتو زندگانی ہر آئینہ می بینی مرد را کہ بیرون آرد

مِلْءَ كَفِّهِ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ يَطْلُبُ مَنْ يَقْبَلُهُ فَلَا يَجِدُ

پری کف دست خود را از زر یا سیم میجوید کسے را از فقرا کہ قبول کند آنرا پس نمی یابد

أَحَدًا يَقْبَلُهُ مِنْهُ وَلَيَلْقَيَنَّ اللّٰهَ أَحَدُكُمْ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَلَيْسَ

ہیچ یکے را کہ قبول کند آنرا و ہر آئینہ پیش مے آید خدا را یکے از شما روزیکہ پیش آید با حال آنکہ نیست

بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تَرْجُمَانٌ يُتَرْجِمُ لَهُ فَيَقُولَنَّ أَلَمْ أَبْعَثْ إِلَيْكَ

میان وی و میان خدا کسیکه بیان کند برای وی پس هر آینه میگوید خدای تعالی آیا نفرستادم بسوی تو

رَسُولًا فَيُبَلِّغَكَ فَيَقُولُ بَلَى فَيَقُولُ أَلَمْ أُعْطِكَ مَالًا وَأُفْضِلْ

پیغمبر را که برساند ترا پس میگوید بنده آری فرستادی پس میگوید خدای تعالی آیا ندادم ترا مالی را و افضال

عَلَيْكَ فَيَقُولُ بَلَى فَيَنْظُرُ عَنْ يَمِينِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا جَهَنَّمَ

بر تو در رزق پس میگوید بنده آری کردی تفضل بر من پس نگاه میکند بجانب راست خود پس نمی بیند مگر دوزخ

وَيَنْظُرُ عَنْ يَسَارِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا جَهَنَّمَ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ

و می بیند بجانب چپ خود پس نمی بیند مگر دوزخ پس پرهیز کنید آتش دوزخ را اگرچه بنصف

تَمْرَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ قَالَ عَدِيٌّ فَرَأَيْتُ الظَّعِينَةَ

خرما باشد پس کسیکه نیابد شق تمرا هم پس بسخن خوب نرم که بسائل گوید که خوشحال گردد وی گفت عدی پس دیدم

تَرْتَحِلُ مِنَ الْحِيرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ إِلَّا اللّٰهَ

زن کوچ میکرد از حیره تا آنکه طواف کند کعبه را نمیترسید مگر خدا را

وَكُنْتُ فِيمَنِ افْتَتَحَ كُنُوزَ كِسْرَى بْنِ هُرْمُزَ وَلَئِنْ طَالَتْ بِكُمْ

و بودم من در میان کسانیکه کشادند گنجهای کسری پسر هرمز را و اگر دراز گردد

حَيَاةٌ لَتَرَوُنَّ مَا قَالَ النَّبِيُّ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

زندگانی هر آینه می بینید چیزی را که گفته است آنحضرت که کنیت وی ابو القاسم صلی الله علیه وسلم

يُخْرِجُ مِلْءَ كَفِّهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ خَبَّابِ بْنِ الْأَرَتِّ رض

که بیرون می آرد مرد پسر زر را و نمی یابد کسی را تا قبول کند روایت کرد بخاری روایت است از خباب بن ارت رضی

قَالَ شَكَوْنَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ

گفت خباب شکوه کردیم ما بسوی پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم در حال آنکه آنحضرت زیر سر نهاده

بُرْدَةً فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ وَقَدْ لَقِينَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ شِدَّةً فَقُلْنَا

بود گلیم را در سایه کعبه و حال آنکه بتحقیق یافتیم ما از مشرکان سختی پس گفتیم ما

الا تدعو الله فقعد وهو محمر وجهه وقال كان الرجل فيمن
آیا دعا نمیکنید خدا را برین کافران پس نشست آنحضرت و حال آنکه سرخ شده بود روی مبارک وی و فرمود
كان قبلكم يحفر له في الارض فيجعل فيه فيجاء بمنشار
بودند پیش از شما که کنده میشد برای آن مرد در زمین پس گردانیده میشد در آن پس آورده میشد اره
فيوضع فوق راسه فيشق باثنين فما يصده ذلك عن
پس نهاده میشد اره بالای سر آن مرد پس شگافته میشد دو پاره پس باز نمیداشت آن مرد را آن عذاب از
دينه ويمشط بامشاط الحديد ما دون لحمه من عظم او
دین وی و شانه کرده میشد مرد به شانهای آهنی چیزیکه نه گوشت است از استخوان و
عصب ما يصده ذلك عن دينه والله ليتمن هذا الامر
رگها و باز نمیداشت او را آن عذاب کردن از دین وی بخدا سوگند هر آینه بتمام و کمال رسید این
حتى يسير الراكب من صنعاء الى حضرموت لا يخاف
تا آنکه سیر میکند سوار از صنعا تا حضرموت در حالیکه نمیترسد آن سوار
الا الله والذئب على غنمه ولكنكم تستعجلون رواه البخاري
بجز خدا را و بجز گرگ را بر گوسفندان خود و لیکن شما شتابی میکنید روایت کرد آنرا بخاری
وعن ابن عباس قال حدثني ابو سفيان بن حرب من
و از ابن عباس رضی الله عنهما گفت ابن عباس حدیث کرد مرا ابو سفیان بن حرب رضی الله عنه که رسید از
فيه الى في قال انطلقت في المدة التي كانت بيني وبين
دهن وی بسوی دهن من گفت سفر کردم در مدتی که بود میان من و میان
رسول الله صلى الله عليه وسلم قال فبينا انا بالشام
آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفت پس در اثنای آنکه من بملک شام بودم
اذ جيء بكتاب من النبي صلى الله عليه وسلم الى هرقل
ناگاه آورده شد کتاب آنحضرت صلی الله علیه وسلم بجانب هرقل

قَالَ وَكَانَ دِحْيَةُ الْكَلْبِيُّ جَاءَ بِهِ فَدَفَعَهُ إِلَى عَظِيمِ بُصْرَى

گفت و بود دحیہ کلبی آوردہ بود آن کتاب را پس رسانید آن کتاب بکلان و مقدم بصری

فَدَفَعَهُ عَظِيمُ بُصْرَى إِلَى هِرَقْلَ فَقَالَ هِرَقْلُ هَلْ هٰهُنَا أَحَدٌ

پس رسانید آنرا عظیم بصری کہ از عظیم امرای ہرقل ست بسوی ہرقل پس گفت ہرقل آیا ہست اینجا

مِنْ قَوْمِ هٰذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ قَالُوا نَعَمْ فَدُعِيتُ

از قوم این مرد کہ دعوی میکند وی پیغمبر است گفتند آری پس خواندہ شدم من

فِي نَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَدَخَلْنَا عَلَى هِرَقْلَ فَأَجْلَسَنَا بَيْنَ يَدَيْهِ

در جماعت از قریش پس درآمدیم ما بر ہرقل پس نشاندہ شدیم ما در پیش ہرقل

فَقَالَ أَيُّكُمْ أَقْرَبُ نَسَبًا مِنْ هٰذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ

پس گفت ہرقل کدام یک از شما نزدیکتر ہست از روی نسب ازین مرد کہ زعم میکند کہ وے

نَبِيٌّ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَقُلْتُ أَنَا فَأَجْلَسُونِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَ

نبی ست گفت ابوسفیان پس گفتم من کہ من قریب ترام پس نشاندند مرا در پیش ہرقل و

أَجْلَسُوا أَصْحَابِي خَلْفِي ثُمَّ دَعَا بِتَرْجُمَانِهِ فَقَالَ قُلْ لَهُمْ

نشاندند یاران مرا پس پشت من پس تر خواند ہرقل ترجمان خود را پس گفت ہرقل ترجمان خود

إِنِّي سَائِلٌ هٰذَا عَنْ هٰذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَإِنْ كَذَبَنِي

من سوال میکنم این را از احوال این مرد کہ میگوید کہ پیغمبر ہست پس اگر در غ گوئی سازد با

فَكَذِّبُوهُ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ وَأَيْمُ اللهِ لَوْلَا مَخَافَةُ أَنْ يُؤْثَرَ عَلَيَّ

پس بگوئید کہ دروغ میگوید گفت ابوسفیان سوگند بخدا اگر نمی بود ترس اینکہ نقل کردہ شود بر من

الْكَذِبُ لَكَذَبْتُهُ ثُمَّ قَالَ لِتَرْجُمَانِهِ سَلْهُ كَيْفَ حَسَبُهُ

دروغ ہر آئینہ دروغ میگفتم من بہر قل گفت ہرقل ترجمان خود را بپرس او را چگونہ است حسب او

فِيكُمْ قَالَ قُلْتُ هُوَ فِينَا ذُو حَسَبٍ قَالَ فَهَلْ كَانَ مِنْ

در میان شما گفت ابوسفیان گفتم من کہ وی در میان ما خداوند حسب ست گفت ہرقل پس آیا بودہ ہست از

آبائه من ملك قلت لا قال فهل كنتم تتهمونه بالكذب

پدران این مرد هیچ از پادشاهی گفتم نبوده است گفت هرقل پس آیا تهمت میکردید او را بدروغ

قبل أن يقول ما قال قلت لا قال ومن يتبعه أشراف الناس

پیش از آنکه بگوید چیزیکه میگوید الآن گفتم متهم نمیداشتیم او را گفت هرقل و کیست که متابعت میکنند او را آیا اکابر

أم ضعفاؤهم قال قلت بل ضعفاؤهم قال أيزيدون أم

یا ضعیفان گفت ابوسفیان گفتم بلکه ضعیفان مردم ایمان آورند گفت هرقل آیا فزودن میشوند مرد

ينقصون قلت لا بل يزيدون قال هل يرتد أحد منهم عن

روز بروز در بیعت یا کم میشوند گفتم کم نمیشوند بلکه افزون میشوند گفت هرقل آیا مرتد میشود هیچ یکی از ایشان از

دينه بعد أن يدخل فيه سخطة له قال قلت لا قال فهل

دین وی بعد از درآمدن در دین وی از جهت ناخوش داشتن مر دین او را گفت ابوسفیان گفتم نی گفت هرقل آیا

قاتلتموه قلت نعم قال فكيف كان قتالكم إياه قال قلت

قتال میکنید شما با وی گفتم آری قتال میکنیم گفت هرقل چه حالی دارد قتال شما با وی گفت گفتم

يكون الحرب بيننا وبينه سجالا يصيب منا ونصيب

میباشد جنگ میان ما و میان وی مانند دلو یعنی که نصیب میابد وی از ما و ما یابیم

منه قال فهل يغدر قلت لا ونحن منه في هذه المدة لا ندري

از وی گفت هرقل پس آیا می شکند وی عهد و پیمان که میکند گفتم نمیکند و ما از وی در این مدت صلح در

ما هو صانع فيها قال والله ما أمكنني من كلمة أدخل فيها

کار چه کننده است در این مدت گفت ابوسفیان بخدا سوگند ممکن نشد مرا از سخنی که در آرم چیزی

شيئا غير هذه قال فهل قال هذا القول أحد قبله قلت لا

جز این کلمه گفت هرقل پس آیا گفته است این قول را هیچ یکی پیش از این مرد گفتم نگفته است

ثم قال لترجمانه قل له إني سألتك عن حسبه فيكم

پس گفت هرقل مر ترجمان خود را بگو مر او را یعنی ابوسفیان را بدرستی من پرسیدم ترا از حسب این مرد در میان

فزعمت أنه فيكم ذو حسب وكذلك الرسل تبعث في أحساب

پس گفتی و زعم کردی تو که وی در میان شما خداوند حسب است و همچنین جماعت پیغمبران بر انگیخته میشوند

قومها وسألتك هل كان في آبائه ملك فزعمت أن لا فقلت

قوم خود و اشراف آن و پرسیدم ترا آیا بود در پدران وی هیچ پادشاهی گفتی تو که نبود پس گفتم

لو كان من آبائه ملك قلت رجل يطلب ملك آبائه و

اگر می بود از پدران او پادشاهی میگفتم مردیست که میطلبد ملک پدران خود و

سألتك عن أتباعه أضعفاؤهم أم أشرافهم فقلت

پرسیدم ترا از تابعان او که آیا از ضعفای مردم اند یا از اشراف پس گفتی

بل ضعفاؤهم وهم أتباع الرسل وسألتك هل كنتم

بلکه ضعفای مردم اند و همین ضعفا اند تابعان پیغمبران و پرسیدم ترا آیا بودید شما

تتهمونه بالكذب قبل أن يقول ما قال فزعمت أن

که تهمت میکردید او را بدروغ گفتن پیش از آنکه بگوید چیزی که گفت پس گفتی تو که تهمت نمیکردیم

لا فعرفت أنه لم يكن ليدع الكذب على الناس ثم

پس شناختم من که نیست متصور که ترک کند دروغ گفتن را بر مردم پس از آن

يذهب فيكذب على الله وسألتك هل يرتد أحد منهم

برود پس بگوید دروغ بر خدا و پرسیدم ترا آیا باز میگردد هیچ یکے از مردم

عن دينه بعد أن يدخل فيه سخطة له فزعمت أن لا و

از دین وی بعد از درآمدن در دین بجهت مکروه داشتن مر دین او را پس گفتی تو باز نمیگردد

كذلك الإيمان إذا خالط بشاشته القلوب وسألتك

همچنین است حال ایمان که چون در آمیزد و در میان دلها حلاوت او دلها را و پرسیدم ترا

هل يزيدون أم ينقصون فزعمت أنهم يزيدون وكذلك

آیا افزون میشوند تابعان او یا کم میشوند پس گفتی تو که ایشان افزون میشوند و همچنین

الایمان حتی یتم وسألتك هل قاتلتموه فزعمت انکم

دین وایمان کہ افزون میشود تا آنکه تمام گردد و پرسیدم ترا کہ آیا قتال میکنید شما با او پس گفتی تو کہ شما

قاتلتموه فیکون الحرب بینکم وبینه سجالا ینال منکم

قتال میکنید با او پس میباشد جنگ میان شما ومیان او دلوها یعنی مانند دلو میگیرد او از شما

وتنالون منه وکذلك الرسل تبتلی ثم تکون لها العاقبة

ومیگیرید شما از وی و همچنین پیغمبران مبتلی وممتحن گردانیده میشوند باعدای من پس میباشد انجام

وسألتك هل یغدر فزعمت انه لا یغدر وکذلك الرسل

و پرسیدم من ترا آیا عهد میشکند وبد عهدی میکند پس گفتی تو کہ وی غدر نمیکند و همچنین پیغمبران

لا تغدر وسألتك هل قال هذا القول احد قبله فزعمت

غدر نمیکنند و پرسیدم من ترا آیا گفته است این قول را کسی یعنی دعوت نبوت را پیش از وی پس

ان لا فقلت لو کان قال هذا القول احد قبله قلت رجل

کہ نہ گفته است پس گفتم من اگر میبود کہ میگفت این قول را کسی پیش از وی می گفتم مرد یست

ائتم بقول قیل قبله قال ثم قال بما یأمرکم قلنا یأمرنا

کہ اقتدا میکند بقولیکہ گفته شده است پیش او گفت ابوسفیان گفت هرقل پرسید بچه چیز امر میکند ای

بالصلوة والزکوة والصلة والعفاف قال ان یك ما تقول

مارا بنماز و زکوة و صلہ ارحام و پارسائی و باز استادن از حرام گفت هرقل اگر هست آنچه میگوی

حقا فانه نبی وقد کنت اعلم انه خارج ولم اك اظنه منکم

راست پس بدرستیکہ وی پیغمبر است و بتحقیق بودم من کہ میدانستم کہ وی بیرون آینده است و گمان نمیبردم

ولو انی اعلم انی اخلص الیه لاحببت لقاءه ولو کنت

و اگر میدانستم کہ من میتوانم رسید بسوی وی هر آئینه دوست میداشتم دیدن او را و اگر میبودم

عنده لغسلت عن قدمیه ولیبلغن ملکه ما تحت قدمی ثم دعا

نزد وی هر آئینه میشستم هر دو پای او را و هر آئینه میرسد ملك وی زمینی را کہ زیر هر دو پای منست

بِكِتَابِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

کتاب پیغمبر خدا را صلی الله علیه و سلم پس خواند کتاب را روایت کرد آن را بخاری و مسلم

باب في المعراج

باب در بیان معراج

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى

پاک است آنکه برد بنده خود را شبی از مسجد حرام بسوی

الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ

مسجد اقصی که برکت نهادیم گرداگرد آن تا بنمائیم بعض نشانهای خود هر آینه

هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَى عِندَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى

او ست شنوا بینا و هر آینه دیده بود این فرشته را یکبار دیگر نزدیک سدرة المنتهی

عِندَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى

نزدیک آن سدره است بهشت آرامگاه فرشته را دید وقتیکه میپوشید سدره را آنچه میپوشید

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى

کجروی نکرد چشم پیغامبر و از مقصد تجاوز ننمود هر آینه معاینه کرد بعض نشانهای بزرگ پروردگار خود را

عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ

واز قتاده هر روایت از انس بن مالک واو از مالک بن صعصعه

أَنَّ نَبِيَّ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةٍ أُسْرِيَ بِهِ

که آنحضرت صلی الله علیه و سلم حدیث کرد خبر داد صحابه را از احوال شبی که برده شد

بَيْنَمَا أَنَا فِي الْحَطِيمِ وَرُبَّمَا قَالَ فِي الْحِجْرِ مُضْطَجِعًا إِذْ أَتَانِي

آنحضرت را در اثنای آنکه من بودم در حطیم واندکی بسیار گفت در حجر که موضع دیگر است بودم در حالیکه پهلو

آتٍ فَشَقَّ مَا بَيْنَ هَذِهِ إِلَى هَذِهِ يَعْنِي مِنْ ثُغْرَةِ نَحْرِهِ

پس بشگافت چیزیکه میان این تا این ست یعنی از بالای سینه

إِلَى شِعْرَتِهِ فَاسْتَخْرَجَ قَلْبِي ثُمَّ أُتِيتُ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ

تا زیر ناف پس بیرون آورد دل مرا بعده آورده شد نزد من طشتے از زر

مَمْلُوءٍ إِيمَانًا فَغُسِلَ قَلْبِي ثُمَّ حُشِيَ ثُمَّ أُعِيدَ وَفِي رِوَايَةٍ ثُمَّ

پر کرده شده با ایمان پس شسته شد دل من بعده پر کرده شد بعده باز گردانیده شد دل در جائے خود

غُسِلَ الْبَطْنُ بِمَاءِ زَمْزَمَ ثُمَّ مُلِئَ إِيمَانًا وَحِكْمَةً ثُمَّ أُتِيتُ

شسته شد شکم من با آب زمزم بعده پر کرده شد با ایمان و حکمت بعده آورده شدم من

بِدَابَّةٍ دُونَ الْبَغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ أَبْيَضَ يُقَالُ لَهُ الْبُرَاقُ

به چهارپایه در قامت پایان استر و بالائے حمار سفید گفته میشد این مرکوب را براق

يَضَعُ خَطْوَهُ عِنْدَ أَقْصَى طَرْفِهِ فَحُمِلْتُ عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةٍ

که می نهاد این براق گام خود را نزد نهایت بصر خود پس برداشته شدم من بروے و در روایتے

لِمُسْلِمٍ فَرَكِبْتُهُ حَتَّى أَتَيْتُ بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَرَبَطْتُهُ بِالْحَلْقَةِ

که مر مسلم راست اینست پس سوار شدم براق را تا آنکه آمدم بیت المقدس را پس بستم براق را بحلقه مسجد

الَّتِي تَرْبِطُ بِهَا الْأَنْبِيَاءُ قَالَ ثُمَّ دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَصَلَّيْتُ

که می بستند براق را بآن حلقه پیغمبران گفت آنحضرت بعده در آمدم در مسجد پس گذاردم

فِيهِ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجْتُ فَجَاءَنِي جِبْرِيلُ بِإِنَاءٍ مِنْ خَمْرٍ

در وی دو رکعت بعده بیرون آمدم پس آورد مرا جبرئیل آوند از خمر

وَإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ فَاخْتَرْتُ اللَّبَنَ فَقَالَ جِبْرِيلُ اخْتَرْتَ

و آوند از شیر بعده اختیار کردم من شیر را پس گفت جبرئیل اختیار کردے تو

الْفِطْرَةَ ثُمَّ عُرِجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الخ فَانْطَلَقَ بِي جِبْرِيلُ

فطرت را بعده بالا برده شد مرا بسوی آسمان تا آخر پس برد مرا جبرئیل

حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ

تا آنکه آمدیم آسمان دنیا را پس طلب کرد جبرئیل کشادن آسمان را گفته شد و پرسیده شد دربانان که کیست

قِيْلَ وَمَنْ مَّعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيْلَ وَقَدْ

گفته شد کیست با تو گفت جبرئیل با من محمد صلی اللہ علیہ و سلم هست گفتند برای استفهام

أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيْلَ مَرْحَبًا بِهٖ فَنِعْمَ الْمَجِيْءُ جَاءَ فَفُتِحَ

که فرستاده شده است بسوی وی گفت آری گفته شد مرحبا بمحمد و خوش آمد آمدنے آمد پس کشاده شد آسمان

فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا فِيْهَا اٰدَمُ فَقَالَ هٰذَا أَبُوْكَ اٰدَمُ فَسَلِّمْ

پس هنگامیکه رسیدم و در آمدم در آسمان پس ناگاه در آسمان آدم هست پس گفت جبرئیل این پدر تست آدم پس سلام

عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ السَّلَامَ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْابْنِ

بر آدم پس سلام دادم بروے پس جواب داد آدم بعد گفت آدم مرحبا به پسر

الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَفِيْ رِوَايَةٍ لِّمُسْلِمٍ فَرَحَّبَ بِيْ وَدَعَا

صالح و پیغمبر صالح و در روایتیکه مر مسلم راست این لفظ است پس ترحیب کرد

لِيْ بِخَيْرٍ وَفِيْ رِوَايَةٍ لَّهُمَا فَلَمَّا فُتِحَ عَلَوْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا إِذَا

مرا به نیکے و در روایتی دیگر که مر هر دو راست پس هنگامیکه کشاده شد در بالا بر آمدیم این آسمان را ناگاه

رَجُلٌ قَاعِدٌ عَلٰى يَمِيْنِهٖ أَسْوِدَةٌ وَّعَلٰى يَسَارِهٖ أَسْوِدَةٌ

مردے نشسته است که بر جانب دست راست او سیاهیها است و بر جانب چپ سیاهیها است

إِذَا نَظَرَ قِبَلَ يَمِيْنِهٖ ضَحِكَ وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ شِمَالِهٖ بَكٰى

چون نگاه میکند آن مرد بجانب دست راست خود میخندد و چون نگاه میکند بجانب چپ گریه میکند

فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْابْنِ الصَّالِحِ قُلْتُ لِجِبْرَئِيْلَ

پس گفت آن مرد مرحبا بالنبی الصالح و الابن الصالح گفتم من مر جبرئیل را

مَنْ هٰذَا قَالَ هٰذَا اٰدَمُ وَهٰذِهِ الْأَسْوِدَةُ عَنْ يَمِيْنِهٖ وَعَنْ

کیست این مرد گفت جبرئیل این آدم است و این سیاهیها که متمثل شده اند از جانب راست و از

شِمَالِهٖ نَسَمُ بَنِيْهِ فَأَهْلُ الْيَمِيْنِ مِنْهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَالْأَسْوِدَةُ

جانب چپ ارواح اولاد او ست پس آنها که بر جانب راست اند از ایشان بهشتیان اند و سیاهیها که

الَّتِي عَنْ شِمَالِهِ أَهْلُ النَّارِ فَإِذَا نَظَرَ عَنْ يَمِينِهِ ضَحِكَ وَإِذَا

بجانب دست چپ اند اہل دوزخ اند پس می بیند از دست راست خود می خندد پس چون

نَظَرَ قِبَلَ شِمَالِهِ بَكَى الخ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ

نظر میکند بجانب دست چپ می گرید تا آخر پستر بالا برد مرا جبرئیل تا آسمان دوم

فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ

پس طلب کرد جبرئیل کشادن آسمان را گفته شد که کیست این گفت منم جبرئیل و گفته شد کیست باتو گفت جبرئیل

مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ

با من محمد صلی اللہ علیہ وسلم ست گفته شد و بتحقیق که فرستاده شدی تو بسوی وی گفت

نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفَتَحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ إِذَا

آرے گفته شد مرحبا بجهد و خوش آمد نے آمد پس کشاده شد در پس چون رسیدم بآسمان دوم ناگاه

يَحْيَى وَعِيسَى وَهُمَا ابْنَا خَالَةٍ قَالَ هَذَا يَحْيَى وَهَذَا عِيسَى

این دو پیغمبر یحیی و عیسی استاده اند و یحیی و عیسی پسران خاله اند گفت جبرئیل این یحیی است و این عیسی

فَسَلِّمْ عَلَيْهِمَا فَسَلَّمْتُ فَرَدَّا ثُمَّ قَالَا مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ

پس سلام ده بر هر دو پس سلام دادم پس جواب سلام دادند هر دو و پستر گفتند هر دو مرحبا به برادر صالح

وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ فَاسْتَفْتَحَ

و پیغمبر صالح پستر برد مرا جبرئیل بسوی آسمان سوم پس طلب کرد کشادن آسمان را

قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ

گفته شد کیست این گفت منم جبرئیل گفته شد و کیست باتو گفت با من محمد

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ

صلی اللہ علیہ وسلم ست گفته شد و بتحقیق فرستاده شد بسوی او گفت آرے

قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفَتَحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ إِذَا يُوسُفُ

گفته شد مرحبا بجهد و خوش آمد نے آمد پس کشاده شد آسمان پس چون رسیدم آسمان سوم را ناگاه

قَالَ هٰذَا يُوْسُفُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ

گفت جبرئیل این یوسف است پس سلام دہ بروے پس سلام دادم بروی پس جواب داد لیتر گفت

مَرْحَبًا بِالْاَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَفِيْ رِوَايَةِ مُسْلِمٍ

مرحبا ببرادر نیک و پیغمبر نیک و در روایتے کہ مر مسلم را است

فَاِذَا اَنَا بِيُوْسُفَ اِذَا هُوَ قَدْ اُعْطِيَ شَطْرَ الْحُسْنِ فَرَحَّبَ

پس ناگاہ من با یوسف ام ناگاہ یوسف دادہ شدہ است جزوی از حسن پس ترحیب کرد یوسف

بِيْ وَدَعَا لِيْ بِخَيْرٍ اِلٰى اٰخِرِهٖ ثُمَّ صَعِدَ بِيْ حَتّٰى اَتَى السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ فَاسْتَفْتَحَ

بمن و دعا کرد مرا بخیر تا آخر پس ببرد بالا مرا جبرئیل و آمد آسمان چہارم را پس طلب کرد جبرئیل

قِيْلَ مَنْ هٰذَا قَالَ جِبْرَئِيْلُ قِيْلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ

گفتہ شد کیست این گفت منم جبرئیل گفتہ شد کیست با تو گفت با من محمد است

قِيْلَ وَقَدْ اُرْسِلَ اِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيْلَ مَرْحَبًا بِهٖ فَنِعْمَ الْمَجِيْءُ

گفتہ شد و بتحقیق کہ فرستادہ شد بسوے وی گفت جبرئیل آری گفتند مرحبا بمحمد پس خوش آمدنے

جَاءَ فَفُتِحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَاِذَا اِدْرِيْسُ فَقَالَ هٰذَا اِدْرِيْسُ

آمد پس کشادہ شد در آسمان پس ہنگامیکہ درآمدم در آسمان پس ناگاہ در آنجا ادریس است پس گفت جبرئیل

فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْاَخِ الصَّالِحِ

پس سلام دہ بروے پس سلام دادم بروے پس جواب داد پس گفت مرحبا ببرادر صالح

وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِيْ حَتّٰى اَتَى السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ

و پیغمبر صالح پس ببرد بالا مرا تا آنکہ آمد آسمان پنجم را

فَاسْتَفْتَحَ قِيْلَ مَنْ هٰذَا قَالَ جِبْرَئِيْلُ قِيْلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ

پس طلب کرد جبرئیل کشادن آسمان را گفتہ شد کیست این گفت جبرئیل ام من گفتہ شد کیست با تو گفت

مُحَمَّدٌ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيْلَ وَقَدْ اُرْسِلَ اِلَيْهِ قَالَ

جبرئیل محمد صلے اللہ علیہ و سلم ست گفتہ شد و بتحقیق کہ فرستادہ شدہ بسوی وی گفت

نعم قيل مرحبا به فنعم المجيء جاء ففتح فلما خلصت فاذا هرون

آرے گفتند مرحبا محمد پس خوش آمد نیکو آمد پس گشادہ شد در آسمان پس ہنگامیکہ در آمدم در آسمان پس ناگاہ

قال هذا هرون فسلم عليه فسلمت عليه فرد ثم قال

گفت جبرئیل کہ این ہارون است پس سلام دہ بروی پس سلام دادم بروی پس جواب داد مرا پس گفت

مرحبا بالاخ الصالح والنبي الصالح ثم صعد بي حتى

مرحبا بہ برادر صالح و پیغمبر صالح پس بالا برد مرا تا آنکہ

اتى السماء السادسة فاستفتح قيل من هذا قال جبريل

آمد آسمان ششم را پس طلب کرد کشادن آسمان را گفتہ شد کیست این گفت منم جبرئیل

قيل ومن معك قال محمد صلى الله عليه وسلم قيل

گفتہ شد کیست با تو گفت با من محمد صلی اللہ علیہ وسلم است گفتہ شد

وقد ارسل اليه قال نعم قيل مرحبا به فنعم المجيء جاء

و بتحقیق کہ فرستادہ شد بسوی وی گفت جبرئیل آری گفتند مرحبا محمد پس خوش آمد نیکو آمد

ففتح فلما خلصت فاذا موسى قال هذا موسى فسلم

پس گشادہ شد در آسمان پس ہنگامیکہ در آمدم پس ناگاہ موسی استادہ است در آنجا گفت جبرئیل این

عليه فسلمت عليه فرد ثم قال مرحبا بالاخ الصالح و

بروی پس سلام دادم بروی پس جواب داد موسی پس گفت مرحبا بہ برادر صالح و

النبي الصالح فلما جاوزت بكى قيل له ما يبكيك

پیغمبر صالح پس ہنگامیکہ گذشتم از پیش وی گریہ کرد موسی گفتند موسی را چہ چیز گریانید ترا

قال ابكي لان غلاما بعث بعدي يدخل الجنة من امته

گفت موسی می گریم از جہت آنکہ کودکے فرستادہ شد بعد از من کہ میدر آید بہشت را از امت او

اكثر ممن يدخلها من امتي ثم صعد بي الى السماء السابعة

بیشتر از آن کسانیکہ میدر آیند از امت من پس بالا برد مرا بسوی آسمان ہفتم

فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيْلُ قِيْلَ مَنْ هٰذَا قَالَ جِبْرِيْلُ قِيْلَ وَمَنْ مَّعَكَ

پس طلب کشادن کرد جبرئیل آسمان را گفته شد کیست این گفت منم جبرئیل گفته شد وکیست با تو

قَالَ مُحَمَّدٌ قِيْلَ وَقَدْ بُعِثَ اِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيْلَ مَرْحَبًا بِهٖ

گفت با من محمد است گفته شد وبتحقیق که فرستاده شده بسوی وی گفت آری گفته شد مرحبا بمجی او پس

فَنِعْمَ الْمَجِيْءُ جَاءَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَاِذَا اِبْرَاهِيْمُ وَفِيْ رِوَايَةٍ

خوش آمد آمدنی آمد پس چون درآمدم در آسمان پس ناگاه در آنجا ابراهیم است و در روایتی که

لِمُسْلِمٍ فَاِذَا اَنَا بِاِبْرَاهِيْمَ مُسْنِدًا ظَهْرَهٗ اِلَى الْبَيْتِ الْمَعْمُوْرِ

مر مسلم راست این است پس ناگاه من با ابراهیم ام درحالیکه ابراهیم تکیه کننده است پشت خود را بسوی

فَاِذَا هُوَ يَدْخُلُهٗ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعُوْنَ اَلْفَ مَلَكٍ لَا يَعُوْدُوْنَ

و ناگاه بیت معمور میدر آید و را ... در ای هر روز هفتاد هزار فرشته که باز نمیگردند آن فرشتها

اِلَيْهِ اٰخِرَ قَالَ هٰذَا اَبُوْكَ اِبْرَاهِيْمُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ

بسوی وی تا آخر گفت جبرئیل این پدر تست ابراهیم پس سلام ده بروی پس سلام دادم بروی

فَرَدَّ السَّلَامَ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْاِبْنِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ

پس جواب داد ابراهیم پس گفت مرحبا به فرزند نیک و پیغمبر نیکو

ثُمَّ رُفِعْتُ اِلٰى سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى فَاِذَا نَبِقُهَا مِثْلُ قِلَالِ هَجَرَ

پس برده شدم بسوی سدرة المنتهی پس ناگاه میوه آن مانند کوزهای هجر است

وَاِذَا وَرَقُهَا مِثْلُ اٰذَانِ الْفِيَلَةِ وَفِيْ رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ فَلَمَّا

و ناگاه برگهای او مانند گوشهای فیلان است و در روایتی که مر مسلم راست پس هرگاه

غَشِيَهَا مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ مَا غَشِيَ تَغَيَّرَتْ فَمَا اَحَدٌ مِنْ خَلْقِ

که پوشید سدره را از امر الهی آنچه پوشید سدره را از نور دیگرگون شد برنگ دیگر گردید پس نیست هیچ یکے

اللّٰهِ يَسْتَطِيْعُ اَنْ يَّنْعَتَهَا مِنْ حُسْنِهَا وَاَوْحٰى اِلَيَّ مَا اَوْحٰى

از خلق خدا که تواند وصف کردن او را از خوبی او و وحی کرد حق سبحانه بسوی من آنچه وحی کرد

آخر قال هذا سدرة المنتهى فإذا أربعة أنهار نهران

تا آخر گفت جبرئیل این سدرة المنتهی است پس ناگاه آنجا چهار جوی است دو جوی

باطنان ونهران ظاهران قلت ما هذان يا جبرئيل

باطن اند و دو جوی ظاهر گفتم چیست این دو نهر ظاهر و باطن ای جبرئیل

قال أما الباطنان فنهران في الجنة وأما الظاهران

گفت جبرئیل اما دو نهر باطن پس دو نهر در بهشت اند و اما دو ظاهر

فالنيل والفرات ثم رفع لي البيت المعمور ثم أتيت

پس نیل و فرات پستر نموده شد برای من بیت المعمور پستر آورده شد نزد من

بإناء من خمر وإناء من لبن وإناء من عسل فأخذت

آوندی از می و آوندی از شیر و آوندی از شهد پس گرفتم من

اللبن فقال هي الفطرة أنت عليها وأمتك ثم فرضت علي

شیر را پس گفت جبرئیل شیر فطرت است تو بر فطرت خواهی بود و امت تو پستر فرض کرده شد بر من

الصلاة خمسين صلاة كل يوم فرجعت فمررت على موسى

نماز پنجاه نماز هر روز پس برگشتم من از درگاه پس گذشتم بموسی علیه السلام

فقال بما أمرت قلت أمرت بخمسين صلاة كل يوم

پس گفت موسی و پرسید که بچه چیز امر کرده شدی گفتم من امر کرده شدم به پنجاه نماز هر روز

قال إن أمتك لا تستطيع خمسين صلاة كل يوم وإني

گفت موسی بدرستی امت تو نمیتوانند بجای آورد پنجاه نماز هر روز و بدرستی من

والله قد جربت الناس قبلك وعالجت بني إسرائيل

بخدا سوگند آزموده ام مردم را پیش از تو و علاج کرده ام سخت بنی اسرائیل را

أشد المعالجة فارجع إلى ربك فاسأله التخفيف لأمتك فرجعت فوضع عني

سخت تر از علاج پس برگرد بسوی پروردگار پس سوال کن او را سبکی و آسانی برای امت خود

عشرا فرجعت الى موسى فقال مثله فرجعت فوضع عني

ده نماز پس برگشتم بسوی موسے پس گفت مانند آنکه گفته بود پس برگشتم و رفتم بدرگاه پروردگار

عشرا فرجعت الى موسى فقال مثله فرجعت فوضع عني

ده نماز پس برگشتم بسوی موسی پس گفت مانند آنکه گفته بود پس باز برگشتم پس نهاد از من

عشرا فرجعت الى موسى فقال مثله فرجعت فوضع عني

ده نماز پس برگشتم بسوی موسے علیه السلام پس گفت مانند آن پس باز برگشتم پس نهاد از من

عشرا فامرت بعشر صلوات كل يوم فرجعت الى موسى

ده نماز پس امر کرده شدم بده نماز هر روز پس باز برگشتم بسوی موسے

فقال مثله فرجعت فامرت بخمس صلوات كل يوم فرجعت

پس گفت مانند گفته سابق پس باز گشتم پس امر کرده شدم به پنج نماز هر روز پس باز گشتم

الى موسى فقال بما امرت قلت امرت بخمس صلوات

بسوی موسے پس گفت بچه امر کرده شدی گفتم امر کرده شدم به پنج نماز

كل يوم قال ان امتك لا تستطيع خمس صلوات كل

در هر روز گفت موسی بدرستی امت تو نمی توانند بجا آورد پنج نماز هر

يوم واني قد جربت الناس قبلك وعالجت بني اسرائيل

روز و بدرستیکه من آزموده ام مردم را پیش از تو و علاج کرده ام بنی اسرائیل را

اشد المعالجة فارجع الى ربك فاسأله التخفيف لامتك

سخت ترین علاج پس برگرد بسوی پروردگار خود پس سوال کن سبکی و آسانی برای امت خود

وفي رواية لمسلم فرجعت الى ربي فقلت يا رب

و در روایتے از مسلم این عبارت ست پس باز گشتم بسوی پروردگار خود پس گفتم ای پروردگار

خفف على امتي فحط عني خمسا فرجعت الى موسى

تخفیف کن و آسانی برای امت من پس کم کرد از من پنج نماز را پس باز گشتم بسوی موسے

فَقُلْتُ حُطَّ عَنِّيْ خَمْسًا قَالَ اِنَّ اُمَّتَكَ لَا تُطِيْقُ ذٰلِكَ

پس گفتم کم کرد از من پنج نماز را گفت موسی بدرستی امت تو طاقت ندارد آنرا پس

فَارْجِعْ اِلٰى رَبِّكَ فَاسْئَلْهُ التَّخْفِيْفَ قَالَ فَلَمْ اَزَلْ اَرْجِعُ

برگرد بسوی پروردگار خود پس سوال کن آسانی را فرمود آنحضرت پس همیشه بودم رجوع

بَيْنَ رَبِّيْ وَبَيْنَ مُوْسٰى حَتّٰى قَالَ يَا مُحَمَّدُ اِنَّهُنَّ خَمْسُ

میان پروردگار خود و میان موسی تا آنکه گفت پروردگار ای محمد این نمازهای فرض پنج

صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ لِكُلِّ صَلٰوةٍ عَشْرٌ فَذٰلِكَ خَمْسُوْنَ

نماز است در هر روز و شب مر هر نماز را ده حسنه است پس این پنجاه

صَلٰوةً مَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ لَهٗ حَسَنَةٌ فَاِنْ

نماز دارند کسیکه قصد کرد و نیت نیکی پس نکرد آن نیکی و بعمل در نیاورد نوشته میشود آن حسنه که

عَمِلَهَا كُتِبَتْ لَهٗ عَشْرًا وَمَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ تُكْتَبْ

پس اگر عمل کرد آن نیکی را نوشته میشود مر او را ده چند آن و کسیکه قصد کرد بدی پس نکرد بدی را نوشته نمیشود

لَهٗ شَيْئًا فَاِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ سَيِّئَةً وَّاحِدَةً قَالَ فَنَزَلْتُ حَتّٰى

مر او را از آن بدی هیچ چیزی پس اگر کرد آن بدی را نوشته میشود آن سیئه برابر او یک سیئه گفت آن حضرت پس فرود آمدم

اِنْتَهَيْتُ اِلٰى مُوْسٰى فَاَخْبَرْتُهٗ فَقَالَ ارْجِعْ اِلٰى رَبِّكَ

رسیدم تا به موسی پس خبر دادم او را پس گفت بازگرد بسوی پروردگار خود

فَاسْئَلْهُ التَّخْفِيْفَ اُمِّكَ قَالَ سَاَلْتُ رَبِّيْ حَتّٰى اسْتَحْيَيْتُ

پس سوال کن از وی آسانی را تا آخر گفت آنحضرت سوال کردم من پروردگار خود را تا آنکه شرم زده شدم

وَلٰكِنِّيْ اَرْضٰى وَاُسَلِّمُ قَالَ فَلَمَّا جَاوَزْتُ نَادٰى مُنَادٍ

و لیکن راضی باشم و تسلیم میکنم امر الهی را فرمود پس هنگامیکه بگذشتم از آن مقام آواز داد

اَمْضَيْتُ فَرِيْضَتِيْ وَخَفَّفْتُ عَنْ عِبَادِيْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

دیگر گذرانیدیم و مقرر کردانیدیم فریضه خود را و سبک گردانیدیم فریضه را بر بندگان و نهادیم بار از ایشان متفق علیه

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ قَالَ لَمَّا أُسْرِيَ بِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

واز عبد الله بن مسعود مرویست گفت هنگامیکه بشب برده شد پیغمبر خدا را صلی الله علیه

وَسَلَّمَ انْتُهِيَ بِهِ إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى وَهِيَ فِي السَّمَاءِ السَّادِسَةِ

وسلم نهایت برده شد آنحضرت را تا سدرة المنتهی و سدرة المنتهی در آسمان ششم است

إِلَيْهَا يَنْتَهِي مَا يُعْرَجُ بِهِ مِنَ الْأَرْضِ فَيُقْبَضُ مِنْهَا وَإِلَيْهَا

بسوی سدرة المنتهی نهایت پذیر میشود چیزیکه بالا برده میشود از زمین پس گرفته میشود از وی و بسوی

يَنْتَهِي مَا يُهْبَطُ بِهِ مِنْ فَوْقِهَا فَيُقْبَضُ مِنْهَا قَالَ إِذْ يَغْشَى

سدرة المنتهی منتهی میگردد چیزیکه پایان نیز فرستاده میشود از بالای وی از اوامر و نواهی پس قبض کرده میشود از او

السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى قَالَ فَرَاشٌ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ فَأُعْطِيَ

سدره را چیزیکه بپوشیده گفت و آن پرندها اند که گرد شمع میگردند از زر گفت پس داده شد

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا أُعْطِيَ الصَّلَوَاتِ

آنحضرت را صلی الله علیه و سلم در شب معراج سه چیز داده شد نماز

الْخَمْسَ وَأُعْطِيَ خَوَاتِيمَ سُورَةِ الْبَقَرَةِ وَغُفِرَ لِمَنْ لَا يُشْرِكُ بِاللهِ

پنجگانه داده شد آیتها که خاتمه سوره بقر است و آمرزیده شد هر کسیکه را که شریک نیاورد

مِنْ أُمَّتِهِ شَيْئًا الْمُقْحِمَاتُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

از امت وی چیزرا گناهان کبیره رواه مسلم و روایت است از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ رَأَيْتُنِي

گفت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم هر اینه بتحقیق میدیدم خود را

فِي الْحِجْرِ وَقُرَيْشٌ تَسْأَلُنِي عَنْ مَسْرَايَ فَسَأَلَتْنِي عَنْ أَشْيَاءَ

که بودم در حجر که موضعی است متصل کعبه و حال آنکه مشرکان قریش می پرسیدند مرا از شب رفتن به بیت المقدس

مِنْ بَيْتِ الْمَقْدِسِ لَمْ أُثْبِتْهَا فَكُرِبْتُ كُرْبًا مَا كُرِبْتُ مِثْلَهُ

از بیت المقدس که یاد ندارم در وقت لیل نده گین کرده شدم بیاندوهی که هرگز اندوهگین نشده ام

فَرَفَعَهُ اللّٰهُ لِيْ أَنْظُرُ إِلَيْهِ مَا يَسْأَلُوْنِيْ عَنْ شَيْءٍ إِلَّا أَنْبَأْتُهُمْ

پس بر داشت خدا بیت المقدس برای من و می‌نگریستم آنرا در حالیکه نظر میکردم بسوی آن نمی‌پرسیدند مرا از هیچ چیزی مگر آنکه خبر

وَقَدْ رَأَيْتُنِيْ فِيْ جَمَاعَةٍ مِّنَ الْأَنْبِيَاءِ فَإِذَا مُوْسٰى قَائِمٌ يُّصَلِّيْ

و بتحقیق دیدم خود را در بیت المقدس در جماعتی از پیغمبران پس ناگاه موسی علیه السلام ایستاده است نماز میگذارد

فَإِذَا رَجُلٌ ضَرْبٌ جَعْدٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِّجَالِ شَنُوْءَةَ وَإِذَا عِيْسٰى

پس ناگاه موسی مردیست میانه گوشت موی مرغول گویا که وی از مردان شنوءه است و ناگاه عیسی علیه السلام

قَائِمٌ يُّصَلِّيْ أَقْرَبُ النَّاسِ بِهٖ شَبَهًا عُرْوَةُ بْنُ مَسْعُوْدٍ الثَّقَفِيُّ

نیز ایستاده است نماز میگذارد و نزدیکترین مردم بوی از روی مشابهت عروه بن مسعود ثقفی است

وَإِذَا إِبْرَاهِيْمُ قَائِمٌ يُّصَلِّيْ أَشْبَهُ النَّاسِ بِهٖ صَاحِبُكُمْ

و ناگاه ابراهیم علیه السلام ایستاده است نماز میگذارد و مشابه ترین مردم بوی یار شما است

يَعْنِيْ نَفْسَهٗ فَحَانَتِ الصَّلٰوةُ فَأَمَمْتُهُمْ فَلَمَّا فَرَغْتُ

اراده میکرد آنحضرت ذات شریف خود را پس در رسید وقت نماز پس امامت کردم من انبیا را پس چون فارغ

مِنَ الصَّلٰوةِ قَالَ لِيْ قَائِلٌ يَّا مُحَمَّدُ هٰذَا مَالِكٌ خَازِنُ

شدم از نماز گفت مرا گوینده ای محمد این مالک نگهبان دوزخ

النَّارِ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَالْتَفَتُّ إِلَيْهِ فَبَدَأَنِيْ بِالسَّلَامِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

آتش است پس سلام ده بروی پس باز نگریستم بسوی او پس ابتدا کرد مرا بسلام روایت کرد آنرا مسلم

بَابٌ فِي الْمُعْجِزَاتِ

باب در بیان معجزات

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ وَإِنْ يَّرَوْا اٰيَةً يُّعْرِضُوْا

نزدیک شد قیامت و شکافته شد ماه و اگر ببینند نشانه‌ای روی بگردانند

وَيَقُوْلُوْا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ وَقَالُوْا لَوْلَا يَأْتِيْنَا بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّهٖ

و گویند سحر دائم است و گفتند چرا نمی‌آرد بما آیتی از پروردگار خود

أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ بَيِّنَةُ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا
آیا نیامد بدیشان خبر آنچه در کتابهای پیشین است و نفرستیم به آیتها مگر

تَخْوِيفًا وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ
ترسیدن و نه گردانیدیم خواب که نمودیم ترا مگر آزمایش برای آدمیان

وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ وَنُخَوِّفُهُمْ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا
و درخت رانده و لعنت شده در قرآن و می ترسانیم ایشان را پس نمی افزاید ایشان را مگر

طُغْيَانًا كَبِيرًا عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ
سرکشی بزرگ روایت است از انس بن مالک که صدیق اکبر رضی الله عنه

قَالَ نَظَرْتُ إِلَى أَقْدَامِ الْمُشْرِكِينَ عَلَى رُؤُوسِنَا وَنَحْنُ فِي الْغَارِ
گفت نگاه کردم من بسوی پاهای مشرکان که بالای سر ما و حال آنکه ما در غاریم

فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ نَظَرَ إِلَى قَدَمَيْهِ أَبْصَرَنَا
پس گفتم ای رسول خدا اگر بتحقیق که یکی از ایشان نگاه کند بجانب پاهای خود به بیند ما را

فَقَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ مَا ظَنُّكَ بِاثْنَيْنِ اللَّهُ ثَالِثُهُمَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ
پس گفت آنحضرت ای ابوبکر چیست گمان تو بآن دو که خدا سوم آن دو کس است متفق علیه

وَعَنْ بَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ أَنَّهُ قَالَ فِي
و روایت است از براء بن عازب از پدرش که عازب و روایت میکند از ابوبکر که وی گفت در

الْهِجْرَةِ وَاتَّبَعَنَا سُرَاقَةُ بْنُ مَالِكٍ فَقُلْتُ أُتِينَا يَا
هجرت و پیروی کرد ما را سراقه بن مالک پس گفتم من آمده شدیم ما ای

رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَدَعَا عَلَيْهِ النَّبِيُّ
رسول خدا پس گفت آنحضرت اندوهگین مشو و غم مخور بدرستی خدا با ماست پس دعا کرد آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَارْتَطَمَتْ بِهِ فَرَسُهُ إِلَى بَطْنِهَا
صلی الله علیه و سلم بر سراقه پس فرو رفت با سراقه پاهای اسپ وی تا شکم وی

فِي جَلَدٍ مِنَ الْأَرْضِ فَقَالَ إِنِّي أَرَاكُمَا دَعَوْتُمَا عَلَيَّ فَادْعُوا

در زمین درشت پس گفت سراقه بدرستی می بینم شما را کرده اید بر زیان من پس دعا کنید

لِي فَاللّٰهُ لَكُمَا أَنْ أَرُدَّ عَنْكُمَا الطَّلَبَ فَدَعَا لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ

برای سود من پس خدا یاری کننده و نگاهدارنده است مر شمارا تا که رد کنم و دفع نمایم از شما طلب کاران پس دعا کرد

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَجَا فَجَعَلَ لَا يَلْقَى أَحَدًا إِلَّا قَالَ كُفِيتُمْ مَا هٰهُنَا

علیه و سلم پس رست سراقه از آن محنت پس ساخت سراقه که پیش نمی آمد هیچ یکی را مگر آنکه میگفت کفایت کرده شدید

فَلَا يَلْقَى أَحَدًا إِلَّا رَدَّهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ

یعنی پس نیست اینجا کسی پس پیش نمی آمد سراقه هیچ یکی را مگر آنکه باز میگردانید متفق علیه و از انس مرویست گفت

سَمِعَ عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ سَلَامٍ بِمَقْدَمِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

شنید عبد الله بن سلام قدوم آوردن آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي أَرْضٍ يَخْتَرِفُ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و سلم و حال آنکه عبد الله در زمینی که بود می چید میوه پس آمد پیغمبر را صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي سَائِلُكَ عَنْ ثَلَاثٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا نَبِيٌّ فَمَا أَوَّلُ

و سلم پس گفت عبد الله بدرستیکه من سوال کننده ام ترا از سه چیز نمیداند آن سه چیز را مگر پیغمبر پس چیست نخستین

أَشْرَاطِ السَّاعَةِ وَمَا أَوَّلُ طَعَامِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَا يَنْزِعُ الْوَلَدَ

علامتهای قیامت و چیست نخستین خورش بهشتیان و چیست که میکشد فرزند را

إِلَى أَبِيهِ أَوْ إِلَى أُمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي بِهِنَّ جِبْرِيلُ آنِفًا أَمَّا أَوَّلُ

بسوی پدرش یا بسوی مادرش و شبیه میگرداند گفت آنحضرت خبر داد مرا باین سه چیز جبریل اکنون اما نخستین

أَشْرَاطِ السَّاعَةِ فَنَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ

علامتهای قیامت پس آتشی است که می برانگیزد و گرد می آرد مردم را از جانب مشرق بجانب مغرب

وَأَمَّا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَزِيَادَةُ كَبِدِ حُوتٍ وَإِذَا

واما نخستین طعامیکه میخورند آنرا اهل بهشت پس زیاده جگر ماهی است و چون

سَبَقَ مَاءُ الرَّجُلِ مَاءَ الْمَرْأَةِ نَزَعَ الْوَلَدَ وَإِذَا سَبَقَ مَاءُ الْمَرْأَةِ

پیش میشود آب مرد آب زن را میکشد فرزند را مانند مرد و چون سبقت میکند آب زن

نَزَعَتْ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَأَنَّكَ رَسُوْلُ اللّٰهِ يَا

میکشد زن فرزند را گفت عبد الله بن سلام بعد از شنیدن جواب اشهد ان لا اله الا الله و بدرستی که تو رسول خدائی

رَسُوْلَ اللّٰهِ إِنَّ الْيَهُوْدَ قَوْمٌ بُهْتٌ وَإِنَّهُمْ إِنْ يَعْلَمُوْا بِإِسْلَامِي

و گفت عبد الله ای رسول خدا بدرستیکه یهود گروهی اند که بسیار بهتان میکنند و بدرستی ایشان اگر بدانند اسلام آوردن مرا

مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسْأَلَهُمْ يَبْهَتُوْنِيْ فَجَاءَتِ الْيَهُوْدُ فَقَالَ أَيُّ

پیش از آنکه بپرسی تو ایشان را دروغ بندند بر من پس آمد یهود نزد آنحضرت پس گفت پرسید آنحضرت

رَجُلٍ عَبْدُ اللّٰهِ فِيْكُمْ قَالُوْا خَيْرُنَا وَابْنُ خَيْرِنَا وَسَيِّدُنَا

چگونه مرد است عبد الله در میان شما گفتند بهترین ماست و پسر بهترین ماست و مهتر ماست

وَابْنُ سَيِّدِنَا قَالَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ سَلَامٍ فَقَالُوْا

و پسر مهتر ماست گفت آنحضرت خبر دهید مرا که اگر اسلام آرد عبد الله بن سلام گفتند یهود

أَعَاذَهُ اللّٰهُ مِنْ ذٰلِكَ فَخَرَجَ عَبْدُ اللّٰهِ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ

نگاهدارد او را خدا ازان پس بیرون آمد عبد الله پس گفت گواهی دهم اینکه نیست هیچ معبودی مگر

إِلَّا اللّٰهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ اللّٰهِ فَقَالُوْا شَرُّنَا وَابْنُ شَرِّنَا

خدای تعالی و گواهی دهم که محمد پیغمبر خداست پس گفتند وی بدترین ماست و پسر شخص بدترین ماست

فَانْتَقَصُوْهُ قَالَ هٰذَا الَّذِيْ كُنْتُ أَخَافُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ

پس نقص او کردند گفت عبد الله اینست چیزی که بودم من میترسیدم از بهتان یهود ای رسول خدا

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ رض قَالَ فِيْ حَدِيْثِ الْبَدْرِ فَانْطَلَقُوْا

روایت کرد بخاری و هم ازوی مرویست گفت انس رض در حدیث بدر پس آمدند و رفتند مردم

حَتّٰى نَزَلُوْا بَدْرًا فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

تا فرود آمدند موضعی را که نام او بدر است پس گفت آنحضرت صلی الله علیه و سلم

هذا مصرع فلان ويضع يده على الارض ههنا وههنا

اینجای افتادن فلانست نام یکے از اشقیا می برد و می نهاد آنحضرت دست خود را بر زمین اینجا این جا

قال فما ماط احدهم عن موضع يد رسول الله صلى الله

گفت انس پس دور نگردید هیچ یکے از یشان از جائے که دست نهاده بود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم رواه مسلم وعنه ان النبي صلى الله

علیه و سلم روایت کرد مسلم و هم از وی مرویست که آنحضرت صلی الله

عليه وسلم قال يوم بدر هذا جبرئيل اخذ براس فرسه

علیه و سلم فرمود روز بدر این جبرئیل است که گیرنده است سر اسپ خود را

عليه اداة الحرب رواه البخاري وعن ابي قتادة ان

و عنان آنرا برای ساختگی جنگ در حالیکه برو سلاح جنگ است روایت کرد بخاری و از ابو قتاده مرویست

رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لعمار حين يحفر

که آنحضرت صلی الله علیه و سلم گفت مر عمار بن یاسر را در هنگامی که می‌کند آنحضرت اعمار

الخندق فجعل يمسح راسه ويقول بؤس ابن سمية تقتلك الفئة

خندق را پس شروع کرد که مسح میکند سر عمار را و میگفت ای پسر سمیه تنگی ترا خواهد شد بکشند ترا

الباغية رواه مسلم وعن جابر قال عطش الناس

گروه باغی روایت کرد مسلم و روایت است از جابر گفت جابر تشنه شدند مردم

يوم الحديبية ورسول الله صلى الله عليه وسلم بين يديه

روز حدیبیه در حالیکه آنحضرت صلی الله علیه و سلم در پیش وی ظرفے بود

ركوة فتوضأ منها ثم اقبل الناس نحوه قالوا ليس عندنا ماء

از چرم که وضو ساخته شود پس وضو ساخت از آن پس روی آوردند مردم بجانب آنحضرت گفتند مردم نیست نزد ما آبے

نتوضأ به ونشرب الا ما في ركوتك فوضع النبي صلى الله عليه

که وضو کنیم بآن و بنوشیم آنرا مگر همین قدر که در رکوه تست پس نهاد آنحضرت صلی الله علیه

(حاشیه) ف: آنحضرت از مواضع معین ... اشارت میکرد

(حاشیه) ف: یونس بن سمیه ... آنحضرت ... شفقت ... سمیه ... مسلمان شد

وَسَلَّمَ يَدَهُ فِي الرَّكْوَةِ فَجَعَلَ الْمَاءُ يَفُورُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ كَأَمْثَالِ الْعُيُونِ قَالَ فَشَرِبْنَا

وسلم دست خود را در رکوه پس گشت آب که میجوشید از میان انگشتان آنحضرت مانند چشمه ها گفت جابر پس

وَتَوَضَّأْنَا قِيلَ لِجَابِرٍ كَمْ كُنْتُمْ قَالَ لَوْ كُنَّا مِائَةَ أَلْفٍ لَكَفَانَا كُنَّا خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً

وضو کردیم گفته شد مر جابر را چند کس بودید شما گفت جابر اگر می بودیم صد هزار کس هر آئینه بسنده میبود و ربع

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ نَعَى النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

متفق علیه و از انس رض مرویست که گفت انس رض خبر رسانید آنحضرت صلے الله علیه

وَسَلَّمَ زَيْدًا وَجَعْفَرًا وَعَبْدَ اللّٰهِ بْنَ رَوَاحَةَ لِلنَّاسِ قَبْلَ أَنْ

وسلم بموت زید بن حارث و جعفر بن ابی طالب عبد الله بن رواحه برای مردم پیشتر از آنکه

يَأْتِيَهُمْ خَبَرُهُمْ فَقَالَ أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ

بیاید مردم را خبر موت ایشان پس گفت آنحضرت در بیان شهیدان گرفت رایت را نخست زید بن حارث

جَعْفَرٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ ابْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ وَعَيْنَاهُ

جعفر پس کشته شد پس گرفت عبد الله بن رواحه پس کشته شد و میگفت آنحضرت این حکایت او هر دو چشم

تَذْرِفَانِ حَتَّى أَخَذَ الرَّايَةَ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللّٰهِ يَعْنِي

آنحضرت اشک میریختند تا آنکه گرفت رایت را آنکه لقب او شمشیر است از شمشیرهای خدا یعنی

خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ حَتَّى فَتَحَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

خالد بن ولید و گویند که بهفت شمشیر از دست خود خالد را شکسته شد تا آنکه کشاد خدا تعالی بر مسلمانان رواه

وَعَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رض قَالَ غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ

و روایت است از سلمه بن اکوع رض گفت غزا کردیم ما همراه آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُنَيْنًا فَوَلَّى صَحَابَةُ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى

صلے الله علیه و سلم غزوهٔ حنین را پس پشت دادند بعضی از اصحاب آنحضرت صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا غَشُوا رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَزَلَ

علیه و سلم پس هنگامی که نزدیک آمدند و قصد خیانت کردند کافران با آنحضرت صلے الله علیه وسلم فرود آمد آنحضرت

عَنِ الْبَغْلَةِ ثُمَّ قَبَضَ قَبْضَةً مِّنْ تُرَابِ الْاَرْضِ ثُمَّ اسْتَقْبَلَ

از اشتر پس گرفت آنحضرت مشتے از خاک زمین پس مقابل کرد آنحضرت

بِهٖ وُجُوْهَهُمْ فَقَالَ شَاهَتِ الْوُجُوْهُ فَمَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْهُمْ اِنْسَانًا

بآن خاک روہای ایشانرا پس گفت آنحضرت قبیح باد روہای ایشان پس پیدا نکرد خدا یکے از ایشان ہیچ

اِلَّا مَلَاَ عَيْنَيْهِ تُرَابًا بِتِلْكَ الْقَبْضَةِ فَوَلَّوْا مُدْبِرِيْنَ فَهَزَمَهُمُ

مگر آنکہ پر کرد ہر دو چشم اورا خاک با ین قبضہ خاک پس بر گشتند کافران در حالیکہ پشت دہندہ بودند پس شکست داد

اللّٰهُ وَقَسَمَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَنَائِمَهُمْ بَيْنَ

خدا و بخش کرد آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم غنیمتہاے ایشانرا میان

الْمُسْلِمِيْنَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ اَنَسٍ قَالَ اِنَّ رَجُلًا كَانَ

مسلمانان رواہ مسلم و از انس مرویست کہ مردے بود

يَكْتُبُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَارْتَدَّ عَنِ الْاِسْلَامِ

کہ نوشتے براے آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم وحی یا جز آن پس مرتد شد و باز گشت از مسلمانی

وَلَحِقَ بِالْمُشْرِكِيْنَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ الْاَرْضَ

و باز پیوست بمشرکان پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم بدرستی

لَا تَقْبَلُهٗ فَاَخْبَرَنِيْ اَبُوْ طَلْحَةَ اَنَّهٗ اَتَى الْاَرْضَ الَّتِيْ مَاتَ فِيْهَا

زمین نمی پذیرد اورا و در درون خود نمیگذارد دیگہ پس خبر داد مرا ابو طلحہ انصاری کہ آمد زمین را کہ دران مرده بود

فَوَجَدَهٗ مَنْبُوْذًا فَقَالَ مَا شَاْنُ هٰذَا فَقَالُوْا دَفَنَّاهُ مِرَارًا

پس یافت ابو طلحہ اورا بیرون انداختہ از قبر افتاده پس پرسید ابو طلحہ چیست حال این پس گفتند دفن کردیم بارہا اورا

فَلَمْ تَقْبَلْهُ الْاَرْضُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ اَبِيْ اَيُّوْبَ قَالَ

پس قبول نکرد اورا زمین متفق علیہ در روایت است از ابو ایوب انصاری گفت

خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ وَجَبَتِ الشَّمْسُ

بیرون آمد آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم در حال آنکہ فرود افتاده بود آفتاب یعنی غروب کرده

فَسَمِعَ صَوْتًا فَقَالَ يَهُودُ تُعَذَّبُ فِي قُبُورِهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

پس شنید آوازی را پس گفت آنحضرت این آواز بسبب آنست که یهود عذاب کرده میشوند در قبرستان متفق علیه

أَنَسٍ قَالَ أَصَابَتِ النَّاسَ سَنَةٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

روایت است از انس رض گفت انس رسید مردم را قحطی در زمان آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ

علیه و سلم پس در اثنای آنکه پیغمبر صلی الله علیه و سلم خطبه میخواند

فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ قَامَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

در روز جمعه استاد بادیه نشینی پس گفت ای رسول خدا صلی الله

عَلَيْكَ وَسَلَّمَ هَلَكَ الْمَالُ وَجَاعَ الْعِيَالُ فَادْعُ اللهَ لَنَا

علیک و سلم هلاک شد مال از باغ و زراعت و دواب گرسنه شدند عیال از تنگی معاش پس دعا کن خدا را

فَرَفَعَ يَدَيْهِ وَمَا نَرَى فِي السَّمَاءِ قَزَعَةً فَوَالَّذِي نَفْسِي

پس برداشت آنحضرت هر دو دست مبارک خود را و حال آنکه نمی بینیم ما در آسمان پاره ابر پس بخدا سوگند که نهاد آنحضرت

بِيَدِهِ مَا وَضَعَهَا حَتَّى ثَارَ السَّحَابُ أَمْثَالَ الْجِبَالِ ثُمَّ لَمْ يَنْزِلْ

دست تا آنکه برخاست ابرها مانند کوهها بعد فرود نیامد

عَنْ مِنْبَرِهِ حَتَّى رَأَيْتُ الْمَطَرَ يَتَحَادَرُ عَلَى لِحْيَتِهِ فَمُطِرْنَا

از منبر که بر وی استاده بود تا دیدم باران را که میریخت و فرو می افتاد از لحیه شریف پس باران داده شدیم

يَوْمَنَا ذَلِكَ وَمِنَ الْغَدِ وَمِنْ بَعْدِ الْغَدِ حَتَّى الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى

ما آنروز که دعا کرد آنحضرت و فردای آن روز و پس فردای آنروز تا جمعه دیگر

وَقَامَ ذَلِكَ الْأَعْرَابِيُّ أَوْ غَيْرُهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ تَهَدَّمَ

و استاد در روز جمعه دیگر آن اعرابی یا مردی دیگر جز وی پس گفت ای رسول الله ویران شد

الْبِنَاءُ وَغَرِقَ الْمَالُ فَادْعُ اللهَ لَنَا فَرَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ اللّٰهُمَّ

خانها و آب از سر گذشت مالها را پس دعا کن خدا را برای ما پس برداشت آنحضرت هر دو دست خود را پس گفت

حوالينا ولا علينا فما يشير إلى ناحية من السحاب إلا انفرجت

گرداگرد ما ... نه بر ما پس اشارت نمیکرد آنحضرت بسوی ابر مگر آنکه گشاده میگشت

وصارت المدينة مثل الجوبة وسال الوادي قناة شهرا

وگشت مدینه مانند گوی و روان رفت رود ... مانند کاریز یکماه

ولم يجئ أحد من ناحية إلا حدث بالجود وفي رواية

و نیامد هیچ یکی از سوی مگر آنکه خبر داد بباران نیکو بسیار و در روایتی دیگر چنین

قال اللهم حوالينا ولا علينا اللهم على الآكام والظراب

آمده فرمود خدایا بباران گرداگرد ما و بباران بر ما خداوندا بباران بر پشته ها و بر کوهها

وبطون الأودية ومنابت الشجر قال فأقلعت وخرجنا

و در درون های وادیها و در جاهای رستن درختان گفت راوی پس قطع کرده شد و گشاده شد

نمشي في الشمس متفق عليه وعن جابر قال كان النبي

ابر یا و بیرون آمدیم ... میرفتیم در آفتاب متفق علیه و از جابر مرویست گفت بود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم إذا خطب استند إلى جذع نخلة

صلی الله علیه و سلم که چون خطبه میخواند تکیه میکرد تنه درخت خرما را

من سواري المسجد فلما صنع له المنبر فاستوى عليه صاحت

از ستونهای مسجد پس وقتیکه ساخته شد منبر پس بالا برآمد آنحضرت بر منبر فریاد کرد

النخلة التي كان يخطب عندها حتى كادت أن تنشق

آن تنه نخله که میخواند آنحضرت خطبه نزد وی ... تا آنکه قریب شد که دو پاره شود

فنزل النبي صلى الله عليه وسلم حتى أخذها فضمها إليه

[illegible]

فجعلت تئن أنين الصبي الذي يسكت حتى استقرت قال

[illegible]

بكت على ما كانت تسمع من الذكر رواه البخاري وعن

گریه کرد آن نخله از فقدان چیزے که می شنید از ذکر روایه بخاری و روایت است از

أبي موسى رضی قال خرج أبو طالب إلى الشام وخرج معه

ابو موسی رضی گفت بیرون آمد ابو طالب عم آنحضرت بسوے شام و بیرون آمد باوے

النبي صلى الله عليه وسلم في أشياخ من قريش فلما أشرفوا

آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم در میان پیران از قریش پس ہر گاه که مطلع شدند

على الراهب هبطوا فحلوا رحالهم فخرج إليهم الراهب

بر راهب که نام او بحیرا بود فرود آمدند پس بکشادند بار ہای خود را پس بیرون آمد بسوے ایشان برائے ملاقات راهب

وكانوا قبل ذلك يمرون به فلا يخرج إليهم قال فهم يحلون

و بودند ایشان پیش ازین بار ہاے دیگر که سفر میکردند و میگذشتند بر راهب بیرون نمی آمد بسوے ایشان گفت ابو موسی

رحالهم فجعل يتخللهم الراهب حتى جاء فأخذ بيد

بار ہای خود را پس گشت که درمے آمد میان ایشان راهب تا آنکه آمد پس گرفت دست

رسول الله صلى الله عليه وسلم قال هذا سيد العالمين

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ و سلم گفت ہذا سید العالمین

هذا رسول رب العالمين يبعثه الله رحمة للعالمين فقال له

ہذا رسول رب العالمین پیغمبر ست و را خداے تعالے سبب رحمت برای جہانیان

أشياخ من قريش ما علمك فقال إنكم حين أشرفتم من

بعضے پیران از قریش چیست سبب علم تو بوے از کجا میدانی پس گفت راهب بتحقیق شما ہنگامیکه

العقبة لم يبق شجر ولا حجر إلا خر ساجدا ولا يسجدان

راه که میان کوه است باقی نماند ہیچ درختے و نه سنگے مگر آنکه افتاد سجده کنند و سجده نمیکنند درخت و سنگ

إلا لنبي وإني أعرفه بخاتم النبوة أسفل من غضروف

مگر برای پیغمبر و بدرستی من میشناسم او را بمهر نبوت که واقع است پایانتر از استخوان

كَتِفِهِ مِثْلَ التُّفَّاحَةِ ثُمَّ رَجَعَ فَصَنَعَ لَهُمْ طَعَامًا فَلَمَّا أَتَاهُم

شانه وی مانند سیب پس از آن برگشت راهب پس ساخت برای ایشان طعامی پس چون آورد طعام را

بِهِ وَكَانَ هُوَ فِي رِعْيَةِ الْإِبِلِ فَقَالَ أَرْسِلُوا إِلَيْهِ فَأَقْبَلَ

و بود آنحضرت در چرانیدن شتران ایشان گفت بفرستید بسوی وی پس آمد آنحضرت

وَعَلَيْهِ غَمَامَةٌ تُظِلُّهُ فَلَمَّا دَنَا مِنَ الْقَوْمِ وَجَدَهُمْ قَدْ سَبَقُوهُ

و حال آنکه بر آنحضرت ابری بود که سایه میکرد او را پس هنگامیکه نزدیک شد از قوم یافت قوم را که پیشی گرفته

إِلَى فَيْءِ الشَّجَرَةِ فَلَمَّا جَلَسَ مَالَ فَيْءُ الشَّجَرَةِ عَلَيْهِ فَقَالَ انْظُرُوا

بسوی سایه درخت پس هنگامیکه نشست خمید سایه درخت بر آنحضرت پس گفت راهب نگاه کنید

إِلَى فَيْءِ الشَّجَرَةِ مَالَ عَلَيْهِ فَقَالَ أَنْشُدُكُمُ اللهَ أَيُّكُمْ وَلِيُّهُ

بسوی سایه درخت که میل کرد بر وی پس گفت راهب سوال میکنم از شما بخدا که کدام یک از شما ولی وی است

قَالُوا أَبُو طَالِبٍ فَلَمْ يَزَلْ يُنَاشِدُهُ حَتَّى رَدَّهُ أَبُو طَالِبٍ

گفتند ولی وی ابو طالب است پس همیشه بود راهب که سوال میکرد ابو طالب را تا آنکه باز گردانید ابو طالب آنحضرت را

وَبَعَثَ مَعَهُ أَبُو بَكْرٍ بِلَالًا وَزَوَّدَهُ الرَّاهِبُ مِنَ الْكَعْكِ

باز گردانید و فرستاد آنحضرت را و فرستاد با وی ابوبکر بلال را و توشه داد آنحضرت را راهب از کعک

وَالزَّيْتِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

و روغن زیت رواه ترمذی و روایت است از علی بن ابی طالب رض

قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ فَخَرَجْنَا

گفت بودم من با آنحضرت صلی الله علیه و سلم در مکه پس بیرون آمدیم

فِي بَعْضِ نَوَاحِيهَا فَمَا اسْتَقْبَلَهُ جَبَلٌ وَلَا شَجَرٌ إِلَّا وَهُوَ يَقُولُ

در بعض نواحی مکه پس پیش نمی آمد آنحضرت را کوهی و نه درختی مگر آنکه وی میگفت

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ

السلام علیک یا رسول الله رواه ترمذی و دارمی

وَعَنْ أَنَسٍ رض أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِالْبُرَاقِ
در روایت است از انس رض که آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم آوردہ شد براق
لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ مُلْجَمًا مُسْرَجًا فَاسْتَصْعَبَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ
درشب معراج لگام کردہ زین بستہ پس تندی وسرکشی کرد براق بر آنحضرت پس گفت مر او را
جِبْرِيْلُ أَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَفْعَلُ هٰذَا فَمَا رَكِبَكَ
جبرئیل آیا بمحمد صلے اللہ علیہ وسلم میکنی این تندی وسرکشی پس سوار نشدہ است بر تو
أَحَدٌ أَكْرَمُ عَلَى اللّٰهِ مِنْهُ قَالَ فَارْفَضَّ عَرَقًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
ہیچ یکے بزرگتر بر خدا از وے گفت انس پس بجست از براق خوی از خجالت روایت ترمذی
وَعَنْ بُرَيْدَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
در روایت است از بریدہ رض گفت بریدہ فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم
لَمَّا انْتَهَيْنَا إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ قَالَ جِبْرِيْلُ بِإِصْبَعِهٖ فَخَرَقَ
ہرگاہ کہ رسیدیم ما بہ بیت المقدس اشارت کرد جبرئیل بانگشت خود پس سوراخ کرد
بِهَا الْحَجَرَ فَشَدَّ بِهِ الْبُرَاقَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ
بانگشت سنگ را پس بربست بدان براق را روایت ترمذی ودر روایت است از یعلی بن مرہ
الثَّقَفِيِّ قَالَ ثَلٰثَةُ أَشْيَاءَ رَأَيْتُهَا مِنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
ثقفی گفت یعلی سہ چیز است کہ دیدم من آنرا از آنحضرت صلے اللہ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا نَحْنُ نَسِيْرُ مَعَهٗ إِذْ مَرَرْنَا بِبَعِيْرٍ يُسْنٰى عَلَيْهِ
علیہ وسلم دراثنای آنکہ ما سیر میکنیم ہمراہ آنحضرت ناگاہ گذشتیم بشتری کہ آب کشیدہ میشود بروی
فَلَمَّا رَآهُ الْبَعِيْرُ جَرْجَرَ فَوَضَعَ جِرَانَهٗ فَوَقَفَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ
پس ہرگاہ کہ دید آنحضرت را شتر آواز کرد پس بنہاد شتر گردن خود را پس ایستاد بروی آنحضرت
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَيْنَ صَاحِبُ هٰذَا الْبَعِيْرِ فَجَاءَهٗ
صلے اللہ علیہ وسلم پس فرمود کجاست صاحب این شتر پس آمد صاحب شتر نزد آنحضرت

فقال بعنيه فقال بل نهبه لك يا رسول الله وانه لاهل بيت

پس گفت آنحضرت این شتر را بدست من بفروش گفت صاحب شتر فروختن چه باشد بلکه می بخشیم آنرا برای تو ای رسول خدا

ما لهم معيشة غيره قال اما اذ ذكرت هذا من امره فانه شكا

اند که نیست مر ایشانرا سبب زندگانی جز این شتر فرمود آنحضرت اما چون ذکر کردی تو از شان این شتر طلب نمیکنم خرید

كثرة العمل وقلة العلف فاحسنوا اليه ثم سرنا حتى نزلنا منزلا

بسیاری کار را و کمی علف را پس نیکی کنید بسوی او پس سیر کردیم تا آنکه فرود آمدیم جای فرود آمدن

فنام النبي صلى الله عليه وسلم فجاءت شجرة تشق الارض حتى

پس خواب کرد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس آمد درختی که می شگافت زمین را تا آنکه

غشيته ثم رجعت الى مكانها فلما استيقظ رسول الله صلى الله

پوشید آن درخت آنحضرت را پس باز برگشت آن درخت بجای خود پس هرگاه بیدار شد آنحضرت صلی الله

عليه وسلم ذكرت له فقال هي شجرة استاذنت ربها ان

علیه وسلم ذکر کردم مر آنحضرت را پس فرمود این درختی است که دستوری خواست پروردگار خود را که

تسلم على رسول الله فاذن لها قال ثم سرنا فمررنا بماء فاتته

سلام کند بر پیغمبر خدا پس دستوری داد خدای تعالی آن درخت را گفت راوی پس سیر کردیم پس گذشتیم

امرأة بابن لها به جنة فاخذ النبي صلى الله عليه وسلم بمنخره

زنی با پسر که مر آن زن را بود و بآن پسر دیوانگی پس گرفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم سوراخ بینی او را

ثم قال اخرج فاني محمد رسول الله ثم سرنا فلما رجعنا مررنا

پس گفت آنحضرت بیرون آی ای دیو پس بدرستیکه من محمد فرستاده خدا ام پس سیر کردیم پس هرگاه بازگشتیم گذشتیم

بذلك الماء فسألها عن الصبي فقالت والذي بعثك بالحق

بآن آب پس پرسید آنحضرت آن زن را از حال آن کودک که دیوانه بود پس گفت زن سوگند بآن خدا

ما رأينا منه ريبا بعدك رواه في شرح السنة وعن

که فرستاد ترا بحق ندیدیم ما از وی چیزی که شک اندازد بعد مفارقت تو روایت کرد در شرح السنة و روایت است از

ابن عباس قال جاء اعرابي الى النبي صلى الله عليه وسلم

ابن عباس رض گفت ابن عباس آمد اعرابی بسوی آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قال بما اعرف انك نبي قال ان دعوت هذه العذق من

گفت بچه دلیل بشناسم که تو پیغمبرے فرمود آنحضرت باین دلیل که اگر بخوانم من این خوشه را از

هذه النخلة تشهد اني رسول الله فدعاه رسول الله صلى الله

این درخت خرما گواهی دهد که من پیغمبر خدا ام پس خواند آن خوشه را پیغمبر خدا صلی الله

عليه وسلم فجعل ينزل من النخلة حتى سقط الى النبي صلى الله

علیه و سلم پس گشت آن خوشه که فرود آمد از درخت خرما تا آنکه افتاد بجانب آنحضرت صلی الله

عليه وسلم ثم قال ارجع فعاد فاسلم الاعرابي رواه

علیه و سلم یعنے گواهی داد و بعد فرمود آنحضرت باز گرد بجای خود پس بگشت پس اسلام آورد آن اعرابی روایه

الترمذي وصححه وعن ابي هريرة قال جاء ذئب

ترمذے در روایت ہست از ابو ہریرہ رض گفت ابو ہریرہ آمد گرگے

الى راعي غنم فاخذ منها شاة فطلبه الراعي حتى انتزعها

بسوی چرانندہ گوسفندان پس گرفت ازان گوسپندان گوسفندی را پس جست گرگ را آن چرانندہ تا آنکه

منه قال فصعد الذئب على تل فاقعى واستذفر وقال قد

گفت ابو ہریرہ پس برفت گرگ بر تودہ ریگے پس نشست آن گرگ بهچو نشستن سگ و در آورد دم خود در ران

عمدت الى رزق رزقنيه الله اخذته ثم انتزعته مني

قصد کردم من بسوی رزقے که رسانید مرا آن رزق خدا گرفتم آن رزق را پس تو کشیده گرفتی تو از میان رزق

فقال الرجل تالله ان رأيت كاليوم ذئب يتكلم فقال

پس گفت آن مرد راعی بخدا سوگند ندیدم من عجوبه مانند امروز گرگے که سخن میکند پس گفت

الذئب اعجب من هذا الرجل في النخلات بين الحرتين

گرگ عجیب تر ازینحال حال مردیست که در نخلستان میان دو سنگستان ہست

يُخْبِرُكُمْ بِمَا مَضَى وَمَا هُوَ كَائِنٌ بَعْدَكُمْ قَالَ فَكَانَ يَهُوْدِيًّا فَجَاءَ

و آئندہ خبر میدہد شما را بآنچہ گذشتہ است و بآنچہ شوندہ است بعد از شما گفت ابوہریرہ پس بود مرد شبان یہودی

إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهٗ وَأَسْلَمَ فَصَدَّقَهُ النَّبِيُّ

نزد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس خبر داد آنحضرت را و اسلام آورد پس تصدیق کرد او را پیغمبر

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهَا أَمَارَاتٌ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم کہ این و امثال این امور نشانہا و علامتہا ست پیش از قیامت

قَدْ أَوْشَكَ الرَّجُلُ أَنْ يَخْرُجَ فَلَا يَرْجِعُ حَتّٰى تُحَدِّثَهٗ نَعْلَاهُ

بتحقیق نزدیک است کہ مرد بیرون آید یعنی از خانہ پس باز نگردد بخانہ تا آنکہ خبر دہند او را پای افزار و نعلین

وَسَوْطُهٗ بِمَا أَحْدَثَ أَهْلُهٗ بَعْدَهٗ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ

و تازیانہ او بچیزے کہ احداث کرد و عمل اہل خانہ وی بعد از وی روایت کرد در شرح السنۃ

وَعَنْ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ

و روایت است از ابو العلاء تابعی از سمرہ بن جندب صحابی رضی اللہ عنہ گفت بودیم ما ہمراہ آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَتَدَاوَلُ مِنْ قَصْعَةٍ مِنْ غُدْوَةٍ حَتّٰى

صلی اللہ علیہ وسلم نوبت بنوبت میخوردیم از یک کاسہ از بامداد تا

اللَّيْلِ يَقُوْمُ عَشَرَةٌ وَيَقْعُدُ عَشَرَةٌ قُلْنَا فَمِمَّا كَانَتْ تُمَدُّ قَالَ مِنْ أَيِّ

تا شب می ایستادند دہ مرد و می نشستند دہ دیگر گفتیم ما پس از چہ چیز بود کہ مدد کردہ میشد طعام

شَيْءٍ تَعْجَبُ مَا كَانَتْ تُمَدُّ إِلَّا مِنْ هٰهُنَا وَأَشَارَ بِيَدِهٖ إِلَى

چہ چیز تعجب میکنی نبود کہ مدد کردہ میشد مگر از اینجا و اشارت کرد بدست خود بسوئے

السَّمَاءِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو

آسمان روایت کرد ترمذی و دارمی و از عبد اللہ بن عمرو رضی اللہ عنہ روایت است

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمَ بَدْرٍ فِي ثَلَاثِمِائَةٍ

کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بیرون آمد روز غزوہ بدر در سیصد

وَخَمْسَةَ عَشَرَ فَقَالَ اللّٰهُمَّ إِنَّهُمْ حُفَاةٌ فَاحْمِلْهُمْ اللّٰهُمَّ إِنَّهُمْ

و پانزده مرد گفت آنحضرت دعا کرد خداوندا ایشان یعنی صحابه برهنه پایان اند پس سوار کن ایشان را

عُرَاةٌ فَاكْسُهُمْ اللّٰهُمَّ إِنَّهُمْ جِيَاعٌ فَأَشْبِعْهُمْ فَفَتَحَ اللّٰهُ

برهنه تنان اند پس جامه بپوشان ایشان را خداوندا ایشان گرسنگان اند پس سیر گردان ایشان را پس فتح

لَهُ فَانْقَلَبُوا وَمَا مِنْهُمْ رَجُلٌ إِلَّا وَقَدْ رَجَعَ بِجَمَلٍ أَوْ جَمَلَيْنِ

پس باز گشتند از فتح بدر و حال آنکه نیست از ایشان هیچ مردی مگر حال آنست که برگشت بیک شتر یا دو شتر

وَاكْتَسَوْا وَشَبِعُوا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رض

و جامه پوشیدند و سیر شدند روایت کرد ابوداود و روایت ست از ابن مسعود رض

عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّكُمْ مَنْصُورُونَ

از آنحضرت صلی الله علیه و سلم که فرمود آنحضرت بدرستی شما یاری داده شدگانید

وَمُصِيبُونَ وَمَفْتُوحٌ لَكُمْ فَمَنْ أَدْرَكَ ذٰلِكَ مِنْكُمْ فَلْيَتَّقِ اللّٰهَ وَلْيَأْمُرْ

از جانب پروردگار و یابندگانید اموال را و فتح کرده میشود مر شما را بلاد و امصار پس هر که یابد آنرا از شما باید که تقوی ورزد

بِالْمَعْرُوفِ وَلْيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

بمشروع و نهی کند از خلاف آن روایت کرد ابوداود و از ابوهریره رض روایت ست

قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتَمَرَاتٍ فَقُلْتُ يَا

گفت ابوهریره آوردم نزد آنحضرت صلی الله علیه و سلم چند خرما را پس گفتم من ای

رَسُولَ اللّٰهِ ادْعُ اللّٰهَ فِيهِنَّ بِالْبَرَكَةِ فَضَمَّهُنَّ ثُمَّ دَعَا لِي فِيهِنَّ

رسول خدا دعا کن خدا را در این خرما ببرکت پس فراهم آورد آنحضرت آن خرماها را پس دعا کرد از خدا

بِالْبَرَكَةِ قَالَ خُذْهُنَّ فَاجْعَلْهُنَّ فِي مِزْوَدِكَ كُلَّمَا أَرَدْتَ

ببرکت گفت آنحضرت بگیر این خرماها را پس بگردان آنها را در توشه دان خود هرگاه که خواهی

أَنْ تَأْخُذَ مِنْهُ شَيْئًا فَأَدْخِلْ فِيهِ يَدَكَ فَخُذْهُ وَلَا تَنْثُرْهُ نَثْرًا

تو که بگیری از آن خرماها چیزی را یعنی از ثمر پس در آور می درو دست خود را پس بگیر آن چیز را و پراگنده

فقد حملت من ذلك التمر كذا وكذا من وسق في سبيل الله

پس بتحقیق برداشتم من ازان تمر چندین وچندین از وسق در راه خدا

فكنا نأكل منه ونطعم وكان لا يفارق حقوي حتى كان

پس بودیم ما که میخوردیم ازان تمر و میخورانیدیم و بود آن توشه‌دان جدا نمی‌شد از بند ازار من همیشه بود

يوم قتل عثمان فإنه انقطع رواه الترمذي وعن ابن عباس

روز کشته شدن عثمان پس بتحقیق آن توشه‌دان گسسته شد و گم شد روایت کرد این را ترمذی و روایت است از ابن عباس رض

قال تشاورت قريش ليلة بمكة فقال بعضهم إذا أصبح فأثبتوه

گفت ابن عباس که مشورت کردند قریش شبی در مکه پس گفتند بعضی از ایشان چون صبح کند پس محکم کنید او را

بالوثاق يريدون النبي صلى الله عليه وسلم وقال بعضهم

به بند کردن میخواستند پیغمبر صلی الله علیه وسلم را یعنی بعضی از مشرکان همچنین گفتند و گفتند

بل اقتلوه وقال بعضهم بل أخرجوه فأطلع الله نبيه صلى الله

بلکه بکشید او را و گفتند بعضی از ایشان بلکه بیرون کنید او را ازین شهر تا از بلای او رهیم پس مطلع گردانید خدا پیغمبر خود را

عليه وسلم على ذلك فبات علي على فراش النبي صلى الله

علیه وسلم بر آنکه گفتگو کردند مشرکان پس شب گذرانید علی مرتضی بر بستر آنحضرت صلی الله

عليه وسلم تلك الليلة وخرج النبي صلى الله عليه وسلم

علیه وسلم در آن شب و بیرون آمد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

حتى لحق بالغار وبات المشركون يحرسون عليا يحسبونه النبي

تا آنکه پیوست و رسید بغار و شب گذرانیدند مشرکان در حالیکه پاسبانی میکردند علی را گمان میبردند علی را آنحضرت

صلى الله عليه وسلم فلما أصبحوا ثاروا عليه فلما رأوا عليا

صلی الله علیه وسلم پس وقتیکه صبح کردند برجستند بر آنحضرت پس چون دیدند علی را

رد الله مكرهم فقالوا أين صاحبك هذا قال لا أدري

باز گردانید خدا تعالی حیله و بد سگالی ایشان را پس گفتند کجاست صاحب تو یعنی آنحضرت گفت علی نمیدانم

فاقتصوا أثره فلما بلغوا الجبل اختلط عليهم فصعدوا الجبل

پس قصد کردند مشرکان در پی آنحضرت بر نشان پای وی پس چون رسیدند بکوه مشتبه شد بر ایشان نشان پا

فمروا بالغار فرأوا على بابه نسج العنكبوت فقالوا لو دخل

پس گذشتند بغاری پس دیدند بر در آن غار بافتن عنکبوت را پس گفتند مشرکان اگر در آمده بود محمد اینجا

ههنا لم يكن نسج العنكبوت على بابه فمكث فيه ثلاث ليال

نمی بود بافتن عنکبوت بر در وی پس درنگ کرد در غار سه شب و روز

رواه أحمد وعن معن بن عبد الرحمن قال سمعت أبي

روایت کرد احمد و روایت است از معن بن عبد الرحمن گفت معن شنیدم من پدر خود را

قال سألت مسروقا من آذن النبي صلى الله عليه وسلم

که میگفت پرسیدم مسروق را که دانا نمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم را

بالجن ليلة استمعوا القرآن فقال حدثني أبوك يعني عبد الله

بآمدن جن در شبی که شنیدند قرآن را پس گفت مسروق خبر داد مرا پدر تو یعنی عبد الله

ابن مسعود رض أنه قال آذنت بهم شجرة متفق عليه وعن

ابن مسعود رض که وی گفت دانا نمود آنحضرت را بآمدن جن درختی متفق علیه و روایت است از

جابر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم جاءه رجل يستطعمه

جابر رض که آنحضرت صلی الله علیه وسلم آمد او را مردی که طلب طعام کرد از آنحضرت

فأطعمه شطر وسق شعير فما زال الرجل يأكل منه وامرأته

پس خورانید داد او را آنحضرت نصف وسق جو پس همیشه بود آن مرد که میخورد از آن و زن وی میخورد

وضيفهما حتى كاله ففني فأتى النبي صلى الله عليه وسلم

و آنکه مهمان او میبودند تا آنکه پیمود آن را پس فانی شد آن طعام پس آمد آن مرد پیش پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

فقال لو لم تكله لأكلتم منه ولقام لكم رواه مسلم

پس گفت آنحضرت اگر نه پیمودی آنرا هر آینه میخوردید شما از آن هر آینه می ایستاد و باقی میماند برای شما روایت کرد مسلم

باب الحوض والشفاعة

باب در بیان حوض کوثر و کیفیت شفاعت

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ

یا محمد هر آئینه ما عطا کردیم ترا کوثر یعنی حوضی ست که در آخرت خواهد بود پس نماز گذار برای پروردگار خود و قربانی کن

الْأَبْتَرُ لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا

دم بریده نتوانند شفاعت کردن الا کسیکه گرفته است از نزدیک خدا عهدی

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَرَضِيَ لَهُ

آن روز نفع ندهد شفاعت مگر برای کسیکه دستوری داده است خدا او را و پسند کرده است او را

قَوْلًا عَسٰى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا عَنْ أَنَسٍ

از روی گفتار نزدیک است که استاده کند ترا پروردگار تو بمقام پسندیده آمده است از انس

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا عُرِجَ بِيْ

انس گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم هرگاه که بالا برده شدم را

إِلَى السَّمَاءِ أَتَيْتُ عَلٰى نَهْرٍ فِي السَّمَاءِ السَّابِعَةِ عَجَاجِهِ يَطَّرِدُ أَقْوَمَ

بسوی آسمان آورده بر نهرے که بود در آسمان هفتم ذو صورت که جاری میشد راست تر از

مِنَ الشَّهْوَةِ إِذَا أَصَابَتْهُ قِبَابُ دُرٍّ مُجَوَّفٍ فَقُلْتُ مَا هٰذَا

تیر و ناگاه بر دو جانب او گنبدهاے مروارید میانه کاواک اند پس گفتم که چیست این جوی

يَا جِبْرِيْلُ قَالَ هٰذَا الْكَوْثَرُ الَّذِيْ أَعْطَاكَ رَبُّكَ فَذُقْتُهُ فَإِذَا

ای جبرئیل گفت این حوض کوثر بهشت که داده است ترا آفریدگار پس چشیدم آب آنرا پس ناگاه

هُوَ أَحْلٰى مِنَ الْعَسَلِ وَأَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ فَضَرَبْتُ بِيَدِيْ

می بینم که آب وی شیرین تر است از شهد و سفید تر و صاف تر از شیر پس زدم دست خود را

إِلٰى حَمْأَتِهِ فَإِذَا حَمْأَتُهُ مِسْكَةٌ ذَفِرَةٌ وَضَرَبْتُ بِيَدِيْ إِلٰى

بسوی طین وی پس ناگاه یافتم آنرا مشک تیز بو و سودم بدست خود

رَضْرَاضِهِ فَإِذَا دُرٌّ رَوَاهُ ابْنُ النَّجَّارِ وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ

سنگ ریزه هایش پس ناگاه دیدم که مروارید اند روایت کرد آنرا ابن نجار و از انس روایت است گفت که فرمود

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا أَسِيرُ فِي الْجَنَّةِ إِذَا

آنحضرت صلی الله علیه و سلم در اثنای آنکه من سیر میکنم در بهشت ناگاه

أَنَا بِنَهْرٍ حَافَتَاهُ قِبَابُ الدُّرِّ الْمُجَوَّفِ قُلْتُ مَا هٰذَا يَا جِبْرَئِيلُ

رسیدم بجوی که در هر دو جانب او گنبدهای مروارید میان کاواک اند گفتم چیست این چیز ای جبرئیل

قَالَ هٰذَا الْكَوْثَرُ الَّذِي أَعْطَاكَ رَبُّكَ فَإِذَا طِينُهُ مِسْكٌ أَذْفَرُ

گفت این حوض کوثر است که داده است ترا پروردگار تو پس ناگاه می بینم که گل وی مشک خالص

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

روایت کرد بخاری و روایت است از عبدالله بن عمرو رض گفت که فرمود آن حضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَوْضِي مَسِيرَةُ شَهْرٍ وَزَوَايَاهُ سَوَاءٌ

صلی الله علیه و سلم حوض من سیر یکماه است و گوشهای وی برابر اند

وَمَاؤُهُ أَبْيَضُ مِنَ اللَّبَنِ وَرِيحُهُ أَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ وَكِيزَانُهُ

و آب وی سفید تر از شیر است و بوی وی خوشتر از بوی مشک و کوزهای وی

كَنُجُومِ السَّمَاءِ مَنْ يَشْرَبُ مِنْهَا فَلَا يَظْمَأُ أَبَدًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

مانند ستارهای آسمان است کسیکه بنوشد از آن حوض تشنه نگردد همیشه متفق علیه است و از

أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ

ابوهریره رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستیکه

حَوْضِي أَبْعَدُ مِنْ أَيْلَةَ مِنْ عَدَنٍ لَهُوَ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ

حوض من دورتر است از دوری ایله که شهریست در ملک شام از عدن که شهریست در یمن بتحقیق

الثَّلْجِ وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ بِاللَّبَنِ وَلَآنِيَتُهُ أَكْثَرُ مِنْ عَدَدِ النُّجُومِ

از برف و شیرین ولذیذ تر است از شهد آمیخته با شیر و هر آینه آوندهای او بیشتر است از شمار ستارگان

وَإِنِّي لَأَصُدُّ النَّاسَ عَنْهُ كَمَا يَصُدُّ الرَّجُلُ إِبِلَ النَّاسِ عَنْ

و بدرستی که من باز میدارم مردم را از امتان دیگر از حوض چنانکه مردی میراند مردم را از

حَوْضِهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللّٰهِ أَتَعْرِفُنَا يَوْمَئِذٍ قَالَ نَعَمْ لَكُمْ سِيمَاءُ

حوض خود میراند گفتند ای رسول خدا آیا می شناسی مارا دران روز فرمود آری می شناسم شمارا مر

لَيْسَتْ لِأَحَدٍ مِنَ الْأُمَمِ تَرِدُوْنَ عَلَيَّ غُرًّا مُحَجَّلِيْنَ مِنْ أَثَرِ الْوُضُوْءِ

که نیست مر هیچ یکے از امتہا را می درآیید بر ما سفید پیشانی و دست و پاے از اثر نورانیت وضو

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَفِيْ رِوَايَةٍ لَهُ عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ سُئِلَ عَنْ شَرَابِهِ

روایه مسلم و در روایتے مر مسلم راست از ثوبان گفت پرسیده شد آنحضرت از آب

فَقَالَ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ وَأَحْلٰى مِنَ الْعَسَلِ يَغُتُّ فِيْهِ

پس فرمود آب وی سخت تر است از روی سفیدی از شیر و شیرین تر است از شهد میریزند بزور

مِيْزَابَانِ يَمُدَّانِهِ مِنَ الْجَنَّةِ أَحَدُهُمَا مِنْ ذَهَبٍ وَالْآخَرُ مِنْ

و سیلان میکنند پیوسته در ان دو ناودان که مدد میکنند آنرا از بهشت یکے از زر و دو از طلا و دیگر از

وَرِقٍ وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

نقره و روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ فَتَعَجَّلَ كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ

و سلم مر هر پیغمبر را دعائی است قبول کرده شده پس تعجیل کرد هر پیغمبرے دعاے خود را و بدرستی

دَعْوَتِيْ شَفَاعَةً لِأُمَّتِيْ إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ فَهِيَ نَائِلَةٌ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ

من پوشیده کردم دعای خود را که شفاعت است مرامت خود را تا روز قیامت پس این شفاعت یابنده است اگر خواهد

تَعَالٰى مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِيْ لَا يُشْرِكُ بِاللّٰهِ شَيْئًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَفِيْ

خدای تعالی کسے را که مرده است از امت من در حالیکه مشرک نیست آن امتی من روایت کرد این را مسلم

كِتَابِ الدَّعَوَاتِ وَعَنْ أَنَسٍ رض أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

در کتاب الدعوات و از انس رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ يُحْبَسُ الْمُؤْمِنُوْنَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ حَتّٰى يُهَمُّوْا بِذٰلِكَ

وسلم فرمود حبس کرده میشوند از جنبیدن مسلمانان روز قیامت تا آنکه محزون گردانیده میشوند به

فَيَقُوْلُوْنَ لَوِ اسْتَشْفَعْنَا اِلٰى رَبِّنَا فَيُرِيْحُنَا مِنْ مَكَانِنَا فَيَأْتُوْنَ

پس میگویند مسلمانان کاشکی طلب شفاعت میکردیم بسوی پروردگار خود پس بیرون برد ما را از اینجا پس بیایند

اٰدَمَ فَيَقُوْلُوْنَ اَنْتَ اٰدَمُ اَبُو النَّاسِ خَلَقَكَ اللّٰهُ بِيَدِهٖ وَاَسْكَنَكَ

آدم را پس میگویند تو آدمی پدر تمام مردم پیدا کرد ترا خدای تعالی بدست خود و ساکن گردانید

جَنَّتَهٗ وَاَسْجَدَ لَكَ مَلٰٓئِكَتَهٗ وَعَلَّمَكَ اَسْمَآءَ كُلِّ شَيْءٍ اِشْفَعْ لَنَا

ترا بهشت خود را و سجده گردانید برای تو فرشتگان خود را و دانا نید ترا نامهای همه چیز شفاعت کن ما را

عِنْدَ رَبِّكَ حَتّٰى يُرِيْحَنَا مِنْ مَكَانِنَا هٰذَا فَيَقُوْلُ لَسْتُ هُنَاكُمْ

نزد پروردگار خود تا راحت بخشد و بیرون آرد ما را از اینجا که لغایت سختیم و بیشواریست پس میگوید آدم نیستم من

وَيَذْكُرُ خَطِيْٓئَتَهُ الَّتِيْ اَصَابَ اَكْلَهٗ مِنَ الشَّجَرَةِ وَقَدْ نُهِيَ عَنْهَا

و یاد میکند تقصیر خود را که رسیده او را که خوردن او است از درخت و حال آنکه به تحقیق نهی کرده شده بود

وَلٰكِنِ ائْتُوْا نُوْحًا اَوَّلَ نَبِيٍّ بَعَثَهُ اللّٰهُ اِلٰى اَهْلِ الْاَرْضِ

از آن درخت لیکن بیائید نوح را که اول نبی مرسل است که فرستاده است او را خدای تعالی بر کافران

فَيَأْتُوْنَ نُوْحًا فَيَقُوْلُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ خَطِيْٓئَتَهُ الَّتِيْ

پس میآیند نوح را پس میگوید نوح نیستم من در این مقام و یاد میکند نوح گناه خود را که

اَصَابَ سُؤَالَهٗ رَبَّهٗ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلٰكِنِ ائْتُوْا اِبْرٰهِيْمَ خَلِيْلَ

رسیده بوی و آن سوال کردن او است پروردگار خود را در نجات پسر نادانسته لیکن بیائید ابراهیم را که دوست

الرَّحْمٰنِ قَالَ فَيَأْتُوْنَ اِبْرٰهِيْمَ فَيَقُوْلُ اِنِّيْ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَ

خدای مهربان است فرمود آنحضرت پس میآیند ابراهیم را پس میگوید ابراهیم بدرستی که من نیستم در آنجا

يَذْكُرُ ثَلٰثَ كَذِبَاتٍ كَذَبَهُنَّ وَلٰكِنِ ائْتُوْا مُوْسٰى عَبْدًا

یاد میکند ابراهیم سه دروغ را که گفته بود آنرا در دنیا و لیکن بیائید موسی را که بنده ایست که

أتاه الله التوراة وكلمه وقربه نجيا قال فيأتون موسى فيقول

داده است او را خدای تعالی توریت و سخن گفت الله تعالی با وی و پیش ساخت مر او را سرگوشی گفتن پس آیند

إني لست هناكم ويذكر خطيئته التي أصاب قتله النفس

نیستم من اهل آن و یاد میکند موسی گناه خود را که رسیده بود وی و آن کشتن قبطی بود و لیکن

ولكن ائتوا عيسى عبد الله ورسوله وروح الله وكلمته قال

و لیکن بیایید عیسی را که بنده خاص خدا است و فرستاده او و روح الله است کلمه او

فيأتون عيسى فيقول لست هناكم ولكن ائتوا محمدا عبدا

آنحضرت پس آیند عیسی را پس میگوید عیسی من نیستم درین مقام و لیکن بیایید محمد را صلی الله علیه وسلم که بنده

غفر الله له ما تقدم من ذنبه وما تأخر فيأتوني فأستأذن

که آمرزیده خدا مر او را هر چه پیش گذشته از گناهان وی و هر چه پس آمده پس آیند پیش من طلب اذن در آمدن

على ربي في داره فيؤذن لي عليه وفي رواية لهما فيأتوني

میکنم بر پروردگار خود در سرای عزت او پس اذن کرده میشود مرا به در آمدن بر وی و در روایتی دیگر آمده پس آیند مرا

فأقول أنا لها فأستأذن على ربي فيؤذن لي ويلهمني محامد

پس میگویم که من برای شفاعت هستم اهل آن پس طلب اذن در آمدن میکنم بر پروردگار خود پس اذن کرده میشود مرا و الهام میکند

أحمده بها لا تحضرني الآن فأحمده بتلك المحامد وفي رواية لهما

حمدها و ثناها که می ستایم او را بآن حمدها حاضر نمیشود مرا آن محامد در این وقت پس حمد میگویم خدا را بآن حمدها و در دیگر

عن أبي هريرة قال فأنطلق فآتي تحت العرش فأقع ساجدا لربي

از ابی هریره رضی الله عنه آمده گفت پس میروم پس می آیم زیر عرش پس می افتم بر زمین سجده کننده مر

ثم يفتح الله تعالى علي من محامده وحسن الثناء عليه شيئا

پروردگار خود را پس می گشاید حق تعالی بر من الهام میکند مرا از حمد خود و ثنای نیکو بر ذات خود چیزی را که

لم يفتحه على أحد من قبلي لحديث فإذا رأيته وقعت ساجدا

نکشاده آن را بر هیچ یکی پیش از من پس چون ببینم او را تعالی و تقدس افتم سجده کننده

فيدعني ما شاء الله أن يدعني ثم يقول ارفع محمد وقل تسمع

پس میگذارد مرا پروردگار در سجده چندانکه میخواهد که بگذارد پس از آن میگوید سر بردار ای محمد و بگو شنیده شود

واشفع تشفع وسل تعطه قال فأرفع رأسي فأثني على ربي

و شفاعت کن اجابت کرده شود و بخواه هرچه میخواهی داده شوی فرمود آنحضرت پس بر میدارم سر خود را پس ثنا میگویم

بثناء وتحميد يعلمنيه ثم أشفع وفي رواية لهما عن أبي هريرة

بثنا و ستایش که می آموزد مرا پروردگار آن وقت پس شفاعت میکنم و در روایتی مر بخاری و مسلم را از ابی هریره

فأرفع رأسي فأقول أمتي يا رب أمتي يا رب أمتي يا رب

الحدیث که خواهم بر پشت سر خود را پس بگویم امت من ای رب امت من ای رب امت من ای رب

الحديث فيحد لي حدا فأخرجهم من النار وأدخلهم

تا آخر حدیث پس حد معین میکند پروردگار برای من حد معینی حکم میکند که پس بیرون آرم ایشان را پس بیرون آرم

الجنة ثم أعود الثانية فأستأذن على ربي في داره فيؤذن

در بهشت پس باز گردم بار دوم پس اذن بخواهم بر پروردگار خود در سرای عزت و کرامت پس اذن داده شود مرا

لي عليه فإذا رأيته وقعت ساجدا فيدعني ما شاء الله أن يدعني

پس چون ببینم او را افتم سجده کنان پس بگذارد مرا در آن تا وقتیکه خواهد خدا که بگذارد مرا

ثم يقول ارفع محمد وقل تسمع واشفع تشفع وسل تعطه قال فأرفع

پس بعد از آن میگوید سر بردار ای محمد و بگو شنیده شوی و شفاعت کن قبول شفاعت کرده خواهد شد و سوال کن عطا کرده شوی

رأسي فأثني على ربي بثناء وتحميد يعلمنيه ثم أشفع فيحد لي

سر خود را و ثنا خواهم کرد پروردگار خود بثنا و حمد که بیاموزد مرا پس شفاعت خواهم کرد پس مقرر کرده شود

حدا فأخرج فأخرجهم من النار وأدخلهم الجنة ثم أعود

برای من حدی پس بیرون آیم و بیرون آرم آنها را از آتش دوزخ و داخل کنم آنها را الجنت پس باز گردم

الثالثة فأستأذن على ربي في داره فيؤذن لي عليه فإذا

بار سوم پس اذن خواهم بر پروردگار خود در سرای عزت او پس اذن داده شود مرا پس

ربی فاذا رأیته وقعت ساجدا فیدعنی ما شاء الله ان یدعنی ثم یقول

چون ببینم او را بیفتم سجده کنان پس میگذارد مرا در سجده چندانکه خواهد که بگذارد پس میفرماید

ارفع محمد وقل تسمع واشفع تشفع وسل تعطه قال فارفع

سر بردار ای محمد و بگو شنیده میشوی و شفاعت کن قبول کرده میشوی و سوال کن داده میشوی گفت پس بردارم

رأسی فاثنی علی ربی بثناء وتحمید یعلمنیه ثم اشفع فیحد لی

سر خود را و ثنا گویم بر پروردگار خود ثنا و حمدی که بیاموزد مرا پس شفاعت کنم پس معین می سازد برای من

حدا فاخرج فاخرجهم من النار وادخلهم الجنة حتی ما یبقی

حدی را پس بیرون آیم و بیرون آرم ایشان را از آتش و داخل خواهم کرد ایشان را در بهشت تا آنکه باقی نماند

فی النار الا من قد حبسه القرآن ای وجب علیه الخلود ثم

در آتش مگر کسیکه حبس کرده و نگاه داشته است او را قرآن یعنی کسیکه واجب شده بر وی همیشه بودن در دوزخ

تلا هذه الآیة عسی ان یبعثک ربک مقاما محمودا وقال

پس تلاوت کرد آنحضرت این آیت را نزدیک است که استاده کند ترا پروردگار تو بمقامی پسندیده و گفت

هذا المقام المحمود الذی وعده نبیکم متفق علیه وعن

اینست مقام محمود که وعده کرده است خدای تعالی آنرا به پیغمبر شما متفق علیه و روایت است از

عبد الله بن عمرو بن العاص رض ان النبی صلی الله علیه وسلم

عبد الله بن عمرو بن العاص رض که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

تلا قول الله تعالی فی ابراهیم رب انهن اضللن کثیرا من

خواند قول خدای تعالی را در شان ابراهیم که وی میگفت ای پروردگار من بتان گمراه کردند

الناس فمن تبعنی فانه منی وقال عیسی ان تعذبهم فانهم

مردمان بسیار را پس کسیکه پیروی میکند مرا پس بدرستی آن کس از من است و خواند آنحضرت قول عیسی را نیز که اگر عذاب کنی

عبادک فرفع یدیه فقال اللهم امتی امتی وبکی فقال

بندگان تواند پس برداشت آنحضرت هر دو دست خود را پس گفت خداوندا ببخش امت مرا امت مرا و گریست

اللّٰہُ تعالیٰ یا جبرئیل اذهب الی محمد وربک اعلم فسأله

خدا تعالےٰ ای جبرئیل برو بسوی محمد صلعم و پروردگار تو دانا تر است احتیاج پرسیدن ندارد مگر برای

ما یبکیک فأتاه جبرئیل فسأله فأخبره رسول اللّٰہ صلی اللّٰہ

در گریه آوردت پس آمد نزد آنحضرت جبرئیل پس پرسید آنحضرت را پس خبر داد جبرئیل را آنحضرت صلی اللّٰہ

علیه وسلم بما قال فقال اللّٰہ تعالیٰ لجبرئیل اذهب الی

علیه و سلم بچیزیکه گفت التماس آنحضرت امت پس فرمود حق تعالیٰ مر جبرئیل را که برو بار ثانی نزد

محمد فقل انا سنرضیک فی امتک ولا نسوءک رواه مسلم

محمد پس بگو بدرستیکه ما نزدیک است که راضی گردانیم ترا در باب امت تو و آزرده و غمگین نمیکنیم ترا رواه مسلم

وعن ابی سعید رضی قال قال رسول اللّٰہ صلی اللّٰہ علیه

و مرویست از ابی سعید رضی گفت فرمود آنحضرت صلی اللّٰہ علیه

وسلم اذا دخل اهل الجنة الجنة واهل النار النار یقول

و سلم و قتیکه در آیند بهشتیان بهشت را و دوزخیان دوزخ را میگوید

اللّٰہ تعالیٰ من کان فی قلبه مثقال حبة من خردل من ایمان

خدای تبارک وتعالیٰ کسیکه هست در دل وی مقدار دانه از خردل از ایمان

فأخرجوه فیخرجون قد امتحشوا وعادوا حمما فیلقون

پس بیرون آرید او را از دوزخ پس بیرون آیند و حال آنکه بتحقیق سوخته اند و گشته اند مانند انگشت پس انداخته شوند

فی نهر الحیوة فینبتون کما تنبت الحبة فی حمیل السیل

در نهر حیات پس میرویند و تر و تازه میشوند چنانکه میروید حبه در حمیل سیل

الم تروا انها تخرج صفراء ملتویة متفق علیه وعن

آیا نمی بینید که حبه بیرون می آید زرد و در هم پیچیده یعنی تر و تازه متفق علیه و مرویست از

ابن مسعود رضی ان رسول اللّٰہ صلی اللّٰہ علیه وسلم قال

ابن مسعود رضی که آنحضرت صلی اللّٰہ علیه و سلم فرمود

أخر من يدخل الجنة رجل فهو يمشي مرة ويكبو مرة و

پسین مردیکه در آیند بهشت را مردیست پس آن مرد میرود یکبار و بر روے افتد یکبار

تسفعه النار مرة فإذا جاوزها التفت إليها فقال تبارك

علامت میکند او را آتش یکبار پس چون میگذرد ازان التفات میکند و می نگرد بجانب آتش پس میگوید آمرد

الذي نجاني منك لقد أعطاني الله شيئا ما أعطاه أحدا من

که نجات داد مرا از تو بدرستیکه بتحقیق داد مرا خدائے تعالے چیزے را که نداده است آنرا هیچ یکے از

الأولين والآخرين فترفع له شجرة فيقول أي رب أدنني

پیشینیان و پسینیان را پس بلند نموده میشود مر او را درختے پس میگوید آمرد ای پروردگار من نزدیک گردان

من هذه الشجرة فلأستظل بظلها وأشرب من مائها

مرا ازین درخت تا پناه جویم بسایه آن و بنوشم از آبیکه در زیر آن درخت ست

فيقول الله يا ابن آدم لعلي إن أعطيتكها سألتني غيرها

پس میگوید حق تعالی ای فرزند آدم شاید که من اگر بدهم ترا آنرا نزدیک گردانم ترا سوال میکنی چیزے دیگر

فيقول لا يا رب ويعاهده أن لا يسأله غيرها وربه يعذره

پس میگوید آن مرد نه ای پروردگار من و عهد میکند آمرد پروردگار را که سوال نمیکند غیر آنرا و پروردگار او

لأنه يرى ما لا صبر له عليه فيدنيه منها فيستظل بظلها

زیرا که وی می بیند چیزے را که صبر نیست مر او را بران چیز پس نزدیک میگرداند او را ازان درخت پس پناه جوید آن مرد بسایه

ويشرب من مائها ثم ترفع له شجرة هي أحسن من الأولى

و می نوشد ازان آب پس بلند نموده میشود مر او را درختے دیگر که آن بهتر است از درخت نخستین

فيقول أي رب أدنني من هذه الشجرة هي أحسن لأشرب

پس میگوید ای پروردگار من نزدیک گردان مرا ازین درخت که این بهتر ست تا بنوشم

من مائها وأستظل بظلها لا أسألك غيرها فيقول يا ابن

از آب وی و بنشینم در سایه او و سوال نمیکنم ترا غیر این درخت پس میفرماید پروردگار ای پسر

ادم الم تعاهدني ان لا تسألني غيرها فيقول لعلي ان

آدم آیا نه عهد کرده بودی از ما که نخواهی از ما بجز آن درخت که خواستی پس میگوید حق تعالی شاید که اگر

ادنيتك منها تسألني غيرها فيعاهده ان لا يسأله غيرها

نزدیک گردانم ترا از آن درخت بخواهی تو ما غیر آن پس عهد میکند آنمرد که سوال نمیکند از حق تعالی غیر آن

وربه يعذره لانه يرى ما لا صبر له عليه فيدنيه منها

و پروردگار وی معذور میدارد زیرا که وی می بیند چیزی را که صبر نیست مر او را پس نزدیک میگرداند او

فيستظل بظلها ويشرب من مائها ثم ترفع له شجرة عند

پس پناه میجوید آن مرد بسایه آن و می نوشد از آب درخت پس بلند کرده میشود درختی نزد

باب الجنة هي احسن من الاوليين فيقول اي رب ادنني

در بهشت که آن بهتر است از درختان اولین پس میگوید آن مرد ای پروردگار من نزدیک کن

من هذه لاستظل بظلها واشرب من مائها لا اسألك

از این درخت پس طلب سایه کنم بسایه آن درخت و می نوشم از آب آن و سوال نکنم غیر آن

غيرها فيقول يا ابن ادم الم تعاهدني ان لا تسألني

بجز آن درخت پس میگوید حق تعالی ای پسر آدم آیا عهد نکرده بودی از ما که نخواهی از ما غیر این

قال بلى يا رب هذه لا اسألك غيرها وربه يعذره

آن میگوید آری عهد کرده بودم ای رب سوال میکنم این بار و سوال نمیکنم غیر آن را و پروردگار او معذور

لانه يرى ما لا صبر له عليه فيدنيه منها فاذا ادناه منها

او را زیرا که وی می بیند چیزی را که صبر نیست مر او را پس نزدیک میگرداند او را از آن درخت پس چون نزدیک

سمع اصوات اهل الجنة فيقول اي رب ادخلنيها فيقول

می شنود آوازهای بهشتیان را پس میگوید ای پروردگار من درآر مرا در بهشت پس میگوید

يا ابن ادم ما يصريني منك ايرضيك ان اعطيك الدنيا

پروردگار ای ابن آدم چه چیز قطع میکند و خلاص میگرداند ترا از سوال آیا راضی میشوی که بدهم ترا

وَمِثْلَهَا مَعَهَا فَقَالَ أَيْ رَبِّ أَتَسْتَهْزِئُ مِنِّي وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ

و مانند آن با آن میگوید این بنده از غایت فرحت ای پروردگار من آیا استهزا میکنی بمن حال آنکه تو پروردگار

فَضَحِكَ ابْنُ مَسْعُودٍ فَقَالَ أَلَا تَسْأَلُونِي مِمَّ أَضْحَكُ فَقَالُوا

پس خنده کرد ابن مسعود پس گفت آیا نمی پرسید مرا که چرا خنده کردم پس پرسیدند

مِمَّ تَضْحَكُ فَقَالَ هٰكَذَا ضَحِكَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

چرا خنده کردی پس گفت ابن مسعود همچنین خنده کرد پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَقَالُوا مِمَّ تَضْحَكُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَالَ مِنْ ضَحِكِ رَبِّ

وسلم پس گفتند صحابه از چه خنده کردی یا رسول الله فرمود خنده کردم از جهت خنده کردن پروردگار

الْعَالَمِينَ حِينَ قَالَ أَتَسْتَهْزِئُ مِنِّي وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ فَيَقُولُ إِنِّي لَا أَسْتَهْزِئُ

جهانیان وقتیکه گفت بنده آیا استهزا میکنی از من حال آنکه تو پروردگار جهانیانی پس گفت پروردگار تعالی بدرستیکه من استهزا

مِنْكَ وَلٰكِنِّي عَلَى مَا أَشَاءُ قَدِيرٌ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ

نمیکنم از تو ولیکن من بر آنچه بخواهم قادرم روایت کرد آنرا مسلم و در روایتی دیگر مر او را از ابی سعید مانند این است مگر آنکه

لَمْ يَذْكُرْ فَيَقُولُ يَا ابْنَ آدَمَ مَا يَصْرِينِي مِنْكَ إِلَى آخِرِ الْحَدِيثِ

در روایت ابی سعید ذکر نکرده این عبارت را که از فیقول یا ابن آدم ما یصرینی تا آخر حدیث

وَزَادَ فِيهِ وَيُذَكِّرُهُ اللّٰهُ سَلْ كَذَا وَكَذَا حَتَّى إِذَا انْقَطَعَتْ بِهِ

و زیادت کرده است در این روایت و یاد میدهد خدا آن بنده را که سوال کن چنین و چنین تا آنکه

الْأَمَانِيُّ قَالَ اللّٰهُ تَعَالَى هُوَ لَكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ قَالَ ثُمَّ يَدْخُلُ

منقطع شود به بنده آرزوها میگوید خدای تعالی آنچه آرزو کردی آن برای تست و ده چندان آن گفت آنحضرت

بَيْتَهُ فَيَدْخُلُ عَلَيْهِ زَوْجَتَاهُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ فَتَقُولَانِ

آن مرد خانه خود را که در بهشت است پس در آیند بر وی دو زن او از حور العین پس میگویند آن زوجه و

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَحْيَاكَ لَنَا وَأَحْيَانَا لَكَ قَالَ فَيَقُولُ مَا أُعْطِيَ

شکر مر خدای راست که پیدا کرد ترا برای ما و پیدا کرد ما را برای تو فرمود آنحضرت پس میگوید آن مرد داده نشده

أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُعْطِيتُ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ مَسْعُوْدٍ قَالَ قَالَ
هیچ یکی را مانند آنچه داده شده ام من و از عبد الله بن مسعود رضی الله عنه روایت است گفت فرمود
رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّيْ لَأَعْلَمُ آخِرَ أَهْلِ النَّارِ
آن حضرت صلی الله علیه وسلم هر آئینه من میدانم آخر دوزخیان را
خُرُوْجًا مِنْهَا وَآخِرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُوْلًا رَجُلٌ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ
در برآمدن از دوزخ و آخر اهل بهشت را در درآمدن در بهشت مردیست که بیرون می‌آید از آتش
حَبْوًا فَيَقُوْلُ اللّٰهُ اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ فَيَأْتِيْهَا فَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ
و میرود بر شکم و دست خود پس میگوید الله سبحانه برو پس درآی بهشت را پس می‌آید آن مرد در بهشت پس خیال کرده میشود او را که
أَنَّهَا مَلْأٰى فَيَقُوْلُ يَا رَبِّ وَجَدْتُهَا مَلْأٰى فَيَقُوْلُ اللّٰهُ اذْهَبْ فَادْخُلِ
پس میگوید آن مرد ای پروردگار من یافتم من بهشت را پر از مردم پس میگوید الله تعالی برو پس درآی
الْجَنَّةَ فَإِنَّ لَكَ مِثْلَ الدُّنْيَا وَعَشَرَةَ أَمْثَالِهَا فَيَقُوْلُ أَتَسْخَرُ
در بهشت پس بدرستی مر ترا است مثل مسافت دنیا و ده چند آن پس میگوید آن مرد ای رب آیا مسخره میکنی
مِنِّيْ أَوْ تَضْحَكُ مِنِّيْ وَأَنْتَ الْمَلِكُ فَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
از من یا خنده میکنی از من و حال آنکه تو پادشاهی ابن مسعود میگوید پس بتحقیق دیدم پیغمبر خدا را
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَحِكَ حَتّٰى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ وَكَانَ يَقُوْلُ ذٰلِكَ
علیه وسلم خندید ازین سخن تا آنکه ظاهر شد دندانهای در روی او و بود که میگفت صاحب این
أَدْنٰى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ ابْنِ مَسْعُوْدٍ
منزل مثل دنیا و ده چند آن فرو دترین کسی است از روی منزل در بهشت متفق علیه و روایت است از ابن مسعود
عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قِيْلَ لَهُ مَا الْمَقَامُ الْمَحْمُوْدُ
از آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفت ابن مسعود که گفته شد آنحضرت را چیست مقام محمود
قَالَ ذٰلِكَ يَوْمٌ يَنْزِلُ اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى كُرْسِيِّهِ فَيَئِطُّ كَمَا يَئِطُّ
فرمود آن روزی است که فرود می‌آید خدای تعالی بر کرسی خود پس آواز میکند کرسی چنانکه آواز میکند

الرجل المجيد من تضايقه وهو كسعة ما بين السماء و
بالا رود زمین نو از جرم میباشد از تنگی آن و حال آنکه فراخی کرسی مثل میان آسمان و
الارض ويجاء بكم حفاة عراة غرلا فيكون اول من
زمین ست و آورده میشوید شمارا پای برهنه تن برهنه ختنه ناکرده پس میباشد کسیکه اول
يكسى ابراهيم يقول الله تعالى اكسوا خليلي فيؤتى
جامه پوشیده میشود ابراهیم میگوید الله تعالی کسوت دهید دوست خود را پس آورده میشود
بريطتين بيضاوين من رياط الجنة ثم اكسى على اثره
چادر نرم از کتان سفید از چادرهای بهشت پس پوشانیده میشوم من از پی ابراهیم پیغمبر
ثم اقوم عن يمين الله مقاما يغبطني الاولون والآخرون
استاده میشوم از جانب بهشت خدا تعالی استادنی که رشک میبرند مرا پیشینیان و پسینیان
رواه الدارمي وعن ابي سعيد ان رسول الله صلى الله
روایه الدارمی و روایت ست از ابی سعید رض بدرستیکه آنحضرت صلی الله
عليه وسلم قال ان من امتي من يشفع للفئام ومنهم من
علیه و سلم فرموده بدرستیکه بعضی از امت من کسی هست که شفاعت میکند مر جماعتها را و بعضی از ایشان
يشفع للقبيلة ومنهم من يشفع للعصبة ومنهم من يشفع
کسی هست که شفاعت میکند مر قبیله را و بعضی از ایشان کسی هست که شفاعت میکند مر عصبه را و بعضی از ایشان
للرجل حتى يدخلوا الجنة رواه الترمذي وعن انس
مر یک مرد را تا آنکه در آیند همین طریق بشفاعت تمام امت بهشت را روایت کرد آنرا ترمذی و روایت ست از انس رض
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يصف اهل النار
گفت فرموده آن حضرت صلی الله علیه و سلم صف بسته باشند دوزخیان
فيمر بهم الرجل من اهل الجنة فيقول الرجل منهم
پس میگذرد بایشان مرد از اهل بهشت پس میگوید مردی از دوزخیان بر سبیل تمنی

يَا فُلَانُ أَمَا تَعْرِفُنِي أَنَا الَّذِي سَقَيْتُكَ شَرْبَةً وَقَالَ بَعْضُهُمْ أَنَا

یا فلان آیا نمی شناسی مرا من آن کسی ام که نوشانیده بودم ترا یکبار آبی و میگوید بعضی از دوزخیان

الَّذِي وَهَبْتُ لَكَ وَضُوءًا فَيَشْفَعُ لَهُ فَيُدْخِلُهُ الْجَنَّةَ رَوَاهُ

من آنم که بخشیده بودم برای تو آب پس شفاعت میکند آن مرد بهشتی مر آن دوزخی را پس درآرد او را به بهشت

ابْنُ مَاجَةَ وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

روایه ابن ماجه و مرویست از ابن مسعود رض گفت فرمود آن حضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرِدُ النَّاسُ النَّارَ ثُمَّ يَصْدُرُونَ مِنْهَا بِأَعْمَالِهِمْ

علیه وسلم وارد میشوند مردمان آتش را پس باز میگردند از آن باندازه اعمال خود

فَأَوَّلُهُمْ كَلَمْحِ الْبَرْقِ ثُمَّ كَالرِّيحِ ثُمَّ كَحُضْرِ الْفَرَسِ ثُمَّ كَالرَّاكِبِ

پس اول ایشان میگذرد مانند درخشیدن برق پس مانند وزیدن باد پس مانند دویدن اسپ پس مانند سوار

فِي رَحْلِهِ ثُمَّ كَشَدِّ الرَّجُلِ ثُمَّ كَمَشْيِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَ

پس مانند دویدن مرد پس مانند رفتن مرد بپای خود بطریق معتاد روایه الترمذی و

الدَّارِمِيُّ وَعَنْ حُذَيْفَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ قَالَا قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

الدارمی و روایت است از حذیفه رض و از ابی هریره رض گفتند هر دو که فرمود آن حضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى النَّاسَ فَيَقُومُ

صلی الله علیه و سلم فراهم آرد الله تبارک و تعالی آدمیان را پس ایستاده شوند

الْمُؤْمِنُونَ حَتَّى تُزْلَفَ لَهُمُ الْجَنَّةُ فَيَأْتُونَ آدَمَ فَيَقُولُونَ

مسلمانان تا آنکه قریب گردانیده میشود مر ایشان را بهشت پس می آیند آدم را پس میگویند

يَا أَبَانَا اسْتَفْتِحْ لَنَا الْجَنَّةَ فَيَقُولُ وَهَلْ أَخْرَجَكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ

ای پدر ما طلب کشادگی کن برای ما بهشت را پس میگوید آدم آیا بر آورده است شما را از بهشت

إِلَّا خَطِيئَةُ أَبِيكُمْ لَسْتُ بِصَاحِبِ ذٰلِكَ اذْهَبُوا إِلَى ابْنِي

مگر گناه پدر شما نیستم من صاحب و اهل این کار بروید بسوی پسر من

إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللهِ قَالَ فَيَقُولُ إِبْرَاهِيمُ لَسْتُ بِصَاحِبِ ذٰلِكَ

ابراهیم است دوست خدا گفت آنحضرت پس میگوید ابراهیم نیستم من صاحب این کار

إِنَّمَا كُنْتُ خَلِيلًا مِنْ وَرَاءَ وَرَاءَ اعْمِدُوا إِلَى مُوسَى الَّذِي

نبودم من خلیل مگر دور دور قصد کنید بسوی موسی که

كَلَّمَهُ اللهُ تَكْلِيمًا فَيَأْتُونَ مُوسَى فَيَقُولُ لَسْتُ بِصَاحِبِ ذٰلِكَ

کلام کرد او را خدا تعالی کلام کردنی بے واسطه پس آیند موسی را پس میگوید موسی نیستم من صاحب این کار

اذْهَبُوا إِلَى عِيسَى كَلِمَةِ اللهِ وَرُوحِهِ فَيَقُولُ عِيسَى لَسْتُ

بروید بسوی عیسی که کلمة الله و روح اوست پس میگوید عیسی نیستم من

بِصَاحِبِ ذٰلِكَ فَيَأْتُونَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُو

صاحب این کار پس مے آیند محمد را صلی الله علیه و سلم پس ایستد محمد

فَيُؤْذَنُ لَهُ وَتُرْسَلُ الْأَمَانَةُ وَالرَّحِمُ فَتَقُومَانِ جَنَبَتَيِ الصِّرَاطِ

پس اذن کرده میشود او را و فرستاده میشود امانة و رحم پس مے ایستند امانت و رحم در دو جانب صراط

يَمِينًا وَشِمَالًا فَيَمُرُّ أَوَّلُكُمْ كَالْبَرْقِ قَالَ قُلْتُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي

دست راست و چپ پس میگذرد بر صراط اول از شما مانند برق گفت آن گفتم من با آنحضرت مادر و پدر فدا

أَيُّ شَيْءٍ كَمَرِّ الْبَرْقِ قَالَ أَلَمْ تَرَوْا إِلَى الْبَرْقِ كَيْفَ يَمُرُّ وَيَرْجِعُ

باد کدام چیز است و چگونه میگذرند همچو برق فرمود آیا نمی بینید بسوی برق که میگذرد و باز میگردد

فِي طَرْفَةِ عَيْنٍ ثُمَّ كَمَرِّ الرِّيحِ ثُمَّ كَمَرِّ الطَّيْرِ وَشَدِّ الرِّجَالِ

در یک چشم زدن پس میگذرند همچو گذشتن باد پس همچو گذشتن پرندها و دویدن مردان

تَجْرِي بِهِمْ أَعْمَالُهُمْ وَنَبِيُّكُمْ قَائِمٌ عَلَى الصِّرَاطِ يَقُولُ يَا رَبِّ

مے برد ایشانرا صفا و نورانیت اعمال و پیغمبر شما استاده است بر صراط میگوید ای پروردگار

سَلِّمْ سَلِّمْ حَتَّى تَعْجِزَ أَعْمَالُ الْعِبَادِ حَتَّى يَجِيءَ الرَّجُلُ فَلَا يَسْتَطِيعُ

سلامت دار سلامت دار تا آنکه عاجز می آید و سست میگردد قوت عملها ایشان تا آنکه می آید مرد نمیتواند که رود

السَّيْرِ إِلَّا زَحْفًا قَالَ وَفِي حَافَتَيِ الصِّرَاطِ كَلَالِيبُ مُعَلَّقَةٌ مَأْمُورَةٌ

سیر کردن و گذشتن از صراط مگر جنبیدن بر مقعد بر مثال جسے گفت آن حضرت و در هر دو طرف صراط کلابها آویخته

تَأْخُذُ مَنْ أُمِرَتْ بِهِ فَمَخْدُوشٌ نَاجٍ وَمُكَدَّسٌ وَمَكْدُوشٌ

میگیرد کسے را که امر کرده شده بگرفتن وے پس از این مردم بعضے خدشه کرده اند و نجات یافته و بعضے دست

فِي النَّارِ وَالَّذِي نَفْسُ أَبِي هُرَيْرَةَ بِيَدِهِ إِنَّ قَعْرَ جَهَنَّمَ لَسَبْعِينَ

در آتش دوزخ و گفت ابوهریره سوگند بآن خدا که ذات ابی هریره در دست قدرت اوست بدرستیکه قعر

خَرِيفًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رض قَالَ قَالَ

سال است رواه مسلم و مرویست از عثمان بن عفان رض گفت عثمان فرمود

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشْفَعُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ثَلٰثَةٌ

آن حضرت صلے الله علیه وسلم شفاعت میکنند روز قیامت سه قوم

الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْعُلَمَاءُ ثُمَّ الشُّهَدَاءُ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

پیغمبران پستر علما بهتر شهیدان روایت کرد آنرا ابن ماجه و از

أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَنَسُ

انس رض مرویست که گفت فرمود آن حضرت صلے الله علیه وسلم ای انس

أَكْثِرْ مِنَ الْأَصْدِقَاءِ فَإِنَّكُمْ شُفَعَاءُ بَعْضُكُمْ فِي بَعْضٍ الدَّيْلَمِيُّ

زیاده کن از دوستها زیرا که شما شفاعت کنندگانید بعض شما در بعض دیگر

بَابُ الْكَرَامَاتِ

باب در بیان کرامات

قَالَ يٰٓأَيُّهَا الْمَلَؤُا أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ

گفت سلیمان ای عزیزان کرام کیست از شما که آرد پیش من تخت او را یعنی تخت بلقیس را پیش از آنکه بیایند

قَالَ عِفْرِيتٌ مِّنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَّقَامِكَ

گفت دیوے از جن من بیارم پیش تو نزدیک تو پیشتر از آنکه برخیزے از جای خود

وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ

و ہر آئینہ من برآن عرش توانا با امانتم گفت شخصے کہ نزدیک او علمے از کتاب الٰہی بود

أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا

من بیارم پیشش نزدیک تو پیش از آنکہ باز گردد بسوئے تو چشم تو پس چون سلیمان دید او را قرار گرفتہ

عِنْدَهُ قَالَ هَٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ كُلَّمَا

نزدیک خویشتن گفت این خارق عادت از فضل پروردگار من ہست تا امتحان کند آیا شکر گزاری میکنم

دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ

داخل شدی زکریا بر مریم در مسجدے یافتے نزدیک وی روزے را گفت اے مریم

أَنَّىٰ لَكِ هَٰذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ

از کجا ہست ترا این روزی گفت او از نزدیک خداست ہر آئینہ خدا میدہد روزے ہر کرا میخواہد

بِغَيْرِ حِسَابٍ أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ

بیشمار آگاہ باش ہر آئینہ دوستان خدا ہیچ ترس نیست بر ایشان و نہ ایشان

يَحْزَنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ

اندوہگین میشوند آنانکہ ایمان آوردند و تقوے میکردند ایشان راست بشارت در زندگانے

الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أُسَيْدَ بْنَ حُضَيْرٍ وَعَبَّادَ

دنیا و در آخرت از انس مرویست کہ اسید بن حضیر و عباد

ابْنَ بِشْرٍ تَحَدَّثَا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَاجَةٍ

ابن بشیر ہر دو این صحابے جلیل القدر سخن کردند نزد پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم در کارے کہ

لَهُمَا حَتَّىٰ ذَهَبَ مِنَ اللَّيْلِ سَاعَةٌ فِي لَيْلَةٍ شَدِيدَةِ الظُّلْمَةِ

مر این دو کس را بود تا آنکہ رفت از شب ساعتے بیشتر پارہ در شبے سخت تاریک

ثُمَّ خَرَجَا مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْقَلِبَانِ

پس بیرون آمدند آن دو صحابے از نزدیک آن حضرت صلے اللہ علیہ وسلم حالیکہ بر میگردیدند بسوئے خانہ

وبيد كل واحد منهما عصية فأضاءت عصا أحدهما

و بدست هر یکے ازان عصائی بود پس روشن شد عصای یکے ازان دو

حتى مشيا في ضوئهما حتى إذا افترقت بهما الطريق

تا آنکه رفتند هر دو در روشنی آن عصا تا آنکه چون جدا شد بهر دو کس راه

أضاءت للآخر عصاه فمشى كل واحد منهما في ضوء عصاه

روشن شد برای دیگر نیز عصای او پس رفت هر یکے ازان دو در روشنی عصای خود

حتى بلغ أهله رواه البخاري وعن عائشة رض قالت لما

تا آنکه رسید هر یکے اهل خانه خود را رواه البخاری و روایت ست از عایشه رض گفت عایشه

مات النجاشي كنا نتحدث أنه لا يزال يرى على قبره نور

هنگامیکه مرد نجاشی که پادشاه حبشه بود بودیم ما که میگفتیم با یکدیگر [illegible] همیشه [illegible]

رواه أبو داود وعنها قالت لما أرادوا غسل النبي

رواه ابو داود وهم از عایشه رض روایت ست که چون اراده کردند صحابه بعد از آن حضرت غسل

صلى الله عليه وسلم قالوا لا ندري أنجرد رسول الله

آن حضرت را صلی الله علیه وسلم گفتند نمیدانیم که آیا برهنه کنیم پیغمبر خدا را

صلى الله عليه وسلم من ثيابه كما نجرد موتانا أم نغسله

صلی الله علیه وسلم از جامه های آنحضرت چنانکه برهنه میکنیم مردگان خود را یا غسل دهیم

وعليه ثيابه فلما اختلفوا ألقى الله عليهم النوم حتى

او را و حال آنکه باشد بر بدن شریف وی جامه های وی پس چون اختلاف کردند صحابه انداخت خدا بر ایشان خواب را

ما منهم رجل إلا وذقنه في صدره ثم كلمهم مكلم

شد هیچ از ایشان هیچ مردے مگر آنکه زنخدان وی بر سینه وی بود پس سخن کرد ایشان را سخن کننده

من ناحية البيت لا يدرون من هو اغسلوا النبي

از گوشه خانه در حال آنکه در نمی یافتند ایشان که کیست سخن کننده غسل دهید پیغمبر را

صلى الله عليه وسلم وعليه ثيابه فقاموا فغسلوه وعليه

صلی الله علیه وسلم و حال آنکه بر وی بست جامها پس برخاستند صحابه و غسل دادند آنحضرت را

قميصه يصبّون الماء فوق القميص ويدلكونه بالقميص

و حال آنکه بر وی بست پیراهن وی می ریختند آب را بالای پیراهن و می مالیدند آنحضرت را به پیراهن

رواه البيهقي في دلائل النبوة وعن ابن المنكدر

روایه البیهقی در دلائل النبوة و روایت است از محمد بن المنکدر

أن سفينة مولى رسول الله صلى الله عليه وسلم أخطأ

که سفینه مولای آن حضرت صلی الله علیه وسلم گم کرد راه

الجيش بأرض الروم أو أسر فانطلق هاربا يلتمس الجيش

لشکر را که همراه بست در زمین روم یا بند کرده شد پس روان گشت گریخته از دست کافران در حالیکه

فإذا هو بالأسد فقال يا أبا الحارث أنا مولى رسول الله

پس ناگاه وی بیخبر ملاقی شیری شد که پیش آمد او را پس گفت سفینه که ای ابا الحارث من مولای آنحضرتم

صلى الله عليه وسلم كان من أمري كيت وكيت فأقبل

صلی الله علیه وسلم بود کار من و حال من چنین و چنین و چنین خبری از قصه خود بیان کرد

الأسد له بصبصة حتى قام إلى جنبه كلما سمع صوتا أهوى

شیر در حالیکه مر او را جنبانیدن دم است تا آنکه استاد شیر در پهلوی سفینه هر گاه که می شنید آوازی را که

إليه ثم أقبل يمشي إلى جنبه حتى بلغ الجيش ثم رجع الأسد

قصد میکرد بسوی آن آواز و شیر در حالیکه می رفت در پهلوی سفینه تا آنکه رسید سفینه لشکر را باز گشت شیر

رواه في شرح السنة وعن أبي الجوزاء قال قحط أهل

رواه در شرح السنة و روایت است از ابو الجوزاء تابعی گفت قحط کرده شدند اهل

المدينة قحطا شديدا فشكوا إلى عائشة فقالت انظروا

مدینه قحط سخت پس شکایت کردند بسوی عائشه پس گفت عائشه نگاه کنید

قَبْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاجْعَلُوا مِنْهُ كُوًى إِلَى السَّمَاءِ

قبر مبارک آن حضرت را صلے اللہ علیہ وسلم پس بگردانید از قبر شریف منافذ بسوی آسمان

حَتّٰى لَا يَكُونَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ السَّمَاءِ سَقْفٌ فَفَعَلُوا فَمُطِرُوا مَطَرًا

تا آنکہ نباشد میان قبر وی و میان آسمان سقف یعنی بروا رید حجابے پس کردند ایشان پس باران

حَتّٰى نَبَتَ الْعُشْبُ وَسَمِنَتِ الْإِبِلُ حَتّٰى تَفَتَّقَتْ مِنَ الشَّحْمِ فَسُمِّيَ

تا آنکہ روئیدہ گیاہے و فربہ شدند شتران تا آنکہ بشگافتند شتران از بسیار فربہی نامیدہ شد

عَامَ الْفَتْقِ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ

این سال سال فتق یعنی سال ارزانی رواہ الدارمی و از سعید بن عبد العزیز روایت است گفت

لَمَّا كَانَ أَيَّامُ الْحَرَّةِ لَمْ يُؤَذَّنْ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

وقتی بود در روزہای حرہ مراد مدینہ است گفتہ نشد اذان در مسجد آنحضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا وَلَمْ يُقَمْ وَلَمْ يَبْرَحْ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ مِنَ الْمَسْجِدِ

علیہ وسلم سہ روز و گفتہ نشد اقامت نیز و بیرون نرفت سعید بن المسیب از مسجد

وَكَانَ لَا يَعْرِفُ وَقْتَ الصَّلَاةِ إِلَّا بِهَمْهَمَةٍ يَسْمَعُهَا مِنْ قَبْرِ النَّبِيِّ

و بود سعید کہ نمی شناخت درآمدن وقت نماز مگر با آواز خفیے کہ می شنید آنرا از درون حجرہ کہ قبر نبی

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ

صلے اللہ علیہ وسلم رواہ الدارمی و روایت است از ابن عمر رض کہ عمر فرستاد

بَعَثَ جَيْشًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ رَجُلًا يُدْعٰى سَارِيَةَ فَبَيْنَمَا عُمَرُ

بجائے لشکری را و امیر گردانید بر این لشکر مردی را کہ نام بردہ میشد او را ساریہ پس در اثنای آنکہ عمر

يَخْطُبُ فَجَعَلَ يَصِيحُ يَا سَارِيَ الْجَبَلَ فَقَدِمَ رَسُولٌ مِنَ الْجَيْشِ

خطبہ میخواند پس گشت کہ آواز میکند و میگوید ساریہ میگیرد کوہ را و پناہ آر بسوی کوہ پس قاصد آورد خبر از لشکر

فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَقِيَنَا عَدُوُّنَا فَهَزَمُونَا فَإِذَا بِصَائِحٍ يَصِيحُ

پس گفت ای امیر المؤمنین ملاقات کردند ما را دشمنان پس شکست دادند ما را پس ناگاہ آواز میکند گویندہ

یا ساریة الجبل فاستندنا ظهورنا الی الجبل فهزمهم الله تعالی

ای ساریه سوی جبل بگیر جبل پس تکیه دادیم پشتهای خود را بسوی کوه پس شکست داد ایشان را خدای تعالی

رواه البیهقی فی دلائل النبوة وعن نبیه بن وهب ان

روایت کرد این را بیهقی در دلائل نبوت و از نبیه بن وهب روایت است که

کعبا دخل علی عائشة فذکروا رسول الله صلی الله علیه وسلم

کعب داخل شد بر عائشه پس ذکر کردند عائشه و سایر حاضرین مجلس بودند رسول خدا صلی الله علیه وسلم را

فقال کعب ما من یوم یطلع الا نزل سبعون الفا من الملائکة

پس گفت کعب نیست هیچ روزی که طلوع میکند مگر آنکه فرود می آید هفتاد هزار از فرشتگان

حتی یحفوا بقبر رسول الله صلی الله علیه وسلم یضربون

تا آنکه گرد آگرد میگیرند قبر آن حضرت را صلی الله علیه وسلم میزنند

باجنحتهم ویصلون علی رسول الله صلی الله علیه وسلم حتی

بالهای خود را و درود میفرستند بر آن حضرت صلی الله علیه وسلم تا آنکه

اذا امسوا عرجوا وهبط مثلهم فصنعوا مثل ذلک حتی اذا انشقت

چون شام میکنند بالا میروند و فرود می آیند مانند ایشان پس میکنند ایشان نیز مانند آنچه میکردند فرشتگان

الارض خرج فی سبعین الفا من الملائکة یزفونه رواه الدارمی

تا آنکه وقتی که شکافته شود زمین بیرون آید در هفتاد هزار فرشته در جائیکه میبرند تعظیم کنان فرشتگان به درگاه عزت روایت کرد این را دارمی

باب مشتمل علی ذکر وفاة رسول الله صلی الله علیه وسلم

این بابیست مشتمل بر ذکر وفات آنحضرت صلی الله علیه وسلم

انک میت وانهم میتون وما محمد الا رسول قد خلت من

بتحقیق تو میری و ایشان مردنی اند و نیست محمد مگر پیغمبری که گذشته اند

قبله الرسل عن ابی سعید الخدری ان رسول الله صلی الله

پیش از او پیغمبران این روایت است از ابو سعید خدری که آن حضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنَّ عَبْدًا خَيَّرَهُ اللّٰهُ بَيْنَ أَنْ

علیہ و سلم نشست بر منبر پس فرمود که بنده بود مخیر گردانید او را خدای تعالی میان آنکه

يُؤْتِيَهُ مِنْ زَهْرَةِ الدُّنْيَا مَا شَاءَ وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ مَا

بدہد او را از تازگی و نعمت دنیا هر چه خواهد آن بنده و میان چیزیکه نزد خداست از ثواب آخرت پس

عِنْدَهُ فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ قَالَ فَدَيْنَاكَ بِآبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا فَعَجِبْنَا

آن بنده آخرت را پس گریه کرد ابو بکر گفت ابو بکر بخطاب آنحضرت فدا کنیم ترا به پدران و مادران ما پس تعجب کردیم

لَهُ فَقَالَ النَّاسُ انْظُرُوْا إِلَى هٰذَا الشَّيْخِ يُخْبِرُ رَسُوْلُ اللّٰهِ

مر ابو بکر را پس گفتند مردم نگاه کنید بجانب این پیر که خبر میدهد آن حضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَبْدٍ خَيَّرَهُ اللّٰهُ بَيْنَ أَنْ يُؤْتِيَهُ مِنْ

صلی الله علیه و سلم از حال بنده که مخیر گردانید خدای تعالی او را میان آنکه بدهد او را از

زَهْرَةِ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ وَيَقُوْلُ فَدَيْنَاكَ بِآبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا

زهرهٔ دنیا و میان آنچه نزد اوست و آن پیر میگوید فدیناک بآبائنا وامهاتنا

فَكَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ الْمُخَيَّرُ وَكَانَ أَبُوْ بَكْرٍ

پس بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم آن بندهٔ مخیر و بود ابو بکر

أَعْلَمَنَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ صَلَّى رَسُوْلُ اللّٰهِ

داناترین و فهم کننده‌ترین ما این کلام را متفق علیه و از عقبه بن عامر مرویست گفت عقبه نماز جنازه گذارد

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَتْلَى أُحُدٍ بَعْدَ ثَمَانِ سِنِيْنَ كَالْمُوَدِّعِ

صلی الله علیه و سلم بر کشتگان غزوهٔ احد بعد از هشت سال از زمان مانند وداع کننده

لِلْأَحْيَاءِ وَالْأَمْوَاتِ ثُمَّ طَلَعَ الْمِنْبَرَ فَقَالَ إِنِّي بَيْنَ أَيْدِيْكُمْ

مر زندگان را و مردگان را پستر برآمد آنحضرت منبر را پس گفت بدرستی من در پیش شما

فَرَطٌ وَأَنَا عَلَيْكُمْ شَهِيْدٌ وَإِنَّ مَوْعِدَكُمُ الْحَوْضُ وَإِنِّي

فرط کہ پیش رو شما کارسازی میکنم و من بر شما گواهم گواهی میدهم بر اطاعت شما و بدرستی وعده‌گاه دیدار شما حوض است

لَا تَنْظُرُوا إِلَيْهِ وَأَنَا فِي مَقَامِي هٰذَا وَإِنِّي قَدْ أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ

اگر ببینید مرا بحوض و حال آنکه من در بجای خودم و بدرستی من بتحقیق داده شده ام کلیدهای

خَزَائِنِ الْأَرْضِ وَإِنِّي لَسْتُ أَخْشٰى عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِي

خزاین زمین و بدرستی من نمیترسم بر شما مشرک شدن و کافر گشتن شما را بعد از من

وَلٰكِنِّي أَخْشٰى عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا وَزَادَ بَعْضُهُمْ

ولیکن من میترسم بر شما دنیا را که در رغبت کنید در دنیا و بسبب کنید در آن و زیاده کرده اند بعضے

فَتَقْتَتِلُوا فَتَهْلِكُوا كَمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

پس با دیگران پس قتل کنید و کشته کنید میان خود پس هلاک شوید چنانکه هلاک شدند کسانیکه بودند پیش از شما متفق

أَنَسٍ قَالَ لَمَّا ثَقُلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَعَلَ يَتَغَشَّاهُ الْكَرْبُ

و از انس [illegible] گفت چون گران شد [illegible] مرض آنحضرت صلی الله علیه و سلم گشت که فرو پوشید و بیهوشی

فَقَالَتْ فَاطِمَةُ وَاكَرْبَ أَبَاهُ فَقَالَ لَهَا لَيْسَ عَلَى أَبِيكِ كَرْبٌ

و سختی مرض [illegible] [illegible] گفت آنحضرت مر فاطمه را نیست بر پدر تو سختی [illegible]

بَعْدَ الْيَوْمِ فَلَمَّا مَاتَ قَالَتْ يَا أَبَتَاهُ أَجَابَ رَبًّا دَعَاهُ يَا أَبَتَاهُ

[illegible] گفت فاطمه در ندبه آنحضرت ای پدر من اجابت کرد و رفت بسوی پروردگار

مَنْ جَنَّةُ الْفِرْدَوْسِ مَأْوَاهُ يَا أَبَتَاهُ إِلٰى جِبْرِيلَ نَنْعَاهُ فَلَمَّا

ای کسیکه بهشت فردوس جای اوست ای پدر من بسوی جبرئیل میرسانیم خبر او را پس چون

دُفِنَ قَالَتْ فَاطِمَةُ يَا أَنَسُ أَطَابَتْ أَنْفُسُكُمْ أَنْ تَحْثُوا عَلٰى

او را در زمین دفن کرده شد گفت فاطمه ای انس آیا خوش و خورسند شد نفسهای شما که بریزید بر

رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ التُّرَابَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم خاک روایه البخاری

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

[illegible] از انس گفت انس وقتیکه قدوم آورد آنحضرت صلی الله علیه و سلم

الْمَدِيْنَةَ لَعِبَتِ الْحَبَشَةُ بِحِرَابِهِمْ فَرَحًا لِقُدُوْمِهٖ رَوَاهُ أَبُوْدَاوُدَ

مدینہ را شاد باشے کردند تمامہ مردم تا آنکہ بازی کردند حبشیان بحربہا خود از جہت شاد شدن مر قدوم آنحضرت

وَفِيْ رِوَايَةِ الدَّارَمِيِّ قَالَ مَا رَأَيْتُ يَوْمًا قَطُّ كَانَ أَحْسَنَ

و در روایتے دارمے این چنین آمدہ است کہ گفت انس ندیدم من ہیچ روز را ہرگز کہ بود نیکوتر

وَلَا أَضْوَءَ مِنْ يَوْمٍ دَخَلَ عَلَيْنَا فِيْهِ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و نہ روشن تر از روزے کہ در آمد بر ما در ان روز پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ وَفِيْ رِوَايَةِ التِّرْمِذِيِّ قَالَ لَمَّا كَانَ الْيَوْمُ الَّذِيْ دَخَلَ

وسلم و در روایتہ ترمذے این چنین آمدہ است کہ گفت انس چون شد روزے کہ در آمد

فِيْهِ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِيْنَةَ أَضَاءَ مِنْهَا كُلُّ

در وے آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم مدینہ را روشن شد از مدینہ ہر چیز

شَيْءٍ فَلَمَّا كَانَ الْيَوْمُ الَّذِيْ مَاتَ فِيْهِ أَظْلَمَ مِنْهَا كُلُّ شَيْءٍ وَمَا نَفَضْنَا

پس ہرگاہ کہ شد روزے کہ مرد آنحضرت در وے تاریک شد از مدینہ ہر چیز و نیفشاندیم ما

أَيْدِيَنَا عَنِ التُّرَابِ وَإِنَّا لَفِيْ دَفْنِهٖ حَتّٰى أَنْكَرْنَا قُلُوْبَنَا وَعَنْ

دستہاے خود را از خاک و حال آنکہ ما بہ تحقیق بودیم در دفن آنحضرت تا آنکہ منکر شدیم دلہاے خود را

عَائِشَةَ رض قَالَتْ لَمَّا قُبِضَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از عائشہ رض گفت عائشہ ہنگامیکہ قبض کردہ شد روح آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

اِخْتَلَفُوْا فِيْ دَفْنِهٖ فَقَالَ أَبُوْبَكْرٍ سَمِعْتُ مِنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

اختلاف کردند صحابہ در موضع دفن آنحضرت پس گفت ابوبکر رض شنیدم از آن حضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا قَالَ مَا قَبَضَ اللّٰهُ نَبِيًّا إِلَّا فِي الْمَوْضِعِ الَّذِيْ يُحِبُّ

علیہ وسلم در این باب چیزے و آن اینست کہ گفت آنحضرت قبض نکردہ است خدا روح ہیچ پیغمبر را مگر در جائے

أَنْ يُدْفَنَ فِيْهِ ادْفِنُوْهُ فِيْ مَوْضِعِ فِرَاشِهٖ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

کہ دفن کردہ شود در انجا دفن کنید او را در جائے خوابگاہ وے رواہ الترمذے

وعنها قالت كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول في

وهم از عایشه مرویست گفت بود آن حضرت صلی الله علیه وسلم میگفت در

مرضه الذي مات فيه يا عائشة ما ازال اجد الم الطعام

بیماری خود که فوت کرد در ان بیماری ای عایشه همیشه بودم می یافتم درد طعام را

الذي اكلت بخيبر وهذا اوان وجدت انقطاع ابهري

که خورده بودم بخیبر و این وقت یافتن من هست بریده شدن رگ دل مرا

من ذلك السم رواه البخاري وعن جعفر بن محمد عن

از آن زهر رواه البخاری و روایت است از جعفر بن محمد از

ابيه ان رجلا من قريش دخل على ابيه علي بن الحسين رضي

پدر خود که مردی از قریش در آمد بر پدر وی که علی بن حسین زین العابدین است

فقال الا احدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم

پس گفت امام آیا حدیث نکنم ترا از آن حضرت صلی الله علیه وسلم

قال بلى حدثنا عن ابي القاسم صلى الله عليه وسلم قال

گفت آری امام زین العابدین بیان کن حدیث ما را از ابی القاسم صلی الله علیه وسلم گفت

لما مرض رسول الله صلى الله عليه وسلم اتاه جبريل

هنگامیکه بیمار شد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم آمد او را جبرئیل

فقال يا محمد ان الله ارسلني اليك تكريما لك وتشريفا

پس گفت ای محمد بدرستیکه خدای تعالی فرستاده است مرا بسوی تو از جهت گرامی داشتن ترا و بزرگ

لك خاصة لك يسألك عما هو اعلم به منك يقول كيف

در حالیکه این کرم مخصوص است بتو میپرسد ترا از چیزیکه وی تعالی داناتر است بآن چیز از تو میگوید چگونه

تجدك قال اجدني يا جبريل مغموما واجدني يا جبريل

می یابی خود را گفت آن حضرت می یابم خود را ای جبرئیل غمگین می یابم خود را ای جبرئیل

له [illegible]

مكرم و بأ ثم جاءه اليوم الثاني فقال له ذلك فردّ عليه النبي

امده بیین بستر آمد جبرئیل نزد آنحضرت روز دوم پس گفت جبرئیل مر آنحضرت را آنچه گفته بود پیش جواب داد

صلى الله عليه وسلم كما ردّ أوّل يوم ثم جاءه اليوم الثالث

صلی الله علیه وسلم چنانچه جواب داد نخستین روز پس آمد نزد آنحضرت روز سوم

فقال له كما قال أوّل يوم وردّ عليه كما ردّ عليه وجاء معه ملك

پس گفت مر آنحضرت را چنانچه گفته بود روز اول پس جواب داد آنحضرت رد کرده و چنانکه رد کرده بود دیروز

يقال له إسمعيل على مائة ألف ملك كل ملك على مائة ألف ملك

که گفته میشود او را اسمعیل موکل است بر صد هزار فرشته هر فرشته از آن موکل است بر صد هزار فرشته

فاستأذن عليه فسأله عنه ثم قال جبرئيل هذا ملك الموت

پس طلب کرد اذن آن فرشته برای آمدن پیش صلعم پس پرسید آنحضرت از حال این فرشته پس گفت جبرئیل این

يستأذن عليك ما استأذن على آدمي قبلك ولا يستأذن

طلب اذن میکند تا در آید بر تو و نشنیدن نکرده است برای درآمدن بر هیچ آدمی پیش از تو و نشنیدن نخواهد کرد

على آدمي بعدك فقال ائذن له فأذن له فسلّم عليه ثم

بر هیچ آدمی بعد از تو این مخصوص بحضرت است پس گفت آنحضرت اذن ده او را پس اذن داد جبرئیل ملک الموت را پس

قال يا محمد إن الله أرسلني إليك فإن أمرتني أن أقبض

گفت ای محمد بدرستی خدا فرستاده است مرا بسوی تو پس اگر فرمائی مرا که بستانم

روحك قبضته وإن أمرتني أن أتركه تركته فقال وتفعل

روح پاک ترا بستانم آنرا و اگر فرمائی مرا بگذارم روح ترا بگذارم آنرا پس گفت آنحضرت میکنی

يا ملك الموت قال نعم بذلك أمرت وأمرت أن أطيعك

ای ملک الموت گفت ملک الموت آری میکنم و باین امر کرده شده ام و امر کرده شده ام که فرمانبرداری کنم

قال فنظر النبي صلى الله عليه وسلم إلى جبرئيل عليه السلام

گفت راوی پس نظر کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم بسوی جبرئیل که چه میگوید ملک الموت پس گفت

فَقَالَ جِبْرِيْلُ يَا مُحَمَّدُ اِنَّ اللّٰهَ قَدِ اشْتَاقَ اِلٰى لِقَائِكَ فَقَالَ

پس گفت جبرئیل ای محمد بدرستی خدای تعالی بتحقیق آرزومند و خواہان است بدیدار تو پس فرمود

النَّبِيُّ لِمَلَكِ الْمَوْتِ اِمْضِ لِمَا اُمِرْتَ بِهٖ فَقَبَضَ رُوْحَهٗ فَلَمَّا

پیغمبر خدا مر ملک الموت را بکن مر آن چیز را کہ امر کردہ شدہ بہ آن پس قبض کرد ملک الموت روح آنحضرت را پس

تُوُفِّيَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَاءَتِ التَّعْزِيَةُ

وفات یافت پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم در آمد تعزیت یعنی آواز تسلی داد

سَمِعُوْا صَوْتًا مِّنْ نَاحِيَةِ الْبَيْتِ اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ

کہ شنیدند صحابہ آوازی را از گوشہ خانہ کہ میگوید سلام بر شما ای اہل بیت

وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهٗ اِنَّ فِي اللّٰهِ عَزَاءً مِّنْ كُلِّ مُصِيْبَةٍ وَ

و باد بر شما مہربانی خدا و فزونیہا و کرم وی بدرستی کہ در خدا تسلی است از ہر مصیبت و

خَلَفًا مِّنْ كُلِّ هَالِكٍ وَّدَرْكًا مِّنْ كُلِّ فَائِتٍ فَبِاللّٰهِ فَاتَّقُوْا

خلافت است از ہلاک شوندہ و تدارک است از ہر در گذرندہ پس بیار خدا تقوی کنید

وَاِيَّاهُ فَارْجُوْا فَاِنَّمَا الْمُصَابُ مَنْ حُرِمَ الثَّوَابَ فَقَالَ

و خدا را امید دارید نہ چیز دیگر پس نیست مصیبت زدہ مگر کسیکہ محروم گردانیدہ شدہ است از ثواب پس گفت

عَلِيٌّ اَتَدْرُوْنَ مَنْ هٰذَا هُوَ الْخَضِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ

علی مر یعنی آیا در می یابید کیست این مرد این خضر است کہ بہ تعزیہ اصحاب اہل بیت آمدہ است روایت کرد بیہقی

اَلْبَابُ مُشْتَمِلٌ عَلٰى تَرِكَةِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ

این باب مشتمل است بر ترکہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ اَخِيْ جُوَيْرِيَةَ قَالَ مَا تَرَكَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

روایت است از عمرو بن الحارث کہ صحابی بود و برادر جویریہ بنت الحارث کہ از امہات مؤمنین است گفت نگذاشت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ مَوْتِهٖ دِيْنَارًا وَّلَا دِرْهَمًا

صلی اللہ علیہ وسلم نزد موت خود نہ دینار و نہ درہم

وَلَا عَبْدًا وَّلَا اَمَةً وَّلَا شَيْئًا اِلَّا بَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ وَسِلَاحَهٗ وَ

و نه غلام و نه کنیز و نه چیزے مگر استر وی که سفید بود که آنرا دلدل نام بود و سلاح جنگ وی

اَرْضًا جَعَلَهَا صَدَقَةً رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ

و زمینے که گردانیده بود آنرا صدقه و قوت بر فقرا و اهل و عیال رواه البخاری و از ابو هریره رضی روایت

اَنَّ رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقْتَسِمُ وَرَثَتِيْ

که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود تقسیم نکنند وارثان من

دِيْنَارًا مَا تَرَكْتُ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِيْ وَمُؤْنَةِ عَامِلِيْ فَهُوَ

یک دینار را چیزیکه بگذارم من پس از نفقه زنان من بعد از وی و بعد از اجرت عامل من یعنی خلیفه

صَدَقَةٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ اَبِيْ بَكْرٍ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ

بر فقرا چنانکه در حیات بود رواه بخاری و مسلم و روایت است از ابوبکر صدیق رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نُوْرَثُ مَا تَرَكْنَاهُ صَدَقَةٌ

صلی الله علیه و سلم میراث یافته نمیشود از ما چیزیکه گذاشته ایم از مال صدقه است

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ اَبِيْ مُوْسٰى رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

و مصروف بر فقرا متفق علیه و از ابوموسی اشعری رض از پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ اَنَّهٗ قَالَ اِنَّ اللهَ اِذَا اَرَادَ رَحْمَةَ اُمَّةٍ مِّنْ عِبَادِهٖ

و سلم مرویست که آنحضرت فرمود بدرستی که خدای تعالی چون خواهد رحمت امتی از بندگان خود

قَبَضَ نَبِيَّهَا قَبْلَهَا فَجَعَلَهٗ لَهَا فَرَطًا وَّسَلَفًا بَيْنَ يَدَيْهَا وَاِذَا اَرَادَ

قبض میکند و میمیراند پیغمبر آن امت را پیش از آن امت یعنی از نزول عذاب پس میگرداند خدا پیغمبر را برای امت

هَلَكَةَ اُمَّةٍ عَذَّبَهَا وَنَبِيُّهَا حَيٌّ فَاَهْلَكَهَا وَهُوَ يَنْظُرُ فَاَقَرَّ

هلاک امتی را عذاب میکند آن امت را در حال آنکه پیغمبر آن امت زنده است پس هلاک میگرداند خدا آن امت را

عَيْنَهٗ بِهَلَكَتِهَا حِيْنَ كَذَّبُوْهُ وَعَصَوْا اَمْرَهٗ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

پس روشن چشم پیغمبر به هلاک شدن آن امت هنگامیکه نسبت بدروغ کردند و بی فرمانی کردند امر او را رواه مسلم

وَعَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ

واز ابو ہریرہ روایت است گفت فرمود آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم

وَالَّذِیْ نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِیَدِهٖ لَیَاْتِیَنَّ عَلٰی اَحَدِکُمْ یَوْمٌ وَّلَا یَرَانِیْ ثُمَّ

سوگند بخداے کہ بقای ذات محمد در دست قدرت او ست ہر آئینہ بیاید بر یکے از شمار وزے و نہ بیند مرا پس ہر آئینہ

لَاَنْ یَّرَانِیْ اَحَبُّ اِلَیْهِ مِنْ اَهْلِهٖ وَمَالِهٖ مَعَهُمْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

گذشتن از عالم بی نہیں ہر آئینہ دیدن من مرا دوست داشتہ شدہ تر است نسبت وی از اہل و عیال وی با اہل و مال روا مسلم

کِتَابُ مَنَاقِبِ الصَّحَابَةِ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمْ

این کتاب در بیان منقبتہائے صحابہ است رضی اللہ تعالے عنہم

وَالسَّابِقُوْنَ الْاَوَّلُوْنَ مِنَ الْمُهَاجِرِیْنَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِیْنَ

و پیشی گیرندگان پیشینیان از ہجرت کنندگان و یاری کنندگان و آنانکہ

اتَّبَعُوْهُمْ بِاِحْسَانٍ رَّضِیَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ وَاَعَدَّ لَهُمْ

پیروی کردند ایشانرا بنیکوئے خوشنود شد خدا از ایشان و خوشنود شدند از وے و آمادہ کرد برائے ایشان

جَنّٰتٍ تَجْرِیْ تَحْتَهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِیْنَ فِیْهَا اَبَدًا ذٰلِكَ الْفَوْزُ

بوستانہا کہ میرود زیر آن جوئیہا جاوید باشند دران ہمیشہ این رستگاری

الْعَظِیْمُ اِنَّ الَّذِیْنَ یُبَایِعُوْنَكَ اِنَّمَا یُبَایِعُوْنَ اللّٰهَ یَدُ اللّٰهِ

بزرگ است بدرستی آنانکہ بیعت کردند ترا جز این نیست کہ بیعت کردند با خدا دست خدا

فَوْقَ اَیْدِیْهِمْ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ وَالَّذِیْنَ مَعَهٗ اَشِدَّآءُ

بر دستہائی ایشان است محمد فرستادہ خدا است و آنانکہ با وے اند سخت دل اند

عَلَی الْکُفَّارِ رُحَمَآءُ بَیْنَهُمْ تَرٰىهُمْ رُکَّعًا سُجَّدًا یَّبْتَغُوْنَ

بر کفار و مہربان اند باہم سے بینی تو ایشانرا رکوع آرندگان و سجود کنندگان طلب مے کنند

فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا سِیْمَاهُمْ فِیْ وُجُوْهِهِمْ مِّنْ اَثَرِ

ایشان افزونی از خداے تعالے و خوشنودی حضرت او علامتہائے ایشان بر رویہائے ایشان ظاہر بودہ از اثر

له جزء ۱۱ رکوع ۲
له جزء ۲۶ رکوع ۹
له جزء ۲۶ رکوع ۱۲

السُّجُودِ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرٰىةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْاِنْجِيْلِ

سجده کردن این وصف کرده شد صفت ایشان در توریت موسی صفت ایشان در انجیل که کتاب عیسی است

كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْئَهٗ فَاٰزَرَهٗ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوْقِهٖ

مانند کشتی است که بیرون آورد شاخ خود را پس قوی ساخت او را پس ستبر شد پس راست ایستاد بر ساق خود

يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيْظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ

شگفت آورد مر زارعان را تا خشم گیرد به ایشان ناگرویدگان وعده کرد خدا آنانرا که گرویدند و

عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ مِنْهُمْ مَّغْفِرَةً وَّاَجْرًا عَظِيْمًا ۔ لَا يَسْتَوِيْ

کردند کردارهای پسندیده از ایشان یعنی همه ایشانرا وعده فرموده آمرزش گناهان و مزد بزرگ

مِنْكُمْ مَّنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقٰتَلَ اُولٰٓئِكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً

از شما آنکه نفقه کرد پیش از فتح و کارزار کرد آن گروه بزرگترند به مرتبه

مِّنَ الَّذِيْنَ اَنْفَقُوْا مِنْۢ بَعْدُ وَقٰتَلُوْا وَكُلًّا وَّعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى

از آنانکه انفاق کردند از پس آن و کارزار کردند و همه را وعده کرد خدا نیکو

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۔ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللّٰهُ النَّبِيَّ وَالَّذِيْنَ

و خدا بانچه عمل میکنید داناست روزیکه رسوا نکند خدا پیغمبر را و آنانکه

اٰمَنُوْا مَعَهٗ نُوْرُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ يَقُوْلُوْنَ

گرویدند با او روشنی شان می شتابد پیش شان و در راست شان میگویند

رَبَّنَآ اَتْمِمْ لَنَا نُوْرَنَا وَاغْفِرْ لَنَا اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

پروردگارا تمام گردان برای ما روشنی ما را و بیامرز ما را هر آینه تو بر هر چیز توانا است

عَنْ اَبِيْ سَعِيْدِ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

روایت است از ابو سعید خدری رضی الله عنه گفت فرمود آن حضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لَا تَسُبُّوْا اَصْحَابِيْ فَلَوْ اَنَّ اَحَدَكُمْ اَنْفَقَ مِثْلَ اُحُدٍ

وسلم دشنام مکنید یاران مرا پس اگر ثابت شود که یکی از شما خرچ کند مانند کوه احد

ذَهَبًا مَّا بَلَغَ مُدَّ اَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيْفَهٗ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

زر نمیرسد ثواب آن نیم پیمانه یکے از ایشان را ونه ثواب نیم نیم پیمانه یکے از ایشان را متفق علیه و از

اَبِيْ بُرْدَةَ عَنْ اَبِيْهِ قَالَ رَفَعَ يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی برده رض و از پدر وے که ابوموسی است روایت است گفت بر داشت یعنی پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

رَاْسَهٗ اِلَى السَّمَآءِ وَكَانَ كَثِيْرًا مِّمَّا يَرْفَعُ رَاْسَهٗ اِلَى السَّمَآءِ

سر مبارک خود را بسوے آسمان و بود آنحضرت اکثر بر میداشت سر مبارک خود را بسوے آسمان

فَقَالَ النُّجُوْمُ اَمَنَةٌ لِّلسَّمَآءِ فَاِذَا ذَهَبَتِ النُّجُوْمُ اَتَى السَّمَآءَ

پس گفت آنحضرت ستارگان سبب امن اند مر آسمان را پس وقتیکه بروند ستارگان می آید آسمان را

مَا تُوْعَدُ وَاَنَا اَمَنَةٌ لِّاَصْحَابِيْ فَاِذَا ذَهَبْتُ اَتَى اَصْحَابِيْ

آنچه وعده کرده شده است آسمان از انفطار و انشقاق و من سبب امن ام مر اصحاب خود را پس وقتیکه بروم من

مَا يُوْعَدُوْنَ وَاَصْحَابِيْ اَمَنَةٌ لِّاُمَّتِيْ فَاِذَا ذَهَبَ اَصْحَابِيْ اَتٰى

چیزیکه وعده کرده شده اند از فتن و حروب اصحاب من سبب امن اند مر امت مرا پس چون بروند اصحاب بیاید

اُمَّتِيْ مَا يُوْعَدُوْنَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ اَبِيْ سَعِيْدِ الْخُدْرِيِّ

امت مرا آنچه وعده کرده شده اند از بدع و حوادث یا ظهور و حدوث شر روایت کرده مسلم و روایت است از ابو سعید خدری رض

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَاْتِيْ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ

گفت گفت رسول خدا آنحضرت صلی الله علیه وسلم مے آید بر مردم زمانے

فَيَغْزُوْ فِئَامٌ مِّنَ النَّاسِ فَيَقُوْلُوْنَ هَلْ فِيْكُمْ مَّنْ صَاحَبَ

پس غزا میکنند جماعتے از مردم پس گفته میشود و پرسیده میشود از آن جماعت آیا هست در میان شما

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُوْلُوْنَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ لَهُمْ

با پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس میگویند آری هست پس گشاده میشود برایشان

ثُمَّ يَاْتِيْ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ فَيَغْزُوْ فِئَامٌ مِّنَ النَّاسِ فَيُقَالُ هَلْ فِيْكُمْ مَّنْ

پس می آید بر مردم زمانے پس غزا میکنند جماعتے از مردم پس گفته میشود و پرسیده میشود آیا هست در میان شما

صاحب أصحاب رسول الله فيقولون نعم فيفتح لهم ثم يأتي
کسیکه صحبت داشته است باصحاب پیغمبر خدا پس میگویند آرے هست پس کشاده میشود مر ایشان را
على الناس زمان فيغزو فئام من الناس فيقال هل فيكم من
بر مردم زمانے پس غزا میکنند جماعتے از مردم پس گفته میشود آیا هست میان شما
صاحب من صاحب أصحاب رسول الله فيقولون نعم فيفتح
کسیکه صحبت داشته است با آنکسے که او صحبت داشته باشد باصحاب پیغمبر خدا پس میگویند آرے هست
لهم متفق عليه وعن عمر رض قال قال رسول الله صلى الله
از برکت این سه طبقه متفق علیه و روایت است از عمر گفت فرمود آن حضرت صلی الله
عليه وسلم أكرموا أصحابي فإنهم خياركم ثم الذين يلونهم
علیه وسلم گرامے دارید یاران مرا زیرا که بدرستی ایشان نیک ترین شما اند پس آنکسانیکه می پیوندند
ثم الذين يلونهم ثم يظهر الكذب حتى أن الرجل ليحلف
پس آنکسانیکه اند می پیوندند ایشان را پس ظاهر و شائع میگردد دروغ و خیانت در دین دنیا تا آنکه مرد باشد که سوگند
ولا يستحلف ويشهد ولا يستشهد ألا من سره بحبوحة
و سوگند داده نمیشود و گواهے میدهد و گواهے طلبیده نمیشود آگاه باشید کسیکه شاد میگرداند او را
الجنة فليلزم الجماعة فإن الشيطان مع الفذ وهو من
بهشت پس باید که لازم گیرد جماعت مسلمانان را پس بدرستی شیطان با تنها و یگانه است و شیطان از
الاثنين أبعد ولا يخلون رجل بامرأة فإن الشيطان
دو کس دور تر است نسبت بیک کس و باید که تنها نباشد مردے با زنے اجنبیه زیرا که شیطان
ثالثهم ومن سرته حسنته وساءته سيئته فهو مؤمن
سوم این سه کس است و کسیکه شاد گرداند او را نیکے او و اندوهگین گرداند او را بدے او پس آنکس مؤمن است
وعن جابر رض عن النبي صلى الله عليه وسلم قال لا تمس
و روایت است از جابر رض از آن حضرت صلی الله علیه وسلم گفت آنحضرت مس نکند

النار مسلما رآني أو رأى من رآني رواه الترمذي وعن

آتش دوزخ مسلمانی را که دیده باشد مرا یا دیده است کسی را که دیده است مرا روایت کرد او را ترمذی

عبد الله بن مغفل قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

عبد الله بن مغفل مروی است گفت فرمود آن حضرت صلی الله علیه و سلم

الله الله في أصحابي الله الله في أصحابي لا تتخذوهم غرضا

بترسید خدا را در حق اصحاب من ... یاد نگیرید ایشان را ... تعظیم و توقیر ... موده ...

من بعدي فمن أحبهم فبحبي أحبهم ومن أبغضهم فببغضي

بعد از من پس کسیکه دوست میدارد ایشان را پس بدوستی من دوست میدارد و کسیکه دشمن میدارد ایشان را

أبغضهم ومن آذاهم فقد آذاني ومن آذاني فقد آذى الله

دشمن میدارد ایشان را و کسیکه برنجاند ایشان را پس بتحقیق برنجانید مرا و کسیکه برنجاند مرا پس

ومن آذى الله فيوشك أن يأخذه رواه الترمذي

خدای تعالی را و کسیکه برنجاند خدا را پس نزدیک است بگیرد و عذاب کند او را روایت کرد او را ترمذی

وعن أنس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از انس رضی مروی است که گفت آن حضرت صلی الله علیه و سلم

مثل أصحابي في أمتي كالملح في الطعام لا يصلح الطعام إلا بالملح

صفت اصحاب من در میان امت من مانند نمک در طعام است صلاح نمی پذیرد طعام مگر بنمک

قال الحسن فقد ذهب ملحنا فكيف نصلح رواه في شرح

گفت حسن البصری بعد از شنیدن این حدیث پس بتحقیق رفت نمک ما پس چگونه صلاح پذیریم روایت کرد او را در شرح

السنة وعن عبد الله بن بريدة عن أبيه قال قال رسول الله

السنة و روایت است از عبد الله بن بریده رضی از پدر خویش روایت میکند که گفت بریده

صلى الله عليه وسلم ما من أحد من أصحابي يموت في

صلی الله علیه و سلم نیست هیچ یکی از اصحاب من که بمیرد ب

أَرْضٍ إِلَّا بُعِثَ قَائِدًا وَنُورًا لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

زمین مگر آنکه برانگیخته شود از قبر در حالیکه کشنده است مردم را به بهشت و سبب روشنائی است مر ایشان را روز

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از ابن عمر رض گفت فرمود آن حضرت صلی الله علیه و سلم

إِذَا رَأَيْتُمُ الَّذِيْنَ يَسُبُّوْنَ أَصْحَابِيْ فَقُوْلُوْا لَعْنَةُ اللهِ عَلَى

وقتیکه ببینید آن کسانی را که دشنام میکنند اصحاب مرا پس بگوئید لعنت خدا باد بر این

شَرِّكُمْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رض قَالَ سَمِعْتُ

فعل بد شما رواه الترمذی و روایت است از عمر بن الخطاب رض گفت عمر شنیدم مر

رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ سَأَلْتُ رَبِّيْ عَنِ

آن حضرت را صلی الله علیه و سلم که میگفت پرسیدم پروردگار خود را از حال

اخْتِلَافِ أَصْحَابِيْ مِنْ بَعْدِيْ فَأَوْحَى إِلَيَّ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ

اختلاف اصحاب خود بعد از من پس وحی فرستاد بسوی من ای محمد بدرستی

أَصْحَابَكَ عِنْدِيْ بِمَنْزِلَةِ النُّجُوْمِ فِي السَّمَاءِ بَعْضُهَا أَقْوَى

اصحاب تو نزد من بجای ستارگان اند در آسمان که بعضے ازان ستارگان قوی تر

مِنْ بَعْضٍ وَلِكُلٍّ نُوْرٌ فَمَنْ أَخَذَ بِشَيْءٍ مِمَّا هُمْ عَلَيْهِ مِنِ

و روشن تر اند از بعضے و مر هر یکے را نوری است پس هر کسیکه گرفت به چیزے که ایشان بران چیز اند از

اخْتِلَافِهِمْ فَهُوَ عِنْدِيْ عَلَى هُدًى قَالَ رَسُوْلُ اللهِ

اختلاف ایشان پس آن کس نزد من بر راه راست است گفت عمر بن خطاب فرمود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْحَابِيْ كَالنُّجُوْمِ فَبِأَيِّهِمُ اقْتَدَيْتُمُ

صلی الله علیه و سلم اصحاب من بمنزله ستارگان اند که بآنها راه یافته میشوید بهر کدام ازیشان

اهْتَدَيْتُمْ رَوَاهُ رَزِيْنٌ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ يَقُوْلُ

راه راست می یابید رواه رزین و روایت است از جابر بن عبد الله رض میگفت که

سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول لا تمس النار مسلما

شنیدم من آن حضرت را صلی الله علیه و سلم که میگفت که مس نمیکند آتش دوزخ مسلمانی را

رآني أو رأى من رآني رواه الترمذي

که دید مرا یا دید کسی را که دیده مرا روایت کرد ترمذی

باب فضل الانصار

بابیست در بیان فضیلت انصار رض

والذين تبوؤا الدار والايمان من قبلهم يحبون من

و آنانکه جای گرفتند بدار الاسلام و جای پیدا کردند در ایمان پیش از مهاجران دوست میدارند کسی که

هاجر اليهم ولا يجدون في صدورهم حاجة مما اوتوا

هجرت میکند بسوی ایشان و نمی یابند در خاطر خود رشک از آنچه داده شد

ويؤثرون على انفسهم ولو كان بهم خصاصة ومن يوق

مهاجران را و دیگران را اختیار میکنند بر نفس خود اگرچه باشد ایشان را احتیاج و هر که نگاه داشته شد

شح نفسه فاولئك هم المفلحون عن انس رض عن النبي

از حرص نفس خود پس آنجماعت ایشانند رستگاران روایت است از انس رض از آنحضرت

صلى الله عليه وسلم قال آية الايمان حب الانصار وآية

صلی الله علیه و سلم که فرمود نشان ایمان محبت انصار است و نشان

النفاق بغض الانصار متفق عليه وعن البراء رض قال

نفاق دشمنی انصار است متفق علیه و روایت است از براء بن عازب رض گفت

سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول الانصار

شنیدم پیغمبر خدا را صلی الله علیه و سلم که میگفت انصار

لا يحبهم الا مؤمن ولا يبغضهم الا منافق فمن احبهم

دوست نمیدارد ایشانرا مگر مسلمان و دشمن نمیدارد ایشانرا مگر منافق پس کسیکه دوست دارد

له جزء ۲۸ رکوع ۴

أَحَبَّهُ اللّٰهُ تَعَالٰى وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ أَبْغَضَهُ اللّٰهُ تَعَالٰى مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

دوست دارد او را خدای تعالی وکسیکه دشمن دارد ایشانرا دشمن دارد او را خدای تعالی متفق علیه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و روایت است از ابوهریره رض گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه

وَسَلَّمَ لَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنَ الْأَنْصَارِ وَلَوْ سَلَكَ

و سلم اگر نبودے هجرت هر آینه میبودم من مردی از انصار واگر سلوک میکرد

النَّاسُ وَادِيًا وَسَلَكَتِ الْأَنْصَارُ وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ

مردم وادیے را و میرفتند انصار وادیے دیگر را یا فرجه میان دو کوه را هر آینه سلوک میکردم

وَادِيَ الْأَنْصَارِ وَشِعْبَهَا الْأَنْصَارُ شِعَارٌ وَالنَّاسُ دِثَارٌ

وادی انصار را و شعب ایشانرا انصار بمنزله شعار اند یعنی جامه درون و مردمان باقی بمنزله دثار اند

إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً فَاصْبِرُوا حَتّٰى تَلْقَوْنِي

بدرستی شما ای انصار زود است که ببینید شما پس از من اختیار کردن دیگرانرا پس صبر کنید تا ملاقات کنید مرا

عَلَى الْحَوْضِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ رض أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ

بر حوض رواه البخاری و روایت است از انس رض که آنحضرت صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى صِبْيَانًا وَنِسَاءً مُقْبِلِينَ مِنْ عُرْسٍ

علیه و سلم دید کودکانرا و زنانرا یعنی از انصار که آینده بودند از طعام عروسے

فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اللّٰهُمَّ أَنْتُمْ مِنْ

پس بایستاد پیغمبر خدا صلے الله علیه و سلم پس گفت خداوندا شما از

أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ اللّٰهُمَّ أَنْتُمْ مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ يَعْنِي

محبوب ترین مردم اید بسوی من خداوندا شما از دوستترین مردم اید بسوی من یعنی آنحضرت

الْأَنْصَارَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ قَالَ

بخاطبین انصار را متفق علیه و روایت است از زید بن ارقم رض گفت فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِلْاَنْصَارِ
آنحضرت صلی الله علیه وسلم خداوندا بیامرز مر انصار را
وَلِاَبْنَاءِ الْاَنْصَارِ وَلِاَبْنَاءِ اَبْنَاءِ الْاَنْصَارِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ
ومر پسران انصار را ومر پسران پسران انصار را رواه مسلم
وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رض اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
واز ابن عباس رض مرویست که آن حضرت صلی الله علیه وسلم فرمود
لَا يُبْغِضُ الْاَنْصَارَ اَحَدٌ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
دشمن ندارد انصار را هیچ یکے که ایمان دارد بخدا و روز آخرت رواه الترمذی
وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
و روایت ست از سهل بن سعد رض گفت بودیم ما همراه آن حضرت صلی الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَحْفِرُ الْخَنْدَقَ وَنَحْنُ نَنْقُلُ التُّرَابَ
علیه وسلم در حال آنکه آنحضرت میکند خندق را و ما دور میکردیم خاک را
فَمَرَّ بِنَا فَقَالَ اَللّٰهُمَّ لَا عَيْشَ اِلَّا عَيْشُ الْاٰخِرَةِ فَاغْفِرْ
پس گذر کرد بر ما آنحضرت و دید سختی حال ما پس فرمود خداوندا نیست عیشی راحت مگر عیش راحت آخرت
لِلْاَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
انصار را ومهاجرین را رواه الترمذی
فِيْمَنْ سَبَّ اَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
در باب حکم آن کسیکه ست که دشنام دهد صحابهٔ آنحضرت را صلی الله علیه وسلم
وَالَّذِيْنَ جَاءُوْا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا
ونیز آنان که آمده اند بعد از مهاجران وانصار میگویند ای پروردگار ما بیامرز مارا
وَلِاِخْوَانِنَا الَّذِيْنَ سَبَقُوْنَا بِالْاِيْمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِيْ
وبرادران مارا که سبقت کردند برما بایمان آوردن ومپیدا مکن در

فَاقُولُ رَبَّنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ

ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا

رَأَيْتُمُ الَّذِينَ يَسُبُّونَ أَصْحَابِي فَقُولُوا لَعْنَةُ اللهِ عَلَى

شَرِّكُمْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رض قَالَ

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي

ابوسعید فرمود آن حضرت صلی الله علیه وسلم دشنام مکنید یاران مرا

فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ

ذَهَبًا مَا أَدْرَكَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مُغَفَّلٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللهَ اللهَ فِي أَصْحَابِي اللهَ اللهَ

أَصْحَابِي لَا تَتَّخِذُوهُمْ غَرَضًا مِنْ بَعْدِي فَمَنْ أَحَبَّهُمْ

فَبِحُبِّي أَحَبَّهُمْ وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَبِبُغْضِي أَبْغَضَهُمْ

آذاهم فقد آذانی ومن آذانی فقد آذی الله ومن آذی

بہ رنجانید ایشان را پس بتحقیق رنجانید مرا و کسیکہ رنجانید مرا پس بتحقیق رنجانید خدا را و کسیکہ رنجانید

الله یوشک ان یأخذه رواه الترمذی

خدا را نزدیک ست آنکہ بگیرد او عذاب میکند او را خدا تعالیٰ روا الترمذی

مناقب ابی بکر الصدیق رضی الله تعالیٰ عنہ

این مناقب حضرت ابی بکر صدیق ست رضی الله تعالیٰ عنہ

الا تنصروه فقد نصره الله اذ اخرجه الذین کفروا ثانی

اگر یاری ندہید او را پس بتحقیق یاری داده ست او را خدا چون کشیدند و بیرون کردند او را آنانکہ کافر شدند

اثنین اذ هما فی الغار اذ یقول لصاحبه لا تحزن ان الله

دو چون ہر دو بودند در غار چون گفت مر یار خود را اندوه مخور بدرستی خدای

معنا فانزل الله سکینته علیه وایده بجنود لم تروها

با ماست پس فرو فرستاد خدا آرام خود را برا و قوت داده او را بلشکریکہ ندید آنرا

وجعل کلمة الذین کفروا السفلی وکلمة الله هی العلیا

و گردانید کلمہ آنانکہ کافر شدند فرود تر و کلمہ خدا اوست بلند تر

والله عزیز حکیم ولا یأتل اولوا الفضل منکم والسعة

و خدا غالب است حکم کنندہ و سوگند نخورند خداوندان فضل از شما و فراخی

ان یؤتوا اولی القربی والمساکین والمهاجرین فی سبیل الله

آنکہ دہند خویشان را و درویشان را و مہاجران را در راه خدا

وسیجنبها الاتقی الذی یؤتی ماله یتزکی وما لاحد عنده

و دور کرده شود ازان پرہیزگار آنکہ میدہد مال خود را پاکی میکند و نیست مر کسے را نزد او

من نعمة تجزی الا ابتغاء وجه ربه الاعلی ولسوف یرضی

از نعمت کہ پاداش داده شود مگر خواستن ذات پروردگار او بزرگتر و ہر آئینہ زود خوشنود گردد

عن ابي سعيد الخدري رض عن النبي صلى الله عليه

از ابو سعید خدری رض روایت است از آن حضرت صلی الله علیه

وسلم قال ان من امن الناس علي في صحبته وماله

وسلم گفت آنحضرت بدرستی از عطا کننده ترین مردم بر من در صحبت خود و مال خود

ابو بكر وعند البخاري ابا بكر ولو كنت متخذا خليلا

ابو بکر است و نزد بخاری است ابا بکر و اگر بودم من گیرنده دوستی خالص جانی

لاتخذت ابا بكر خليلا ولكن اخوة الاسلام ومودته

هر آینه میگرفتم ابو بکر را دوست و لیکن برادری که در حق مسلمانی است و محبت آن باقی است

لا تبقين في المسجد خوخة الا خوخة ابي بكر وفي رواية

باید که درست نمانده شود در مسجد بروزن یعنی در دیوار مگر روزنه که در دیوار ابو بکر است و در روایتی

لو كنت متخذا خليلا غير ربي لاتخذت ابا بكر خليلا

دیگر این لفظ است اگر بودم من گیرنده دوست جز پروردگار هر آینه میگرفتم ابو بکر را خلیل

متفق عليه وعن عائشة رض قالت قال لي رسول الله

اتفاق علیه و روایت است از عائشه رض گفت عائشه گفت مرا آن حضرت

في مرضه ادعي ابا بكر اباك واخاك حتى اكتب كتابا

در مرض خود بخوان یعنی طلب کن برای من ابو بکر را که پدر تو است و بخوان برادر خود را تا آنکه بنویسم نوشته را

فاني اخاف ان يتمنى متمن ويقول قائل انا اولى ويأبى الله

زیرا که بدرستی من می ترسم که آرزو کند آرزو کننده و بگوید گوینده که من مستحق خلافت ام و نمی پسندد خدای

والمؤمنون الا ابا بكر رواه مسلم وعن جبير بن مطعم

و مسلمانان مگر ابو بکر را روایت کرد مسلم و روایت است از جبیر بن مطعم

قال اتت النبي صلى الله عليه وسلم امرأة فكلمته

گفت جبیر آمد آن حضرت صلی الله علیه و سلم را زنی و سخن کرد آنحضرت را

فِي شَيْءٍ فَأَمَرَهَا أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْهِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللهِ أَرَأَيْتَ

در چیزے پس امر کرد آنحضرت آن زن را که دوباره بیاید گفت آن زن ای رسول الله خبر ده مرا

إِنْ جِئْتُ وَلَمْ أَجِدْكَ كَأَنَّهَا تُرِيدُ الْمَوْتَ قَالَ فَإِنْ لَمْ تَجِدِينِي

اگر بیایم و نیابم ترا گویا آن زن اراده میکرد از این قول موت آنحضرت را فرمود پس اگر نیابی مرا

فَأْتِي أَبَا بَكْرٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ النَّبِيَّ

تو مرا پس بیا نزد ابوبکر را متفق علیه و روایت است از عمرو بن العاص که آن حضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ عَلَى جَيْشِ ذَاتِ السَّلَاسِلِ

صلی الله علیه و سلم فرستاد او را امیر کرد او را بر لشکر ذات السلاسل

قَالَ فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ أَيُّ النَّاسِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ عَائِشَةُ

گفت عمرو بن عاص پس آمدم من آنحضرت را پس گفتم کیست از مردمان دوست‌تر نزد شما گفت عائشه

قُلْتُ مِنَ الرِّجَالِ قَالَ أَبُوهَا قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ عُمَرُ فَعَدَّ رِجَالًا

گفتم از مردان کدام محبوب‌تر است گفت پدر عائشه یعنی ابوبکر گفتم پس کیست گفت عمر پس شمار کرد آنحضرت مردان را

فَسَكَتُّ مَخَافَةَ أَنْ يَجْعَلَنِي فِي آخِرِهِمْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

پس خاموش شدم از ترس آنکه بگرداند مرا در پسترین ایشان متفق علیه و از

مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ بَعْدَ النَّبِيِّ

محمد بن حنفیه روایت است گفت گفتم من پدر خود را کدام یکی از مردمان بهتر است بعد از نبی

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ عُمَرُ وَ

صلی الله علیه و سلم گفت پدر من که ابوبکر صدیق بهتر است گفتم باز کدام گفت عمر و

خَشِيتُ أَنْ يَقُولَ عُثْمَانُ قُلْتُ ثُمَّ أَنْتَ قَالَ مَا أَنَا إِلَّا رَجُلٌ

ترسیدم من که بگوید عثمان گفتم پس بهتر تو هستی گفت نیستم من مگر یک مرد

مِنَ الْمُسْلِمِينَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كُنَّا

از مسلمانان روایت کرد بخاری و از ابن عمر روایت است گفت بودیم ما

فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَعْدِلُ بِأَبِي بَكْرٍ أَحَدًا

در زمان آنحضرت صلی الله علیه و سلم که برابر نمیکردیم با ابی بکر هیچ یکی را

ثُمَّ عُمَرَ ثُمَّ عُثْمَانَ ثُمَّ نَتْرُكُ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پستر برابر نمیکردیم بعمر هیچ یکی را پستر بعثمان هیچ یکی را پستر میگذاشتیم اصحاب آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

لَا نُفَاضِلُ بَيْنَهُمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَفِي رِوَايَةٍ لِأَبِي دَاوُدَ قَالَ

که فضل نمی نهادیم میان ایشان رواه البخاری و در روایتی که مر ابی داود راست گفت

كُنَّا نَقُولُ وَرَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيٌّ أَفْضَلُ أُمَّةِ

ابن عمر که بودیم ما که میگفتیم و حال آنکه آنحضرت صلی الله علیه و سلم زنده بود فاضلترین امت

النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَهُ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ ثُمَّ عُثْمَانُ رض

آنحضرت صلی الله علیه و سلم بعد از وی ابوبکر است پستر عمر پستر عثمان رض

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از ابوهریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

مَا لِأَحَدٍ عِنْدَنَا يَدٌ إِلَّا وَقَدْ كَافَيْنَاهُ مَا خَلَا أَبَا بَكْرٍ فَإِنَّ لَهُ

نیست مر هیچ یکی را نزد ما نعمتی و نیکی مگر آنکه بتحقیق مکافات کردیم آنرا مگر ابوبکر پس بدرستی مر

عِنْدَنَا يَدًا يُكَافِئُهُ اللّٰهُ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَا نَفَعَنِي مَالُ أَحَدٍ

نزد ما نعمتی است مکافات دهد او را خدای تعالی در بدل آن نعمت روز قیامت و سود نکرد مرا مال هیچ یکی

قَطُّ مَا نَفَعَنِي مَالُ أَبِي بَكْرٍ وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ

هرگز آنچه سود کرد مرا مال ابی بکر و اگر میبودم من گیرنده خلیل هر آینه میگرفتم

أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا أَلَا وَإِنَّ صَاحِبَكُمْ خَلِيلُ اللّٰهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

ابوبکر را خلیل آگاه باشید که صاحب شما خلیل خدا است رواه ترمذی

وَعَنْ عُمَرَ رض قَالَ أَبُو بَكْرٍ سَيِّدُنَا وَخَيْرُنَا وَأَحَبُّنَا إِلَى رَسُولِ اللّٰهِ

و روایت است از عمر رض گفت عمر ابوبکر مهتر ما و بهترین ما است و محبوبترین ما است بسوی پیغمبر صلعم

صلى الله عليه وسلم رواه الترمذي وعن ابن عمر رض عن رسول الله
صلی الله علیه وسلم رواه الترمذی ست و روایت است از ابن عمر از آنحضرت

صلى الله عليه وسلم قال لابي بكر انت صاحبي في الغار وصاحبي
صلی الله علیه وسلم گفت آنحضرت مر ابوبکر را که تو یار و مصاحب منی در غار و یار منی بر

على الحوض رواه الترمذي وعن عائشة رض قالت قال رسول الله
حوض رواه الترمذی ست و روایت است از عائشه گفت عائشه فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم لا ينبغي لقوم فيهم ابو بكر ان يؤمهم
صلی الله علیه وسلم نمی سزد و نمی شاید مر قومی را که در میان ایشان ابوبکر است که امامت کند

غيره رواه الترمذي وعن عمر رض قال امرنا رسول الله
ایشان قوم را غیر ابوبکر رواه الترمذی و روایت است از عمر رض گفت امر کرد ما را آنحضرت

صلى الله عليه وسلم ان نتصدق ووافق ذلك عندي مالا
صلی الله علیه وسلم که تصدق کنیم در راه خدا مالی را و موافق افتاد آن نزد من مالی را

فقلت اليوم اسبق ابا بكر ان سبقته يوما قال فجئت بنصف
پس گفتم امروز سبقت کنم ابوبکر را اگر سبقت کنم او را روزی گفت عمر پس آوردم نیمه

مالي فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما ابقيت لاهلك
مال خود را پس گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم چه چیز و چه مقدار باز گذاشته مر اهل

فقلت مثله واتى ابو بكر بكل ما عنده فقال يا ابا بكر
پس گفتم من باز گذاشته ام برای اهل مانند آنچه آوردم و آورد ابوبکر هرچه نزد او بود پس گفت آنحضرت

ما ابقيت لاهلك فقال ابقيت لهم الله ورسوله قلت
چه باز گذاشته مر اهل و عیال خود را گفت ابوبکر باقی گذاشتم برای ایشان خدا و رسول خدا را گفتم من

لا اسبقه الى شيء ابدا رواه الترمذي وابو داود
سبقت نمی توانم کرد ابوبکر را هرگز روایت کرد این را ترمذی و ابو داود

وعن عائشة رضی اللہ عنہا أن أبا بكر دخل على رسول الله صلى الله

در روایت ست از عائشہ صدیقہ رضی اللہ عنہا کہ ابوبکر در آمد بر آنحضرت صلی اللہ

عليه وسلم فقال أنت عتيق الله من النار فيومئذ سمي

علیہ وسلم پس گفت آنحضرت کہ تو آزاد کردہ خدا هستی از آتش و از آن روز نامیدہ شد

عتيقا رواه الترمذي وعن ابن عمر قال قال رسول الله

عتیق رواہ الترمذی در روایت ست از عبد اللہ بن عمر گفت فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم أنا أول من تنشق عنه الأرض ثم

صلی اللہ علیہ وسلم من نخستین کسے ام کہ شگافتہ میگردد از وی زمین بعد از من

أبو بكر ثم عمر ثم آتي أهل البقيع فيحشرون معي ثم أنتظر

ابوبکر بعد از وے عمر پس میے آیم مدفونان اہل البقیع را پس انگیختہ میشوند با من پس انتظار میبرم

أهل مكة حتى أحشر بين الحرمين رواه الترمذي

اہل مکہ را تا آنکہ جمع کردہ میشوم با ایشان میان حرم مکہ و مدینہ رواہ الترمذی

وعن أبي هريرة رضی اللہ عنہ قال قال رسول الله صلى الله عليه

در روایت ست از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وسلم أتاني جبريل فأخذ بيدي فأراني باب الجنة

وسلم آمد مرا جبرئیل پس گرفت دست مرا پس نمود جبرئیل مرا در از درہای بہشت

الذي يدخل منه أمتي فقال أبو بكر يا رسول الله وددت

کہ در آیند از آن در امت من پس گفت ابوبکر ای رسول خدا دوست میدارم

أني كنت معك حتى أنظر إليه فقال رسول الله صلى الله

کاشکی من بودم با تو تا آنکہ نظر میکردم سوی آن پس گفت آنحضرت صلی اللہ

عليه وسلم أما إنك يا أبا بكر أول من يدخل الجنة

علیہ وسلم آگاہ باش ای ابوبکر کہ تو نخستین کسیکہ ہستی در آیندہ بہشت را

مِنْ اُمَّتِیْ رَوَاهُ اَبُوْ دَاوٗدَ وَعَنْ عُمَرَ ذُكِرَ عِنْدَهٗ اَبُوْ بَكْرٍ

از امت من روایت کرد ابو داود و روایت است از عمر رضی الله عنه که یاد کرده شد نزد عمر ابوبکر را

فَبَكٰى وَقَالَ وَدِدْتُ اَنَّ عَمَلِیْ كُلَّهٗ مِثْلُ عَمَلِهٖ يَوْمًا وَّاحِدًا

پس گریه کرد عمر و گفت دوست میدارم کاشکی عمل تمام عمر من مانند عمل ابوبکر می‌بود در یک روز

مِنْ اَيَّامِهٖ وَلَيْلَةً وَّاحِدَةً مِّنْ لَّيَالِيْهِ اَمَّا لَيْلَتُهٗ فَلَيْلَةٌ سَارَ

از روزهای عمر خود و مانند عمل یک شب وی می‌بود از شبهای وی اما شب ابوبکر پس آن شب که سیر کرد

مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِلَى الْغَارِ فَلَمَّا انْتَهَيَا

با آنحضرت صلی الله علیه وسلم بسوی غار پس چون رسیدند

اِلَيْهِ قَالَ وَاللّٰهِ لَا تَدْخُلُهٗ حَتّٰى اَدْخُلَ قَبْلَكَ فَاِنْ كَانَ فِيْهِ شَيْءٌ

بسوی غار و خواست آنحضرت که در غار آید گفت ابوبکر بخدا سوگند در میا تو غار را تا آنکه درآیم پیش از تو پس اگر باشد

اَصَابَنِیْ دُوْنَكَ فَدَخَلَ فَكَسَحَهٗ وَوَجَدَ فِیْ جَانِبِهٖ ثُقْبًا فَشَقَّ

از جنس آفات موذیات برسد مرا نه بتو پس درآمد ابوبکر پس جاروب کرد آن را و یافت ابوبکر در جانب غار

اِزَارَهٗ وَسَدَّهَا بِهٖ وَبَقِیَ مِنْهَا اثْنَانِ فَاَلْقَمَهُمَا رِجْلَيْهِ ثُمَّ قَالَ

ازار خود را و بست سوراخها را به آن و باقی ماند از آن سوراخها دو سوراخ پس نهاد در آن دو سوراخ

لِرَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اُدْخُلْ فَدَخَلَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

ابوبکر آنحضرت را صلی الله علیه وسلم درآی پس درآمد آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَضَعَ رَاْسَهٗ فِیْ حِجْرِهٖ وَنَامَ

صلی الله علیه وسلم و نهاد سر مبارک خود در کنار ابوبکر و خواب کرد آنحضرت

فَلُدِغَ اَبُوْ بَكْرٍ فِیْ رِجْلِهٖ مِنَ الْجُحْرِ وَلَمْ يَتَحَرَّكْ مَخَافَةَ اَنْ

پس گزیده شد ابوبکر در پای خود از سوراخ و نجنبید ابوبکر از جهت خوف آنکه

يَّنْتَبِهَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَقَطَتْ دُمُوْعُهٗ

بیدار گردد آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس افتاد اشکهای ابوبکر

عَلٰی وَجْهِ رَسُوْلِ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا لَکَ یَا اَبَا بَکْرٍ

بر چہرہ مبارک آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس گفت آنحضرت چہ شد ترا ای ابوبکر

قَالَ لُدِغْتُ فِدَاکَ اَبِیْ وَاُمِّیْ فَتَفَلَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ

گفت ابوبکر گزیدہ شدم من فدای تو باد پدر و مادر من پس لعاب افگند آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ فَذَهَبَ مَا یَجِدُهٗ ثُمَّ انْتَقَضَ عَلَیْہِ وَکَانَ سَبَبَ مَوْتِهٖ

وسلم پس رفت آنچہ می یافت ابوبکر از درد باز آن زہر اثر کرد وہمین سبب موت ابوبکر بود

وَاَمَّا یَوْمُهٗ فَلَمَّا قُبِضَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ

کہ در آخر عمر باز آن مرد و اما روز ابوبکر کہ آرزو دارم آن روز است کہ چون وفات یافت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

اِرْتَدَّتِ الْعَرَبُ وَقَالُوْا لَا نُؤَدِّیْ زَکٰوۃً فَقَالَ لَوْ مَنَعُوْنِیْ

مرتد شدند بعضی از عرب و گفتند نمیدہیم ما زکوۃ را پس گفت ابوبکر اگر ندہند مرا

عِقَالًا لَجَاهَدْتُهُمْ عَلَیْہِ فَقُلْتُ یَا خَلِیْفَۃَ رَسُوْلِ اللّٰہِ تَاَلَّفِ

پاے بند شتر ہر آئینہ جہاد میکنم ایشان را بر وے پس گفتم من ای خلیفہ پیغمبر خدا موافقت کن

النَّاسَ وَارْفُقْ بِهِمْ فَقَالَ لِیْ اَجَبَّارٌ فِی الْجَاهِلِیَّۃِ وَخَوَّارٌ

مردم را و نرمی کن با ایشان پس گفت مرا آیا تو جبار قوی بودی در جاهلیت و سست و ضعیف

فِی الْاِسْلَامِ اِنَّهٗ قَدِ انْقَطَعَ الْوَحْیُ وَتَمَّ الدِّیْنُ اَیَنْقُصُ وَاَنَا حَیٌّ

در کار اسلام و گفت ابوبکر بدرستیکہ شان اینست کہ بتحقیق تمام شد وحی و تمام شد دین آیا نقصان پذیرد دین

رَوَاهُ رَزِیْنٌ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ کَانَ عُمَرُ یَقُوْلُ اَبُوْ بَکْرٍ

روایت کرد رزین و مرویست از جابر رض گفت جابر کہ بود عمر فاروق کہ میگفت ابوبکر

سَیِّدُنَا وَاَعْتَقَ سَیِّدَنَا یَعْنِیْ بِلَالًا رَوَاهُ الْبُخَارِیُّ

سردار و سید ماست و آزاد کرد سید ما را ارادہ میکرد ازان بلال را روایت کرد بخاری

وَعَنْ اَنَسٍ اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ خَطَبَ

و از انس مرویست کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم خطبہ خواند

الناس فقال سدوا هذه الأبواب الشارعة في المسجد إلا

از مردم را پس فرمود که بند کنید و بگذارید این درها را که می در آید از آن درها در مسجد مگر

باب أبي بكر فإني لا أعلم أحدا أعظم عندي يدا في

در ابوبکر پس بدرستی که من نمیدانم هیچ یکی را بزرگتر نزد خود از روی نیکوی در

صحبته وذات يده من أبي بكر فقال بعض الناس سدوا

صحبت خود و صاحب نفقه خود از ابوبکر پس گفتند بعضی مردم ببندید همه

الأبواب كلها إلا باب علي فقال إني رأيت على أبوابهم

درها را مگر در علی پس فرمود بدرستی که من دیدم بر درهای ایشان

ظلمة ورأيت على باب أبي بكر نورا فكانت الآخرة أعظم علي من الأولى

ظلمت را و دیدم بر در ابی بکر نور را پس شد آخرت بزرگتر بر ایشان از اول

مناقب عمر بن الخطاب رضي الله عنه

در منقبتهای حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه

عن أبي هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه

در روایت است از ابوهریره گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم لقد كان فيما قبلكم من الأمم محدثون

وسلم هر آینه تحقیق بودند در امتهای پیش از شما از امتها محدثان

فإن يك في أمتي أحد فإنه عمر متفق عليه وعن

پس اگر باشد در امت من یکی ازیشان پس بدرستی که آن یک عمر خواهد بود متفق علیه و از روایت است از

جابر قال قال النبي صلى الله عليه وسلم دخلت الجنة

جابر گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم در آمدم در بهشت را

فإذا أنا بالرميصاء امرأة أبي طلحة وسمعت خشفة

پس ناگاه ملاقات شدم به رمیصا که زن ابی طلحه است و شنیدم حرکت

فقلت من هذا فقال هذا بلال ورأيت قصرا بفنائه جارية

پس گفتم من کیست این پس گفت این بلال است و دیدم کوشکی را که در صحن وی زن جوان است

فقلت لمن هذا فقالوا لعمر بن الخطاب فأردت أن أدخله

پس گفتم مر کراست این قصر پس گفتند مر عمر بن الخطاب راست پس خواستم که درآیم آن قصر را

فأنظر إليه فذكرت غيرتك فقال عمر بأبي أنت وأمي

پس بنگرم آنرا پس یاد کردم غیرت ترا پس گفت عمر پدر و مادرم فدای تو باد

يا رسول الله أعليك أغار متفق عليه وعن أبي سعيد

ای رسول خدا آیا بر تو غیرت کنم متفق علیه و روایت است از ابی سعید رض

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم بينا أنا نائم رأيت

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم در اثنائیکه من خواب کننده ام

الناس يعرضون علي وعليهم قمص منها ما يبلغ الثدي

مردم را که عرض کرده میشوند از پیش من و حال آنکه بر ایشان پیراهنها است بعضی از پیراهنها آنست که میرسد به پستان

ومنها ما دون ذلك وعرض علي عمر بن الخطاب وعليه قميص

و بعضی از آن پیراهنها چیزی است که فروتر از آنست عرض کرده شد بر من عمر بن الخطاب و حال آنکه بر وی پیراهنی

يجره قالوا فما أولت ذلك يا رسول الله قال الدين متفق

که میکشید آنرا گفتند صحابه پس چه تاویل کردی آنرا ای رسول خدا فرمود آنحضرت تعبیر کردم آنرا بدین متفق

عليه وعن ابن عمر رض قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم

علیه و روایت است از ابن عمر رض گفت شنیدم از آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

يقول بينا أنا نائم أتيت بقدح لبن فشربت حتى إني لأرى

که میگفت در اثنائیکه من خواب کننده ام آورده شد بقدحی از شیر پس نوشیدم من آن شیر را تا آنکه

الري يخرج في أظفاري ثم أعطيت فضلي عمر بن الخطاب

سیرابی را که بیرون می آید در ناخنهای من پس دادم زیادتی خود را به عمر بن الخطاب

قَالُوْا فَمَا أَوَّلْتَهُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ قَالَ الْعِلْمَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

گفتند صحابه پس چه تعبیر نمودی ای رسول خدا فرمود تعبیر نمودم آنرا بعلم اتفاق علیه مرویست از

أَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

ابی هریره رض گفت ابو هریره رض شنیدم من آن حضرت را صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَقُوْلُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِيْ عَلٰى قَلِيْبٍ عَلَيْهَا

و سلم که میگفت در اثنا که من در خواب بودم دیدم خود را بر سر چاه که بر آن

دَلْوٌ فَنَزَعْتُ مِنْهَا مَا شَاءَ اللّٰهُ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ أَبِيْ قُحَافَةَ

دلو است پس آب کشیدم من از ان چاه آنقدر که خواسته است الله تعالیٰ بعد گرفت دلو را ابو قحافه

فَنَزَعَ مِنْهَا ذَنُوْبًا أَوْ ذَنُوْبَيْنِ وَفِيْ نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللّٰهُ يَغْفِرُ

پس کشید ابو بکر از ان چاه یک دلو یا دو دلو و در کشیدن ابو بکر سستی بود و الله تعالیٰ میآمرزد

لَهُ ضَعْفَهُ ثُمَّ اسْتَحَالَتْ غَرْبًا فَأَخَذَهَا ابْنُ الْخَطَّابِ فَلَمْ

ضعف وی را پس گشت دلو غرب پس گرفت آنرا پسر خطاب پس

أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنَ النَّاسِ يَنْزِعُ نَزْعَ عُمَرَ حَتّٰى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ

ندیدم من قوی تر از مردم که بکشد آب را مثل کشیدن عمر رض تا آنکه فرود آمدند مردمان گرد چاه

وَفِيْ رِوَايَةِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ الْخَطَّابِ مِنْ يَدِ

و در روایت ابن عمر است گفت بعد گرفت دلو را عمر بن الخطاب از دست

أَبِيْ بَكْرٍ فَاسْتَحَالَتْ فِيْ يَدِهِ غَرْبًا فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا يَفْرِيْ

ابی بکر پس گشت آن دلو در دست عمر غرب پس ندیدم من عبقری را که عمل کند مانند

فَرِيَّهُ حَتّٰى رَوِيَ النَّاسُ وَضَرَبُوْا بِعَطَنٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

عمل وی تا آنکه سیراب شدند مردم و فرود آمدند با آب خوردن متفق علیه و از

ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللّٰهَ

ابن عمر رض مرویست گفت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستی خدای تعالیٰ

جَعَلَ الْحَقَّ عَلٰى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهٖ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

پیدا کرده است و جاری گردانیده است بر زبان عمر حق و جاری کرده است حق را بر دل عمر روایت کرده ترمذی و از

عَلِيٍّ رض قَالَ مَا كُنَّا نُبْعِدُ اَنَّ السَّكِيْنَةَ تَنْطِقُ عَلٰى لِسَانِ عُمَرَ

علی رض یعنی روایت است گفت علی نبودیم که دور پنداشتیم این را که سکینه نطق میکند بر زبان عمر

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رض عَنِ النَّبِيِّ

یعنی که عمر نطق میکند بچیزی که ساکن گردد دلها آن قلوب روایت بیهقی در دلائل النبوة و از ابن عباس رض مرویست از آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اَللّٰهُمَّ اَعِزَّ الْاِسْلَامَ بِاَبِيْ جَهْلِ

صلی الله علیه وسلم که آنحضرت دعا کرد و گفت خداوندا عزیز و غالب گردان دین اسلام را با بو جهل

ابْنِ هِشَامٍ اَوْ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَاَصْبَحَ عُمَرُ فَغَدَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

ابن هشام یا بعمر بن الخطاب پس صبح کرد عمر پس اول روز آمد به پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاَسْلَمَ ثُمَّ صَلَّى فِي الْمَسْجِدِ ظَاهِرًا رَوَاهُ اَحْمَدُ

علیه وسلم پس اسلام آورد پس نماز گذارد آنحضرت در مسجد آشکارا روایت کرد او را احمد

وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ رض قَالَ قَالَ عُمَرُ لِاَبِيْ بَكْرٍ يَا خَيْرَ النَّاسِ

و ترمذی و روایت است از جابر رض گفت جابر که گفت عمر رض مر ابی بکر رض ای بهترین مردم

بَعْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اَبُوْ بَكْرٍ اَمَا اِنَّكَ

بعد از پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس گفت ابوبکر آگاه باش ای عمر بدرستی

اِنْ قُلْتَ ذٰلِكَ فَلَقَدْ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

تو اگر گفتی مرا خیر الناس پس هر آینه بتحقیق شنیده ام من آنحضرت را صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَقُوْلُ مَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ عَلٰى رَجُلٍ خَيْرٍ مِنْ عُمَرَ رض

وسلم که میگفت نه بر آید آفتاب بر هیچ مردی که بهتر است از عمر رض

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رض قَالَ قَالَ النَّبِيُّ

روایت ترمذی و مرویست از عقبه بن عامر گفت عقبه که فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ بَعْدِي نَبِيٌّ لَكَانَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ

صلے اللہ علیہ و سلم اگر بعد از من پیغمبری بودی بالفرض والتقدیر هر آینه می بود عمر بن خطاب

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ بُرَيْدَةَ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

روایت کرد این حدیث را ترمذی و از بریده اسلمی مرویست گفت بیرون آمد آنحضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ مَغَازِيهِ فَلَمَّا انْصَرَفَتْ جَاءَتْ جَارِيَةٌ

علیہ و سلم در بعض غزوات خود پس آن هنگامیکه برگشت آنحضرت آمد زنی

سَوْدَاءُ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللّٰهِ إِنِّي كُنْتُ نَذَرْتُ إِنْ رَدَّكَ

سیاه از حبشه یا سیاه رنگ پس گفت آن زن ای رسول خدا بدرستیکه من نذر کرده ام اگر باز گرداند ترا

اللّٰهُ صَالِحًا أَنْ أَضْرِبَ بَيْنَ يَدَيْكَ بِالدُّفِّ وَأَتَغَنَّى فَقَالَ

خدای تعالی از سفر سلامت که بزنم پیش تو دف را و سرود کو یم

لَهَا رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ كُنْتِ نَذَرْتِ فَاضْرِبِي

آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم مران زن سیاه را اگر هستی تو نذر کرده پس بزن

وَإِلَّا فَلَا فَجَعَلَتْ تَضْرِبُ فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ وَهِيَ تَضْرِبُ ثُمَّ

دف را و اگر نذر نکرده پس مزن پس شروع کرد آن زن که میزد دف را پس اندر آمد ابوبکر صدیق و حال آنکه آن زن میزد

دَخَلَ عَلِيٌّ وَهِيَ تَضْرِبُ ثُمَّ دَخَلَ عُثْمَانُ وَهِيَ تَضْرِبُ ثُمَّ

بعد از در آمد علی رضی و حال آنکه آن زن دف میزد بعد از در آمد عثمان رضی و حال آنکه آن زن دف میزد بعد

دَخَلَ عُمَرُ فَأَلْقَتِ الدُّفَّ تَحْتَ اسْتِهَا ثُمَّ قَعَدَتْ عَلَيْهَا

در آمد عمر رضی پس انداخت آن زن دف را از زیر دبر خود بعد نشست آن زن دف پنهان کرد

فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّيْطَانَ

پس گفت پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ و سلم بدرستی شیطان

لَيَخَافُ مِنْكَ يَا عُمَرُ إِنِّي كُنْتُ جَالِسًا وَهِيَ تَضْرِبُ فَدَخَلَ

هر آینه میترسد از تو ای عمر بدرستی من بودم نشسته و وی میزد دف پس در آمد

جائز است شادمانی کردن بدف بقدوم بزرگان

أبو بكر وهي تضرب ثم دخل علي وهي تضرب ثم دخل عثمان

ابوبکر واو دف میزد پس درآمد علی واو میزد پس درآمد عثمان

وهي تضرب فلما دخلت أنت يا عمر ألقت الدف رواه

واو میزد پس وقتیکه درآمدی تو ای عمر انداخت وی دف را روایه

الترمذي وعن عائشة رض قالت كان رسول الله صلى الله

الترمذی وروایت است از عائشه رض گفت عائشه صدیقه بود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم جالسا فسمعنا لغطا وصوت صبيان فقام

علیه وسلم نشسته پس شنیدیم آواز هاے درهم وشنیدیم آواز خرد از طفلان پس برخاست

رسول الله صلى الله عليه وسلم فإذا حبشية تزفن

آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس ناگاه زنے حبشیه پای میکوبد ورقص

والصبيان حولها فقال يا عائشة تعالي فانظري فجئت

میکند وحال آنکه کودکان گرد او بیند پس گفت آنحضرت ای عائشه بیا پس به بین وتماشا کن پس آمدم

فوضعت لحيي على منكب رسول الله صلى الله عليه و

من پس نهادم بر دو لحیه خود را بر دوش پیغمبر خدا صلی الله علیه و

سلم فجعلت أنظر إليها ما بين المنكب إلى رأسه فقال

سلم پس برگشتم من که نظر میکنم بسوے حبشیه میان دوش آنحضرت تا سر وی پس گفت

لي أما شبعت أما شبعت فجعلت أقول لا لأنظر منزلتي

آنحضرت مرا آیا سیر نشده آیا سیر نشده از این تماشا پس گشتم من که میگویم سیر نشده ام تا به بینم مرتبه خود را

عنده إذ طلع عمر فارفض الناس عنها فقال رسول الله

نزد آن حضرت در محبت ناگاه پیدا شد عمر پس متفرق وپریشان شدند مردم از آن زن از هیبت عمر پس

صلى الله عليه وسلم إني لأنظر إلى شياطين

صلی الله علیه وسلم هر آینه من نگاه میکنم بسوی شیطانان

الجن والانس قد فرّوا من عمر قالت فرجعت رواه الترمذی

پس رسے واآد سے که بتحقیق گریختند از عمر رض گفت عائشه صدیقه پس بازگشتم

وعن ابن مسعود رض قال فُضّل الناس عمر بن الخطاب

وازا بن مسعود رض مرویست گفت ابن مسعود تفضیل داده شد بر مردم عمر بن الخطاب

باربع بذکر الاساری یوم بدر امر بقتلهم فانزل

بچهار چیز یکے بذکر اسیران روز بدر که امر کرد عمر به قتل ایشان پس فرستاد

الله تعالی لولا کتاب من الله سبق لمسّکم فیما اخذتم

خداے تعالے این آیت را و تمام قصه این مذکور هست در تفسیر این آیت در سوره انفال

عذاب عظیم وبذکره الحجاب امر نساء النبی صلی الله

دوم بذکر کردن عمر حجاب را امر کرد زنان پیغمبر را صلے الله

علیه وسلم ان یحتجبن فقالت له زینب وانک علینا

علیه و سلم که حجاب کنند و در پرده باشند پس گفت عمر را زینب بنت جحش که یکی از ازواج

یا ابن الخطاب والوحی ینزل فی بیوتنا فانزل الله تعالی

ای پسر خطاب و حال آنکه وحی فرود می آید در خانهاے ما پس فرستاد خداے تعالے

واذا سالتموهن متاعا فاسئلوهن من وراء حجاب و

و چون طلب کنید شما ای مسلمانان از زنان متاعی را پس طلب کنید از پس پرده و

بدعوة النبی صلی الله علیه وسلم اللهم اید الاسلام

سوم بدعاے آنحضرت صلے الله علیه و سلم که خداوندا قوی گردان دین اسلام

بعمر وبرایه فی ابی بکر کان اول ناس بایعه رواه احمد

باسلام عمر و چهارم بفضل داده شد عمر به راے و فکر در بیعت ابی بکر بود عمر نخستین مردمان که بیعت کرد او را روایت کرد احمد

وعن ابی سعید رض قال قال رسول الله صلی الله علیه

و روایت است از ابو سعید که گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه

وَسَلَّمَ ذَاكَ الرَّجُلُ أَرْفَعُ أُمَّتِي دَرَجَةً فِي الْجَنَّةِ قَالَ

وسلم آن مرد بلند ترین امت من است از روی مرتبه در بهشت ابو سعید گفت

أَبُو سَعِيدٍ وَاللهِ مَا كُنَّا نَرَى ذٰلِكَ الرَّجُلَ إِلَّا عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ

ابوسعید بخدا سوگند ما که گمان بردیم آن مرد را که کیست مگر عمر از جهت آنچه میدیدیم از او

حَتّٰى مَضٰى لِسَبِيلِهِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَسْلَمَ قَالَ

تا آنکه گذشت عمر براه خود کنایت است از موت رواه ابن ماجه و روایت است از اسلم که مولی عمر است گفت اسلم

سَأَلَنِي ابْنُ عُمَرَ بَعْضَ شَأْنِهِ يَعْنِي عُمَرَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ

سوال کرد مرا ابن عمر از بعضی احوال عمر پس خبر دادم من او را پس گفت

مَا رَأَيْتُ أَحَدًا قَطُّ بَعْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اسلم در میان آن ندیدم هیچ یکی را هرگز بعد از پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

مِنْ حِينَ قُبِضَ كَانَ أَجَدَّ وَأَجْوَدَ حَتّٰى انْتَهٰى مِنْ عُمَرَ

از آن هنگام که وفات یافت آنحضرت که وی باشد بکوشش تر و نیک تر از عمر در اعمال خیر تا آنکه بنهایت رسید

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ رُسْتُمَ قَالَ حَدَّثَنَا

رواه البخاری و روایت است از ابراهیم بن رستم گفت حدیث کرد

يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْقُمِّيُّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي الْمُغِيرَةِ عَنْ

مارا یعقوب بن عبدالله القمی از جعفر ابن ابی المغیره از

سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ جِبْرِيلَ أَتَى النَّبِيَّ

سعید بن جبیر از انس بن مالک که گفت انس که جبرئیل آمد نزد آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اقْرَأْ عُمَرَ السَّلَامَ وَأَعْلِمْهُ

صلی الله علیه وسلم پس گفت جبرئیل آن حضرت را بخوان بر عمر سلام و معلوم گردان او را

أَنَّ غَضَبَهُ عِزٌّ وَرِضَاهُ عَدْلٌ قَالَ عِنْدَ هٰذَا الْحَدِيثِ

که غضب وی عزت و غلبه است و رضا مندی وی عدل است گفته سند این حدیث

لَمْ يُوصِلْهُ عَنْ يَعْقُوبَ غَيْرُ اِبْرَاهِيْمَ ابْنِ رُسْتُمَ وَرَوَاهُ

نرسانید یعقوب را و موصول نگردانید سوائے ابراہیم بن رستم و روایت کرد اند

جَمَاعَةٌ عَنْ يَعْقُوبَ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ سَعِيْدِ بْنِ جُبَيْرٍ مُرْسَلًا

جماعتے از یعقوب واو از جعفر واو از سعید بن جبیر بطریق ارسال

جَمْعُ الْجَوَامِعِ وَعَنِ الْاَسْوَدِ بْنِ سَرِيْعٍ قَالَ قَدِمْتُ عَلَى نَبِيِّ اللّٰهِ

از جمع الجوامع در روایت است از اسود بن سریع گفت آمدم و قدوم کردم بر آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللّٰهِ اِنِّيْ قَدْ قُلْتُ

صلے اللہ علیہ و سلم پس گفتم اے پیغمبر خدا بدرستی کہ من گفته ام

شِعْرًا اَثْنَيْتُ فِيْهِ عَلَى اللّٰهِ وَمَدَحْتُكَ قَالَ اَمَّا مَا اَثْنَيْتَ

شعر را کہ تعریف و ثنا کردہ ام در وے بر خدائے تعالے و مدح کردہ ام ترا فرمود اما آنچہ کہ ثنائے

عَلَى اللّٰهِ فَهَاتِهِ وَمَا مَدَحْتَنِيْ بِهِ فَدَعْهُ فَجَعَلْتُ اُنْشِدُهُ

خدائے تعالے کردۂ در وے پس بیار و بخوان و آنچہ مدح کردۂ مرا بآن پس بگذار آنرا پس شروع کردم خواندن

فَدَخَلَ رَجُلٌ طُوَالٌ اَقْنٰى فَقَالَ اَمْسِكْ فَلَمَّا خَرَجَ قَالَ هَاتِ

آنرا پس در آمد مردے دراز بینی بزرگ پس گفت آنحضرت نگہدار و مخوان پس چون بیرون شد فرمود بیار و بخوان

فَجَعَلْتُ اُنْشِدُهُ فَلَمْ اَلْبَثْ اَنْ عَادَ فَقَالَ لِيْ اَمْسِكْ فَلَمَّا

پس شروع کردم خواندن آنرا پس درنگ نکردم کہ باز آمد آن مرد پس فرمود آنحضرت مرا کہ مخوان پس چون

خَرَجَ قَالَ هَاتِ قُلْتُ مَنْ هٰذَا يَا نَبِيَّ اللّٰهِ الَّذِيْ دَخَلَ

بدر رفت گفت آنحضرت بیار و بخوان گفتم من کیست این مرد اے رسول خدا کہ در آمد

قُلْتَ اَمْسِكْ فَاِذَا خَرَجَ قُلْتَ هَاتِ قَالَ هٰذَا عُمَرُ

فرمودے مخوان پس چون بیرون شد فرمودی بخوان فرمود آنحضرت کہ این مرد عمر

بْنُ الْخَطَّابِ لَيْسَ مِنَ الْبَاطِلِ فِيْ شَيْءٍ طب عَنِ الْاَسْوَدِ بْنِ سَرِيْعٍ

ابن خطاب است و نیست از باطل ہیچ چیز

مناقب ابی بکر وعمر رضی الله تعالی عنهما

در منقبتهاے حضرت ابی بکر صدیق وحضرت عمر فاروق رضی الله تعالی عنهما

عن ابی هریرة رض عن النبی صلی الله علیه وسلم قال بینما

روایت است از ابوهریره رض از آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفت ابوهریره در اثنا

رجل یسوق بقرة اذ اعیی فرکبها فقالت انا لم نخلق

آنکه مردے میراند گاوے را ناگاه مانده شد آن مرد پس سوار شد بر آن بقره را پس گفت آن بقره

لهذا انما خلقنا لحراثة الارض فقال الناس سبحان الله

براے این یعنی سوارے پیدا نشده ایم مگر براے کشتکاری زمین پس تعجب کردند مردم وگفتند پاکی مر خدا را

بقرة تکلم فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم فانی

که گاوے سخن میکند پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس بدرستی من

اومن به انا وابو بکر وعمر وما هما ثم وقال بینما رجل

ایمان می آرم باین که حق است وایمان می آرند ابوبکر وعمر ونبودند ابوبکر وعمر آنجا وگفت ابوهریره در اثنا آنکه

فی غنم له اذ عدا الذئب علی شاة منها فاخذها

در گوسفندان که مر او را بودند ناگاه درآمد گرگ بر گوسفندے از گوسفندان پس گرفت آن گرگ

فادرکها صاحبها فاستنقذها فقال له الذئب فمن لها

پس دریافت آن گوسفند را صاحب گوسفند پس رها کرد گوسفند را پس گفت مر آن مرد را گرگ پس کیست

یوم السبع یوم لا راعی لها غیری فقال الناس سبحان الله

روزے که نیست چرانندہ مر آن را بجز من پس گفتند مردم از تعجب سبحان الله

ذئب یتکلم فقال اومن به انا وابو بکر وعمر وما هما ثم

گرگ کلام میکند پس فرمود آنحضرت که ایمان آوردم باین من وابوبکر وعمر وحال آنکه آن هر دو نبودند آنجا

متفق علیه وعن ابن عباس قال انی لواقف فی قوم

متفق علیه واز ابن عباس رض مرویست که گفت ابن عباس رض بدرستی من ایستاده بودم

از ان قوم از پس من حاضر گشته

قد دعوا الله لعمر وقد وضع على سريره اذا رجل من خلفي

وفات عمر بسیار دعای خیر کردند آن گروه برای عمر و بتحقیق نهاده شده بود عمر بر تخت و برای غسل بعد از موت ناگاه مردی

قد وضع مرفقه على منكبي يقول يرحمك الله ان

در حالیکه بتحقیق نهاد آرنج خود را بر دوش من میگوید آن مرد رحمت کند ترا خدای تعالی خطاب

كنت لارجو ان يجعلك الله مع صاحبيك لاني كثيرا

بودم هستی من امید میدارم که بگرداند ترا خدای تعالی با دو یار تو یعنی آنحضرت و ابوبکر زیرا که من بسیار بودم

ما كنت اسمع رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول

که می شنیدم پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم را که میگفت

كنت وابو بكر وعمر وفعلت وابو بكر وعمر وانطلقت

بودم من و ابوبکر و عمر و کردم من و ابوبکر و عمر و رفتم من

وابو بكر وعمر ودخلت وابو بكر وعمر وخرجت وابو بكر

و ابوبکر و عمر و درآمدم من و ابوبکر و عمر و بیرون آمدم من و ابوبکر

وعمر فالتفت فاذا علي بن ابي طالب رض متفق عليه

و عمر پس باز نگریستم من پس ناگاه آن مرد علی بن ابی طالب رضی الله عنه متفق علیه

وعن ابي سعيد الخدري رض ان النبي صلى الله عليه وسلم

و روایت است از ابی سعید خدری رضی الله عنه که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال ان اهل الجنة ليتراءون اهل عليين كما ترون

گفت بدرستیکه اهل بهشت می بینند اهل علیین را چنانکه می بینید شما

الكوكب الدري في افق السماء وان ابا بكر وعمر

ستاره درخشنده را در کرانه آسمان و بدرستیکه ابوبکر و عمر

منهم وانعما رواه في شرح السنة وروى نحوه

از ایشانند یعنی اهل علیین و نیز بتحقیق رسیده اند در فضل و شرف روایه فی شرح السنة و روایت کرد مانند او

أبو داود والترمذي وابن ماجة وعن أنس رض قال قال
يعني هم معنی او ابو داود و ترمذی و ابن ماجه و از انس رض مرویست گفت انس فرمود
رسول الله صلى الله عليه وسلم أبو بكر وعمر سيدا كهول
آنحضرت صلی الله علیه وسلم ابوبکر و عمر سردو مهتر کهول
أهل الجنة من الأولين والآخرين إلا النبيين والمرسلين
بهشتیان اند از پیشینیان و پسینیان مگر انبیا و رسل پس مستثنی اند
رواه الترمذي ورواه ابن ماجة عن علي رض وعن حذيفة
باشند سید جوانان نیز باشند رواه ترمذی و ابن ماجه از علی مرتضی رض و از حذیفه یمانی مرویست
رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم إني لا أدري
رض گفت حذیفه که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستی من در نمی یابم
ما بقائي فيكم فاقتدوا باللذين من بعدي أبي بكر وعمر رواه
که چیست چند ست زندگانی و ماندن من میان شما پس متابعت و پیروی کنید بآن دو کس که پس از من خلیفه من خواهند
الترمذي وعن أنس رض قال كان رسول الله صلى الله عليه
ترمذی و از انس مرویست گفت انس بود آنحضرت صلی الله علیه
وسلم إذا دخل المسجد لم يرفع أحد رأسه غير أبي بكر و
وسلم چون میدر آمد مسجد را بر نمیداشت هیچ یکی سر خود را جز ابوبکر و عمر بودند
عمر يتبسمان إليه ويتبسم إليهما رواه الترمذي وعن
ابوبکر و عمر تبسم میکردند بنگاه کردن بسوی آنحضرت و تبسم میکرد آنحضرت بنظر کردن بسوی ایشان ابن خاصیت
ابن عمر رض أن النبي صلى الله عليه وسلم خرج ذات يوم و
از ابن عمر رض که آنحضرت صلی الله علیه وسلم بیرون آمد یعنی از حجره خود یک روزی و
دخل المسجد وأبو بكر وعمر أحدهما عن يمينه والآخر عن
در آمد در مسجد و ابوبکر و عمر یکی ازین دو جانب راست آنحضرت بود و دیگر در چپ

[illegible]

شِمَالِهِ وَهُوَ آخِذٌ بِأَيْدِيْهِمَا فَقَالَ هٰكَذَا نُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

و آنحضرت گیرنده بود دستهای ایشان را پس گفت آنحضرت همچنین برانگیخته شویم روز قیامت

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ حَنْطَبٍ أَنَّ النَّبِيَّ

روایت کرد ترمذی و از عبدالله بن حنطب روایت است که آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ فَقَالَ هٰذَانِ السَّمْعُ

صلی الله علیه و سلم دید ابوبکر و عمر را پس گفت آنحضرت این دو بمنزله گوش

وَالْبَصَرُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مُرْسَلًا وَعَنْ أَبِي سَعِيْدٍ الْخُدْرِيِّ

و چشم اند روایت کرد ترمذی مرسلا و از ابی سعید خدری

قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَلَهُ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم نیست هیچ پیغمبری مگر که او را

وَزِيْرَانِ مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ وَوَزِيْرَانِ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ فَأَمَّا وَزِيْرَايَ مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ

دو وزیر است از فرشتگان آسمان و دو وزیر است از اهل زمین اما آن دو وزیر من از اهل آسمان

فَجِبْرِيْلُ وَمِيْكَائِيْلُ وَأَمَّا وَزِيْرَايَ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ فَأَبُوْ بَكْرٍ وَعُمَرُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

پس جبرئیل و میکائیل اند و اما دو وزیر من از اهل زمین پس ابوبکر و عمر اند روایت کرد ترمذی و از

أَبِي بَكْرَةَ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِرَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی بکره روایت است که مردی گفت مر رسول خدا را صلی الله علیه و سلم

رَأَيْتُ كَأَنَّ مِيْزَانًا نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ فَوُزِنْتَ أَنْتَ وَأَبُوْ بَكْرٍ

دیدم در خواب گویا که ترازوئی فرود آمده است از آسمان پس سنجیده شدی تو و ابوبکر

فَرَجَحْتَ أَنْتَ وَوُزِنَ أَبُوْ بَكْرٍ وَعُمَرُ فَرَجَحَ أَبُوْ بَكْرٍ وَوُزِنَ

پس غالب آمدی تو و سنجیده شدند ابوبکر و عمر پس غالب آمد ابوبکر و سنجیده شد

عُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَحَ عُمَرُ ثُمَّ رُفِعَ الْمِيْزَانُ فَاسْتَاءَ لَهَا رَسُوْلُ اللّٰهِ

عمر و عثمان پس غالب آمد عمر پس برداشته شد ترازو پس اندوهگین شد آنحضرت

[illegible]

صلى الله عليه وسلم يعني فساءه ذلك فقال خلافة نبوة

صلی الله علیه وسلم از حدیث این رؤیا که آن مرد دید چنانکه راوی تفسیر میکرد پس محزون و اندوهگین گردانید

ثم يؤتي الله الملك من يشاء رواه الترمذي وابو داود وعن

پس میدهد خدای تعالی ملک را هر کرا میخواهد روایت کرده ترمذی وابو داود و در روایت هست از

ابن مسعود ان النبي صلى الله عليه وسلم قال يطلع عليكم

عبد الله بن مسعود که آنحضرت صلی الله علیه وسلم خبر داد یا صحابه که پیدا خواهد شد

رجل من اهل الجنة فاطلع ابو بكر ثم قال يطلع عليكم رجل من اهل

مردی از اهل بهشت پس پیدا شد ابوبکر پس فرمود آنحضرت که پیدا خواهد شد بر شما مردی از اهل

الجنة فاطلع عمر رواه الترمذي وعن عائشة قالت بينا راس رسول الله

جنت پس پیدا شد عمر روایت کرده ترمذی و در روایت هست از عائشه گفت عائشه در اثنائیکه سر مبارک

صلى الله عليه وسلم في حجري في ليلة ضاحية اذ قلت يا رسول الله هل يكون

صلی الله علیه وسلم در کنار من بود در شب روشن ناگاه گفتم من ای رسول خدا آیا بباشد

لاحد من الحسنات عدد نجوم السماء قال نعم عمر قلت

هر یکی را از نیکیها بشمار ستارهای آسمان گفت آنحضرت آری بلی عمر را گفتم

فاين حسنات ابي بكر قال انما جميع حسنات عمر كحسنة

کجا اند نیکیهای ابوبکر یعنی که کدام مرتبه اند گفت آنحضرت جز این نیست که همه حسنات عمر مانند یک حسنه

واحدة من حسنات ابي بكر رواه رزين وعن ثابت

از حسنات ابی بکر یعنی حسنات ابوبکر از آن بسیار بیشتر اند روایت کرده رزین و در روایت هست از ثابت

البناني عن انس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

بنانی از انس رض گفت انس رض فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وزيراي من اهل السماء جبرئيل وميكائيل ووزيراي

دو وزیر من از اهل آسمان جبرئیل و میکائیل اند و دو وزیر من

مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ أَبُوْ بَكْرٍ وَعُمَرُ جَمْعُ الْجَوَامِعِ

از اهل زمین ابوبکر و عمر روایت از جمع الجوامع

مَنَاقِبُ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ

مناقب حضرت عثمان بن عفان رضی اللہ تعالے عنہ

عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللّٰهِ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

از طلحہ بن عبید اللہ روایت است گفت طلحہ فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ لِكُلِّ نَبِيٍّ رَفِيْقٌ وَرَفِيْقِيْ يَعْنِيْ فِي الْجَنَّةِ عُثْمَانُ رَوَاهُ

وسلم مر ہر پیغمبر را ہمراہ و یار و ہمراہ است و رفیق من یعنی در بہشت عثمان است روایت کرد این را

التِّرْمِذِيُّ وَرَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ وَعَنْ

ترمذی و ابن ماجہ از ابو ہریرہ و روایت است از

عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ جَاءَ عُثْمَانُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

عبد الرحمن بن سمرہ گفت آمد عثمان بسوئے آنحضرت صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ بِأَلْفِ دِيْنَارٍ فِيْ كُمِّهِ حِيْنَ جَهَّزَ جَيْشَ الْعُسْرَةِ فَنَثَرَهَا فِيْ حِجْرِهِ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ

وسلم بہزار دینار در آستین خود وقتیکہ سامان کرد لشکر عسرت را پس ریخت آنرا در کنار آنحضرت پس دیدم آنحضرت را

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَلِّبُهَا فِيْ حِجْرِهِ وَيَقُوْلُ مَا ضَرَّ عُثْمَانَ مَا عَمِلَ بَعْدَ الْيَوْمِ مَرَّتَيْنِ رَوَاهُ

صلے اللہ علیہ وسلم را کہ میگردانید آنرا در کنار خود و میگفت ضرر نخواہد کرد عثمان را ہر چہ کند بعد امروز دو بار روایت کرد

أَحْمَدُ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا أَمَرَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

روایت کرد احمد و روایت است از انس گفت انس ہنگامیکہ امر کرد آنحضرت صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ بِبَيْعَةِ الرِّضْوَانِ كَانَ عُثْمَانُ رَسُوْلَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

وسلم صحابہ را بہ بیعت رضوان بود عثمان رسول و قاصد آنحضرت صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ إِلَى مَكَّةَ فَبَايَعَ النَّاسُ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

وسلم بسوئے اہل مکہ پس بیعت کردند مردمان پس گفت پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ

وسلم إنّ عثمان في حاجة الله وحاجة رسوله فضرب

وسلم بدرستی که عثمان در کار خدا و کار رسول اوست پس زد آنحضرت

بإحدى يديه على الأخرى فكانت يد رسول الله صلى الله

یکی دست خود را بر دست دیگر خود یعنی دست خود را نائب دست عثمان گردانید و از جانب عثمان

عليه وسلم لعثمان خيرا من أيديهم لأنفسهم رواه الترمذي

علیه وسلم مر عثمان را بهتر است از دستهای صحابه مر خود شان را روایت کرد ترمذی

وعن ثمامة بن حزن القشيري قال شهدت الدار

و روایت است از ثمامه بن حزن قشیری که تابعی است از طبقه دوم تابعین گفت حاضر شدم سرای عثمان

حين أشرف عليهم عثمان فقال أنشدكم الله والإسلام

هنگامی که اشراف کرد عثمان بر این قوم پس گفت عثمان قسم میدهم و یاد میدهم شما را خدا را و اسلام را

هل تعلمون أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قدم المدينة

آیا میدانید شما که آنحضرت صلی الله علیه و سلم قدوم آورد بمدینه

وليس بها ماء يستعذب غير بئر رومة فقال من يشتري

و نبود در مدینه آبی که شیرین داشته شود جز آب چاه رومه که الآن بر جنب مسجد است پس گفت

بئر رومة يجعل دلوه مع دلاء المسلمين بخير له منها في الجنة

بخرد چاه رومه را و بگرداند دلو خود را با دلوهای مسلمانان یعنی وقف گرداند بدل نیکی که او را

فاشتريتها من صلب مالي فأنتم اليوم تمنعونني أن

پس خریدم من بیر رومه را از اصل مال خود و خالص از سرمایه خود پس شما امروز منع میکنید مرا از

أشرب منها حتى أشرب من ماء البحر فقالوا اللهم نعم

نوشیدن من از این چاه تا آنکه می نوشم از آب دریا یعنی آب شور گفتند آن مردم آری اللهم برای

فقال أنشدكم الله والإسلام هل تعلمون أن المسجد ضاق

تاکید است پس گفت عثمان سوال میکنم بحق خدا و دین اسلام آیا میدانید که مسجد تنگ آمد

بأهله فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم من يشتري

به اهل خود پس گفت آنحضرت صلی الله علیه و سلم کیست که بخرد

بقعة آل فلان فيزيدها في المسجد بخير له منها في الجنة

جای اولاد فلان را پس بیفزاید آن بقعه را در مسجد بعوض خیرے که مر او را منفعت دهد باشد بهتر از آن بقعه

فاشتريتها من صلب مالي فأنتم اليوم تمنعوني أن أصلي

پس خریدم آن بقعه را از اصل مال خود پس شما امروز منع میکنید مرا از اینکه بگذارم

فيها ركعتين فقالوا اللهم نعم قال أنشدكم الله والإسلام

در آن بقعه دو رکعت پس گفتند آن مردم خداوندا آری میدانیم تصدیق عثمان کردند گفت عثمان سوال

هل تعلمون أني جهزت جيش العسرة من مالي قالوا اللهم

آیا میدانید شما که من تجهیز کردم لشکر عسرت را از مال خود گفتند آن مردم یا خدا

نعم قال أنشدكم الله والإسلام هل تعلمون أن رسول الله

آری گفت عثمان سوال میکنم شما را بحق اسلام آیا میدانید که آنحضرت

صلى الله عليه وسلم كان على ثبير مكة ومعه أبو بكر وعمر

صلی الله علیه و سلم استاده بود بر کوه ثبیر مکه و با او بودند ابو بکر و عمر

وأنا فتحرك الجبل حتى تساقطت حجارته بالحضيض فركضه

و من نیز استاده بودم پس جنبید آن کوه تا آنکه افتاد سنگهای وی به پایان پس زد

برجله قال اسكن ثبير فإنما عليك نبي وصديق وشهيدان

آنحضرت کوه را بپای مبارک خود گفت آنحضرت آرام گیر ای ثبیر زیرا که نیست بر تو مگر پیغمبر و صدیق یعنی ابوبکر

قالوا اللهم نعم قال الله أكبر شهدوا ورب الكعبة أني

گفتند آن مردم خداوندا آری همچنین است گفت عثمان الله اکبر گواهی دادند و قسم کنند به پروردگار کعبه که من

شهيد ثلاثا رواه الترمذي والنسائي والدارقطني

شهیدم سه بار گفت این کلمه را بتعجب کرد از اقرار کردن ایشان بر صدق وی روایت کرد این را

وعن مرة بن كعب رض قال سمعت من رسول الله صلى الله عليه
ور روایت ست از مره بن کعب رض گفت شنیدم من از آنحضرت صلی الله علیه
وسلم وذكر الفتن فقربها فمر رجل مقنع في ثوب فقال
وسلم و حال آنکه ذکر کرد آنحضرت فتنها را پس نزدیک گردانید آنحضرت فتنها را پس بگذشت مردی پوشیده سر در جامه پس گفت آنحضرت
هذا يومئذ على الهدى فقمت اليه فاذا هو عثمان بن
این مرد درین روز که فتنه واقع خواهد شد بر راه راست خواهد بود پس برخاستم من بسوی آن مرد پس ناگاه وی عثمان بن
عفان قال فاقبلت عليه بوجهه فقلت هذا قال نعم رواه
عفان بود گفت مره پس اقبال آوردم بر آنحضرت بروی عثمان پس گفتم آنحضرت را که عثمان است گفت آری روایت کرد
الترمذي وابن ماجة وعن عائشة رض ان النبي صلى الله
ترمذی و ابن ماجه ور روایت ست از عائشه رض که آنحضرت صلی الله
عليه وسلم قال يا عثمان انه لعل الله يقمصك قميصا فان
علیه و سلم فرمود ای عثمان بدرستی که شان اینست که شاید خدا تعالی می پوشاند ترا پیراهنی
ارادوك على خلعه فلا تخلعه لهم رواه الترمذي
پس اگر خواهند وجبر کنند مردم بر بیرون کشیدن آن جامه پس بیرون کشی مرو ایشان را روایت کرد
وابن ماجة وعن ابن عمر رض قال ذكر رسول الله
و ابن ماجه ور روایت ست از ابن عمر رض گفت ابن عمر ذکر کرد پیغمبر خدا
صلى الله عليه وسلم فتنة فقال يقتل هذا فيها مظلوما
صلی الله علیه و سلم فتنه را پس گفت آنحضرت کشته شود این در آن فتنه از روی ظلم گفت
لعثمان رواه الترمذي وعن ابي سهلة مولى عثمان رض
این را برای عثمان روایت کرد ترمذی ور روایت ست از ابو سهله آزاد کرده عثمان ست رض
قال جعل النبي صلى الله عليه وسلم يسر الى عثمان ولون
گفت شروع کرد آنحضرت صلی الله علیه و سلم که سر گوشی می کرد با عثمان و رنگ

عثمان بن عفان فقلنا ما كان تريد من الدار قلنا الا تقاتل قال لا

عثمان نشسته میباشد پس چون شدید ... گفتم آیا جنگ نمیکنید گفت

ان رسول الله صلى الله عليه وسلم عهد الى امرا فانا

نه زیرا که آنحضرت صلی الله علیه و سلم پیمان نموده است و وصیت کرده مرا

صابر نفسي عليه وعن انس قال لما امر رسول الله

بصبر و تحمل پس من صبر کننده ام ... و از انس روایت است گفت چون امر کرد آنحضرت

صلى الله عليه وسلم ببيعة الرضوان كان عثمان بن

صلی الله علیه و سلم صحابه را ... بیعت رضوان ... عثمان

عفان رسول رسول الله صلى الله عليه وسلم الى اهل مكة

ابن عفان که فرستاده بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم او را بسوی اهل مکه

فبايع الناس فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم اللهم

پس مبایعت کردند مردم و فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم خداوندا

ان عثمان في حاجة الله وحاجة رسوله فضرب باحدى

بدرستیکه عثمان در کار خدا و در کار رسول او است پس زد آنحضرت یک

يديه على الاخرى فكانت يد رسول الله صلى الله عليه

دست خود را بر دست دیگر خود ... دست عثمان ...

وسلم لعثمان خيرا من ايديهم لانفسهم

و سلم برای عثمان بهتر از دستهای صحابه ...

الجوامع وعن انس قال قال رسول الله صلى الله عليه

و از انس روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم ادخلت الجنة فناولني جبريل تفاحة فانفلقت

و سلم داخل کرده شدم در بهشت پس داد مرا جبرئیل یک سیب پس شگافت

فی یدی فخرجت منها جاریة کأن أشفار عینیها مقادیم النسور

در دست من و مشق شد پس بیرون آمد از آن یک دختر نوجوان که گویا پلکهای چشم او مانند پلکهای [illegible]

فقلت لها لمن أنت قالت أنا للمقتول بعدك ظلما عثمان بن

پس گفتم من مر او را برای کیستی تو گفت که من برای آن کسی‌ام که کشته شود بعد از تو بظلم که عثمان بن

عفان کر جمع الجوامع وعن أسامة بن زید رض قال

عفان است و روایت است از اسامه بن زید رض گفت اسامه

بعثنی رسول الله صلی الله علیه وسلم إلی منزل عثمان

که فرستاد مرا آنحضرت صلی الله علیه و سلم بسوی خانه عثمان رض

بصحفة فیها لحم فدخلت علیه فإذا هو جالس مع رقیة

بکاسه که در آن گوشت بود پس در آمدم من بر عثمان پس ناگاه دیدم که وی نشسته است با رقیه

ما رأیت زوجا أحسن منهما فجعلت مرة أنظر إلی وجه

که ندیدم من زن و شوهری را نیکوتر از عثمان و زوجه او پس بودم من یکبار نظر میکنم بسوی روی

عثمان ومرة إلی وجه رقیة فلما رجعت إلی رسول الله

عثمان و بار دیگر نظر میکردم بسوی چهره رقیه زوجه او پس چون باز آمدم بسوی آنحضرت

صلی الله علیه وسلم قال أدخلت علیهما قلت نعم قال

صلی الله علیه و سلم گفت آنحضرت آیا در آمدی تو برای ایشان گفتم آری گفت

هل رأیت زوجا أحسن منهما قلت لا یا رسول الله

آیا دیدی زن و شوهری نیکوتر و خوب صورت باشند از ایشان گفتم ندیدم [illegible] یا رسول خدا

وقد جعلت مرة أنظر إلی وجه رقیة ومرة إلی وجه عثمان

و تحقیق بودم من یکبار نظر میکردم بسوی چهره مبارک رقیه و بار ثانی نظر میکردم بسوی روی مبارک

البغوی کر جامع وعن أنس رض أن عثمان بن عفان رض

روایت کرد این حدیث را البغوی جامع و از انس رض روایت است که عثمان بن عفان رض

مَاتَتْ زَوْجَتُهُ ابْنَةُ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ

وفات یافت زوجۂ او کہ دختر آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بود

عَلَيْهِ عُمَرُ فَعَرَضَ عَلَيْهِ بِنْتَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ ثُمَّ عَلَيْهِ النَّبِيُّ

پس گذشت بر وی عمر پس عرض کرد بر وی دختر خود پس جواب نداد او را عثمان پس گذشت بر عثمان آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أُزَوِّجُكَ خَيْرًا مِنْ بِنْتِ عُمَرَ

صلی اللہ علیہ وسلم پس فرمود تزویج میکنم برای تو کسے کہ بہتر است از دختر عمر

وَيُزَوِّجُ ابْنَةَ عُمَرَ خَيْرًا مِنْكَ فَتَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و نکاح میکند دختر عمر را کسے کہ بہتر است از تو پس تزویج کرد و بنکاح داد آنحضرت صلی اللہ علیہ

ابْنَةَ عُمَرَ وَزَوَّجَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُثْمَانَ ابْنَتَهُ الثَّانِيَةَ عوكر

دختر عمر را و نکاح کرد داد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم عثمان را دختر دوم را

بَابُ مَنَاقِبِ هٰؤُلَاءِ الثَّلٰثَةِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ

باب در مناقب اصحاب ثلاثہ رضی اللہ عنہم

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَعِدَ أُحُدًا وَ

روایت است از انس کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم برآمد بر احد کہ جبل مشہور است

أَبُوْ بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَفَ بِهِمْ فَضَرَبَهُ بِرِجْلِهِ فَقَالَ

و ابوبکر و عمر و عثمان نیز برآمدند پس جنبید کوہ با ایشان پس زد آنحضرت کوہ را با پای مبارک

اُثْبُتْ أُحُدُ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ نَبِيٌّ وَصِدِّيْقٌ وَشَهِيْدَانِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

بر جای خود باش ای احد پس نیست بر تو مگر پیغمبرے و صدیقے و دو شہید روایت کرد او را البخاری

وَعَنْ أَبِيْ مُوْسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و روایت است از ابو موسے اشعری کہ گفت ابو موسی بودم من با آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ فِيْ حَائِطٍ مِنْ حِيْطَانِ الْمَدِيْنَةِ فَجَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَفْتَحَ

وسلم در بستانے از بستانہاے مدینہ پس آمد مردے پس طلب کشادن کرد

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَفَتَحْتُ

در بستان را پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم در بگشا برای او و بشارت ده مر او را به بهشت پس بگشادم در

لَهُ فَاِذَا اَبُوْ بَكْرٍ فَبَشَّرْتُهُ بِمَا قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

برای او پس ناگاه ابوبکر است آمد و پس بشارت دادم او را بچیزیکه فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

فَحَمِدَ اللّٰهَ ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَفْتَحَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

پس حمد گفت ابوبکر خدا را پس آمد مردی پس طلب درگشادن کرد پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَفَتَحْتُ لَهُ فَاِذَا عُمَرُ فَاَخْبَرْتُهُ

وسلم بگشا در برای او و بشارت ده او را به بهشت پس بگشادم در برای او پس ناگاه آمد عمر است پس خبر دادم

بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمِدَ اللّٰهَ ثُمَّ اسْتَفْتَحَ

او را بچیزیکه فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس حمد گفت عمر خدا را برای نعمت پس طلب کشادن در

رَجُلٌ فَقَالَ لِي افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلٰى بَلْوٰى تُصِيْبُهُ فَاِذَا

مردی پس فرمود مرا بگشا در برای او و بشارت ده او را به بهشت بر بلائیکه رسد او را پس ناگاه آمد

عُثْمَانُ فَاَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمِدَ اللّٰهَ

عثمان است پس خبر دادم او را بچیزیکه فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس شکر گفت

ثُمَّ قَالَ اللّٰهُ الْمُسْتَعَانُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ كُنَّا

عثمان بر بشارت بهشت پس گفت خداست طلب یاری کرده شده بصبر بر آن بلا متفق علیه و از ابن عمر روایت است گفت

نَقُوْلُ وَرَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيٌّ اَفْضَلُ اُمَّةِ

ابن عمر بودیم ما که میگفتیم و حال آنکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم زنده بود که بهترین امت

النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَبُوْ بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

نبی صلی الله علیه وسلم ابوبکر و عمر و عثمان رضی الله عنهم اند رواه الترمذی

وَعَنْ جَابِرٍ رض اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

[illegible] جابر [illegible] صلی الله علیه وسلم فرمود

أُرِيَ اللَّيْلَةَ رَجُلٌ صَالِحٌ كَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ نِيطَ بِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى

نمودہ شدہ در خواب امشب مردی صالح ... گویا ابو بکر آویختہ و پیوستہ کردہ شدہ است بہ پیغمبر [illegible]

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنِيطَ عُمَرُ بِأَبِي بَكْرٍ وَنِيطَ عُثْمَانُ بِعُمَرَ قَالَ جَابِرٌ

علیہ و سلم و در آویختہ و پیوستہ شدہ عمر بابی بکر و در آویختہ شدہ است عثمان بعمر گفت جابر

فَلَمَّا قُمْنَا مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْنَا

پس چون برخاستیم از پیش پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ و سلم گفتیم

أَمَّا الرَّجُلُ الصَّالِحُ فَرَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَّا

اما مرد صالح پس آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم است و اما

تَنَوُّطُ بَعْضِهِمْ بِبَعْضٍ فَهُمْ وُلَاةُ الْأَمْرِ الَّذِي بَعَثَ اللّٰهُ بِهِ نَبِيَّهُ

در آویختگی و پیوستگی بعضے از ایشان به بعضے پس ایشان والیان کار است کہ برانگیختہ و فرستادہ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ ثَابِتٍ

صلی اللہ علیہ و سلم ... روایت کرد ابو داود ... ثابت

[illegible] أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ

[illegible] صلی اللہ علیہ و سلم [illegible]

[illegible] فَسَبَّحْنَ حَتَّى سَمِعْنَا التَّسْبِيحَ ثُمَّ صَيَّرَهُنَّ

[illegible]

فِي يَدِ أَبِي بَكْرٍ فَسَبَّحْنَ حَتَّى سَمِعْنَا التَّسْبِيحَ ثُمَّ صَيَّرَهُنَّ فِي يَدِ [illegible]

[illegible]

[illegible] فَسَبَّحْنَ حَتَّى سَمِعْنَا التَّسْبِيحَ ثُمَّ صَيَّرَهُنَّ فِي يَدِ عُثْمَانَ

[illegible] تسبیح کرد ... شنیدیم ما تسبیح ... ہاتھ میں ... عثمان

فَسَبَّحْنَ حَتَّى سَمِعْنَا التَّسْبِيحَ ثُمَّ صَيَّرَهُنَّ فِي أَيْدِينَا رَجُلًا

پس سنگریزہا را تسبیح کردند تا آنکہ شنیدیم ما تسبیح را ... گردانید ایشانرا ... سنگریزہا در دستہائے ما یک یک

رجلا ثم ما سمعت شيئا منه من كبر الجهر وعن عبد الله

مرد پس نشنیدم چیزی را بسبب کلان شدن آواز و روایت ست از عبد الله

ابن ابي المساور عن المختار بن فلفل قال سمعت انس بن مالك

ابن ابی المساور از مختار بن فلفل گفت شنیدم انس بن مالک را که

يقول خرج رسول الله صلى الله عليه وسلم ذات يوم وخرجت

میگفت بیرون آمد آنحضرت صلی الله علیه وسلم روزی و بیرون آمدم

معه فدخل حائطا من حيطان الانصار فدخلت معه وقال

من نیز با آنحضرت پس در آمد آنحضرت در بستانی از بستانهای انصار پس داخل شدم من با آنحضرت و گفت

يا انس اغلق الباب فاذا رجل يقرع الباب فقال يا انس

آنحضرت ای انس ببند در بستان را پس ناگاه مردی میکوبید در بستان را پس فرمود ای انس

افتح لصاحب الباب وبشره بالجنة واخبره انه يلي امتي

بکشا در را برای صاحب در یعنی برای کسی که میکوبد و بشارت ده او را به بهشت و خبر کن او را که می والی امت من

من بعدي فذهبت افتح له وما ادري من هو فاذا هو

خواهد شد بعد از من پس رفتم که بکشایم در را برای او و نمیدانم من که کیست آنکس پس ناگاه وی

ابو بكر فاخبرته بما قال النبي صلى الله عليه وسلم فحمد

ابوبکر صدیق ست پس خبر دادم او را بآنچیز که فرموده آنحضرت صلی الله علیه و سلم پس شکر

الله ودخل ثم جاء اخر فقرع الباب فقال يا انس افتح

خدا کرد و در آمد باز آمد دیگری پس کوفت در را پس گفت آنحضرت ای انس بکشا در را

لصاحب الباب وبشره بالجنة واخبره انه يلي امتي من

برای صاحب در و بشارت ده او را به بهشت و خبر ده او را که وی والی امت من خواهد شد

بعد ابي بكر فذهبت افتح له وما ادري من هو فاذا انا

بعد از ابوبکر پس رفتم که بکشایم در را برای او و حال آنکه نیافته بودم من که کیست آنکس پس ناگاه

عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَاَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وی عمر بن خطاب ست پس خبر دادم اورا بچیزیکه فرموده بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

فَحَمِدَ اللّٰهَ وَدَخَلَ ثُمَّ جَاءَ اٰخَرُ فَقَرَعَ الْبَابَ فَقَالَ يَا اَنَسُ

پس شکر گفت خدا را و اندرون آمد پس آمد مردے دیگر پس زد در را پس گفت آنحضرت یا انس

اِفْتَحْ لِصَاحِبِ الْبَابِ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ وَاَخْبِرْهُ اَنَّهُ يَلِي اُمَّتِيْ

بکشا در برای صاحب در و بشارت ده او را به بهشت و خبر ده او را که وی والی امت

مِنْ بَعْدِ اَبِيْ بَكْرٍ وَّعُمَرَ وَاَنَّهُ سَيَلْقٰى مِنْهُمْ بَلَاءً يَبْلُغُوْنَ دَمَهُ

من خواهد شد بعد از ابوبکر و عمر و بدرستی که وی قریب ست که بیند از ایشان بلائے که برسند ایشان کشتن اورا

قَدْ هَمَمْتُ اَفْتَحُ لَهُ وَمَا اَدْرِيْ مَنْ هُوَ فَاِذَا هُوَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ

پس رفتم که بکشایم در اورا و ندانستم که کیست وی پس ناگاه وی عثمان بن عفان ست

فَفَتَحْتُ لَهُ الْبَابَ وَاَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پس کشادم در را برای وی و خبر دادم اورا بچیزیکه فرموده بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

فَحَمِدَ اللّٰهَ وَاسْتَرْجَعَ كَمَا وَعَنْ اَنَسٍ اَنَّ وَفْدَ بَنِي

پس گفت الحمد لله و انا لله و انا الیه راجعون گفت و روایت ست از انس که قاصدان قبیله بنی

الْمُصْطَلِقِ قَدِمُوْا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوْا اِلٰى

مصطلق آمدند نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس گفتند بسوے

مَنْ نَدْفَعُ صَدَقَاتِنَا بَعْدَكَ قَالَ اِلٰى اَبِيْ بَكْرٍ قَالُوْا فَاِنْ لَمْ نَجِدْ

کسے ادا کنیم مال زکوة را بعد از تو فرمود آنحضرت ادا کنید بسوی ابوبکر گفتند پس اگر نیابیم

اَبَا بَكْرٍ قَالَ اِلٰى عُمَرَ قَالُوْا فَاِنْ لَمْ نَجِدْ عُمَرَ قَالَ اِلٰى عُثْمَانَ

ما ابوبکر را فرمود بسوے عمر گفتند پس اگر نیابیم عمر را گفت آنحضرت بسوی عثمان

قَالُوْا فَاِنْ لَمْ نَجِدْ عُثْمَانَ قَالَ تَبًّا لَّكُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا بَعْدَ ذٰلِكَ

گفتند پس اگر نیابیم عثمان را گفت اختیار داده شده مر شما را در زندگانی دنیا بعد ازین

جمع الجوامع وعن انس رض قال وجهني وفد بني المصطلق

در روایت ست از انس رض گفت انس متوجه کردند مرا قاصدان قبیله بنی مصطلق

الى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقالوا سله ان جئنا

بسوی آنحضرت صلی الله علیه و سلم پس گفتند مرا که بپرس از آنحضرت که اگر بیائیم

في العام المقبل فلم نجدك الى من ندفع صدقاتنا فقلت

در سال آینده پس نیابیم ترا بسوی کدام اداکنیم مالها سے زکوة خود را پس گفتم من

له فقال قل لهم يدفعوها الى ابي بكر فقلت لهم فقالوا

مر آنحضرت را پس فرمود که بگو مر ایشان را که دفع کنند صدقات را بسوی ابوبکر صدیق پس گفتم من ایشان را پس گفتند

قل له فان لم نجد ابا بكر فقلت له فقال قل لهم يدفعوها

بگو مر آنحضرت را پس اگر نیابیم ابوبکر را نیز پس گفتم من مر آنحضرت را پس فرمود بگو مر ایشان را که اداکنند

الى عمر فقلت لهم فقالوا قل له فان لم نجد عمر فقلت له فقال

بسوی عمر رض پس گفتم آنها را پس گفتند بگو آنحضرت را که اگر نیابیم عمر را پس گفتم آنحضرت را پس فرمود

قل لهم يدفعوها الى عثمان وتبا لكم يوم تقتل عثمان جمع الجوامع

بگو آنها را که ادا کنند بسوی عثمان و در بیابد و هلاک گرداند شما را روزیکه قتل کرده شود عثمان در ان

مناقب علي بن ابي طالب رضي الله تعالى عنه

مناقب حضرت علی بن ابی طالب رضی الله تعالی عنه

عن سعد بن ابي وقاص رض قال قال رسول الله صلى الله

از سعد ابن ابی وقاص که از عشره مبشره است روایت ست که گفت آنحضرت صلی الله

عليه وسلم لعلي انت مني بمنزلة هارون من موسى

علیه و سلم مر علی مرتضی را که تو هستی نسبت از من بجاے هارون که نسبت او و موسی است

الا انه لا نبي بعدي متفق عليه وعن زر بن حبيش

مگر فرق همین ست که نسبت پیغمبر بعد از من و هارون پیغمبر بود متفق علیه و در روایت ست از زر بن حبیش رض

یعنی نسبت تو با من چنانست که نسبت هارون علیه السلام با موسی علیه السلام که برادر و خلیفه او بود ١٢

قال قال علي رض والذي فلق الحبة وبرأ النسمة إنه لعهد

گفت زر که گفت علی رض سوگند بخدائی که شگافت دانه را [illegible] و پیدا کرد نفس را که بتحقیق

النبي الأمي صلى الله عليه وسلم إلي أن لا يحبني إلا مؤمن

پیغمبر است صلی الله علیه و سلم بسوی من که دوست ندارد مرا مگر مؤمن

ولا يبغضني إلا منافق رواه مسلم وعن سهل بن سعد

و دشمن ندارد مرا مگر منافق [illegible] روایت کرد مسلم و روایت است از سهل بن سعد

أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال يوم خيبر لأعطين

آن حضرت صلی الله علیه و سلم فرمود روز خیبر هرآئینه بدهم

هذه الراية غدا رجلا يفتح الله على يديه يحب الله ورسوله

این علم را فردا مردی را که [illegible] فتح کند خدای تعالی [illegible] دوست میدارد خدا و رسول او را

ويحبه الله ورسوله فلما أصبح الناس غدوا على رسول الله

و دوست میدارد او را خدا و رسول خدا پس چون صبح کردند مردم [illegible] بر رسول خدا

صلى الله عليه وسلم كلهم يرجون أن يعطاها فقال أين

صلی الله علیه و سلم [illegible] امید میداشتند [illegible]

علي بن أبي طالب فقالوا هو يا رسول الله يشتكي عينيه

کجاست علی بن ابی طالب رض پس گفتند که وی ای رسول الله شکایت میکند [illegible] چشمان خود را

قال فأرسلوا إليه فأتي به فبصق رسول الله صلى الله عليه

[illegible]

وسلم في عينيه فبرأ حتى كأن لم يكن به وجع فأعطاه

و سلم در هر دو چشم وی پس به شد [illegible] پس داد آنحضرت صلی الله علیه و سلم

الراية فقال علي يا رسول الله أقاتلهم حتى يكونوا

رایت را پس گفت علی ای رسول خدا جنگ میکنم با ایشان تا آنکه باشند

مثلنا قال انفذ على رسلك حتى تنزل بساحتهم ثم ادعهم

مانند ما یعنی مسلمان شوند فرمود آنحضرت برو بگذار در آهستگی و نرمی خود تا آنکه فرود آئی در زمین ایشان

الى الاسلام واخبرهم بما يجب عليهم من حق الله فيه

به اسلام و خبر ده ایشان را بآنچه واجب است بر ایشان از حق خدا در اسلام

فوالله لان يهدي الله بك رجلا واحدا خير لك من ان

پس بخدا سوگند هر آئینه اینکه هدایت کند خدای تعالی بسبب تو یک مرد را بهتر است مر ترا از اینکه باشد

يكون لك حمر النعم متفق عليه وعن عمران بن حصين

مر ترا چارپایهای سرخ و شتران سرخ که اعز اموال عرب اند نزد تو بهتر متفق علیه و روایت است از عمران بن حصین

ان النبي صلى الله عليه وسلم قال ان عليا مني وانا منه

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که علی از من است و من از علی

وهو ولي كل مؤمن رواه الترمذي وعن زيد بن ارقم

کنایه است از کمال اتحاد و علی ولی هر مسلمانان و دوست و محب و ناصر است روایت کرد ترمذی و روایت است از زید بن ارقم

ان النبي صلى الله عليه وسلم قال من كنت مولاه فعلي

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود هر کس که هستم من مولای او پس علی نیز

مولاه رواه احمد والترمذي وعن حبشي بن

مولای اوست روایت کرد آنرا احمد و ترمذی و از حبشی بن

جنادة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم علي مني

جناده که دید پیغمبر آنحضرت را در حجة الوداع روایت است فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم علی از من

وانا من علي ولا يؤدي عني الا انا او علي رواه الترمذي

و من از علی ام و ادا نکند حق تبلیغ از جانب من هیچکس مگر من یا علی روایت کرد آنرا ترمذی

ورواه احمد عن ابي جنادة وعن ابن عمر قال آخى

و روایت کرد [illegible]

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ اَصْحَابِهٖ فَجَاءَ عَلِيٌّ تَدْمَعُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم میان یاران خود ومیان [illegible]

عَيْنَاهُ فَقَالَ اٰخَيْتَ بَيْنَ اَصْحَابِكَ وَلَمْ تُؤَاخِ بَيْنِيْ وَبَيْنَ

[illegible] پس گفت علی برادری دادی میان یاران خود وبرادری ندادی میان من ومیان

اَحَدٍ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَنْتَ اَخِيْ

هیچ یکی پس گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم تو برادر منی

فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَنَسٍ قَالَ

در دنیا وآخرت روایت کرده ترمذی وروایت است از انس گفت

كَانَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَيْرٌ فَقَالَ اللّٰهُمَّ

[illegible] نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم [illegible]

ائْتِنِيْ بِاَحَبِّ خَلْقِكَ اِلَيْكَ يَاْكُلُ مَعِيْ هٰذَا الطَّيْرَ فَجَاءَهُ

[illegible] بامن این طیر را پس آمد

عَلِيٌّ فَاَكَلَ مَعَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَلِيٍّ رض قَالَ قَالَ

علی [illegible] روایت کرده ترمذی واز علی [illegible]

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَنَا دَارُ الْحِكْمَةِ وَعَلِيٌّ بَابُهَا

آنحضرت صلی الله علیه وسلم من سرای حکمت ام وعلی در او

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ دَعَا رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

[illegible] روایت کرده ترمذی وروایت است از جابر [illegible] آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا يَوْمَ الطَّائِفِ فَانْتَجَاهُ فَقَالَ النَّاسُ لَقَدْ

علیه وسلم علی را در روز طائف پس [illegible] پس گفتند مردم [illegible]

طَالَ نَجْوَاهُ مَعَ ابْنِ عَمِّهٖ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَا انْتَجَيْتُهُ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ انْتَجَاهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

وسلم من راز نگفته ام باوی از پیش خود لیکن خدا تعالیٰ راز گفته است با وی یعنی امر کرده است مرا براز گفتن

أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ

و روایت است از ابی سعید خدری رض گفت ابو سعید که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم مر علی را

يَا عَلِيُّ لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ يُجْنِبُ فِي هٰذَا الْمَسْجِدِ غَيْرِي وَغَيْرُكَ

ای علی روا نیست مر ہیچ یکی را که جنب بگذرد در این مسجد جز تو و جز من

قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْمُنْذِرِ فَقُلْتُ لِضِرَارِ بْنِ صُرَدٍ مَا مَعْنٰى هٰذَا الْحَدِيثِ

گفت علی بن منذر پس گفتم من ضرار بن صرد را که چیست معنی این حدیث

قَالَ لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ يَسْتَطْرِقُهُ جُنُبًا غَيْرِي وَغَيْرُكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

گفت ضرار حلال نیست مر ہیچ یکی را که راه سازد او را در حالت جنابت جز من و جز تو رواه الترمذی

وَعَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ بَعَثَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و روایت است از ام عطیه انصاریه گفت ام عطیه فرستاد آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ جَيْشًا فِيهِمْ عَلِيٌّ رض قَالَتْ فَسَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

وسلم لشکری را که در ایشان علی بود گفت ام عطیه پس شنیدم آنحضرت را صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ رَافِعٌ يَدَيْهِ يَقُولُ اللّٰهُمَّ لَا تُمِتْنِي حَتّٰى

علیه وسلم و حال آنکه آنحضرت بر دارنده بود ہر دو دست خود را بدعا میگفت خداوندا میران مرا تا آنکه

تُرِيَنِي عَلِيًّا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رض قَالَتْ

بنمائی مرا علی را دلالت دارد در محبت آنحضرت او را روایت کرد آنرا ترمذی و از ام سلمه که از ازواج مطہرات

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُحِبُّ عَلِيًّا مُنَافِقٌ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم دوست ندارد علی را منافق

وَلَا يُبْغِضُهُ مُؤْمِنٌ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْهَا قَالَتْ

و دشمن ندارد او را [illegible]

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من سبّ علیاً فقد سبّنی

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه دشنام دهد علی را پس بتحقیق دشنام داد مرا

رواه احمد وعن علی رض قال قال النبی صلی الله علیه

مرا از جهت آنکه لازم می آید از سب او سب من روایت کرد احمد و روایت است از علی گفت گفت آنحضرت صلی الله علیه

وسلم فیک مثلٌ من عیسی ابغضته الیهود حتی بهتوا

وسلم در تو شبهی هست از عیسی پیغمبر دشمن داشتند او را یهود تا آنکه بهتان بستند

امّه واحبّته النصاری حتی انزلوه بالمنزلة التی لیست

مادر او را و دوست داشتند او را نصاری تا آنکه فرود آوردند او را بمنزلتی که ثابت نیست او را

له ثم قال یهلک فیّ رجلان محبٌّ مفرطٌ یقرّظنی بما لیس

پس گفت علی هلاک میشوند در من دو کس دوست افراط کننده که ستایش کند مرا بانچه نیست در من

فیّ ومبغضٌ یحمله شنآنی علی ان یبهتنی رواه احمد

و دشمنی که برانگیزد او را دشمنی من بر آنکه بهتان بندد بر من روایت کرد احمد

وعن البراء بن عازب وزید بن ارقم رض انّ رسول الله

و براء بن عازب و زید بن ارقم روایت است آنکه آنحضرت

صلی الله علیه وسلم لمّا نزل بغدیر خمٍّ اخذ بید علیٍّ فقال

صلی الله علیه وسلم چون فرود آمد در غدیر خم گرفت دست علی را پس گفت

الستم تعلمون انّی اولی بالمؤمنین من انفسهم قالوا بلی قال

آیا نمیدانید که من اولی ام بمومنان از نفسهای ایشان گفتند آری

الستم تعلمون انّی اولی بکلّ مؤمنٍ من نفسه قالوا بلی فقال

آیا نمیدانید که من اولی ام بهر مومن از نفس او گفتند آری پس گفت

اللّهم من کنت مولاه فعلیٌّ مولاه اللّهم والِ من والاه

خداوندا کسیکه هستم من مولای او پس علی نیز مولای اوست خداوندا دوست دار کسیرا که دوست دارد علی را

وعاد من عاداه فلقيه عمر بعد ذلك فقال له هنيأ يا ابن

و دشمن دار کسی را که دشمن دارد علی را پس ملاقات کرد علی را عمر بعد از آن پس گفت عمر مر علی را گوارا

ابي طالب اصبحت وامسيت مولى كل مؤمن ومؤمنة رواه

ابن ابی طالب صبح کردی و شام کردی و گشتی مولای هر مومن مرد و زن رواه

احمد وعن ابن عباس ان رسول الله صلى الله عليه وسلم

احمد و از ابن عباس روایت است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

امر بسد الابواب الا باب علي رواه الترمذي وعن

امر کرد به بستن درها مگر در علی مرتضی رواه الترمذی و از علی مرتضی مروی است

علي قال كانت لي منزلة من رسول الله صلى الله عليه وسلم

که گفت علی بود مرا قدری و مرتبتی و قربی نزد آن حضرت صلی الله علیه وسلم

لم يكن لاحد من الخلائق آتيه باعلى سحر فاقول السلام

که نبود در هیچ یکی را از خلائق می آمدم من آنحضرت را پیش از سحر پس میگفتم السلام

عليك يا نبي الله فان تنحنح انصرفت الى اهلي والا دخلت

علیک یا نبی الله پس اگر تنحنح میکرد آنحضرت باز میگشتم بسوی اهل خود و اگر تنحنح نمیکرد

عليه رواه النسائي وعنه قال كنت شاكيا فمر بي

رواه نسائی و هم از علی مروی است گفت بودم من بیمار پس گذشت

رسول الله صلى الله عليه وسلم وانا اقول اللهم ان كان

بمن پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم و من میگفتم بجهت تشدد مرض خداوندا اگر هست

اجلي قد حضر فارحني وان كان متأخرا فارفعني

اجل من که تحقیق حاضر شده پس آسایش ده مرا و اگر هست اجل من متاخر پس فراخ گردان

وان كان بلاء فصبرني فقال رسول الله صلى الله عليه

زندگانی مرا و اگر هست این بیماری آزمایش من پس شکیبا گردان مرا پس گفت آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ كَيْفَ قُلْتَ فَاَعَادَ عَلَيْهِ مَا قَالَ فَضَرَبَهُ بِرِجْلِهِ وَقَالَ

وسلم چگونه گفتی اعاده کن و باز گو سخن را اعاده کرد علی پس زد او را بپای خود و گفت

اَللّٰهُمَّ عَافِهِ اَوِ اشْفِهِ شَكَّ الرَّاوِيْ قَالَ فَمَا اشْتَكَيْتُ وَجَعِيْ

تا رسید او را برکت او رپاسه مبارک خود و گفت آنحضرت خداوندا عافیت بخش او را یا شفا ده او را و اشتکا کرد و درد

بَعْدُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَنَسٍ قَالَ كُنْتُ قَاعِدًا عِنْدَ

بعد از آن روایت کرد این را ترمذی و از انس روایت است که گفت انس بودم من نشسته نزد

النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَشِيَهُ الْوَحْيُ فَلَمَّا سُرِّيَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس پوشید آنحضرت را وحی پس چون کشاده شد آنحضرت را

عَنْهُ قَالَ لِيْ يَا اَنَسُ اَتَدْرِيْ مَا جَاءَ بِهِ جِبْرَئِيْلُ مِنْ عِنْدِ

از آن فرمود مرا ای انس آیا میدانی که چه چیز آورد جبرئیل از

صَاحِبِ الْعَرْشِ قُلْتُ بِاَبِيْ وَاُمِّيْ مَا جَاءَكَ بِهِ جِبْرَئِيْلُ مِنْ عِنْدِ

صاحب عرش که حق تعالی است گفتم فدا است تو را پدر و مادر من چه چیز آورد نزد تو جبرئیل از

صَاحِبِ الْعَرْشِ قَالَ اِنَّ اللّٰهَ اَمَرَنِيْ اَنْ اُزَوِّجَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ

صاحب عرش فرمود آنحضرت بدرستیکه خدا تعالی امر کرده مرا که تزویج کرده دهم فاطمه را به علی

مَنَاقِبُ هٰؤُلَاءِ الْاَرْبَعَةِ رض

مناقب این است آن چهار یاران رض

عَنْ عَلِيٍّ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از علی مرتضی رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

رَحِمَ اللّٰهُ اَبَا بَكْرٍ زَوَّجَنِيْ ابْنَتَهُ وَحَمَلَنِيْ اِلٰى دَارِ الْهِجْرَةِ

رحمت کند خدای تعالی ابوبکر را نکاح کرده داد مرا دختر خود را و برداشت و سوار کرد مرا بسوی دار الهجرة

وَصَحِبَنِيْ فِي الْغَارِ وَاَعْتَقَ بِلَالًا مِنْ مَالِهِ رَحِمَ اللّٰهُ عُمَرَ

و صحبت داشت مرا در غار و آزاد کرد بلال را از مال خود رحمت کند خدای تعالی عمر را

يقول الحق وإن كان مرا تركه الحق وما له من صديق رحم

میگوید حق و اگر چه تلخ باشد گذاشته است عمر را حق گوئی و هیچ دوست نیست مر او را بخشد

الله عثمان تستحييه الملائكة رحم الله عليا اللهم

خدایتعالی عثمان را شرم میدارند ازوی فرشتگان رحمت کند خدایتعالی علی را خداوندا

أدر الحق معه حيث دار رواه الترمذي وعن أنس

بگردان حق را با علی جانیکه گردد علی روایت کرد آنرا ترمذی و روایت است از انس

قال لا يجتمع حب هؤلاء الأربعة إلا في قلب

که گفت جمع نمیشود محبت این چهار مگر در دل

مؤمن أبو بكر وعمر وعثمان وعلي

مسلمان این چهار ابوبکر و عمر و عثمان و علی

مناقب أبي محمد طلحة بن عبيد الله

مناقبهای ابی محمد طلحه پسر

عن قيس بن أبي حازم قال رأيت يد طلحة شلاء وقى

روایت است از قیس بن ابی حازم گفت دیدم دست طلحه را خشک شده

بها النبي صلى الله عليه وسلم يوم أحد رواه البخاري

نگاهداشت بدان پیغمبر را صلی الله علیه وسلم روز احد روایت کرد بخاری

وعن الزبير قال كان على النبي صلى الله عليه وسلم

و از زبیر مرویست که گفت بود بر آنحضرت صلی الله علیه وسلم

يوم أحد درعان فنهض إلى الصخرة فلم يستطع فقعد

روز غزوه احد دو زره و این بجهت غایت شجاعت وی بود پس برخاست آنحضرت

طلحة تحته حتى استوى على الصخرة قال فسمعت النبي

طلحه زیر آنحضرت تا با وجود آن زره احتیاط کرد بر آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ اَوْجَبَ طَلْحَةُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

صلی الله علیه وسلم که میگفت واجب گردانید طلحه برای خود بهشت روایت کرد ترمذی

وَعَنْ جَابِرٍ رض قَالَ نَظَرَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از جابر روایت است که گفت نظر کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

اِلٰى طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللّٰهِ قَالَ مَنْ اَحَبَّ اَنْ يَّنْظُرَ اِلٰى رَجُلٍ

بسوی طلحه بن عبید الله گفت آنحضرت کسیکه دوست دارد که نظر کند بسوی مردے

يَمْشِيْ عَلٰى وَجْهِ الْاَرْضِ وَقَدْ قَضٰى نَحْبَهٗ فَلْيَنْظُرْ اِلٰى هٰذَا

که میرود بر زمین وحال آنکه تحقیق مرده است پس باید که نظر کند بسوی طلحه

وَفِيْ رِوَايَةٍ مَنْ سَرَّهٗ اَنْ يَّنْظُرَ اِلٰى شَهِيْدٍ يَمْشِيْ عَلٰى وَجْهِ الْاَرْضِ

و در روایتے آمده کسیکه شاد میگرداند او را اگر نظر کند بسوی شهیدے که میرود بر روی زمین

فَلْيَنْظُرْ اِلٰى طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللّٰهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

پس باید که نظر کند بسوی طلحه بن عبید الله روایت کرد آنرا ترمذی و از

عَلِيٍّ رض قَالَ سَمِعَتْ اُذُنِيْ مِنْ فِيْ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

مرتضی علی رض روایت است که گفت شنیدند گوشهای من از دهان آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَقُوْلُ طَلْحَةُ وَالزُّبَيْرُ جَارَايَ فِي الْجَنَّةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

وسلم که میگفت طلحه و زبیر دو همسایه من اند در بهشت روایت کرد ترمذی

مَنَاقِبُ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ

منقبتهای زبیر بن عوام رض

عَنْ جَابِرٍ رض قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت جابر رض که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

مَنْ يَّاْتِيْنِيْ بِخَبَرِ الْقَوْمِ يَوْمَ الْاَحْزَابِ قَالَ الزُّبَيْرُ اَنَا فَقَالَ

در روز غزوه احزاب کیست که بیارد مرا خبر قوم که قریش یا یهود قریظه یا بنی النضیر که جمع شده بجنگ آمده بودند

النبی صلی اللہ علیہ وسلم ان لکل نبی حواریا وحواری
آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بدرستی بر ہر پیغمبر را حواری است و حواری من
الزبیر متفق علیہ وعن الزبیر رض قال قال رسول اللہ
زبیر است متفق علیہ و از زبیر بن العوام روایت است گفت فرمود آنحضرت
صلی اللہ علیہ وسلم من یاتی بنی قریظۃ فیاتینی بخبرھم
صلی اللہ علیہ وسلم کیست کہ بیاید سوئے قریظہ را پس بیارد مرا خبر ایشان
فانطلقت فلما رجعت جمع لی رسول اللہ صلی اللہ علیہ
پس روان شدم من تا بیارم خبر ایشان پس ہنگامیکہ خبر گرفتہ برگشتم جمع کرد برائے من آنحضرت
وسلم ابویہ فقال فداک ابی وامی متفق علیہ مناقب
وسلم پدر و مادر خود را پس گفت آنحضرت فدائے تو باد پدر و مادر من متفق علیہ مناقب
عبد الرحمن بن عوف عن ام سلمۃ رض قالت
عبد الرحمن بن عوف رض روایت است از ام سلمہ رض گفت
سمعت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یقول لازواجہ
شنیدم من آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگفت مر زنان خود را
ان الذی یحنو علیکن بعدی ھو الصادق البار اللھم
بدرستی آنکس کہ بعد من شما را مہربانی خواہد کرد [illegible] او است صادق نیکوکار خداوندا
اسق عبد الرحمن بن عوف من سلسبیل الجنۃ رواہ احمد
بنوشان عبد الرحمن بن عوف را از چشمہ بہشت رواہ احمد
وعن ابی سلمۃ رض ان عبد الرحمن بن عوف اوصی
روایت است از ابو سلمہ رض کہ عبد الرحمن بن عوف رض وصیت کرد
بحدیقۃ لامہات المؤمنین بیعت باربعمائۃ الف رواہ
بیک بستان مر امہات المؤمنین را کہ فروختہ شد بچہار صد ہزار رواہ

الترمذي مناقب أبي إسحٰق سعد بن أبي

ترمذی منقبتهای ابی اسحٰق سعد بن ابی

وقاص رض واسم أبي وقاص مالك بن

وقاص رض واسم پدر وے است وقاص مالک بن

وُهَيب عن علي رض قال ما سمعت النبي صلى الله

وهیب است از مرتضی علی رض روایت است که نشنیدم آنحضرت را صلی الله

عليه وسلم جمع أبويه لأحد إلا لسعد بن مالك فإني

علیه وسلم که جمع کرد مادر و پدر را مر هیچ یکی را مگر برای سعد بن مالک که بدرستی

سمعته يقول يوم أحد يا سعد ارم فداك أبي وأمي

شنیدم آنحضرت را روز غزوهٔ احد که میگفت ای سعد تیر بینداز فدای تو باد پدر و مادر من

متفق عليه وعن سعد بن أبي وقاص قال إني لأول

العرب رمى بسهم في سبيل الله متفق عليه وعن

سعد بن أبي وقاص أن رسول الله صلى الله عليه وسلم

سعد بن ابی وقاص رض که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال يومئذ يعني يوم أحد اللهم اشدد رميته وأجب

فرمود برای وی در آن روز یعنی روز احد خدایا قوی و استوار گردان تیر انداختن وی را و اجابت کن

دعوته رواه في شرح السنة وعنه أن رسول الله

قبول دعای او را روایت کرد آنرا در شرح السنة و هم از سعد بن ابی وقاص است که آنحضرت

صلى الله عليه وسلم قال اللهم استجب لسعد إذا

صلی الله علیه وسلم فرمود دعا کرد خداوندا قبول اجابت کن مر سعد را وقتیکه

دعا له رواه الترمذي وعن قيس بن أبي حازم قال

دعا کند ترا روایت کرد آن را ترمذی و از قیس بن ابی حازم تابعی روایت است

سمعت سعد بن أبي وقاص يقول إني لأول رجل من العرب

شنیدم سعد بن ابی وقاص را که میگفت بدرستی من نخستین فرد ام از عرب

رمى بسهم في سبيل الله ورأيتنا نغزو مع رسول الله

که تیر انداخت در راه خدا و دیدم من خود را و دیگر اصحاب پیغمبر را که جنگ میکردیم

صلى الله عليه وسلم وما لنا طعام إلا الحبلة وورق

در همراهی آنحضرت صلی الله علیه وسلم و نبود ما را خورش مگر دانه سمر و نبود ما را طعام مگر برگ

السمر وإن كان أحدنا ليضع كما تضع الشاة ما له خلط

سمر که درختی مشهور است و بتحقیق بود یکی از ما که می نهاد یعنی پشک خشک چنانکه می نهد گوسفند

ثم أصبحت بنو أسد تعزرني على الإسلام لقد خبت

و آمیزش نبود پشک خشک را بعده باز گشتند بنو اسد که توبیخ میکردند و تعلیم میکنند مرا در احکام اسلام بتحقیق

إذا وضل عملي وكانوا وشوا به إلى عمر وقالوا لا يحسن

و زیانکار گشتم و گم شد عمل من یعنی هرگاه نماز درست نمی خوانم و بودند بنو اسد که سخن چینی کرده بودند

يصلي متفق عليه مناقب سعيد بن زيد بن عمرو

و نماز را متفق علیه منقبتهای سعید بن زید بن عمرو

بن نفيل عن سعيد بن زيد بن عمرو بن نفيل أنه

بن نفیل رضی از سعید بن زید بن عمرو بن نفیل رضی مرویست

قال أشهد على التسعة أنهم في الجنة ولو شهدت

که وی گفت گواهی میدهم من بر نه مرد که ایشان در می آیند در بهشت و اگر گواهی دهم

على العاشر لم آثم قيل وكيف ذلك قال كنا مع رسول الله

بر دهم گنهگار نمیشوم پرسیده شد چه حال دارد این گواهی گفت بودیم ما با رسول

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِرَاءَ فَقَالَ اثْبُتْ حِرَاءُ فَإِنَّهُ لَيْسَ

صلے اللہ علیہ و سلم برکوہ حرا پس گفت آنحضرت ثابت باش حنبیدہ کوہ ساکن باش اے حرا

عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ صِدِّيقٌ أَوْ شَهِيدٌ قِيلَ وَمَنْ هُمْ قَالَ

بر تو مگر پیغمبر یا صدیق یا شہید گفتہ شد وکیستند کرام کسان بودند گفت

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ

رسول اللہ آنحضرت صلے اللہ علیہ و سلم و ابو بکر و عمر و عثمان

وَعَلِيٌّ وَطَلْحَةُ وَالزُّبَيْرُ وَسَعْدٌ وَعَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنُ عَوْفٍ

و علی و طلحہ و زبیر و سعد و عبد الرحمن بن عوف

قِيلَ فَمَنْ عَاشِرٌ قَالَ أَنَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ

گفتہ شد و پرسیدہ شد پس کدام کس بود دہم شان گفت سعید بود دہم شان روایت کرد ترمذی مناقب

أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ عَامِرِ بْنِ الْجَرَّاحِ رض عَنْ

ابی عبیدہ بن عامر بن جراح رض از

أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِكُلِّ

انس رض مر وایت کرد فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ و سلم

أُمَّةٍ أَمِينٌ وَأَمِينُ هٰذِهِ الْأُمَّةِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ

امت را امانت دار امت کہ در حقوق خدا و خلق خیانت نکند وامین این امت ابو عبیدہ بن

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

متفق علیہ و روایت است از ابو ہریرہ رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِعْمَ الرَّجُلُ أَبُو بَكْرٍ نِعْمَ الرَّجُلُ عُمَرُ

صلے اللہ علیہ و سلم چہ خوش مرد است ابو بکر و خوب مرد است عمر

نِعْمَ الرَّجُلُ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

چہ خوب مرد است ابو عبیدہ بن الجراح روایت کردہ است اسے ترمذی

باب مناقب العشرة رضي الله عنهم عن أبي هريرة رضي الله عنه أن

این باب ست در مناقب ده کس که بشارت بهشت داده شده اند روایت است از ابی هریره رضی الله عنه که

رسول الله صلى الله عليه وسلم كان على حراء هو

آنحضرت صلی الله علیه و سلم بود بر کوه حرا که جبل نور نیز گویند

وأبو بكر وعمر وعثمان وعلي وطلحة والزبير فتحركت الصخرة

آنحضرت بود و ابوبکر و عمر و عثمان و علی و طلحه و زبیر پس جنبید سنگ

فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم اهدأ فما عليك

پس گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم ساکن باش و جنبش مکن نیست

إلا نبي أو صديق أو شهيد وزاد بعضهم وسعد بن

بر تو مگر پیغمبر یا صدیق یا شهید که عبارت است از علی و عثمان و طلحه و زبیر و بعض رواة زیاد

أبي وقاص ولم يذكر عليا رواه مسلم وعن

بن ابی وقاص و ذکر نکرده اند بعض علی را روایت کرد مسلم و از

عبد الرحمن بن عوف أن النبي صلى الله عليه وسلم

عبد الرحمن بن عوف مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قال أبو بكر في الجنة وعمر في الجنة وعثمان في الجنة وعلي

فرمود که ابوبکر در بهشت است و عمر در بهشت است و عثمان در بهشت و علی

في الجنة وطلحة في الجنة والزبير في الجنة وعبد الرحمن

در بهشت است و طلحه در بهشت است و زبیر در بهشت است و عبد الرحمن

في الجنة وسعد بن أبي وقاص في الجنة وسعيد بن زيد

در بهشت است و سعد بن ابی وقاص در بهشت است و سعید بن زید

في الجنة وأبو عبيدة بن الجراح في الجنة رواه الترمذي

در بهشت است و ابو عبیده ابن الجراح در بهشت است روایت کرد آنرا ترمذی

سلہ یکبار ... شهرت ... ده کس بشارت جنت ... بشارت ایشان ... واقع شده ... بشارت مخصوص بایشان نیست [illegible]

وَرَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ مَنَاقِبُ أَبِي الْفَضْلِ
و روایت کرد ابن ماجه از سعید بن زید منقبتهای ابی الفضل
عَمِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الْعَبَّاسُ
عم نبی صلی الله علیه و سلم و آن عباس
بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ عَنْ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ رَبِيعَةَ
بن عبد المطلب است روایت است از عبد المطلب پسر ربیعه
أَنَّ الْعَبَّاسَ دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
بن حارث بن عبد المطلب بن هاشم قریشی که عباس در آمد بر آن حضرت صلی الله علیه و سلم
مُغْضَبًا وَأَنَا عِنْدَهُ فَقَالَ مَا أَغْضَبَكَ قَالَ يَا رَسُولَ اللهِ
در حالت غضبناکی و من نزد آن حضرت بودم پس گفت آن حضرت خطاب بعباس که چه چیز در غضب
مَا لَنَا وَلِقُرَيْشٍ إِذَا تَلَاقَوْا بَيْنَهُمْ تَلَاقَوْا بِوُجُوهٍ مُبْشَرَةٍ
چه حال است ما را و قریش را در حالتیکه ملاقات کنند قریش میان خود ملاقات کنند بروهای تر و تازه
وَإِذَا لَقُونَا لَقُونَا بِغَيْرِ ذَلِكَ فَغَضِبَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ
و چون پیش آیند ما را کریش با چنیم ملاقات میکنند با ما بغیر آن صفت پس در غضب آمد پیغمبر خدا صلی الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى احْمَرَّ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ
علیه و سلم تا آنکه سرخ گشت روی آن حضرت پس گفت آن حضرت بخدا سوگند
لَا يَدْخُلُ قَلْبَ رَجُلٍ الْإِيمَانُ حَتَّى يُحِبَّكُمْ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ ثُمَّ
در نیاید دل هیچ مردے را ایمان تا آنکه دوست دارد شما را برای محبت خدا
قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ آذَى عَمِّي فَقَدْ آذَانِي فَإِنَّمَا عَمُّ الرَّجُلِ
بعد گفت آن حضرت آگاه باشید ای مردم کسیکه آزار کند عم مرا پس تحقیق آزار کند مرا زیرا که نیست عم مرد مگر
صِنْوُ أَبِيهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ
مثل پدر او است رواه الترمذی و از ابن عباس مرویست گفت فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ اَلْعَبَّاسُ مِنِّیْ وَاَنَا مِنْہُ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم عباس از من است و من از عباس ام

رَوَاهُ التِّرْمِذِیُّ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ

کنایہ است از اتحاد و یگانگی و محبت روایہ ترمذی ہم از ابن عباس روایت ہست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَیْهِ وَسَلَّمَ لِلْعَبَّاسِ اِذَا كَانَ غَدَاةَ الْاِثْنَیْنِ فَاْتِنِیْ اَنْتَ

علیہ وسلم مر عباس را وقتے کہ باشد بامداد روز دوشنبہ بیا تو

وَوَلَدُكَ حَتّٰی اَدْعُوَ لَكُمْ بِدَعْوَةٍ يَّنْفَعُكَ اللّٰهُ بِهَا

و اولاد تو تا آنکہ دعا کنم مر شما را بدعائیکہ سود مند گرداند ترا خدا تعالی بآن دعا

وَوَلَدَكَ فَغَدَا وَغَدَوْنَا مَعَهٗ وَاَلْبَسَنَا كِسَاءَهٗ ثُمَّ قَالَ

و اولاد ترا پس بامداد کرد عباس آمد نزد آنحضرت و آمدیم ما ہمراہ وے و پوشانید آنحضرت مارا

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِلْعَبَّاسِ وَوَلَدِهٖ مَغْفِرَةً ظَاهِرَةً وَّبَاطِنَةً

خداوندا بیامرز عباس و اولاد او را آمرزشے آشکارا و نہانے

لَا تُغَادِرُ ذَنْبًا اَللّٰهُمَّ احْفَظْهُ فِیْ وَلَدِهٖ رَوَاهُ التِّرْمِذِیُّ

آمرزشے کہ نگذارد ہیچ گناہ خداوندا نگاہدار او را در اولاد او رواہ ترمذی

وَزَادَ رَزِیْنٌ وَاجْعَلِ الْخِلَافَةَ بَاقِیَةً فِیْ عَقِبِهٖ مَنَاقِبُ

و زیادہ کردہ است رزین کہ یکے از ائمہ حدیث ہست در روایت خود و بگردان بادشاہی را در ملک

جَعْفَرِ بْنِ اَبِیْ طَالِبٍ رض عَنِ ابْنِ عُمَرَ رض اَنَّهٗ كَانَ

جعفر بن ابی طالب رض از ابن عمر رض روایت ہست کہ وے بود

اِذَا سَلَّمَ عَلَی ابْنِ جَعْفَرٍ قَالَ السَّلَامُ عَلَیْكَ یَا ابْنَ ذِی

چون سلام میکرد بر عبد اللہ بن جعفر بن ابی طالب میگفت سلام بر تو ای پسر خداوند

الْجَنَاحَیْنِ رَوَاهُ الْبُخَارِیُّ وَعَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ رض قَالَ

دو بازو و ذو الجناحین لقب جعفر طیار ہست روایت کردہ است بخاری و روایت ہست از ابی ہریرہ رض گفت

له یعنی آل ابی داود را در رعایت کن حق در را و نگہدار او را از آفات و بلا ہا در اولاد و نسل ضائع نگردد ۱۲ [illegible]

كان جعفر يحب المساكين ويجلس اليهم ويحدثهم

ويحدثونه فكان رسول الله صلى الله عليه وسلم

يكنيه بابي المساكين رواه الترمذي وعنه قال

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم رأيت جعفرا

يطير في الجنة مع الملائكة رواه الترمذي وعن

البراء بن عازب ان النبي صلى الله عليه وسلم قال

لجعفر بن ابي طالب اشبهت خلقي وخلقي وفي الحديث

قصة رواه الترمذي مناقب ابي محمد

الحسن بن علي بن ابي طالب والحسين

بن علي بن ابي طالب عن اسامة بن زيد

قال طرقت النبي صلى الله عليه وسلم ذات ليلة

فی بعض الحاجة فخرج النبی صلی الله علیه وسلم وهو
از خوبها برای حاجتی که داشتم پس بیرون آمد آنحضرت صلی الله علیه وسلم و حال آنکه
مشتمل علی شیء لا ادری ما هو فلما فرغت من حاجتی
وی قرار گیرنده است بر چیزی که در نمی یابم من که چه چیز است آن چیز پس چون بپرداختم من
قلت ما هذا الذی انت مشتمل علیه فکشفه فاذا الحسن
گفتم چیست این چیزی که تو در گیرنده ای مر آنرا پس بگشاد و در پرده کرد آنرا پس ناگاه حسن
والحسین علی ورکیه فقال هذان ابنای وابنا ابنتی
و حسین بر دو بالای رانهای او بودند پس گفت آنحضرت این هر دو پسران من اند و پسران دختر من
اللهم انی احبهما فاحبهما واحب من یحبهما رواه
خداوندا بدرستیکه من دوست میدارم این هر دو را پس دوست دار این هر دو را و دوست دار
الترمذی وعن سلمی قالت دخلت علی ام سلمة
ترمذی و از سلمی زوجه ابو رافع روایت است گفت سلمی در آمدم بر ام سلمه
وهی تبکی فقلت ما یبکیک قالت رأیت رسول الله صلی
و حال آنکه وی میگریست پس گفتم چه چیز میگریاند ترا و چه سبب میگریی گفت ام سلمه دیدم پیغمبر خدا را صلی الله
علیه وسلم تعنی فی المنام وعلی رأسه ولحیته التراب
علیه و سلم یعنی در خواب و حال آنکه بر سر او و ریش مبارک وی خاک بود
فقلت ما لک یا رسول الله قال شهدت قتل الحسین
پس گفتم چه شده است ترا ای رسول خدا خاک آلوده شده گفت حاضر شدم قتل حسین را
آنفا رواه الترمذی وعن انس قال سئل رسول الله
اکنون روایت کرده ترمذی و از انس روایت است که گفت پرسیده شد پیغمبر خدا
صلی الله علیه وسلم ای اهل بیتک احب الیک قال
صلی الله علیه و سلم که کدام یکی از اهل بیت تو محبوب ترست بسوی تو گفت

قال الحسن والحسين وكان يقول لفاطمة ادعي لي
فرمود امام حسن و حسين و بود آنحضرت كه ميگفت مر فاطمه را بخوان از براى
ابني فيشمهما ويضمهما اليه رواه الترمذي وعن
براى من پسر دو پسر مرا پس مى بوئيد پسر دو را و چسپانيد بخود پسر دو را آنحضرت روايت كرد او ترمذى روايت
بريدة رضه قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يخطبنا
از بريده رضه گفت بود كه بود آنحضرت صلى الله عليه وسلم كه خطبه ميخواند
اذ جاء الحسن والحسين وعليهما قميصان احمران
ما را ناگاه آمد حسن و حسين و بود بر ايشان پيراهن سرخ
يمشيان ويعثران فنزل رسول الله صلى الله عليه وسلم
ورا ميرفتند پسر دو و مى لغزيدند و مى افتادند پس فرود آمد رسول الله صلى الله عليه وسلم
من المنبر فحملهما ووضعهما بين يديه ثم قال صدق
از منبر پس برداشت آنحضرت پسر دو را و نهاد پسر دو را در پيش خود پس گفت آنحضرت راست گفت
الله انما اموالكم واولادكم فتنة نظرت الى هذين
خدا نيست مگر اموال شما و اولاد شما فتنه و خلل آزمايش نگاه كردم بسوى اين
الصبيين يمشيان ويعثران فلم اصبر حتى قطعت
پسر دو كه ميروند و مى لغزند پس صبر نكردم تا آنكه بريدم
حديثي ورفعتهما رواه الترمذي وابو داود والنسائي
سخن خود را و برداشتم پسر دو را روايت كرد اين را ترمذى و ابو داود و نسائى
وعن يعلى بن مرة رضه قال قال رسول الله صلى الله
و از يعلى بن مره رضه روايت است گفت فرمود آنحضرت صلى الله
عليه وسلم حسين مني وانا من حسين احب الله
عليه وسلم حسين از من است و من از حسين دوست دارد خدا

من احب حسينا حسين سبط من الاسباط رواه
کسی را که دوست میدارد حسین را حسین سبط است از اسباط روا
الترمذي وعن ابي سعيد قال قال رسول الله صلى الله
ترمذی و روایت است از ابو سعید خدری گفت فرمود آنحضرت صلی الله
عليه وسلم الحسن والحسين سيدا شباب اهل
علیه و سلم حسن و حسین مهتر و بهتر جوانان اهل
الجنة رواه الترمذي وعن البراء قال رايت النبي
بهشت اند جوانان آنکه حسین سیدی مرد باشند رواه ترمذی و روایت است از براء بن عازب
صلى الله عليه وسلم والحسن بن علي على عاتقه يقول
صلی الله علیه و سلم و حال آنکه حسن بن علی بر دوش او است و حال آنکه میگوید
اللهم اني احبه فاحبه متفق عليه وعن ابي هريرة
آنحضرت خداوندا بدرستیکه من دوست میدارم او را پس دوست دار تو او را متفق علیه و روایت است
قال خرجت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم في
گفت ابو هریره بیرون آمدم همراه آنحضرت صلی الله علیه و سلم در
طائفة من النهار حتى اتى خباء فاطمة فقال اثم لكع
پاره از روز تا آنکه آمد آنحضرت خانه فاطمه را پس گفت آنحضرت آیا
اثم لكع يعني حسنا فلم يلبث ان جاء يسعى
اینجا است بچه یعنی امام حسن را پس درنگ نکرد آنحضرت تا آنکه آمد دوید تا آنکه
حتى اعتنق كل واحد منهما صاحبه فقال رسول الله صلى الله
دست در گردن انداخت هر یکی از ایشان آنحضرت و امام حسن صاحب خود را پس گفت آنحضرت صلی
عليه وسلم اللهم اني احبه فاحبه واحبب من يحبه
علیه و سلم خداوندا بدرستیکه من دوست میدارم او را و دوست بدار تو او را و دوست دار

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللّٰهِ

متفق علیه و از ابی بکره گفت دیدم آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ إِلَى

صلی الله علیه وسلم را بر منبر و حسن بن علی در

جَنْبِهِ وَهُوَ يُقْبِلُ عَلَى النَّاسِ مَرَّةً وَعَلَيْهِ أُخْرَى وَيَقُولُ

پهلوی آنحضرت بود و بار التفات می‌کرد بر مردم یکبار و بر حسن بن علی بار دیگر و می‌گفت

إِنَّ ابْنِي هٰذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللّٰهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ

آنحضرت بدرستی این پسر من سید است [illegible] میان دو جماعت

عَظِيمَتَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ

بزرگ از مسلمانان روایت کرد البخاری و روایت است از انس

قَالَ لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ أَشْبَهَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت نبود هیچ کس مانندتر با آنحضرت صلی الله علیه وسلم

مِنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَقَالَ فِي الْحُسَيْنِ أَيْضًا كَانَ أَشْبَهَهُمْ

از حسن بن علی و گفت انس در امام حسین نیز بود مشابه‌ترین مردم

بِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

به پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم روایت کرد البخاری و از

عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ أَبِي نُعْمٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللّٰهِ بْنَ عُمَرَ

عبد الرحمن بن ابی نعم [illegible] شنیدم عبد الله بن عمر را

وَسَأَلَهُ رَجُلٌ عَنِ الْمُحْرِمِ قَالَ شُعْبَةُ أَحْسِبُهُ يَقْتُلُ الذُّبَابَ

و حال آنکه سوال کرد او را مردی از اهل عراق از حکم محرم گفت شعبه گمان می‌کنم کشتن مگس

فَقَالَ أَهْلُ الْعِرَاقِ يَسْأَلُونِي عَنِ الذُّبَابِ وَقَدْ قَتَلُوا ابْنَ

جز اینکه آیا چیست گفت ابن عمر اهل عراق می‌پرسند از من از حکم کشتن مگس و به تحقیق کشته‌اند پسر

بِنْتَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

دختر رسول خدا صلی الله علیه و سلم حال آنکه گفت آنحضرت

صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ هُمَا رَیْحَانَتَایَ مِنَ الدُّنْیَا رَوَاهُ الْبُخَارِیُّ

صلی الله علیه و سلم حسن و حسین هر دو ریحان من اند از دنیا روایت کرد بخاری

وَعَنْ عَلِیٍّ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ الْحَسَنُ أَشْبَهُ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ

و روایت است از علی رضی الله عنه گفت امیر المومنین علی حسن مانند است پیغمبر خدا را صلی الله علیه

وَسَلَّمَ مَا بَیْنَ الصَّدْرِ إِلَی الرَّأْسِ وَالْحُسَیْنُ أَشْبَهُ النَّبِیِّ

و سلم در چیزیکه میان سینه تا سر است و حسین مشابه است آنحضرت را

صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ مَا کَانَ أَسْفَلَ مِنْ ذٰلِكَ رَوَاهُ

صلی الله علیه و سلم در چیزیکه پست تا پایان تر از سینه گویا هر دو شاهزاده

التِّرْمِذِیُّ وَعَنْ حُذَیْفَةَ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ لِأُمِّیْ

الترمذی و از حذیفه روایت است گفت گفتم مر مادر خود را

دَعِیْنِیْ آتِی النَّبِیَّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ فَأُصَلِّیْ مَعَهُ

بگذار مرا و اذن ده که بیایم آنحضرت را صلی الله علیه و سلم پس بگذارم با آنحضرت نماز

الْمَغْرِبَ وَأَسْأَلُهُ أَنْ یَسْتَغْفِرَ لِیْ وَلَكِ فَأَتَیْتُ النَّبِیَّ

شام را و طلب کنم از وی که طلب آمرزش کند از خدا برای من و برای تو پس آمدم پیغمبر خدا را

صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّیْتُ مَعَهُ الْمَغْرِبَ فَصَلّٰی حَتّٰی

صلی الله علیه و سلم پس گذاردم با آنحضرت نماز مغرب را پس گذارد آنحضرت تا آنکه

صَلَّی الْعِشَاءَ ثُمَّ انْفَتَلَ فَتَبِعْتُهُ فَسَمِعَ صَوْتِیْ فَقَالَ مَنْ

گذارد نماز خفتن را پس بر گشت آنحضرت از نماز و باز گشت پس از پی او رفتم پس شنید آواز مرا پس فرمود کیست

هٰذَا حُذَیْفَةُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ مَا حَاجَتُكَ غَفَرَ اللّٰهُ لَكَ

این حذیفه است گفتم آری فرمود چیست حاجت تو چه بگو بیامرزد خدا مر ترا

ولا ملك أن هذا ملك لم ينزل الأرض قط قبل هذه

و مر مادر ترا بدرستیکه این فرشته است که فرود نیامده است هرگز بزمین هرگز پیش ازین

الليلة استأذن ربه أن يسلم علي و يبشرني بأن

شب و دستوری خواست پروردگار خود را که بیاید و سلام کند بر من و خوشخبری دهد مرا بآنکه

فاطمة سيدة نساء أهل الجنة وأن الحسن والحسين

فاطمه زهرا سیده سردار زنان اهل بهشت اند و بآنکه حسن و حسین

سيدا شباب أهل الجنة رواه الترمذي وعن

بهترین و مهتر جوانان اهل بهشت اند روایت کرد الترمذی و از

ابن عباس رضي الله عنهما قال كان رسول الله صلى الله عليه

ابن عباس رضی الله عنهما گفت بود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم حامل الحسن بن علي على عاتقه فقال رجل

وسلم بردارنده حسن رض بن علی رض بر دوش خود پس گفت مردی

نعم المركب ركبت يا غلام فقال النبي صلى الله

نیکو مرکبیست که سوار شدی تو ای کودک پس فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم ونعم الراكب هو رواه الترمذي وعن

علیه وسلم و نیکو سوار است وی یعنی مرکب خود نیکو است و راکب هم نیکو است روایت الترمذی و از

عقبة بن الحارث رض قال صلى أبو بكر العصر ثم خرج

عقبه بن حارث روایتست گفت نماز گذارد ابوبکر نماز دیگر پس بیرون آمد

يمشي ومعه علي فرأى الحسن يلعب مع الصبيان

ابوبکر در حالیکه راه میرفت و با وی علی بود پس دید ابوبکر امام حسن را که بازی میکند با کودکان

فحمله على عاتقه وقال بأبي شبيه بالنبي صلى الله

پس برداشت ابوبکر حسن را بر دوش خود گفت ابوبکر بطریق ملاطفت سوگند میخورم به پدر خود حسن مانند است به پیغمبر صلی

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ شَبِيهًا بِعَلِيٍّ وَعَلِيٌّ يَضْحَكُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

عليه و سلم نيست مانند بعلي و علي خندان ميبود روا ه البخاري

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ أُتِيَ عُبَيْدُ اللهِ بْنُ زِيَادٍ بِرَأْسِ

وازانس رضي الله عنه مرويست گفت انس آورده شد نزد عبيد الله بن زياد كه قاتل امام حسين بود

الْحُسَيْنِ فَجُعِلَ فِي طَسْتٍ فَجَعَلَ يَنْكُتُ وَقَالَ فِي حُسْنِهِ

حسين را پس گردانيده شد سر شريف در طشت پس شروع كرد كه ميزد چوب بر سر مبارك او و گفت

شَيْئًا قَالَ أَنَسٌ فَقُلْتُ وَاللهِ إِنَّهُ كَانَ أَشْبَهَهُمْ بِرَسُولِ اللهِ

چيزي يعني گفت بطريق انكار گفت انس پس گفتم من بخدا سوگند بدرستي كه بود مشابه ترين مردم به پيغمبر خدا

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ مَخْضُوبًا بِالْوَسْمَةِ رَوَاهُ

صلى الله عليه و سلم و بود سر مبارك و محاسن رنگ كرده شده بوسمه كه نام گياهي است روايت كرد

الْبُخَارِيُّ وَفِي رِوَايَةِ التِّرْمِذِيِّ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ ابْنِ زِيَادٍ

بخاري و در روايت ترمذي آمده است كه گفت انس بودم من نزد ابن زياد

فَجِيءَ بِرَأْسِ الْحُسَيْنِ فَجَعَلَ يَضْرِبُ بِقَضِيبٍ فِي أَنْفِهِ

پس آورده شد سر مبارك حضرت امام حسين پس گشت آن ملعون كه ميزد بچوبي كه در دست وي بود

وَيَقُولُ مَا رَأَيْتُ مِثْلَ هٰذَا حُسْنًا فَقُلْتُ أَمَا إِنَّهُ كَانَ

و ميگويد نديده ام مثل اين در حسن پس گفتم آگاه باش بدرستي وي

مِنْ أَشْبَهِهِمْ بِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ

مشابه ترين مردم به پيغمبر خداست صلى الله عليه و سلم روايت است از

أُمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ أَنَّهَا دَخَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللهِ

ام فضل بنت حارث والده ابن عباس كه وي درآمد بر پيغمبر خدا

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي رَأَيْتُ

صلى الله عليه و سلم پس گفت يا رسول الله بدرستي من ديده ام

حلماً منكراً الليلة قال وما هو قالت إنه شديد بكى

خواب بد دیدم امشب گفت آنحضرت چیست آن خواب گفت ام الفضل سخت است

قال وما هو قالت رأيت كأن قطعة من جسدك

فرمود چیست آن خواب گفت ام الفضل دیدم گویا پارهٔ از بدن تو بریده شده

قطعت ووضعت في حجري فقال رسول الله صلى الله

و نهاده شده است در کنار من پس فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم رأيت خيراً تلد فاطمة إن شاء الله

علیه و سلم دیدی خواب نیک بزاید فاطمه اگر خواسته است خدا

غلاماً يكون في حجرك فولدت فاطمة الحسين

پسری که باشد در کنار تو پس زائید فاطمه حسین را

فكان في حجري كما قال رسول الله صلى الله عليه

پس بود آن مولود در کنار من چنانکه گفته بود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وسلم فدخلت يوماً على رسول الله صلى الله عليه

و سلم پس درآمدم روزی بر پیغمبر خدا صلی الله علیه

وسلم فوضعته في حجره ثم كانت مني التفاتة

و سلم پس نهادم آن را در کنار او پس بود از من التفاتی

فإذا عينا رسول الله صلى الله عليه وسلم تهريقان

پس ناگاه هر دو چشم آنحضرت صلی الله علیه و سلم میریختند

الدموع قالت فقلت يا نبي الله بأبي أنت وأمي ما لك

اشکها را گفت ام الفضل پس گفتم ای پیغمبر خدا فدای تو باد پدر و مادرم چه شد ترا

قال أتاني جبرئيل فأخبرني أن أمتي ستقتل ابني هذا

گفت آمد مرا جبرئیل پس خبر داد مرا که امت من خواهند کشت این پسر مرا

فقلت هذا قال نعم و اتانی بتربة من تربته حمراء و عن
پس گفتم بطریق تعجب این پسر را گفت آرے این پسر است و داد مرا جبرئیل خاکی از خاک آن موضع سرخ و
ابن عباس رض قال رأیت النبی صلی الله علیه وسلم فیما
از ابن عباس رض روایت است گفت ابن عباس دیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم در آنچه
یری النائم ذات یوم بنصف النهار اشعث اغبر بیده
مے بیند خوابیدہ یک روزے در نیم روز ژولیده موے غبار آلوده بدست
قارورة فیها دم فقلت بابی انت و امی ما هذا قال
شیشه است که در وے خون است پس گفتم پدر و مادر من فدا ست تو را چیست اینحال گفت
هذا دم الحسین و اصحابه لم ازل التقطه منذ
آنحضرت این خون حسین و یاران اوست همیشه ام که برمی‌دارم آنرا تمام
الیوم فاحصی ذلک الوقت فاجد قتل ذلک الوقت
امروز پس نگاه داشتم من این وقت را پس یافتم که کشته شد حسین در آن وقت
رواهما البیهقی فی دلائل النبوة و احمد الاخیر ماجاء
روایت کرد این هر دو حدیث را بیهقی در دلائل النبوة و روایت نمود احمد حدیث اخیر را آنچه
فی فضل فاطمة رضی الله تعالی عنها عن
در فضیلت حضرت فاطمه زهرا آمده رضی الله تعالی عنها از روایت
المسور بن مخرمة رض ان رسول الله صلی الله علیه وسلم
از مسور بن مخرمه که آنحضرت صلی الله علیه وسلم
قال فاطمة بضعة منی فمن اغضبها اغضبنی و فی روایة
فرمود که فاطمه گوشت پاره‌ایست از من پس کسیکه در خشم آرد او را در خشم آرد مرا و در روایتی
یریبنی ما ارابها و یؤذینی ما اذاها متفق علیه و عن
آمده است که ناخوش میگرداند مرا چیزیکه ناخوش میگرداند او را و آزار میکند مرا چیزیکه آزار میکند او را متفق علیه و از

أنس أن النبي صلى الله عليه وسلم قال حسبك من نساء

انس روایت است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بس است ترا از زنان

العالمين مريم بنت عمران وخديجة بنت خويلد وفاطمة

جهانیان [illegible] مریم دختر عمران و خدیجه دختر خویلد و فاطمه

بنت محمد صلى الله عليه وسلم وآسية امرأة فرعون

دختر محمد صلی الله علیه وسلم و آسیه زن فرعون است

رواه الترمذي وعن أم سلمة أن رسول الله صلى الله

روایت کرد ترمذی و روایت است از ام سلمه که آنحضرت صلی الله

عليه وسلم دعا فاطمة عام الفتح فناجاها فبكت ثم

علیه وسلم خواند فاطمه را سال فتح مکه پس راز گفت پوشیده با وی پس بگریست

حدثها فضحكت فلما توفي رسول الله صلى الله عليه وسلم

[illegible] پس بخندید فاطمه [illegible] چون وفات یافت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

سألتها عن بكائها وضحكها قالت أخبرني رسول الله

پرسیدم فاطمه را از گریستن او و از خندیدن او گفت خبر داد مرا آنحضرت

صلى الله عليه وسلم أنه يموت فبكيت ثم أخبرني

صلی الله علیه وسلم که وی میمیرد پس گریه کردم پس خبر داد مرا که من

سيدة نساء أهل الجنة إلا مريم بنت عمران فضحكت

[illegible] زنان بهشتیان ام مگر مریم دختر عمران پس خنده کردم

رواه الترمذي وعن أنس أن النبي صلى الله عليه

[illegible] روایت کرد ترمذی و روایت است از انس که آنحضرت صلی الله علیه

وسلم أتى فاطمة بعبد قد وهبه لها وعلى فاطمة ثوب

وسلم آمد نزد فاطمه با غلامی که بتحقیق عنایت کرده بود آنحضرت مر فاطمه را و بر فاطمه ثوبی بود

إذا قنعت به رأسها لم يبلغ به رجليها وإذا غطت به

ترجمه چون می‌پوشانید با آن ثوب سر خود را نمی‌رسید ثوب به هر دو پاهای فاطمه را و چون می‌پوشید پاها

رجليها لم يبلغ به رأسها فلما رأى رسول الله صلى الله

آن ثوب به هر دو قدم خود را نمی‌رسید سر او را پس چون دید آنحضرت صلی الله

عليه وسلم ما تلقى قال إنه ليس عليك بأس إنما

علیه و سلم آنچه که می‌رسید از مشقت فرمود به درستی که نیست بر تو مضایقه جز این نیست که

هو أبوك وغلامك رواه أبو داود في باب النظر إلى

یعنی کسی که حیا می‌کنی تو از وی پدر تست و غلام تست روایت ابوداود در باب نظر کردن به سوی

المخطوبة باب مناقب أزواج النبي

مخطوبه باب است در مناقب امهات المؤمنین ازواج مطهرات حضرت

صلى الله عليه وسلم عن علي رض قال سمعت

سید العالمین صلی الله علیه و سلم از علی مرتضی رض مرویست گفت شنیدم

رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول خير نسائها مريم

آنحضرت را صلی الله علیه و سلم که می‌گفت بهترین زنان دنیا مریم

بنت عمران وخير نسائها خديجة بنت خويلد متفق

بنت عمران است و بهترین زنان دنیا خدیجه بنت خویلد است متفق

عليه وفي رواية قال أبو كريب وأشار وكيع إلى السماء

علیه و در روایتی آمده گفت ابوکریب که راوی این حدیث است از وکیع است و اشارت کرد وکیع

والأرض وعن أبي هريرة قال أتى جبريل النبي

و زمین ... از ابوهریره گفت ابوهریره آمد جبرئیل آنحضرت را

صلى الله عليه وسلم فقال يا رسول الله صلى الله عليك

صلی الله علیه و سلم پس گفت یا رسول الله صلی الله علیک

وَسَلَّمَ هٰذِهٖ خَدِيْجَةُ قَدْ اَتَتْ مَعَهَا اِنَاءٌ فِيْهِ اِدَامٌ اَوْ

وسلم این خدیجه است بتحقیق باوی آوندیست که در وی نان خورش میست یا

طَعَامٌ فَاِذَا اَتَتْكَ فَاقْرَأْ عَلَيْهَا السَّلَامَ مِنْ رَّبِّهَا وَمِنِّيْ

طعامے است پس چون بیاید خدیجه نزد تو پس بخوان بروی سلام از پروردگار وی و از جانب من

وَبَشِّرْهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ لَا صَخَبَ فِيْهِ وَلَا نَصَبَ

و مژده ده خدیجه را بخانه در بهشت از مروارید در آنجا نه شور باشد و نه رنج و تعب

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ مَا غِرْتُ عَلٰى اَحَدٍ

متفق علیه و روایت است از عائشه رض گفت عائشه که غیرت نکرده ام بر هیچ یکی

مِنْ نِسَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا غِرْتُ عَلٰى خَدِيْجَةَ

از زنان آنحضرت صلی الله علیه و سلم آنچنانکه غیرت برده ام بر خدیجه

وَمَا رَاَيْتُهَا وَلٰكِنْ كَانَ يُكْثِرُ ذِكْرَهَا وَرُبَّمَا ذَبَحَ الشَّاةَ ثُمَّ

و من ندیده ام خدیجه را و لیکن بود آنحضرت که بسیار میکرد یاد خدیجه را و بسا که ذبح میکرد گوسفند را

يُقَطِّعُهَا اَعْضَاءً ثُمَّ يَبْعَثُهَا فِيْ صَدَائِقِ خَدِيْجَةَ فَرُبَّمَا

پاره پاره میکرد گوسفند را عضو عضو پس میفرستاد آنحضرت آنرا بدوستان خدیجه و بسا

قُلْتُ لَهٗ كَاَنَّهٗ لَمْ يَكُنْ فِي الدُّنْيَا امْرَاَةٌ اِلَّا خَدِيْجَةُ فَيَقُوْلُ

پس بسا میگفتم مر آنحضرت را گویا که نبود در دنیا هیچ زنے مگر خدیجه پس میفرمود آنحضرت

اِنَّهَا كَانَتْ وَكَانَتْ وَكَانَ لِيْ مِنْهَا وَلَدٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ وَفَضْل

که خدیجه بود چنین و چنین بطریق ابهام و بود مرا از خدیجه اولاد متفق علیه از فضیلت

عَائِشَةَ رض عَنْ اَبِيْ سَلَمَةَ رض اَنَّ عَائِشَةَ رض قَالَتْ قَالَ لِيْ

حضرت عائشه صدیقه رضی الله عنها از ابی سلمه مرویست گفت فرمود عائشه صدیقه مرا

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ هٰذَا جِبْرِيْلُ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم ای عائشه این جبرئیل است

يَقْرَأُكِ السَّلَامَ قَالَتْ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللهِ قَالَتْ وَهُوَ يَرٰى
میشنواند ترا سلام گفت عائشہ در جواب جبرئیل سلام است و رحمت خدا گفت عائشہ آنحضرت
مَا لَا اَرٰى مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ قَالَ لِيْ
چیزے را کہ نمی بینیم من و آن شخص جبرئیل است متفق علیہ و از عائشہ رض مرویست گفت فرمود
رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اُرِيْتُكِ فِي الْمَنَامِ ثَلٰثَ
آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نمودہ شدے تو مرا در خواب سہ
لَيَالٍ يَجِيْءُ بِكِ الْمَلَكُ فِيْ سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيْرٍ فَقَالَ لِيْ هٰذِهِ امْرَأَتُكَ
شب و می آورد برای من صورت و مثال ترا فرشتہ در قطعہ از جامہ ابریشمی پس گفت مرا این زن تست
فَكَشَفْتُ عَنْ وَجْهِكِ الثَّوْبَ فَاِذَا اَنْتِ هِيَ فَقُلْتُ اِنْ يَكُنْ
پس برداشتم از صورت تو جامہ را پس ناگاہ تو اکنون آن صورتے کہ دیدہ بودم پس گفتم
هٰذَا مِنْ عِنْدِ اللهِ يُمْضِهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ اَبِيْ مُوْسٰى رض
خواہد بود این از پیش خدا در میگذارد خدا تعالی این را متفق علیہ است و از ابی موسی اشعری
قَالَ مَا اَشْكَلَ عَلَيْنَا اَصْحَابَ رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
گفت ابو موسی مشکل نشد بر ما کہ اصحاب آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ایم
حَدِيْثٌ قَطُّ فَسَاَلْنَا عَائِشَةَ اِلَّا وَجَدْنَا عِنْدَهَا مِنْهُ عِلْمًا
ہیچ حدیث ہرگز پس پرسیدیم ما عائشہ را مگر آنکہ یافتیم نزد عائشہ از آن مشکل علمے
رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ مُوْسَى بْنِ طَلْحَةَ رض قَالَ مَا رَاَيْتُ
روایت ترمذے و از موسے بن طلحہ رض مرویست گفت ندیدم
اَحَدًا اَفْصَحَ مِنْ عَائِشَةَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مِنْ فَضْلِ
ہیچ یکے را فصیح تر از عائشہ روایت الترمذے از فضیلت
صَفِيَّةَ رض عَنْ اَنَسٍ رض قَالَ بَلَغَ صَفِيَّةَ اَنَّ حَفْصَةَ قَالَتْ لَهَا
حضرت صفیہ از انس رض مرویست گفت انس کہ رسید صفیہ را کہ حفصہ گفت مر او را

بِنْتُ يَهُودِيٍّ فَبَكَتْ فَدَخَلَ عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

دختر یهودی بود صفیه گریست پس درآمد بر صفیه پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

وَهِيَ تَبْكِي فَقَالَ مَا يُبْكِيكِ فَقَالَتْ قَالَتْ لِي حَفْصَةُ إِنِّي ابْنَةُ

و حال آنکه وی میگریست پس فرمود چه چیز می‌گریاند ترا پس گفت صفیه گفت حفصه که من دختر

يَهُودِيٍّ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكِ لَابْنَةُ نَبِيٍّ

یهودم پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستی که تو هر آینه دختر پیغمبری

وَإِنَّ عَمَّكِ لَنَبِيٌّ وَإِنَّكِ لَتَحْتَ نَبِيٍّ فَفِيمَ تَفْخَرُ عَلَيْكِ ثُمَّ قَالَ

و بدرستیکه عم تو پیغمبر بود [illegible]

اتَّقِي اللّٰهَ يَا حَفْصَةُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ بَابُ مَنَاقِبِ

بپرهیز ای حفصه خدا را [illegible] روایت کرد ترمذی و نسائی باب است در مناقب

أَهْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رِضْوَانُ

اهل بیت پیغمبر صلی الله علیه وسلم

اللّٰهِ تَعَالَى عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ ذٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللّٰهُ

[illegible]

عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ

بندگان خود را که ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند [illegible]

أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ

[illegible] از ابن عباس روایت است گفت فرمود

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحِبُّوا اللّٰهَ لِمَا يَغْذُوكُمْ

رسول خدا صلی الله علیه وسلم دوست دارید خدا را [illegible]

مِنْ نِعَمِهِ فَأَحِبُّونِي بِحُبِّ اللّٰهِ وَأَحِبُّوا أَهْلَ بَيْتِي بِحُبِّي رَوَاهُ

از نعمت [illegible] دوست دارید مرا بجهت دوستی خدا و دوست دارید اهل بیت مرا بجهت دوستی من

الترمذي وعن ابي ذر انه قال وهو اخذ بباب

ترمذی و از ابی ذر روایت است که وی گفت در حالیکه گیرنده است در

الكعبة سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول الا ان

کعبه را شنیدم پیغمبر را صلی الله علیه و سلم میگفت آگاه باشید

مثل اهل بيتي فيكم مثل سفينة نوح من ركبها نجا ومن تخلف

مثال اہل بیت من در میان شما مثال کشتی نوح است کسیکه سوار شد کشتی نوح را رستگار شد و کسیکه

عنها هلك رواه احمد وعن عائشة قالت خرج النبي

باز ماند از آن هلاک شد روایت کرد احمد و روایت است از عائشه رض گفت عائشه بیرون آمد آنحضرت

صلى الله عليه وسلم غداة وعليه مرط مرحل من شعر

صلی الله علیه و سلم در یک بامداد و حال آنکه بر وی گلیم بود کرده نقش ها بود از موی

اسود فجاء الحسن بن علي فادخله ثم جاء الحسين رض

سیاه پس آمد امام حسن بن علی رض پس در آورد آنحضرت او را پس آمد امام حسین رض

فدخل معه ثم جاءت فاطمة رض فادخلها ثم جاء علي

پس در آمد حسین با حسن پس آمد فاطمه رض پس در آورد او را پس آمد علی پس در آورد او را

فادخله ثم قال انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس

پس گفت می خواهد خدا تا آنکه دور گرداند از شما پلیدی گناه را ای

اهل البيت ويطهركم تطهيرا رواه مسلم وعن

ای اہل بیت و پاک گرداند شما را پاک کردنی روایت کرد مسلم و روایت است از

البراء رض قال لما توفي ابراهيم قال رسول الله صلى الله

براء رض گفت چون وفات یافت ابراهیم پسر پیغمبر گفت پیغمبر صلی الله

عليه وسلم ان له مرضعا في الجنة رواه البخاري وعن

علیه و سلم که ابراهیم را شیر دهنده است در بهشت روایت کرد بخاری و روایت است

زید بن ارقم قال قام رسول الله صلی الله علیه وسلم

از زید بن ارقم گفت زید استاد آنحضرت صلی الله علیه و سلم

یوما فینا خطیبا بماء یدعی خما بین مکة والمدینة فحمد الله

بخطبه روزی میان ما در موضعی که خوانده میشود او را غدیر خم که میان مکه و مدینه است پس ستایش

وأثنی علیه ووعظ وذکر ثم قال أما بعد ألا أیها الناس

و سپاس کرد و ثنا گفت و پند داد و ترسانید از عقاب خدا و یاد داد پس گفت آنحضرت اما بعد حمد خدا آگاه باشید

إنما أنا بشر یوشک أن یأتی رسول ربی فأجیب

نیستم من مگر آدمی نزدیک است که بیاید مرا فرستاده پروردگار من یعنی ملک الموت پس اجابت کنم

وأنا تارک فیکم الثقلین أولهما کتاب الله فیه الهدی

و من گذارنده ام در میان شما دو متاع نفیس را کتاب الله که در وی راه راست است

والنور فخذوا بکتاب الله واستمسکوا به فحث علی

و نور پس چنگ در زنید بکتاب الله و عمل کنید بآن پس برانگیخت ما را بر عمل

کتاب الله ورغب فیه ثم قال وأهل بیتی أذکرکم الله

کتاب الله و ترغیب داد بدان پس فرمود آنحضرت و اهل بیت من یاد میدهم شما را

فی أهل بیتی وفی روایة کتاب الله هو حبل الله من اتبعه

در حق اهل بیت من و در روایتی مدح کتاب الله این چنین آمده است کتاب الله رسن خداست کسیکه پیروی

کان علی الهدی ومن ترکه کان علی الضلالة رواه مسلم

باشد بر راه راست و کسیکه بگذارد او را و تمسک نکند باشد بر گمراهی روایت کرده مسلم

وعن جابر رض قال رأیت رسول الله صلی الله علیه

و روایت است از جابر رض گفت جابر دیدم آنحضرت را صلی الله علیه

وسلم فی حجته یوم عرفة وهو علی ناقته القصواء یخطب

و سلم در حج وی که حج الوداع باشد روز عرفه و حال آنکه آنحضرت بر ناقه خود که نام او قصوا است

فيهم خطيبًا فقال يا ايها الناس اني تركت فيكم ما ان اخذتم

پس خطبه خواند پس آنحضرت گفت ای مردمان بدرستی که من گذارنده ام در شما چیزی را که اگر بگیرید

به لن تضلوا كتاب الله وعترتي اهل بيتي رواه الترمذي

آنرا وعمل کنید بدان هرگز گمراه نشوید بعد آنها کتاب خدا را وعترت من اهل بیت من را رواه الترمذی

وعن زيد بن ارقم قال قال رسول الله صلى الله عليه

واز زید بن ارقم روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم اني تارك فيكم ما ان تمسكتم به لن تضلوا بعدي

وسلم بدرستی که من گذارنده ام در شما چیزی که اگر چنگ زنید بدان هرگز گمراه نشوید پس از

احدهما اعظم من الآخر كتاب الله حبل ممدود من السماء الى

من یکی از آن دو چیز بزرگتر از دیگر است و میگذارم کتاب خدا را این رسنی است دراز کرده از آسمان تا

الارض وعترتي اهل بيتي ولن يتفرقا حتى يردا علي الحوض

زمین و آن و عترت خود را که اهل بیت من اند و هرگز جدا نشوند تا بیایند بر من حوض

فانظروا كيف تخلفوني فيهما رواه الترمذي وعنه

پس نظر کنید و فکر نمایید که چگونه خلیفه میشوید بعد من در آنها رواه الترمذی و هم از وی مرویست

ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لعلي وفاطمة والحسن

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود مر علی و فاطمه و حسن

والحسين انا حرب لمن حاربهم وسلم لمن سالمهم

و حسین را که من جنگ کننده ام مر کسی را که جنگ کند ایشان را و صلح کننده ام مر کسی را که صلح کند

رواه الترمذي وعن جميع بن عمير قال دخلت مع

ایشان را رواه الترمذی و روایت است از جمیع بن عمیر گفت در آمدم همراه

عمتي على عائشة فسألت اي الناس كان احب الى

عمه خود بر عایشه پس پرسیدم که کدام از آدمیان بود محبوب تر بسوی

رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ فَاطِمَةُ فَقِيْلَ مِنَ

پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ و سلم گفت عائشہ فاطمہ بود محبوب ترین مردم نزد آنحضرت

الرِّجَالِ قَالَتْ زَوْجُهَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ مُعَاذِ

پرسیدہ شد عائشہ از مردان کدام محبوب تر بود گفت زوج او ... روایت کرد او را ترمذی فضائل معاذ

بْنِ جَبَلٍ وَزَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ وَأُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ رض

بن جبل و زید بن ثابت و ابی بن کعب رضی

عَنْ أَنَسٍ قَالَ جَمَعَ الْقُرْآنَ عَلٰى عَهْدِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

روایت است از انس گفت کہ جمع کردند قرآن را یعنے یاد گرفتند تمام قرآن را در زمان آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ أَرْبَعَةٌ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَ

و سلم چہار کس ابی بن کعب و معاذ بن جبل و زید بن ثابت و

أَبُوْ زَيْدٍ قِيْلَ لِأَنَسٍ مَنْ أَبُوْ زَيْدٍ قَالَ أَحَدُ عُمُوْمَتِيْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

ابو زید انصاری گفتہ شد مر انس را کیست ابو زید گفت یکے از اعمام من است متفق علیہ

مَنَاقِبُ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ رض عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ

فضائل حضرت سلمان فارسی رضی روایت است از ابی ہریرہ

قَالَ كُنَّا جُلُوْسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ نَزَلَتْ

گفت ابو ہریرہ بودیم نشستگان نزد آنحضرت صلے اللہ علیہ و سلم ناگاہ فرود آمد

سُوْرَةُ الْجُمُعَةِ فَلَمَّا نَزَلَتْ وَآخَرِيْنَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوْا بِهِمْ

سورۂ جمعہ پس چون فرود آمد و رسید این آیہ

قَالُوْا مَنْ هٰؤُلَاءِ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ قَالَ وَفِيْنَا سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ

پرسیدند یاران یا رسول اللہ کیستند این جماعت گفت و در میان ما سلمان فارسی

قَالَ فَوَضَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ عَلٰى سَلْمَانَ

گفت ابو ہریرہ پس نہاد آنحضرت صلے اللہ علیہ و سلم دست خود را بر سلمان

ثُمَّ قَالَ لَوْ كَانَ الْاِيْمَانُ عِنْدَ الثُّرَيَّا لَنَالَهُ رِجَالٌ مِنْ هٰؤُلَاءِ

پستر فرمود اگر میبود ایمان نزد ستاره ثریا هرآینه بیگرفتند و میبافتند آنرا مردان ازینها

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مَنَاقِبُ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ رض وَكُنْيَتُهُ

متفق علیه منقبتهاے عمار بن یاسر رض وکنیت آن

اَبُو الْيَقْظَانِ رض عَنْ عَلِيٍّ رض قَالَ اسْتَاْذَنَ عَمَّارٌ عَلَى

ابو الیقظان رض روایت است از علی رض گفت علی مرتضی طلب اذن کرد عمار بن یاسر

النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ائْذَنُوْا لَهُ مَرْحَبًا

در آمدن بر آنحضرت صلے الله علیه وسلم پس گفت اذن دهید او را فراخ جاے باد

بِالطَّيِّبِ الْمُطَيَّبِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ

مر پاک بجوهر ذات و پاک کرده شده بتهذیب صفات اخلاق رواه ترمذی و روایت است از عائشه رض گفت

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا خُيِّرَ عَمَّارٌ بَيْنَ اَمْرَيْنِ

فرمود آنحضرت صلے الله علیه وسلم اختیار داده نشد عمار میان دو کار

اِلَّا اخْتَارَ اَرْشَدَهُمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ

مگر آنکه اختیار کرد و برگزید بهتری آن رواه الترمذی و روایت است از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَبْشِرْ يَا عَمَّارُ

گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه و سلم بشارت باد ترا ای عمار که

تَقْتُلُكَ الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ اَبِيْ

قتل میکند ترا جماعه باغیان رواه الترمذی منقبتهاے ابی

ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ رض عَنْ اَبِيْ ذَرٍّ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

ذر غفاری رض مرویست از ابی ذر رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا اَظَلَّتِ الْخَضْرَاءُ وَلَا اَقَلَّتِ الْغَبْرَاءُ

صلے الله علیه وسلم سایه نکرد آسمان و برنداشت زمین

مِنْ ذِي لَهْجَةٍ أَصْدَقَ وَلَا أَوْفَى مِنْ أَبِي ذَرٍّ شَبِيهِ عِيسَى ابْنِ
خداوند زبان راکه راست تر و نه وفا کننده تر از ابی ذر که مشابه است بعیسی بن
مَرْيَمَ يَعْنِي فِي الزُّهْدِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ عَبْدِ اللهِ
مریم را یعنی در زهد و تجرد روایت کرد ترمذی مناقبهای عبد الله
بْنِ سَلَامٍ رض عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ مَا سَمِعْتُ
بن سلام رض روایت است از سعد بن ابی وقاص گفت نشنیدم
النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِأَحَدٍ يَمْشِي عَلَى وَجْهِ
آنحضرت را صلی الله علیه و سلم که میگفت مر هیچ یکی را که میرود بر
الْأَرْضِ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَّا لِعَبْدِ اللهِ بْنِ سَلَامٍ مُتَّفَقٌ
زمین که وی از اهل بهشت است بالقطع مگر عبد الله بن سلام را متفق
عَلَيْهِ مَنَاقِبُ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رض عَنْ حُذَيْفَةَ
علیه مناقبهای عبد الله بن مسعود رض از حذیفه مرویست
قَالَ إِنَّ أَشْبَهَ النَّاسِ دَلًّا وَسَمْتًا وَهَدْيًا بِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ
گفت حذیفه بدرستی که مشابه ترین مردم از روی طریقه و سیرت و هیئت بپیغمبر صلی الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَابْنُ أُمِّ عَبْدٍ مِنْ حِينِ يَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهِ إِلَى أَنْ
علیه و سلم ابن ام عبد است یعنی عبد الله بن مسعود که مادر او کنیت بام عبد میکرد از وقتی که بیرون می آید از خانه تا آنکه
يَرْجِعَ إِلَيْهِ لَا نَدْرِي مَا يَصْنَعُ فِي أَهْلِهِ إِذَا خَلَا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ
باز گردد بسوی خانه خود نمیدانیم که چه میکند در اهل بیت خود چون تنها باشد روایت کرد بخاری
وَعَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رض قَالَ قَدِمْتُ أَنَا وَأَخِي مِنَ
و روایت است از ابو موسی اشعری رض گفت ابو موسی قدوم کردم من و برادرم از
الْيَمَنِ فَمَكَثْنَا حِينًا مَا نُرَى إِلَّا أَنَّ عَبْدَ اللهِ بْنَ مَسْعُودٍ رَجُلٌ
از یمن پس درنگ کردیم چندگاهی در مدینه گمان نمی بردیم ما مگر آنکه عبد الله بن مسعود مردیست

مِنْ أَهْلِ بَيْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَا أَرَى مِنْ دُخُولِهِ
از اهل بیت پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم از جهت آنچه میدیدیم از درآمدن وی
وَدُخُولِ أُمِّهِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ
و درآمدن مادر وی بر آنحضرت صلی الله علیه وسلم متفق علیه

مَنَاقِبُ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رض عَنْ حُذَيْفَةَ رض قَالَ
در منقبتهای حذیفه بن الیمان رض مرویست از حذیفه رض گفت حذیفه و بخدا
وَاللهِ مَا أَدْرِي أَنَسِيَ أَصْحَابِي أَمْ تَنَاسَوْا وَاللهِ مَا تَرَكَ رَسُولُ اللهِ
بخدا سوگند درنمی یابم من که آیا فراموش کرد یاران من یا فراموش شده می نمایند بخدا سوگند نگذاشت
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ قَائِدِ فِتْنَةٍ إِلَى أَنْ تَنْقَضِيَ الدُّنْيَا
صلی الله علیه وسلم هیچ کشنده که فتنه را تا بسر شدن دنیا این است
يَبْلُغُ مَنْ مَعَهُ ثَلٰثَمِائَةٍ فَصَاعِدًا إِلَّا قَدْ سَمَّاهُ لَنَا بِاسْمِهِ وَاسْمِ
که میرسند کسانیکه با او باشند و تبعیت میکنند عدد سیصد را و زیاده ازان مگر بتحقیق ذکر کرد او را آنحضرت
أَبِيهِ وَاسْمِ قَبِيلَتِهِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَبَابُ الْفِتَنِ مِنْ مَنَاقِبِ
وی و نام پدر او و نام قبیله او روایه ابوداؤد و این حدیث در باب فتن مشکوة است در منقبتهای
زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ رض فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا
زید بن حارثه رض پس وقتیکه بانجام رسانید زید از زینب حاجت را تزویج دادیم
لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا
زینب را تا نباشد بر مسلمانان هیچ تنگی در نکاح کردن زنان پسر خواندگان چون
قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللهِ مَفْعُولًا وَعَنْ عَبْدِ اللهِ
بانجام رسانند از ایشان حاجت را و هست مراد خدا البته کرده شده و مرویست از عبدالله
بْنِ عُمَرَ رض قَالَ إِنَّ زَيْدَ بْنَ حَارِثَةَ مَوْلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ
بن عمر رض گفت ابن عمر که زید بن حارثه مولی پیغمبر خدا صلی الله

عليه وسلم ما كنا ندعوه الا زيد بن محمد حتى نزل القرآن

علیه وسلم نبودیم ما که بخوانیم او را مگر زید بن محمد تا آنکه فرود آمد قرآن

ادعوهم لآبائهم متفق عليه مناقب اسامة بن زيد

که بخوانید پسران را بنام پدران ایشان متفق علیه مناقبہائے اسامه بن زید رض

عن اسامة بن زيد رض عن النبي صلى الله عليه وسلم كان

روایت است از اسامه بن زید رض از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که بود

يأخذه والحسن فيقول اللهم احبهما فاني احبهما وفي

آنحضرت که میگرفت اسامه را و حسن بن علی را پس میگفت خدایا دوست دار این دو را زیرا که من دوست میدارم

رواية قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يأخذني

و روایتی دیگر گفت اسامه بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم میگرفت مرا

فيقعدني على فخذه ويقعد الحسن بن علي على فخذه الاخرى

پس می نشاند مرا بر ران خود و مے نشاند حسن بن علی را بر ران دیگر خود

ثم يضمهما ثم يقول اللهم ارحمهما فاني ارحمهما رواه

پس منضم باهم میکرد هر دو را پس میگفت خدایا مهربانی کن هر دو را زیرا که من مهربانی میکنم هر دو را

البخاري وعن عبد الله بن عمر رض ان رسول الله صلى الله

بخاری و در روایت است از عبدالله بن عمر رض که آنحضرت صلی الله

عليه وسلم بعث بعثا وامر عليهم اسامة بن زيد فطعن بعض

علیه وسلم فرستاد لشکری را و امیر گردانید بر ایشان اسامه بن زید را پس طعن کردند بعض

الناس في امارته فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم

مردمان در امارت وے پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

ان كنتم تطعنون في امارته فقد كنتم تطعنون في امارة

اگر هستید شما که طعن میکنید در امارت وی پس بتحقیق بودید شما که طعن میکردید در امارت

أبيه من قبل وايم الله إنه كان لخليقا للإمارة وإن كان لمن

پدر وی پیش ازین و سوگند خدای بتحقیق بود پدر وی سزاوار امارت را و بتحقیق بود پدر وی هر آئینه از

أحب الناس إلي وإن هذا لمن أحب الناس إلي بعده متفق

محبوبترین مردمان بسوی من و بدرستی این یعنی اسامه نیز از جمله محبوبترین مردم است نزد من بعد پدر

عليه وفي رواية لمسلم نحوه وفي آخره أوصيكم به فإنه

علیه و در روایتی از مسلم مانند این است و در آخر حدیث آورده است وصیت میکنم شما را با او

من صالحيكم وعن عمر رض أنه فرض لأسامة في ثلاثة

زیرا که وی از جمله صالحان شما است و روایت است از امیر المؤمنین عمر رض که وی اندازه کرد و تعیین نمود مر اسامه را

آلاف وخمسمائة وفرض لعبد الله بن عمر في ثلاثة آلاف فقال

هزار و پانصد درهم و تقدیر کرد برای پسر خود که عبد الله بن عمر است و سه هزار پس گفت

عبد الله بن عمر لأبيه لم فضلت أسامة علي فوالله ما سبقني

عبد الله بن عمر مر پدر خود را بچه سبب زیادتی دادی اسامه را بر من پس سوگند بخدا سبقت نکرده

إلى مشهد قال لأن زيدا كان أحب إلى رسول الله صلى الله

از من بهیچ مشهدی یا از مشاهد غزوات گفت عمر رض بجهت این فضیلت دادم که زید پدر او بود محبوبتر بسوی

عليه وسلم من أبيك وكان أسامة أحب إلى رسول الله صلى الله

علیه و سلم از پدر تو و بود اسامه محبوبتر بسوی آنحضرت صلی الله

عليه وسلم منك فآثرت حب رسول الله صلى الله عليه وسلم

علیه و سلم از تو پس اختیار کردم من محبوب آنحضرت را صلی الله علیه و سلم

على حبي رواه الترمذي وعن أسامة بن زيد قال

بر محبوب خود روایت کرد این حدیث را ترمذی و روایت است از اسامه بن زید رض که گفت

لما ثقل رسول الله صلى الله عليه وسلم هبطت وهبط الناس

اسامه چون گران شد آنحضرت صلی الله علیه و سلم بیمار شد فرود آمدم و فرود آمدند مردم

المدينة فدخلت على رسول الله صلى الله عليه وسلم وقد

مدینه را پس درآمدم من بر پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم و حال آنکه

أُصمت فلم يتكلم فجعل رسول الله صلى الله عليه وسلم يضع

بتحقیق خاموش ساکن گردانیده شده بود پس سخن نمیکرد پس آغاز کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم که می نهد

يديه عليّ ويرفعهما فأعرف أنه يدعو لي رواه الترمذي

هر دو دست خود را بر من و برمیداشت آنها را پس میشناختم که دعا میکند برای من روایت

وعن عائشة رض قالت أراد النبي صلى الله عليه وسلم

و روایت است از عائشه صدیقه رض گفت اراده کرد آنحضرت صلی الله علیه و سلم

أن ينحي مخاط أسامة بيده قالت عائشة دعني حتى أنا الذي

که دور کند آب بینی اسامه را بدست مبارک خود گفت عائشه رض بگذار مرا تا آنکه من بکنم این

أفعل قال يا عائشة أحبيه فإني أحبه رواه الترمذي

کار را گفت آنحضرت یا عائشه رض دوست دار اسامه را پس بدرستیکه من دوست میدارم او را روایت کرد او را

مناقب جرير بن عبد الله البجلي رض عنه

در مناقب جریر بن عبد الله البجلی رض روایت است از

جرير رض قال ما حجبني رسول الله صلى الله عليه وسلم منذ

جریر رض گفت باز نداشت مرا آنحضرت صلی الله علیه و سلم از آنکه

أسلمت ولا رآني إلا تبسم رواه الترمذي مناقب عبد الله

اسلام آوردم و ندید مرا مگر آنکه تبسم کرد رواه الترمذی در مناقب عبد الله

بن عباس رض عن ابن عباس رض قال ضمني النبي صلى الله

بن عباس رض روایت است از ابن عباس رض گفت چسپانید مرا آنحضرت صلی الله

عليه وسلم إلى صدره وقال اللهم علمه الحكمة وفي رواية

علیه و سلم بسینه مبارک خود پس فرمود خداوندا تعلیم کن او را علم حکمت و در روایتی

عَلِّمْهُ الْكِتَابَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ قَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ

که فرمود تعلیم کن او را کتاب یعنی قرآن را روایت کرد این را بخاری و هم فرمود ابن عباس که آنحضرت صلی الله علیه

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ الْخَلَاءَ فَوَضَعْتُ لَهُ وَضُوْءًا فَلَمَّا خَرَجَ قَالَ مَنْ وَضَعَ

وسلم درآمد متوضا را پس نهادم من برای آنحضرت آب وضو پس چون برآمد آنحضرت از متوضا فرمود که

هٰذَا فَأُخْبِرَ فَقَالَ اللّٰهُمَّ فَقِّهْهُ فِي الدِّيْنِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ

این آب پس خبر داده شد که ابن عباس نهاده است پس دعا کرد آنحضرت و گفت خداوندا دانا گردان او را در دین متفق علیه و هم

أَنَّهُ رَأَى جِبْرِيْلَ مَرَّتَيْنِ وَدَعَا لَهُ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

از ابن عباس روایت کردی دید جبریل را دو بار و دعا کرد مر او را آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ مَرَّتَيْنِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ أَنَّهُ قَالَ دَعَا لِيْ

وسلم دو بار روایت کرد ترمذی و هم از وے مرویست که وی گفت دعا کرد مرا

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُّؤْتِيَنِيَ اللّٰهُ الْحِكْمَةَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم که بدهد مرا خدای تعالی حکمت

مَرَّتَيْنِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عُمَرَ رضہ

دو بار روایت کرد ترمذی در منقبتهای عبد الله بن عمر رضہ

عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عُمَرَ رضہ قَالَ رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ فِيْ يَدِيْ

روایت است از عبد الله بن عمر رضہ گفت عبد الله بن عمر دیدم در خواب گویا در دست من

سَرَقَةً مِنْ حَرِيْرٍ لَا أَهْوِيْ بِهَا إِلٰى مَكَانٍ فِي الْجَنَّةِ إِلَّا طَارَتْ

قطعه از حریر است قصد نمیکنم بآن قطعه بسوی مکانی در بهشت مگر آنکه می پرد

بِيْ إِلَيْهِ فَقَصَصْتُهَا عَلٰى حَفْصَةَ فَقَصَّتْهَا حَفْصَةُ عَلَى النَّبِيِّ

آن قطعه و می برد مرا بسوی آن مکان پس گفتم این حال را بحفصه پس عرض کرد آنرا حفصه بر پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ أَخَاكِ رَجُلٌ صَالِحٌ أَوْ إِنَّ

صلی الله علیه وسلم پس فرمود که برادر تو مردی صالح است یا اینکه

عبد الله رجل صالح متفق عليه مناقب عبد الله

که عبد الله مرد صالح است متفق علیه در منقبتهای عبد الله

بن الزبير عن عائشة رض أن النبي صلى الله عليه وسلم

بن الزبیر رض روایت است از عائشه رض که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

رأى في بيت الزبير مصباحا فقال يا عائشة ما أرى أسماء

دید در خانه زبیر چراغے را پس فرمود آنحضرت ﷺ یا عائشه گمان نمیکنم اسما را

إلا قد نفست ولا تسموه حتى أسميه فسماه عبد الله وحنكه

مگر آنکه تحقیق زائیده است و نام منهید آن مولود را تا آنکه نام نهم من او را پس نام نهاد آنحضرت او را عبد الله

بتمرة بيده رواه الترمذي مناقب أنس بن مالك

بخرما بدست مبارک خود رواه الترمذی در منقبتهائے انس بن مالک رض

عن أم سليم رض أنها قالت يا رسول الله أنس خادمك

روایت است از ام سلیم مادر انس که وی گفت ای پیغمبر خدا انس خادم تست

ادع الله له قال اللهم أكثر ماله وولده وبارك له فيما أعطيته

دعا کن مر او را گفت آنحضرت خداوندا بسیار گردان مال او را و فرزندان او را و برکت افزون ده مر او را

قال أنس فوالله إن مالي لكثير وإن ولدي وولد ولدي

گفت انس پس بخدا سوگند مال من بسیار است و هر آئینه فرزندان من و فرزندان فرزندان من

ليتعادون على نحو المائة اليوم متفق عليه وعن أنس بن

هر آئینه زیادت آمد عدد ایشان بر مانند صد امروز متفق علیه و از انس بن

سيرين قال شهدت أنس بن مالك رض وحضره الموت فجعل

سیرین روایت گفت حاضر شدم من نزد انس بن مالک رض در حالے که وی بیمار بود پس شروع کرد

يقول لقنوني لا إله إلا الله فلم يزل يقولها حتى قبض

که میگفت تلقین کنید مرا کلمه طیبه لا اله الا الله پس همیشه بود که میگفت آن کلمه را تا آنکه وفات یافت

رواه ابن ابی الدنیا فی المختصر کر مناقب ابی هریرة رض

روایت کرد آنرا ابو الدنیا در مختصر در منقبتهائے ابی هریره رض

عن ابی هریرة رض قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

اللهم حبب عبيدك هذا يعني ابا هريرة وامه الى عبادك

خداوندا محبوب گردان این بنده خود را یعنی ابوهریره و مادر او را بسوی مسلمانان خود

المؤمنین وحبب الیهما المؤمنین رواه مسلم مناقب

و محبوب گردان بسوے ایشان مسلمانان را رواه مسلم در منقبتهائے

معاویة بن ابی سفیان رض عن عبد الرحمن بن

معاویه بن ابی سفیان رض مرویست از عبد الرحمن بن

ابی عمیرة رض عن النبی صلی الله علیه وسلم انه قال لمعاویة

ابی عمیره رض از آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستی که آنحضرت فرمود مر معاویه (بن)

اللهم اجعله هادیا مهدیا واهد به رواه الترمذی مناقب

خداوندا بگردان او را راه راست نماینده و یابنده راه راست و هدایت کن مردم را بوے رواه الترمذی در منقبتهائے

عمرو بن العاص رض عن عقبة بن عامر رض قال قال رسول الله

عمرو بن العاص رض روایت است از عقبه بن عامر رض گفت فرمود آنحضرت

صلی الله علیه وسلم اسلم الناس وامن عمرو بن العاص رواه

صلی الله علیه وسلم اسلام آورد مردم و ایمان آورد عمرو بن العاص رواه

الترمذی مناقب خالد بن الولید رض عن

الترمذی در منقبتهائے خالد بن الولید رض روایت است از

ابی عبیدة رض انه قال سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم

ابی عبیده رض که وے گفت شنیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

يقول خالد سيف من سيوف الله عز وجل ونعم فتى العشيرة

که میفرمود خالد شمشیریست از شمشیرهای خدای عز و جل و نیکو جوان قبیله و تبار خود هست

رواه احمد مناقب سعد بن معاذ رض عن جابر رض

رواه احمد در منقبتهای سعد بن معاذ رض روایت هست از جابر رض

قال سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول اهتز العرش

گفت شنیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میفرمود جنبید عرش

لموت سعد بن معاذ وفي رواية اهتز عرش الرحمن لموت

از جهت موت سعد بن معاذ و در روایتی آمده که جنبید عرش رحمن از جهت موت

سعد بن معاذ متفق عليه وعن البراء رض قال اهديت

سعد بن معاذ رض متفق علیه در روایت هست از براء رض گفت پیشکش کرده شد

لرسول الله صلى الله عليه وسلم حلة حرير فجعل اصحابه

برای آنحضرت صلی الله علیه وسلم جامه ابریشمی پس گشتند یاران آنحضرت

يمسونها ويتعجبون من لينها فقال اتعجبون من لين هذه لمناديل

که مساس میکردند و تعجب میکردند از نرمی او پس فرمود آیا تعجب میکنید از نرمی این حله هر آینه دستمالها

سعد بن معاذ في الجنة خير منها والين متفق عليه وعن

سعد بن معاذ در جنت بهتر است ازان و نرمتر است متفق علیه و در روایت هست

انس رض قال لما حملت جنازة سعد بن معاذ قال المنافقون

از انس رض گفت چون برداشته شد جنازه سعد بن معاذ گفتند منافقان

ما اخف جنازته وذلك لحكمه في بني قريظة فبلغ ذلك

چه سبک است جنازه او و این سبکی جنازه او از جهت حکم کردن او است در بنی قریظه پس رسید

النبي صلى الله عليه وسلم فقال ان الملائكة كانت تحمله

آن سخن آنحضرت را صلی الله علیه وسلم پس فرمود آنحضرت که فرشتگان بر میداشتند می برد

رواه الترمذی مناقب قیس بن سعد بن

روایت کرده ترمذی در منقبتهای قیس بن سعد بن

عبادة رض عن انس رض قال کان قیس بن سعد رض من النبی

عباده رض روایت است از انس رض گفت بود قیس بن سعد رض از آنحضرت

صلی الله علیه وسلم بمنزلة صاحب الشرط من الامیر قال

صلی الله علیه و سلم بجای صاحب شرط یعنی حاکم از امیر گفت

الانصاری یعنی مما یلی من اموره رواه الترمذی مناقب

انصاری در یعنی آن قصد میکرد انس از صاحب شرط از آنچه متولی باشد از امور وی رواه ترمذی منقبتها

جابر بن عبد الله رض عن جابر رض قال استغفر لی

جابر بن عبد الله رض روایت است از جابر رض گفت آمرزش خواست برای من

رسول الله صلی الله علیه وسلم خمسا وعشرین مرة رواه

آنحضرت صلی الله علیه و سلم بیست و پنج بار روایت کرده

الترمذی مناقب مصعب بن عمیر رض عن

ترمذی در منقبتهای مصعب بن عمیر رض روایت است

خباب بن الارت رض قال هاجرنا مع رسول الله صلی الله علیه وسلم

از خباب بن ارت رض گفت هجرت کردیم ما با آنحضرت صلی الله علیه وسلم

نبتغی وجه الله تعالی فوقع اجرنا علی الله فمنا من مضی لم یأکل

در حالیکه طلب میکردیم رضای خدا پس ثابت شد ثواب ما بر خدا بفضل خود پس بعضی از ما کسانی اند که

من اجره شیئا منهم مصعب بن عمیر قتل یوم احد فلم نوجد

از اجر در دنیا چیزی را از جمله ایشان مصعب است کشته شد مصعب روز احد پس نیافتیم

له ما نکفنه فیه الا نمرة فکنا اذا غطینا راسه خرجت رجلاه

مر او را جامه که کفن کرده شود در وی مگر گلیمی سیاه پس بودیم ما چون می‌پوشیدیم سر او را بیرون می آمد

وإذا غطينا بها رجليه خرج رأسه فقال النبي صلى الله عليه وسلم

وچون مے پوشیدیم بهر دو پاے او بیرون می آمد سر او پس گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

غطوا بها رأسه واجعلوا على رجليه من الإذخر ومنا من

بپوشید بآن گلیم سر او را و بگردانید بر هر دو پاے وی گیاہ کہ نام او اذخر است و بعضے از ما

أينعت له ثمرته فهو يهدبها متفق عليه مناقب البراء

کسیکہ رسید و پختہ شد او را میوہ او پس وی می چیند آن ثمر را متفق علیہ در منقبتہاے براء

ابن مالك رض عن أنس رض قال قال رسول الله صلى الله

ابن مالک رض روایت است از انس رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم كم من أشعث أغبر ذي طمرين لا يؤبه له

علیه وسلم بسا ژولیده موے غبار آلوده خداوند دو جامه کهنه یا گلیم کهنه اندکه

لو أقسم على الله لأبره منهم البراء بن مالك رواه الترمذي

التفات نموده نشود مر او را اگر سوگند خورد بر خدا هر آینه راست گرداند سوگند او را از ایشان است براء

والبيهقي في دلائل النبوة مناقب أبي موسى

و البیهقی در دلائل النبوة در منقبتهاے ابی موسی

الأشعري رض عن أبي موسى رض عن النبي صلى الله عليه

الاشعری رض روایت است از ابو موسی رض از آنحضرت صلی الله علیه

وسلم أنه قال له يا أبا موسى لقد أعطيت مزمارا من

وسلم که فرمود آنحضرت مر او را ای ابو موسی داده شده است ترا مزمارے از

مزامير آل داود رواه الترمذي مناقب أبي بن

مزامیر آل داود روایت الترمذی در منقبتهاے ابی بن

كعب رض عن أنس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه

کعب رض روایت است از انس رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لِاُبَیِّ بْنِ کَعْبٍ اِنَّ اللّٰهَ اَمَرَنِیْ اَنْ اَقْرَأَ عَلَیْكَ الْقُرْاٰنَ

وسلم مر ابی بن کعب را بدرستیکه خدا امر کرده است مرا که بخوانم بر تو قرآن را

قَالَ اٰللّٰهُ سَمَّانِیْ لَكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَقَدْ ذُکِرْتُ عِنْدَ رَبِّ

گفت ابی آیا خدا بنام ابی برد نام مرا برای تو فرمود آنحضرت آری نام ترا برد باز گفت ابی تحقیق یاد کرده

الْعَالَمِیْنَ قَالَ نَعَمْ فَذَرَفَتْ عَیْنَاهُ وَفِیْ رِوَایَةٍ اِنَّ اللّٰهَ

شده ام نزد پروردگار جهانیان گفت آنحضرت آری ذکر کرده شده ای پس اشک ریخت هر دو چشم او و در روایتی آمده که خدا

اَمَرَنِیْ اَنْ اَقْرَأَ عَلَیْكَ لَمْ یَکُنِ الَّذِیْنَ کَفَرُوْا قَالَ وَسَمَّانِیْ

امر کرده مرا که بخوانم بر تو سورهٔ لم یکن الذین کفروا گفت ابی و نام برد مرا

قَالَ نَعَمْ فَبَکٰی مُتَّفَقٌ عَلَیْهِ مَنَاقِبُ اَبِیْ طَلْحَةَ الْاَنْصَارِیِّ

فرمود آنحضرت آری پس گریه کرد متفق علیه در منقبتهای ابی طلحه انصاری رض

عَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ رض قَالَ جَاءَ رَجُلٌ اِلٰی رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ

مروی است از ابی هریره رض گفت ابوهریره آمد مردی بسوی آنحضرت صلی الله

عَلَیْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اِنِّیْ مَجْهُوْدٌ فَاَرْسَلَ اِلٰی بَعْضِ نِسَائِهٖ

علیه و سلم پس گفت آن مرد بدرستی من رنج و مشقت کشیده ام پس فرستاد آنحضرت کسی بسوی بعضی

فَقَالَتْ وَالَّذِیْ بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا عِنْدِیْ اِلَّا مَاءٌ ثُمَّ اَرْسَلَ

پس گفت آن بعض زنان سوگند آنکسیکه فرستاد ترا براستی نیست نزد من مگر آب پس فرستاد

اِلٰی اُخْرٰی فَقَالَتْ مِثْلَ ذٰلِكَ وَقُلْنَ کُلُّهُنَّ مِثْلَ ذٰلِكَ فَقَالَ

آنحضرت کسی بسوی زنی دیگر پس گفت آن زن مانند آنچه گفته بود زن نخستین پس فرستاد نزد همه زنان خود گفتند

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ مَنْ یُّضِیْفُهٗ یَرْحَمُهُ اللّٰهُ فَقَامَ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم کسیکه مهمانی کند این مرد را رحمت کند او را

رَجُلٌ مِّنَ الْاَنْصَارِ یُقَالُ لَهٗ اَبُوْ طَلْحَةَ فَقَالَ اَنَا یَا رَسُوْلَ اللّٰهِ

مردی از انصار که گفته میشد مر او را ابو طلحه پس گفت من مهمانی میکنم ای پیغمبر خدا

فانطلق به إلى رحله فقال لامرأته هل عندك شيء قالت

پس برد ابو طلحه آن مرد را بسوی خانه خود پس گفت ابو طلحه مر زن خود را آیا هست نزد تو چیزی از طعام

لا إلا قوت صبياني قال فعلليهم بشيء ونوميهم فإذا دخل ضيفنا

زن وی نیست چیزی مگر قوت فرزندان من گفت ابو طلحه پس مشغول گردان فرزندان را بچیزی و بخوابان ایشان را

فأريه أنا نأكل فإذا أهوى بيده ليأكل فقومي إلى السراج

پس بنما او را که ما میخوریم پس چون بفکند دست خود را تا بخورد پس بایست تو بسوی چراغ تا

كي تصلحيه فأطفئيه ففعلت فقعدوا وأكل الضيف وباتا

تا اصلاح کنی و بکش چراغ را پس کرد زن این کار را پس نشستند و خورد مهمان

طاويين فلما أصبحا غدا على رسول الله صلى الله عليه وسلم

و گرسنه گذرانیدند ابو طلحه و زن وی گرسنه پس چون صبح کرد ابو طلحه آمد بر آنحضرت صلی الله علیه وسلم

فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم لقد عجب الله أو ضحك

پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم هر آینه بتحقیق تعجب کرد یا خندید خدای تعالی

الله من فلان وفلانة وفي رواية مثله ولم يسم أبا طلحة

خدا یعنی راضی شد از فلان مرد و فلان زن و نام ابو طلحه و زن او نبرد و در روایتی دیگر مانند این آمده و نام نبرد او را

وفي آخرها فأنزل الله تعالى ويؤثرون على أنفسهم ولو كان

و در آخر این روایت نام وی آمده پس فرستاد خدای تعالی این آیت را که برگزینند بر نفسهای خود دیگر خود را اگر

بهم خصاصة متفق عليه جامع المناقب عن

باشد بایشان حاجت متفق علیه جامع المناقب مروی است از

أنس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال أرحم أمتي بأمتي

انس رضی الله عنه از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود آنحضرت مهربان ترین امت من بامت من

أبو بكر وأشدهم في أمر الله عمر وأصدقهم حياء عثمان

ابو بکر است و سخت ترین امت من در کار دین خدا عمر است و راست ترین ایشان از روی حیا عثمان

وَأَفْرَضُهُمْ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَأَقْرَأُهُمْ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ وَأَعْلَمُهُمْ
و عالم‌تر بعلم فرائض و مواریث زید بن ثابت است و خواننده‌تر و ماهرتر قرآن را ابی بن کعب است و داناترین ایشان
بِالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَمِينٌ وَأَمِينُ
بحلال و حرام معاذ بن جبل است و هر امت را امین است و امین
هٰذِهِ الْأُمَّةِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ
این امت ابو عبیده بن جراح است روایت کرد این حدیث را احمد و ترمذی
وَرُوِيَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ قَتَادَةَ مُرْسَلًا وَفِيهِ وَأَقْضَاهُمْ عَلِيٌّ
و روایت کرده شده است از معمر از قتاده بطریق ارسال و در حدیث معمر آمده است و قاضی‌تر و حکم کننده
وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو رض أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
و روایت است از عبد الله بن عمرو بن عاص رض که آنحضرت صلی الله علیه
وَسَلَّمَ قَالَ اسْتَقْرِئُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ
وسلم گفت طلب قراءت قرآن کنید و بیاموزید آن را از چهار کس از عبد الله بن
مَسْعُودٍ وَسَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَأُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ وَمُعَاذِ بْنِ
مسعود و سالم که مولی ابی حذیفه است و ابی بن کعب و معاذ بن
جَبَلٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَلْقَمَةَ رض قَالَ قَدِمْتُ الشَّامَ
جبل متفق علیه و از علقمه تابعی مرویست گفت قدوم آوردم بشام
فَصَلَّيْتُ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ قُلْتُ اللّٰهُمَّ يَسِّرْ لِي جَلِيسًا صَالِحًا فَأَتَيْتُ
پس گذاردم دو رکعت بعد گفتم که خدا و ندا آسان گردان برای من همنشین نیک پس آمدم
قَوْمًا فَجَلَسْتُ إِلَيْهِمْ فَإِذَا شَيْخٌ قَدْ جَاءَ حَتَّى جَلَسَ إِلَى جَنْبِي
گروهی را پس نشستم با ایشان پس ناگاه پیری بتحقیق آمد تا آنکه نشست به پهلوی من
قُلْتُ مَنْ هٰذَا قَالُوا أَبُو الدَّرْدَاءِ قُلْتُ إِنِّي دَعَوْتُ اللّٰهَ أَنْ يُيَسِّرَ لِي
گفتم که این کیست گفتند قوم که این ابو درداء است گفتم بدرستی که من دعا کرده بودم خدا را که میسر

جليساً صالحاً فيسّر لي فقال من أنت قلت من أهل الكوفة

همنشین صالح پس بیسر گردانید ترا برای من پس گفت ابو درداء کیستی تو واز کجائی گفتم از اہل کوفه

قال أوليس عندكم ابن أم عبد صاحب النعلين والوسادة

گفت ابو درداء آیا نیست نزد شما ابن ام عبد یعنی عبد الله بن مسعود که آن صاحب نعلین و بالین

والمطهرة وفيكم الذي أجاره الله تعالى من الشيطان على

و آبدست و آن حضرت و در میان شماست آن کسیکه امان داده است او را خدا تعالی از شیطان بر

لسان نبيه يعني عماراً أوليس فيكم صاحب السر الذي

زبان پیغمبر خود یعنی عمار را میخواهد آیا نیست در میان شما صاحب سر آن حضرت که

لا يعلمه غيره يعني حذيفة رواه البخاري وعن ابن

نمیداند آن سر را جز او و مراد از صاحب سر حذیفه بن الیمان رواه البخاری و روایت است از ابن

مسعود رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال اقتدوا باللذين

مسعود از آن حضرت صلی الله علیه و سلم فرمود اقتدا کنید بآن دو کس که

من بعدي من أصحابي أبو بكر وعمر واهتدوا بهدي عمار وتمسكوا

بعد از من خلیفه شوند بود از اصحاب من آن دو کس ابو بکر و عمر اند و سیرت پذیرید بروش عمار بن یاسر

بعهد ابن أم عبد وفي رواية حذيفة ما حدثكم ابن مسعود

ابن ام عبد که عبد الله بن مسعود است و در روایت حذیفه آمده که آنچه بگوید حدیث شما

فصدقوه بدل وتمسكوا بعهد ابن أم عبد رواه الترمذي

تصدیق کنید اورا این عبارت بدل ابن عبارت است از وتمسکوا تا آخر روایت کرد این حدیث را ترمذی

وعن أنس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از انس گفت فرمود آن حضرت صلی الله علیه و سلم

إن الجنة تشتاق إلى ثلاثة علي وعمار وسلمان رواه الترمذي

بدرستیکه بهشت مشتاق است بسوی سه کس که یکی آنها علی و عمار و سلمان رواه الترمذی

وَعَنْ عَلِيٍّ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از علی رض گفت علی رض فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

اِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ سَبْعَةَ نُجَبَاءَ رُقَبَاءَ وَاُعْطِيْتُ اَنَا اَرْبَعَةَ

بدرستی مر هر پیغمبر را هفت کس بوده اند برگزیده از اصحاب ایشان و داده شده ام من چهارده

عَشَرَ قُلْنَا مَنْ هُمْ قَالَ اَنَا وَابْنَايَ وَجَعْفَرُ وَحَمْزَةُ وَاَبُوْبَكْرٍ وَ

مرد گفتیم ما کیستند آن چهارده فرمود علی آن چهارده من و فرزندان من یعنی حسن و حسین و جعفر و حمزه و ابو بکر

عُمَرُ وَمُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَبِلَالٌ وَسَلْمَانُ وَعَمَّارٌ وَعَبْدُ اللّٰهِ

و عمر و مصعب بن عمیر و بلال و سلمان و عمار و عبد الله

بْنُ مَسْعُوْدٍ وَاَبُوْذَرٍّ وَالْمِقْدَادُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ بَابٌ فِيْ فَضْلِ

بن مسعود و ابو ذر و مقداد رضی الله عنهم روایت کرد این را ترمذی باب در فضل

اَصْحَابِ الشَّجَرَةِ وَالْبَدْرِ وَالْاُحُدِ لَقَدْ رَضِيَ اللّٰهُ

اصحاب شجره و بدر و احد هر آینه خوشنود شد خدا

عَنِ الْمُؤْمِنِيْنَ اِذْ يُبَايِعُوْنَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِيْ قُلُوْبِهِمْ

از مسلمانان وقتیکه بیعت میکردند با تو زیر درخت پس دانست آنچه در دل ایشان است

فَاَنْزَلَ السَّكِيْنَةَ عَلَيْهِمْ وَاَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيْبًا وَمَغَانِمَ كَثِيْرَةً

پس فرود آورد اطمینان را بر ایشان و ثواب داد ایشان را فتحی نزدیک و غنیمتهای بسیار

يَاْخُذُوْنَهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ

که بدست آرند آنها را و هست خدا غالب با حکمت و هر آینه خدا فتح داد شما را روز بدر

وَاَنْتُمْ اَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ اِذْ تَقُوْلُ لِلْمُؤْمِنِيْنَ

وقتیکه خوار بودید پس بترسید از خدا تا بود که شکر کنید چون میگفتی مسلمانان

اَلَنْ يَّكْفِيَكُمْ اَنْ يُّمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلَافٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ

آیا کفایت نکند شما را که امداد کند پروردگار شما به سه هزار از فرشتگان

جزو ۲۶ رکوع ۱۱

جزو ۴ رکوع ۴

مُنزَلِينَ بَلَىٰ إِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ

فرود آورده شده بلی اگر صبر کنید و پرهیزگاری نمائید و بیایند کافران بسوی شما

هَٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ

باین جوش خود امداد کند شما را پروردگار شما به پنج هزار کس از فرشتگان نشان کرده

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِ

و نه ساخت خدا تعالی مدد را مگر برای مژده دادن شما و برای آرام گیرد دل شما بآن

وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ إِن يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ

و نیست فتح مگر از نزدیک خدای غالب استوار کار اگر برسد شما را زخمی پس رسیده است

مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ

جماعه کافران را زخمی مانند آن یعنی در بدر و این حادثه میگردانیم آنرا در میان مردمان [illegible]

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ

هر آینه کسانیکه روی گردانیدند از شما روزیکه بهم آمدند هر دو جماعت جز این نیست که لغزانید ایشانرا شیطان

بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ

بشومی بعض آنچه کرده بودند و هر آینه عفو کرد خدا از ایشان هر آینه خدا آمرزنده بردبار هست

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ

و مرده گمان مکن کسانیرا که کشته شدند در راه خدا بلکه زنده اند

عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ

نزدیک پروردگار خویش روزی داده میشوند شادمان با آنچه عطا کرده است خدا ایشانرا از فضل خود

وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِم مِّنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

خوشوقت میشوند بسبب آنانکه ملحق نشده اند بایشان از پس ایشان بسبب آنکه هیچ خوف نیست

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ

و نه ایشان اندوهناک شوند خوشوقت میشوند به نعمت خدا و فضل او و آنکه خدا ضائع نمیکند

جزء رکوع ۵ جزء رکوع ۶ [illegible]

أجر المؤمنين الذين استجابوا لله والرسول من بعد ما أصابهم
مزد مومنان را کسانیکه قبول کردند حکم خدا و رسول را بعد از انکه رسیده بود بایشان
القرح للذين أحسنوا منهم واتقوا أجر عظيم إلى أن كنتم
زخم برای آنانکه ازین جماعت نیکوکاری کردند و تقوی کرده اند مزد بزرگ است تا ان کنتم
مؤمنين عن رفاعة بن رافع قال جاء جبريل إلى النبي
مومنین روایت است از رفاعه بن رافع گفت آمد جبرئیل بسوی آنحضرت
صلى الله عليه وسلم قال ما تعدون أهل بدر فيكم قال
صلی الله علیه و سلم گفت در چه مرتبه میدارید و از کرام طائفه میشمارید شما اهل بدر را در میان
من أفضل المسلمين أو كلمة نحوها قال وكذلك من شهد
آنحضرت میشماریم با در میان خود افضل مسلمانان یا گفت آنحضرت در جواب جبرئیل کلمه که مانند این کلمه است گفت جبرئیل
بدرا من الملائكة رواه البخاري وعن حفصة قالت قال
ملائکه میشماریم آن کسی که حاضر شده است از ملائکه روایت کرد این حدیث را البخاری و روایت است از حفصه گفت حفصه فرمود
رسول الله صلى الله عليه وسلم إني لأرجو أن لا يدخل النار
آنحضرت صلی الله علیه و سلم هر آئینه من امید دارم که در نیاید آتش دوزخ را
إن شاء الله أحد شهد بدرا والحديبية قلت يا رسول الله أليس
اگر خواسته خدا تعالی هیچ یکی که حاضر شده است بدر را و حدیبیه را گفتم یا رسول الله آیا نیست
قد قال الله تعالى وإن منكم إلا واردها قال فلم تسمعيه يقول
که بتحقیق گفته است خدا تعالی و نیست از شما هیچ یکی مگر آنکه در آینده است آتش دوزخ را فرمود پس
ثم ننجي الذين اتقوا وفي رواية لا يدخل النار إن شاء الله
باز رهانیم آنکسانی را که تقوی کرده اند و در روایتی آمده که در نمی آید بآتش اگر خواسته است خدا
من أصحاب الشجرة أحد الذين بايعوا تحتها رواه مسلم
از اصحاب شجره هیچ یکی آن کسانیکه بیعت کردند با آنحضرت زیر شجر روایت کرده مسلم

وَعَنْ جَابِرٍ رضـ قَالَ كُنَّا يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ اَلْفًا وَاَرْبَعَمِائَةٍ قَالَ لَنَا

و روایت است از جابر رضـ گفت جابر بودیم ما روز حدیبیه یکهزار و چهار صد کس گفت مارا

النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرُ اَهْلِ الْاَرْضِ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم شما امروز بهترین اهل زمین اید

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرٍ رضـ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

متفق علیه و از جابر مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ النَّارَ اَحَدٌ مِّمَّنْ بَايَعَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ رَوَاهُ

وسلم در نمی آید با تش هیچ یکے ازان کسے که بیعت کرد زیر درخت رواه

التِّرْمِذِيُّ تَسْمِيَةُ مَنْ سُمِّيَ مِنْ اَهْلِ بَدْرٍ فِي

الترمذی اسم از اسمهائے اهل بدر در

الْجَامِعِ الْبُخَارِيِّ اَلنَّبِيُّ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ الْهَاشِمِيُّ

جامع البخاری سیدنا محمد بن عبد الله هاشمی

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ عُثْمَانَ اَبُوْبَكْرٍ الصِّدِّيْقُ

صلی الله علیه وسلم عبد الله بن عثمان ابوبکر صدیق

الْقُرَشِيُّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الْعَدَوِيُّ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ الْقُرَشِيُّ

قریشی و عمر بن الخطاب که از اولاد عدی بن کعب است عثمان بن عفان قریشی

خَلَّفَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلٰى اِبْنَتِهٖ وَضَرَبَ لَهٗ بِسَهْمِهٖ

و گذاشت آنحضرت صلی الله علیه وسلم او را بر دختر خود در قسمت غنیمت حصه او را تعیین کرد

عَلِيُّ بْنُ اَبِيْ طَالِبٍ الْهَاشِمِيُّ اِيَاسُ بْنُ الْبُكَيْرِ وَبِلَالُ بْنُ رَبَاحٍ مَوْلٰى

و علی بن ابی طالب ابن عم پیغمبر است و ایاس بن بکیر و بلال بن رباح مولے

اَبِيْ بَكْرِ الصِّدِّيْقِ وَحَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ الْهَاشِمِيُّ حَاطِبُ بْنُ

ابی بکر الصدیق و حمزه بن عبد المطلب هاشمی حاطب بن

أَبِي بَلْتَعَةَ حَلِيفٌ لِقُرَيْشٍ وَأَبُو حُذَيْفَةَ بْنُ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ الْقُرَشِيُّ حَارِثَةُ

ابی بلتعہ ہم سوگند ہستند مر قریش را ابو حذیفہ بن عتبہ بن ربیعہ القریشی حارثہ

بْنُ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيُّ قُتِلَ يَوْمَ بَدْرٍ وَهُوَ حَارِثَةُ بْنُ سُرَاقَةَ كَانَ

بن الربیع انصاری کہ کشتہ شد روز بدر و وی حارثہ بن سراقہ است کہ بود در

فِي النَّظَّارَةِ خُبَيْبُ بْنُ عَدِيٍّ الْأَنْصَارِيُّ خُنَيْسُ بْنُ حُذَافَةَ

نظر کنندگان خبیب بن عدی الانصاری خنیس بن حذافہ

السَّهْمِيُّ رِفَاعَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُنْذِرِ رِفَاعَةُ بْنُ رَافِعٍ الْأَنْصَارِيُّ

السہمی و رفاعہ بن عبد المنذر رفاعہ بن رافع انصاری

أَبُو لُبَابَةَ الْأَنْصَارِيُّ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ الْقُرَشِيُّ زَيْدُ بْنُ سَهْلٍ

ابو لبابہ انصاری زبیر بن عوام قریشی زید بن سہل

أَبُو طَلْحَةَ الْأَنْصَارِيُّ أَبُو زَيْدٍ الْأَنْصَارِيُّ سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ

ابو طلحہ انصاری ابو زید انصاری سعد بن مالک

الزُّهْرِيُّ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ الْقُرَشِيُّ سَعْدُ بْنُ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ

زہری سعد بن خولہ القریشی سعد بن زید بن عمرو بن نفیل

الْقُرَشِيُّ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ الْأَنْصَارِيُّ ظُهَيْرُ بْنُ رَافِعٍ الْأَنْصَارِيُّ

قریشی سہل بن حنیف انصاری ظہیر بن رافع انصاری

وَأَخُوهُ عَبْدُ اللهِ بْنُ مَسْعُودٍ الْهُذَلِيُّ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنُ عَوْفٍ

و برادر او عبد اللہ بن مسعود ہذلی عبد الرحمن بن عوف

الزُّهْرِيُّ عُبَيْدَةُ بْنُ الْحَارِثِ الْقُرَشِيُّ عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ

زہری عبیدہ بن حارث قریشی عبادہ بن الصامت

الْأَنْصَارِيُّ عَمْرُو بْنُ عَوْفٍ حَلِيفُ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ عُقْبَةُ

انصاری عمرو بن عوف حلیف بنی عامر بن لوی عقبہ

[illegible]

ابن عمرو الانصاری عامر بن ربیعة العنزی عاصم بن ثابت الانصاری

ابن عمرو انصاری سے عامر منسوب بہ ربیعہ عنزی سے عاصم بن ثابت انصاری سے

عویم بن ساعدة الانصاری عتبان بن مالک الانصاری

ہر ایک عویم بن ساعدہ انصاری ہر ایک عتبان بن مالک انصاری سے

قدامة بن مظعون قتادة بن النعمان الانصاری معاذ بن

قدامہ بن مظعون قتادہ بن النعمان انصاری سے معاذ بن

عمرو بن الجموح معوذ بن عفراء واخوه مالک بن ربیعة

عمرو بن الجموح معوذ بن عفراء و برادرا و مالک بن ربیعہ

ابو اسید الانصاری مسطح بن اثاثة بن عباد بن المطلب

ابو اسید انصاری سے مسطح بن اثاثہ بن عباد بن المطلب

ابن عبد مناف مرارة بن الربیع الانصاری معن بن عدی

بن عبد مناف مرارہ بن الربیع انصاری معن بن عدی سے

الانصاری مقداد بن عمرو الکندی حلیف بنی زهرة هلال

انصاری سے مقداد بن عمرو الکندی حلیف بنی زہرہ ہلال

ابن امیة الانصاری رضی الله تعالی عنهم اجمعین فصل

بن امیہ انصاری سے رضی اللہ تعالے عنہم اجمعین فضیلت

اویس القرنی رض عن عمر بن الخطاب ان رسول الله

اویس قرنی رض از عمر بن خطاب روایت کہ آنحضرت

صلی الله علیه وسلم قال ان رجلا یأتیکم من الیمن یقال

صلے اللہ علیہ وسلم فرمود کہ مردے سے آید از جانب یمن گفتہ میشود

له اویس لا یدع بالیمن غیر ام له قد کان به بیاض فدعا الله

اورا اویس نگزارد در یمن جز مادر [illegible] است تحقیق بود بوی سفیدی پس دعا کرد خدا

فاذا هم عمر الامم خير الدنيا والذين هم من بقية منكم فليستغفر لكم

پس چون دیگر دید خدا آنرا مگر مقدار دینارے و یاد رسے پس گرییے که باقی آید او را از شما این بود که طلب

وفي رواية قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول ان خير

و در روایتی این چنین آمده است که گفت شنیدم پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم را که میگفت بدرستی بهترین

التابعين رجل يقال له اويس وله والدة وكان به بياض فمروه

تابعین مرد است که گفته میشود مر او را اویس و مر او را مادر است و بود با آن مریضه پس امر کنید او را که بخواهد

فليستغفر لكم رواه مسلم باب ثواب هذه الامة وكذلك

از برای که استغفار کند مر شما را روایت کرد این حدیث را مسلم باب ثواب این امت و همچنین اختیم

جعلناكم امة وسطا لتكونوا شهداء على الناس ويكون الرسول

شما را گروهے مختار تا گواه باشید بر مردمان و تا باشد رسول

عليكم شهيدا كنتم خير امة اخرجت للناس تأمرون بالمعروف

بر شما گواه هستید شما بهترین امتے که بیرون آورده شده برای آن مردمان می فرمایید بکار پسندیده

وتنهون عن المنكر وتؤمنون بالله ولو امن اهل الكتاب لكان خيرا

و منع میکنید از ناپسندیده و ایمان می آرید خدا را و اگر ایمان می آوردند اهل کتاب هر آئینه بود بهتر

لهم اليوم اكملت لكم دينكم واتممت عليكم نعمتي ورضيت لكم

ایشان را امروز کامل کردم برای شما دین شما و تمام کردم بر شما نعمت خود را و اختیار کردم

الاسلام دينا عن ابن عمر عن رسول الله صلى الله عليه وسلم

اسلام را دین برای شما از ابن عمر مرویست از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال انما اجلكم في اجل من خلا من الامم ما بين صلوة العصر الى

که فرمود آنحضرت نیست مدت عمر شما نسبت مدت عمر کسانیکه گذشتند از امتها مگر مقدار نماز دیگر تا

مغرب الشمس انما مثلكم ومثل اليهود والنصارى كرجل استعمل

فرو شدن آفتاب نیست قصه و حال شما و یهود و نصاری مگر مانند مردی که در عمل در آورد

عملا فقال من يعمل لي الى نصف النهار على قيراط قيراط فعملت اليهود الى

مزدوران را پس گفت آن مرد کیست که کار کند برای من تا نیم روز بر یک یک قیراط پس عمل کردند یهود تا

نصف النهار ثم قال من يعمل لي من نصف النهار الى صلوة العصر على

نیم روز پس گفت آن مرد کیست که عمل کند مرا از نیم روز تا نماز عصر بر

قيراط قيراط فعملت النصارى من نصف النهار الى صلوة العصر على

یک یک قیراط پس عمل کردند نصارے از نیم روز تا نماز عصر بر

قيراط قيراط ثم قال من يعمل لي من صلوة العصر الى مغرب الشمس

یک یک قیراط پس گفت آن مرد کیست که عمل کند مرا از نماز دیگر تا فرو شدن آفتاب

على قيراطين قيراطين الا فانتم الذين تعملون من صلوة العصر الى مغرب

بر دو دو قیراط دانا آگاه باشید پس شما اید آن کسانیکه عمل میکنند از نماز دیگر تا فرو رفتن

الشمس الا لكم الاجر مرتين فغضبت اليهود والنصارى فقالوا نحن اكثر

آفتاب آگاه باشید که مر شما راست اجر دو چند پس خشم آمدند یهود و نصاری پس گفتند که ما بیشتریم

عملا واقل عطاء قال الله تعالى فهل ظلمتكم من حقكم شيئا قالوا

از روی عمل و کمتریم از روی عطا سبب چیست گفت خدا تعالی پس آیا ظلم کردم اگر کردم از حق شما چیزی گفتند

لا قال الله تعالى فانه فضلي اعطيه من شئت رواه البخاري وعن

گفت خدا تعالے پس این تفضیل اجر فضل و کرم من است میدهم هر کرا خواهم روایت کرد این حدیث را

ابي هريرة رض ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال ان من اشد

ابوهریره رض مرویست که آنحضرت صلے الله علیه و سلم فرمود که از سخت ترین

امتي لي حبا ناس يكونون بعدي يود احدهم لو رآني باهله وماله

امت من در محبت و دوستی مرا مردمان اند که میباشند و میخواهند یکی از من دوست میدارد دیدن را با اهل و مال

رواه مسلم وعن معاوية رض قال سمعت رسول الله صلى الله

روایت کرد مسلم روایت است از معاویه رض گفت شنیدم من آنحضرت صلے الله

عليه وسلم يقول لا يزال من أمتي أمة قائمة بأمر الله لا يضرهم

علیه وسلم که مے فرمود همیشه باشند از امت من گروهے بر پا بامر خدا و تقویت این زیان نمیکنند ایشان را

من خذلهم ولا من خالفهم حتى يأتي أمر الله وهم على ذلك

کسیکه فرو گذارد و یاری ندهد ایشان را و نه کسیکه مخالفت ورزد با ایشان تا آنکه بیاید امر خدا یعنی قیامت و ایشان بر آن

متفق عليه وعن جعفر عن أبيه عن جده قال قال رسول الله

متفق علیه و از جعفر رضی کہ روایت میکند از پدر خود امام محمد باقر و پدرش از جد خود محمد حسین شهید گفت

صلى الله عليه وسلم أبشروا وأبشروا إنما مثل أمتي مثل الغيث

صلی الله علیه و سلم شاد شوند و شاد شوند جز این نیست که صفت و حال امت من مانند حال باران است

لا يدرى آخره خير أم أوله أو كحديقة أطعم منها فوج عاما

معلوم و مدرک نمی شود که آخر این بهتر است یا اول وی یا مانند باغی است که خورانیده شد از آن فوجی یکسال

ثم أطعم منها فوج عاما لعل آخرها فوجا أن يكون أعرضها

بیشتر خورانیده شد از آن حدیقه جماعه دیگر سال دیگر نزدیک است که آخر آن حدیقه از روی فوج بس زیاده باشد

عرضا وأعمقها عمقا وأحسنها حسنا كيف تهلك أمة أنا

در عرض و در عمق و نیکوتر از روے حسن چگونه هلاک شود امتے که من

أولها والمهدي وسطها والمسيح آخرها ولكن بين ذلك فيج

اول او باشم و باشد مهدی میان او و باشد عیسی آخر او ولیکن در میان آن فوج

أعوج ليسوا مني ولا أنا منهم رواه رزين وعن عمرو بن

کج باشند نیستند آن فوج از من و نه من از ایشان ام روایه رزین و از عمرو بن

شعيب عن أبيه عن جده قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

شعیب مرویست و از پدرش و او از جد خود روایت کرده است که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

أي الخلق أعجب إليكم إيمانا قالوا الملائكة قال وما لهم

پرسید که کدام خلق شگفت تر هست نزد شما از روی ایمان گفتند فرشتگان اند فرمود آنحضرت چه میکنند

لا یُؤمِنُونَ وَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالُوا فَالنَّبِيُّونَ قَالَ وَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

ایمان نیارند و حال آنکه ایشان نزد خداوند خود اند گفتند پس پیغمبران اند فرمود چیست مر پیغمبران را که

وَالْوَحْيُ يَنْزِلُ عَلَيْهِمْ قَالُوا نَحْنُ قَالَ وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ

ایمان نیارند و حال آنکه وحی از آسمان فرود می آید بر ایشان گفتند پس ما هستیم و چه مانع است شما را که ایمان نیارید شما

وَأَنَا بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و حال آنکه من در میان شما ام گفت قسم پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

إِنَّ أَعْجَبَ الْخَلْقِ إِلَيَّ إِيمَانًا لَقَوْمٌ يَكُونُونَ مِنْ بَعْدِي يَجِدُونَ

بدرستیکه عجب ترین خلق نزد من از روی ایمان هر آینه قومی اند که بعد از من خواهند بود یابند

صُحُفًا فِيهَا كِتَابٌ يُؤْمِنُونَ بِمَا فِيهَا وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ

نامه را که در وی نوشته اند احکام دین ایمان می آرند بآنچه در آنست و از عبد الرحمن پسر

الْعَلَاءِ الْحَضْرَمِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

علاء حضرمی روایت است گفت حدیث کرد مرا کسیکه شنید آنحضرت را صلی الله علیه و سلم

يَقُولُ إِنَّهُ سَيَكُونُ فِي آخِرِ هٰذِهِ الْأُمَّةِ قَوْمٌ لَهُمْ مِثْلُ أَجْرِ أَوَّلِهِمْ

می گفت بدرستیکه شان اینست که نزدیک است که باشد در آخر این امت گروهی که باشد ایشان را مانند اجر اول

يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقَاتِلُونَ أَهْلَ الْفِتَنِ رَوَاهُمَا

ایشان که امر کنند به معروف و منع کنند از منکر و جنگ کنند با اهل فتنه روایت کرد هر دو را

الْبَيْهَقِيُّ فِي دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رض أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ

بیهقی در دلائل النبوة و از ابو امامه روایت است که آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ طُوبَى لِمَنْ رَآنِي وَطُوبَى سَبْعَ مَرَّاتٍ

صلی الله علیه و سلم فرمود خوشا کسی را که دید مرا و خوشا هفت بار

لِمَنْ لَمْ يَرَنِي وَآمَنَ بِي رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ عَنْ

کسی را که ندید مرا و ایمان آورد بمن روایت کرد احمد و از معاویه پسر قره از

أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا فَسَدَ

پدرش روایت کرده است که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم وقتیکه تباه شوند

أَهْلُ الشَّامِ فَلَا خَيْرَ فِيكُمْ وَلَا يَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي مَنْصُورِينَ

اهل شام پس نیست نیکی در شما و همیشه باشد طائفه از امت من یاری داده شدگان

لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ قَالَ ابْنُ الْمَدِينِيِّ

زیان نمیکند ایشانرا کسیکه یاری نکند ایشانرا تا آنکه بر پا گردد قیامت گفت ابن المدینی

هُمْ أَهْلُ الْحَدِيثِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رض أَنَّ

که ایشان اصحاب حدیث اند روایت کرد ترمذی و از ابن عباس رضی الله عنه روایت است که

رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللّٰهَ تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِي

آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بدرستی که خدای تعالی درگذرانید از امت من

الْخَطَاءَ وَالنِّسْيَانَ وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَالْبَيْهَقِيُّ

خطا و نسیان را و چیزیکه اکراه کرده شده اند ایشان بر آن چیز روایت کرد ابن ماجه و بیهقی

وَعَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّهُ سَمِعَ

و روایت است از بهز بن حکیم از پدر خود و از جد خود که وی شنید

رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى

آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که می فرمود در تفسیر قول خدای تعالی که فرموده

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ قَالَ أَنْتُمْ تُتِمُّونَ

که بوده اید شما بهترین امتی که بر آورده شده برای مردم گفت شما تمام میکنید

سَبْعِينَ أُمَّةً أَنْتُمْ خَيْرُهَا وَأَكْرَمُهَا عَلَى اللّٰهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

هفتاد امت را که شما بهترین آنها و بزرگترین آنهائید نزد خدا روایت کرد ترمذی

وَابْنُ مَاجَةَ وَالدَّارِمِيُّ وَقَالَ التِّرْمِذِيُّ هٰذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ

و ابن ماجه و دارمی و گفت ترمذی که این حدیث حسن است

وعن ابي امامة رضه قال سمعت رسول الله
و از ابوامامه رض مرویست گفت شنیدم من آنحضرت را
صلى الله عليه وسلم يقول وعدني ربي ان يدخل
صلی الله علیه و سلم که میگفت وعده کرده است از من پروردگار من که داخل شود
الجنة من امتي سبعين الفا لا حساب عليهم
در بهشت از امت من هفتاد هزار که نیست حساب بر ایشان
ولا عذاب مع كل الف سبعون الفا وثلث
و نه عذاب در حالیکه میباشند با هر هزار هفتاد هزار و سه
حثيات من حثيات ربي رواه احمد والترمذي
پرسه پر دو دست از پرسه دستهای پروردگار من روایت کرد این حدیث را احمد و ترمذی
وابن ماجة باب الحساب مش وعن سعد
و ابن ماجه در باب حساب مشکوة است و از سعد رض
ان رسول الله صلى الله عليه وسلم مر بمسجد
مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و سلم گذشت بمسجد
بني معاوية دخل فركع فيه ركعتين وصلينا معه
بنی معاویه در آمد آنحضرت پس بگذارد در آن دو رکعت نماز و گذاردیم ما نیز با آنحضرت
ودعا ربه طويلا ثم انصرف فقال سألت ربي ثلثا
و دعا کرد آنحضرت پروردگار خود را دعای دراز پس برگشت پس فرمود سوال کردم پروردگار خود را
فاعطاني ثنتين ومنعني واحدة سألت ربي ان
سه چیز را پس عطا فرمود مرا از این دو چیز را و منع کرد مرا یکی از آن سه چیز آنکه سوال کردم پروردگار خود را
لا يهلك امتي بالسنة فاعطانيها وسألته ان
که هلاک نگرداند امت مرا بقحط پس عطا کرد مرا آنرا و سوال کردم

لَا یُهْلِكَ أُمَّتِیْ بِالْغَرْقِ فَأَعْطَانِیْهَا وَسَأَلْتُهُ أَنْ لَا یَجْعَلَ

که هلاک نگرداند امت مرا بغرق شدن پس اجابت کرد آنرا نیز و خواستم و سوال کردم که نگرداند

بَأْسَهُمْ بَیْنَهُمْ فَمَنَعَنِیْهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ مَالِكٍ

جنگ ایشانرا میان ایشان پس منع کرد روایه مسلم و از مالک

الْأَشْعَرِیِّ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللّٰهَ

اشعری رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستیکه

عَزَّ وَجَلَّ أَجَارَكُمْ مِنْ ثَلٰثِ خِلَالٍ أَنْ لَا یَدْعُوَ عَلَیْكُمْ

خدای تعالی نگاهداشت شمارا از سه خصلت یکے اینکه دعای بد نکند بر شما

نَبِیُّكُمْ فَتَهْلِكُوْا جَمِیْعًا وَأَنْ لَا یَظْهَرَ أَهْلُ الْبَاطِلِ عَلٰى أَهْلِ

پیغمبر شما پس هلاک شوید شما همه دیگر آنکه غالب نشود خداوند باطل بر صاحب

الْحَقِّ وَأَنْ لَا تَجْتَمِعُوْا عَلٰى ضَلَالَةٍ رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ وَعَنْ

حق و سوم آنکه جمع نشوید شما برگمراهی روایت کرد این حدیث را ابوداود و از

عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ

عوف بن مالک رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

لَنْ یَجْمَعَ اللّٰهُ عَلٰى هٰذِهِ الْأُمَّةِ سَیْفَیْنِ سَیْفًا مِنْهَا وَسَیْفًا

هرگز جمع نخواهد کرد خدای تعالی برین امت دو شمشیر یکے از آن امت و دیگرے

مِنْ عَدُوِّهَا رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ وَعَنْ أَبِیْ مُوْسٰى رض

از دشمنان آن روایه ابوداود و از ابو موسے رض مرویست

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ أُمَّتِیْ هٰذِهِ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم امت من این

أُمَّةٌ مَرْحُوْمَةٌ لَیْسَ عَلَیْهَا عَذَابٌ فِی الْآخِرَةِ عَذَابُهَا فِیْ

امت امت رحم کرده شده است نیست براین امت عذاب در آخرت عذاب ایشان در

الدنیا الغنی والفقر لا ذل والقتل رواه ابو داؤد

دنیا تونگری وذلت وقتل است روایت ابو داؤد

تمت الجلد الثانی من کتاب خیر المواعظ ومتضمن بر کل عالم واعظ

تمام شد جلد دوم از کتاب خیر المواعظ و مشتمل بر هر عالم [illegible]

خاتمة الطبع

الحمد لله العلی العظیم والصلاة والسلام علی نبیه الکریم وعلی آله وصحبه اجمعین اما بعد

که دریں زمان خیر نشان [illegible]

فارسی عام فهم [illegible]

باهتمام [illegible] محمد عبد الرحمن بن حاجی

[illegible] محمد عبد الله خان

[illegible] واقع کانپور

سنه ۱۳۰۲ هجری [illegible]

[illegible]

[illegible]

قطعه تاریخ از عالم افاضت مآب فاضل [illegible] مولوی محمد شاه صاحب [illegible]

چو نیکو شد و طبع خیر المواعظ	[illegible]
پئے سال [illegible]	[illegible] رموز المواعظ ۱۳۰۲

محمد روشن خان حنفی [illegible]

محمد عبد الرحمن بن حاجی

[illegible]

برائی [illegible] مطبع نظامی [illegible]

ن

اعلان

چونکه این کتاب

فوائد انساب نفع بخش همه عالم

واعظ موسوم بتحفة الواعظ بخشیده و ترجمه فارسی ما [illegible]

و بصحت اعراب و تصحیح الفاظ مشقتهای بسیار افتاده و بابه جهد

صرف زر کثیر و انشای طبع این کتاب اقدام [illegible] و اشتهار داده و قصد

از این همت بود چنانکه خاطرخواه این کتاب باحسن الوجوه طالبان حفظ

را صورت مطبوع نماید و هر کس که از مواعظ این نفع بردارد و حضرت

مؤلف را به دعای خیر یاد آرد [illegible] احدی [illegible] طبع [illegible]

کتاب را بدون اجازت [illegible] اقدم [illegible] طبع [illegible] نماید

با [illegible] نفع صورت نقصان [illegible] نماید

الراقم

فقیر [illegible] شاه

عفا عنه الله